BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXX
B
25
NAPOLI

Digitized by Google

XXX
B
25.

FREDERICI DECKERS,
MEDICINÆ DOCTORIS,

EXERCITATIONES MEDICÆ PRACTICÆ

CIRCA
MEDENDI METHODUM
Obſervationibus illuſtratæ

CUM
Capitum, rerum, verborum ac Medicamentorum
Indice locupletiſſimo.

LUGD. BAT. & AMST.

Apud DANIELEM, ABRAHAMUM & ADRIANUM à GAESBEEK.
cIↄ Iↄc LXXIII.

Digitized by Google

ILLUSTRI

VIRO

D.D. JACOBO A VEVELICHOVEN

JURIS-CONSULTO

SERENISSIMI

PRINCIPIS AVRIACI

à conſiliis & rationibus

UT ET

REIPUBLICÆ LEYDENSIS

SENATORI

Honeſtorum Doctorumque

VIRORUM

FAUTORI AC PROMOTORI

Summo

D.D.D. F. DECKERS.

Digitized by Google

Digitized by Google

CANDIDIS
LECTORIBVS
FREDERICUS DECKERS.
S. P. O.

Vera PLATONIS in epiſtolâ ad ARCHYTAM eſt ſententia, *neminem ſibi tantum natum eſſe*: quare quoque STOICI dixêre, homines hominum cauſa eſſe generatos, ut ita alii aliis prodeſſe poſſent, omnesque utilitates ac opera in medium afferrent, ſicque mutuam hominum inter homines ſocietatem magis devincirent: eâ de cauſâ haſce quoque exercitationes medicas, non ſtyli gravitate condecoratas, aut verborum ac ſententiarum dulcedine conditas, proximis vobis ad commune commodum promovendum lubens exhibeo; non equidem *Eruditis ac exercitatis* MEDICINÆ DOCTORIBUS, aſt ejus TYRONIBUS ac

CANDIDIS LECTORIBUS.

INITIATIS haſce ſcribo, doctiora enim ac meliora à *Doctioribus* & *magis exercitatis* MEDICIS exſpecto: verum neutiquam me latet, quod labor hicce meus invido cuidam MOMO aut lividis quibuſdam ZOILI filiis, *theonino dente rodere qui ſolent omnia*, non placebit; *ſpinas* autem *hic colligit ille roſas*, *ſed ne quidem* JUPITER *omnibus placet*: nullus tamen dubito, quin candidus quiſque haſce exercitationes medicas æqui bonique ſit conſulturus, ac ſibi ægrisque ſuis profecturas ſpero, multis namque profeciſſe expertus teſtor: grato ergò animo hoſce exiguos labores accipite TYRONES, & me nil aliud in harum exercitationum editione, quam commune commodum, proximi ſalutem, & utilitatem veſtram quæſiviſſe, credite, ac valete.

Lugd. Batav.
1673.

I N-

INDEX

Capitum & ſectionum.

Cap. I.

DE ERRHINIS ET STERNUTATORIIS. 7. & ſeq.
horum formulæ. 11. *& ſeq.*
notæ in horum uſu obſervandæ. 20. *& ſeq.*
humores errhina aut ſternutatoria indicantes. 21. 22.
eadem vetantes humores. 23.
indicantes morbi. 24. *& ſeq.*
vetantes morbi. 29. *& ſeq.*
quibus in hominibus non niſi magnâ urgente neceſſitate præſcribenda. 32. 33. 34.
minori cum periculo qui homines patiantur. 35. 36.
quandò uſurpanda. 37.
antè eorum uſum quid agendum. 38. 39.
inter ſternutandum quid requiratur. 39. 40.
poſt errhina &c. quid conveniat. 41.

Cap. II.

DE SUFFIMENTIS. 42. & ſeq.
horum formulæ. 43. *& ſeq.*
notæ in horum uſu obſervandæ. 53. *& ſeq.*

ſuffimenta humores indicantes. 53. *& ſeq.*
vetantes. 56. 57.
morbi indicantes. 58. *& ſeq.*
prohibentes. 70. 71. 72.
in quibus ægris præſcribenda. 72. *& ſeq.*
non facilè præſcribenda. 75. *& ſeq.*
uſurpandi tempus. 78. 79.
antè ſuffimenta quid requiratur. 79. *& ſeq.*
inter eorum uſurpationem quid agendum. 80. 81.
poſt eadem uſurpata quæ conveniant. 81. 82.

CAP. III.

DE APOPHLEGMATISMIS, MASTICATORIIS, ET GARGARISMIS. 82. & ſeq.
horum formulæ. 85. *& ſeq.*
notæ in horum uſu obſervandæ. 93. *& ſeq.*
humores indicantes. 94. 95.
vetantes. 96. 97.
morbi in quibus cum ſucceſſu præſcribantur. 98. *& ſeq.*
neutiquam uſurpanda. 112. *& ſeq.*
ægri indicantes. 120. 121.
vetantes. 121. *& ſeq.*
uſurpandi tempus. 124. 125.
antè apophlegmatiſmos quid agendum. 126.
inter eorundem uſum quid conveniat. 126. 127.
poſt eoſdem quid faciendum. 127. 128.

Cap. IV.

De MEDICAMENTIS VOMITUM MOVENTIBUS. 129. & ſeq.
horum formulæ. 139. *& ſeq.*
notæ in horum uſu obſervandæ. 141. *& ſeq.*
vomitum humores indicantes. 142. 143.
vetantes. 143. 144. 145.
morbi indicantes. 145. *& ſeq.*
prohibentes. 149. *& ſeq.*
vetantes homines. 152. 153. 154.
indicantes homines. 154. 155.
inſtituendi ſigna. 156. *& ſeq.*
tempus. 159. 160.
ante vomitum quid obſervandum. 161. 162.
aſſumpto vomitorio quid agendum. 162. *& ſeq.*
poſt vomitum quid faciendum. 166. *& ſeq.*

Cap. V.

De MEDICAMENTIS PURGANTIBUS. 169. & ſeq.
formulæ medicamentorum laxantium. 173. *& ſeq.*
purgantia propriè dicta ſ. cathartica. 177. *& ſeq.*
Cholagoga. 179. *& ſeq.*
horum formulæ. 181. *& ſeq.*

Phle-

PHLEGMAGOGA. 188. & ſeq.
horum formulæ. 192. & ſeq.
MELANAGOGA. 202. & ſeq.
horum formulæ. 205. & ſeq.
HYDRAGOGA. 209. & ſeq.
horum formulæ. 217. & ſeq.
PANCHYMAGOGA. 224. & ſeq.
horum formulæ. 232. & ſeq.
notæ in uſu catharticorum obſervandæ. 239. & ſeq.
purgationem humores indicantes. 246. & ſeq.
vetantes. 250. & ſeq.
morbi indicantes. 253. & ſeq.
contraindicantes. 307. & ſeq.
homines qui facilè ferant. 320. & ſeq.
non facilè ferant. 327. & ſeq.
inſtituendi ſigna. 337. & ſeq.
tempus. 342. & ſeq.
dies aptus. 345. & ſeq.
hora conveniens. 347. & ſeq.
quid agendum antè purgationem. 350. & ſeq.
in purgatione. 358. & ſeq.
poſt purgationem jam conſummatam. 365. & ſeq.

CAP.

Cap. VI.

DE CLYSTERIBUS ET SUPPOSITORIIS. 376. & ſeq.
lyſterum formulæ. 382. *& ſeq.*
uppoſitoriorum formulæ. 395. *& ſeq.*
humores indicantes. 398. 399.
clyſmata morbi indicantes. 399. *& ſeq.*
prohibentes. 447. *& ſeq.*
ſuppoſitoria in quibus non præſcribenda. 451. *& ſeq.*
& clyſmata in quibus hominibus applicari poßint. 455. *& ſeq.*
qui homines eadē vetent. 469. *& ſeq.*
uſurpandi tempus. 471. 472.
quid agendum antè clyſteris injectionem. 473.
in enematum uſurpatione. 474. *& ſeq.*
poſt injectionem. 476. 477.

Cap. VII.

DE SUDORIFERIS ET DIAPHORETICIS. 478. & ſeq.
horum formulæ. 503. *& ſeq.*
notæ circa ſudorifera & diaphoretica. 520. *& ſeq.*
ſudorifera & diaphoretica humores indicātes. 523. *& ſeq.*
vetantes. 530. *& ſeq.*
morbi

morbi indicantes. 533. *& ſeq.*
prohibentes. 574. *& ſeq.*
blandiora cum ſucceſſu quibus in hominibus præſcribenda. 582. *& ſeq.*
imprimis vehementiora non ita tolerantes homines. 587. *& ſeq.*
ſudores provocandi tempus. 592. *& ſeq.*
quid agendũ antè ſudoris provocationẽ. 595. *& ſeq.*
inter ſudoris eruptionẽ. 598. *& ſeq.*
poſt conſummatam ſudoris eruptionem. 606. *& ſeq.*
ſudorum differentiæ ac ſigna. 611. *& ſeq.*

CAP. VIII.

DE DIURETICIS. 614. & ſeq.
horum formulæ. 631. *& ſeq.*
notæ circa diuretica. 645. *& ſeq.*
diuretica humores indicantes. 647. *& ſeq.*
vetantes. 650. *& ſeq.*
morbi indicantes. 656. *& ſeq.*
prohibentes. 668. *& ſeq.*
in quibus hominibus cum ſucceſſu præſcribantur. 675. *& ſeq.*
cum periculo præſcribantur. 682. *& ſeq.*
uſurpandi & adhibendi tẽpus. 686. *& ſeq.*
ante urinæ provocationẽ quid agendũ. 687. *& ſeq.*
in ipſâ diureſi quid faciendum. 689. 690. 691.
poſt diureſin quid conveniat. 691. 692. 693.

FRE-

FREDERICI DECKERS,

Medicinæ Doctoris,

EXERCITATIONES MEDICÆ PRACTICÆ.

Circa medendi methodum.

Auream ſcituque neceſſariam ducimus regulam ab *Hippocrate* Lib. de affectionibus textu xxxvj. traditam, *Quum*, inquit, *ad ægrotum deveneris, interrogare oportet, quæ patiatur : & ex quâ cauſſâ, & quot jam diebus, & an venter ſecedat, & quo victu utatur*: pergit SENEX, *& primum conſiderare, an morbus à bile aut pituitâ factus ſit, aut utriſque*; deinde *utrum ſiccitate an humiditate opus habeat*; *poſtea an morbum ſurſum purgare oportet aut deorſum, ſive per veſicam.*

Breviter modicumque inquiramus hiſcè dictis quid voluerit *Hippocrates*, & *primò quæ patiatur æger*; nempè Medicî eſſe interrogare ægrum & adſtantes aſſidenteſve quinam ſint ægro præternaturam affectus, ſymptomatave quibus conqueratur, vel viderint ipſum affligi præſentes; Juxta plurimorum ſententiam, *Hippocrates*, ſub paſſionis nomine ampliſſimè

uſurpato, voluit quemlibet affectum (morbus ſive is ſit, ejuſve cauſa, ſymptomave) exhibêre: Medicus enim non ſemper contra morbos tantum, aſt quoque contra cauſas, & ſæpius, præſertim hiſce in Regionibus, contra ſymptomata operatur; quod *Galenus* quoque docuit *lib. xij. de methodo medendi*: Verum quidem dictum illud, *ſublatâ cauſâ tollitur effectus*, antequam verò cauſa ſubindè ſublata ſit, æger à ſymptomatibus urgentibns acriterque inſurgentibus augentibuſque de medio tollitur, imminuendo tollendove verò ſymptomata, cauſa quoque tollitur, morbuſque jucundius tutiuſque curatur: ſicque ex ægroti aſſidentiumque ore facilè morbi eſſentia, parſque affecta, ſi non primâ, ſaltem ſequentibus viſitationibus medico innoteſcet; *ex. gr.* pars affecta cognoſcitur 1. ex actione ſ. functione læſâ, 2. ex ſitu, 3. ex excretis & retentis, 4. ex doloris proprietate, 5. ex accidentibus communibus. SENEX primum conſiderandum monet, *an morbus à bile aut pituitâ factus ſit aut utriſque, deinde utrum ſiccitate an humiditate opus habeat*: ſæpius enim contigit quod Medico ægrum adſtanteſque benè interroganti reſponſaque animo perpendenti non pateat morbus, morbique locus affectus: aſt facilè ex dictis atque reſponſis concludere valet Medicus, an à bile aut pituitâ aut utriſque (addeſis aut acido auſterove aut à ſanguine &c.)

factus

factus ſit morbus, & an humiditate ſiccitateve opus habeat æger, & an acidum auſterumve corrigendum, venæ ſectiove ob plethoræ cauſam inſtituenda ſit nec ne.

Inquirendum ſequitur *ſecundò, ex quâ cauſâ*, ſcilicet patiatur æger; externâ ſ. procatarcticâ, præagente nempe vel internâ ſ. proëgumenâ à procatarcticâ actâ intus in corpore agente; harum accuratam ex ægro adſtantibuſque inquiſitionem & indagationem neceſſariam Medico *Hippocrates* voluit; cauſam continentem cauſis dictis addere ſupervacaneum duximus, quia ægro adſtantibuſque plerumque incognita ėſt; ſed tantum Medicus diſcurſu à ſe ipſo facto eam aſſequatur & cognoſcat. Cauſarum diſtinctio, omni ambiguitate vitatâ, ſequens magis, diſtinctione conſuetâ, arridet; ubi in cauſas mediatas ſive remotas & immediatas ſive proximas diſtinguant; utræque ſunt vel externæ vel internæ, externæ mihi ſunt vel quæ aſſumuntur, uti aër, quem inſpiramus, cibus & potus, medicamenta & venena; vel quæcunque extrinſecus afficiunt, vel excreta nocent, ut ex. gr. nimia hæmorrhagia: internæ verò, motus & quies animi & corporis, ſomnus & vigiliæ, excernenda & retinenda; quæ quidem cauſæ dicuntur vel mediatæ, quatenus aliam cauſam proximam excitant, vel immediatæ, ſi illarum quædam morbum immediatè efficiant.

Sic Medicus ægrum adſtanteſve interrogabit, undenam illud malum acceſſerit, anne in aëre frigidiore calidioreve vel humidiore ſiccioreve ambularit nimium; vel an cibum potumve in nimiâ minorive quantitate, qualitateve vel tempore inconſueto uſurparit; nimiumque an minus ſolitò ſe moverit vel quieti, ſomno, vigiliiſve ſe dederit; anne irâ, metu, animi mœrore, timore, terrore ſubitaneo, triſtitiâve vexatus fuerit. Hac viâ externis interniſque cauſis ab ægro & adſtantibus propoſitis & jam intellectis facile Medicus in cognitionem cauſæ proëgumenæ, internæ immediatæ deveniet.

Tertiò, *& quot jam diebus*; hiſce verbis, morborum tempora univerſalia Hippocratem intellexiſſe, principium nempe morbi, augmentum, ſtatum ſ. vigorem & declinationem, plurimi Viri graves putant; hac autem Methodo medicus concludere poteſt, an *morbus* ſit *magnus*, quod ex virium jacturâ ſubitaneâ, parte affectâ, malignitate vel naturâ morbi patet, vel an *brevis*, citò nempè curſum abſolvens, ut febris acuta; *longus*, morbus longus vocatur, qui tardè finitur, & ultra diem quadrageſimum durat; an verò *continuus*, qui ab invaſionis initio ad finem indeſinenter *affligit*; an autem *intermittens*, qui quibuſdam intervallis ſeu periodis affligit; vel an *recens*, *inveteratuſve*, qui chronicus dicitur;

tur; & an *idiopathicus* cujus cauſa generatur in eo loco ubi morbus eſt; an verò *ſympatheticus* cujus cauſa alio in loco generatur, quam in quo morbus eſt; *eventuſque* an ſalutaris, dubius, lethalis, ſanabilis vel inſanabilis ſit.

Quartò, *an venter ſecedat*, hoc quam maximè ſcitu neceſſarium, an alvus ſit laxa, an verò adſtricta, & an ſingulis diebus vel biduo triduove ipſam deponat æger; & an plus minuſve ſolito dejiciat, & excernat quæ excernenda; vel anne nimis profuſè fluat alvus, ex quibus omnibus Medicus concludit, laxationem, an purgationem, corroborationemve aut adſtrictionem neceſſariam eſſe.

Quintò, *& quo victu utatur*; nempè an pleno, an verò tenui, vel tenuiſſimo; & an humido an verò ſicco utatur æger; & an ſufficiens ſit conſervare vires, vires enim alimento inprimis conſervantur; vel an augendus; ex victu quoque præſenti ſcilicet & prægreſſo humorum peccantium ac in corpore redundantium cognitionem aſſequitur medicus, qui niſi tollatur & melior præſcribatur, morbus non curatur; impoſſibile ferè judico, ægrum indies in diætâ peccantem benè curari poſſe.

Ultimò, *an morbum ſurſum purgare oportet, aut deorſum, ſive per veſicam.* hæc latè, non verò ſtrictè ſumenda judico, adeo ut per ſupernam purgationem non tantum vomito-

ria, aſt quoque errhina, ſuffumigia, &c. intelligantur, & ſic de cæteris; nec quoque excluduntur humores vitioſos corrigentia & temperantia medicamenta; nam correcti vitioſi crudique jam cocti humores facilius minorique cum ægrorum moleſtia è corpore expelli poſſunt; juxta *Hippocratem aph. xxij. Sect. j. & V. Epidem. xxv.*

Propoſitum ergo noſtrum eſt ut de ſingulis nempe errhinis, vomitoriis &c. agamus eorumque formulas quaſdam notaſque circa errhina, catarctica, diaphoretica, & diuretica &c. tradamus.

Cap. I.

DE ERRHINIS ET STERNUTATORIIS.

Errhina, ab effectu *Caputpurgia*, à parte cui applicantur *naſalia* dicuntur: græcè ἔῤῥινα, eò quod εἰς ῥῖνας in *nares* infundantur, indantur, inflentur aut attrahantur, ῥὶν & ῥὶς enim *naſum* ſignificant à ῥεῖν, quia per nares mucus, aqua, pituita viſcida, ſordeſque cerebri effluunt: quæ errhina humores viſcidos intra meninges cerebrumque contentos incidunt & attenuant, humoreſque noxios aqueos, pituitoſos &c. ſuperfluos proliciunt Capitiſque purgandi gratiâ adhibentur.

Nota, Præſcribuntur nonnunquam à quibuſdam in Ozænâ, hæmorrhagiâ narium, harumque obſtructione &c. uſurpanturque non exiguo cum effectu, aſt de his in ſequentibus.

Dicta medicamenta, non tantum ſuâ ſubſtantiâ, acredine & attactu, peccantes humores foras eliciunt aſt quoque naribus admota vaporque ex iiſdem ad nervos odoratorios proceſſus mammillares cerebrumque ſublatus humorum craſſitudinem viſciditatemve attenuant, & per nares palatumve ſubindè cerebrum expurgant.

Parantur vel in *liquidâ ſolidâve conſiſtentiâ*, inter *liquida* numerantur *aquæ*, *ſpiritus*, *ſucci*, *in-*

infuſa & *decocta*; *ſolidâ* vero vel *humida* ſunt vel *ſicca* & *arida* ex illorum albo ſunt *balſama*, *linimenta*, *turundæ pyramidali & oblongâ formâ*, quibus fila nonnunquam alligantur, ut extrahi denuo neceſſitate urgente poſſint, ex horum vero numero *pulveres*, naribus qui attrahuntur, vel per calamos fiſtulaſve in nares inſufflantur; horumce ſingulorum formulam unam alteramve *Lectori* dabimus.

Sternutatoria, πταρμικὰ verò remedia ſunt errhina vehementiora acriora & fortiora, ac propriè ſternutationem ſuâ acredine, irritatione & mordacitate excitant, homineſque πταίρειν ſternutare cogunt; in uſum revocantur dicta πταρμικὰ eandem ferè ob cauſam quâ errhina, primariò nempè ad cerebrum evacuandum & expurgandum; ſecundariò quoque ad viſcida tenacia &c. expectoranda, fœtumque in difficili partu excutiendum, ſecundinas exturbandas ſingultumque à repletione productum, ſedandum &c. qua de re videſis *Hippocratem aphor.* XXXV. & XLIX. *ſect.* V. nec non *Latinum Hippocratem* puto *C. Celſum*, *Libr.* 2. *Cap.* viij. *p. m.* 69. ſed de his fuſius in notis.

NOTA, à levioribus incipiendum: poſt illis non ſatis operantibus ad fortiora progrediendum: plura de his in ſequentibus.

Variant quoque πταρμικὰ & *ratione virium* ſuntque vel levia, mediocria & valida; *modoque*

e utendi ſunt vel liquida vel ſolida, hæcque
:l humida vel ſicca; ſic liquida & ſicca è vola
anus naribus in inſpiratione attrahuntur illiſ-
: illinuntur vel in illas induntur, vel in nares
:r calamum fiſtulamve inflantur.

Primò inter errhina mihi occurrit *ſuccus* ex
liis betonicæ recentibus, majoranæ, betæ
ıbræ, anagallidis, naſturtii aquatici, iridis
ɛrùleæ, &c. viridibus expreſſus depuratus
ıprimis naribuſque attractus, foliave illa re-
ɜntia digitis contrita & naribus indita, aquæ
ıuci, pituitæque viſcidæ &c. magnam edu-
unt, eliciunt & extrahunt quantitatem, qua-
ɜ in febribus lymphaticis catarrhalibus, Ca-
itis affectibus pituitoſis, polypo (adverſus,
uem ſuccus naſturtii aquatici & elater. in-
ırimis & ſpecificè commendantur) &c. ma-
ɡno cum emolumento uſurpantur.

Inter *aquas* errhinis accommodatas excel-
unt ſequentes aquæ ſtillatitiæ nempe majora-
ıæ nobilis, betonicæ, rutæ, ſalviæ, lavendulæ;
ınagallidis, origani, chelidoniæ majoris &c.
Spiritus; ſpiritus ex elaterio, roriſmarino &
vino elicitus, ex foliis hellebori albi, nico-
tianæ & floribus liliorum convall. cum vino
vel roriſmarini aqua ſtillatitiâ extractus: quos
inter excellit ſpiritus ex urinâ, fuligine, ſale
armoniaco &c. deſtillatus. *infuſa*, quæ fieri
poſſunt in aquis dictis ſtillatitiis vel vino; ſi
modò infundantur vel ſalvia, pulegium, ſerpil-

lum, flores lavendulæ, radices chelidoniæ, iridis noſtratis, vel cyclaminis &c. in vino vel dictis nempè aquis. *Decocta*, quæ ex iiſdem jam numeratis parari poſſunt, ultimoque mel roſatum, anthoſatum &c. admiſceri, ſicque uſurpari.

Balſama verò inter uſitatiora ſunt ſequentia quæ conficiuntur ex rutâ, ſalviâ, majoranâ &c. quibus pulveres iridis, zinziberis, galangæ, ſtaphiſagriæ, nigellæ &c. efficaciæ majoris & vehementioris operationis ergò admiſcentur. *Linimenta* ex dictis ſimplicibus & pulveribus conficiuntur, qui melle anthoſato vel ſucco iridis & nicotianæ (ſi vehementius eſſe debeat) excipiuntur; *turundas*, quæ conficiuntur ex jam dictis pulveribus cum ſ. q. gummi tragacanthi mucilaginis vel cerâ &c.

NOTA, illiniri externè poſſunt oleo ſtillatitio vel majoranæ, anthoſve, nec non expreſſo oleo ſeminis nigellæ &c.

In nares etiam immitti poteſt radix imperatoriæ vel Cyclaminis &c. in formam turundæ adaptata.

Pulveres ex dictis componuntur & naribus attrahuntur aut per calamum fiſtulamque in nares inflantur.

Ex *ſternutatoriis* primas tenent ſequentes nimirum *radices* ellebori albi, pyrethri, ranunculi, raphani marini, ari, ireos noſtratis, Cyclaminis. & *folia* nicotianæ, nec non *ſe-*

mina

na nigellæ, erucæ, naſturtii, ſinapi, ut & *cus* euphorbii, cyclaminis, iridis noſtratis, quoque zinziber, macropiper, Caryophylli, ſtoreum: item *turpetum minerale* Cujus ſequens eſt deſcriptio.

℞. Mercurii crudi ℥j.
Olei vitrioli rectificati ℥ij.

Miſceantur, & retortæ vitreæ indantur, deſtillenturque ex arenâ forti igne ad ſiccitatem abſtrahendo hoc modo oleum vitrioli, cohobeturque bis terve, cohubiiſque peractis, maſſa albiſſima relicta contundatur & affuſâ aquâ pluviali edulcoretur, repetatur hæc edulcoratio tamdiu, donec aqua inſipida maneat, fietque pulvis luteus, qui exſiccandus & ſervandus eſt.

Errhinorum & Sternutatoriorum Formulæ Variæ.

In forma ſucci.

℞. Fol. majoranæ nobil. virid.
betonicæ recentis.
anagallid ana q. v.
Conteratur, & exprimatur ſuccus.

℞. Hujus ſucci expreſſi ℥ß.
Cui immiſceatur.
Caſtorei ſubtiliſſimè pulveriſati ℈j.
Goſſypium hoc inebriatum maniacorumque & lethargicorum nari-

naribus inditum à multis pro ſingulari ſpecifico habetur.

In frequenti uſu *Cratoni* fuit ſequens.

℞. Sem. nigellæ per triduum quatriduumve in aceto roſaceo macerati atque pulv. ʒj.
Succi majoranæ foliis expreſſ. ʒiij.
MS. naribuſque ex volâ manus per duas treſve vices, Capitis purgandi gratiâ, attrahatur.

In formâ infuſi.

℞. Fol. betæ rubræ M. jß.
Sem. ſinapi ʒjß.
Contuſis & conſciſſis affundatur.
Aq. majoranæ nobilis.
Vini albi ana ℥jß.
Poſt horam in arenâ calidâ ſimul digeſta exprimantur, multumque inde humoris peccantis viſcidæ &c. foras elicietur.

℞. Fol. ſerpilli.
Roriſmarini.
Salviæ ana M. ß.
Nicotianæ ſiccæ ʒj.
Rad. irid. noſtrat. ʒjß.
Conciſa & contuſa infundantur in aq. ex comat. lavendulæ deſtillat. ℥iij.
Digeranturque in arena locove calido per noctem, manè exprimatur liqui-

quidum & hujus parum ac viciſſim uſurpetur contra capitis affectus diuturnos & contumaces ex viſcidâ tenacique materiâ oriundos.

Sternutationem excitans ſi idem deſideres immiſceatur modo ſequens.

℞. Rad. ellebor. alb.
Pyrethr. ana ℈j.
Sem. nigellæ.
Staphiſagriæ ana ℈ſs.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

In forma decocti.

℞. Flor. balauſtior.
Cort. granator. ana ʒiij.
Fol. plantag.
Heder. terreſtr.
Caud. equin.
Piloſell. ſ. herniar. ana M. j.
Rad. biſtort.
Alum. crud. ana ʒj.
Raſur. lign. guajac. ℥jſs.
Conciſa & Contuſa Coq. in aquæ communis q. ſ. in Colaturæ ℥viij.
Diſſolv.
Mell. roſat. ℥ij.
MS. ad Ozænam perquam utilis, imprimis ſi luem veneream conſequatur teterrimi odoris ulcus illud narium.

Nota;

NOTA; ſi dolor ac depluentium humorum acrimonia augeatur indies, cum ſucceſſu in memorato jam decocto diſſolvitur.

Opii in ſpiritu vini calido diſſoluti & inſpiſſati ʒj.

Alumine crudo nempè diminuto ad ℈j.

Ozæna nonnunquam ſcorbutum conſequitur, tumque teterrimus ille odor gravior, & nullis Medicamentis etſi potentiſſimis cedit, niſi additis ſcorbuto curando ſpecificè dicatis; ægrique extenuantur macilentique fiunt, imo tabe quaſi conficiuntur, urina tunc temporis utplurimum ita intenſè rubra ut nigra videatur; qua in Ozænâ ſequens decoctum pro Errhino, internis nempè uſurpatis uſurpandiſque antiſcorbuticis, commendamus.

℞. Flor. balauſtior.
Sulphuris.
Cort. granator. ana ʒij.
Raſur. lign. guajac. ℥ij.
Myrrh. rub. ℥j.
Rad. gentian. ʒij.
Conciſ. & Contuſ. Coq. in ſ. q. vini rubelli in Colaturæ ℥vj. diſſolvantur ſequentia.
Succi naſturt. aquatici ℥j.
Opii præpatati ſpirituque cochleariæ parum diſſoluti ℈ij.
Tincturæ gumm. laccæ ʒij.
Miſceantur & naribus hujus parum attra-

attrahatur vel potius cum goſſypio &c. partibus affectis applicetur.

Tinctura gummi laccæ, quia ubique non oſtat nec invenitur, ſequentem, ut noſmet am uſurpamus, *ſtudioſis lectoribus* damus;

℞. Gumm. laccę ſubtiliſſimè pulveriſ. ℥ß.
Alumin. uſt. ʒij.
Spirit. ſalis armoniaci ultimò exſtillantis minus potentis ℔j.
Miſceantur & ſtent in digeſtione donec tinctura rubicunda ſit extracta, poſtea filtretur per chartam emporeticam, vel ſolummodò decantetur tinctura rubicundiſſima viſu gratiſſima; ad gingivas putridas, laxas & fœtidas ſingulariter conveniens.

In forma Aquæ.

℞. Aq. chelidon. majoris
Anagallid.
Salviæ ana ℥j.
Inprimis ſi in deſtillatione illarum aquarum loco aquæ communis ſumſerit quis vinum, deſtillatumque bis terve recentibus dictis herbis affundatur, abſtrahatur, cohobeturve;
Succi naſturtii aquatici recenter expreſſi ℥jß.

MS. pe-

MS. peculiariter dicata hæc mixtura polypo; elegantem lectuque digniſſimum de polypo ſcripſit tractatum *Glandorpius*, quem ejus curationis ergo adeat *Lector*.

In forma ſpiritus.

℞. Fol. majoranæ nobil.
Serpilli ana M. j.
Flor. lavendul.
Lilior. convall. ana p. iij.
Rad. ellebor. alb. ʒij.
Spir. vini ſalviæ & roriſmarino per octiduum ſuperinfuſi ℥v.
Poſt macerationem per biduum ex cucurbitâ extrahatur ſpiritus in Capitis affectibus pituitoſis ùtilis.

℞. Fol. nicotianæ & quidem recentium, ſi haberi poſſent.
Comit. lavendul.
Thymi.
Hypericon. ana M. ß.
Flor. tiliæ recent.
Lilior. convall. ana p. iij.
Rad. angelic.
Ellebor. alb. ana ʒiij.
Caſtor. ʒjß.
Sal. volatil. ſuccin. ℈jv.
Contuſis conciſiſque affundantur.
Spir. vini ℥x.

Poſt

Poſt digeſtionem, vaſis arctè clauſis, per triduum quatriduumve lento igne ad ſiccitatem abſtrahatur ſpiritus, huic immiſceatur.

Spirit. fuligin. ℥j.

Miſceantur parumque digerantur, n ſuffocatione hypochondriacâ affectibuſque :apitis chronicis, epilepſiâ, apoplexiâ item ·ecentibus ut Capitis gravedine conveniens, llíſque morbis correptos odor & halitus indè ɜlati ſtatim excitant.

Multum quoque prodeſt illis in caſibus ſpiritus ſalis armoniaci ſolitò inprimis ſi potentior exiſtat, lagenulâ contentus naribuſque applicatus, viſciditatem enim incidit, humoreſque noxios ſalſo acidos corrigit, temperat, foraſque, ſic ſolutos & correctos elicit, ægrotanteſque excitat & reſtituit.

Nota Errhinorum, quæ in liquidâ formâ adhibentur, quantitas ne excedat ʒiij. aut ad ſummum ℥ß. pro vice; ſufficit ſubindè ʒj. aut altera, Capite ad poſteriora inclinato, è vola vel cavo manus ſi attrahatur.

Balſama & linimenta in ſuperioribus ſatis ſuperque jam tradita; ſequens tantum linimentum *Practico* Cuidam *ad ulcera narium* admodum uſitatum addimus, quod recipit.

Thuris.

Myrrhæ.

Calc. ex teſtis concharum uſtarum fact. ana ʒj.

 Bal-

Balſam. ſulphur. gutt. viij.

Vel eo deficiente addit.

Flor. ſulphur. ℈j.

Albumin. ovor.

Olei florum hyperic. ana q. ſ.

Pro Linimento.

Nota; obſervavi nonnunquam ſulphurea ex ſulphure compoſita medicamenta externa ulceribus &c. applicata aut inſperſa nigrorem quendam illis inducere, ita ut illius ignaros attonitos, ſequenti verò vice ſulphureis non uſurpatis ruborem non item nigrorem in ulceribus à Chirurgis antea ita attonitis obſervatum fuiſſe viderim.

In forma turundæ.

℞. Pulv. flor. lilior. convall.

Rad. elleb. alb.

Sem. nigell. in aceto macerat. ana ℥j.

Cum ſ. q. mucilaginis gummi tragacanthi.

F. Naſalia in formâ pyramidali.

℞. Thur. maſcul.

Sanguin. dracon.

Terr. vitriol. dulc.

Farin. volatil. ana ℈ij.

Tel. araneor.

Flor. balauſtior. ana ℥ß.

Excipiantur ſucco plantaginis & goſſypio.

F. tu-

F. turundæ; ſæpe in nares pro illarum Hæmorrhagiâ intrudendæ.

In forma pulveris.

℞. Fol. nicotianæ optim. ſicc. ℥j.
Majoran. nobil.
Roriſmar.
Salviæ ana ℥ß.
Rad. elleb. alb.
Zinziber. ana ℈j.
Moſchi gr. ij.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus, Cujus tantilla portio ſternutationem excitat.

℞. Radic. ellebor. alb.
Pyrethri ana ℈ß.
Flor. calendul.
Lavendul.
Lilior. convall.
Sem. nigell. ana ℈ij.
Caſtor. ℈ß.
Ambræ gr. iij.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

℞. Turbith. mineral. part. j.
Glyzirriſ. Contuſ. part. iij.
Fol. roriſmarin. part. jß.
Miſceantur exactè & in pollinem ſubtiliſſimum redigantur.

Duorum ultimorum horumce pulverum minima ferè quantitas ſufficit, multumque pi-

tuitæ viſcidæ educit; cum ſucceſſu præſcribuntur hi pulveres in apoplexiâ, epilepſiâ, lethargo capitiſque affectibus ſoporoſis omnibus, (exemplum videſis *in noſtris obſervationibus & notis in Praxin D. Pauli Barbette. lib. j. Cap. 3. p. 36.*) nec non in quibuſdam capitis affectibus recentibus, & inveteratis vertigine, gravedine &c.

Inter errhinorum dictas & præſcriptas formulas πταρμικὰ inveniuntur; ſtudio id à nobis factum ducatis, nempè ut unâ eademque fideliâ duos dealbare parietes poſſemus; dicta vero Errhina Caputpurgia & naſalia, ut & ſternutatoria potentia ſi ſatis non ſint, acuari poſſunt pulveribus elaterii, ari, ellebori albi, ſeminis ſinapi, zinziberis, macropiperis, caryophillorum &c. & ſic pro voto & morborum indicatione præſcribi; à levioribus ſi inceptum tutius ad fortiora progredi ducamus.

Notæ in Errhinorum & Sternutatoriorum uſu obſervandæ.

In tranſitu notandum & obſervandum volumus, in ſequentibus circa errhina & πταρμικὰ annotationibus noſtris non niſi de levioribus ſternutatoriis & errhinis ſermonem à nobis fieri; fortiora vero ſi eſſe debeant, vel conveniant, indicabimus.

Non

Non unicuique nec omni promiſcuè affectui conveniunt errhina πταρμικάve, operæ ergo pretium duximus tradere quibus in humoribus, morbis, hominibuſque Caputpurgia illa & naſalia ſternutatoriave conducant vel noceant;

HUMORES *ergò errhinum ſternutatoriumve indicantes* ſunt

1. *Pituita in capite copioſa*, quia errhinorum beneficio inciditur illa pituita, nareſque ac nervos odoratorios proceſſuſve mammillares ſuâ acrimoniâ aut volatilitate irritando ad expulſionem illorum, quæ intra meninges cerebrumque continentur, excitant dicta errhina.

2. *Pus* præter naturam in cerebro contentum ut in lethargo ſæpiſſime contigit, ut etiam videre eſt *in notis & obſervationibus noſtris in praxin Barbettianam loco ſtatim citato*; poſtque capitis inflammationes doloreſque pulſantes diuturniores &c. ut ſequens caſus gravidæ cujuſdam ſub noſtrâ jam curâ verſantis, abundè teſtatur, quæ per menſes quatuor menſtruorum fluxu continuo, fœtu adhuc vivente ac ſuperſtite, afflicta fuit; fluxu illo curato, ſtatim in capitis dolorem incidit pulſantem oculorumque levem quandam hebetudinem, fruſtrà adverſus hunc dolorem adhibitis omnibus, nono dolore pulſante graviſſimè af-

ſligente incidit in delirium, quo per levia acida temperata opiatis mixta ſomnoque inde ſequente ſedato, incidit ex pulſante in Capitis gravativum dolorem, illamque ob cauſam levi ſternutatorio à nobis præſcripto, & ab ægrâ jam uſurpato, bis terve ſternutavit, ſtatimque maxima puris ſanguinolenti copia ſecuta eſt, ac intra triduum totaliter ab omni dolore pulſante & gravativo, viſuſque hebetudine liberata & curata adhuc manet: tutiori brevioriquе enim via ac minori cum periculo educi nequit, pus ita præter nauram in cerebro contentum & confectum.

3. *Sanguis*, in tali capitis loco præter naturam hærens, à quo facile ad nares vel palatum pervenire poteſt; verum ne ſanguine illo in capite adhuc, aut è vaſe rupto aut alio modo exſtillante, errhinis aut ſternutatoriis utaris; nam non niſi hæmorrhagia lethalis facili negotio inde ſequeretur, ſicque malo pejus adderes & cumulares.

4. *Aqua*, itidem in capitis loco p. n. hærens, tranſituſque inde ad nares palatumve ſi exſtiterit; aliàs nec errhinis nec ptarmicis illius aquæ ablatio & evacuatio tentanda; ut ſæpiſſimè fit in hydrocephalo in quo ὕδωρ illud jam intra meninges, jam intra cerebri ventriculos, ut bis terve obſervavimus, &c. continetur.

HUMORES *errhina ſternutatoriave vetantes* ſunt

1. *Pituita admodum tenax & viſcida*, quia non niſi magnâ vi ſummo conatu, frequentive ſternutatoriorum & quidem fortiorum reiteratione, inciditur foraſque educitur tenax illa viſcidaque pituita; quare meritò πταρμικοὶ, niſi prius ſit inciſa, præparata, & liquida reddita, damnantur & rejiciuntur, nam vehementi illâ cerebri totiuſque corporis concuſſione, non niſi catarrhi graves, viſus hebetudines, moleſtæ ac incurabiles hæmorrhagiæ excitantur, ut variæ multæque hiſtoriæ in obſervationibus & annotationibus medicis teſtantur.

2. *Pus nondum abſolutè confectum*, enim vero quid vi illâ aliàs, tunc temporis efficitur, quam inflammationes, fluxiones, doloreſque augere; ſint eadem de *pure* præter naturam *in loco, quo nullus exitus ad nares palatumve* exiſtat, contento, dicta.

3. *Sanguis*, adhuc è vaſe venoſo, arterioſo, aliove modo adhuc in capite aut locis vicinis exſtillans, ut ſtatim fuſius probatum.

4. *Aqua*; inprimis ſi ex vaſis lymphaticis ruptis adhuc exſtillarit, indieſque adaugeatur illud ὕδωρ, ratio in ſuperioribus jam data.

MORBI *in quibus errhina ſternutatoriave in uſum revocanda veniunt, ſequentes*, ſunt

1. *Epilepſia extra paroxyſmum & in paroxyſmo*, quia errhinorum ſternutatoriorumve energiâ & beneficio viſcidi humores inciduntur, illorumque acrimoniâ & titillatione nervi odoratorii, proceſſus mammillares, cerebrumque ad expulſionem peccantium humorum in capite contentorum irritatur & inſtigatur, ægrique nonnunquam gravi ab illo paroxyſmo ſic liberantur, vide ſis apud *Paræum Chirurg. lib.* 28. *cap.* 35. *Weckerum lib. j. antidot. general. cap.* 18.

2. *Apoplexia*, quia errhinorum ptarmicorumque beneficio pituita viſcida lymphaque craſſior ſtagnans, (qualem quoque *Columbus* in diſſectione cadaveris apoplexiâ extincti in cerebro non ſemel reperit ut *idem* teſtatur *lib.* 15. *ſuæ Anatomiæ*. Craſſumque viſcoſum humorem circa plexum choroidem in cerebro apoplexiâ cujuſdam extincti reperit *Fernelius lib.* 2. *cap.* 15. *de abditis cauſis*.) inciditur, expurgatur & excernitur viſcida illa pituita lymphaque craſſior ſtagnans, ſicque majori copiâ ſpiritus animales generabuntur, faciliuſque in partes ſenſibus motuique dicatas, fluent, ægrique hac ratione à graviſſimo hoc morbo ſubinde liberabuntur: nulla enim remedia magis tales ægrotantes excitant quam

quam acria illa & mordacia πταρμικὰ nervis odoratoriis proceſſibuſque mammillaribus applicata & adhibita; curatas quoque apoplexias aſt leves hinc inde in Medicorum ſcriptis, hiſtoriis & obſervationibus invenietis, ſternutationis, ſalivationiſque beneficio, exemplum tale quoque *in notis & obſervationibus noſtris in praxin Barbettianam lib.j.cap.ij.p.*20.21.*&* 29. dedimus. *Nota*, medicamenta ſingula, clyſteres nempe, ſuppoſitoria, ptarmicave, ſive ſint, aliave, quæ in apoplecticis, epilepticis, lethargicis &c. adhibentur, neceſſario duplo triploque, quam quidem in aliis morbis non ſoporiferis potentiora eſſe debere; aliàs nil emolumenti efficient.

3. *Affecti ſoporoſi omnes, ut lethargus, carus, coma ſomnolentum &c.* quia acria illa ſuâ acredine irritatione & vellicatione quam maximè excitant, pituitamque viſcidam, non raro morborum dictorum cauſam, incidunt & foras proliciunt.

4. Κεφαλαλγία Κεφαλαία, & Ἡμικρανία, inprimis ſi *gravativi* aliquouſque ſint dolores, qui ortum ducunt partim ex pituitâ viſcidâ copioſâ hinc inde in capite coagulatâ, unde gravativi; partim à lymphâ propter ſtagnationem, particulaſque frigidas, quæ caput ſudore præſertim diffluens, intraverant, acriore redditâ, quæ partes membranaceas corrodens dolorum cauſa exiſtit; pituitoſa jam illa &

acria facile errhinorum beneficio inciduntur temperantur & eliciuntur, ſicque ægri citò jucundèq; curantur, quod Circumforaneis apprimè notum; qui uno alterove ptarmico erhinove plus talibus in morbis aliquandò præſtant, quam viginti aliis remediis *Medici* effecerint.

5. *Tremor & convulſio* & quidem *cynica ſ. canina* quia pituitoſa & acria nervos irritantia tremorem convulſionemque non raro cauſantia, ut ſuperius jam probatum ſatis, inciſa & temperata ad expulſionem inſtigant dicta errhina.

6. *Capitis gravedo*, ob dictam in ſuperioribus rationem.

7. *Ozæna, narium à pituitâ viſcidâ obſtructio, odoratuſque ab humore craſſo læſus*, teſte *Fuchſio lib. 2. de compoſ. medicament. cap.* 25. & *Weckero lib. j. Antidot. general. cap.* 18. nec non *Paræo in chirurg. lib.* 28. *cap.* 35.

8. *Oculorum hebetudo*, inprimis ſi ab halitibus, flatibus, humoribuſve pituitoſis viſcidis ortum traxerit, & adhucdum foveatur augeaturque malum; aſt aliis remediis tentanda potius curatio, antequam ad errhina & inprimis ſternutatoria deveniatur; novimus *Matronam* quandam jam cæcam, quæ primò non niſi oculorum hebetudine levi affligebatur, juſſu verò & mandato medici cujuſdam ipſi familiaris, ſternutatoriis bis terve in hebdomade manè utebatur; undè malum indies ita fuit auctum, ut cæca inde facta ſit & procul dubio manebit.

9. *Au-*

9. *Aurium tinnitus audituſque difficultas*, cauſas ex quibus aurium tinnitus &c. generantur ſi conſideret *Lector Studioſus*, facile ex ſuperioribus rationem inveniet quare dicta remedia à Practicis tali in caſu ſint pręſcripta, effectumque felicem à præſcriptis Caputpurgiis habuerint Medici; quare *Foreſtus lib. xij. obſervat. Medicar. ſchol.* 10. docuit poſteritatique ſcriptum reliquit, maximè ad tinnitus aurium curandos conferre ſternutamenta.

10. *Singultus* (nempe à repletione ſi factus ut annotavit & putat M. Sebizius) teſte SENE *aphor. xiij. ſect. vj. & C. Celſo lib.* 2. *cap. viij. p.* 69. nec non *Amato Luſitano Centur. v. Curat.* 34. ſingultus quomodo & à quâ cauſâ generetur vide ſis apud *Clariſſimum & Experientiſſimum Virum D.Fr.de le Boë Sylvium, Praxeos ſuæ lib. j. cap. xxiij. p.* 320. *&* 321.

11. *Partus difficilis, fœtus mortuus, ſecundinæ*, ut *Hippocrates* teſtatur *aphor.* XLIX. *ſect. v.* ad ſecundas, *inquiens*, deturbandas, ſternutatorio immiſſo, nares & os conprimito; quare etiam *aphor. xxxv. ejuſdem ſectionis* difficulter parienti ſternutamentum ſuperveniens bonum judicat, quod quoque *C. Celſus lib.* 2. *cap. viij. p.* 69. conteſtatur: Cum enim acria, mordacia, vellicantiaque ſint πταρμικὰ nervos odoratorios &c. irritant, ac ut ita dicam mordent, atque ad expulſionem eorum quæ moleſta ſunt inſtigant, ſicque factâ vehementi

medii

medii imique ventris concuſſione antequam ſternutatio producatur, fit, ut partus difficilis, fœtuſve mortuus in utero exiſtens, vel ſecundinæ tenaciter illo annexæ exturbentur; quare SENEX monet tum temporis nares & os comprimendum, ut nempe majori vehementiorique vi medii imique ventris concuſſio ſicque in utero concluſorum exturbatio fieri poſſet; vehementem illam medii imique ventris imo totius corporis concuſſionem præcedere ſternutationi, nemo, uti opinor, inficias ibit; qui ſternutaverit ſternutanteſve alios viderit unquam, aſt

NOTA, non præſcribenda talibus in caſibus vehementiora illa remedia, ut propriè dicta πταρμικὰ ſunt, niſi præmiſſis & reiteratis illis, quæ minori cum vehementiâ & periculo, naturâque plane ab opere jam deſiſtente, educant fœtum ſecundinaſve relictas.

12. *Suffocatio hypochondriaca* à flatibus halitibus vaporibuſque viſciditate aciditate auſteritateve peccantibus ortum primariò ducere, eſt in confeſſo, ut fuſius probatum *in notis noſtris circa praxin P. Barbette cap. IX. lib. IV. p. 215. & 216.* Caputpurgia enim & ſternutatoria flatuum vaporum halituumque eruptionem depreſſionemve accelerant & efficiunt, modo jam ſæpius dicto atque probato, ſicque liberantur hyſtericæ à ſuffocatione illis tam moleſtâ, quare etiam *Hippocrates* dixerit mulie-

mulieri hyſtericæ ſternutamentum ſi ſuperveniat bonum eſſe, *aphor. xxxv. Sect. v.*

13. Errhina *in tonſillarum inflammationibus* apprimè convenire, ubi jam conſtitit rheuma, docuit *joubertus de thoracis affectibus cap.* 2.

14. Conveniunt quoque in *odontalgiâ*, ut apud Empyricos Circumforaneoſque indies videtur, qui unicâ errhinorum ſternutatoriorumve exhibitione plus ſubindè efficient, quam ullis aliis remediis, ſæpius etſi reiteratis, quis *odontalgiâ* ægrotantes levare aut curare poſſit.

MORBI *errhina* πταρμικάve *vetantes*, ſunt

1. *Oculorum læſiones* ſcilicet inflammatio, viſus imbecillitas, ſuffuſio &c. oculis enim labefactatis pax ſit ab errhinis & ſternutatoriis, nam periculum cæcitatis immineret, humores enim vi medicamenti agitati fluxileſque quodammodo redditi ex parte ſaltem aliquâ ad oculos jam imbecilles decumberent, malumque augerent nèc non humores arctius oculis impingerent ipſiſque inhærerent, cerebrum namque nimis πταρμικὰ concutiunt *Scholzius Epiſt. Medicin.* 8. dixit; exemplumque illud triſte ſtatim à nobis productum abundè teſtatur: idem docuêre ſequentes Practici ut *joubertus lib. de affectib. Capitis cap. IX. Hollerius de morbis internis lib. j. Schol.* 2. *Trincavellus lib. j. Conſil.* 61. 62. *&* 66. *Sennertus lib. j. part. j. cap.*

cap. v. praxeos. Heurnius lib. de morbis cap. 9. &c. inſpiciatur quoque hiſtoria cujuſdam ex ſternutatione cæci redditi apud *G. F. Hildanum Cent. j. obſerv.* 24.

2. *Vertigo, vertiginique obnoxius æger*, nimium enim, ut ſtatim ex *Scholzio* allatum, cerebrum concutiunt, ſpirituſque animales magis magiſque in gyrum verti, halituſque vapores flatuſve plures ad cerebrum hac agitatione totiuſque corporis concuſſione aſcendi facerent, vide ſis *Sennertum loco ſtatim citato.*

3. *Narium ulcera*; ut non raro in lue venereâ contigit; damnantur ſternutatoria in narium ulceribus quia à defluxu acri utplurimum ortum trahunt, hacque ratione non niſi acribus humoribus undè ulcera illa excitata acria remedia addunt; ſicque malum non curatur ſed gravius redditur, ac in polypum ozænamque facile degeneratur.

4. *Narium internarumque reliquarum partium hæmorrhagia*, vaſis enim nondum arctè conſolidatis, ſanguineve adhuc ex iiſdem exſtillante, meritò damnantur πταρμικὰ; ratio in ſuperioribus, ubi de humoribus indicantibus egimus, tradita eſt.

5. *Angina pituitoſa*, hiſce in regionibus admodum familiaris, quia non niſi inflammatio, fluxio, tumor, dolor & per conſequens febris ſymptomatica augetur; inprimis ubi rheuma non conſtiterit; ut ſtatim citatus *Jouber-*

Digitized by Google

Joubertus de affectibus thoracis cap. j. teſtatur.

6. *Catarrhi*, quia non niſi defluxiones adaugerent, maloque malum adderent, nam motis & commotis liquidioribuſque redditis humoribus neceſſariò catarrhi plures & graviores generabuntur: quare

7. *In pulmonum morbis* neutiquam laudantur nec felici cum ſucceſſu uſurpantur ſternutatoria, utplurimum enim non niſi pleuritides peripneumoniæ catarrhique & quidem inprimis ſalſo acres indè excitabuntur, quâ catarrhorum in pulmones depluentium acredine, tuſſis primò generatur, dein ipſa Capillaria pulmonum vaſa corrodendo aperiuntur, ſicque extravaſatus vehementique hac corporis concuſſione adhucdum ex apertis nondumque conſolidatis vaſis ſanguis exſtillans & quodammodo jam ſtagnans novæque defluxioni acriori occurrens, acrior neceſſariò redditur, dein putreſcit ſicque pulmonum ulcus ſternutatoriorum maleficio producitur.

8. *Arthritis ejuſque ſpecies omnes*; ſæpiſſimè enim à catarrhis & quidem bilioſis aut ſalſo acribus, ut dolore rodente & partium dolore arthritico afflictarum inflammatione, rubore, &c. patet, ortum ducit arthriticus dolor; pedes manus aliaſve partes affligens; inprimis quoque arthritis vaga ſcorbutica omneſque

que ac ſinguli ex catarrhis ortum trahentes dolores,

HOMINES, *in quibus* πταρμικὰ *non niſi magna urgente neceſſitate præſcribenda*, ſunt

1. *Pueri*, *infantes*; *primò* ob ſternutatoriorum vim & vehementiam, quare tenuia illa cerebra & cerebella nimis fortiter ptarmicis concutiuntur, ut *Scholtzius Epiſt. Medic. vij.* habet; talique infantium cerebrorum concuſſione quænam mala generari producique poſſunt judicent judicio pollentes quique praxin circa infantes exercuêre unquam; ſpaſmum enim epilepſiam, motuſque convulſivos epilepticos, ſtatim poſt ptarmicorum uſum productos vidimus, illoſque aut nunquam aut maximâ cum difficultate curatos obſervavimus: *ſecundò*, quia tutius minori nempè cum periculo, jucundiuſque infantes hoc illove morbo ſymptomateve laborantes, ut è ſequentibus patebit, curantur.

2. *Gravidæ* itidem ob ſternutatoriorum impetum & violentiam; leviter enim indè abortus conſequi poſſet; (ut etiam facile quiſpiam concludere queat ex *Hippocr. Aph.* XLIX. *Sect.* v. ubi ad ſecundas, deturbandas, ſternutatorium quoque præſcribit.) Nam in ſternutatione totum corpus ejuſque partes omnes ac ſingulæ vehementer, ut ſuprà probatum, con-

concutiuntur, non mirum ergò quod fœtus cum ſecundis validâ illâ materni corporis & per conſequens tenelli fœtus commotione exturbetur: ut & *quibus menſtrua nimis profusè fluunt.*

3. *Tabe qui conficiuntur vel jam confecti*, imprimis ſi defluxione in medullam ſpinalem, (ut *Magnus* SENEX *lib. de locis in homine text. xviij. p.* 373. nec non *lib. de glandulis text. x. p.* 420. memoriæ reliquit) tabes illa ſit producta, hac enim viâ non niſi catarrhi plures imo nonnunquam graviores excitarentur; corpuſque illorum jam aridum atque exſuccum, aridius adhuc totumque ſiccum redderetur.

4. *Valdè carnoſi*, nil enim minus tolerare poſſunt Carnoſiori corpore prædıti homines quam πταρμικοὶ ita namque vehementer illorum corpora hiſce concutiuntur; facileque inde reſpiratio carnoſiorum difficilior redditur.

5. *Plethorici*, ob apoplexię, vertiginis, graviſve hæmorrhagiæ metum; videſis *Paræum lib. xxj. Chirurg. cap.* 37.

6. *Aphthis laborantes*, propter depluentium ex capite humorum acredinem, quæ non niſi nova producerentur oris ulcuſcula, doloreſve inexplicabiles exorirentur.

7. *Hernioſi ſinguli ac omnes*; quia facilè illæ, (ex ſitu naturali ſive jam prolapſæ & extuberantes ſint adhuc, iterumve jam reductæ nondumve curatæ fuerint) dictorum remediorum

violentiâ exturbantur, premitur enim undique corpus parteſque interiores omnes. Sequentes hiſtoriæ dicta noſtra confirmabunt: ante biennium circiter nos vocavit gravida quædam, quadraginta præter propter annos nata novem puerorum mater herniâ umbilicali flatuoſâ inſtarque infantis capitis jam protuberante laborans, inter cauſarum indagationem retulit prægnans, quod ſemper geſtationis tempore hac dictâ herniâ aſt nonquam tantâ nec tam gravi quam hoc tempore fuiſſet afflicta, ac illius protuberantiam faſciâ & ligaturâ ſatis ſuperque ſemper inhibuiſſet aut præcaviſſet, verum ante ſeptimanam unam alteramve ob odontalgiam intolerabilem ptarmicum & quidem cum ſucceſſu ter quaterve uſurpaverit, eodemque illo die magis magiſque protuberaverit hernia, & vix aut ne vix quidem faſciis ipſam reducere potuerit; magno tandem conamine, pituitam incidentibus flatuſque diſcutientibus prius exhibitis, in locum naturalem reductâ herniâ, partique affectæ emplaſtrum ad orbis circiter magnitudinem ex ſequenti maſſâ imponi curavimus.

℞. Colophon. ℥ijß.
Therebinth. ℥jß.
Flor. balauſtior.
Sanguin. dracon. ana ʒjß.
Ol. carui ſtillat. gutt. xij.
Maſtichin. q. ſ.

MS. F.

MS. F. S. A. Magdaleon.

Quod continuò geſtat, nec de umbilicalis herniæ protuberantiâ amplius conquæritur, etſi ſemel biſve poſtea prægnans fuerit, fœtumque geſtarit.

Alia itidem mulier umbilicali herniâ flatuoſâ nonquam tamen protuberante afflicta, niſi flatulenta multa comederit aut diu alvo adſtrictâ fuerit vexata, imprimis vero ſi ſæpius ſternutaverit, quare ſternutatione inſtante ipſamque ſentiens ſtatim oculos confricat ſicque ſternutationem cohibet.

8. *Nephritici* ob vehementem, ut dictum, & nimiam totius corporis commotionem ac concuſſionem, intolerabiles enim hac corporis concuſſione dolores &c. producerent πταρμικά, quare ſatius à vehementioribus illis remediis abſtinendum judicamus, quam infelicibus injucundiſque vel ſaltem paucis effectibus ægrotantes tali moleſtiâ afficiendum.

9. *Hydropici*, quia hac ratione & illorum reſpiratio redditur difficilior, & herniæ aquoſæ nonnunquam in ſcroto generantur.

Minori cum periculo πταρμικά *uſurpant ſequentes* Homines

1. *Qui grandiori provectiorique ſunt ætate, & qui firmo fortique corpore, nec morbis extenuati aut debilitati exiſtunt*; quia ſternutatoriorum vim & violentiam facilius perferre poſſunt.

2. *Qui ſunt capite firmiori ac nullatenus vertigini obnoxii.*

3. *Nullis oculorum imbecillitatibus ſubjecti.*

4. *Quorum nares ulceribus ſubindè non afficiuntur.*

5. *Qui neutiquam hæmorrhagiis vexantur*, nam ſternutatoriorum vehementi vi facile tenellula illa vaſa, leviter tantum coarctata iterum, atque ſanata aperiuntur, & quid indè mali eveniret judicet, LECTOR STUDIOSUS, judicio pollens.

6. *Qui paucioris ſunt ſanguinis neutiquam vero plethorici*; rationem in ſuperioribus dedimus.

7. *Catarrhis qui afficiuntur*; in pulmones cæteraſve corporis partes ſi dilabantur.

8. *Anginâ qui vexantur nonnunquam.*

9. *Nullo pulmonum vitio aut morbo qui affecti*, ſed illorum potius robore, ac liberiori pleniorique reſpiratione qui præditi ſunt.

10. *Qui nullatenus ſunt hernioſi.*

11. Nephritide *nonquam qui fuere affecti, aut afficiuntur adhucdum.*

12. *Nullo modo qui arthritici ſunt vel fuere unquam.*

13. *Hydrope qui non affliguntur.*

14. *Non carnoſi admodum ſi ſint, ſed potius graciles & ad ſternutandum faciles.*

TEM-

TEMPUS *Errhina ſternutatoriave uſurpandi.*

1. Maximè conveniens & opportunum *matutinum* judicatur à *Paræo Chirurg. lib. xxv. cap.* 35. & *Jacobo Weckero libr. j. antidot. gener. cap. xviij.*

2. *Ventre imprimis vacuo* exiſtente ut teſtatur *Sennertus lib. j. Pract. part. j. cap. x.*

3. Uſurpanda veniunt *longè à cibo, à balneo, vel aliter laxatâ cute*, teſte *Hollerio lib. j. de morbis internis ſchol. cap.* 2.

4. *Tempus autumnale & hybernum*, quia capitis gravitates majores excitantur ac pituitoſi viſcoſique humores magis tum turgent, ac luxuriant teſte *Corn. Celſo lib. j. cap.* 3. *p.* 29. facilius quoque minorique cum moleſtiâ & periculo tales turgentes educuntur & eliciuntur humores quam ſi non turgeant; *aſt tempore hyberno meridianum opportunius eſt matutino*, quia circa meridiem aliquouſque liquidiores utplurimum conſpiciuntur humores, meridianum quoque tam frigidum quam quidem matutinum non obſervatur.

5. *Lunâ creſcente vel jam plenâ exiſtente*, quia humores nec tam viſcidi & copioſiores in corpore reperiuntur.

Quid ante, inter, & poſt Errhina πταρμικάve ſit obſervandum & agendum, paucis videbimus.

Ante Errhina & ſternutatoria requiritur

1. Ut *univerſalia* nempe purgantia, diaphoretica, venæſectio &c. *præmittantur*, antequam ad caputpurgia aut propriè dicta ptarmica deveniatur, (teſte *Paræo lib. xxv. Chirurg. cap.* 35. *nec non Fuchſio lib.* 2. *de Compoſ. medic. cap.* 25.) ſicque corpus à noxiis ſuperfluis humoribus contentis vacuetur, locuſque ſternutatoriis tutius cedetur; graviora namque aliàs ſymptomata morbive excitarentur, quam quibus jam vexati eſſent ægri aut ob quam cauſam præſcriberentur exhiberenturve. eadem; ut hinc indè in *Practicis* triſtia & lachrymis digna exempla teſtantur.

2. *Ut ſternutaturus, errhinumve uſurpaturus, calidum ſe conſervet*, ut viſcoſi pituitoſique humores parum incidantur fluxidioreſque reddantur, ſicque ad exitum aptiores ſint dicti humores; ſecundò ne ullo modo *aërem ſubeat frigidum*; hac enim viâ coagularentur iterum liquidi & aliquouſque jam fluidiores redditi humores, ſicque non niſi catarrhi graves excitarentur.

3. *Ut ſternutaturus ſe parum ambulando moveat*, ob rationem jam dictam.

4. *Li-*

4. *Liquida* ſi uſurpent *errhina*, ut *tepida* ex volâ manus *ad drachmas tres vel ad ſummum ad ſemiunciam* naribus attrahant, & *os aquâ, cereviſiâ, aliove liquore compleant*; ne ſcilicet attractus liquor, in palatum remeet, & indè inſpirando in pulmones illabatur, ut ſuadent *Paræus loco ſtatim citato. Fuchſius lib. 2. de Compoſ. Medicam. J. Weckerus lib. j. antidot. general. cap. 18. Petr. Foreſtus lib. IX. obſervat. 18.*

5. *Πταρμικὰ vehementia ut naribus non attrahantur vel inſufflentur, ſed pixidi ænea* vel alii vaſi *includantur*, motâque pixide, aliove vaſe ſternutatoria illa vehementia continente commoto *naribus admoveantur*, ut videre eſt apud *Heurnium in prax. medic. lib. j. cap. de ſternutatoriis.*

Inter ſternutandum requiritur ſolummòdò

1. *Ut corpus arctè claudatur & comprimatur*, ne vehementi corporis concuſſione gravia generentur ſymptomata.

2. *Ut calidos ſe contineant & conſervent ſternutantes, nulloque modo aërem*, ut jam dictum, *frigidum ſubeant*, nam inde non niſi humores plures & prioribus viſcoſiores, imò catarrhi graves & curatu difficiliores excitarentur.

3. *Quod ſi errhina ſternutatoriave nimis vehementer operentur* oculos fricandos ſuadet *antiquus quidam Medicus Caſſius*: ſtatimque ſternu-

tatio ceſſabit, *ſi verò pruritum quempiam ex errhinorum &c. uſu in naribus obſervent ſternutantes*, lacte muliebri, vel oleo violaceo demulcendus eſt, ut videre eſt in *Hollerio lib. j. de morbis internis Schol.* 2. quare etiam *Sennertus poſt* errhinorum &c. uſum nares lacte oleove violaceo eluendas ſuadet, ut tollatur ſi quid acredinis vel acrimoniæ relictum in naribus manſerit *lib. j. part. j. pract. cap.* 5.

4. *Ex præpoſtero errhinorum ptarmicorumve uſu ardor & dolor aliquis intra nares nonnunquam percipitur*; ut Autor eſt *P. Foreſtus lib.* IX. *obſerv. Schol.*18. nec non *Sennertus lib. j. pract. part.* I. *cap.* 10. quo in caſu aqua ſimplex tepida, vel oleum violarum vel unguentum popul. vel lac tepidum, (naribus nempe ſi dicta attrahantur vel illinantur vel admoveantur,) præſcribuntur: ſequens omnibus tanquam ſingulare commendamus,

℞. Lact. muliebr. recenter emulct. vel illo deficiente ſolummodò
Recentis vaccini ex. gr. ℥ij.
Mucilag. aquâ roſarum ex ſemine cydonior. fact. ʒij.
Opii thebaic. ℈j.
Opium primo in lacte tepido diſſolvatur, tumque per linteum leviter exprimatur, iterumque ſolvatur & exprimatur, tumque calidè admiſceatur mucilago ſeminis cydonio-

doniorum lacti, hiſce mixtis opium ſolutum & expreſſum affundatur & tepidè uſurpetur vel è volâ manus vel cum goſſypio.

POST *errhina ptarmicave* conveniunt.

1. *Caput confortantia & exſiccantia externa & interna*, aliàs non niſi caſſum ageres laborem & aquoſorum, pituitoſorum, viſcidorumque humorum major generaretur quantitas & copia, quam ægri antea unquam oppreſſi fuiſſent.

2. *A ptarmicis & errhinis Calidos ſe contineant pauloque ambulando corpus moveant, & quieti ſe poſtmodum tradant.*

3. *Ut catarrhos ſiſtentia, acrimoniamque humorum temperantia ſicca exhibeantur*; ut ex. gr. Maſſa Pilularis de cynogloſſa, laudanum opiatum &c.

4. *Stomachum corroborantia & quidem calida ſicca & confortantia, ut uſurpentur*, quia ſæpius contigit quod ventriculus ab aqueis pituitoſis &c. humoribus in eundem tunc temporis illapſis ſit debilitatus.

5. *Frigida nullatenus uſurpanda, diætaque calida ſiccaque præſcribenda, ſiti neutiquam ſatisfaciendum judicamus.*

Sternutatio quomodo fiat & excitetur, videre eſt apud *Hippocratem aphor.* LI. *Sect. vij. & Clar. Viri D. Fr. de le Boë Sylvii praxeos Medicæ lib. j. cap. xxiij. § 3. & 12. p. 318. & 322.*

CAP. II.

DE SUFFIMENTIS.

Suffitus *Græcis* θυμιάματα à θυμιάω ſuffio, odores incendo, quod à θῦμα odoramentum ſacrificium, illudque deducitur à θύω ſacrifico, quia odoramenta, ſacrificia, victimæ ſuper altare incendebantur, ſicque fumos odoreſque naribus gratos cælitus ſpirabant, quare etiam *Geneſ. cap. viij. v.* 21. JEHOVAM odorem illum gratum ex holocauſtis mundarum pecudum ac volucrum in altari exſtructo à *Noacho* oblatis aſcendentem odoratum fuiſſe legimus.

Suffitus ſunt vel *ad voluptatem* qui tum cultui aulico & delitiis dicati ex rebus pretioſis ſuaviterque odoratis conſtant vel *ad ſanitatem* (de quibus tantum in ſequentibus agemus) morborum nempe præſervationi curationive ſicque Medicæ intentioni ægrotantiumque exſpectationi inſervientes ac ſatisfacientes.

Effectum ſuum ſuffitus prunis vivis ac candentibus inſperſi halitibus vaporibuſque inde elatis cor &c. vel reficientibus, vel acribus viſcidos humores incidentibus, aqueos humores exſiccantibus, nimis relaxatas partes *adſtringendo exſiccandove* reſtaurantibus &c. præſtant: de quibus poſtea.

Quare

Quare ad reficiendos ſpiritus animumque humanum exhilarandum, ab externâ malignitate vindicandum, cerebrum confortandum, catarrhos ſiſtendos, pulmonum craſſam viſcidamque materiam incidendam illorumque ulcera exſiccanda & ſananda, ſic quoque ad menſes movendos ſiſtendosve pro ratione *ægrotantium* & intentione *Medicorum*; ſuffocationem hypochondriacam, ani prolapſum, narium, aurium, oris, uteri &c. ulcera exſiccanda & curanda; ad luem veneream & inde ortos dolores ac ulcera ſanandam &c. ſuffitus præſcribuntur.

Parantur vel in *liquidâ* vel *ſolidâ conſiſtentiâ*; *liquida* ſunt *aquæ* & quidem primò odoratæ & fragranti odore præditæ, ut aqua roſarum bis terve recentibus floribus reaffuſa & abſtracta; ſic quoque acetum, vinum, aqua vitæ, *oleum* ſuccini, *ſpiritus* ſalis armoniaci, fuliginis &c. vel *decocta ſolida* ſunt *pulveres*, *trochiſci*, *candelæ*.

Formulæ Suffimentorum.

In formâ humidâ.

℞. Aq. roſar. fragrantiſſ. bis terve floribus roſarum abſtractæ noviſque floribus reaffuſæ ℥jß.
Cinamomi cum vino & aquâ meliſſæ deſtill. ℥ß.

Sp.

Sp. flor. lilior. convall.
Tunicæ ana ℥iij.
Rad. angelicæ ʒjß.
Vin. rhenan. veter. odorif. ℥ij.
MS. valet ad ſpiritus reficiendos animumque ægrotantium imo agonizantium exhilarandum.

Tempore peſtis admodum conducit acetum vitriolatum ſuper ſilices ignitos infuſum, vapor enim & odor inde ſpirans quam maximè domos, veſtes peſte jam infectas purificat.

Sic quoque nonnulli lapides ignitos in acetum injici curant, in tumoribus duris, œdematoſis diſcutiendis, vel laterem ignitum aceto extingui & vaporem excipi nonnulli in anginâ præſcribunt.

In formâ olei.

℞. Ol. ſuccin. ℈j.
Indatur lagenulæ, & carboni vivo inſtilletur, fumumque naribus excipiatur, in capitis gravedine, indeque orto dolore, & ſuffocatione hypochondriacâ admodum convenit.

℞. Ol. Corn. Cerv.
Succin.
Fuligin. ana ℈ß.
MS. prunæ vivæ guttula una alterave inſtilletur, vapor fumuſque indè exſurgens tritorio vel alio inſtrumento

apto

apto naribus admotus Epilepſiâ laborantes ac ſuffocatione hypochondriacâ etſi graviſſimâ, afflictas, ſtatim excitat.

℞. Ol. Caryophillorum ʒß.
Cinam. ℈ß.
MS.

Hujus duæ treſve guttulæ carbonibus non exſtinctis ſi affundatur, odorem gratiſſimum in Cubiculis teterrimo etſi odore antea refertis percipient omnes ibi degentes.

In formâ ſpiritus.

℞. Spir. ſalis armon.
Fuligin. ana ʒij.
Tinctur. Caſtor. ʒj.
Sal. volat. Corn. Cervi ʒß.
MS.

Linteum hac mixturâ imbutum, ac epilepticorum lethargicorum, omniumque ſoporiferis morbis ſuffocationibuſque hypochondriacis laborantium naribus admotum, excitat vel potius mixtura ex patellâ igni impoſitâ, halitus inde aſſurgentes tritorii beneficio dictis morbis laborantium naribus modò attingant, ſtatimque vel à paroxyſmis gravioribus liberabuntur, vel levamen ſentient ægrotantes. ℞.

℞. Rad. ariſtoloch. rotund.
Bryon.
Acori.
Angelic. anà ʒij.
Fol. rutæ.
Sabin.
Puleg.
Artemiſ. ana M. ß.
Flor. calendul.
Cheiri ana p. ij.
Bacc. laur. ℥ß.
Sem. leviſtic.
Dauc. ana ʒij.
Myrrh. rubr. ʒjß.
Aſæ fœtid.
Caſtor. ana ʒj.
Conciſis ac contuſis affundatur.
Sp. vini pint. j.
Aq. puleg. ℥viij.
Poſt macerationem per biduum ſpiritus per alembicum ex arenâ abſtrahatur, deſtillatoque adde.
Sp. ſalis armon. ʒij.
MS.
Univerſalibus præmiſſis, hic ſpiritus ollæ vitreatæ patellæve inditus carbonibuſque vivis impoſitus, halitibuſque inde elevatis tritorii ope acceptis, ad menſtrua cienda perquam potens.

Ad

Ad hæc provocanda ſolum ſpiritum urinæ, fuliginis, ſaliſque armoniaci &c. eodem modo uſurpandum præſcriptum effectumque vidimus.

In formâ decocti.

℞. Bacc. laur. elect. & excortic.
Sem. leviſtic.
Gran. paradiſ.
Salis commun. ana ℥jß.
Flor. ſambuc. M. j.
Alb. græc. ℨij.
Contuſis add.
Aq. commun. ℔jß.
Coq. lento igne ad tertiæ partis conſumptionem, tum add.
Mell. virgin. ℥ij.
Aceti ſambuc.
Spir. vini ana ℥j.
Mixta ſtatim calidè indantur ollæ, Capiteque tegumento obvelato, cochleari continuò moveatur & circumrotetur, halituſque & vapores aſſurgentes ore hiante ægrotantes excipiant, tepidumque dum fieri incipiat bis terve hoc decocto gargarizent; Calidoſque ſe contineant & ſudent.

In anginâ, omnibus fruſtrà adhibitis, ſingulare experimentum; etſi jam jam ſuffocatos judi-

judicares uſurpato modò dicto decocto brevi levamen ſentiunt anginoſi.

Convenit quoque in oris palatique ulceribus ex lue venereâ oriundis, imprimis ſi loco flor. ſambuc.

Raſur. lign. guajaci ℥j.

& loco aceti ſambucini addatur.

Vin. gallic. ℥jv.

Modoque ferè eodem utatur, aut per tritorium in lue venereâ laborantium os hians vapores halituſque aſcendant.

℞. Rad. tormentill.
Biſtort. ana ʒij.
Fol. heder. terreſt.
Myrtin. ana M. ß.
Flor. balauſtior.
Roſar. rub. ana ʒij.
Raſur. lign. guajac. ℥j.
Cort. granator. ʒjß.
Contuſa ac conciſa coquantur in
Aq. plantag.
Vin. rubell. ana ℔jß.
Ad quartæ partis conſumptionem.

Hoc decoctum in fluxu menſtruorum nimio & internè & externè admodum convenit; externè halitus vaporeſque calidos ex decocto aſſurgentes per infundibulum ſellæ perforatæ inſidentes ægrotantes fœminæ in uterum excipiant.

In formâ pulveris.

℞. Succin. ʒß.
Maſtich. ℈j.
MS. F. Pulvis craſſus;
Hujus parum carboni vivó imponatur, fumuſque naribus attrahatur, Capite primo tegumentis obvelato; vel qui fumum vix perferre poſſunt illorum Capitis tegumenta ſuffumigentur.

Prodeſt quam maximè in Capitis gravedine, indèque ortâ coryzâ, catarrhis imprimis ſalſo-acribus, & indè productâ tuſſi; quare hiſce in Regionibus non curatâ gravedine, facile catarrhi, & quidem ſalſo-acres generantur, iiſque non curatis ſed delabentibus adhuc, oritur utplurimum tuſſis gravis, vaſorum eroſio ac apertio, indèque ſubindè phthiſis, ut in ſuperioribus p. 31. probatum ſatis ſuperque.

℞. Styrac. calamit.
Benzoës ana ʒij.
Succin. citrin. ʒj.
Maſtich.
Caryophill.
Gumm. junip. vel
Succini indici (quod gummi animæ nominatur, minus enim gravis eſt odor & optimè ſiccat cerebrumque roborat *teſte Riv. Pr. Med. lib. j. cap. j. de frigidâ cerebri intemperie p. m. 6.*)

Ligni aloës gummoſ. ana ʒß.

MS. F. Pulvis craſſior ſuprà prunas injiciendus; ad cerebrum ſiccandum confortandumque apprimè conveniens.

℞. Thur. maſcul.
Succin. citrin.
Caryophill. ana ʒß.
Flor. roſar. rub.
Balauſtior. ana ℥ij.

MS. F. Pulvis craſſior, in inteſtini recti procidentiâ efficax.

Hujus tantillum prunis inſpergatur, fumuſque ab ægrotantibus infantibus &c. ſellæ perforatæ inſidentibus ano excipiatur, poſtquam nempè inteſtinum in locum naturalem ſit redactum; in quem finem conſulantur *Chirurgiæ Scriptores Aquapendens*, *Hildanus*, *Paulus Barbette part. j. cap.* IX. *p. m.* 37. *in ſuâ Chirurgiâ hodiernâ &c.*

℞. Benzoës.
Succin. ana ʒj.
Gummi guajacin. ʒß.
Fol. nicotian. optim. ℥ij.

MS. F. Pulvis craſſior pro ſuffitu, in exſiccandis catarrhis & indè ortâ tuſſi, phthiſi &c. curandâ.

NOTA: *Heurnius* mirè commendat nicotianam; aliquandò ſuffitus fit ex ſolâ nicotianâ in carbones injectâ, fumoque tritorio vel

alio

alio inſtrumento excepto; cerebrum quam maximè expurgare & pectus à pituitoſis viſcidis humoribus liberare teſtantur *Practici.*

In trochiſci formâ.

℞. Zinnaber. factit. ʒij.
Gumm. guajacin. ʒiij.
Benzoin.
Styraç. calamit. ana ʒj.
Cum ſ. q. thereb. F. L. A. trochiſci.

Hujus fumus toto corpore conceptus in conclavi vel vaſe illum ob uſum pro lubitu exſtructo & fabricato luem veneream, affectuſque indè pendentes, dolores, ulcera &c. ſanat.

Nota. Vires robuſtas deſiderat, nam forte eſt medicamentum.

℞. Herb. ſabin. recenter exſiccat. ʒiij.
Bacc. laur.
Sem. cumin.
Rad. aſari ana ʒij.
Myrrh. rub. ℥ß.
Sagapen. ʒijß.
Styraç. calamit.
Alypt. moſchat. ana ʒj.
MS. F. Pulvis, cui add.
Ol. ſuccin. ʒß.
& cum therebinthinâ aut ladano.
F. trochiſci magni pro ſuffitu *ad menſtrua cienda potentiſſimi.*

℞. Rad. & herb. verbaſc. ana ex. gr. ℥j.

pulveriſentur, miſceantur & cum therebinth. F. trochiſci.

De his duo tres pluresve prunis vivis impoſiti, ita ut fumus ſurſum ad inteſtinum rectum tendat, (ſede undique nempè circumtectâ, ne aliundè fiat fumi exhalatio) & ter quaterve indies ſi repetatur, in tenesmo, pluribusve aliis alvi profluviis ut ſingulare experimentum commendantur.

NOTA ex dictis ſimilibusve pulveribus gratis fragrantemque odorem de ſe ſpirantibus fiunt nonnunquam candelæ quæ tempore peſtis vel alîus teterrimi fœtoris accenduntur; admiſtis ſolummodò carbonibus vel tiliæ, ſalicis &c. & cum convenientibus liquoribus, gummi, reſinis, &c. formantur ex. gr.

℞. Styrac. calamit. ʒij.
Liquid. ʒiij.
Benzoës ℥ß.
Ladani.
Oliban. ana ʒij.
Lign. aloës ʒjß.
MS. F. Pulvis, qui cum mucilagine tragacanthi addito pauco ſpiritu vini in mortario.
F. Maſſa, ex quâ ulterius pro lubitu formentur candelæ pro fumo odore gratiſſimæ, & fragrantiſſimæ; potentiores verò & frangrantiores ſi quis deſideret, poterit

terit dictæ compoſitioni admiſcere ambræ vel moſch. ℈ß. vel ℈j. ſicque conformare ex illâ maſſâ candelas.

Notæ in uſu ſuffimentorum obſervandæ.

Graves affectus diraque ſymptomata quia ſuffimenta non tantum curant, verum etiam nonnullis ægrotantibus maximè nocent, & animi deliquium, ſuffocationem, graviſſimaque ſymptomata illis afferunt: non fruſtrà quis tempus terere videtur, qui LECTORIBUS STUDIOSIS paucis tradat, quibus conveniant dicta ſuffimenta, quibus verò non.

HUMORES ergo *ſuffimenta qui indicant, ſequentes putamus.*

1. *Pituita viſcida ac tenax*, in capite contenta vel pulmonibus infarcta, ſuffimentorum enim ex aromaticis imprimis confectorum beneficio volatilitate nempè eorum tenacia ac viſcida liquidiora redduntur; obſtructioneſque indè in capite pulmonibuſve excitatas & productas ſolvunt; ſic quoque gravedinem, dolorem capitis gravativum, reſpirationemve difficilem à viſcidis, craſſis tenacibuſque humoribus ortum, curant dicta ſuffimenta.

2. *Lympha ac ſaliva*, itidem *tenaces*, *craſſæ*, *viſcidæ*que ſi eædem exiſtant, eandem ob rationem cum ſucceſſu præſcribi tum poterunt ſuffitus.

3. *Saliva humoreſve cæteri ſi nimis aquoſi*, ſuâque aquoſitate quatenus partium tonum auferunt, ipſarumque laxationem nimiam producunt ; hic ſuffimenta apprimè neceſſaria, quia & humores nimis aquoſos eliciunt, exſiccant, parteſque nimis laxatas corroborant novamque aqueorum peccantium humorum accretionem impediunt.

4. *Salſo-acres humores*, quales in catarrhis in pulmones depluentibus tuſſimque utplurimum tum producentibus experiuntur; ſuffitus enim non tantum humorum acrimoniam ſalſam temperant, ac corrigunt, verum etiam catarrhos ſiſtunt & exſiccant, caputque ac cerebrum confortant, ne ab aëris injuriâ tam facilè in futuro caput afficiatur; quod ſequens exemplum abundè conteſtatur:

Vir quiſpiam annum circiter agens quadrageſimum diu multumque tuſſi vexatus, ſemper ferè de ſalivæ ſalſedine conquerebatur, tuſſique ſi minori affligebatur, ſtatim anginâ laborabat, illâque curatâ, tuſſi iterum vexabatur; curationis ergo vocatus, tuſſique tum gravi moleſtâ ac ſolitò diuturniori ipſum afflictum inveni, ob quam cauſam ipſi ſequentes dedi pilulas quarum manè, circa meridiem & veſperi duas

ri duas, ſingulis nempè vicibus devorandas juſſi.

℞. Maſſ. pilul. de cynogloſſ. ʒß.
Laud. opiat. gr. iv.
Croc. optim. ℈ß.
MS. F. Pilul. no. xvj.

Harum uſu tuſſis curata, aſt poſtero die anginâ ſingulis momentis adaugeſcente afficiebatur, ac de oris ſalſedine ita conquerebatur æger, ut retulerit os non niſi muriâ continuò refertum eſſe; ſtatimque ſequens ſuffimentum præſcripſi quod recipit

Succin. alb.
Maſtich. elect.
Benzoës ana ʒß.
MS. F. Pulvis craſſus.

Capite tegumentis obvelato, hujuſce pauco carboni vivo impoſito, fumoque vix ore naribuſque excepto levamen ſentiit, catarrhos ſiſti, ſalſedinem ac anginam minui obſervavit; ac ter quaterve reiterato ſuffitu ab anginâ & oris ſalſedine curatus fuit, & nec tuſſi nec anginâ amplius affligitur.

5. *Sanguis menſtruus obſtructus* ab humorum nempè viſciditate ac tenacitate ortum trahens; quia ſuffimentorum, imprimis ex aromaticis & ſpirituoſis ſpecificis compoſitorum, ope, viſcida ac tenacia inciduntur, ac liquidiora redduntur, ſicque obſtructionis cauſa tollitur auferturque; quare etiam *Hippocrates*

aphor. xxviij. ſect. v. ſuffitus, inquit, aromatum muliebria educit.

6. *Acidi ac auſteri*, indèque producti halitus ac flatus quales in ſuffocatione hypochondriacâ abundant, in ſuffocatione enim dicta hypochondriacâ ſuffitus nonnunquam admodum convenire ac proficuos eſſe experientia multos docuit: ſuffimentorum aromaticorum ac ſpecificorum enim vi corriguntur ac diſcutiuntur halitus illi ex acido-auſteris humoribus producti, ſicque ſymptomata gravia indè orta non rarò curantur; ſuffimentorum aromaticorum namque volatilitate ac oleoſitate acria illa quodammodò temperantur.

7. *Salſi-acres* in catarrhis frequentiſſimi, ob rationes jam dictas.

Suffitus prohibentes HUMORES *ſunt*

1. *Viſcidi & Craſſi*, alio nempè in loco, quam capite &c. exiſtentes, aut è quo facile educi nequeunt tenaces illi humores; nam non niſi capitis dolorem ac gravitatem (imprimis ex aromaticis ſi conſtarent ſuffitus, quique tamen requirerentur ad viſcidos craſſos tenaceſque illos humores incidendos) inducerent teſte SENE *aphor. xxviij. ſect. v.* nec non præcordiorum anxietatem, reſpirationemque difficilem excitarent.

2. *Bilioſi*, quia ſuffimenta bilioſæ conſtitutionis ægris facilè κεφαλαλγίαν, phrenitidem, febreſ-

febreſque ardentes &c. nonnunquam afferunt; quare etiam *Fallopius in tractatu ſuo de morbo gallico cap.* LXIX. ſuffumigia peſſima & lethalia bilioſis dixit.

3. *Auſteri & acidi*, alio in loco nempè ſi contineantur, quam ubi ſuffumigia accenſa pervenire poſſent, nam non niſi anxietates graviores, reſpirationem difficiliorem, imò ſubindè ſuffocationem ægris tum inducerent; ut interdum iis qui ſunt anguſtioris pectoris & difficilioris reſpirationis, (imprimis aliam ob cauſam quam à pituitâ viſcidâ ſi orta ſit illa pectoris anguſtia reſpiratiove difficilis) contigit.

4. *Sanguis* ex capite, pulmonibus &c. tuſſi ſcreatuve productus; nam ſuffimentorum uſu vaſorum orificia magis magiſque aperiuntur, facilèque ſuffumigiorum maleficio catarrhi plures & ſæpè graviores, indeque tuſſes moleſtæ, & hæmorrhagiæ incurabiles excitarentur; abſtinendum ergò potius à ſuffumigiis in hæmorrhagiis capitis, narium, pulmonumve &c. quam horum uſu graviſſima & lethalia ſymptomata excitare; quare etiam *Aëtius tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 144. & *Fallopius loco ſtatim citato*, nec non *Fuchſius lib.* 2. *de Compoſ. Medicament. cap.* 28. ſanguinem ſpuentibus ſuffitus adverſari teſtantur.

Nota, ubi catarrhi graviores pluresque à ſuffumigiis excitentur, quod non rarò contigit,

tigit, quia humores ſuffimentorum ope ſolvuntur, pax ſit à ſuffumigiis, ut & ubi humorum eſt inopia & defectus, quia nimis exſiccant ſuffitus, corpora enim exſucca macilenta & planè arida redderentur.

MORBI, *in quibus ſuffumigia cum ſucceſſu præſcribuntur, ſunt ſequentes*

1. *Epilepſia*, imprimis in paroxyſmo, ſuffumigia enim quam maximè epilepticos excitant, lymphamque acido-auſteram nervos vellicantem & quaſi conſtringentem, liberumque ſic ſpirituum animalium in nervos influxum impedientem ſuâ oleoſâ volatilitate temperant corriguntque ſuffimenta; occurrit hiſtoria fœminæ cujuſdam epilepticæ ac ſuffocatione hypochondriacâ laborantis; quæ ſemper à domeſticis ſuffitu ex paroxyſmo excitabatur; en totam hiſtoriam;

Mulier quædam trigeſimum ſeptimum circiter agens annum melancholica præſertim circa plenilunium, murmura & diſtenſiones in hypochondriis ferè continuò ſentiebat, inſtante plenilunio dolore capitis lancinante, illoque evaneſcente, vertigine, oculorumque caligine affligebatur, ac ſemper ferè poſtridiè nempè poſt vertiginem ac oculorum caliginem, ſuffocatione hypochondriacâ, præeunte cardialgiâ & nauſeâ, vexabatur; tumque ſenſim faciei pallor, extremorum frigus ac tremor obſervaba-

vabatur, moxque ſubitò clauſis manibus corruebat, motibuſque convulſivis ac reſpiratione difficiliori graviter afficiebatur; quare ſequentem domeſtici ſemper uſurpavere ſuffitum,

℞. Succin. alb. ʒj.
Caſtor.
Fulig.
Caryophillor. ana ʒß.
MS. F. Pulvis Craſſus.

Hujus tantillum carboni vivo imponebant, fumumque indè aſſurgentem tritorii beneficio ægrotantis naribus admovebant, ſicque & à ſuffocatione hypochondriacâ ut & epilepticis motibus ægram liberabant, hæcque mulier tam graviter afflicta ſequentibus tandem curata fuit; alvo adſtrictâ quia per octiduum aliquandò afficiebatur, quare de ſequentibus pilulis quinque pro doſi ſingulis triduis aſſumebat.

℞. Gumm. ammoniac. diſſol. ʒß.
Myrrh. rub.
Reſin. jalapp.
Diagrid. ana ℈j.
Croci ℈ß.
Sal. volat. ſuccin. gr. xv.
Ol. cort. arant. gutt. viij.
MS. F. Pil. no. XL. deaurandæ.

Undè bis ter quaterve alvum deponebat: ſic quoque de ſequenti vino medicato ter manè

manè nempè, circa meridiem & veſperi, uncias tres, (ſemper inſtillatis decem guttulis ſpiritus ſalis armoniaci) pro vice uſurpabat continuò

℞. Rad. enul. campan.
Angelic.
Valerianæ Sylveſtr. ana ʒijß.
Fol. origan. cretic.
Salviæ.
Menth. criſp.
Rutæ ana M. ß.
Flor. lavendul.
Hyperic. ana p. ij.
Sem. leviſtic.
Pœon. ana ʒij.
Bacc. lauri ʒiij.
Nuc. moſchat.
Cort. arant. exter. ana ʒjß.
Conciſa & Contuſa.
Miſceantur & ſacculo inſuantur,

Affundanturque vini gallici pint. v. ſtentque ſimul in cantharo lapideo per octiduum in infuſione.

Biduo verò ante plenilunium ſingulis bihoriis de ſequenti mixturâ cochleare unum aſſumebat.

℞. Aq. majoran. nobil.
Cort. Citri ana ℥ij.
Antihyſteric. ℥ß.
Antepilept. Langii ʒvj.

Laud.

Digitized by Google

Laud. opiat. gr. ij.
Sp. ſalis armon. ℈j.
Tinctur. Caſtor. ʒß.
Ol. Cort. arant.
Macis ſtill. ana gutt. iij.
Syr. ſtœchad. ʒiij.
MS.

In paroxyſmo ſtatim domeſtici pulvere ſupradicto pro ſuffitu utebantur, item ſpiritum ſalis armoniaci & ſubindè ſal volatile ſuccini naribus admovendum curavimus; quibus tandem curata hæc ægra.

2. *Capitis gravedo & indè ortus dolor & coryza*, ſuffimentorum enim beneficio pituita viſcida gravedinis non rarò cauſa inciditur ac liquidior redditur, ſicque obſtructio à viſcidis producta ſolvitur dolorque ac coryza curatur.

3. *Frigidi capitis affectus omnes*, ſuffumigia enim calefaciunt, exſiccant ac corroborant caput cerebrumque, ſicque à graviſſimis ſymptomatibus præſervant; nec non impediunt, novam frigidorum pituitoſorum affectuum generationem.

4. *Lethargus, Carus, reliquique ſoporiferi morbi omnes*, imprimis in paroxyſmo, acredine namque ſuffumigiorum quam maximè illi ſoporiferi excitantur, & à graviſſimis illis paroxyſmis liberantur.

5. *Catarrhi imprimis ſalſo-acres*, teſte *Jouberto de thoracis affectibus cap.* 4. & indè producta

ducta tuſſis, quæ niſi in tempore curetur, facilè phthiſis indè excitaretur ut in ſuperioribus ſatis ſuperque probatum: ſuffimenta enim nimiam humorum peccantium quantitatem, undè catarrhi, exſiccant, illorumque acrimoniam temperant, ſicque indè producta ſymptomata curant.

6. *Ulcera aurium, narium, oris, uteri &c.* exſiccant & ſanant ſuffitus.

7. *Angina pituitoſa*, niſi majore anguſtiâ premantur fauces, ut auctor eſt *Joubertus cap. j. de thoracis affectibus*; rationem in ſuperioribus dedimus; libet hiſtoriam curatæ anginæ hiſce inſerere:

Puella quædam viginti quinque circiter annorum, poſt inſolitos labores majores incaluit, avidèque frigidam cereviſiam hauſit, undè intra bihorium in deglutitionem reſpirationemque admodum difficilem fauciumque talem dolorem ac tumorem incidit, ut ne guttulam quidem liquoris aſſumere ac deglutire poterat, vocatus ſtatim venæſectionem neceſſariam judicavi, aſt retulit ægra, quod per quatriduum menſtrua ipſi jam fluxerant & adhucdum ſatis copioſè fluebant; quare, naturâ venæſectionis vicem quaſi ſupplente, nullam aperuimus venam, aſt mox purgans, alvo enim oppreſſâ per triduum fuerat ægra, exhibuimus, undè ſexies benè dejecit; externè ſequens Cataplaſma calidè imponi curavimus.

℞. Nid.

℞. Nid. hirund. no. j.
Cæpar. alb. no. ij.
Farin. Sem. lini ℥jß.
Rad. alth.
Lilior. alb. ana ʒvj.
Alb. græc. ʒiij.
Coq. ex cereviſiæ q. ſ.
Contuſis add.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Cataplaſma.

Parum tamen levaminis hoc cataplaſmate obſervavit ægra, reſpiratio ſuffocationi jam proxima erat ita ut liquida omnia ac ſingula per nares rejiciebantur, quare decoctum p. 47. deſcriptum eodemque, uti ibi dictum, modo, uſurpavit, & poſt paucas horas abſceſſus fuit ruptus multumque fœtentis puris ex ore effluxit, ac reſpiratio liberior deglutitioque facilior exſtitit, maximèque dein de oris puriſque fœtore conqueſta fuit ægrotans, quare ſequentem præſcripſimus linctum.

℞. Rob. ſambuc. ℥ß.
Mell. roſar. ℥jß.
MS. F. Linctus.

Quo uſurpato non niſi vinum gallicum in quo mel virgineum diſſolutum pro gargariſmate ad finem curationis uſque uſurpavit.

8. *Aſthma & orthopnœa* à pituitâ viſcidâ ſi ortum trahant ut teſtantur *Joh. Jac. Weckerus lib. j. antid. gener. cap.* 53. *Renod. lib. v. inſtitut.*

ſtitut. pharmaceut. cap. 27. ſuffimigiorum enim beneficio pituitoſa viſcida illa inciduntur exſiccanturque, hâcque ratione materia obſtruens liquidior redditur ac exſpirationi inſpirationique major conceditur locus;

9. *Phthiſis*, ac reliqua pulmonum ulcera, exſiccant enim eadem & ſanant ſuffimenta teſte *Heurnio method. ad prax. cap. de ſuffitu* (qui deſperatos phthiſicos ſuffumigiis curatos obſervaſſe memoriæ ſcriptum reliquit) *& Jac. Weckero loco ſtatim citato*, catarrhos enim ſiccant eorumque acrimoniam temperant ſuffitus; in phthiſi namque catarrhi neceſſariò ſiſtendi & exſiccandi ſunt, fruſtrà enim phthiſeos curatio abſque catarrhi ſublatione aggreditur, à catarrhis namque & quidem ſalſo-acribus phthiſis exoritur, ut videre eſt apud *Hippocratem lib. j. de morbis text.* IX. ut & *lib. de internis affectionibus textu* IV. *p. m.* 201. cæteroſque *Practicos graves*; quare optimè *Clariſſ. D. Freitagius* concludit, non curatis catarrhis, humorumque acrimoniâ & quidem ſalinâ non temperatâ, phthiſin curari eſſe impoſſibile.

10. *Suffocatio hypochondriaca*, teſte *Dan. Sennerto lib. v. inſtitut. medic. part.* 3. *ſect.* 3. *cap.* 31. nec non *Joh. Jacobo Weckero lib. j. Antidot. general. cap.* 53. ut & *exemplo ſtatim à nobis allato*, quia ſuffimentorum ſale volatili & imprimis oleoſo abundantium ope humores acido-

Digitized by Google

acido-auſteros viſcidos, vaporeſque & halitus indè elatos corrigunt & temperant, ut in ſuperioribus ſatis probatum fuit.

II. *Menſtrua ſuppreſſa & nimis fluentia, nec non lochia*; quare Magnus SENEX *Sect. v. aphor. xxviij.* ſuffitus aromatum muliebria educere dixerit: ſuffumigia namque humores tenaces, craſſos, viſcidoſque à ventriculo debili malèque cibos ingeſtos digerente, ortos ac productos ad partes vaſaque teneriora delatos ac uteri vaſis quaſi impactos ſicque naturalem fluxum ſupprimentes incidunt ac ſolvunt, ſicque obſtructiones aperiunt & menſtrua provocant: nimium verò eadem fluentia ſiſtunt curantque θυμιάματα, quia & nimis aperta vaſa exſiccando, corroborando, adſtringendove reſtituunt, ac ſeroſa acriaque vaſa uteri illa tenellula aperientia corrigunt incraſſant ac temperant, ſicque nimium menſtruorum fœminis tam moleſtum fluxum ſiſtunt ſuffitus: dicta comprobat ſequens hiſtoria:

Matrona quædam trigeſimum ſextum jam agens annum, trium infantium mater, ex abortu incidit in nimiam imò ſummam uteri hæmorrhagiam, ita ut macra, pallida, debilis, mortique proxima reddita fuerit; quare multa ac varia uſurpata fuere remedia, aſt non tantũ fruſtraneo eventu, verum etiam majori cum detrimento, nam indies magis magiſque fluxus fuit auctus, ita ut periodicus fluxus tandem continuus

factus fuerit, tandem retulit ægrotans, quod nondum poſt abortum ſecundinæ (quantum obſervare potuerat) eſſent expulſæ; ac ſubindè circa pubis regionem dolorem gravativum, effluentiſque ſanguinis fœtorem graviſſimum & teterrimum jam per aliquot ſeptimanas obſervaverit; quare ſequens decoctum præſcriptum fuit.

℞. Rad. tormentill.
    Biſtort. ana ʒjß.
  Fol. menth. criſp.
    Majoran. nobil.
    Puleg. ana M. j.
  Sem. plantag. ʒß.
  Coq. ſ. a. in ſ. q. vini in colatur. ℥xx.
    Diſſolv.
  Syr. de arthemiſ. ℥j.
  Aq. Cinam. ʒvj.
  MS.

Hujus decocti uncias duas pro doſi ter quaterve de die aſſumſit ægra, triduo quatriduove poſt decocti uſurpationem, in hæmorrhagiam majorem dolorificam incidit, ac brevi magnam ſecundinarum partem exturbavit, nihilque amplius de decocto, quia admodum debilis indè fuit reddita ægra, aſt de ſequenti adſtringente corroborante ac dolorem mitigante mixturâ, ſingulis bihoriis, uſurpavit.

℞. Aq. plantag. recent. ℥ijß.
    Cinam. ℥ß.

Vin.

Digitized by Google

Vin. rubell. ℥jß.
Confect. hyacinth. ʒjß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. myrtin.
Cydonior. ana ℥ß.
MS.

Hujus uſurpatione dolor, hæmorrhagia & debilitas parum fuere diminutæ, tandem pulvere p. 50. deſcripto pro ſuffimento uſa fuit, hujuſque beneficio tandem curata fuit & manet.

12. *Prolapſus uteri, ani, &c.* ille uteri prolapſus nihil aliud eſt quam relaxatio anterioris vulvæ tunicæ; rugoſam hanc eſſe tunicam omnibus Anatomicis notum eſt, non tantum ut penem amplectatur, & ſemen melius ad uterum deferat, aſt quoque partus tempore, onere ſuo citius liberet infantem; facile hic uteri dictus prolapſus ab initio ſuffumigiis adſtringentibus curatur; (accuratam hujus deſcriptionem & curationem ſi deſideret BENEVOLUS LECTOR, adeat & legat *obſervationes chirurgicas de mulierum affectibus D. Henrici à Roonhuyſe apud Amſtelodamenſes Chirurgi expertiſſimi.*) nam utplurimum dictæ tunicæ ut & ani relaxatio ab humoribus pituitoſis, viſcidis, aquoſis, frigore, &c. ortum trahit; non mirum ergò quod ſuffumigiis incidentibus, exſiccantibus, adſtringentibus, calefacientibus, corroborantibuſque curantur

rugoſæ uteri tunicæ, anique relaxationes; contraria namque contrariis, imprimis in hiſce affectibus, curantur: quod quotidiana confirmat experientia, & videre eſt apud *Cl. Danielem Sennertum lib. v. inſtitut. Medic. part. 3. ſect. 3. cap. 31. & Joh. Jacobum Weckerum lib. j. antidotar. general. cap.* 53. nec non *Heurnium j. Method. ad praxin cap. de ſuffitu*, ut & *G. F. Hildanum lib. de dyſenteriâ cap.* 13.

13. *Hæmorrhoides*, ſiſtunt enim nimis fluentes ægroſque admodum debilitantes hæmorrhoides ſuffumigia, earumque dolorem leniunt, tolluntque &c. ut teſtatur *Riverius obſervat. vj. centur.* 11. *p.* 112. & 113. nec non *Prax. Med. lib. x. cap. x1. p. m.* 521. & *cap. x. p.* 513.

14. *Teneſmus*; ut poſteritati ſcriptum reliquere *Cl. Petr. Foreſtus obſervat.* 39. *lib.* 22. & *G. Fabr. Hildanus libr. de dyſenteriâ cap. xij. p. m.* 693. nec non *Hadrianus à Mynſicht in ſuo armamentario Medico-chymico ſect. x. de ſuffimentis p. m.* 193. ut & *Riverius praxeos Medicæ lib. x. cap. vj. p. m.* 491.

Θυμιάματα in teneſmo admodum proficua quia eorum beneficio ulcera ſanantur, & acria aſſiduam illam deſidendi cupiditatem excitantia temperantur ac demulcentur, ſicque cauſæ irritationis tolluntur ac leniuntur; ſequens de teneſmo occurrit mihi caſus;

Juve-

Juvenis quiſpiam viginti quinque circiter annorum, poſt fructuum horariorum uſum diuturnum ac frequentem incidit in alvi fluxum ſummis torminibus doloribuſque contorquentibus affligentem; dolor ſolo diaſcordio Fracaſtorii aſſumto fuit ſublatus, manente tamen alvi fluxu cum dolore in inteſtino recto paulò ſuprà anum continuò affligente, undè aſſidua deſidendi cupiditas emergebat, nihilque præter mucoſum quid, & ſubindè ſubcruentum imò purulentum excernebat, dolorque ac egerendi cupiditas ita adauxêre, ut dies noctesque multas inſomnes tranſegerit; vocatus morbique hiſtoriam cum intellexiſſem præſcripſi ſequentem pulverem pro ſuffumigio, exhibito ſolummodo internè grano uno cum ſemiſſi laudani opiati,

℞. Fol. verbaſc. M. ß.
Flor. roſar. rub.
Balauſtior. ana ℥ß.
Cap. papav. alb. contuſ. no. ij.
Maſtich. ℥j.
Thuris ℥ß.
MS. F. Pulvis craſſus cujus fumum æger in cathedrâ perforatâ excipiat.

Sexies ſeptieſve indies hoc ſuffimento utebatur, ac intra quatriduum fuit curatus.

15. *Lues venerea, & indè excitati dolores ac ulcera &c.* ſed vires adhuc robuſtæ, & præhu-

midâ ac forti conſtitutione præditi ſint lue venereâ affecti; aliàs neutiquam in uſum revocanda ſuffimenta, ex cinnabari confecta, nam facilè reſolutionem & contractionem omnium membrorum, capitis, ventris, hypochondriorumque dolorem acerbiſſimum & atrociſſimum, ſummamque narium hæmorrhagiam &c. excitant & producunt; ut videre eſt apud *Clariſſ. D. Fernelium de lue venereâ*, inſpiciatur quoque eâ de cauſâ *P. Foreſtus lib. xxxij. obſerv. ſchol.* 17. *Renodæus lib. v. inſtitutionum pharmaceut. cap.* 27. norma & tempus in morbo gallico utendi ſuffumigiis videre eſt apud *Petr. Foreſtum loco ſtatim citato*, & *Fallopium tractat. de morbo gallico cap.* 72.

NOTA. Suffitus nonnunquam præſcribuntur ad ſpiritus reficiendos, animum exhilarandum & ab externâ malignitate vindicandum, cerebrum confortandum &c.

MORBI *ſuffumigia prohibentes*, ſunt

1. *Catarrhi calidi*, nam ſuffimentorum aromaticorum maleficio magis magiſque humores ſolverentur & liquidiores redderentur ſicque catarrhi plures, calidiores ac acriores producerentur, multaque ac gravia indè excitarentur ſymptomata ut teſtatur *Hippocrates aphor.* 28. *ſect. v. Cl. Joh. Crato apud Scholtzium Conſil.* 7. contrarium docet *Joubertus de thoracis affectibus cap.* 4. aſt non de aromaticis

tum

tum loquitur *Joubertus* quia & *loco citato* fortiter odorata, ut aromatica imprimis ſunt, prohibet.

2. *Aſthma, orthopnœa, ac quavis reſpiratio difficilior* ſi nempè à pituitâ craſſâ, viſcidâ ac tenaci ortum non trahant, aſt vel anguſto pectore vel proprio pulmonum vitio; quia vapores halituſque ex ſuffimentis aſſurgentes liberiorem intercludunt aërem, anguſtumque pectus magis magiſque ſupplent imò aſthmaticos alioſve difficulter reſpirantes ferè ſuffocant; quare etiam *Fallopius tractatu de morbo gallico cap.* LXIX. ſuffumigia illis peſſima imo lethalia dixerit.

3. *Pleuritis, peripneumonia* vel *quæcunque alia inflammatio interna*; ſuffitus namque humores liquidiores reddunt, eoſque exſiccant ac acriores quodammodò efficiunt eoſdem, ſicque inflammationes augent, nec non febrem acutiorem, reſpirationem difficilem difficiliorem reddunt; ideo apud *Fallopium loco ſtatim citato* legitur, peripneumoniâ &c. qui laborant, ſi ſuffiantur, pereunt.

4. *Hæmoptoë & quævis alia hæmorrhagia interna*; quia ſuffumigiorum maleficio vaſorum orificia jam aperta, vel leviter ſaltem curata, rurſus aperiuntur, ſicque hæmorrhagiæ & hæmopthoës non curantur ſed inſanabilia & lethalia, redduntur; quâ de cauſâ vide ſis *Aëtium tetrab. j. ſerm. 3. cap.* 144. *Fuchſium lib.* 2.

de compoſit. medicamentor. cap. 28. *Fallopium loco ſtatim citato.*

5. *Lienteria, dyſenteria, morbique omnes à calidis, bilioſis, acribuſque humoribus, humorumve defectu oriundi*; humores enim ſuffimentorum ope magis magiſque ſolvuntur exſiccantur, & quaſi inflammantur acrioreſque redduntur, ſicque acres ſtagnantes humores ad partes affectas demittendo morbos graviores ſymptomataque vehementiora efficerent ſuffitus; ut idem *Fallopius tractatu de morbo gallico cap.* LXIX. teſtatur.

6. *Suffitus nocent iis, quorum caput eſt infirmum*, quia vaporibus & halitibus nimium oppletur illorum cerebrum, ſicque ſpiritus magis magiſque circumrotantur, ut *Crato apud Scholtzium conſil. vij.* probat.

7. *Arthritis ejuſque ſpecies omnes*, quia ſæpiſſimè à catarrhis calidis, bilioſis, & ſalſoacribus dependet arthriticus dolor, ideo partes dolore illo afflictæ rubent & inflammatæ ſunt rodentibuſque doloribus torquentur, & afficiuntur.

ÆGRI, *in quibus ſuffimenta uſurpanda veniunt*, ſunt

1. *Pueri, omneſque ac ſinguli qui mollis ac humidæ, aquoſæque ſunt conſtitutionis*, ſuffitus enim maximè exſiccant, quare ſenibus, & illis qui aridæ bilioſæque ſunt temperaturæ, mini-

Digitized by Google

minimè, ut in ſequentibus patebit, conveniunt ſuffimenta; in talibus enim non niſi febres ardentes, phrenitides, peripneumonias, capitis dolores ardentes, pulſantes &c. excitarent; auferuntur enim & exſiccantur humida & aquoſa temperantia humorum acrimonias, ſicque exſiccatione & ablatione humidorum aquoſorumque, humores fiunt acriores, acria imprimis ſi bilioſa dictos morbos producere lippis ac tonſoribus notum.

2. *Hydrope capitis, ventris, crurum, totiuſve corporis qui afficiuntur*; reſpiratione nempè non admodum difficili exiſtente, aliàs neutiquam præſcribendi ſuffitus; hydropici enim abundant nimiâ humorum quantitate, quare etiam ſuffimenta illis proficua & nonnunquam perquam neceſſaria exiſtunt; aſt, *nota*, ſummâ cum cautelâ præſcribenda θυμιάματα ſuffocarentur enim ſubindè hydropici ſuffimentorum maleficio, imprimis reſpiratione, ut jam monitum, difficiliori exiſtente catarrhiſque ſi obnoxii ſæpius ſint.

3. *Catarrhis qui afficiuntur*, ſuffitus namque peccantium humorum acrimoniam temperant, humorumque nimiam quantitatem exſiccando tollunt, ſicque à gravioribus morbis diriſque ſymptomatibus ſuffimentorum ope ac beneficio nonnulli ſibi præcavent; ut ſatis ſuperque ex ſequenti caſu patet:

Quidam ex conſanguineis quadrageſimum

ſextum circiter jam agens annum ſingulis pleniluniis per annos aliquot dolore intolerabili totum ſiniſtrum brachium occupante fuit afflictus, multa ac varia uſurpavit remedia generalia & particularia aſt fruſtraneo eventu doloriſque augmento, donec ante menſes circiter ſeptem circa novilunium quid inſtar aquæ frigidæ in brachium ſiniſtrum depluens ſenſerit, præceſſo dolore capitis primò gravativo dein rodente ac quaſi perterebrante; quare præſcripſimus ipſi pilulas de cynogloſſâ, ad catarrhum ſiſtendum ac temperandum, aſt fruſtraneo itidem effectu; tandem ſequentem ipſi dedimus ſuffitum, circa novilunium uſurpandum.

℞. Styrac. calamit. ʒjß.
Succin.
Maſtich.
Caryophyll. ana ʒß.
Fol. majoran. nobil.
Roriſmarin. ana ʒij.
MS. F. Pulvis craſſior.

Quo uſurpato, nec catarrhum & vix aut ne vix quidem poſtmodum obſervavit dolorem, ſed ſingulis noviluniis ſuffitu hoc circa veſperi utitur, & à catarrho doloreque curatus ſanus vivit.

4. *Paralytici* à frigidâ humidâque materiâ &c. facti quia calefaciunt, corroborant, exſiccant &c. partes nervoſas, ab humidis, frigidis, viſcidis &c. humoribus affectas, θυμιάματα.

5. *Sup-*

Digitized by Google

5. *Suppurati*, *Empyici*; ſuffitus enim & acria temperant & novas è capite deſtillationes præcavent, nimiam humiditatem exſiccant, cerebrum corroborant, puriſque ac viſcidorum &c. in pulmonibus contentorum eductionem accelerant ac facilitant: ut teſtantur *Joh. Jacob. Weckerus lib. j. antidotar. general. cap.* 53. *Renodæus lib.* 5. *inſtitut. pharmaceut. cap.* 27. *Fuchſius lib.* 2. *de compoſ. medicamentor. cap.* 28.

6. *Qui neutiquam narium hæmorrhagiâ partiumque internarum inflammatione, ſanguiniſve ſputo afficiuntur aut vexantur*; nam ſuffitus calefaciunt, caloreque ſanguis redderetur liquidior, ſicque hæmorrhagia major & curatu difficilior, partiumque inflammatio adaugeretur indies.

7. *Qui pectore pleno & capite humidiori ac firmiori & neutiquam vertigini capitiſque gravitati ſunt obnoxii.*

HOMINES, *quibus ſuffumigia non facilè præſcribenda*, ſunt

1. *Gravidæ*, imprimis ſi ex aromaticis ſint ſuffimenta facta, muliebria enim educunt, teſte *Magno* SENE *aphor. xxviij. ſect. v.*

2. *Lactantes*, nimium enim exſiccant & calefaciunt exſiccationeque ac calefactione nimiâ lac conſumitur, nimiſque pingue, bilioſumque &c. redditur; ſicque non niſi mammarum

marum inflammationes &c. in lactentibus capitis dolores, febres ardentes, tonſillarum inflammationes, peripneumoniæ, &c. indè producuntur; ut videre eſt apud *Heurnium lib. j. method. ad praxin cap. de ſuffitu.*

3. *Senes*, ſenum corpora jam exſucca & ferè arida exiſtunt, morbique, quibus ſæpè afficiuntur, ſunt ſpirandi difficultates, articulorum renumque dolores, vertigines, totius corporis pruritus, vigiliæ, tormina, lævitaſque inteſtinorum &c. ut videre eſt apud MAGNUM SENEM *aphor. xxxi. ſect.* III. ut & C. *Celſum lib. 2. cap. j. p. m.* 47. quare ſuffimenta valdè exſiccantia ut lethalia damnant Practici, illorum enim corpora totaliter arida atque exſucca redderentur: videſis eâ de cauſâ *Heurnium lib. j. method. ad prax. cap. de ſuffitu*, nec non *Fallopium tractat. de morbo gallico cap.* 69.

4. *Macilenti*, macilenti namque utplurimum bilioſis ac calidis ſcatent humoribus, quare ſuffitus, qui ex calidis & aromaticis utplurimum conſtant, non niſi capitis dolores ardentes, pulſanteſve excitarent, nec non ejuſdem gravitatem, phrenitidem, febres acutas, peripneumonias, pleuritides, inflammationeſve aliàs producerent.

5. *Morbis qui extenuati*, quia hic humorum eſt defectus & ſuffumigia exſiccatione prædita ſint, meritò in extenuatis damnantur.

6. Ha-

Digitized by Google

6. *Hæmoptoici*, vel *quâcunque hæmorrhagiâ qui afficiuntur*, quia ſuffumigiorum ope vaſa magis magiſque aperiuntur, ſanguiſque fluidior redditur, ſicque ſuffimentorum beneficio non curarentur aſt potius interficerentur hiſce morbis afflicti ægri, teſte *Aëtio tetrab.j.ſerm.3. cap.* 144. nec non *Fuchſio lib.* 2. *de compoſ. medic. cap.* 28. *&c.*

6. *Lienterici*, maximè namque humores viſcidi, pituitoſi, tenaceſque ſuffituum vi & energiâ ſolvuntur, & ab hiſce humoribus quia utplurimum lienteriæ ortum trahunt, meritò rejiciuntur: ut teſtatur *Fallop. loco ſtatim citato.*

8. *Febribus ardentibus, acutis, bilioſis, malignis &c. qui laborant*, quia non niſi febres graviores, ſymptomataque plura ac majora efficerent θυμιάματα.

9. *Dolore capitis ardente, pulſante*, ac tempora præſertim feriente, in febribus bilioſis continuis, ut & intermittentibus levi frigore advenientibus, nec non diariis ab æſtu ſolis, potu generoſo, vigiliiſve protractis ortis, admodum frequente, *qui vexantur*; à bile enim acriore ſanguinem plus ſatis rarefaciente arteriaſque ſic magis citiuſque explicante ac diſtendente tales dolores oriuntur, ſuffitus enim ſanguinem rarefactum non mitigant, ſed magis magiſque eundem rarefaciunt, ſicque dolores illi non tollerentur ſed vehementiores imò intolerabiles redderentur.

10. *Qui*

10. *Qui capite infirmo, ac difficiliori reſpiratione non ex viſcidis pituitoſis humoribus pulmonibus infarctis ſed ex anguſto pectore oriundâ, ſunt affecti*, neutiquam illis θυμιάματα ſunt præſcribenda, teſte *D. Joh. Cratone apud Scholtzium conſil.* 7.

11. *Qui bilioſæ ſunt conſtitutionis*, ob rationes ſæpius jam dictas.

TEMPUS *θυμιάματα uſurpandi.*

1. Aptiſſimum *matutinum* judicatur à **Fallopio** *tractat. de morbo gallico capite ſæpius jam citato*, ut & *Gregorio Horſtio lib.* III. *obſerv.* 3. *p. m.* 148. à nonnullis verò *veſpertinum* magis opportunum atque conveniens putatur; quare ſequentes proferunt rationes; catarrhos nempè veſperi plures & graviores deplui quam quidem matutino tempore; ac idcircò ad catarrhorum depluentium præcautionem ſatius eſſe veſpertino quam quidem matutino ſuffitus præſcribi; præterea tempus veſpertinum autumno ac hyemi quodammodò reſpondere, quo enim tempore humores viſcidi, pituitoſi, &c. valdè adaugentur, catarrhique plures ac graviores excitantur.

2. Conveniens quoque eſt *hybernum*, *vernale* & *autumnale* imprimis ſi humidum ac pluvioſum fuerit, quare adventante hyeme utplurimum capitis dolores, catarrhi ſalſo-acres & indè productæ tuſſes, raucitates, & grave-

dines

Digitized by Google

dines &c. exoriuntur, ut teſtatur *Hippocrates aphoriſm.* xiii. *ſect.* iii. nec non C. *Celſus lib.* 2. *cap.* 1. *p.m.* 45. & 46. quia hiſce temporibus non tamellioſi quam quidem viſcidi, pituitoſi, aquoſique &c. humores prædominantur, ad quorum inciſionem, exſiccationem, ablationemque θυμιάματα imprimis conveniunt.

3. *Interlunium tempore vernali* nempè & *autumni principio*, *hyemali* verò *novilunium ac plenilunium*; quia tempore hyemali circa novilunium ac plenilunium humores viſcoſiores, pituitoſiores ac copioſiores in corporibus generantur; aſt tempore vernali & autumnali, (imprimis ſiccus ſi fuerit autumnus) circa plenilunium bilioſi humores magis turgent, quare etiam tunc temporis morbi acutiſſimi & pernicioſiſſimi utplurimum exoriuntur, ut videre eſt apud *Hippocratem aphor.* ix. xii. & xiii. *ſect.* iii. nec non *apud* C. *Celſum lib.* 1. *cap.* 3. *p. m.* 33. *lib.* 2. *cap.* 1. *p.* 42. & 45.

Ante, inter ac poſt θυμιάματα quid agendum obſervandumque ſit, paucis demonſtrabimus.

Ante ſuffimenta requiritur.

1. Ut *univerſalia*, præparantia nempè, purgantia, diaphoretica, diuretica, venæſectio &c. *præ-*

præmittantur, antequam ſuffumigia præſcribantur; tutò enim non uſurpantur ſuffitus ab hominibus noxiis peccantibuſque humoribus ſcatentibus, convenit ergò univerſalia & quidem reiterata præſcribere, quam tales ægros, imprimis plethoricos exiſtentes, graviſſimos in morbos, pernicioſiſſimaque ſymptomata præcipites dare.

2. *Θυμιάματα uſurpaturus in loco calido ut ſe contineat, ac neutiquam Jovem ſubeat frigidum*, aliàs oleum & operam perderet, imò catarrhi graviores ac plures generarentur.

INTER *ſuffituum uſurpationem requiritur.*

1. Ut *Cubiculum*, in quo ægri ſe contineant, *ſit calidum, calidumque conſervetur* nam aliàs catarrhi graves ac ſymptomata curatu difficilia producerentur, corpus enim calore ubique quaſi patet, frigorique ſic ceditur locus intrandi, ut ita dicam, corpus, undè non niſi dolores gravativi, ſpaſmata, febres, tuſſes &c. generantur.

2. *Naribus ut excipiatur ex ſuffumigiis aſſurgens fumus*, capitis in affectibus ſi præſcribantur ſuffitus; *ore patulo* verò in pulmonum affectibus ſi præſcripta fuerint θυμιάματα; ut teſtantur *Joubertus de thoracis affectibus cap.* I. *& Fuchſius lib. 2. de compoſ. medic. cap.* XXVIII.

3. *Caput ut rectè tegumentis obvelatur totumque corpus veſtibus benè ſit indutum*; ob rationes jam dictas.

4. *Ut*,

4. *Ut, ſi capitis gravitatem, vertiginem, viſus hebetudinem, reſpirationemque admodum difficilem, &c. excitent ac producant, ſtatim à ſuffitu deſiſtetur.*

5. *Ut nullo modo aërem*, ut dictum, *ſubeat frigidum*, aliàs non niſi viſcidiores humores ac plures, item dolores intolerabiles, jam gravativi, jam rodentes &c. generabuntur, illudque non niſi *Penelopes* telam texere eſſet.

Post *ſuffimenta uſurpata conveniunt.*

1. *Caput totumque corpus confortantia & exſiccantia*, ut ſic partes anteà affectæ & debilitatæ corroborentur, & à novâ humidorum, viſcidorum, pituitoſorumque humorum generatione præcaveantur, aliàs non niſi graviores affectus, catarrhi plures, ſymptomataque curatu difficiliora producerentur.

2. *Quieti ſe*, ſuffitum qui uſurparunt, *ſtatim tradant*, ne motu nimio vapores, halitus, humoreſque, capitis gravitatem, vertiginem, viſusve hebetudinem &c. excitantes aſcendant.

3. *Frigida ac humida nullatenus uſurpet æger*, ſed potius calida, exſiccantia, corroborantia, &c. *neutiquam* quoque *ſiti ſatisfaciat*; ob rationes jam ſæpius allatas.

4. *A ſuffumigiis ne frigus ſubeant ſed calidos ſe conſervent*, nam facilè indè convulſiones,

horrores, febres, catarrhi, tuſſes, dolores arthritici &c. exoriuntur.

NOTA, Suffitus *vehementes* illis, quibus caput eſt infirmum, eſſe cavendos, ut *Crato apud Scholtzium Conſil.* 7. docuit.

Qui fumum perferre non poſſunt, illorum capitis tegumenta eſſe ſuffumigenda.

Suffimenta fortiter odorata, plerumque capitis gravitatem inducere.

Suffitus ex moſcho, zibethâ, ambrâ &c. hyſtericis nocêre admodum, mox enim paroxyſmus indè excitatur graviorque ſolitò mox redditur.

CAP. III.

DE APOPHLEGMATISMIS, MASTICATORIIS ET GARGARISMIS.

A*pophlegmatiſmi* nomen ſuum ab effectu accepti videntur, quod phlegma è cerebro viciniſque locis per palati cerebrique emunctoria, irritando, incidendo &c. proliciant & evacuent.

Quod ſi apophlegmatiſmi in formâ ſiccâ præſcribantur, à pleriſque vocantur *maſticatoria*, quod in ore detenta maſticentur & dentibus confringantur, ſicque humores aquoſos, pituitoſos, viſcidos &c. peccantes eliciant; *in liqui-*

Digitized by Google

quidâ verò propriè *apophlegmatiſmi* dicuntur, ſub quibus nonnulli *gargariſmata* comprehendunt, quæ à græco verbo γαργαρίζω derivantur, ſunt itidem ut apophlegmatiſmi medicamenta fluida, quæ in ore continentur, & linguæ beneficio hinc indè agitantur faucesque ſic, aſt absque deglutitione, colluuntur: dum ſcilicet aſſumptus & ore contentus liquor reſupinato capite ad fauces, columellam &c. defluens, ſpiritu erumpente repellitur, motuque recipocro agitatur, ſicque pituitoſos, aquoſos &c. humores ex cerebri emunctoriis nec non vaſis ſalivalibus acredine ſuâ irritando, incidendo &c. eliciunt; ut videre eſt apud *Cl. Dan. Sennertum lib. v. part. 3. ſect. 3. cap. xvij. inſtitut. medicar. p. m.* 833.

Præſcribuntur dicta medicamenta in affectibus capitis viſcidis pituitoſis, frigidis, oculorum hebetudine, auditus gravitate, linguæ paralyſi, olfactu vel deperdito vel diminuto, dentium dolore, lethargo, caro, comate &c. aſt in ſequentibus de his fuſius.

Apophlegmatiſmi ratione virium ſunt vel leves & mites vel validi ac fortes; qui partim miti *calore*, *volatilitate*, *humiditate* &c. humores peccantes attenuant, incidunt & liquant, eoſque per cerebri emunctoria interna, palatum, glandulam pituitariam, ductuſque ſalivales &c. foras eliciunt: partim *acredine* dictas partes irritando vellicandove noxii aut

 ſuper-

ſuperflui humores expelluntur; *ratione* verò *forma*, vel *ſolida* quæ maſticatoria nominantur, vel *liquida* quæ apophlegmatiſmi, & ſub his comprehenſa gargariſmata, dicuntur.

Nota, Vitanda ἀποφλεγματίζοντα iis, quorum interiores oris partes omnes aut aliquæ, ut palatum, lingua, fauces, larynx, gula &c. ſunt exulceratæ; nec non qui deſtillationibus ad haſce partes, ipſumve pectus aut pulmones vexantur & obnoxii ſunt.

Inter apophlegmatiſmum excitantia medicamenta, ſequentia excellunt, & quidem 1. inter *folia*, majoranæ, betonicæ, origani, rutæ, pulegii, thymi, hyſſopi, ſerpylli, acori, angelicæ, imperatoriæ, nicotianæ. 2. inter *radices* pyrethri, zinziberis, chelidoniæ majoris, iridis noſtratis, angelicæ, & imprimis imperatoriæ; quæ ſola maſticata vel in pulverem redacta ac cum melle & vino acetove mixta multum pituitæ viſcidæ &c. incidendo, irritandoque extrahit. 3. inter *flores* roriſmarini, ſalviæ, lavendulæ, calendulæ, 4. inter *ſemina* ſtaphidis agriæ, naſturtii, erucæ, cardamomi, cubebes, pœoniæ, piperis, inter quæ primas tenet *ſinapi ſemen*, cujus ad præſervationem apoplexiæ, grana aliquot maſticata maximè conveniunt;

Frequenti quoque in uſu ſequentia, maſtix, quæ ſola commanducata blandè & leniter pituitam ex ore & faucibus potius quam è longinquis elicit; ut *Fernelius lib. v. method. medend.*

Digitized by Google

dend. cap. xvj. p. m. 122. docet, uva paſſa, nux moſchata, macis, macropiper, caryophylli &c.

Leniora ex dictis ſunt maſtix, cubebe, nux moſchata, hyſſopus, majorana, imperatoria &c. *Fortiora* verò macropiper, zinziber, radices pyrethri, ſemen ſinapi, naſturtii &c.

Variæ ex hac materiâ formulæ concinnari pro lubitu poſſunt; ſic vel in formâ *decocti* ἀποφλεγματίζοντα præſcribuntur & uſurpantur; vel in formâ *electuarii*, ſi nempè dicta ſimplicia in pulverem redacta & cum liquore convenienti vel melle &c. miſceantur & palato inungantur; *trochiſci* ſ. *paſtilli*, *noduli*, *pulveris*, *ſpiritus* &c.

Apophlegmatiſmorum formulæ variæ.

In formâ decocti.

℞. Fol. origan.
Majoran. nob.
Rutæ ana M. ß.
Flor. lavendul.
Hyperic. ana p. ij.
Sem. ſtaphid. agriæ.
Pœoniæ ana ʒij.
Sinap. ℥ß.
Rad. imperator.
Zinzib. alb.

 Pyre-

Pyrethri ana ℥iij.
Maſtich.
Nuc. moſchat. ana ℥ij.
Conciſ. & Contuſ.
Coq. in ſ. q. vini albi ad tertiæ partis conſumptionem vaſis optimè clauſis, aliàs vis pyrethri &c. coquendo vaneſcit ac diſperditur: colaturæ ℔j.
Add.
Mellis anthoſ. ℥ß.
Sp. ſalis armon. ℥ß.
MS.

Hujus parum in ore contineatur, & linguæ ope hinc indè agitetur, multum pituitoſæ, viſcidæ &c. materiæ irritando, incidendo, ſolvendo, attenuando elicit, maximèque in epilepſiæ ac apoplexiæ præſervatione ac curatione conducit.

℞. Fol. roriſmar.
Thymi.
Nicotian. ana M. ß.
Rad. imperator.
Irid. noſtrat. ana ℥ij.
Sem. ſinapi.
Naſturt. ana ℥iij.
Maſtich. ℥ij.
Cardam. min. ℥jß.
Contuſa & Conciſa Coquantur in vini albi ℔jß. Colaturæ add.
Sp. ſalis armon. ℈j.

MS. pro

Digitized by Google

MS. pro apophlegmatiſmo in frigidis, & Chronicis capitis affectibus maximè conveniens.

In formâ Electuarii.

℞. Fol. ſerpilli.
Nicotian. ana ℥ij.
Rad. pyrethri.
Angel. ana ℥j.
Caſtor. optim.
Maſtich. alb. ana ℥ß.
Caryophill. ℈j.
Sem. ſinap. ℥jß.
F. omnium pulvis ac miſceatur cum ſ. q.
Mell. anthoſ. &
Sp. ſalis armon. gutt. x.
F. S. A. Electuarium.

Cujus parumper palato inungatur; multum enim præſtat in apoplexiâ, lethargo, caro, comate ſomnolento &c.

℞. Rad. chelidon. major.
Irid. noſtrat.
Imperator. ana ℥j.
Zinziber. alb. ℥ß.
Pyrethri ℈ij.
Sem. naſturt.
Cubeb. ana ℥ij.
Caryophill. ℈j.
F. omnium pulvis, qui cum ſ. q.

 Mellis

Mellis anthoſ. & ſp. ſalis armon. gutt. xvj.

Miſcendus, valet in odontalgiâ, dolore capitis diuturno, gravativo &c.

In formâ trochiſci ſ. paſtilli manſilis.

℞. Fol. nicotian.
Lauri ana ℥ij.
Rad. imperator. ʒjß.
Pyrethr. ʒß.
Sem. ſinapi.
Sal. armoniac. ana ℈ij.

Fiat omnium pulvis, & excipiatur maſtiche in martario calido cum paſtillo calido contuſâ & paſtilli manſiles pendentes ℈j. vel ʒß. indè formentur: in affectibus capitis frigidis & diuturnis, à cauſâ viſcidâ, frigidâ, lentâ, tenaci &c. productus: quare ſequentem de memoriæ labefactatione caſum hiſce addere animus eſt.

Mulier quædam, quadrageſimum præter propter octavum jam agens annum poſt ſuppreſſa menſtrua ſibi venæſectionem inſtitui curavit largam; undè frigus per totum corpus ingens ipſi invaſit, quo curato, appetitus indies minor, donec in totum brevi fuerit ſublatus; varia appetitum abolitum curandi gratiâ aſſumſit medicamenta varia, ſed fruſtraneo eventu; paulò poſt incidit in febrem quartanam intermit-

mittentem frigore maximo per ſex ſeptemve horas durante affligentem, quâ febri vexata fuit per annos circiter tres; poſtquam per menſes ſexdecim hâc quartanâ fuiſſet afflicta, incidit in capitis dolorem gravitivum & memoriæ quandam labefactationem, imò talem, ut rerum domeſticarum ſubindè obliviſceretur; quæ miſerè afflicta mulier ſequentibus fuit curata, primò ſequens præſcripſimus vinum medicatum.

℞. Rad. angel.
Irid. Florentin.
Galang. ana ℥iij.
Fol. majoran. nobil.
Laur.
Origan.
Roriſmar. ana M. j.
Comit. lavendul.
Thymi ana M. ß.
Bacc. junip. ʒvj.
Cubeb.
Cardam. min.
Nuc. moſchat. ana ʒij.
Conciſa & craſſè contuſa inſuantur ſacculo & cantharo lapideo indantur, vinique gallici pint. iiij. affundantur.

Poſt infuſionem ac extractionem per quatriduum, hujus vini medicati ter quaterve de die ad uncias tres pro doſi aſſumſit, ac in hujus vini uſurpatione continuavimus per duas præter propter ſeptimanas, undè frigus admodum

 fuit

fuit diminutum imò ferè ſublatum; humores hoc modo aliquouſque præparatos & concoctos per epicraſin purgantibus (juxta Hippocratem *aphor. xxij. ſect. j.* concocta medicamento purgante educenda ac movenda) eduximus; indies decreſcebat febris poſt ſequentis pulveris uſurpationem.

℞. Sal. abſinth.
Armoniac.
Ocul. cancr. ana ℈ß.
Zinzib. alb. gr. xij.
Ol. majoran. nobil. gutt. j.
MS. F. Pulvis vino calido aſſumendus.

Febri jam curatâ, (in uſurpando vini medicati continuavit ad finem uſque) alternis diebus, circa octavam matutinam paſtillum manſilem ex prædictis uſurpavit, quo multa viſcida, tenacia &c. fuere elicita, undè tandem quoque à memoriæ labefactatione curata fuit.

℞. Rad. acori.
Pyrethr. ana ʒj.
Gran. paradiſ.
Cubeb. ana ℈ij.
Maſtich. alb. ʒj.
Trita excipiantur melle & fiant l. a. trochiſci.

In

Digitized by Google

In formâ noduli.

℞. Fol. nicotian. optim. ℥j.
Cort. ſambuc. interior. ℥ij.
Piper. alb. ℈ij.
Sal. commun. ℥j.
Contuſa inſuantur ſacculo linteo & fiant noduli maſticatorii no. ij. qui in aceto macerati in odontalgiâ admodum conducunt.

℞. Rad. imperator.
Ireos ana ℥j.
Pyrethri ℥ß.
Sem. ſtaphid. agriæ ℈j.
Maſtich. ℥iij.
MS. & F. l. a. noduli maſticatorii.

In forma pulveris.

℞. Rad. angelic.
Pyrethr. ana ℥ß.
Maſtich. ℥ij.
Caryophill.
Sem. ſinapi ana ℈j.
MS. F. Pulvis.

℞. Rad. imperator.
Fol. lauri ana ℥jß.
Sem. naſturt. ℈ij.
Maſtich. ℥ij.
Cubebar. ℥j.
MS. F. Pulvis.

In

In formâ ſpiritus.

℞. Fol. hydropiperis.
Naſturt. hortenſ.
Lauri ana M. ß.
Rad. acori.
Galang.
Imperator. ana ℥ij.
Sem. fœnic.
Siler. montan. ana ℥iij.
Myrrh.
Cubeb. ana ʒj.
Caryophill. ℥ß.
Conciſa & Contuſa infundantur cum ſp. vini optim. ℔jß.
Poſt digeſtionem per octiduum, ex Mariæ balneo ſpiritus abſtrahatur, deſtillatoque admiſce.
Sp. ſalis armoniac. ℥jß.
Mell. anthoſ. ℥jß.
MS.

In capitis doloribus contumacibus, chronicis à frigidâ, viſcidâ, tenacique materiâ productis & excitatis ſpecificus ſpiritus, aliis indicationibus quoque inſerviens.

℞. Fol. ſalv.
Hyſſop.
Calaminth. ana M. ß.
Rad. ireos.
Valerianæ.

Cycla-

Digitized by Google

Cyclamin. ana ʒß.
Sem. erucæ.
Naſturt. hortenſ.
Sinap. ana ʒij.
Cardam. min.
Cort. arantior.
Caſtor. ana ʒjß.
Conciſis & Contuſis affundantur.
Vini gallic. pint. ij.
Spir. vini pint. ß.
Poſt juſtam infuſionem calidam & digeſtionem ex Mariæ balneo abſtrahatur ſpiritus ad pintam unam cui admiſceantur.
Mellis anthoſat. ℥iij.
Rad. pyrethri pulv. ʒij.
MS.

Notæ in uſu Apophlegmatiſmorum obſervandæ.

Multos ac graves apophlegmatiſmi nonnunquam curant morbos, ac moleſta ſymptomata tollunt; verum etiam humores quia attenuant, undè catarrhi tenues in pectus cæteraſve partes inferiores dilabuntur; accuratè obſervandum quibus conducere quibus verò nocêre poſſent dicti apophlegmatiſmi, paucis ergò in ſequentibus hoc inquiremus.

Nota Tyronibus maximè obſervandum

dum eſt, apophlegmatiſmos iis præſcribendos non eſſe, quibus gingivæ, palatum, fauces, tonſillæ, larynx, & aſpera arteria ſunt exulcerata: & qui catarrhis ſalſo-acribus ad fauces ac pectus delabentibus ſunt obnoxii; tali in caſu potius ſiſtendi & acres temperandi, incraſſandique &c. ſunt, quam plures apophlegmatiſmorum acredine, attenuatione, inciſione &c. præditorum ope catarrhos excitare.

HUMORES, *in quibus apophlegmatiſmi cum fructu & ſucceſſu præſcribi poſſunt, ſunt ſequentes;*

1. *Pituitoſi in capite copioſi aut in corpore redundantes*; quia *apophlegmatiſmorum* oris partes interiores irritantium beneficio elicitur ac expellitur quicquid pituitoſi, aut peccantis humoris in penitioribus cerebri ſinubus ac ventriculis continetur, ſicque affectus indè producti ac excitati curantur.

2. *Humores viſcidi itidem in capite lociſve vicinis contenti*; ἀποφλεγματίζοντα namque ſuâ volatilitate, acredine ac ſpirituoſitate viſcidos incidunt humores liquefactoſque ſic ac inciſos unâ eademque fideliâ eliciunt peccantes humores, ſicque ægri brevi nonnunquam à graviſſimis ac moleſtiſſimis ſymptomatibus ac morbis à viſcidis humoribus oriundis liberantur.

3. *Nimis*

Google

3. *Nimis aquoſi*, eo in capitis loco hærentes undè tranſitus ad fauces palatumve exſtiterit; eliciunt enim quam maximè maſticatoria, ἀποφλεγματίζοντα, aquoſos peccantes humores.

4. *Lymphatici abundantes*, quare febres lymphaticas à lymphâ quantitate qualitateve peccante oriundas citò ac jucundè ſubindè uno alterove apophlegmatiſmo curantur & tolluntur, quæ aliis remediis aliquandò curatu difficillimæ exſtiterint.

5. *Saliva itidem copioſior ac qualitate non rarò peccans*: quænam, quæſo, medicamenta citius, tutius, jucundiuſque ſalivam qualitate ac imprimis quantitate peccantem è corpore corrigendo, temperando, ac ipſius acrimoniam temperando eliciunt ac exturbant quam ἀποφλεγματίζοντα, imprimis ſi aliquouſque ſpirituoſa, volatilia ac penetrantia exſtiterint eadem; meritò ergò *Brunnerus conſil. medic.* 18. eadem talibus in caſibus laudat.

6. *Acres ſalſi in capite contenti ac in dentes depluentes* odontalgiam utplurimum *excitantes*, quia citius tolli non poſſunt; hicque illud verum, *ſublatâ cauſâ tollitur effectus*; acres ſalſi enim humores illum dentium dolorem producentes ſtatim tolluntur; ægriquè à moleſto ac gravi dolore liberantur ac curantur.

HUMO-

HUMORES, *in quibus* ἀποφλεγματιζοντα *non niſi cum ægrorum damno præſcribuntur, ſequentes ſunt.*

1. *Tenues*, & imprimis *ſi ſalſi* exſtiterint, *tuſſimque producant*, quia apophlegmatiſmorum maleficio defluxio in pectus major, tuſſisque ſic gravior redderetur, quarè potius incraſſantia, quam liquefacientia, (qualia plerumque ἀποφλεγματιζοντα;) ſunt præſcribenda, ſummo enim cum fructu talibus in caſibus incraſſantia ac humorum acrimoniam ſalſam temperantia, ut Maſſa pilularis de cynogloſſâ, de ſtyrace, laudanum opiatum &c. præſcribuntur; magis quoque humorum quantitati peccanti quam quidem eorum qualitati ſunt dicati apophlegmatiſmi.

2. *Acidi*, quia citius, tutiuſque àc jucundius per àcrimoniam acidam temperantia, qualia, pinguia & ſpirituoſa; ac obtundentia ut opiata, ipſamque acrimoniam diluentia ut aquea vel naturalia vel ſtillatitia; eamque infringentia ut ſalia lixiva tam fixa quam præſertim volatilia ex plantis animalibuſve parata; aut eandem quaſi imbibentia qualia creta, oculi cancri, &c. corriguntur ac temperantur; nam ἀποφλεγματιζοντα aquoſos humores acrimoniam acidam diluentes eliciunt, ſicque plus damni quam emolumenti ægris afferrent, quare meritò in acidis peccantibus humoribus damnantur à Practicis.

3. *Au-*

Digitized by Google

3. *Auſteri*, hi enim ſi ad fauces perveniant, quo neceſſariò apophlegmatiſmorum ope propelluntur, non niſi anxietates graves, faucium quaſi conſtrictiones, reſpirationes difficiliores nec non ſuffocationes excitant: quare potius abſtinendum ab iiſdem quam tali cum ægrorum damno ac periculo iis utendum ducamus; citius namque ac feliciori jucundiorique cum ſucceſſu *auſtera* corriguntur ſpirituoſis, ſalibus volatilibus ac præſertim oleoſis, de his verò in ſequentibus fuſius.

4. *Sanguis, ex capitis vaſis ruptis, dilatatis aut acredine quâdam apertis adhuc exſtillans*; acria enim volatiliave quia ἀποφλεγματίζοντα utplurimum exiſtunt, ſuâque acredine ac volatilitate non niſi hæmorrhagiam majorem, incidendo, rarefaciendo ac irritando efficerent apophlegmatiſmi, quare meritò talia medicamenta in ſanguine nimis vel rarefacto, vel præter naturam ex capitis vaſis exſtillante exſudanteve damnantur.

5. *Bilioſi*, acria enim quia apophlegmatizantia volatilia ac ſpirituoſa, ut jam ſæpius dictum, plerumque præſcribuntur, non niſi inflammationes faucium, palati, interiorumque omnium oris partium, ut & meningum, quæ phrenitides dicuntur, nec non capitis dolores pulſantes, ardentes &c. indè producerentur.

MORBI, *in quibus apophlegmatiſmi cum ſucceſſu ægrotantiumque levamine uſurpantur*, ſunt

1. *Epilepſia*; à lymphâ enim ſtagnante, humoribuſque viſcidis pituitoſis in capite contentis ortum nonnunquam ducit epilepſia; conveniunt ergò hoc in caſu ἀποφλεγματίζοντα, quia humores pituitoſos viſcidos, incidendo liquefaciendo &c. foras eliciunt, ſtangnantesve humores ad priſcum & naturalem motum reducunt.

2. *Apoplexia*; ortum utplurimum à lymphâ craſſiore, pituitâve viſcidâ, magnâ ex parte imò penè totaliter nervos obſtruente ducens; apophlegmatiſmi namque quia humores illos incidendo & attenuando, ut dictum, eliciunt, ſicque immotis ac ſtagnantibus motum conciliant, obſtructiones tollunt, apoplexiaque nonnunquam, etſi rarò, ſolvitur; quare ſequentem hiſtoriam hiſce inſerere placuit.

Vir quiſpiam quadraginta quinque circiter annorum, nicotianæ fumi grandis amator, manè circa ſeptimam ſurgens, ac ex conſuedine nicotianam ſugens corruit, domeſtici accurrentes clauſis oculis difficulter reſpirantem cum vocis ac ſenſus, quantum obſervare poterant, ablatione invenerunt; vocatus, ægrotan-

Digitized by Google

tantem inveni pulſu forti adhuc præditum, magnamque ſalivæ viſcidæ quantitatem ex ore effluxam, ac adhuc effluentem; quare ſtatim ori, ligneo quodam inſtrumento, aperto de ſequenti apophlegmatiſmo cochlear unum alterumve infudimus, juxta *aphor. xxj. ſect. j. quæ educere oportet, quo maximè vergunt, eò ducenda, per loca convenientia.*

℞. Aq. majoran. ℥iij.
Vit. Mathiol. ʒvj.
Sp. cochlear. ℥ß.
Salis armoniac. ʒß.
Tinctur. caſtor. ʒij.
Rad. pyrethr. pulveriſ. ʒjß.
Mell. anthoſat. ʒvj.
MS.

Hujus uſurpatione brevi maximam ſalivæ pituitoſæ viſcidæ quantitatem excrevit, dum hæc uſurparet æger, ſequens clyſma præſcripſimus.

℞. Herb. rut.
Origan.
Puleg.
Salv. ana M. j.
Rad. elleb. nigr.
Imperator.
Pyrethr. ana ʒiij.
Summit. Centaur. Min. Mß.
Sem. cartham.
Sinap. ana ʒij.

Pulp. colocynth. ʒj.
Coq. in ſ. q. aq. Commun. in colatur. ℥viij. diſſolv.
Elect. hier. picr. cum agar. ℥j.
Myrrh. rub.
Caſtor. optim. ana ℈ij.
Salis gemm. ʒjß.
MS. F. Clyſter.

Quo injecto bis alvum intra bihorium depoſuit, undè parum ad ſe redire incepit; interim in uſurpatione apophlegmatiſmi continuavimus, quarto poſt morbi aggreſſum die ſequens purgans exhibuimus.

℞. Extract. cathol. gr. xxv.
Trochiſcor. alhandal. gr. viij.
Reſin. jalapp. gr. vj.
Caſtor. pulv. ℈ß.
Ol. roriſmar. gutt. iij.
MS. F. Pil. no. ix.

Quas unâ vice devoravit ter ſolummodò à forti hoc purgante dejecit; ſeptimo verò poſt morbi invaſionem die quibuſdam domeſticis ad interrogata reſpondit, aſt non articulatim verum linguâ tremulâ, quare imperatoriæ radicem pulveriſatum ſemine aniſi mixtum quotidiè commanducandum juſſimus; undè poſtmodum quidem melius nonquam verò accuratè verba produxit; tandem hemiplegiâ laborare innotuit quare ſequens per menſes circiter quatuor vinum medicatum uſurpavit, ſingu-

Digitized by Google

ſingulis doſibus prius inſtillatis ſpirit. ſalis armoniaci guttulis duodecim.

℞. Rad. imperator.
  Irid. florent.
  Acori ana ʒijß.
Fol. rut.
  Laur.
  Majoran. nobil.
  Roriſmar. ana M. j.
Summit. lavendul.
  Hyperic. ana p. jß.
Bacc. junip. ℥ß.
Cardam. min.
Flaved. Cort. arant. ana ʒij.

Conciſa & Craſſo modo contuſa indantur cantharo lapideo ac vini gallici affundantur pint. vj. poſt juſtam digeſtionem & extractionem, hujus ter quaterve de die ſingulis vicibus ad uncias tres uſurpavit; nondum tamen à hemiplegiâ liberatus eſt; etſi varia linimenta & olea penetrantiſſima nuchæ, cervici, totique ſpinæ dorſi inuncta fuerint.

3. *Lethargus, carus, coma, ſoporiferique morbi omnes ac ſinguli*; à pituitoſis viſcidis humoribus præternaturaliter in cerebro contentis ortum utplurimum ac potiſſimum, non verò ſemper, trahunt hi affectus; ut vidêre eſt apud *Clar. Lazarum Riverium praxeos lib. j. cap. 2. de affectibus ſoporoſis p. m. 16. cæteroſque Practicos omnes*: quare ἀποφλεγματίζοντα imprimis

mis hiſce in affectibus proſunt, quia citius aut breviori viâ pituitoſos viſcidos humores in capite contentos elici nequeunt.

4. Κεφαλαῖα, inveteratus capitis dolor, qui plerumque à tenacibus pituitoſis viſcidis humoribus itidem plerumque producitur, ideò quoque maximè in κεφαλαῖα conveniunt apophlegmatiſmi, ut teſtantur etiam *Rondeletius de morbis internis*, *Paræus in operibus chirurgicis lib. 25. cap. 36. Joan. Jacobus Weckerus lib. j. antidotar. general. cap. 46. &c.*

5. *Inveterati ac frigidi capitis affectus penè omnes*, ob rationes jam ſæpius dictas ac probatas; ut quoque teſtes ſunt *Sennertus lib. v. inſtitut. part. ij. ſect. j. cap. xv. p. m. 706. Fuchſius lib. 2. de compoſit. medicamentorum cap. 26. &c.*

6. *Capitis gravedo & indè ortus dolor ac coryza*, à viſcidis pituitoſis ac ſalſis acribus, quia oriuntur, ut ex tuſſi & materiâ per nares excretâ ſatis ſuperque patet; ac apophlegmatiſmi eoſdem eliciant, ut ſuperius probatum, humores: rectè medicamenta illos incidentia, corrigentia ac elicientia hic præſcribuntur.

7. *Dolor capitis diſtendens*, ut *Trincavellus lib. j. conſil.* 4. teſtatur, aſt eo ſuadente, corpus prius rectè expurgatum ſit neceſſe eſt; hic dolor à flatibus, ex materiâ viſcidâ oriundis, ortum ducit, viſcida enim quia incidunt ac eliciunt meritò à *Trincavello* tali in caſu laudantur ac præſcribuntur ἀποφλεγματίζοντα.

8. *Capi-*

8. *Capitis & faciei puſtulæ*, quæ plerumque ortum trahunt ex ſeroſis acribus humoribus extravaſatis, quo brevi ſubindè horum remediorum ope eliciuntur, quare eadem *Paræus chirurg. lib.* 25. *cap.* 36. maximè commendat.

9. *Auditus gravitas & nonnunquam ſurditas*, à craſſâ tenaci viſcoſâ materiâ utplurimum ortum ducunt; maximè hic commendant ἀποφλεγματίζοντα *Volcherus Coiterus in tractatu ſuo de auditus inſtrumentis cap. xiij. Bauhinus lib.* 3. *Anatom. cap.* 49. *Fuchſius lib.* 2. *de compoſitione medicamentorum cap.* 26. occurrit mihi caſus ſummę auditus difficultatis apophlegmatiſmorum imprimis ope curatæ, en totam hiſtoriam.

Mercator quiſpiam quadraginta circiter annos natus admodum pituitoſus poſt longum ſub jove frigido per dies noctesque iter, & incommoda varia aërisque frigidiores injurias multas in itinere paſſus, domumque reverſus incidit in capitis quendam dolorem gravativum & aurium tinnitum, aſt flocci hæc pendens poſt duas treſve ſeptimanas ita adauxêre dolores & aurium ſonitus, ut coactus fuerit auxilium ab aliis petere, quare amici cujuſdam perſuaſione & conſilio bis terve aſſumſit pilulas cephalicas, purgantes ex cochiis & aureis confectas, undè multa ac varia per alvum excrevit, remanente tamen aurium tinnitu; & intra decem vel undecim dies in talem auditus

difficultatem incidit ut vix altâ voce loquentes domeſticos imò etſi clamantes poſſet audire, quare multa ac varia hujus illiûsve conſilio uſurpaverit remedia tam interna quam externa, aſt oleum & operam ſemper hiſce perdidit, nullumque levamen ſentiit; vocatus totamque hanc dictam hiſtoriam cum retuliſſet galericulum in quo ſequentia inſuta geſtandum juſſi.

℞. Fol. majoran. nobil.
Salv.
Rutæ.
Lauri.
Flor. ſtœchad. arab.
Lavendul. ana p. j.
Caryophillor.
Cardamom. min. ana ʒß.
MS. F. Pulvis craſſus, qui irrorandus
Ol. ſtillat. lavendul.
Roriſmar. ana gutt. vj.
MS.

Bis ſingulis ſeptimanis purgationem inſtitui ſequenti pilularum maſſâ, cujus unâ vice ſemper aſſumebat quinque, undè benè quinquies ſexiesve alvum depoſuit,

℞. Extract. cathol. ʒß.
Maſſ. pilul. aurear.
Cochiar. ana ʒj.
Reſin. jalapp. ℈j.
Ol. roriſmarin. gutt. x.

MS. F.

MS. F. Pilulæ no. xxx. deaurentur. Interim continuò, exceptis purgationis diebus, uſurpabat ſequens vinum medicatum ter de die, ſingulis vicibus pro doſi uncias tres, inſtillatis prius ſpiritus ſalis armoniaci guttulis decem,

℞. Rad. galang.
Angelic.
Ireos florent.
Zedoar. ana ʒij.
Fol. ſalv.
Roriſmar.
Majoran. nobil. ana M. j.
Summit. lavendul.
Thymi ana p. ij.
Flor. ſtœchad. arab. p. jß.
Sem. fœnic. dulc. ʒij.
Cardam. min.
Flaved. Cortic. arantior.
Nuc. moſchat. ana ʒjß.
Conciſis & Craſſè contuſis ac cantharo lapideo inditis affundantur
Vini gallic. pint. vj.
Poſt juſtam extractionem ad uſum, vaſis optimè clauſis, ſervetur.

Continuò quoquè in auribus lanam ovinam ſuccidam ſequenti ſpiritu parum irroratam & intinctam geſtavit.

℞. Fol. ſalv.
Origan.

Rutæ.
Thymi ana M. ß.
Summit. lavendul.
Flor. chamom. roman. ana p. j.
Sem. cumin.
Carui.
Caſtor. ana ʒjß.
Bacc. laur. ʒß.
Conciſis & Contuſis affund.
Spir. vini pint. jß. addend.
Fell. perdic. ʒij.
Ol. philoſophor. ʒj.
Poſt biduum deſtilletur & abſtrahatur ſpiritus per alembicum, roſtro prius Impoſito moſch. ℈ß.

Tandem optimo cum ſucceſſu uſurpavit ſpiritum apophlegmatiz. p. 92. deſcriptum, quo etiam ſecundo, ni fallor, menſe à gravi auditu, ſonitu, imò penè ſurditate fuit curatus.

10. *Aurium tinnitus ſimilesque aurium affectus*, itidem à flatibus voporibusve à materia viſcidâ &c. oriundis producuntur, quæ viſcida pituitoſaque materia quam optimè per ἀποφλεγματίζοντα elicitur, quare C. *Celſus* maximè hoc in caſu *lib. vj. cap. vij. p. m.* 377. ubi *de aurium ſonitu* agit, eadem commendat.

Mulier quædam triginta quinque circiter annorum poſt magnos ac inconſuetos labores maximè incaluit, ita ut ſudores undique erumpebant,

pebant, ſicque ſudore diffluens per frigidum aëra domum petiit, undè poſtridiè ſummus capitis dolor gravativus unà cum gravi aurium tinnitu ipſi invaſit; quare caput totumque corpus calidum continuit, ac calida calefacientiaque medicamenta varia cephalica cujuſdam auxilio uſurpavit, remanente tamen aurium tinnitu imò ſonitu jam graviori; quinto vero die, pilulas cochias aſſumſit, unde ter quaterve optime dejecit, aſt neutiquam aurium tinnitus evanuit, quare ad nos conſilii gratiâ acceſſit, ipſique apophlegmatiſmum ſequentem præſcripſimus.

℞. Rad. imperator.
Cort. ſambuc. interior. ana ℥ij.
Fol. lauri ℥jß.
Sem. ſinap.
Staphid. agriæ ana ℥ß.
Caryophillor. ℈ij.
Maſtich. ℥ij.
MS. F. Pulvis craſſus.

Cujus tertia quartave pars linteo cuidam includatur, & in ore contenta maſticentur, undè maximam pituitæ viſcidæ tenaciſque materiæ quantitatem brevi elaboravit, quod quotidiè quater manè, nempè, circa meridiem, tempore pomeridiano, & veſpertino egit, ultimò ſequens uſurpavit remedium.

℞. Fol. rut.
Majoran. nobil.

Abſinth.

Abſinth. ana M. ß.
Flor. chamomill. roman. p. j.
Sem. cumin.
Carui ana ℥ij.
Bacc. laur. ʒjß.
Caſtor. ℥ß.
Conciſis & Contuſis affund.
Sp. vini pint. j.
Poſt octiduum abſtrahatur ſpiritus

Cujus guttula una alterave calidè, neutiquam verò frigidè, (quod in topicorum adverſus aurium affectus remediorum adminiſtratione perpetuò obſervandum vult *Clar. Lazarus Riverius praxeos lib. iij. cap. j. p. m.* 194.) in aurem fuit inſtillata, quo facto ſtatim ac continuò auris cotone moſchato, (juxta *Petrum Foreſtum obſerv.* 15. *lib.* 12.) fuit obturata, ac brevi quoque curata.

11. *Viſus hebetudo*, quæ ſæpè à craſſis & viſcoſis humoribus ſubitò in nervos opticos illapſis ſicque nervum viſivum obſtruentibus, exoritur; quænam, quæſo! medicamenta, ſi aliquo modo malum ſuperabile exſtiterit, craſſos ac viſcoſos illos humores in nervos opticos jam illapſos illabentesve adhucdum, melius minorique cum periculo foras elicient, quam dicta & ſæpius jam laudata ἀποφλεγματίζοντα? imprimis corpore antea per univerſalia rectè purgato ac mundato: malum enim ſi non per dicta medicamenta curetur, impedient

dient tamen ulteriorem mali accretionem, eliciunt namque illa à quibus ille affectus utplurimum ortum primò trahit.

12. *Olfactus deperditus vel diminutus*, qui non rarò ab humoribus viſcoſis pituitoſis, ut vidêre eſt apud *Cl. Lazarum Riverium praxeos lib. iv. cap. 3. p. m.* 217. & 218. exoritur; ſæpius quoque hujuſmodi olfactus læſio in catarrho & coryzâ, à pituitoſis viſcoſiſque humoribus oriundis, frequens eſſe ſolet; quare magnum ſubindè emolumentum habent hiſce in narium affectibus apophlegmatiſmi.

13. *Linguæ paralyſis, tremor* &c. tumque ἀποφλεγματίζοντα aromatica & ſpirituoſa ut ſint, neceſſe eſt; ut eò melius citiusque tenacia ac viſcoſa illa arctè linguâ nervos muſculis infarcta incidant, ac eliciant; ſic linguæ tremorem beneficio ſpiritus aniſi cum ſerpilli ſpiritu mixti curatum vide ſis *in annotationibus noſtris circa praxin Pauli Barbette lib. j. cap. 2. p. 29. & 30.* maximè quoque hiſce in affectibus commendantur eadem *à Fuchſio lib. 2. de compoſitione medicamentorum cap. 26. Joh. Jacobo Weckero lib. j. antidotar. general. cap. 46. Daniele Sennerto lib. v. inſtitut. medicar. part. 2. ſect. j. cap. xv. p. m. 706. Ambroſio Paræo in Chirurgiâ ſuâ lib. xxv. cap. xxxvj. &c.*

14 *Columella à viſcidis ac pituitoſis humoribus intumefacta*, hicque ſolus vini ſpiritus pro gargariſmate uſurpatus maximè convenit, in-

cidit

cidit enim & attenuat viſcida illa ac pituitoſa, ſicque inciſos, attenuatos, & liquefactos humores facilè eliciunt, moleſtumque hoc malum curant, quod ſæpiſſimè obſervavimus: quare *Cl. Joannes Walæus in methodo ſuâ medendi p. m.* 112. dixerit, in anginâ omniſque gutturis inflammationis initio gargariſma ex ſolo ſpiritu vini confectum dictos affectus intra trium horarum ſpatium curare.

Juvenis quiſpiam viginti quinque circiter annos natus, poſt magnos labores indèque ſudore madens, ore patulo per quadrantem præter propter horæ in aëre frigidiori ambulavit, undè ſtatim deglutitionis difficultatem ſentiit, flocci tamen hanc pendens, avidè cereviſiam frigidam hauſit, quâ ſubitâ frigiditate, talis circa noctem deglutitionis difficultas exorta fuit, ut omnia ac ſingula aſſumta, arida liquidave etſi exſtiterint, ſtatim per nares exturbaverit, brevique poſt nauſeâ imò vomitu fuit afflictus ac vexatus; accerſitus columellam inflammatam leviter, aſt ita intumefactam inveni ut totas fauces penè jam occupaverat. quare ſtatim ſpiritum vini gargarizandum juſſi, ac intra horam, hujus beneficio, multum pituitæ viſcidæ ex ore excrevit, nauſea vomituſque evanuit, ac brevi fuit curatus.

15. *Odontalgia* maximè enim & citiſſimè nonnunquam ἀποφλεγματίζοντα catarrhos acres in dentium nervos depluentes temperant ac eliciunt,

ciunt, imprimis purgatione catholicâ vel particularem depluentem humorem exturbante præceſſâ; ſæpiſſime enim odontalgia laborantes ſupradictis nodulis p. 91. deſcriptis, primâ ſecundâve vice curavimus, exhibito prius purgante ſpecifico, poſtque doloris ablationem, maſſam pilularem de cynogloſſâ, præſcripſimus, ſicque diutius à dolore ſemper ferè fuere liberati.

16. *Febres lymphaticæ omnes ſingulæque à ſalivæ quantitate peccante productæ*, citius namque & jucundius tales febres apophlegmatiſmis, præceſſis, ſi neceſſe ſit, univerſalibus, curantur; ſaliva enim per breviores tutioresque vias quam naturales educi nequit;

17. *Lues venerea*, quid ἀποφλεγματίζοντα diro hoc in morbo efficiant lippis ac tonſoribus ſatis ſuperque notum: quare nonnulli dixerint luem veneream abſque ſalivatione incurabilem eſſe.

NOTA, de ſalivatione per mercurialia hactenus nihil egimus, quia non de aſſumtis ac internis deglutitis nobis fuit ſermo, aſt ſolummodò de iis medicamentis, quæ in ore continentur & linguæ beneficio hinc indè agitantur, aut quæ in ore detenta maſticantur dentibusve confringuntur, aſt abſque deglutitione; ſicque humores aquoſos, viſcoſos, pituitoſos &c. peccantes eliciunt ac cerebri illuviem educunt.

Mercu-

Mercurialia medicamenta ſalivationis ergo ſi præſcribantur, ſummâ cum cautione & circumſpectione uſurpanda, nam palato faucibusve exulceratis ſi laborent lue venereâ affecti, & mercurialia aſſumſerint ulcera inſanabilia ac lethalia, doloresque intolerabiles indè excitarentur; ſic quoque in mercurialium aſſumtione ſi nimis diu continuàverint dolores omnium artuum atrociſſimi, dolores capitis fixi intolerabiles, frigus totius corporis maximum, omnium penè oſſium caries, diraque alia ſymptomata lethalia &c. indè producerentur; quare inſpiciatur *Clar. Fernelius tractatu de lue venereâ.*

MORBI, *in quibus* ἀποφλεγματίζοντα *neutiquam præſcribenda*, ſunt ſequentes

1. *Catarrhi tenues ac acrimoniâ ſalinâ imprimis præditi*, apophlegmatiſmorum enim maleficio defluxiones majores ac frequentiores redderentur, ſicque plura & graviora curatuque difficiliora ipſis catarrhis ſymptomata producerentur, quare ſatius eſt ab iiſdem abſtinêre, quam fruſtrà & non niſi cum ægrorum damno illis uti; ad pulmones ſi depluant dicti catarrhi, prorſus tum ab iiſdem abſtinendum ſuadet *Heurnius* 3. *Method. ad praxin cap. x.* non enim niſi tuſſes graviſſimas ac ægris quàm maximè moleſtas producerent, unde facilè vaſorum ruptio aut catarrhorum acredine ſalinâ

Digitized by Google

linâ eorundem eroſio, hinc hæmorrhagiæ curatu nonnunquam difficillimæ, indèque tandem phthiſis exoriretur, ut vidêre eſt apud *Hippocratem lib. j. de morbis text. x. p. m.* 12.

2. *Ulcera gingivarum, palati, faucium, tonſillarum, laryngis, aſperæque arteriæ &c.* ut teſtantur *Sennertus lib. v. part. ij. ſect. j. cap. xv. inſtitut. medicar. Heurnius lib. de morbis capitis cap. ix. Hollerius lib. j. de morbis internis ſchol.* 2. &c. acria namque quia ἀποφλεγματίζοντα exiſtunt, non niſi ulcera penetrantiora ac dyſepulota excitarent ac humorum acrium apophlegmatiſmorum vi elicitorum in ulcera defluxu, facilè fiſtuloſa, ſinuoſa, ac inſanabilia producerentur, ut paſſim apud Practicos vidêre eſt.

3. *Dentium caries, vel iidem ſi exeſi exciſive ſint*; maximè hiſce in caſibus *Sennertus lib. j. Practic. part. j. cap. x.* maſticatoria vetat, nec mirum, quia acribus acria addere non niſi ægrotantes trucidare non verò curare eſſet; cariem enim oſſium non niſi ab acri acido exoriri nonnulli putant, quod ex oſſium albedine, febribus intermittentibus utplurimum concomitantibus, doloribus lancinantibus, non verò rodentibus, lineis albis lardi inſtar inter carnem ſæpè luxuriantem reptantes, pureque acri, probare nituntur; nonnulli verò ab acri ſalino eandem produci exiſtimant, quod ex maculis lividis fœtentibus ac ſubindè

H nigri-

nigricantibus vitioſæ carnis abundantis parti ſuperiori adhærentibus, pureque ichoroſo acri nigricantibus particulis nonnunquam ſcatente concludunt: certum namque eſt ab acri quodam cariem exoriri, meritò ergò acria acreſve humores peccantes ad partes affectas allicientia damnantur, potiuſque humorum acrimoniam ſive acidam ſive ſalinam temperantia præſcribenda veniunt, ut ita citius, tutius, ac jucundius ægrotantes curentur.

4. *Angina pituitoſa*, ut teſtatur *Joubertus de affectibus thoracis cap. j.* ſi ex catarrhis devenerit ut ex illius dictis facilè conjici poteſt; aliàs ἀποφλεγματίζοντα quam maximè proſunt in anginâ, imò ſæpius primâ ſecundâve vice curantur, inciditur nempè ac liquidior redditur obſtruens pituita apophlegmatiſmorum imprimis ſpirituoſorum ac volatilium ope ac beneficiò, quæ ſi inciſa ac liquefacta obſtructiones tolluntur, pituitoſi humores eliciuntur, ac ægrotantes à gravi hoc affectu liberantur.

5. *Aſthma*, *omniſque reſpiratio difficilior*, ut autor eſt *Caſparus Hofmannus apud Scholtzium conſil.* 92. à catarrhis utplurimum aſthma ac difficilior reſpiratio exoriuntur, ac apophlegmatiſmorum maleficiò ſæpius catarrhi producuntur, rectè illorum uſus talibus in affectibus prohibetur.

6. *Tuſſis*, à catarrhis namque ſæpiſſimè exori-

exoritur, quare meritò *Sennertus lib. j. practic. part. j. cap. x.* apophlegmatiſmos ut hoc in caſu noxios rejicit, quia indè non niſi vaſorum eroſio aut ruptio &c. ut in ſuperioribus vidêre eſt, excitaretur.

7. *Pulmonum inflammatio*, ut legere eſt apud *Paræum in oper. Chirurgic. lib. xxv. cap. xxxvj. Hollerium lib. j. de morbis internis ſchol. 2. Foreſtum lib. xxxij, obſervat. ſchol. 17.* &c. hic non tam humorum peccantium quantitas quam quidem eorundem qualitas corrigenda eſt, hæc verò medicamenta quia magis exſiccant ac liquidos humores bilioſam acrimoniam temperantes eliciunt; in pulmonum inflammatione neutiquam conducunt.

8. *Phthiſis* quæ utplurimum ortum ducit à catarrhis ſalſo-acribus, undè primò tuſſis, dein vel vaſorum ruptio eroſiove exoritur, quam vel ruptionem eroſionemve ſtatim phlegmata ſanguinolenta, dein ſanguinis ſubindè hæmorrhagia ac poſtmodum phlegmata purulenta &c. ſequuntur ut fuſius in ſuperioribus probatum.

9. *Suffocatio hypochondriaca fauciumque indè quaſi conſtrictio* hunc affectum è flatibus, halitibus, vaporibusque aciditate auſteritate præſertim peccantibus, ex ſucco pancreatico (alióve glanduloſo) acidiore auſterioreve, bileque acriore, ac ſalivâ viſcidâ & copioſâ, & hiſce ſimul ſeorſimque peccantibus ac in tenui

inteſtino vitioſè effervèſcentibus oriundis, plurimi rectè deducunt: facilè vidêre eſt quare ἀποφλεγματίζοντα & pituitam viſcidam copioſam lymphamque acidam humoresque acriores peccantes allicientia damnantur, haud difficulter enim totalis indè faucium conſtrictio imo ſuffocatio produceretur; inter cogitandum ſequens hiſtoria nobis occurrit:

Mulier quædam triginta quatuor circiter annos nata melancholica, poſt gravem animi mœrorem incidit in menſium obſtructionem & paulo poſt in ſuffocationem hypochondriacam levem, quam nihili pendens gravior fuit reddita ſuffocatio, quare ſubindè ſuffocationem quandam vel minimè ſentiens conſanguinei cujuſdam conſilio aſſumſit cochleare unum alterumve de ſpiritu vini radicibus angelicæ contuſis affuſo & poſt octiduam infuſionem abſtracto, undè ſæpiſſimè quoque à paroxyſmo fuit liberata; mæſtitiâ ac melancholiâ indies ingraveſcentibus ſuffocatio hypochondriaca gravior fuit reddita; certo quodam tempore ob maximum animi mœrorem diluculò ſurgens difficulterque reſpirans aſſumſit cochlearia duo de ſpiritu ſupradicto, undè ſubitò corruit tali cum faucium conſtrictione ut ſuffocatam & mortuam adſtantes judicarent, accerſitus pulſum maximè debilem ac parvum inveni, ſtatimque ſpiritum ſalis armoniaci præſcripſi, quo naribus admoto, & oleo ſuccini tempo-

temporibus, cervici naribusque inuncto parum ad ſe redire incepit, poſtque horam circiter de ſequenti mixturâ cochleare ſingulis horæ quadrantibus aſſumſit

R. Aq. puleg.
Rutæ
Cort. arantior.
Antihyſter. ſequent. ana ℥j.
Tinctur. caſtor.
Croci ana ʒjß.
Laud. opiat. gr. ij.
Sp. ſalis armoniac. gutt. xviij.
Sal. volat. ſuccin. ℈ß.
Syr. bacc. ſambuc. ʒij.
MS.

Hujus mixturæ beneficio paroxyſmus fuit ſublatus, ac poſtmodum de ſequenti vino medicato indies ter ad uncias tres uſurpavit instillatis primò ſingulis doſibus ſpirit. ſalis armoniaci guttulis decem.

♃. Rad. angelic.
Dictamn. alb.
Leviſtic. ana ʒij.
Herb. arthemiſ.
Puleg.
Rut. ana M. j.
Flor. calendul.
Cheiri ana p. jß.
Bacc. lauri
Junip. ana ʒiij.

Croci ʒj.
Myrrh. ʒjß.
Extrem. cort. arant. ʒij.
Conciſ. & Contuſ. indantur cantharo lapideo, affundanturque vini gallici pint. iv.

Bis terve hoc vino medicato reiterato per tres quatuorve menſes à paroxyſmo fuit libera, ac menſtruorum fluxus rediit, ſingulis ſeptimanis de ſequenti maſſa pilulari quinque aſſumſit

℞. Maſſ. pilul. fœtid. major. ʒjß.
Myrrh. rub.
Caſtor. elect.
Salis armoniac.
Reſin. jalapp. ana ℈j.
Aloës lucid. ʒß.
Ol. macis ſtill. gutt. vj.
MS. F. Pilul. no. I. deaur.

Mirabuntur fortaſſe nonnulli quod laudanum opiatum mixturæ antihyſtericæ ſupradictæ tali in caſu addiderim, mirari verò deſinent ſi *Hippocratem lib.* 2. *de morbis mulierum text.* LXXXVII. *p.* 620. legerint, qui ſuccum papaveris (incorrectum) talibus in caſibus præſcribit: dein hactenus non niſi bonum & optabilem indè habui effectum, quod quoque plurimi *Practici* mecum conteſtantur.

Deſcri-

Digitized by Google

Deſcriptio Aquæ Antihyſtericæ ſupradictæ.

℞. Rad. leviſtic.
Ariſtoloch. rotund.
Imperator. ana ʒij.
Fol. rut.
Menth.
Puleg. ana M. ij.
Sabin. M. ß.
Flor. lavendul.
Chamomill. roman. ana p. ij.
Sem. leviſtic. ℥ß.
Bacc. laur. ℥j.
Myrrh. rub.
Nuc. moſchat. ana ʒij.
Croci optim.
Caſtor. elect. ana ʒjß.
Extrem. Cort. arantior. ʒiij.
Conciſis & Contuſis affundantur
Vini gallici pint. vj.
Sp. vini pint. ij.
Poſt ſufficientem digeſtionem per alembicum extrahatur ſpiritus, qui affundatur
Gran. actes ℥iij.
Hæcque tinctura ſ. a. extrahatur & uſui ſervetur.

10. *Lues venerea ſi palatum faucesve ſint exulceratæ* ut videre eſt apud *Petrum Foreſtum lib. xxxij. obſervat. ſchol.* 6. 17. ratio in ſuperiori-

rioribus ſatis ſuperque, ubi de ulceribus oris egimus, tradita eſt.

HOMINES, *in quibus* ἀποφλεγματίζοντα *liberè præſcribi poſſunt*, ſunt

1. *Pueri*, quia humidioris ſunt naturæ, *teſte Hippocrate lib. j. de diætâ text. xxviij. p.* 203. & aquoſis humoribus maximè ſcatent, ut ſatis ſuperque ex illorum ſalivatione continuâ patet; apophlegmatiſmi namque quod hic plurimum proſint ultrò jam eluceſcit; quia nulla ferè medicamenta tam facilè ac jucundè humorum illorum abundantiam eliciunt ac minuunt, quam dicta & ſæpius laudata ἀποφλεγματίζοντα.

2. *Mulieres*, quæ itidem, juxta *Hippocratem libro locoque ſtatim citato*, ut & *libro de naturâ pueri text. vj. p.* 138. nec non *lib. de naturâ muliebri text. j. p. m.* 358. &c. ſunt humidioris naturæ: magna tamen eſt differentia inter juvenculam & aniculam, hæc ſiccioris illa vero humidioris eſt conſtitutionis ut SENEX *loco* ultimò *citato* docet; ſic quoque conſiderandum volumus & tempora & locos in quibus degunt, frigidis enim in locis quæ habitant ſunt humidioris naturæ quam quæ in ſiccis calidiſque locis commorantur: dicta medicamenta quia nimiam humorum quantitatem tutò minuunt, ac fœminæ illis plerumque ſcatent, ex quibus gravia nonnunquam ſympto-

Digitized by Google

ſymptomata morbique curatu difficiles exoriuntur; ſequitur quam facilè ac tutò ἀποφλεγματίζοντα præſcribantur ipſis ac eadem uſurpantur à fœminis.

3. *Qui mollis ac humidioris aquoſæque ſunt conſtitutionis* ob rationem jam allatam.

4. *Salivâ, lymphâ, aquoſis, viſcidisve humoribus qui abundant*, quia, ut dictum, apophlegmatiſmi citius, tutiusque peccantes illos humores eliciunt quàm ulla alia remedia, quod ſatis probat tabaci ſuctio, quanta enim humorum copia brevi tempore non elicitur hujus ſuctione?

HOMINES, *quibus apophlegmatiſmi utplurimum nocent*, ſunt

1. *Senes*, quia magis hic humorum eſt defectus & qualitas peccans quam abundantia; ἀποφλεγματίζοντα verò quia non tam qualitatem quam quidem quantitatem tollunt; atqui in illis humorum, ut dictum, utplurimum eſt defectus meritò rejiciuntur, quia horum maleficio ſenum corpora exſucca ac planè arida redderentur.

2. *Gravidæ ac lactantes*, nocerent gravidis ob abortus metum, quia nimis arida atque exſucca apophlegmatiſmorum ope, imprimis ſi in horum uſurpatione aliquandiu continuaverint, illarum corpora redderentur, tandemque ſanguinis ac alimenti defectus ac per con-

ſequens indè fœtus ſequeretur extenuatio ac denique mors & abortus : valet tamen hic multum conſuetudo, conſueta enim longo tempore, etiamſi deteriora ſint, inſuetis minus moleſta ſolent eſſe, ut MAGNUS SENEX *Sect. ij. aphor.* L. docuit : lactantibus verò quia, ut ſæpius jam dictum, nimis humiditates eliciendo exſiccant.

3. *Phthiſi ullove alio pulmonum vitio qui laborant*, ut rectè *Heurnius lib.* 3. *Method. ad praxin cap.* x. docuit, quia ἀποφλεγματίζοντα utplurimum ſunt acria ſpirituoſa humores ſolventia ac attenuantia, undè facilè aut tuſſis, generaretur catarrhusve acris &c. in pulmones dilaberetur, undè malum gravius aut redderetur aut novum quoddam ſymptoma excitaretur, quare *Clariſſ. Caſpar. Hofmannus apud Scholtzium in conſiliis* apophlegmatiſmos quoque in pulmonum affectibus ut non ſatis tutos imo noxios damnat : inſpiciatur quoque *Foreſtus lib.* 9. *obſerv. ſchol.* 18.

4. *Syncope cordiſque palpitatione qui afficiuntur aut unquam fuere affecti.*

5. *Arthriticis qui vexantur doloribus*, acrium enim ac ſpirituoſorum apophlegmatiſmorum ope quia humores ſolvuntur, nonnunquam catarrhi acres ad debilitatas ac ſæpius malè affectas partes dilabentes generantur, imprimis ſi acribus illis humoribus in capite contentis nullus ad os ſit aditus aut via pateat, facileque tum

tum evenit quod ad partes morbo doloribusque præcedentibus, ut dictum, debilitatas dilabantur, ac dolores arthriticos augeant; quare hiſce ſequentem hiſtoriam adjungimus.

Quidam ex conſanguineis ab ætatis anno trigeſimo ſexto ſeptimove ad ſeptuageſimum uſque doloribus arthriticis miſerè fuit afflictus, qui primò ſingulis annis bis terve per octiduum circiter podagrâ laboravit, cujuſdam conſilio tabacum ſuxit, undè malum ita fuit adauctum ut ſingulis ferè menſibus dolores duplo plus graviores redierint, ac brevi poſt & chiragrâ omniumque tandem corporis artuum dolore fuerit afflictus; quare nicotianæ uſum reliquit; ac more conſueto acceſſerunt poſtmodum dolores; donec periti cujuſdam Medici conſilio ſingulis noviluniis ac pleniluniis aſſumſerit pulverem ſequentem purgantem

℞. Rad. jalapp. ℈ij.
Magiſter. gumm. gotte
Tartar. vitriolat. ana gr. x.
MS. F. Pulvis pro unâ doſi.

Undè optimè ſemper alvum decies duodeciesve depoſuit, interim continuò bis de die hauſtulum de ſequenti decocto per decem circiter menſes uſurpavit

℞. Raſur. lign. guajac. ℔ij.
Lign. ſallafras ℔ß.
Rad. polypod. quercin. ℥iij.

Herb.

Herb. chamædr.
Chamæpith. ana M. ij.
Fol. ſalv.
Beton. ana M. j.
Flor. hyperic.
Lavendul. ana p. iij.
Sem. petroſel. maced. ℥iij.
Conciſis & Contuſis affund.
Aq. commun. ſtop. iij.
Vin. gallic. ſtop. j.
Macerentur in loco calido per triduum ac poſtmodum ſ. a. vaſis clauſis per viginti quatuor horas coquatur, & ad uſum ſervetur.

Mirum quantum indies doloris vehementia poſt hujus uſum fuerit diminuta, quare dolore exacerbante iterum cum ſucceſſu dictum apozema uſurpat: ac jam nec tam citò nec tam vehementer rediunt dolores.

6. *Macilenti morbisque qui extenuati*, quia magis hic humorum eſt aut defectus aut qualitas eorum peccet.

TEMPUS ἀποφλεγματιζόντων *uſurpandi aptiſſimum eſt*

1. *Matutinum*, ut teſtantur *Paræus in operib. chirurg. lib.* 25. *cap.* 36. *Fuchſius lib.* 2. *de compoſ. medicamentor. cap.* 26. *Foreſtus lib.* IX. *obſervat. ſchol.* 18. imprimis tempore æſtivo & vernali, tempore verò hyemali & autumnali *meri-*

meridianum magis opportunum judicatur; quia matutinum frigidius eſt meridiano tempore ſcilicet hyemali, humoresque tum liquidiores circa meridiem quam quidem mane obſervantur inſpiciatur quæ dicta ſunt *p.* 78. & 79. ubi *de tempore utendi ſuffimentis* egimus.

2. Uſurpanda veniunt *ante cibum ventre vacuo exiſtente*, ut vidêre eſt apud *Hollerium lib. j. ſchol. cap.* 2. facile enim humores viſcidi pituitoſique in capite contenti apophlegmatiſmorum ſpirituoſorum ac volatilium beneficio ſolvuntur, ſolutique ad ventriculum depluunt, qui ſi cibis ingeſtis jam eſſet oppletus eosque concoqueret, à depluentibus humoribus & concoctio aboleretur nullaque digeſtio fieret, ac non niſi humores crudi generarentur, indeque obſtructiones variæ ac gravia ſymptomata exorirentur.

3. *Interlunium tempore vernali ac autumnali*; *hyemali* vero *plenilunium* ac *novilunium* quod & *tempore æſtivo magis aptum quam plenilunium interluniumve judicatur*; vide ſis ſuprà p. 79.

Quid-

Quidnam ante, inter aut poſt ἀποφλεγματιζοντ@ faciendum animadvertendumque ſit, paucis dabimus.

Ante apophlegmatiſmos neceſſarium eſt

1. Ut *corpus per univerſalia purgetur*, ut *Forêſtus ac Paræus locis ſtatim citatis* admodum inculcant, ac humores qualitate quadam ut aciditate, auſteritate, ſalſedineque peccantes primò corrigantur, ut eò tutiùs jucundiusque humores peccantes eliciantur quid enim mali tales qualitate peccantes humores efficerent ſuprà ubi de humoribus ἀποφλεγματιζοντ@ vetantibus egimus, vidêre eſt.

2. *Ut calidos ſe conſervent apophlegmatiſmum uſurpaturi*, ut hac ratione humores parum liquidiores & ad exitum aptiores & faciliores reddantur; *ac neutiquam frigus ſubeant*, aliàs liquefacti jam humores coagularentur denuò, ſicque non niſi ædificata diruerent.

3. *Ut ambulando ſe parum moveant*, ob rationes ſæpius jam dictas.

Inter apophlegmatiſmi uſum requiritur

1. Ut *calidos ſe contineant nulloque modo frigidum aëra ſubeant*, graves aliàs catarrhi pertinacesque nonnunquam dolores indè produce-

ducerentur, quia ſoluti ac liquidi humores coagularentur vaſaque calore ac medicamentorum ſpirituoſitate & caliditate aperta ac ampliora reddita conſtringerentur obſtruerenturque, & ſymptomata gravia curatuque difficillima facilè excitarentur.

2. *Ut neutiquam frigida* ſitim leniendi tollendique gratiâ *aſſumant.*

3. *Ut capite prono ex intervallis hient* quo congeſtus in ore humor effluat, & neutiquam deglutiatur aut in pulmones ventriculumque &c. depluat; ut docuit *Fuchſius lib. 2. de compoſ. Medic. cap. xxvj.*

4. *Si vertigo, viſus hebetudo, faucium quaſi conſtrictio, catarrhi, tuſſis, nauſea, vomitus, anxietatesve præcordiorum &c. exoriantur, ſtatim ut ab ulteriori apophlegmatiſmi uſurpatione deſiſtant*, nam non niſi à levioribus ſymptomatibus in graviſſimos morbos diraque ſymptomata nec non ſubitaneam ſubindè mortem ſeſe conjicerent, ægrotantes.

Poſt ἀποφλεγματίζοντα conveniunt

1. *Exſiccantia ac corroborantia calida, vitanda è contrà omnia aquea frigida*, quia aliàs humorum aqueorum viſcidorumque major produceretur copia, ac catarrhi graves curatuque difficiliores generarentur.

2. *Catarrhos ſiſtentia acrimoniamque temperantia*, inter quæ excellunt pilulæ de cynogloſſâ,

gloſſâ, quæ & acrimoniam humorum optimè temperant, exſiccant ac humores depluentes ſiſtunt.

3. *Siti neutiquam ut ſatisfaciat æger*, ob rationes ſæpius jam dictas.

4. *Frigus ne ſubeat ſed calidum ſe conſervet patiens.*

5. *Ut poſt illorum uſum aquâ calidâ os abluatur aut melicrato aut ptiſanæ ſucco, Weckerus lib. j. antidotar. general. cap.* XLVI. docuit: aliàs ex apophlegmatiſmi particulis acribus ori faucibusque adhærentibus ac irritantibus facilè in moleſtiſſimam curatuque difficillimam ſalivationem inciderent.

6. *Ut, ſi quid ex apophlegmatiſmo ingrati ſaporis ori aut linguæ adhæſerit, id mox lotione ex aquâ ſubtepidâ, vel potius ex decocto glycirrhyzæ & hordei, lacteve dulci eluatur,* ut vidêre eſt apud *Ambroſ. Paræum in oper. chirurg. lib. xxv. cap. xxxvj.* ob rationem mox allatam.

NOTA, ἀποφλεγματίζοντα & hæc inter *maſticatoria* ſint grato odore ſaporeque, quantum poſſibile, imbuta, quò diutius citra tædium ore verſentur, ut optimè annotavit *Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de apophlegmat.*

Commanducationis moram eſſe volunt quadrantem horæ partem aut medietatem, ut *Petrus Foreſtus lib.* IX. *obſervat. xviij. ſchol. p. m.* 273. docuit, ſit idem de cæteris apophlegmatiſmis dictum.

CAP.

Digitized by Google

Cap. IV.

DE MEDICAMENTIS VOMITUM MOVENTIBUS.

V*omitoria* ſunt quæ humores in ventriculo vicinisque partibus contentis per ſuperiora vi ac impetu quaſi ejiciunt.

Vomitum ſubindè movent ventriculum *gravando*, *laxando*, ac ejus *tonum diſſolvendo*, imprimis magnâ in quantitate ſi aſſumantur; nonnunquam verò & quidem ſæpius ventriculi orificium ſuperius *irritando*, *viſcidos pituitoſos incidendo*, *attenuando*, *fixosque humores volatiles reddendo* &c. ἔμετον excitant.

Evacuant non tantum emetica medicamenta vitioſos noxiosque humores in ventriculo contentos verum etiam è locis diſtantioribus eoſdem exturbant; quare & inappetentiam, nauſeam, icterum, cachexiam, febres intermittentes, aſthma, vertiginem, incubum, hemicraniam, epilepſiam, aliosque capitis morbos, qui imi ventris συμπαθείᾳ ſunt contracti, *curant*: *conveniunt* quoque *gracilibus*, *bilioſis*, *facilè vomentibus*, *vomitioni aſſuetis*, &c. *nocent* è contrà *difficulter aut cum periculo vomentibus*, quales ſequentes; pingues, & obeſi, melancholici, ad phthiſin proni, hæmoptoici, aſthmatici, (ſi nempe non ex ventriculi ſumpatheiâ malum dependeat) hernioſi, quibus

pectus eſt anguſtum, ut & quorum viſcera aut inflammata, obſtructa doloreve affecta ſunt; metus enim ſuffocationis ruptionisque adeſſet; *nocent* quoque *aſciticis*, *tympaniticis* &c. de quibus in ſequentibus fuſius.

Emetica reſpectu *ſubſtantiæ* ſunt vel *ſimplicia* vel *compoſita*; reſpectu vero *virium*, *lenia*, *mediocria* & *vehementia*; *modum utendi* verò ſi conſideres vel *interna* ſunt, quę per os aſſumuntur, vel *externa*, quæ foris regioni ventriculi applicantur; at *conſiſtentiam* eorum ſi ſpectes, ſunt vel *ſolida* vel *liquida*.

Inter *mitiora ſimplicia vomitoria* excellunt ſequentia; ut aqua tepida largiter pota, lac dulce tepidum affatim hauſtum, jura pinguia, oleum commune, oleum amygdalarum dulcium, ficus recentes largâ manu ingeſtæ, & tepida aqua imprimis ſuperbita; inter *mitiora ſimplicia* ſunt *radices*, aſari, raphani, cucumeris ſativæ, ſcyllæ, atriplicis; inter *ſemina*, raphani, geniſtæ, erucæ, ceparum, naſturtii; inter *folia*, recentia ſambuci imprimis verò ſambuci oculi ſ. gemmæ: inter *flores* ſummitates anethi, juli nucis juglandis, perſicorum, ebuli, geniſtæ; item *cortex medianus* nucis juglandis & frangulæ; itemque *ſuccus* ex raphano expreſſus.

Inter *vehementiora ſimplicia* ſunt *radices* hellebori albi, cyclaminis, cataputiæ, gratiolæ, bryoniæ; *flores* ebuli, geniſtæ; inter *cortices* radicis ebuli & ſambuci; Inter *ſemina* cataputiæ decem

Digitized by Google

decem aut duodecim ſemina à putaminibus deliberata, tuſa & in ovo ſorbili devorata, utiliter exhibentur iis, qui philtra aut veneficia devorarunt; item *nux vomica*, nec non *ſuccus* cyclaminis in febribus intermittentibus ut ſpecificum à nonnullis commendatur, ex cortice mediano radicum ebuli & ſambuci expreſſus.

Meritò hiſce chymicalia inſeruntur emetica medicamenta, primas enim tenent utplurimum, quia & in minori doſi exhibentur ac palato imprimis gratiora ſunt, certiusque operantur; nec niſi rariſſimè magno impetu contenta exturbant, rectè & ex arte nempè ſi propinentur; aliàs ſatius eſt ab iiſdem abſtinêre quam temerè ægrotantium cum periculo eadem præſcribere.

Quæ inter chymicalia quia multa ac varia paſſim in Chymicis, medendi methodis, ac Practicis occurrunt vomitoria; ac omnia ſingulaque uſurpari nequeunt, uſitatiora & noſtro judicio præcipua, ſingulorumque formulam unam alteramve dabimus Lectoribus Benevolis; inter hæc primò nobis occurrit *aqua benedicta Rulandi*, de quâ ita gloriatur Auctor in curationibus ſuis empyricis, cujus ſequentem nonnulli dant præparationem; ex. gr.

℞. croc. metallor. ℥j.

Ut arbitratur Clariſſ. *Joſephus Quercetanus in pharmacopœa dogmatica reſtituta capite ſeptimo de*

mo de aquis; quam ſententiam fovit *Hartmannus*; & ut *Auctor* quoque propoſuit *centur. quint. curat.* 95. *Zacharias Brendelius* verò *in ſuâ chymiâ in artis formam redactâ* vitrum antimonii pulveriſatum per crocum metallorum *Rulandum* intellexiſſe, & hoc quidem ex manuſcripto quodam *Auctoris* probare conatur: Aſt *Doctiſſ. Michaël P. M. Proffeſſ. Public. Lipſ.* ex croco metallorum & nonnunquam ex antimonii vitro *Rulandum* aquam ſuam benedictam præparaſſe in *Auctoris* manuſcriptis invenit, ac hanc deſcriptionem, nonnullis Amicis, ut genuinam communicavit.

Vini vel alicujus aquæ deſtillatæ ℔ij. vel ℔iij,

Miſceantur & digerantur in vitro clauſo per octiduum calore lentiſſimo, poſteà colentur per chartam emporeticam ſ. linteum denſum, colaturæ quidam addunt

Aquæ cinamom. (ad ventriculi tonum confortandum) ℥ij.

Hujus doſis ab ℥ß. ad ℥ij.

NOTA, ſi *crocum metallorum* infuderis cum vino malvatico non tam per vomitum quam per ſeceſſum operari, convenit ergò in vino albo vel aquâ aliquâ deſtilatâ infundere *crocum metallorum* & *antimonii vitrum*.

Croco metallorum ſi affundatur ſuccus citri, vel berberum, digeratur, extrahatur, & evaporetur,

retur, egregium fit extractum vomitivum ac purgans, nonnullis in frequenti uſu.

Infuſionis croci metallorum vel vitri antimonii per chartam emporeticam philtratio inſtituenda, ne craſſiores croci metallorum vel vitri antimonii particulæ relictæ ſe plicis ventriculi inteſtinorumque inſinuantes ſtomachum nimis turbent, hypercatharſin excitent, mortemque accelerent, imo poſt mortem, ut obſervatum nonnunquam fuit, adhuc vomitum ſeceſſumque provocent.

Facilius, minorique cum periculo operantur, ſi in infuſione quam ſi in ſubſtantiâ exhibeantur dicta vomitoria antimonialia.

2. *Spiritus Vomitivus*, quem ita deſcripſit & dedit *Iſaacius Roet in ſua peſte adumbratâ* p. m. 53.

℞. Nicotian. optim. benè inciſ. ℥iv.
Scill. ℥ij.
Nuc. moſchat. ℥ß.
Aq. fontan. ℔iij.
Aceti vin. alb. ℔j.

Miſceantur invicem ac primò fiat maceratio frigida per aliquot horas, dein deſtillatio per alembicum, poſtremò cohobetur deſtillatio bis terve cum recentibus *nicotian. ſcill. & nuc. moſchat.* recenter maceratis.

Minima ferè quantitas ſufficit pro doſi, ſaccharo puriſſimo ad gratiam edulcorari poteſt.

3. *Oxyſaccharum Vomitivum Angeli Salæ.*

Quod ipſemet in *Anatomiâ Antimonii Capite quarto p. m.* 340. ita deſcripſit

℞. Vitri antimonii pulveriſ. ℥ß.
Aceti vini albiſſ. odorif. ℥viij.
Infundantur in balneo per quindecim horas
Colaturæ adde
Sacchari albiſſimi ℥iv.
Et in patinâ porcellanâ vel vitreâ reducatur ad conſiſtentiam oxyſacchari liquidi inſtar (craſſioris) julapii
Guſtui gratum eſt, doſiſque à ʒij. ad ʒvj. pro vice.

4. *Sapa Vomitoria*, ut ipſam deſcripſit *Joh. Tielemanus* de *materiâ medicâ* p. m. 192. & 193.

℞. Vitri antimonii ſubtiliſſimè pulveriſ. ℔j.
Muſti optimi recent. menſ. jß.
Infunde per 14. dies in loco calido, quotidiè quinquies vel ſexies agitando, poſtea per chartam bubulam percolando, deindè ſenſim evaporando ad conſiſtentiam ſapæ.

5. *Crocus metallorum.* Cujus hanc damus præparationem.

℞. Antimonii ſubtiliſſimè pulv.
Nitri contriti ana q. l.
Miſceantur & in mortario ferreo admotâ prunâ vivâ incendantur, contundaturque relictum

Digitized by Google

lictum & in aquâ pluviali coquatur, huic aquæ ſi acetum inſtillaveris, accipies crocum ſubtiliorem ſ. ut aliis placet ſulphur auratum; & aqua poſtea decantetur, quodque in fundo relinquitur exſiccetur. Vide ſis *Beguini tyrocin. chym. lib. ij. cap.*12. p. m. 291. & *Grulingii florilegium Hippocrateo-Galeno chymicum novum part.* IV. *c.* XIV. *p.m.*88. hujus doſis in ſubſtantiâ à granis iv. ad vij. in infuſione ad ℈ß. & ultrà.

Hartmannus verò ſequenti modo præparat ac eundem *verum Rulandi crocum metallorum* eſſe credit;

℞. Nitri
Antimonii ana q. v.

F. ſeorſim pulvis ſubtiliſſimus, ſolvatur in crucibulo nitrum lento admodum igne, removeatur vas ab igne, addaturque gradatim antimonium pulv. quod ſi inflammentur, ſubſiſtatur, donec nitrum juſtam refrigerationem acquiſiverit, ac immiſcendo ac ſpatulâ ferreâ agitando pergatur, donec omnia probè ſint mixta, quæ carbone vivo tum accendantur, coquantur, & exſiccantur; videſis *Schroderum pharmacop. med. chymic. lib.*3. *cap. xviij.* p.426. *Grulingius Florileg. loco citato.*

6. *Mercurius Vitæ*, (ſi non mortis) cujus deſcriptio talis.

℞. Antimonii pulveriſ. ℥ij.
Mercurii ſublimati ℥iv.

Vel ut nonnulli putant antimonii & mer-

curii ſublimati ana ℥ij. qua de cauſa vide ſis caput de diaphoreticis, miſceantur ſuper porphyrete, vel in mortario lapideo, tum retortæ vitreæ indatur mixtum, ex arenâ per gradus deſtilletur tamdiu, quamdiu aliquid prodeat, & habebis in recipiente liquorem liquidum (butyrum antimonii nuncupatum) & craſſum, glacialem dictum; hujus liquoris q. l. effundatur in aquam pluvialem puram & è momento præcipitabitur in coagulum album, reponatur vitrum, donec limpida evadat aqua, ipſaque tum decantetur, coaguloque illi albo nova aqua pura affundatur, & tamdiu hoc repetatur donec inſipida maneat, coagulumque in pulverem exſiccetur; hujuſque doſis in ſubſtantiâ eſt à granis ij. ad iv. in infuſo ad grana vj. vide ſis *apud Beguinum tyrocinium chymicum: lib. ij. cap.* 12. p. 275.

7. *Gilla Theophraſti Paracelſi*, ſeu ſal vomitivum vitrioli à ℈ß. ad ʒß. imo ℈ij. inſpiciatur *Crollius* p. m. 23. *in baſilicâ ſuâ chymicâ.*

8. *Tartarus emeticus Mynſichti in ſuo armamentario medico chymico* p. m. 13. & 14. Cujus doſis à granis iv. ad vj.

9. *Regulus Antimonii*, hujus præparatio ſequens

℞. Antimonii ℥iv.
Nitri ℥ij.
Tartari ℥j.

(Vel juxta plurimorum judicium anaticam quanti-

quantitatem) conterantur omnia ſeorſim minutiſſimè, cribrentur, miſceantur probè, & in crucibulo benè ignito, ut artis eſt, detonentur, materiâ ingeſtâ, facito ut inſtar aquæ fluat, ex igne removeto & baculo ferreo tamdiu crucibulum concutito donec ſit refrigeratum, crucibuloque tum effracto reperies in fundo regulum; ex hoc globuli vaſaque parantur; liquorisque ℥ij. vel ℥iij. ſi imponantur & poſt duodecim vel circiter horas vinum hauriatur, vomitum ſeceſſumque movet, inſpiciatur quoque *Beguini tyrocinium chymicum* p. m. 295. *cap. ij. lib. ij.*

10. *Vitrum Antimonii*, cujus ſequens eſt præparatio

℞. Antimonii crudi q. v.

Contundatur quam minutiſſimè, indaturque pulveriſatum ollæ non vitreatæ, quâ vivis carbonibus impoſitâ, ſpatulâ ligneâ tam diu moveatur donec ceſſaverit in globulos concreſcere; aſt ſi concreverit, pulveriſetur iterum, quod tamdiu repetendum donec non amplius in globulos concreſcat cinereique evadat coloris prunæque ſi imponatur nullum de ſe fumum det;

℞. Hujus calcinati antimonii q. l. (& hoc ſereno cœlo, pellucidius enim tum fore vitrum nonnulli autumant) imponatur crucibulum carbonibus ligneis vivis, crucibulo jam ignito indatur cochleatim calcinatum antimonium,

 quo

quo fluido, relinquatur crucibulum adhuc per ſemihoram in igne, quo facto, effundatur in patellam cupream, refrigereturque lentè ad ignem, quod ſi non ſatis pellucidum ſit, repetatur denuò: vide quoquè *Schroderum in pharmacop. medic. chymicâ lib. 3. cap. 17.* p. m. 422. 423. doſ. à gr. j. ad iij. in *ſubſtantiâ*, in infuſo ad ℈ß. ſolent per duas treſve horas in liquore, continere, aliàs, diutius ſi contineatur in infuſione fortius infuſum tum operatur.

11. *Vitriolum album*; de quo videatur *Angelus Sala in ſuâ vitrioli Anatomiâ tractat. j. cap. vj.* p. m. 363. & ex ipſo *Philippus Grulingius* in ſuo *Florilegio Hippocrateo-Galeno chymico novo part. iv. cap.* 3. de ſale vitrioli p. m. 66. & *Crollii Baſilica Chymica* pag. m. 25. doſ. eſt à ℈ß. ad ℈ij. cum juſculo &c.

12. *Regulus Antimonii ruber*, qui à multis pro vero antimonii *Rulandique croco metallorum* habetur.

℞. Antimonii crudi
Nitri contriti
Salis communis calcinati ana q. l.

Seorſim pulveriſata & trita miſceantur & in crucibulo, ſatis magno, ignito fundantur, & ad minimum per horam in igne relinquatur crucibulum, ferro tum concutiatur, refrigeratum frangatur & in fundo regulus antimonii ruber dictus reperiatur; vis doſiſque ut dicti reguli eadem.

Vomito-

Digitized by Google

Vomitoriorum formulæ.

In formâ pulveris.

℞. Vitriol. alb. ſ. ſalis vitrioli ℈j. ad ʒß.
Pulv. aſar. ℈ß.
MS. F. Pulvis in juſculo exhib. *in febribus tertianis intermittentibus.*

℞. Tartar. emetic. *Mynſicht.* gr. iij.
Sal. abſinth. ℈ß.
Gum. de peru non præparat. gr. viij.
MS. fiat pulvis, per ſuperiora & inferiora purgans *in quartanâ.*

In formâ boli.

℞. Mercurii vitæ gr. iij.
Elect. cholo vel hydragog. S. ʒij.
Sal. febrifug. gr. vj.
MS. F. bolus per ſuperiora & inferiora purgans *in tertianis, quibuſdam in frequenti uſu.*

℞. Conſerv. gemmar. ſambuc. ʒj.
Pulv. rad. aſar. ℈ß.
Tartar. emetic. *Mynſichti* gr. iij.
Syr. bacc. ſambuc. q. ſ.
MS. F. bolus *in hydropis principio*, dum vires adhuc conſtent, nonnullis perquam frequens.

In for-

In formâ hauſtus.

℞. Oxyſacchar. vomitiv. *Angeli Salæ* ℥ſs.
Spirit. ſalis armon. ℈ſs.
Aq. lavendulæ ℥ij.
MS. hujus cochlearia duo vel tria exhibeantur, aſt ſi poſt horę quadrantem vel paulò ulterius vomitus non ſequatur, iterum duo triave dentur cochlearia, hocque toties repetatur, donec vomitus procedat; admodum convenit in *Epilepſiâ ſympatheticâ*, ſi nempe ex pituitâ viſcidâ in ventriculo hærente ortum duxerit & adhuc perduret.

℞. Vitri antimonii ſubtiliſſ. pulv. à gr. v. ad x.
Tartar. crud. pulv. à ʒiij. ad ʒvj.
Aq. communis vel potius alicujus deſtillatæ vinique non admodum aromatic. ℥v.
Fiat levis decoctio per horæ quadrantem ſubindè agitando, tuncque per linteum denſum abſque expreſſione coletur; Colaturæ add.
Oxymell. ſimpl. ℥ſs.
Aq. cinam. ʒiij.
MS. hujus aſſumantur cochlearia duo vel tria, quod ſi intra bihorium non operentur, reiteretur denuo doſis &c.

℞. Fol.

Digitized by Google

℞. Fol. aſari num. vij. vel ix. pro ut craſſa magnave ſint folia, aut prout forte aut leve deſideretur vomitorium, terantur cum aquæ deſtillatæ vel vini non generoſi q. ſ. & exprimatur ſuccus; cui addatur
Oxymell. ſimpl. ℥ß.
Aq. cinam. ʒij.
MS. F. hauſtus.

℞. Croc. metallór. gr. viij.
Cinam. morſu elect. & pulv. ℈j.
Vini gall. non gener. vel rhenan. ℥jß.
Infundatur per noctem in leni calore, manè filtretur per linteum denſum, vel potius per chartam emporeticam, Colaturæ add.
Syr. card. bened. ℥ß.
MS. F. hauſtus, *in febribus morbiſque malignis* &c. perutilis.

Lac dulce tepidum magnâ in quantitate & affatim ſumtum in *venenis cujuſcunque generis* convenit; *Nota*, ſimul enim *omnium humorum acrimoniam ipſiuſque veneni temperat.*

Notæ in uſu vomitoriorum obſervandæ.

Non omnibus nec in omni morbo neve præter naturam affectionibus ſingulis vomitoria conveniunt, non incongruum ergo erit tradere,

tradere, in quibus humoribus, hominibus, quibusve morbis ac præter naturam affectibus ſint utilia vel inutilia & noxia vomitoria;

Vomitum ergò *indicantes* HUMORES ſunt

1. *Bilis* (ut teſtatur *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ij. ſect. v cap.* 25. *Celſus lib. j. cap.* 3. & *lib. ij. cap.* 12.) *copioſa*, *acris*, *volatilis*, *aut turgens*; turgentia enim ſtatim, imo eodem ipſo die educenda, teſte *Hippocrate aphor.* 10. *ſect. iv.* qui enim, quæſo, humores magis citiusque turgent bile, quæ in peculiari imò proprio receptaculo coacervatur, accedente tum cauſâ aliquâ irritante ſtatim ſubitòque effervescit, efficitque præcordiorum anxietatem, nauſeam, oriſque amaritudinem; educenda ergo per vomitoria bilis ita turgens, juxta *Hippocratem aphor. xvij. ſect. iv.* quia facilius, citius breviſſimâque hoc modo expellitur viâ imò ſuâ naturâ ad ſuperiora quaſi tendit & ſic facilè educibilis imò per leve vomitorium eſt.

2. *Pituita copioſa in ſtomacho hærens*, ſed *ritè præparata* nempè inciſa & liquida ſatis reddita.

3. *Humor aqueus in ventriculo præter naturam contentus, Heurnius lib. iij.* ad *praxin cap.* 13. mora enim in hiſce admodum periculoſa & minorique cum periculo nec breviori viâ educi poteſt unquam.

4. *Venenum quodcunque adhuc in ventriculo exiſtens,*

Digitized by Google

exiſtens, nam alias non niſi vires labefactarent vomitoria, (quæ tamen tunc temporis quantum poſſibile conſervandæ veniunt,) nihilque proficui efficerent; *nec non in principio peſtis*, quia ſæpè ſaburra pituitoſorum, acriumque humorum, ciborum potuumque copia nimia in ventriculo hæret ſic ſic invadente peſte; quibus in ventriculo jam p. n. exiſtentibus, non niſi anxietas præcordiorum indè gravis, vomitus ſymptomaticus, diarrhæa, imoque dyſenteria lethalis produci poteſt; convenit ergo ſtatim ab initio invaſionis vomitoria exhibêre ut elaboratis & expulſis illis præter naturam in ventriculo contentis, felicius citiuſque medicamenta antiloimica exhibita operentur, curationiſque ſic major ſpes affulgeat.

Vomitum prohibentes HUMORES ſunt

1. *Acidi*, primò quia admodum difficulter & non niſi cum ægrorum moleſtiâ gravi, dolore pungente, anxietateque præcordiorum inſigni expelluntur; dein quia ſæpe omnem vomitoriorum vim tollunt, imò omnia acida non temperata admixta vomitoriis aut poſtea exhibita omnem vomitionem utplurimum impediunt.

2. *Auſteri*, & quidem quia vix notabili aliquâ quantitate educi queunt, & quod ſummo conatu & maximâ vi tum foras educitur, fit non niſi ſummis cum torminibus, cruciatibus, dolori-

doloribuſque contorquentibus atque anxietate præcordiorum ineffabili, imo faucium cum ſtrangulationis metu conſtrictione; vide ſis apud *Fallopium tractat. de med. purgant. cap. xviij.* corrigendi temperandique potius veniunt auſteri humores quam inconcocti & crudi quales auſteri, juxta *Hippocratem aph.* 22. *ſect. ij.* educendi aut movendi, quare etiam *Hippocrates* melancholicos infrà, temperatis nempe auſteris, non verò ſuprà purgandos docet, *aphor. ix. ſect. iv.*

3. *Valde viſcidi*, quia tantâ cum difficultate viriumque tum proſtratu illi valdè viſcidi humores expelluntur, niſi aliquouſque inciſi & liquidi redditi; vel ſi vomitoriis incidens atque attenuans aliquod addatur medicamentum, tumque quid efficiat in aſthmate nempè à viſcidâ pituitâ oriundo, ſubindè vomitorium, judicet qui ipſis aliquandò præfuit, vomitoriumque ipſis exhibuit; breviori enim viâ pituita illa in ventriculo aſthmaticorum hærens, imò aſthmatis ſubindè cauſa fomesque educi nequit, ea de cauſa inſpiciatur *Paulus Ægineta lib. iij. de re medicâ cap.* 29. *Oribaſius lib.* 9. *item Aëtius tetrab.* 2. *ſermon.* 4. *cap.* 57.

4. *Sanguis*, qui tuſſiendo, aliave vi in ventriculi cavitatem, inteſtinorum, aſperæ arteriæ, pulmonum &c. præter naturam effunditur; quia non niſi hæmorrhagiæ gravioris periculum vomendi vi efficerent, nullaque curatio-

rationis ſpes medico adſtantibuſque affulgeret.

NOTA, ſanguis ſpumoſus, ſi tuſſi expellatur è pulmonibus prodire judicatur; teſte *Hippocrate aphor.* 13. *ſect. v.* ſi non tuſſiendo ſanguinem ſpumoſum ſpuant ægri dextrum præcordium dolentes, de hepate ſpuere & perire dixit SENEX *coac. prænotion. ſect. iij. p. m.* 563. & 566.

MORBI, qui, *vomitum indicant* ſunt

1. *Febres intermittentes*, imprimis tertianæ teſte *Heurnio* 2. *method. ad praxin cap.* 21. & quartanæ (teſte *Corn. Celſo lib. iij. cap. xvj.* p. m. 147. & *Foreſto lib. xviij. ſchol. xv.* ut & *Roderico à Fonſecâ tom. j. conſult.* 65. nec non *Jouberto lib. ij. Practic. cap. ij. Paræo lib. vj. oper. chirurg. cap.* 31.) quia ſæpius multum pituitæ viſcidæ vel liquidæ in ventriculo hærens febres graviores, anxietateſque moleſtas generet atque efficiat, quâ expulſâ ad tutiorem, citiorem, jucundioremque curationem, quotidianâ teſte experientiâ, paratur via, imprimis ſi horrore & tremore ante febres vexantur ægri ut teſtatur *C. Celſus lib.* 2. *cap.* 13. *p. m.* 87. *Quartanæ autumnales longæ* & maximè ſi ad hyemem pertingant, dixit *venerandus* SENEX *aphor.* 25. *ſect. ij.* & *Cornel. Celſus lib. ij. cap. viij.* p. m. 76. ratio eſt quia tempore hyemali & autumnali, (tum enim quartanæ

K impri-

imprimis exoriuntur *aphor.* 22. *ſect. iij.*) humores viſcidiores & crudiores generantur teſte iterum SENE *lib. de naturâ humanâ textu xiv.* p. m. 271. & *lib. de ſtructurâ hominis textu viij.* p. 286. hyems pituitam in corpore adauget *idem* dixit, quia igitur pituita in ventriculo hærens per breviorem commodioremque viam expelli nequit quam per vomitoria, meritò ea in quartanis præſcribuntur; non convenit tamen in paroxyſmo ſed *ante*, ut voluit *Joubertus lib. ij. Pract. cap. ij.* vel *poſt* ipſum vomitoria exhibêre, quia gravior inde paroxyſmus excitaretur viresque magis proſternerentur: nec utile quoque in quartanæ principio teſte *Corn. Celſo lib. iij. cap. xvj.* p. m. 147. & *Foreſto lib. iij. de febribus ſchol.* 35.

2. *Epilepſia*, quæ fit per conſenſum ut teſtatur *Paulus Ægineta lib. vij. cap. x.* & *Foreſtus lib. xviij. obſervat. ſchol.* 15. & *lib. xv. obſervat. ſchol.* 89. viſcidâ enim hâc viâ expulſâ pituitâ ſæpe ipſa epilepſia ſympathetica curata fuit, aſt, *nota*, ſemper ſpecifica ant'epileptica eſſe admiſcenda, præceſſis nempè præparantibus incidentibus, acrimoniamque humorum temperantibus: non verò convenit in epilepſiâ idiopathicâ *Foreſt. lib. xviij. obſervat. ſchol.* 15.

3. *Apoplexia*, hicque imprimis laudantur vomitoria ex antimonio, ut crocus metallorum, & inde parata aqua benedicta *Rulandi*, vitrum antimonii ejuſque flores &c. videſis, quæſo,

quæſo, *Clariſſ. Riverium Praxeos lib. j. cap.* 2. p. m. 23. & 24. Attamen rectè *W. Hoeferus in ſuo hercule medico*; cave, inquit, à vomitoriis in apoplexiâ, niſi æger ſtatim à cibo fuerit apoplecticus factus, & eodem tempore *Medicus* accerſitus ſit; ægerque ad ſe aliquantulum redire incipiat.

4. *Singultus*, imprimis ſi ab humoribus bilioſis acribus aut venenoſis ortum duxerit, ut apud *Clariſſimum & Doctiſſimum D. Foreſtum lib. xviij. obſerv. ſchol.* 12. nec non *Experientiſſ. Virum D. Franciſcum de le Boë Sylvium Prax. lib. j. cap.* 23. § 18. *& ſeqq.* rationem vomitoriorum exhibendorum in ſingultu videre eſt.

5. *Cholera morbus*, aſt *notandum*, leviora eſſe exhibenda vomitoria, ne bilis per ſe jam ad exitum diſpoſita totaliter & ſimul vita effundatur, ut teſtatur *Corn. Celſus lib.* 2. *cap.* 13. p. m. 87. & *Pereda lib. j. Practic. cap.* 35. Confert ergo, quod quoque vidimus, vomitorium ex ſub-acido dulci ut oxyſaccharo vomitivo *Angeli Salæ* addito laudani opiati grano uno aut ejus dimidio.

6. *Arthritis*, ut docet *Paræus lib. xvij. oper. Chirurg. cap. xx.* & *Sennertus de arthritide cap. vj. & vij.* nec non *Hier. Capivaccius apud Scholtzium conſil.* 232. *ut & D. Crato apud eundem conſil.* 105. *Paulus Ægineta lib. vij. cap. x. Solenander ſect. v. conſil.* 2. & *G. F. Hildanus.* Epiſtolâ xxxv.

 7. Non-

7. *Nonnulli capitis dolores inveterati*, ſed cautè tum ut præſcribantur neceſſe eſt & non niſi ex conſenſu ventriculi aut pituitâ viſcidâ in eo contentâ oriantur, ut videre licet apud *Valeſcum de Tarantâ in philonio lib. j. cap.* 7. *Capivaccium lib. j. Pract. cap.* 17. *Rondeletium method. curand. cap.* 10. *Platerum lib.* 3. *Praxeos cap.* 3. *Paulum Æginetam lib.* 3. *cap.* 4.

8. *Aſthma*, teſte *Foreſto lib. xviij. obſervat. ſchol. xv.* vide ſis quoque quæ dicta circa humores valde viſcidos vomitum prohibentes: & *Orthopnæa*, ut docet *Heurnius* 2. *method. ad Praxin cap.* 21.

9. *Hydrops*, quare inſpiciatur *Aëtius Tetrab. j. Serm.* 3. *cap.* 119. & *Horatius Roſer. apud Scholtzium conſil.* 131. *Trancavellus lib.* 3. *conſil.* 32. in principio & dum vires adhuc conſtent ſi præſcribenda præſcribentur, confirmatâ verò hydrope fugienda omninò; totaliter à vomitoriis in hydrope abſtinendum judico, quia nec à principio multo minus in augmento aut ſtatu aliquid emolumenti ægris adferre poſſunt, niſi ſummo cum periculo, imprimis quia tutius jucundiuſque per epicraſin purgantia, diuretica, diaphoretica, potusque ac humidi abſtinentiam curatur hydrops.

10. *Partus difficilis*, ſi nullis aliis medicamentis promoveri queat.

11. *Fœtus mortuus & ſecundinæ*, itidem ſi aliàs expelli nequeant, hac etenim vi inferiora

omnia

Digitized by Google

omnia quam maximè premuntur, ſicque aliquandò excluduntur quæ nec naturæ aliorumque medicamentorum vi expelli nequiverant; ſed *nota* ſpecifica tum fœtum ſecundinaſque expellentia vomitoriis admiſcenda eſſe.

Plures quidem dantur morbi, in quibus vomitoria commendantur & utilia ſunt atque neceſſaria; ſed quia, ex illis ubi de humoribus vomitum indicantibus egi, ſatis ſuperque, niſi plane in medicinâ hoſpes ſit, colligi & concludi poteſt in quibus vomitoria conveniant, in quibus vero non, hos morbos tantum & non plures numerare libuit.

MORBI *vomitum prohibentes*, ſunt

1. *Phthiſis*, ratio eſt, quia non tam ab humorum quantitate aſt potius qualitate peccante, & quidem à catarrhis ſalſo-acribus, ut abundè probavimus in notis noſtris ad Praxin *Pauli Barbette lib. iij. cap. 2. de phthiſi p. 85. & ſeqq.* producitur; & quid, quæſo, efficerent illa vehementiora medicamenta, quam vires tollere, catarrhos plures indèque tuſſim graviorem excitare, vaſorumque apertionem incurabilem, ſuffocationem, mortemque producere.

2. *Febres hecticæ* eadem ferè quæ phthiſeos ratio eſt quare vomitum prohibeant hecticæ febres.

 3. *Tabes*,

3. *Tabes*, quia ſæpe ex venarum ruptione, aut ex capitis deſtillatione ſalſâ, acri & exedente teſte *Hippocrate coacar. prænotion. coacâ* 438. p. 565. ortum ducat; quare vomitoria in tabidis damnarunt *Quercetanus lib. j. pharmacop. dogmat. reſtitut. cap.* 16. & *Heurnius in praxi medicâ lib. ij. cap.* 21. *Hipp. aph. vij. ſect. iv.*

4. *Pulmonum morbi omnes*, ut in *anhelosis* ob ſuffocationis metum, quia reſpiratio difficilis, quæ per ſe in illis ſatis ſuperque angit, ob impeditum (durante vomitione) diaphragmatis motum, admodum augeatur, reverà non mirum, ipſa reſpiratio ſi aboleatur, nonnunquam, ſuffocenturque ipſi; *peripneumonia*, *pleuritis*, *hæmoptyſis* &c. nam non niſi pejus malo addere valent; ut teſtatur *Aëtius tetrab. j. ſerm.* 3. *cap.* 119. & *Paulus Ægineta lib. vij. cap.* 10. *nec non Hartmannus in Crollii baſilicam chymicam p.* 33. *ut & Foreſtus lib.* 16. *obſervat. ſchol.* 33. *& Heurnius prax. med. lib. ij. cap.* 21. *Gregorius Horſtius decad.* 4. *problem. med. quæſt.* 5. *p. m.* 123.

5. *Hyſterica paſſio* à quibuſdam *ſuffocatio hypochondriaca*, vide ſis *Aëtium Tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 119. *Paulum Æginetam lib. vij. cap. x.* nec non *Hartmannum in Crollii baſilic. chymic. p.* 33. ratio eſt, quia ab acido-auſteris humoribus producitur, illique humores parvâ quam quantitate quantâ cum difficultate, conatu

natu ac vi quantâque cum moleſtiâ, anxietate præcordiorum, torminibus, cruciatibus atque doloribus contorquentibus, imo ſtrangulationis mortisque metu expelluntur; ſupra, ubi de auſteris egimus, probavimus; ſatius ergo eſt anxiis illis acido-auſteros humores corrigentibus, ut breviori, jucundiori, tutiorique methodo, ut ſuccurramus, quam vomitoriis ipſas anxiores, (ſi non planè ſuffocatas) reddere.

6. *Angina*, ob ſuffocationis & quaſi ſtrangulationis metum, ut teſtatur *Joubertus de thoracis affectibus cap. j. & Gregorius Horſtius decad. 4. problem. medic. quæſt. 4.*

7. *Morbi oculorum & aurium*, quia facilè indè gravior auditus, imo ſurditas, viſuſque debilitas nec non ſubindè cæcitas excitaretur. *Hippocrates libro de locis in homine; Aëtius tetrab. j. ſerm. 3. cap. 119. Trincavellus lib. j. conſ. 73. Fuchſius in inſtitutionibus lib. ij. ſect. v. cap. 25. Foreſtus lib. xviij. obſervat. medic. ſchol. 14. & 15.*

8. *Lienteria*, teſte *Hippocrate aph. xij. ſect. iv.*

Non conveniunt vomitoria in vomitu ſymptomatico, quia non niſi malum malo addere, ægroſque anxios reddere eſt; ſunt tamen qui emetica in vomitu ſymptomatico præſcribunt, inter quos quoque *Fernelius lib. j. method. medend. cap. 2.* verum quia per alia medicamenta vomitum ſiſtentia ex. gr. per

laudani opiati granum unum alterumve cum guttula unâ olei menthæ ſtillatitii mixtum & exhibitum, citius, tutius, jucundiusque vomitus ſymptomaticus curatur, meritò damnantur emetica in vomitu ſymptomatico; teſte *Foreſto lib. xviij. obſervat. ſchol.* 15. præſertim in morborum initio.

HOMINES *vomitum vetantes*, ſunt

1. *Pueri*, ob nimiam vomitoriorum vehementiam, præjudiciis videntur illi obcæcati qui omnibus ferè pueris imò infantibus vomitoria exhibeant, etſi toties honoris damno ac tot parentum luctu horrendam vomitoriorum vim ita ſint experti; ut etiam poſt mortem vomitus duraverit nonnunquam.

2. *Molles*, *delicatuli*, quia nimis debilitant vireſque exhauriunt emetica.

3. *Gravidæ*, teſte *Hadriano à Mynſicht in ſuo armamentario medico chymico ſect. j. p. m.* 15.

4. *Herniis qui afficiuntur*, quia non niſi malum malo adderes qua de re inſpiciatur ΚΗΛΗΓΡΑΦΙΑ *Cl. Malachiæ Geigeri*, lectu digniſſima.

5. *Graciles*, teſte C. *Celſo lib. j. cap.* 3. *p. m.* 29. item *Fallopio tractat. de medic. ſimplic. purgant. cap. xviij.*

6. *Debiles & quorum vires morbis ſint exhauſtæ*, vide ſis *Mynſichti Armamentarium medico-chymicum ſect. j. p.* 15.

7. *Ad*

7. *Ad vomitum difficiles & qui ab iis valdè anguntur*, ut teſtatur venerandus SENEX *aphor. vij. ſect. iv.* & *Sennertus lib. j. pract. part. j. cap. ix. nec non Fuchſius in inſtitutionibus ſect. v. cap.* 25. item *Hartmannus in baſilicam chymicam Crollii, p. m.* 33. Præcordiorum enim anxietatem ineffabilem imo ipſam mortem in hiſce vomitoria efficerent.

8. *Valdè carnoſi*, ut docuit *Hippocrates aphor. vij. ſect. iv.* & *Galenus in libro quos purgare, quibus medicamentis & quandò oporteat, p. m.* 1002. *nec non Fuchſius in inſtitutionibus lib.* 2. *ſect.* 5. *cap.* 25. item *Quercetanus lib. j. pharm. dogmat. reſtit. cap. xvj.*

9. *Qui ſunt anguſti pectoris*, quia facilè aliquod thoracis vas rumpitur & lethalis ſanguinis effuſio ſequitur ut Autor nobis eſt *Galenus loco ſtatim citato & Quercetanus lib. j. pharmac. dogmat. reſtitut. cap. xvj.* nec non *Fuchſius* L. C. ut & *Foreſto lib. xviij. obſervat. ſchol.* 15.

10. *Melancholici*, quia acido-auſterum in illis imprimis peccat.

11. *Naturâ nauſeabundi*, ut legitur apud *Aëtium tetrab. j. ſerm.* 3. *cap.* 119. ut & apud *Heurnium in praxi medicâ lib.* 2. *cap.* 21. nec non *Mynſichtum in armamentario medico-chymico, ſect. j. p.* 15.

NOTA, Immodicus vomitus, ejusque aſſiduus uſus ſurditatem & tinnitum ſibilumque affert, oculorumque obſcuritates, imò viſus cæ-

ſus cæcitatem nonnunquam inducit, dentibus nocet, thoracis pulmoniſque venas diſrumpit, ejuſque inflammationes auget; vires ventriculi enervat, præcordia & quæ ſub his ſunt viſcera validâ ſuâ concuſſione debilitat: quare rectè *Corn. Celſus lib. j. cap. 3. p. m.* 30. Commoneo, inquit, nequis, qui valêre & ſeneſcere volet, quotidiè aut ſæpè vomat. Vomitoria mercurialia rarò in uſu revocanda, niſi in lue venereâ aut admodum pituitoſis & chronicis affectibus, quia os inflammare, ſalivationem producere, & capitis dolores atrociſſimos efficere nonnunquam ſolent.

Vomitum verò *minori cum difficultate patiuntur ſequentes* HOMINES

1. *Graciles*, ut nobis tradidit *Hippocrates aphor. vj. ſect. iv.* & *Fuchſius in inſtitut. lib. 2. ſect. 5. cap.* 25. Contrarium tamen docent *C. Celſus lib. j. cap. 3. & Fallopius de med. ſimpl. purg. cap.* 18. ubi in gracilibus vomitum damnunt; per graciles, judico, *Celſum* & *Fallopium* intelligere morborum vi extenuatos, non verò naturâ graciles; nam quotidianâ experientiâ docente, naturâ graciles facilius vomere quam quidem pingues aut carnoſi, vel qui ſunt alîus conſtitutionis facere ſolent.

2. *Qui facilè vomunt*, ut poſteritati reliquit *Hippocrates ſect. iv. aphor. vj.* & *Galenus in libro quos purgare oportet p. m.* 1002.

3. *Sto-*

Digitized by Google

3. *Stomacho forti præditi*, quia maximè ventriculum labefactant vomitoria, ut teſtatur *Fernelius lib. 3. method. med. cap. iij.* nec non *Trincavellus lib. 3. conſil. 3. & 13.* ut & *Foreſtus lib. xviij. obſerv. ſchol. 14.*

4. *Thoracem amplum & latum qui habent*; ut videre eſt apud *Heurnium 3. method. ad praxin cap. 8. Fuchſium in inſtitutionibus lib. 2. ſect. 5. cap. 25. Foreſtum lib. 18. obſerv. ſchol. 15.*

5. *Ad vomendum aſſueti*, teſte *Hartmanno in annotationib. in baſilic. chymic. Crollii & Mynſichto in armam. med. chymico ſect. j.*

6. *Naturâ bilioſi*, quia bilis tenuis eſt humor levique cum moleſtiâ educibilis, ſuâque naturâ ſurſum vergit, qua de cauſâ inſpiciatur *C. Celſus lib. j. cap. 3, & lib. 2. cap. 13.* item *Fuchſius in inſtitutionibus* loco ſtatim citato.

7. *Qui ſunt capite firmo*, ut legitur apud *Heurnium 3. method. ad Praxin cap. vij.* & *Hartmannum loco citato.*

8. *Quibus materia morbifica ſurſum fertur*; juxta *Hippocratem aphor. xxj. ſect. j.* quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda, per loca convenientia; per quam enim viam convenientius facilius minorique cum periculo humores ſurſum vergentes educuntur quam per ſupèriora.

SIGNA

Signa *vomitum inſtituendi, teſte Hippocrate ſect. iv. aphor. xvij. & xviij.* & *Corn. Celſo lib. j. cap. 3. ſunt.*

1. *Oculorum mador:* non niſi humorum aqueorum & pituitoſorum abundantiam, hunc oculorum madorem indicare procul dubio concludit *Celſus*; nam oculi quod madeant eſt à copiâ aqueorum & pituitoſorum humorum, quod in ſenibus, (de quibus tamen *Celſus* hoc in loco non loquitur) vidêre eſt, in quibus aquei & pituitoſi humores prædominium habent, quare ſenibus parum calidi ineſſe ab *Hippocrate aphor. xiv. ſect. j.* dicitur, & *aphor.* xl. *ejuſdem ſectionis* Raucedines & gravedines in ſenibus non concoqui, *idem* poſteritati reliquit; quare *Celſus lib. j. cap.* 3. meracius vinum, ob calidi inopiam, præſcribit, ideoque morbi, quibus ſenens afficiuntur, diuturni plerumque ob pituitæ copiam ſunt, teſte SENE *aphor. xxxix. ſect. ij.* quæ omnia non niſi pituitoſorum & aqueorum humorum copiam indicant, inque ſenibus ſemper ferè oculorum mador obſervatur.

2. *Frequens ſaliva*, eadem ferè quæ oculorum madoris ratio eſt, humorumque non inopia ſed copia per frequentem hanc ſalivationem ſignificatur.

3. *Aurium ſonus & tinnitus*, qui à flatibus plerumque ortum ducunt, flatusque ex bile acri

acri volatili ut cauſâ efficiente & ut materiali ex cauſâ pituitâ, & utplurimum viſcidâ, generari nemo uti opinor inficias ibit, quin planè in medicinâ hoſpes; non inſubidè ergò à C. *Celſo* inter ſigna vomitum inſtituendi aurium ſonus & tinnitus numerantur, quia vomitoriis humores bilioſi, ut *ipſe lib. j. cap. 3. p. m.* 29. teſtatur, & pituitoſi, út ſuprà probatum, imprimis bile acri inciſi & jam liquidiores redditi, facilius, tutius, minorique cum moleſtiâ educuntur, quam ullis aliis medicamentis aut brevioribus viis.

4. *Vertigo tenebricoſa*, quæ à flatibus, vaporibus, halitibuſque bilioſis dependet, indicat ergo vertigo tenebricoſa bilem pituitamque peccare, quæ, ut ſæpius inculcatum, breviori viâ nec tutius quam per vomitoria expellendæ veniunt.

5. *Cibi faſtidium*, quod bilioſis humoribus in ventriculo contentis, aut halitibus eò aſſurgentibus à *Philotheo* adſcribitur *in ſuis commentariis in aphoriſmum decimum hunc ſeptimum ſect.4v.* & *Braſavolus in Galeni annotationes in eundem hunc aphoriſmum*; bilis enim & pituita in ventriculo hærentes cibi faſtidium producere eſt in confeſſo, lippiſque ac tonſoribus notum; meritò ergo ab *Hippocrate* inter ſigna vomitum inſtituendi cibi faſtidium numeratur, quia humores bilioſi & pituitoſi, vel halitus vitioſi ex illis elati cibi faſtidium generant,

rant, qui humores peccantes potius ſtatim per vomitorium unum alterumve expellendi ut breviſſimâ viâ, quam quod morâ & ſtagnatione graviores affectus ſymptomataque vehementiora producant.

6. *Amari ructus cum dolore & gravite præcordiorum* (qui ructus non niſi humores pituitoſos viſcidos, bilioſos, bilisque copiam, ejuſque acredinem, ut ex dolore concludere quis valet, & pituitæ abundantiam, ut ex gravitate præcordiorum patet, indicant,) aſt tum ἀπυρέτῳ ut ſit æger monet SENEX.

Nota. Ratio interim exacta habenda eſt humorum peccantium, morbi temporis, aliarumque circumſtantiarum; quoniam non rarò nauſea, oris amaritudo, cardialgia &c. adſunt in febrium quarundam ſpeciebus, ubi tamen vomitoria minimè conveniant.

7. *Nauſea*; locum hic habet illud *Hippocratis aphor. xxj. ſect. j. & libro de Humoribus § j. p. m.* 315. quo maximè vergunt eò ducenda per loca convenientia, aſt convenientiora loca nondum reperta per quæ bilioſi pituitoſique, ut ſæpius jam probatum, humores educi queant, nam 1. quia bilis, bilioſi pituitoſique humores nauſeam utplurimum excitant, 2. quia jam ſurſum vergunt, per emetica meritò expelluntur.

8. *Dolores ſupra ſeptum tranſverſum, ſi purgatione egeant, per ſuperna purgare oportet, aphor.*

aphor. xviij. ſect. 4. hiſce in Regionibus hic aphoriſmus neutiquam ferè ad praxin deduci poteſt; humores enim ſi in cavitate thoracis contineantur per emeticum medicamentum aut non aut quam difficillimè poſſe purgari eſt in confeſſo, omnibuſque, qui unquam praxin exercuêre, notum: ſic quoque materia ſi in capite ſit per vomitum educere difficillimum eſt; in *pleuritide* enim ac *peripneumoniâ* vomitoria præſcribere, curationis doloris ergò, non tantum diſplicet, verum hoc modo inflammationes, doloresque non niſi augeſcerent, morboque ſatis periculoſo, omnis curationis ſpes adimeretur; aſt tamen humores peccantes doloresque ſupra ſeptum tranſverſum excitantes, ſi facilè per ſuperiora educi poſſent, meritò per emetica, quia citò & per breviſſimam viam humores peccantes tum purgantur, eidem expelluntur. Ipſe quoque SENEX in dolore laterum, ubi ad claviculam pertingat, venæſectionem in internâ cubiti venâ fieri jubet, non verò vomitum præcipit.

TEMPUS *vomitum inſtituendi.*

1. Maximè conveniens, eſt *matutinum in æſtate, in hyeme* verò *meridianum*, manè ſi fiat ambulandum ſuadet *C. Celſus lib.* 1. *cap.* 3. *p. m.* 30. homines ſi craſſi ac pingues ſint & non graciles jejuni ut vomant, docet *Hippo-*

crates lib. de ſalubri diatâ, & quibus humores viſcoſi in ventriculi parte ſuperiore continentur; graciliores vero & debiliores ac ad vomitum difficiliores non niſi à cibo emeticum ſumant, ut *Idem L. C.* teſtatur; facilior enim à cibo eſt vomitus, ut legere eſt apud *Foreſtum lib. xviij. obſervat. ſchol. 3.*

2. *Aptiſſimum* vomitui *tempus* eſt *æſtas* ut vidêre eſt apud *Hippocratem ſect. iv. aphor. iv. Fuchſium in Inſtitut. lib. 2. ſect. 5. cap. 25.* imprimis quia humores tunc temporis turgentiores ſunt, & bilis, quæ facillimè educitur, magis prædominetur, ægrique non tam facilè refrigerantur, aeremve frigidum minus ſubeant; licét quoque, urgente neceſſitate & ipſo hyëme, inprimis ægri ſi in locis calidis ſe contineant, vomitum ciëre; ut Autor quoque eſt *C. Celſus*, qui vomitum hyeme utiliorem quam æſtate judicat, quia, inquit, tum plus pituitæ & capitis gravitas major ſubeſt, aſt tamen bilioſi humores, qui æſtate potius generantur quam hyeme, facilius quam pituitoſi per ſuperiora expelluntur; rectè ergo *Hippocrates aphoriſmo mox citato* æſtate ſuperiores potius ventres, hyeme verò inferiores purgandi: Dein *C. Celſus* videtur hic magis reſpexiſſe morborum præcautioni quam quidem ipſorum curationi.

3. *Opportuniſſimum* exhibendorum vomitoriorum *tempus* eſt, *luna creſcens*, tunc enim humo-

humores luxuriantes & turgentes magis, tutò & facilè per vomitum excluduntur, & imprimis cum luna in ſigno aliquo reperta fuerit ruminante, quale taurus & capricornus eſt, teſte *Solenandro Conſil.* 2. *Sect.* v.

Jam quid *Ante*, *in*, & *poſt vomitum* obſervandum & agendum ſit *in ſequentibus paucis demonſtrabimus.*

Ante vomitum requiritur.

1. Ut alvus ſi non ſit laxa ſed *adſtricta*, ſuppoſitorio, pharmacove leniente, aut potius *enemate ſolvatur*, liquidi enim, aquei, pituitoſi, bilioſique humores per emetica ſuperius excluduntur, ita ut non facilè nec citò alvus deponi poſſet, quia materia & cauſa irritans maximâ jam ex parte expulſa eſt.

2. *Ut aliquid liquidi*, & quidem pinguis ut *Solenander ſect.* 5. *conſil.* 3. vult, (ut cereviſiam cum ſaccharo & butyro coctam aquamve mulſam ut C. *Celſus lib. j. cap.* 3. & *Heurnius* 2. *method. ad Praxin cap.* 21. monent) *aſſumat vomiturus*, nam paſtis tutior & facilior eſt vomitus quam quidem jejunis, ut teſtatur *Rodericus à Fonſeca tom.* 2. *conſult.* 51. & *Paræus lib. xvij. oper. chirurg. cap.* 49. quia ventriculo vacuo majori cum dolore & difficultate

vomitus procedit; nullâ tamen liquidorum aſſumtione ópus eſt, quoties humores aquei in ventriculo continentur.

3. Ut, *quoties inconſuetis emeticum propinetur, primò ut levibus vomitivis ad vomendum aſſueſiant*, ne ſubitò fiat tranſitus ad inconſueta, paulatim enim quod fit, tutò fit, & præſertim ſi quis ab uno ad alterum tranſierit, ut docuit *Venerandus* SENEX *aphor.* LI. *ſect. ij. & C. Celſus lib. j. cap.* 3. *p. m.* 25. pergendum tandem ſi opus ſit ad fortiora.

4. *Ut ſtomachus & extrema ſint ſatis calefacta, calidumque ſe contineat vomiturus, calidiſque pannis vitalia foveat*, jubet *Hartmannus in notis ad Crollii baſilicam chymicam*, ne à refrigeratione tormina, imo convulſiones ut obſervavimus, oriantur; vide ſis *Foreſtum lib. xviij. obſervat. ſchol.* 15.

5. *Ut illis qui ægrè per ſuperiora purgantur, primò humores viſcoſos, pituitoſos viſcidos incidentia exhibeantur*, ſicque prius ad vomendum faciles reddantur, antequam emeticum difficilibus ad vomitum propinetur, ut *Galenus libr. quos purgare oporteat*, nobis autor eſt.

In Vomitu.

Aſſumpto vomitorio, obſervandum

1. *Potiones*, quæ vomitus eliciendi gratiâ exhibeantur, *tepidas ſumendas eſſe, non verò calidas,*

lidas, quia tum utplurimum aut non ſuccedet vomitus, quia ventriculi tonum nimis calor confortat, aut per inferiora emeticum operabitur; vide ſis apud *Fuchſium lib. 2. de compoſ. medic. cap.* 9. quare quoque C. *Celſus lib. j. cap.* 3. P. *Ægineta lib. j. cap.* 100. *& Heurnius* 2. *method. medend. cap.* 21. aquam tepidam non verò calidam vomitoriis ſuperbibendam ſuadent: *nec* quoque *frigidas exhibendas*, quia omnem medicamentorum operationem ſiſtit frigus, efficitque convulſiones, tetanos, rigores febriles, (teſte *Hippocrate aphor. xvij. ſect. v. &* C. *Celſo lib.* 2. *cap. j. p. m.* 45.) tuſſes, ſanguinis fluxiones, deſtillationesque generat, ulceribus mordax, cutem obdurat, dolorem inſuppurabilem facit, pectori, oſſibus, dentibus, nervis, cerebro, dorſali medullæ, inimicum eſt; calor verò omnibus amicus, quare quoque frigidum inimicum &. interiens ab *Hippocrate aphor. xxij. ſect. v.* nominatur.

2. *Quod ſi non operetur præſcriptum & tepidè exhibitum vomitorium, juſculo pingui tepido*, aut aquâ tepidâ cum pauco ſale & melle, ut ſuadet C. *Celſus lib. j. cap.* 3. *p. m.* 30. aut cerevifiâ butyratâ *utatur æger*, aut pennâ oleo inunctâ fauces irritet, aut digitis in gulam quam altiſſimè immiſſis aut manu ventriculi regionem in gyrum confricet, ſicque vomitum excitet patiens.

 3. *Non*

3. *Non ſuperdormiendum vomitoriis*, præſertim corporibus exiſtentibus bilioſis, ne halitus vaporeſve bilioſi in ſomnis caput petant; ubi verò æger ſatis vomuerit, ſomnus non tantum concedi poterit, ſed ipſum neceſſarium poſt modicam in tepore deambulationem judicamus: quare etiam *Hippocrates* corpus potius movendum quam ſomno tradendum aut quieti *aphor. xiv. ſect. iv.* poto imprimis elleboro, juſſit.

4. *Cereviſiam non exhibendam mox à vomitorio aſſumto*, ſed demum, ubi æger bis terve vomuerit, aliàs vis & energia vomitorii obtunditur & vomitus non promovetur.

5. *Ne æger refrigeretur, aut ullo modo aërem ſubeat frigidum, ſed domi in loco calido ſe contineat*, præſertim ſi vomitorium ſit antimoniale, aut tempus hybernum.

6. *In bilioſis naturis, vomitum bilis ultimè prodeuntis, non ſtatim inhibendum eſſe*, ſed potius repitito vomitorio aſt mitiori aut leni purgante educendam illam ultimè prodeuntem bilem, teſte *Hartmanno in notis ad Crollii baſilicam chymicam p. m.* 34. *& Foreſto lib. xviij. ſchol.* 15.

7. *Ut, ſi nimis vehemens ſit vomitus, aut diutius quam quidem par eſt, duret: aſſumat quædam medicamenta vomitum ſiſtentia*, inter quæ *lac dulce* cum pane biſcocto præparatum & coctum excellit, quia omnem tam humorum peccantium quam ipſius medicamenti acrimo-

acrimoniam temperat, vomitumque hac ratione ſiſtit & ventriculi tonum confortat; ſyrupus de maſtiche cujus cochleare unum alterumve exhibitum ulteriorem vomitum prohibet, theriaca antiqua hujus drachma una idem facit; ſiſtendi vomitus cauſa externè ventriculo imponatur emplaſtrum de cruſta panis oleo menthæ (mentha enim vomitum ſiſtere teſtatur *Hippocrates lib. 2. de diætâ textu xxvj. p. m. 226.*) & garyophillorum ſtillatitio malaxatum: evenit nonnunquam in vomitione quod *ſingultus oboriatur*, illumque placavit, *Heurnius 2. method. ad praxin cap.* 21. datâ mulſâ cum rutâ, omnibus jam fruſtrà adhibitis ad *laudanum opiatum* tanquam ad ſacram anchoram refugiendum, imprimis ſi oleo cinamomi, garyophillorum, menthæve commixtum ſit, ex. gr.

♃. Opii thebaic. ſpiritu vini calidè ſoluti, expreſſi & ad conſiſtentiam pilularem inſpiſſati ʒj.
Nuc. moſchat. pulveriſ. minutiſſimè ℈j.
Ol. cinamomi ſtill.
Menth. criſpæ ſtillat. ana gutt. viij.
MS. F. Pilulæ no. LX.

Harum pilularum una ſi exhibeatur & intra horam vomitus non ſedatur, exhibeatur altera, &, *Annuente Divino Numine*, brevi vomitus etſi vehementiſſimus ſummèque moleſtus ſi-

 ſtetur:

ſtetur: Antimoniatum ſi ſit vomitorium exhibitum, cochlearia quatuor, vel ſex vini cum pane biſcocto, & cinamomo vel nuce moſchatâ calefacti ſumat æger, ſtatimque ſiſtetur vomitus ejusque energia nimia.

Poſt vomitum conveniunt

1. *Confortantia & ventriculi tonum reſtituentia*, ut vinum rhenanum antiquum maturum cum cruſtâ panis cinamomo & nuce moſchatâ.

2. *A vomitu os faucesque vino auſtero colluere & deinde ſurgens modicè deambulare* monuit *Hippocrates lib. 3. de diatâ.*

3. *Debili* (nempè ex vomitu reddito) *poſt vomitum detur ſomnificum*, docuit *Venerandus* SENEX *libro de locis in homine textu* XLV. *p. m.* 390.

4. *Quieti ſe æger poſt vomitum tradat*, *Foreſtus lib. xviij. ſchol.* 15. jubet.

5. *Frigida nullatenus aſſumat aut uſurpet æger*, ſed cibi boni odoris, ſuaviſque ſaporis, euchymique & eupepti illi exhibeantur, probeque denuo recreetur morſello ex diacinamomo & aromatico roſaceo ſumto, ut voluit *Solenander ſect. iv. conſil.* 24.

NOTA: Vomitoriis nonnunquam felici in praxi cum ſucceſſu junguntur purgantia, ut quando illa non operentur, anxietatesque ſubindè inexplicabiles pariant, horum ope deorſum ex-

ſum expellantur, anxietatesque ſic tollantur: Imo quoties ſolum vomitorium purganti non mixtum, præcordiorumque anxietatem gravem & multifariam excitans per ſuperiora nihil exturbet, purgans blandum, humorum pituitoſitatem, viſciditatem, aciditatem, auſteritatemve ſimul incidens, corrigens temperansve ob dictam rationem exhibêre nil vetat.

Vomitoria palato admodum grata non tam per ſuperiora quam quidem per inferiora operantur, ut experientia quotidiana & *Martinus Wendelinus libro tertio axiom. medic. axiomate* 1171. teſtantur.

Vir quiſpiam quadraginta quinque circiter annos natus, circa autumnum ex tertianâ intermittente levi frigore ſummoque poſtea calore invadente, multaque acida julapia æſtum temperandi gratiâ uſurpante, incidit in quartanam intermittentem, appetitum diminutum, matutinam nauſeam, &c. quare varia aſſumſit humorum qualitatem corrigendi cauſâ medicamenta, undè non niſi frigoris quodammodò diminutionem, paroxyſmi brevitatem &c. percepit; tandem ſequens vomitorium aſſumſit

℞. Mercur. vitæ gr. iv.
Syr. menth. ℥v.
Aq. menth. ℥ß.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto nil per vomitum elaboravit aſt ſexies ſeptiesve alvum optimè depoſuit, undè maximum circa præcordia levamen ſentiit, appetitus rediit, ac neutiquam poſtea nauſeâ vomituque fuit vexatus; quartanæ tollendæ gratiâ poſtea per menſem præter propter uſurpavit ſequens vinum medicatum ſummè amaricans

℞. Rad. gentian. ℥ß.
Angel.
Calom. aromat. ana ʒiij.
Summit. eupator. cannab. M. iß.
Abſinth.
Centaur. min. ana M. j.
Sem. apii ʒiij.
Leviſtic.
Sinap. ana ʒij.
Bacc. laur.
Junip. ana ʒiij.
Nuc. moſchat.
Zinzib. alb.
Cort. arant.
Sal. armon. ana ʒiß.
Conciſa atque contuſa indantur vitro cantharove lapideo, quibus affundantur
Vini gallic. pint. v.

Stent ſimul, clauſis vaſis, in loco calido per octiduum poſtea ſingulis manè ac veſperi de hoc vino medicato aſſumſit uncias tres, inſtil-

inſtillatis ſpirit. ſal. armon. gutt. x. quo brevi quoque à quartanâ fuit curatus.

Plura de vomitoriis palato gratis per inferiora tantum quæ purgarunt addidiſſem, niſi, mutato ſolummodò ægrorum nomine, unum idemque dicturus, metuerem. Liquida vomitoria ſiccis craſſisque præſtant.

Antimoniata emetica quidam ferre non poſſunt aut ſtatim ſpaſmo ægri tenentur; ſic quempiam *Chirurgum* Virum in arte ſuâ peritum, novimus, qui emetico antimoniato aliove ex antimonio parato medicamento, purgante ſeu diaphoretico, &c. aſſumto, ſtatim & è momento convulſionibus motibusque convulſivis; quicquid contrarium convulſionibus reſiſtendi gratiâ aſſumat, tentatur.

CAP. V.

DE MEDICAMENTIS PURGANTIBUS.

κατ' ἐξοχὴν ſic dictis.

P*urgantia medicamenta* vel *impropriè* ſic vocantur vel quoque *propriè* & quidem rectè; *illa* ἐκκοπρωτικὰ fæces ex inteſtinis educentia & ὑπακτικὰ ἢ ὑπαγωγὰ, alvum ſubducentia; *hæc* verò ſpeciatim καθαρτικὰ φάρμακα

 vali-

validius humores peccantes è corpore deturbantia medicamenta.

Lenitiva ſ. *lenientia* vulgò dicuntur, quia *blandè leniter & ſine magnâ corporis perturbatione, noxios humores in primis viis hærentes evacuant*, quare vires quoque facilè ferunt, ac eâ de cauſâ, in quâcunque ætate, ſexu, & morbi tempore ſecurè præſcribi & adhiberi poſſunt.

Aſt, Nota, ne in minori quantitate exhibeantur atque ita à naturâ vincantur, ſicque alvus adſtricta maneat; neve in majori doſi præſcribantur, ſicque propriè cathartica medicamenta, non verò lenienta, fiant: dein ne exhibeantur quoque cibo nondum cocto, ſed tantum poſt cibum jam planè concoctum, & quidem ita ut poſt eorum aſſumptionem cibus non diu differatur, ne in longiori abſtinentiâ à naturâ planè vincantur & ut familiaria in alimentum convertantur; ut rectè monuit *Dan. Sennertus lib. v. inſtitut. medic. part. ij. ſect. j. cap. v. de purgatione p. m.* 688.

Ἐκκοπρωτικὰ id præſtant vel fæces ſolummodò *emolliendo* ut eo facilius è corpore educantur; vel *leviter irritando & ſtimulando* ſicque inteſtina ad majorem imò arctiorem contractionem, motum periſtalticum celeriorem & per conſequens in inteſtinis contentorum expulſionem adigunt, vel peccantes hu-

tes humores ex primis dictis viis *expurgando.* Facilè *lubricantia*, *abluentia* & *abſtergentia*, *comprimentia* ac *erodentia* ad dicta reducuntur, imò ſub iiſdem levi negotio comprehenduntur.

Plerumque ὑπακτικὰ præmittuntur catharticis medicamentis juxta Hippocratem *aphor.* 9. *ſect. ij. corpora, inquit, cum quis purgare volet, ea fluxilia facere oportet, & C. Celſum lib. iij. cap. xvij. p. m.* 154. *&* 155. *ubi, inquit, ab inferiore parte purgandus aliquis eſt ventrem ejus ſolvendum eſſe, perpetuum in omnibus morbis eſt:* & *ſanguinis miſſioni*, ut, ſordibus eductis, nihil ſit, quod in vaſa venæſectione inanita protrudatur ſanguinique evacuato ſuccedat.

Præſcribuntur quoque utplurimum cum alvus eſt adſtricta; fæces enim diutius ſi retineantur & expelli nequeant corpus plerumque gravant, capitis dolores gravativos halitibus vaporibusque indè ſublatis excitant, nauſeam nec non animi deliquium, præcordiorumque anxietatem ac eorundem dolorem producunt, appetitum tollunt, χύλωσιν lædunt, febres erraticas excitant, ventris tormina pariunt, inſomnia vigiliaſque adferunt, ſenſusque hebetant atque obtundunt, &c.

Fæces emollientia ratione applicationis ſunt *triplicia*, *per os* enim vel *aſſumuntur*, aut *umbilico imoque ventri foris applicantur*, aut

aut *in anum immittuntur* de quibus capite ſexto.

Irritantia ac inteſtina ſtimulantia itidem ſunt *triplicia in anum* nempè *quæ infiguntur*. ut ſuppoſitoria, noduli &c. de quibus in ſeqq. vel *in illam infunduntur*, de hiſce vide ſis caput ſeptimum vel *ventri foriſque admoventur*.

Peccantes humores è primis viis evacuantia tantum per os variâ in formâ aſſumuntur ex. gr. vel in formâ *decocti*, *ſyrupi*, *pilularum*, *electuarii*, *extracti*, *conſervæ*, *pulveris*.

Fæces emollientia quæ per os aſſumuntur ſunt vel *alimenta* vel *medicamenta*; inter *alimenta* excellunt *ſequentia*, lactuca, beta, pruna dulcia præſertim damaſcena, ceraſa dulcia cocta, poma ſubacido-dulcia addito præſertim aniſi ſemine elixa aut aſſa, paſſulæ corinthiacæ imprimis cum acetoſa & butyro ſi fuerint præparatæ, pinguia jura additis herbis ſupradictis, ſerum lactis caprini calidè & affatim potum, lac vaccinum ebutyratum cum pomis ſubacido-dulcibus ac aniſi ſemine coctum ac calidè uſurpatum &c. inter *medicamenta* verò pulpa prunorum ſ. diaprunum ſimplex, pulpa tamarindorum, pulpa caſſiæ fiſtulæ recens extracta, aliàs ſtatim aceſcit: paſſulæ laxativæ &c. *umbilico imoque ventri foris quæ illinuntur ſunt unguenta laxativa*; ſic pro infantibus linimentum ex croco & butyro paratur; quæ inter unguenta excellit unguentum de artanitâ majus *Meſue*, ut &

ut & de colocynthide *Avicennæ*, ſic quoque conficiuntur ex pulveribus purgantibus acribus, qui excipiuntur ſuccis ut ebuli, ſambuci, cucumeris aſinini, lacte tithymalorum, cataputiæ, porri &c. felle item taurino; oleo euphorbii, nucleorum perſicorum, abſinthii, amygdalarum amararum: liquatur nempe hiſce in ſuccis oleiſque cera flava, pulveresque poſtmodum inſpergantur, probè miſceantur ac ad conſiſtentiam unguenti reducantur.

Singulorum dictorum formulam unam alteramve dabimus *Lectoribus Studioſis.*

Formulæ medicamentorum leniti-vorum ſ. laxantium.

In formâ hauſtus.

℞. Pulp. tamarind. ℥j.
Diſſolvatur in ſ. q. ſeri lactis
F. hauſtus pro unâ doſi, *in febribus diariis*, alvo imprimis adſtrictâ, *utilis.*

℞. Pulp. prunor. acido-dulc.
Caſſ. fiſtul. recens extract. ana ℥iij.
Juris vervecin. vel
Vitulin. non ping. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

In for-

In formâ decocti.

℞. Rad. cichor. ℥iſs.
Fol. fumar. M. ij.
Flor. roſar. pallid. M. j.
Paſſul. corinthiac. ℥j.
Tamarind. ℥ß.
Sem. aniſ. ʒj.
Coq. in ſ. q. ſeri lactis in colaturæ ℔iſs. diſſolv.
Syr. roſar. ſolut. ℥ij.
MS. F. Apozema.

In formâ pilularum.

℞. Maſſ. Pilul. Rufi ʒj.
Ol. menth. gutt. j.
F. Pil. no. x. *in ventriculo debili utiles.*

℞. Maſſ. Pilul. aloëphangin.
Aurear. ana ℈j.
Ol. majoran. gutt. j.
MS. F. Pil. no. x. deaurentur; *in capitis doloribus chronicis proficuæ.*

℞. Extract. rhabarb. ſimpl.
Rad. gentianæ ana ℈j.
Sal. volat. ſuccin.
Armoniac. ana ℈ß.
MS. F. Pilul. no. xv. pro 3. doſibus *in tertianis febribus.*

In for-

In formâ boli.

℞. Pulp. tamarindor.
Corinthiacar. ana ℥iij.
Crem. tartar. ℈ij.
MS. F. bolus.

℞. Diaprun. lenit.
Pulp. caſſ. fiſtul. ana ℥ijß.
Tartar. vitriolat. ℈j.
MS. F. bolus.

In formâ conſervæ.

℞. Conſerv. flor. perſicor.
Electuar. è ſucco roſar.
Diaprun. ſolut. ana ℥ß.
Diagrid. ℈ß.
Tartar. vitriolat. ʒß.
Sal. febrifug. ex capite mortuo ſpiritus ſalis armoniaci confect. ʒj.
MS. *hujus ad nucis moſchatæ quantitatem in febribus tertianis intermittentibus manè & veſperi intermiſſionis die aſſumat ægrotans.*

In formâ pulveris.

℞. Pulv. ſenæ *Wieri*
Montagnani ana ʒß.
Ol. roriſmar. gutt. j.

MS. F.

MS. F. Pilulæ no. IX. *harum veſperi aſſumant quinque, manè quatuor reliquas, ſi nempè alvum nondum depoſuerint* κεφαλαῖαι aut κεφαλαλγίᾳ *affecti*.

Deſcriptio pulverum & primò *ſenæ Wieri* quæ ſequens traditur à *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. v. cap. xj. p. m.* 120.

℞. Fol. ſenn. ſine ſtipit. (ſtipites enim & flatus & tormina excitant)
Tartar. alb. purgat. vel crem. tart. ana ℥j.
Diagrid. ʒij.
Cinamom.
Garyophyll.
Galang.
Sem. aniſ. ſ. ſ. ana ʒj.
MS. F. Pulvis ſubtiliſſimus, cujus doſ. ʒj.

2. *Pulveris ſennæ D. Montagnani* ibidem.

℞. Fol. ſenn. ſ. ſt. ʒxij.
Zinziber.
Macis ana ʒiij.
Cinamom.
Tartari vel ejus cremor. ana ʒiſs.
MS. F. Pulvis tenuis, doſ. ʒj. ante cœnam.

In

In formâ unguenti.

℞. Unguent. de artanitâ maj. *Meſues*
Colocynthide *Avicennæ*
ana ℥ij.
Fell. taurin.
Ol. amygdal. amarar. ana ℥ß.
Mercur. crud. ℈iv.
Miſceantur exactè, totusque venter, inungatur, *adverſus vermes conducit admodum.*

℞. Pulv. colocynthid.
Hier. picr.
Aloës lucid. ana ℈j.
Ol. abſinth.
Nucleor. perſicor. ana gutt. x.
Mixtum juglandi indatur & umbilico imponatur, *purgat vermesque interficit.*

De purgantibus propriè dictis ſ. catharticis.

Primis vulgò dictis viis evacuatis, humoribusque quantitate & nonnunquam quoque qualitate peccantibus ad purgationem καθ' ἐξοχὴν ſic dictam juxta SENEM *aphor.* 9. *ſect. ij.* & *C. Celſum lib. iij. cap. xviij.* præparatis; non incongruum erit καθαρτικὰ φάρμακα ſpeciatim ac propriè ſic dicta tradere.

Propriè dicta purgantia aſſumta per venas lacteas deducuntur ad cor uſque (undè major

in corde tum temporis fit efferveſcentia quod pulſus poſt aſſumptum purgans ſemper frequentior ſatis ſuperque ſignificare ac probare videtur) indèque per arterias undique deducitur; (uti ſufficienter conſtat vel ex lactante, illa enim ſi purgationem ſumpſerit, & aliquantò poſt infantem mammis adhibuerit, etiam infans lactens purgatur,) ſicque facilius humores peccantes vel à ſanguine ſegregantur vel hinc indè obvii incidendo, attenuando, &c. ad exitum propelluntur, materia à ſanguine ita ſegregata vel alibi inciſa attenuatave peccans per ductum pancreaticum bilariumve atque arterias inteſtinis inſertas nec non per vaſa lymphatica ac ſalivalia tandemque per inteſtina anumque educitur.

Καθαρτικὰ φάρμακα ergò ſunt quæ humores in corpore humano præter naturam ſtabulantes ac quantitate propriè peccantes per inferiora extrudunt.

Dubium non eſt quin habeantur καθαρτικὰ φάρμακα *electivè* ita dicta, quia certos quoſdam humores non quod tantum illos, neutiquam verò ſimul & alios ejiciant, aſt quod magis illos vel illos quam alios exturbent; non equidem uti nonnulli putant vi quâdam magneticâ & quaſi attractivâ; ſed quia uti anteà jam probatum fuit purgantia per totum corpus diffunduntur, quædam horum quædam verò aliorum humorum menſtrua atque fermenta

ſunt :

ſunt: quare plerumque diſtinguntur in *cholagoga*, *phlegmagoga*, *melanagoga* & *hydragoga*; χολαγωγά, quæ bilem vulgò flavam evacuant: φλεγμαγωγά, quæ pituitam craſſosque pituitoſos humores per inferiora educunt: Μελαναγωγά, quæ bilem atram ſ. melancholiam è corpore deturbant: ὑδραγωγά, quæ ſerum & aquas expellunt; ſic quoque dantur παγχυμαγωγά ſeu καθολικά ἢ ὁλαγωγά, quæ omnis generis peccantes humores per inferiora extrudunt.

Cholagoga plerumque hiſce verſiculis comprehenduntur,

> *Caſſia, manna, tamarindi, ſuccuſque roſarum,*
> *Scammonium, myrobalani, rha-barbarum, aloë.*

Notandum, ſcammonium non tam *cholagogum* quam quidem *hydragogum* eſſe, ut mecum varii teſtantur *Practici*; de hiſce quatuor utplurimum notantur, primò electio, 2. qualitas, 3. corrigens, 4. doſis, de quibus admodum prolixè ſcripſêre *Freitagius in ſuâ aurorâ Medicorum lib. 2. cap. iv. v. &c. Heurnius in ſuâ medendi methodo, Regius lib. iv. cap. viij. ſua Medicina &c.* ad quos *Benevolum Lectorem* remittimus.

Varia ex dictis concinnata ſunt *compoſita cholagoga*, ut *electuarium* diaprunum ſolutivum, hieræ picræ *Galeni*, lenitivum quod & melanagogum ob ſennam judicatur: ſucci roſarum pallidarum, item nunquam ſatis lau-

datum *cholagogum Clariſſimi & Experientiſſimi Viri Dni* FRANCISCI DE LE BOË SYLVII, *Præceptoris noſtri nunquam non honorandi*, quod *libro primo cap.* 2. §. 46. *p.* 30. hoc modo deſcripſit

℞. Pulp. prunor. acido-dulc. ℥xx.
Cremor. tartar.
Scammon. optim. ana ℥ij.
Rha-barbar. elect. ʒx.
Cinam. acut. ℥ſs.
Santal. citrin. ʒij.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. ſ. a. Electuarium.

Catharticum cholagogum Mynſichti ſect. xiv. p. 242. *in ſuo armamentario medico chymico deſcriptum*. Vel quoque in formâ *ſyrupi*, quos inter primas tenent ſyrupus cichorei cum rheo, de Rheo ſimplex SYLVII, ut quibuſdam communicavit, en ejus deſcriptionem

℞. Rha-barbar. elect. & raſ. ℥ij.
Cinam. acut. ʒij.
Infund. per viginti quatuor horas in aquæ tartariſatæ q. ſ. Colaturæ add.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. Syrupus.

Rhabarbari *Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe ij. p. m.* 834. roſarum ſolutivus &c. vel in formâ *tabularum* quas inter excellunt *tabellæ ſcammoniatæ gratiſſimæ Doctiſſ. Dni* SYL-

Sylvii *praxeos ſuæ lib. j. cap. 2. §. 44.* ſequenti modo præſcriptæ

℞. Cryſtall. tartar. ℥iß.
Diagrid. ʒiij.
Ol. cinam. gutt. vj.
Sacchar. alb. in aq. roſaceâ diſſol. ℥viij.
MS. F. ſ. a. tabellæ.

Vel in formâ *extracti*, ut extractum cholagogum *Quercetani*, pilularum aurearum, aloës, ſcammonii, rhabarbari, ejus præparationem vide ſis apud *Joh. Hartmannum in praxi chymiatricâ lib. j. cap. 3. §. 3. p. m. 9.* vel quoque in formâ *pilularum* ut angelicæ, benedictæ *Beieri*, aloephanginæ, aureæ, quæ & pituitam ob trochiſcos alhandal. purgant: peſtilentiales communes &c. nec non in formâ *pulveris*, ut hieræ ſimplicis Galeni &c.

Pharmacorum Cholagogorum Formulæ.

In formâ hauſtus.

℞. Rhabarb. elect. & pulv. ℈ij.

Rhabarbarum vulgo vocatur jecinoris anima, non ſolum ſed cum ſyrupo roſarum ſolutivo, mannâ, &c. exhiberi debet, nec porrigendum ſtranguriâ affectis, nec ad fluxum hæmorrhoidum pronis, ut teſtatur *Johan. Jonſtonus in ſuâ ideâ medicinæ practicæ lib. iij. articul. v. punct. j. p. m.* 160.

Mannæ calabrinæ
Syr. roſar. ſolut. ana ʒij.
Aq. fænic. ℥j.
MS. F. hauſtus.

℞. Elect. cholag. SYLVII ʒiij.
Sal. abſinth.
Tartar. vitriolat. ana gr. xv.
Aq. menth. q. ſ.
MS. F. hauſtus, *in febribus bilioſis maximè utilis.*

Sic quoque ex tempore gratiſſimus è ſcammonio paratur hauſtulus, qui maximè à *Zacharià Brendelio in ſuâ chymiâ in artis formam redactâ ſection. 2. digreſſione ſecundâ ad caput quartum p.m.74. & 75.* laudatur, qualem quoque *acutiſſimus* D. FR. DE LE BOE SYLVIUS *lib. j. cap. 2. §. 43. p. 27. deſcripſit his verbis : Præparatur ex tempore atque optimè ſcammonium ſi conveniente doſi ad grana xij. vel xv. pro ægrorum ætate, aut ad purgationem ſuſtinendam majore aut minore aptitudine; ſi, inquam, ſcammonium teratur & tantillum aquæ convenientis, meliſſæ puta, cichorei, acetoſæ, aut ſimilis affundatur, & lacteus liquor terendo electus lentè effundatur, atque aquâ novâ vis reliqua ſimiliter eliciatur; remanentibus in fundo fæcibus nigricantibus: hinc prædicto liquori aquæ cinamomi, vel fœniculi, alteriusve aromatici* ʒij. *& ſyrupi roſar. ſolutivi aut ſimilis ibidem* ʒij. *aut* ʒiij. *addantur; ſicque hauſtulus gratiſſimus ægris*

ægris exhibeatur. Qui ut facilius operetur, bonum erit dimidiâ poſt hauſtuli aſſumptionem hora ægro cremoris tartari ſcrupulum unum vel ℥ß. ex juſculo propinare.

In formâ decocti.

℞. Rad. cichor. ℥iß.
Taraxic. cum toto
Fol. fumariæ
Acetoſ. ana M. iß.
Summitat. centaur. minor. p. ij.
Flor. roſar. pallid. M. j.
Coq. in lact. ebutyrat. ad colatur. ℥xxx.
in quibus diſſolv.
Syr. de cichor. cum rheo ℥iij.
MS. F. apozema, *in ſanguine depurando ejuſque æſtum compeſcendo perutile.*

In formâ conditi.

℞. Pulp. tamarindor.
Conſerv. roſar. pallid. ana ℥iß.
Cremor. tartar. ʒij.
Scammonii (quod nunquam vomidundis æſtivoque tempore exhibendum) ℈j.
Spirit. ſulphur. per campan. gutt. iij.
Ol. cinam. gutt. v.
MS. F. conditum, *de quo ad caſtanea magnitudinem ſi exhibeatur blandè*

bilioſos humores ex ventriculo &c. exturbat.

℞. Pulp. tamarindor. ℥ij.
Elect. è ſucco roſar. ℥j.
Tartar. vitriolat.
Sal. abſinth. ana ʒß.
Diagrid. ℈j.
MS. F. conditum, doſis eadem quæ ſuperioris *in febribus bilioſis conveniens.*

In formâ boli.

℞. Pulp. tamarindor. ʒiij.
Scammonii gr. viij.
Sp. ſulphur. per campan. gutt. ij.
Ol. cort. citri gutt. j.
MS. F. bolus.

℞. Pulp. caſſiæ recenter extract. ʒij.
Rhabarb. ℈j.
Diagrid. gr. vj.
Ol. aniſ. vel fænic. gutt. ij.
MS. F. bolus.

In formâ pulveris.

℞. Rha-barbar. parum vel nihil toſti, (quia aliàs virtus ejus conſumitur, & non niſi terreſtreitas manet, quare potius adſtringentia & ſtiptica in dyſenteriâ aliove alvi fluxu rhabarbaro addenda, quam ſi toſtum viri-

viribusque tum privatum præſcribatur) ℥j.
Cinamom. acut.
Nuc. moſchat. ana ℈ß.
MS. F. pulvis, *in dyſenteriâ aliove fluxu alvi conveniens.*

℞. Diagrid. gr. vj.
Rha-barbar.
Crem. tartar. ana ℈j.
Ol. aniſ. gutt. j.
MS. F. pulvis.

In formâ pilularum.

℞. Extract. rha-barbar.
Aloës lucid.
Diagrid. ana gr. vj.
Sal. volatil. ſuccin. gr. v.
Ol. roriſmar. gutt. ij.
MS. F. pilul. no. v. deaurentur, *conveniunt in motibus epilepticis convulſivis.*

℞. Extract. rhei ℈j.
Laud. opiat. gr. ß.
Ol. cinamom. gutt. j.
MS. F. pil. no. v. deaurand.
In dyſenteriâ cum ſucceſſu præſcribuntur ſimul enim & peccantes humores exturbant, ventriculi inteſtinorumque tonum reſtituunt, parteſque illas debilitatas corroborant

humorumque peccantium acrimoniam indèque ortos dolores tollunt, quare ſequentem hiſce inſerimus hiſtoriam;

Mulier quædam triginta quinque circiter annorum fructus horarios imprimis tamen uvas avidè uſurpans incidit in levem alvi fluxum, horariorum fructuum uſum continuans brevi in dyſenteriam maximè dolorificam incidit, quare hujus illiusve conſilio aſſumſit de ſequenti condito ter de die ad nucis moſchatæ magnitudinem

℞. Conſerv. roſar. rubr.
Miv. cydonior. ana ℥j.
Ol. vitriol. gutt. viij.
MS. F. conditum.

Cujus maleficio intra triduum tales fuere excitati dolores intolerabiles, ut penè inſaniâ corripiebatur ægra, ac dolores anxietatesque circa præcordia ita adauxêre continuò ut morti vicina ab adſtantibus judicaretur; vocatus morbique principium & quid uſurpaſſet cum intellexerim ſequens præſcripſi conditum

℞. Diaſcord. fracaſtor. ℥ß.
Confect. hyacinth. ʒij.
Corn. cerv. uſt. ʒß.
Cinam. acut.
Nuc. moſchat. ana ℈j.
MS. F. conditum, de quo quater

quin-

quinquieſque de die aſſumebat,
ad nucis moſchatæ quantitatem,

Undè præcordiorum anxietas fuit ſublata neutiquam verò dolores imminuti fuêre, quare ſequens clyſma circa veſperi injici curavi, quod

℞. Lact. bubul. chalybeat. ℥viij.
Therebinth. venet. in duobus ovorum vitellis diſſolut. ℥ß.
Diaſcord. fracaſtor. ʒiß.
MS. F. clyſma;

Undè alvi fluxus doloreſque parum fuêre diminuti, ita ut tolerare eoſdem poterat ægra; quod enema manè reiterandum juſſi, undè nihil ferè profecit, quare ſequentes pilulas præſcripſi,

℞. Extract. rha-barb. ℈j.
Laud. opiat. gr. j.
Ol. cinam. gutt. j.
MS. F. pilulæ vij.

Quas unâ vice devoravit, alvumque hujus beneficio quater depoſuit, doloreſque omneſque ferè fuerunt ſublati; ſummè ex diuturnis ac frequentibus dejectionibus ſitiens, cereviſiam frigidam ſubitò hauſit, undè alvi fluxus rediit, qui brevi ſequenti electuario antidyſenterico noſtro fuit curatus, in cujus quoque uſurpatione aliquandiu poſtea continuavit.

Electua-

Electuarium antidyſentericum noſtrum.

℞. Cinam. acut. ℥ij.
Corall. rub. præpar.
Corn. cerv. præpar.
Santal. rub. pulv.
Flor. balauſtior. ana ℥j.
Nuc. moſchat. ʒvij.
Sanguin. dracon. ℥ß.
F. pulvis tenuiſſimus, cui admiſc.
Mell. virgin.
Conſerv. roſar. rubr. ana q. ſ.
MS. F. electuarium, doſ. ad ʒj. & ʒiß.

Plures tales hiſtorias ægrosque hiſce addidiſſem, niſi unum idemque mutatis ſolummodò ægrorum nominibus me prolaturum metuerem; quare ſatius eſſe duco ut ad φλεγμαγωγὰ transeam; quæ

PHLEGMAGOGA hiſce vulgò verſiculis continentur,

Carthamus, agaricus, turbith, mechoaca, jalappa;
Emblica, bellirica, chebulæ, colocynthis amara;
Hermodactylus, euphorbium, opopanax, ſagapenum.

Quatuor quoque de hiſce ut de cholagogis notanda, quare inſpiciantur, Autores ſuprà nominati qui de materiâ medicâ prolixè ſcripſêre.

Varia

Varia paſſim occurrunt compoſita φλεγμαγωγὰ quia verò tanta eorum meſſis eſt, ut propemodum eorum multitudine obruatur medicus, illique propter copiam ſit nonnunquam inopia, non inutile ergo duximus, uſitatiora eorumque formulam unam alteramve tradere;

Quæ inter *phlegmagoga* primò nobis occurrit *electuarium* diacarthamum, hiera diacolocynthidos, diaphœnicon, item ſequens

℞. Uvar. paſſ. in aquâ coctar.
Expreſſar. & ad pulpæ conſiſtentiam evaporatione ſeu coctione redactarum ℥xij.
Turbith. gummoſ.
Agaric. alb. & leviſſim. trochiſcat. ana ℥ij.
Euphorb. correct.
Trochiſc. alhand. ana ʒij.
Rad. mechoacann. ℥j.
Sem. aniſ. ℥ß.
Macis ʒij.
Ol. cinamom. ℈ß.
Tartar. vitriolat. ʒv.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. electuarium.

2. *Syrupus* de colocynthide *Cl. Dni* Sylvii.

℞. Pulp. colocynthid. à ſeminibus mundat. ℥j.

In-

Infund. per viginti quatuor horas in aq.
tartariſat. ſ. q. addendo colaturæ
Succ. glyzirriſ. inſpiſſat. ℥ß.
Sacchar. clarific. ℥xvj.
MS. & ſub finem coctionis addatur
Tincturæ cinamom. ℥ß.
MS. F. ſyrupus.

Diacolocynthidos *Dni Johannis Freitagii* quem *lib. 2. cap. 33. de colocynthide p. m. 338. & 339. in ſuâ aurorâ medicorum* deſcripſit ſequenti modo

℞. Turpeth. gummoſi
Pulp. colocynthid. ana ℥iß.
Fol. ſenn. Alexandr. mundat. ℥ijß.
Epithym.
Fumar.
Scabioſ. ana p. iß.
Cinamom. interior.
Zinzib. ana ʒiß.
Garyophyllor. ʒj.
Maſtich. ℈ij.

Affunde aquæ fumariæ partes duas, cinamomi partem unam, macerentur horis viginti quatuor in calid. M. B. dein colentur ſine forti expreſſione, & ſpeciebus novas affunde aquas, donec omnem tincturam extraxerint, tincturas miſce & per chartam tranſcola, donec fæces & viſcoſitas omnis ſeparata ſit, dein adde
Sacchari albiſſim. part. ij.
Syrup. roſat. ſolutiv. uncias aliquot

Coque

Coque in leni balneo & deſtillando dein ſepara liquorem ad conſiſtentiam ſyrupi; maximè Autor hunc ſyrupum ab ℥j. ad ℥ij. exhibitum commendat in iſchiade, articulorum doloribus, hydropicorum aquis educendis, cerebri nervorumque malis pertinacioribus.

Diacnicu, diacarthami cujus veram præparationem tradidit *Zwelferus in ſuâ pharmacopœiâ auguſtanâ Claſſe ij. de ſyrupis purgantibus p. m.* 110. 3. *trochiſci* agarici, alhandal, quorum genuina & breviſſima eoſdem conficiendi methodus quoque exſtat apud *Doctiſſ. D. Zwelferum in ſuis animadverſionibus circa pharmacopœiam auguſtanam Claſſe xij. de trochiſcis p. m.* 384. 4. *extractum* phlegmagogum *Quercetani* in cujus præparatione ſatius eſſet ſpiritum vini quam aquam cinamomi ſpeciebus affundere, majoris enim tum erit efficaciæ & virtutis; agarici, diacarthami *Andernaci*; &c. 5. *reſina* colocynthidis, turbithi, mechoacannæ &c. 6. *ſpiritus* ut ſpiritus vitæ aureus *Rulandi*, cujus admirandam vim ita *Autor* in ſuis curationibus extollit, qui non niſi tinctura colocynthidis &c. ſequenti modo præparata eſſe putatur.

℞. Pulp. colocynthid. ℥v.
Gumm. bdell.
Tragacanth.
Arabic. ana ʒiß.
Rhabarbar. elect. ʒij.

Spir.

Spir. vin. optim. ℥xviij.
Vini malvatic. ℥viij.
Cinamom. acut. ʒij.
MS.

Stent in infuſione in loco calido per triduum vitro benè clauſo & obturato, dein exprimatur fortiter, coleturque per chartam emporeticam, doſ. à ʒij. ad ℥ß. & ultrà. 6. *pilulæ* agarici, cochiæ, fœtidæ majores *Meſuæ*, de ſagapeno *Horſtii* &c. 7. *pulveres* ut diaturbith cum rheo, phlegmagogus *Quercetani lib.* 2. *p.* 390. deſcriptus.

Phlegmagogorum Pharmacorum Formulæ.

In formâ hauſtus.

℞. Elect. phlegmagog. ℥ß. vel ʒv.
Tartar. vitriolat. ℈j.
Sal. armoniac. ℈ß.
Aq. petroſel. q. ſ.
MS. F. hauſtus, *in quartanæ principio.*

℞. Agaric. elect.
Turbith. gummoſ. ana ʒiß.
Macis
Zinzib. ana ℈ß.
Iufund. per noctem in ſ. q.
Vini alb. mane colaturæ expreſſæ add.
Syr. de colocynthide S. ℥ß.
MS. F. hauſtus.

In formâ decocti.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iij.
Rad. apii
Leviſtic. ana ʒiij.
Bacc. junip.
Lauri ana ℥ß.
Pulp. colocynth. ʒij.
Rad. mechoacann.
Turbith. gummoſ. ana ℥ß.
Sem. fænic. dulc. ʒiß.
Coq. ſ. a. in ſ. q. aquæ puræ per ſex ſeptemve horas vaſis optimè clauſis, colaturæ ℔iß. add.
Sp. ſalis armon. ℈j.
Aq. theriacal. compoſ. ℥j.
Syr. de colocynthide ℥ij.
MS. F. Apozema, *multum in morbis pituitoſis chronicis præſtans.*

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iij.
Rad. imperator. ʒij.
Irid. florentin.
Mechoacann. ana ʒiij.
Fol. majoran. nobil.
Roriſmarin. ana M. iß.
Baccar. laur. ℥ß.
Sem. cartham. in petiâ ligat. ʒiij.
Turbith. gummoſ.
Agar. alb. & leviſſ. ana ʒij.

Hermodactyl. (qui dicuntur quoque arthriticorum theriaca) ℥ß.
Cardamom. major.
Cubeb. ana ʒiß.
Conciſa & contuſa coquantur vaſis clauſis in aq. puræ q. ſ. per quinque, quatuorve horas in colaturæ ℔ij. diſſolv.
Syr. de colocynthide ℥iij.
Aq. antiparalytic. ℥ij.
Spir. ſalis armon. ʒß.
MS. pro apozemate purgante, *de quo aſſumat paralyſi ſpaſmove laborans mane ad uncias tres quatuorve prout facilè difficiliusve alvum deponat æger, multum talibus in caſibus præſtat.*

In formâ conditi.

℞. Electuar. diacartham.
Phlegmagog. ana ℥j.
Sal. abſinth.
Armoniac. ana ʒß.
Tartar. vitriolat. ʒj.
Rad. gentian. pulv.
Jalapp. ana ʒiß.
MS. F. conditum ſummè amaricans; *ſumant de hoc condito febri quartanâ tertianâve intermittente laborantes jejuno ſtomacho nucis moſcha-*

moſchata vel paulò ultrà magnitudinem.

℞. Elect. diacartham.
Conf. hamech ana ℥vj.
Sal. volatil. ſuccin. ℥ß.
Ocul. cancr. contuſ. ℥j.
Rad. jalapp. ℥iß.
Ol. lavendul. gutt. vj.
MS. F. conditum *in epilepſiâ motibusque convulſivis conveniens*: quare ſequentem caſum hiſce inſerere libuit.

Juvenis quiſpiam viginti quatuor circiter annos natus ex gravi mœrore incidit in ſummam præcordiorum anxietatem, dein ſitim, capitis dolorem gravativum, ac ſubindè perterebrantem, quare cujuſdam conſilio quotidie bis terve cum hauſtulo vini cereviſiæve aſſumſit olei vitrioli guttulas octo, novem, decemve prout ſitis magis minusve urgêret, undè curationis loco in varios motus epilepticos convulſivos incidit, præcordiorumque anxietas ita adauxit ut nonnunquam reſpiratio ferè fuerit ablata, ac brevi ſingulis ſeptimanis motibus epilepticis fuit afflictus, imò tandem bis terve in ſeptimanâ; vocatus ac dicta cum intellexiſſem omnia acida, auſtera, cruda, fructus horarios, lac ebutyratum &c. interdixi; ac alvus quia utplurimum per triduum quatriduumque & non rarò longius erat ad-

ſtricta, primò conditum ultimum præſcripſi, undè & alvum quotidie bis depoſuit & anxietas minor fuit reddita, imò poſt duos menſes nec præcordiorum anxietatem convulſivosve motus unquam percepit ægrotans, uſurpaverat tantum ſingulis veſperi uncias tres de ſequenti vino medicato

℞. Rad. angelic.
Valerian. ſylveſtr. ana ℥ij.
Galang.
Calam. aromat. ana ℥iß.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil.
Roriſmarin. ana M. j.
Rutæ M. ß.
Flor. pœon.
Hyperic. ana p. ij.
Sem. pœoniæ ℥iij.
Nuc. moſchat.
Cardam. min.
Cort. arantior. ana ℥iß.
Conciſa ac contuſa indantur vitro cantharove lapideo & affundantur
Vin. gallic. pint. iv.
Ac poſt juſtam digeſtionem uſurpavit hoc medicatum vinum.

In formâ boli.

℞. Elect. diaphœnic. ℥ij.
Reſin. mechoacann. gr. vj.
Tartar. vitriolat. gr. xv.

Ol. fe-

Ol. febrifug. ſequent. gutt. ij.
Sal. abſinth. ℈ß.

MS. F. bolus, *in febribus intermittentibus perquam utilis per inferiora tantum, nonnunquam verò & per ſuperiora ſimul purgans.*

Dicti Olei Febrifugi *deſcriptio.*

℞. Antimon. crud. ℥viij.
Sal. armoniac. ℥vj.

Fiat ſeorſim amborum pulvis ſubtilis, miſceantur dein exactè pulveres & ex cucurbitâ terreâ igne moderato, ut artis eſt, ſublimentur, floresque in alembicum aſcendentes eximantur, lapidique in cellâ imponantur, & in liquorem ſpontè reducentur lapidi impoſiti flores, qui liquor colligatur, filtretur & uſui ſervetur; hujus liquoris doſis eſt à guttulis iij. ad viij. in convenienti vehiculo.

Multum in *febribus diuturnis* præſtat hoc oleum febrifugum per deliquium dicto modo præparatum, imprimis ſi exhibeatur unà cum extracto ex radicibus gentianæ & corticibus raſurâve guajaci &c. confecto, quare ſequentem, multorum loco, caſum hiſce addere nemo ægrè feret.

Vir quiſpiam quadraginta quinque circiter annos natus circa autumnum ex tertianâ intermittente maximo cum frigore paroxyſmo adventante diuque durante incidit in quarta-

nam intermittentem, quare varia vomitoria, purgantia, ac ſudorifera antifebrifuga uſurpavit aſt fruſtraneo eventu; donec tandem vere appropinquante ſequentem pulverem purgantem antifebrilem uſurpaverit, undè ſex ſeptiesve optimè alvum depoſuit

℞. Pulv. jalapp. ʒj.
Sal. abſinth.
Volat. ſuccin. ana ℈ß.
Tartar. vitriol. gr. xv.
Ol. fænic. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

Quo aſſumto ac ter reiterato febris propemodum evanuit, imò totaliter poſt venæſectionem à quartanâ fuit curatus; ac ſequens quod C. *Celſus in curatione duarum quartanarum lib. 3. cap. xvj. p. m.* 147. *monet*, maximè ſervandum ac neutiquam oblivioni tradendum præcepi, nempè *ſi*, inquit, *febris quievit, diu meminiſſe ejus diei convenit: eoque vitare frigus, calorem, cruditatem, laßitudinem; facilè enim revertitur, niſi à ſano quoque aliquandiu timetur*: quod brevi quoque evenit, nam flocci præcepta pendens, intra três ſeptimanas in eandem febrem aſt reſpectu frigoris ac lumborum doloris graviorem incidit, paroxyſmo ſolito die horâque adventante; dictis verò remediis neutiquam febris ceſſit; quare ipſi cortex indicus, china china dictus ipſi ab alio Medico fuit exhibitus, aſt fruſtraneo

neo quoque eventu; circa autumnum omnia medicamenta averſans incidit in quartanam duplicem, ac eâdem ſeſqui anno adhuc laboravit; quare iterum anteà uſurpatis & à me exhibitis medicamentis rurſus uti propoſuit, pulverem ergo ſupradictum iterum aſſumſit ac ter quaterve reiteravit, undè non niſi una diſceſſit febris, remanente alterâ nempè quâ primò fuerat afflictus; ad quam tollendam non niſi ſequentem ſudores blandè aſt copioſè excitantem bolum maximè & ſummè amaricantem duabus antè paroxyſmi acceſſionem horis in hauſtulo vini calidi diſſolutum uſurpavit

℞. Extract. febrifug. noſtr. ʒß.
Sal. febrifug. ex capite mortuo poſt ſpiritus ſalis armoniaci deſtillationem ſolutione, philtratione, ac exhalatione confect. gr. xv.
Ol. febrifug. gutt. iv.
MS. F. bolus.

Quo aſſumto ac uſurpato febris diſceſſit ac ab eâdem manet liber.

Deſcriptio Extracti Febrifugi Noſtri.

℞. Rad. gentian. ℥j.
Imperator.
Ariſtoloch. rotund. ana ℥ß.
Fol. rutæ M. iß.

Abſinth.
Centaur. min.
Scord. ana M. j.
Raſur. lign. guajac. ℥iß.
Cortic. ejuſd. ℥ß.
Fraxin. ℥j.
Nuc. moſchat.
Extremit. cort. arantior. ana ʒij.

Conciſis & contuſis affundatur ſpir. vini rectificat. q. ſ. ad trium quatuorve digitorum tranſverſorum ſupereminentiam, ac in loco tepido tinctura digerendo extrahatur, decantetur, novusque alius rectificatus vini ſpiritus affundatur, quod tamdiu ac toties repetatur, donec omnis vis & tinctura ex ſpeciebus ſit extracta, tincturæque omnes philtratæ, miſceantur invicem, ac ex cucurbitâ in M. B. lentè abſtrahatur ſpiritus (eidem uſui inſerviens) ferè omnis, remanens effundatur in vas vitreum &c. cui admiſceatur ſequens pulvis

℞. Myrrh. rubr. ʒij.
Croci optim. ʒj.

MS. F. pulvis tenuiſſimus ac ad conſiſtentiam extracti lentiſſimo igne reducatur & ad uſum ſervetur.

In

In formâ pulveris.

℞. Pulv. phlegmagog. *Querc.* ʒß.
Reſin. mechoacann. gr. vj.
Tartar. vitriolat ℈ß.
MS. F. pulvis.

℞. Rad. mechoacann.
Turbith. gummoſ. ana ℈j.
Reſin. colocynthid. gr. v.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Ol. aniſ. vel
Macis ſtillat. gutt. j.
MS. F. pulvis.

In formâ pilularum.

℞. Extract. phlegmagog. *Quercet.* ℈j.
Trochiſcor. alhandal.
Reſin. agaric. ana gr. v.
Ol. macis gutt. j.
MS. F. pilul. no. vij. *pro unâ doſi in fortioribus.*

℞. Maſſ. pilul. cochiar.
Aurear. ana ℈ß.
Trochiſc. alhandal. gr. vj.
Ol. majoran. vel
Roriſmar. vel
Succin. gutt. ij.
MS. F. pil. no. v. *in affectibus capitis chronicis proficuæ.*

℞. Maſſ. pilul. fœtidar. major. ℈j.
Trochiſc. alhandal.
Caſtor. optim. ana gr. viij.
Ol. ſuccin. gutt. ij.
MS. F. pilul. no. vij. *in lethargo, menſtruis retentis, ac ſuffocatione hypochondriacâ*, præceſſis nempè acido-auſteros humores corrigentibus ac temperantibus, *admodum utiles*; ſicque tranſeo ad *melanagoga*,

M E L A N A G O G A itidem in ſequentibus verſiculis vulgò comprehenduntur.

Sunt inda balani, lazuli lapis, armeniuſque
Senna, polypodium quernum, helleborusque epithymum.

De hiſcè quoque ut de cæteris dictis catharticis pharmacis quatuor notanda.

N O T A, myrobalani à quibuſdam pro ſpecifico antidyſenterico habentur remedio, ut teſtatur *J. Freitagius in ſuâ aurorâ Medicorum Galeno-Chymicorum lib. 2. cap. xvij. p. m.* 261.

Lapis armenius ſtomachum ſubvertit & per vomitum contenta educit; quæ tamen vis & energia multifariâ collutione reiteratâ, (ſignum perfectæ loturæ eſt cum aqua non amplius colore ſaporeque inficiatur) perit, ſicque non amplius nauſeam & anacatharſin concitat, aſt blandè ſufficienter tamen bilem

atram

atram ſ. melancholiam, teſte *Plateario*, expurgat.

De Sennâ notatur quod ſit pharmacum ſenibus, pueris, gravidis, delicatis, imbecillibus, omnique penè ætati omninò conveniens, naturæ familiare & domeſticum infenſæ cujuſcunque qualitatis expers &c. nec quoque orificium ventriculi ejuſve ſubſtantiam inteſtinave offendit, ut quidam ex quâdam inter guſtandum adſtrictione ac amaricie perceptâ malè concluderunt;

Quam meticuloſi in uſurpatione ellebori in ſubſtantiâ, infuſione, extractioneve &c. exhibiti plurimi non ſunt; aſt ridet meritò ineptam eorum formidinem *Mathiolus*, qui elleboro uti verentur, ſeque vel ſexcentis hominibus ejus dilutum abſque ullo incommodo exhibuiſſe, teſtatur; cujus etiam unicâ exhibitione tempeſtivè & methodicè adminiſtratâ quartanarii percurati ſunt, *teſte Joanne Freitagio ex Mathiolo, in ſuâ aurorâ Medicorum Galeno-Chymicorum lib. 2. cap. xx. p. m.* 274.

Epithymum & polypodium quernum *Morellus in ſuo tractatu de materiâ medicâ Claſſe purgantium tertiâ p. m.* 62. inter aperientia non verò purgantia meritò numerat.

Inter *μελαναγωγὰ* excellit primò *electuarium* lenitivum, hamech, diaſennæ *Nicolai*, item ſequens

℞. Uvar.

℞. Uvar. paſſular. Corinthiacar. in aquâ coctar. expreſſar. & ad pulpæ conſiſtentiam evaporatione redactar. ℥xij.
Folior. Senn. mundator. ℥iv.
Extract. ellebor. nigr. per ſpiritum vini rectificatum (juxta *Zwelferum in ſuis animadverſionibus in pharmacopœiam auguſtanam Claſſe vij. de extractis p. m.* 249.) confect. ℥ij.
Diagrid.
Sem. fœnic. dulc. ana ℥ß.
Zinzib. elect. ʒij.
Ol. cinam.
Aniſ. ana gutt. x.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. ſ. a. electuarium, cujus doſis à ʒiß. ʒij. ad ℥ß.

Paſſulæ purgantes, 2. inter *ſyrupos*, ſyrupus *Mathioli* ex ſennâ viridi compoſitus; item ſyrupus ſenæ *Fioravanti*, nec non de Sennâ *Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe ij. p. m.* 834. & ejuſdem *loco citato* de elleboro nigro, 3. inter *extracta*, extractum melanagogum *Quercetani*, item foliorum ſennæ imprimis ſi in extractione additum fuerit oleum tartari per deliquium, ellebori nigri &c. 4. inter *tincturas*, tinctura lapidis lazuli, foliorum ſennæ, ellebori nigri oleo tartari per deliquium acuata, 5. inter *pilulas* tartareæ ſeu melana-

lanagogæ *Quercetani* quarum deſcriptio quoque exſtat apud *Joannem Schroderum in ſuâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib.ij.cap.* LXXIII. *p. m.* 259. lapidis lazuli *Meſuei*, melanagogæ *Adriani Mynſichti in ſuo armamentario medico-chymico ſect. vj. de catapotiis p. m.* 148. 6. inter *pulveres*, diaſenæ *Montagnanæ*, *Wieri*, *Braſſavoli*, *Andernaci* &c.

Melanagogorum Pharmacorum Formulæ.

In formâ hauſtus.

℞. Electuar. melanagog. ℥iij.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Sal. arthemiſ. ℈j.
Succin. volatil. ℈ß.
Aq. puleg. q. ſ.
MS. F. hauſtus, *in menſtruis ſuppreſſis.*

℞. Extract. fol. ſenn. ℈j.
Pulver. diaſenn. *Montagnanæ* ℥ß.
Sal. rutæ gr. xv.
Sp. ſalis armoniac. gutt. x.
Aq. fænic. q. ſ.
MS. F. hauſtus *in quartanæ principio.*

In formâ decocti.

℞. Rad. polypod. quercin. ℥ß.
Apii
Angelic. ana ℥iij.

Elle-

Ellebor. nigri.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ana ʒvj.
Summit. centaur. min.
Eupator. cannab. ana M. j.
Sem. fænic. dulc. ʒij.
Tartar. crud.
Extremit. cort. arantior. ana ʒiß.
Macis ʒj.
Conciſa atque contuſa coquantur in ſ. q. aq. puræ in colatur. ℥xxv. diſſolv.
Syr. diacnicu
de ſennâ *Zwelferi* ana ℥iß.
Aq. theriac. compoſ. ℥j.
Sp. ſalis armon. ʒß.
MS. F. apozema, *in affectibus chronicis, hypochondriacis &c. proficuum*, manè uncias duas treſve &c. pro ægroti viribus aut Medici intentione aſſumat morbo chronico hypochondriacove affectus.

℞. Rad. imperator.
Irid. florentin.
Acori veri. ana ʒiij.
Ellebor. nigr. ℥ß.
Herb. chamædr.
Chamæpith.
Fol. roriſmar.
Salv. ana M. j.
Senn. mundat. ℥j.

Flor.

Flor. hyperic. p. iij.
Hermodactyl. ʒvj.
Cardam. min.
Cubeb.
Extrem. cort. arant.
Tartar. crud. ana ʒij.
Concisa atque contuſa coq. in ſ. q. aq. puræ vaſis quam arctiſſimè clauſis, in colatur. ℔ij. diſſolv.
Aq. antiparalytic. ℥iij.
Sp. ſalis armoniac. ʒj.
Syr. de Elleboro nigro *Zwelferi* ℥ij.
MS. F. apozema *antiparalyticum* &c.

In formâ conditi.

℞. Elect. lenitiv. ℥j.
Melanagog.
Confect. hamech. ana ℥j.
Extract. fol. ſenn. ʒj.
Tartar. vitriolat. ʒß.
Ol. aniſ. gutt. v.
MS. F. Conditum, doſis ad nucis moſchatæ quantitatem.

℞. Paſſul. purgant. ℥ij.
Elect. melanagog. ℥j.
Extract. ellebor. nigr. ʒij.
Sal. armoniac. pulver. ʒj.
Pulv. ſenn. *Wieri* ʒiß.
MS. F. Conditum, doſis ut ſuprà, *in febribus quartanis utile.*

In formâ boli.

℞. Electuar. melanagog. ʒiß.
Pulv. diaſenn. *Montagnanæ* ʒß.
Ol. fænic. gutt. j.
MS. F. bolus.

℞. Confect. hamech. ʒij.
Extract. fol. ſenn.
Tartar. vitriol. ana ℈ß.
Ol. cinamom. gutt. j.
MS. F. bolus.

In formâ pulveris.

℞. Pulv. diaſenn. *Wieri* ʒj.
Sal. abſinth. ℈j.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
MS. F. pulvis, *in vermibus & febribus.*

℞. Pulv. melanagog. *Quercet.*
Diaſenn. *Montagnanæ* ana ʒß.
Reſin. jalapp. gr. iij.
Ol. menth. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

In formâ pilulari.

℞. Extract. fol. ſenn.
Ellebor. nigr. ana ℈ß.
Diagrid. gr. v.
Ol. cort. arantior. gutt. ij.
MS. f. pilul. no. v.

℞. Maſſ.

♃. Maſſ. pilul. tartar. ſ. melanag. *Quercet.*
Caſtor. pulv.
Sal. ſuccin. volatil. ana ℈ß.
Extract. fol. ſenn.
Reſin. colocynthid. ana gr. xv.
Ol. ſabin. vel
Succin. gutt. iij.
MS. F. pilul. no. xxi. *in menſtruis provocandis proficuæ, ſi veſperi poſt cœnam quinque &c. exhibeantur*; ſequuntur ὑδραγωγά, quæ quoque

Hydragoga ſequentibus contenta verſiculis vulgò traduntur

Eſula, gratiola, atque ireos ſuccus, mechoaca,
Poſt ebuli ſemen, ſuccus cortexque, elaterum,
Soldanella virens, cum gummi gotte, jalappa:

Quatuor quoque ut de ſupradictis catharticis de his veniunt notanda.

Nota, *eſula minor* inter omnes tithymalli ſpecies, in uſu eſt, quia tam vehementer ac acriter non operatur quam ſex vulgò aliæ tithymalli ſpecies; non tamen niſi correcta in uſum recipitur, quia cordi, epati, ventriculo, viſceribusque cæteris noxia, illisque alioquin vim inferret, ac dyſenteriam excitaret, tormina ventris intolerabilia acredine quâ prædita eſt produceret, hæmorrhoidumque

 fluxum

fluxum brevi induceret &c. A tempore collectionis brevi imò intrà menſem ne uſurpetur, aliàs facilè dicta mala ſequerentur; quare ſatius eſt poſt ſemeſtre minori cum periculo mètuque eandem uſurpare. Vulgò Ruſticorum robuſtorumque corporum purgans ac remedium vocatur, caveant ergò ſibi ab illius uſu, qui tenerioris ſunt conſtitutionis calidioriſque temperiei, quia & febres phthiſinque inducere obſervarunt *Nonnulli*.

Gratiola ita ſuâ acredine ſtomachum cæteraque viſcera interiora vellicat irritatque ut ſummâ cum violentiâ contenta per ſuperiora ac inferiora expellantur, quare quoque non niſi correcta ac robuſtioribus exhibenda.

Iris & quidem *noſtras*, hicque tenendum

Laudamus reliquas, ſed noſtris utimur herbis,
Dummodò cæruleo radix ſit flore comata.

Hujus ſuccus ex radice expreſſus imprimis in uſu eſt, aſt pueris, ſenibus, & gravidis vix tutus, his enim menſes movet, illis autem viribus validior eſt; coctione iridis vim purgatricem perire *experti* aſſerunt: per ſuperiora & inferiora ſummâ non rarò violentiâ operatur, quapropter *Rufus Epheſius* parcè accipiendam & exhibendam iridem monet.

Elaterium Theophraſto optimum quod vetuſtiſſimum, *Paulo Æginetæ* verò quod anno antiquius non eſt, vehemens admodum purgans menſes ſimul movens fœtumque interimens,

mens, quare rarus ejus eſt uſus nec non niſi robuſtiſſimis idque correctum exhibendum corporibus; incorrectum exhibitum tantâ cum vehementiâ per ſuperiora ſimul & inferiora operatur, ut purum putum ſanguinem ſuprà ac infrà dejecerint nonnulli.

Soldanellam rhabarbari conſortio mirè gaudêre perhibent, ſummumque in educendis hydropicorum aquis eſſe remedium teſtantur *Braſſavolus Ferrarienſis*, *Eraſtus in tomo ſuo quarto antiparacelſico*, *Fernelius*, *Foreſtus*, *Pereda*, *Gatinaria* &c.

De gummi gotte inſpiciatur *Michaëlis Reudenii epiſtola de novo gummi purgante ad D. Joh. Adamum Schwartzium Medicum Vinarienſem*, nec non *Joannis Petri Lotichii diſcurſus theorico-practicus de gummi gottâ ſive laxativo indico*; qui ſatis abundè de eo ſcripſêre.

Inter ὑδραγωγά compoſita primariò præcellunt ſequentia; ac quidem primò *Electuarium* hydragogum *Acutiſſimi Doctiſſimique Viri Domini* Fr. de le Boe Sylvii *quondam Præceptoris ac Promotoris noſtri in ſuâ praxeos medicæ ideâ novâ lib. j. cap. vij. §. 55. p. 70.* ſequenti modo præſcriptum

℞. Baccar. junip. in aq. coctar. expreſſarum, & ad pulpæ conſiſtentiam redactar.

Pulp. tamarindor. ana ℥iv.

Rad. jalapp. ℥iß.

Scammon. elect. ℥j.
Cinamom. acut.
Sem. fænic. dulc. ana ʒij.
Sacchar. clarificat. ℥x.
MS. F. ſ. a. electuarium, hujus doſis in adultis à ʒiij. ad ℥ß.

Hydragogum *Joannis Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe iv. p. m.* 839. hoc modo traditum

℞. Rad. ebuli
Cort. median. ſambuc. ana ℥iij.
Rad. aſari ℥j.
Cucum. aſinin. ℥ij.
Fol. ellebor. nigr.
Herb. gratiæ DEI ana ℥j.
Sem. ebuli ℥iß.
Inciſa & contuſa coquantur in aquæ ſimplicis q. ſ. ad libras duas circiter, factâ colaturâ & expreſſione, decoctum clarificetur, cui admiſceantur
Sacchari alb.
Mellis deſpumat. ana ℥x.
Coquanturque rurſus ad ſatis craſſam conſiſtentiam, in fine adde
Elaterii ſive ſucci cucum. aſinini inſpiſſat. ℥ß.
Pulv. gialapp. ℥iij.
Gummi gamandræ ℥ß.
Cinamomi optim. ʒvj.

Caryo-

Caryophillor.
Nuc. moſchat. ana ℥ß.
MS. F. electuarium, doſ. à ʒj. ad ʒij. aut ʒiij.

Hydragogum *Reſeri* quod maximè in hydrope &c. commendatur: Hydragogum minus *Joannis Fernelii lib. vij. method. medendi p. m.* 118. deſcriptum: hydragogum ex iride *Wieri*, cujus ſequens eſt præparatio

℞. Succ. radic. ireos noſtrat. ℥iij.
Rad. galang.
Zedoariæ ana ʒij.
Cinamom.
Garyophillor. ana ʒiß.
Braſſicæ marin. ℥ß.
Mellis deſpumati q. ſ.
MS. F. electuarium.

2. *Syrupus* de abſynthio hydragogus *Joann. Zwelferi in appendice in pharmacopœiam Regiam p. m.* 112. item ſyrupus hydragogus *ejuſdem* loco citato p. 115. ut & *Hieronymi Montui* de ſoldanellâ, nec non magiſtralis *D. Stapedii* ex iride, cujus ſequens traditur vera præparatio in hydrope conveniens, qui quoque non ſemel expertus à quibuſdam valdè commendatur,

℞. Succ. rad. irid. florentin. vel noſtrat.
Vini albi ana ℔j.
Succ. radic. eryng.
Fol. petroſel.

Fænic. ana ℔ſ.
Herb. ſoldanell. M. iv.
Eupator. cannab.
Menth. criſp.
Abſinth. pontic. ana M. ij.
Rhabarb. elect. ℥ij.
Cinamom. ℥ſ.
Sem. ebuli recent.
Alkekeng. ana ℥ij.
In phiolâ vitreâ bulliant lento igne ad medium, colentur, colaturæ add.
Sacchar. alb. ℔j.
MS. F. ſyrupus.

Varii ſyrupi hydragogi ex ſimplicibus hydragogis componi & præparari poſſunt, juxta modum de ſennâ, elleboro, &c. traditum in ſuperioribus.

3. *Extractum* hydragogum *Cl. D. Joannis Zwelferi itidem in appendice in pharmacop. Regiam p. m.* 128. *&* 129. Hydropicum ex granis ebuli ſiccatis per ſpiritum vini confectum *Quercetani*; ſpecificum hydropicum *Adriani à Myſicht in ſuo armamentario medico-chymico ſect. iij.* p. m. 64. *Ejuſdem* ex gummi gamandrâ confectum *ſect. j. p. m.* 36. *&* 37. deſcriptum, cujus dexteriorem præparationem vide ſis apud *Joann. Zwelferum in ſuis animadverſionibus in pharmacopœiam Auguſtanam Claſſe vij. de extractis p. m.* 241. *&* 242. eſulæ minoris *Angeli Salæ in ſuâ exegeſi chy-*

chymiatricâ ſect. iij. p. m. 725. traditum.

4. *Reſina* mechoacannæ, jalappæ cujus præparatio ſequenti modo efficitur

℞. Gialapp. gummoſ. contuſ. q. l.

Affundatur ſpiritus vini rectificati tanta quantitas ut aliquot digitis tranſverſis ſupereminecat perque octiduum digeratur, ſpiritusque vini tinctus decantetur, tincturæque ex. gr. ℥iv. affundantur aquæ puræ pluvial. ℥viij.

Miſceantur invicem, moxque lacteum colorem acquiret aqua, quæ per alembicum deſtilletur ſpiritusque vini abſtrahatur, ſicque in fundo lactei liquoris reſina relicta exſiccetur uſuique ſervetur.

Nota, nonnulli loco digeſtionis per octiduum mixta per ſemihoram aut circiter vaſis clauſis leviter coquunt; tincturæque calidæ affundunt aquam pluvialem frigidam moxque reſina fundum petit, quam exhalando exſiccant & ad uſum reponunt.

Item magiſterium gummi gotte circa quam præparationem vide ſis *Joannem Zwelſerum loco ſupra notato & citato.*

5. *Pilulæ* hydragogæ *Adriani à Mynſicht in ſuo armamentario medico-chymico ſect. vj. de catapotiis p.* 148. *&* 149. Hydropicæ *Bontii* quarum deſcriptionem vide ſis apud *Johannem Schroderum in ſuâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib. ij. cap.* 73. *p. m.* 245. Hydragogæ *Joannis*

nis Zwelſeri in appendice ad animadverſiones p. 18.

6. *Pulveres*, pulvis hydragogus *Joann. Zwelſeri in appendice ad pharmacopœiam regiam* p. 135. item ſequens in hydrope admodum conveniens qui *Dno Michaëli p. m. Profeſſori quondam Lipſienſi* adſcribitur,

℞. Cryſtall. tartar. ʒj.
Epat. rubr. ʒß.
Magiſter. gumm. de peru gr. xxiv.
Sal. geniſtæ gr. xviij.
Ol. aniſ. gutt. vj.
MS. F. pulvis pro tribus doſibus.

Nec minimas hic quoque tenet ſequens

℞. Magiſter. gumm. gotte ʒß.
Rad. jalapp. gummoſ. pulv.
Scammon. optim. ana ʒj.
Soldanell. ʒij.
Sal. armoniac.
Tartar. vitriolat. ana ʒj.
Ol. macis
Cinamom. ana gutt. x.
MS. F. pulvis doſis à ℈j. ad ℈ij. aut ad ſummum ʒj. *in quartanâ intermittente contumacibusque aliis febribus utilis.*

Soldanellæ *Faventini.*

Hydra-

Hydragogorum Pharmacorum Formulæ:

In formâ hauſtus.

℞. Electuar. hydragog. *Sylvii*
Zwelferi ana ʒiß.
Tartar. vitriolat. ʒß.
Succ. ireos noſtrat. ℥ß.
Sal. ſambuc. ℈ij.
Ol. bacc. junip. gutt. vj.
Aq. petroſel. q. ſ.
MS. F. hauſtus pro duabus doſibus *in hydropis principio.*

℞. Elect. hydragog. ex iride *Wieri*
Syr. de abſinthio hydrag. *Zwelferi* ana ℥ß.
Sal. febrifug. ex capite mortuo ſalis armoniaci poſt ſpiritus abſtractionem relict.
Tartar. vitriolat. ana gr. xiv.
Aq. card. bened. q. ſ.
MS. F. hauſtus *in febribus pituitoſis ſeroſis, morbisque ab iiſdem ſimilibusve dependentibus exortisque humoribus.*

In formâ decocti.

℞. Rad. ireos noſtrat.
Petroſelin. ana ℥ß.

Jalapp. ℥j.
Eryngii
Ebuli ana ʒvj.
Cort. median. ſambuc. ℥ß.
Baccar. junip. ℥j.
Flor. ſambuc. M. ij.
Soldanell. virid. ʒx.
Summitat. centaur. min. M. j.
Sem. carui ʒij.
Tartar. crud. ʒiij.
Conciſ. atque contuſa coquantur in
Vin. rhenan.
Aq. fontan. ana q. ſ. vaſis optimè clauſis, poſtque tres quatuorve horas colentur, ac colaturæ ℔ij. add.
Syr. diacnicu
de abſinthio hydrag. *Zwelferi* ana ℥iij.
Sp. ſalis armoniac. ʒj.
MS. pro apozemate maximè aquas per alvum & veſicam educente, *in hydrope multum præſtante*; manè aſſumat de hoc decocto uncias tres quatuorve prout facilè difficiliusve deponat æger alvum.

℞. Rad. apii
Fænicul.
Ireos noſtrat.
Mechoacann. ana ℥ß.
Raſur. lign. guajac. ℥ij.

Flor.

Flor. centaur. min. M. iſs.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ʒvj.
Soldanell. ℥j.
Sem. urtic. roman. ʒiij.
Bacc. junip. ℥ſs.
Tartar. crud. ʒij.
Conciſa atque contuſa coq. in·
Aq. petroſel.
Vin. rhenan. ana q. ſ. in colaturæ ℔iſs.
diſſolv.
Syr. diacnicu
Card. bened. ana ℥ij.
Aq. theriac. compoſ. ℥j.
Spir. ſalis armoniac. ʒiſs.
MS. F. decoctum, *in totius corporis tumefactione cum ſucceſſu præſcriptum*: en ejus hiſtoriam,

Vir quiſpiam quinquageſimum jam agens annum varias aëris injurias ſub jove frigido dies noctesque verſando paſſus, incidit in tuſſim graviſſimam continuò affligentem, nullis remediis etſi opiatis acrimoniam. humorum depluentium temperantibus eoſque ſiſtentibus cedentem; quare ſummè doluit, itaque brevi animi mœror adauxit, ut prçcordiorum anxietas graviſſima fuerit exorta, ita ut vix aut ne vix quidem reſpirare poterat; quam anxietatem ac difficilem reſpiratione͞ bacchò inſerviendo curare ſtudens incidit in quartanam intermittentem pedesque intumefactos, ita ut iiſdem meare impo-

impotens reddebatur; ſingulis poſtea veſpertinis temporibus ita intumuêre crura, pedes, totumque corpus ut jam jam moriturum, præſertim paroxyſmo adventante frigoreque gravi ipſum invadente conſanguinei adſtantesque judicarent; quare ſequentem inſtante paroxyſmo febrili mixturam cochleatim ſingulis horæ quadrantibus aſſumſit, interdictâ prius tantâ Bacchi ſervitute

℞. Aq. cort. citri ℥ij.
Sp. eorundem ʒij.
Salis armoniac. ℈ß.
Tinctur. croci ʒj.
Syr. card. bened. ℥ß.
MS.

Hujus beneficio nec frigus tam grave nec febris tam diu duravit, quare in uſurpatione hujus mixturæ per quindecim circiter dies continuavit, diebus intermediis ſingulis horis tantum cochleare unum mixturæ uſurpans, quo tempore effluxo & reſpiratio liberior & anxietas præcordiorum minor; anaſarcâ, corporis totius intumefactione, ac circa veſperi reſpiratione difficili remanentibus, ſecundo poſt paroxyſmi invaſionem die, veſperi aſſumſit ſequentem hauſtum diaphoreticum

℞. Aq. flor. ſambuc. ℥j.
Ther. ſimpl.
Rob. bacc. ſambuc. ana ʒiij.
Croci optim. gr. v.

Sal.

Sal. ſambuc. gr. viij.
Sp. ſalis armoniac. gutt. vj.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto optimè ac blandè ſudavit multumque urinæ excrevit, quare ter eundem hauſtum ſingulâ vice majori ſemper cum effectu aſſumſit, undè multum & corporis tumefactio & veſpertina difficilis reſpiratio diminutæ fuêre: tandem decoctum ultimum uſurpavit undè ſingulis diebus bis terve alvum deponebat, urinas copioſas reddebat, ac ſingulis noctibus blandè ſudabat, quare quoque ad finem curationis febris quartanæ totiusque corporis intumefactionis uſque nil niſi hoc decocto fuit uſus, curatus eſt & manet.

In formâ conditi.

℞. Conſerv. fol. cochlear. recens parat. ℥iß.
Elect. hydragog. S. ʒvj.
Pulv. hydragog. p. 216. deſcript. ʒiij.
Ol. menth. ſtillat. vel
Aniſ. vel
Bacc. junip. &c. gutt. vj.
MS. F. conditum, de hoc condito aſſumant *ſcorbuto affecti alvoque adſtrictâ laborantes vel eandem ſegnius deponentes, ad nucis moſchatæ magnitudinem.*

℞. Con-

℞. Conſerv. flor. roriſmarin.
Salviæ ana ℥iß.
Scammon. optim. ʒß.
Pulv. rad. jalapp. ʒiß.
Tartar. vitriolat. ʒj.
Ol. ſuccin. ℈ß.
MS. F. conditum doſis ferè ut ſuprà, *in affectibus capitis chronicis proficuum.*

In formâ boli.

℞. Elect. hydragog. S. ʒiß.
Magiſter. gumm. gotte
Reſin. jalapp. ana gr. vj.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Ol. bacc. junip. gutt. ij.
MS. F. bolus *potenter aquas per alvum veſicamve educens.*

℞. Elect. hydrag. *Wieri* vel
Reſeri vel
Zwelferi ʒij.
Magiſter. gumm. gotte gr. xij.
Pulver. ſoldanell.
Sem. naſturt. hortenſ. ana ʒj.
Tartar. vitriolat.
Sal. ſambuc. ana ʒß.
MS. F. bolus pro tribus aut duabus doſibus *prout facilè difficulterque alvum deponant aut viribus conſtent hydrope affecti.*

In

In formâ pulveris.

℞. Rad. jalapp. pulv. ℥ß.
Diagrid. gr. vj.
Myrrh. rub.
Sal. volat. ſuccin.
Tartar. vitriolat. ana ℈ß.
MS. F. pulvis, *in menſtruis ſuppreſſis.*

℞. Rad. mechoacann. ℥ß.
Magiſter. gumm. gamandræ
Sal. abſinth.
Tartar. vitriol. ana ℈ß.
MS. F. pulvis *in febribus.*

In formâ pilularum.

℞. Reſin. jalapp.
Magiſter. gumm. de peru ana ℥ß.
Sal. volat. ſuccin.
Caſtor. elect. ana gr. xv.
Ol. ſabin. gutt. vj.
Cum elix. proprietat. q. ſ.
F. pilulæ no. xx. quarum veſperi aſſumant tres, quatuor, vel quinque *ſuffocatione hypochondriacâ ex menſtruis ſuppreſſis affectæ.*

℞. Gumm. ammoniac. aquâ roſar. ſolut. ℥j.
Reſin. jalapp.
Scammon. ana ℈j.

Sal.

Sal. volat. ſuccin.
Caſtor. optim.
Croci oriental. ana ℈ß.
Ol. ſuccin. gutt. vj.
MS. F. pilulæ no. xxxij. *in affectibus hypochondriacis chronicis proficua, ſi tres quatuorve veſperi aſſumant ægræ.*

Traditis pharmacis quæ electivè hunc illumve humorem exturbant, reliquum eſt ut de catholicis omnis generis quantitate imprimis peccantes humores exturbantibus paucis agamus.

ΠΑΓΧΥΜΑΓΩΓΑ' ſimplicia ſi quæ ſint vulgò dicuntur ſenna, ſcammonium, elleborus niger, antimonium vel potius purgantia ex antimonio confecta: aſt propriè catholica non ſunt, parantur vulgò ex ſimplicibus pharmacis jam numeratis inter quæ compoſita primas tenent ſequentia.

Inter καθολικὰ *electuaria* excellit electuarium diacatholicon *Nicolai*, panchymagogum *Joannis Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe iv. p. m.* 839. *&* 840. egregiam ob virtutem hiſce inſertum.

℞. Rad. ellebor. nigri ℥j.
Polypod. querc. ℥iij.
Aſari
Rha-barbari ana ℥iß.
Cort. rad. eſulæ ℥j.

Aga-

Agaric. alb.
Folior. ſenn. elect. ana ℥iß.
Inciſa & contuſa, coquantur in ſ. q. aquæ, repetitis vicibus affuſæ & colatæ, donec omnis virtus extracta ſit, decoctiones colatæ, albumine ovorum optimè clarificentur, & additis libris duabus ſacchari, coquantur ad conſiſtentiam ſyrupi craſſioris; cui, quando parum, confrixit, adde
Pulv. gialapp. ℥iij.
Turbith. gummoſ. ℥ij.
Reſinæ ſcammon. ℥j.
Sem. aniſi
Coriandr.
Nuc. moſchatæ ana ℥ß.
Vel quoque horum loco adde
Ol. aniſ.
Fænic.
Nuc. moſchat. ana ℈ß.
MS. F. electuarium.

Inter *ſyrupos* primas tenet ſyrupus pantagogus *Adriani à Mynſicht in ſuo armamentario medico-chymico ſect. xvj. p. m.* 268. *&* 269. item holagogus alius cujus deſcriptio exſtat apud *Joannem Schroderum in ſuâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib.* 2. *cap.* 84. *p. m.* 195. nec non laxativum catholicum exſtans apud *Philippum Grulingium in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-*

leno-Chymico novo parte v. cap. xiij. p. m. 122. *&* 123.

Holagoga inter *extracta* præſtantiora ſunt ſequentia extractum catholicum vulgare, quod ſequenti modo correctum & præparatum facilius minoribusque cum torminibus ac in minori doſi operatur

℞. Pulp. colocynthid. ℥vj.
Agaric. alb.
Rad. ellebor. nigr.
Jalapp. reſinoſ.
Fol. ſenn. ſ. ſt.
Turbith. gummoſ. ana ℥ß.
Conciſis atque contuſis affund.
Spir. vini rectificat. pint. ij.
Stent ſimul in loco tepido, tamdiu donec tinctura rubicunda extrahatur, quæ tinctura decantetur, affundaturque de novo
Spir. vini rectificat. pint. j.
Stent iterum in digeſtione ad tincturæ minus rubentis extractionem, quæ denuò decantetur, idque toties repetatur, donec neutiquam tingatur novus affuſus vini rectificatus ſpiritus; tincturæque miſceantur invicem, colentur ſi opus ſit indanturque colatæ alembico, ſicque ſpiritus vini eidem uſui inſerviens leni calore abſtrahatur materiæ relictæ add.

Pulv.

Pulv. aloës lucid. ℥j.
Scammon. optim. ℥ß.
Evaporentur ſimul, ſubindè circumrotando, ad extracti ferè conſiſtentiam, in fine evaporationis admiſceantur.
Ol. fænic. vel
Carui gutt. xv.
Sicque fiat extractum; cujus grana duodecim plus præſtabunt quam viginti quinque vulgaris extracti catholici.

Holagogum *Andernaci* apud *Auguſtanos*, item Panchymagogum *eorundem*, nec non Panchymagogum *Crollii in ſuâ baſilicâ chymicâ p. m.* 91. 92. *&* 93. Catholicum *Arnoldi Weickhardi*, Panchymagogum *Hartmanni* vegetabile *in ſuâ praxi chymiatricâ lib. j. cap.* 3. *p. m.* 11. *&* 12. ut & chyliſma catholicum & holagogum *Cl. Doctiſſ. Viri Dni Guerneri Rolfincii in ſuâ chymiâ in artis formam redactâ lib. iv. ſect. iv. cap. xij. p. m.* 253. deſcriptum.

Panchymagogas inter *tincturas* excellit tinctura catholica quam deſcripſit *Philippus Grulingius in ſuo florilegio part. v. cap. xv. p. m.* 126. item ſequens nobis in praxi frequens.

℞. Rad. jalapp. ℥ij.
Ellebor. nigr.
Fol. ſenn. mundat. ana ℥iß.

 Rha-

Rhabarbar. optim. ℥j.
Scammon. optim. ʒij.
Zinziber. elect.
Cinam. acut.
Sem. fænic. dulc. ana ʒiſs.
F. pulvis craſſus, cui affundatur
Spir. vini optim. q. ſ.
Ponantur ſimul, vaſis optimè clauſis, in arenâ ut tinctura extrahatur, quæ tum decantetur, novusque vini ſpiritus affundatur, idque bis terve ad minimum repetatur aut toties donec omnis tinctura ex ſpeciebus catharticis pharmacis ſit extracta.

Facilè etſi ex extractis ſuprà nominatis pilulæ formari poſſunt, libet tamen & *holagogas pilulas* quaſdam *Lectoribus Studioſis* dare, quas inter excellunt ſequentes, & quidem panchymagogæ *Joann. Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe vj. p. m.* 845. *&* 846. nec minimæ inter catholicas hæ ſunt.

℞. Rad. jalapp. ℥iij.
Ellebor. nigr.
Rhabarbar. ana ʒx.
Cort. radic. eſul.
Aloës
Scammon. optim.
Pulp. colocynthid. ana ℥ß.
Agaric. alb.

Fol.

Fol. ſenn. ſ. ſt. ana ℥j.

Gumm. gotte ʒij.

Seorſim craſſè contundantur, ac pulveri radicum jalappæ ac conciſæ pulpæ colocynthidis affundantur ſpiritus vini optimi uncias duodecim, ſtent in loco calido per quatuor dies, tincturaque decantetur; pulveri gummi gotte ac aloës affundantur ſpiritus vini uncias tres quatuorve, digerantur per triduum, ac tinctura quoque effundatur; rhabarbari tinctura per vini ſpiritum tartariſatum modo mox daturo confectum extrahatur: nec non ſeorſim ex foliis ſennæ & agarico per ſpiritus ſcobis non verò raſuræ ligni guajaci ſequenti modo præparati uncias ſeptem octove octiduâ digeſtione tinctura & vis extrahatur; affundantur corticibus radicum eſulæ, ſcammonio, radicibusque ellebori nigri aquæ ſeminis aniſi per aquam ſimplicem & vinum factæ unciæ octo decemvè ac illorum vis per triduum quatriduumve in loco calido extrahatur; tincturæ omnes miſceantur, ac digerantur in *Mariæ Balneo* per viginti quatuor horas; ſingulorumque ac omnium dictorum purgantium capiti mortuo relicto affundatur ſpiritus vini optimi q. ſ. digeraturque ſimul in M. B. per octiduum, tinctura tum decantetur, ac cum cæteris tincturis mixtis ac digeſtis miſceatur; tumque totum illud mixtum ex re-

tortâ humilive cucurbitâ deſtilletur, ac ſpiritus eidem penè uſui inſerviens abſtrahatur ad ſyrupi liquidioris conſiſtentiam, relictum in retortâ cucurbitâve, lento igne ad maſſæ pilularum conſiſtentiam evaporetur; addendo ſolummodò circa evaporationis finem olei corticum arantiorum guttulas ſexdecim, vel ſcrupulum unum; hujus maſſæ grana octo blandè purgant ac illius ſumma doſis eſt ad grana quindecim: magni, quæſo, facias haſce pilulas, *Candide Lector*.

Spiritus vini tartariſatus.

℞. Tartar. crud. ex. gr. ℥vj.
Fiat pulvis ſubtiliſſimus, cui cribrato pulveri affundantur
Spir. vini optim. ℥xxviij.

Miſceantur ac ex cucurbitâ humili ſpiritus lento igne abſtrahatur; convenit quoque hic ſpiritus in *ſcorbuto*, *affectibus hypochondriacis* ac *obſtructionibus*, &c.

Spiritus Ligni guajaci.

℞. Scobis ligni guajac. q. v.
Deſtilletur per retortam tubulatam (qualem depictam inveniet *Lector* apud *Glauberum in furnis ſuis philoſophicis*) per vices cochleare unum alterumve ingerendo donec omnis ſcobs ſit ingeſta & deſtillata, tumque oleum à ſpiritu

ſpiritu ſeparetur; ſpiritusque guajaci ex. gr. unciis ſex affundantur totidem unciæ vini gallici neutiquam oleoſi; poſtque digeſtionem per triduum ſpiritus denuò abſtrahatur, ac uſui ſervetur.

Panchymagogos inter *pulveres* excellit pulvis panchymagogus *Quercetani* hoc modo ab ipſo traditus.

℞. Cryſtall. tartar. ℥j.
Fol. ſenn. elect. *Alexand.* ʒx.
Hermodactylor.
Turbith. gummoſ. ana ℥ß.
Rhabarbar.
Agaric. trochiſcat. ana ʒiij.
Scammon. præpar. ʒij.
Macis
Cinamom.
Galang. ana ʒiß.
Sacchar. violati ad pondus omnium.

Loco pulverum macis, cinamomi & galangæ addantur potius
Olei ſtillat. cinamom.
Macis ana gutt. v. vel vj.
F. pulvis tenuiſſimus, hujus doſis ʒj.

Panchymagogorum Pharmacorum Formulæ.

In formâ hauſtus.

℞. Electuar. panchymagog. *Zwelferi* ℥j.
Diacathol. *Nicolai* ʒij.
Syr. pantagog. *Mynſichti* ℥iij.
Tartar. vitriol. ℈ß.
Aq. menth. q. ſ.
MS. F. hauſtus, *omnes humores exturbans.*

℞. Elect. panchymagog. *Zwelferi* ℥iß.
Tinctur. cathol. p. 227. & 228. deſcriptæ ʒij.
Syr. holagog. apud *Schroder.* ℥iij.
Crem. tartar. ℈j.
Aq. fænic. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

℞. Reſin. jalapp.
Scammon. ana gr. v.
Fol. ſenn. ſ. ſt.
Extract. rhabarb. ana ℈ß.
Aq. cinamom. ℥ij.
Fænic. ℥j.
MS. F. hauſtus gratus.

In formâ decocti.

℞. Rad. angelic.
Irid. florentin.
Apii
Petroſelin. ana ʒiij. Rha-

Rha-barbar.
Ellebor. nigr. ana ℥ß.
Jalapp. reſinoſ. ʒiij.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ʒv.
Lauri
Calaminth. *Montan.* ana M. j.
Soldanell. ℥j.
Flor. ſambuc. p. ij.
Sem. apii ʒj.
Naſturti hortenſ.
Sinapi ana ʒiß.
Bacc. lauri
Junip.
Cort. median. ſambuc.
Tartar. crud. ana ℥ß.
Extrem. cort. citri
Nuc. moſch. ana ʒij.

Conciſa atque contuſa coquantur, váſis optimè clauſis, poſt digeſtionem per biduum, in ſ.q. vini rhenani & aquæ fontanæ, in colaturæ unciis triginta diſſolv.

Syr. pantagog. *Mynſ.* ℥iij.
Tinctur. catholic. p. 227. & 228. deſcript. ℥iß.
Spir. ſalis armoniac. ʒj.

MS. pro apozemate, *in hydrope admodum conveniente, aquas enim per diureſin ac diaphoreſin omnesque alios quantitate peccantes humores*

 blandè

blandè per alvum purgante; en ejus in hydropis ſpecie anaſarcâ dictâ effectum; dum chartis hæccemandarem, ægra dicto affectu hujus apozematis beneficio curata gratias nobis egit maximas.

Mulier quædam triginta ſex præter propter annorum ex bienni quartanâ incidit primò in pedum tumorem, gravida brevi poſt reddita ita intumuêre pedes cruraque ut pedibus meare impotens erat, aſt poſt enixum partum lochiorum fluxus vehemens ſecutus eſt, poſtque puerperium omnis evanuit tumor, brevique poſt rediit quartana, antiſcorbuticis verò ab eadem liberata; iterum denuò in pedum tumorem aſt graviorem incidit, quare varia epithemata uſurpavit quorum maleficio rediit quoque crurum tumor ac brevi etiam ventris totiusque corporis ac imprimis circa oculos, ita ut nihil omninò vidêre poſſet, reſpiratione difficiliori appetituque diminuto exiſtente, ſiti maximâ ipſi urgente, animique mœror ita adauxit ut continuò ferè, ob curationis exiguam ſpem, lachrymas funderet, quare oculorum tumor quam maximè ingraveſcebat; minuendi tollendive gravem hunc affectum ſymptomataque cauſa apozema dictum præſcripſimus de quo ſingulis manè & veſperi aſſumſit uncias duas treſve prout plus minusve vel alvum depoſuerat vel noctu ſuda-

ſudaverat; oculorum tumorem curandi cauſa præſcripſimus tantum decoctum, ex vino & aquâ, florum ſambuci, quo decocto pro epithemate interdiu uſa fuit, flores verò noctu oculorum tumoribus imponebat; ac intra quatriduum oculorum tumor penè evanuit, aſt non niſi ſecundo menſe ab affectu hoc gravi curata fuit, quandò quoque, ut dictum, gratias nobis ſummas egit.

℞. Rad. fænic.
Apii
Polypod. quercin. ana ℥ß.
Rhabarbar.
Mechoacann. ana ʒv.
Fol. ſenn. mundat. ℥j.
Agaric. alb.
Turbith. gummoſ. ana ℥ß.
Sem. apii
Naſturt. hortenſ. ana ʒij.
Baccar. laur. ℥ß.
Extremit. cort. arantior.
Zinzib.
Nuc. moſchat. ana ʒiß.
Tartar. alb. crud. ʒij.
Conciſa atque contuſa coquantur, vaſis quam arctiſſimè clauſis, in vini part. 1. aquæ fortanæ part. 2. in colaturæ ℔iß. diſſolv.
Syr. de ſennâ S. ℥iij. vel
Pantagog. *Mynſ.* ℥ij.

Aq.

Aq. theriac. compoſ. ℥iß.

MS. *convenit in affectibus hypochondriacis, chronicis, ad uncias duas treſve prout facilè difficulterque alvum deponat æger, uſurpatum.*

In formâ conditi.

℞. Electuar. diacathol. *Nicolai* ℥iß.
Panchymagog. *Zwelferi* ℥ß.
Conſerv. flor. anthos ℥j.
Pulver. panchymag. *Quercetani* ʒiij.
Sal. armoniac.
Volatil. ſuccin. ana ℈j.
Ol. rorisſmarin.
Majoran. nobil. ana gutt. vj.

MS. F. conditum, *in motibus epilepticis convulſivis &c. utile, blandè & humores qualitate quantitateque ſimul peccantes corrigens atque educens, ad nucis moſchatæ magnitudinem vel circiter aſſumtum.*

In formâ boli.

℞. Electuar. panchymagog. *Zwelf.* ʒiß.
Diagrid. gr. iv.
Myrrh. rub. gr. xv.
Sal. volat. ſuccin.
Arthemiſ. ana ℈ß.
Ol. ſuccin. gutt. ij.

MS. F.

MS. F. bolus *in menſtruis ſuppreſſis.*

℞. Electuar. diacathol. ℥iß.
Reſin. jalapp.
Agaric.
Diagrid. ana gr. iv.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Ol. menth. gutt. ij.
MS. F. bolus.

In formâ pulveris.

℞. Diagrid.
Reſin. jalapp. ana gr. v.
Fol. ſenn. mundat.
Tartar. vitriol. ana ℈ß.
Ol. macis vel
Cort. arantior. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

℞. Pulv. ſennæ *Wieri* ℥ß.
Reſin. jalapp.
Magiſter. gumm. gotte ana gr. v.
Cremor. tartar. ℈ß.
Ol. fænic. vel
Aniſ. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

In formâ pilularum.

℞. Reſin. jalapp.
Agaric. ana gr. v.
Trochiſc. alhand.

Aloë

Aloë lucid.
Sal. volatil. ſuccin. ana gr. vij.
Ol. ſuccin. gutt. ij.
Elix. proprietat. q. ſ.
MS. F. pilulæ, no. vij. *in menſtruis diutius retentis indèque ortis doloribus capitis fixis aut gravativis &c.*

℞. Gumm. ſagapeni aceto præparat. ℈ij.
Myrrh. rubr. ℈j.
Croc. britann. ℈ß.
Reſin. jalapp.
Diagrid.
Trochiſc. alhandal ana gr. xv.
Extract. cathol. noſtr. ℥j.
Sal. volat. ſuccin.
Armoniac. ana ℈ß.
Ol. ſuccin. vel
Menth. vel
Macis vel
Cort. arantior. gutt. viij.
MS. F. pilulæ no. L. deaurentur, *maximè conveniunt in affectibus hypochondriacis, (indèque ortis doloribus pungentibus borborygmis, &c.) ex menſtruis ſuppreſſis &c. originem trahentibus.*

Nota

Notæ in Uſu Catharticorum Pharmacorum Obſervandæ.

Καθαρτικὰ φάρμακα in praxi quam neceſſaria ac frequentia ſint, norunt, qui à limine tantum medicinam ſalutarunt; verum quia non omnibus ac ſingulis *morbis*, *humoribus*, *hominibus*ve &c. conveniant pharmaca cathartica; ſicque jam ad coindicantia jamque verò ad contraindicantia attendendum: ſic quoque videndum qualia eſſe debeant καθαρτικὰ quæ purgationis quantitas; quales requirantur vires, qualis ætas, qualis corporis habitus, quæ conſuetudo, quale vitæ genus, & quo tempore quâque cautione materia peccans ſit evacuanda, denique quid *ante*, *in*, ac *poſt* purgationem agendum obſeruandumque ſit, paucis pro rei gravitate ac neceſſitate, STUDIOSIS AC BENEVOLIS LECTORIBUS dabimus.

Præmittendam duximus primò quæſtionem, quâ quæritur *an* & *quid purgandum?* primam quæſtionem ſolvit ac probat *Martinus Wendelinus lib. 3. axiom. medic. axiomate* 780. inquiens, quod plenum eſt evacuari debere, quare quoque *Galenus in lib. j. aphoriſm. Hippocratis commentar.* 23. dixerit, humor (*quantitate*) ſuperexcedens ſi evacuetur, ipſum ægrum ſe ipſo fieri leviorem; quoad ſecun-

ſecundam IDEM *in eundem librum aphoriſm. commentar.* 2. reſpondit, humorem noxium ſemper vacuandum eſſe, & *lib. vj. commentar.* 31. humores malitiâ redundantes expurgandos eſſe, huc ſpectat quod *Magnus* SENEX *aphor.* 25. *ſect. j. & aphor.* 3. *ſect. iv. & vj. Epidem. iv.* 30. *p. m.* 808. tradidit, ſi qualia oportet purgari, purgentur, confert, & facilè ferunt, quare etiam *Hippocrates aphor.* 2. *ſect. iv.* monuit, purgantium medicamentorum uſu talia è corpore educenda, qualia ſpontè etiam prodeuntia juvant: contrario verò modo exeuntia ſiſtenda, hic quoque maximè tenenda aurea illa regula, quam IDEM *aphor.* 22. *ſect. j.* tradidit; concocta medicamento purgante educenda, & movenda, non cruda, neque per initia, niſi turgeant; plurima verò non turgent.

Quæritur porrò *quomodo, quantum, ubi* & *quandò* purgandum ſit: ut vidêre eſt apud *Martinum Wendelinum lib.* 3. *axiom. medic. axiomate* 1130. & *Hippocratem vj. Epidem.* quare quoque in purgatione & locus, in quo materia peccans evacuanda generatur, conſiderandus; nec non humoris peccantis motus ſurſum nempè an deorſum, neve aliorſum moveatur humor peccans; ejuſque natura bilioſa nempè an verò pituitoſa, acida, auſtera, &c. ſit humoris peccantis natura; ac copia, denique & morbi ſtatus, nempè an in augmen-

augmento neve in vigore, declinationeve ſit nec ne; ut & ſymptomata concurrentia purgationem nonnunquam ſimul indicantia videlicet cauſa hac ratione ſublata effectus & ſymptomata ſimul non raro tolluntur, nonnunquam verò contraindicantia ac vetantia hacque ratione ſi augeſcerent ac graviora eadem fierent, &c. quatuor dicta quæſita ex dictis dicendisve ſatis ſuperque percipi à *Lectoribus Studioſis* poſſe judicamus.

Conſideremus ergò porrò *qualia* debeant eſſe καθαρτικὰ φάρμακα, dein quæ *purgationis quantitas* &c. ultimò tandem ſervabimus ordinem huc uſque de medicamentis ſupradictis ac imprimis notis circa eadem obſervandis traditum.

A levioribus catharticis vel lenientibus ſ. lenitivis dictis incipiendum judicamus, antequam ad fortiora aſcendatur, nimis enim ſubitò aliàs fieret tranſitus ad inconſueta. Hicque neutiquam oblivioni tradenda, aſt ubique ſervanda aurea *Hippocratis* regula *aphor.* 51. *ſect. ij.* deſcripta; *plurimum & repentè vacuare, vel replère, vel calefacere, vel refrigerare, aut alio quovis modo corpus movère, periculoſum: omne ſiquidem nimium naturæ inimicum, paulatim verò quod ſit, tutum, & præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit*, quod ultimum C. *Celſus* obſervandum quoque *lib. j. cap.* 3. *p. m.* 25. ſuadet.

Liquidiora cathartica pharmaca ſiccioribus corporibus exhibenda; ſicciora verò humidioribus; circa quam regulam non levis ſubindè à nonnullis committitur error; verum ſi æger ſiccioris naturæ catharticum in formâ ſiccâ appetat ipſique præ cæteris formulis arrideat; indulgeat hoc ipſi medicus, hoc tamen cum mandato, ut æger horâ poſt aſſumtum in ſicciori formâ purgans, unâ atque alterâ aſſumat juſculum; aliàs non rarò in febres hecticas, acutas, inflammationes meningum, ſitim intolerabilem ac inexſtinguibilem &c. incideret æger.

Humoris evacuandi quantitas certis rationibus menſurari nequit, ut ſcriptum reliquit *Arnold. de villâ novâ doctrin.*4. *cap.* 17. *aphor. j.* quâ tamen copiâ humor ſit purgandus, ex affectu, quantitate & loco, in quo morbificus humor ſitus eſt, *Heurnius lib.* 12. *method. medend. cap.* 4. concludi poſſe putat: verum Nota nimis frequentem purgationem corpus quam maximè debilitare ut ex *Aſclepiade C. Celſus lib. j. cap.* 3. *p. m.* 29. probat,& ultrà modum ſi fuerint exhibita purgantia ex mente *Galeni comment.* 6. *in lib. vj. Epidem. text. v.* interficiunt: quare evacuationes extremæ id eſt uſque ad animi defectum, & repentè quæ fiunt, periculoſæ dicuntur; in evacuando verò ſatius eſt minus quam nimium facere, tutius enim eſt peccare in defectu quam exceſſu; aſt

tamen

tamen nimis debile ſi ſit catharticum pharmacum nihil agit, & commovet tantum, verum ſi nimis, ut dictum, vehemens, nocet, ut autor nobis eſt *Martinus Wendelinus lib. 3. axiomat. medic.* 1091. quandò verò à purgantibus exhibendis deſiſtendum docuit *Hippocrates aphor.* 19. *ſect. iv. & libro de veratri uſu* 1. *§*.6. *p.m.* 610. qui, inquit, medicâ potione dum purgantur, non ſitiunt, ipſorum purgandi finis non fit, donec ſitiverint; tutius tamen eſt, ut ſuprà monitum, citrà ſubſiſtere, (dixit *Nicolaus Curtius in ſuo libello de medicamentis lenientibus, præparantibus & purgantibus*,) quam ultrà progredi.

Vires quales eſſe debeant lippis tonſoribusque ſatis innoteſcit: non debilibus, morbis extenuatis, languidis &c. exhibenda propriè dicta cathartica, ut vidêre eſt apud *Petrum Poterium obſervat. & curation. centur. j. curat.* 22.

Ætatem quod attinet hæc pauca: parcius cathartica exhibenda *pueris*, quorum ſubſtantia continuò & inſigniter, propter inordinatos motus, nimiam auctionem, corporis rarietatem, ac proindè exhalationem multifariam diſſipatur; & *ſenibus*, quorum vita lucernæ inſtar parum jam habentis ſevi oleive, extingui ſolet, corporis ariditate plus quam humiditate, quæ tamen catharticorum vi ejicitur, laborant: ut & *gravidis* imprimis initio & fine geſtationis ut *Hippocrates aphor. j. ſect. iv. &*

Q 2 *aphor.*

aphor. 29. *ſect. v.* docuit, fœtui quoque nil ferè magis quam cathartici pharmaci exhibitio nocêre dixit ſæpius jam nominatus *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic. axiomate* 1255. nec non *iis quibus menſes validè purgantur*, dixit *Aëtius tetrab.* j. *ſerm.* 3. *cap.* 23. *ex Antylo.* Conſultum ergò judicamus, inquit *Fr. Joël lib.* 2. *phyſiol. ſect.* 5. ut pueri, prægnantes & decrepiti à purgationibus omninò abſtineant; at ſi neceſſitas maximè id efflagitet, iis benigniora remedia, pharmaca nempè leniſſima & lenitiva propriè dicta, qualia ſunt caſſiæ fiſtularis pulpa, rhabarbari macerati liquor, manna &c. exhibeantur.

Qualis jam debeat eſſe *corporis habitus*, *quæ conſuetudo*, *&c. quale vitæ genus* paucis demonſtrabimus: raræ texturæ homines parcè purgandos docuit *Heurnius lib.* 3. *method. ad praxin cap.* 8. ſit idem de valdè pinguibus & obeſis ut & valdè gracilibus dictum, ut vidêre eſt apud *Cl. Dorncreillium de purgat. p. m.* 148. calidæ verò & humidæ qui ſunt conſtitutionis facilè purgationes ferunt, ut probant *Heurnius & Dorncreillius locis ſtatim citatis*, pharmacis aſſueti majorem medicamentorum vim ferunt inſuetis, plurimum enim inſueti læduntur, imprimis pharmacum catharticum ſi in majori quam convenienti aut juſtâ doſi ipſis propinetur: qui duram agunt vitam, artemque laboris plenam exercent levem medicationem aſpernantur

tur dixit *Hernius loco* ſtatim quoque *citato*, excreta enim non copiâ ſunt æſtimanda, ut *Hippocrates aphor.* 23. *ſect. j.* monet, modo exeant, qualia exire oporteant: ſic quoque balneatores, bajulos, ruſticos, fabros ferrarios, & alios qui circa opificia laborioſa verſantur, multum evacuare non convenit, quondam probavit *Dorncreillius loco* ſtatim *nominato*: videbimus porrò quales & qui humores purgationem indicent quique vetent, dein quibus in morbis conveniant ac in quibus verò noceant; poſtmodum qui homines tolerare ac καθαρτικὰ φάρμακα abſque detrimento uſurpare queant, quive non niſi magno ſubindè cum periculo iiſdem utantur; tandem catharticum uſurpandi tempus & ſigna, quâque cum cautione hoc agendum; denique ac ultimò quid ante, in, ac poſt purgationem obſervandum ſit.

Rectè *Hippocrates libro de purgantibus* in initio p. m. 607. monuit; medicamentorum purgantium rem non ita ſe habere quemadmodum vulgò putatur: eodem enim, inquit, medicamento purgantur & non purgantur: quandoque verò alia purgat, quam quæ purgare ſolet: aliquandò nimium purgat: aliquandò ea quæ debet facit; pergit SENEX p. 608. text. 11. meritò ergò ad indicantia, coindicantia & contraindicantia, ut pag. 239. monitum, attendendum; quum, inquit, text. 111. itaque pharmacum alicui dare voles, ſive deor-

ſum ſive ſurſum purgans, interrogare ipſum oportet, an prius biberit medicamentum & an alvus ex deorſum purgantibus cita ſit, & celeriter obediat, aut dura: & ſi citam ac facilem ſolutu eſſe dixerit, mollioribus & paucioribus medicamentis opus habet; ſi verò dura fuerit, fortioribus indiget.

HUMORES *ergo purgationem indicantes ſunt.*

1. *Bilis præter naturam copioſior*; quare *Galenus in lib. iv. aphoriſmor. commentar.* 62. dixerit, humores bilioſos per alvum evacuatos ſanare morbum regium; indicat ergò bilis p. n. copioſior evacuationem eſſe neceſſariam: purgantium enim medicamentorum uſu talia è corpore educenda qualia ſpontè etiam prodeuntia juvant, legitur apud *Hippocratem ſect. iv. aphor.* 2. & *aphor.* 3. *ejuſdem ſectionis* nec non *aphor.* 2. 23. & 25. *ſect. j.* ſi, qualia oportet, purgentur, confert, & facilè ferunt; hocque comprobat experientia quotidiana, bilis enim p. n. copioſior ſi blandè per inferiora expurgetur, levamen indè ægri ſentiunt, morbique ac ſymptomata indè producta minuuntur imò curantur: monuit quoque SENEX *aphor.* 10. *ſect. iv.* purgandum eodem ipſo die ſi materia turgeat, & *aphor.* 24. *ſect. j.* in acutis morbis, (à bile utplurimum oriundis) in principiis medicamentis purgantibus utendum:

dum: quis, quæſo, humor magis ac citius turget bile? hæcque, de quâ ſermo eſt, præter naturam copioſior in corpore jam exiſtit, meritò ergò ſtatim bilis copioſior per catharticum pharmacum expurganda eſt; aſt, *nota*: ſingultus ſi adſit, ac is ex bilioſis ſit productus ac exortus humoribus, à purgationibus abſtinendum eſſe, ut ſuadet *Foreſtus ex Tralliano, lib. xviij. obſervat. ſchol.* 12.

2. *Pituita viſcida, ut Galenus lib. quos purgare oportet*, teſtatur: *copioſior imprimis in ventriculo ſi exſtiterit*; inquit *C. Celſus lib.* 2. *cap.* 12. *de alvi ductione p. m.* 85. aliàs non niſi præparata ac inciſa educenda, non verò cruda; aſt ſi turgeant ſtatim educenda jubet *Hippocrates aphor.* 22. *ſect. j.* convenit tamen ut catharticis pharmacis talibus in caſibus ſemper incidentia ſpirituoſa flatuſque diſcutientia admiſceantur, ut eò facilius minorique cum ægrorum moleſtiâ, dolore, anxietate ac torminibus pituita peccans educatur: rectè tamen *C. Celſus* loco citato pituitam viſcidam copioſiorem eamque in ventriculo præſertim exiſtentem educendam judicat; copioſior enim quia in ventriculo exiſtit, turget quaſi, non quod pituita illa propriè ſit in motu & de loco ad locum ſine ordine & ratione moveatur ac metus ſit ne materia hæc inconſtans & mota membro nobili infigatur ut *Galenus in hunc aphoriſmum vigeſimum ſecundum ſectionis primæ*

circà verbum turgêre commentatur, ſed quia materia hæc in viâ exitus jam verſatur, facilèque ac ſine periculo imminente educi poteſt; nam materia quæ in viâ eſt & exitus expulſioni aptus pateat, & ſi verè turgida non ſit, tamen non opus eſt concoctionem expectare, quia facilè & ſine periculo medicamento purgante quotidiè educitur: ſatius ergo eſt ſtatim educêre pituitam in ventriculo copioſiorem quam morâ vires perdere obſtructionesve pertinaces &c. excitare, inſpiciatur eâ de cauſâ *Antonius Muſa Braſſavolus in aphoriſmos Hippocrates & commentaria Galeni in eoſdem, p. m.* 114. 115. *&* 121. *lib. j. aph.* 22.

3. *Humores aquoſiores in inteſtinis, ventriculo, aliiſve partibus à quibus ad inteſtina aditus pateat, exiſtentes*, ut apud *C. Celſum loco mox citato* vidêre eſt, nam ſpontè ferè hi peccantes humores educuntur, ſunt enim jam in viâ & ad exitum quaſi parati; educantur ergò ſtatim, antequam vel aſcites vel hernia ſcroti aquoſa, vel crurum pedumve tumor &c. excitetur.

4. *Humores jam concocti, inciſi ac præparati, crudi nempè acreſque qui fuerint anteà* &c. juxta *Hippocratem aphor.* 22. *ſect. j.* ac *quantitate peccantes humores* in corpore qui collegerunt, ut *Aëtius tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 23. & *Paulus Ægineta lib.* 7. *cap.* 4. ſtatuêre, quantitate non verò qualitate humores peccantes, ſicque corpori moleſtos expurgandos docuit

Fuchſius

Fuchſius inſtitut. medic. lib. 2. ſect. 5. cap. 17. & *Galenus in lib. vj. aphor. commentar.* 47. quam ſententiam *Hippocrates ſect. iv. aphor.* 2. comprobat; nam qualitate ſolummodò ſi peccent, neutiquam καθαρτικὰ φάρμακα conveniunt, quia nihil horum beneficio è corpore exturbaretur, verum dolores pungentes, contorquentes, anxietates, vigilias, reſpirationesque difficiliores &c. pro humorum peccantium naturâ excitarent; non niſi acriores fierent leviter fortè anteà qualitate qui peccaverint humores; quare ſiſtendos potius *Hippocrates ſect. iv. aphor.* 2. & *aphor.* 25. *ſect. j.* eoſdem monuit, hac enim viâ ſi expellerentur qualitate peccantes humores, graviter ferrent ægri, ac ſymptomata ingraveſcerent.

5. Κάκοι χυμοὶ, ut putat *Fuchſius inſtitut. medicar. lib.* 2. *ſect. v. cap.* 16. vitioſi enim humores expurgandi ſunt, quantitate nempè ſi peccent, nam qualitate peccantes humores, ſunt quoque pravi ſucci, non tamen ſtatim per purgationem è corpore exturbandi; nam crudi & inconcocti neutiquam movendi juxta *Hippocratem aphor.* 22. *ſect. j.* præterquam in valdè acutis & ſi materia tum turgeat *aphor.* 10. *ſect. iv.* auſteri ſ. melancholici enim humores reverà pravi & vitioſi ſucci ſunt, hos verò non temperatos non præparatos ſed inconcoctos crudosque per καθαρτικὰ φάρμακα è corpore ſi quis educere vellet, extra rationem, experien-

Q 5 tiam,

tiam, ac auctoritatem ageret, diraque ac gravia ſymptomata hoc modo excitaret; convenit ergò atque oportet ut præparantia, humorumque acrimoniam temperantia, pituitoſosque viſcidos incidentia &c. in cacochymiâ præmittantur, antequam ad propriè dicta cathartica pharmaca aſcendat *Medicus*: de his in ſequentibus fuſius.

HUMORES *contraindicantes, ſeu vetantes purgationem ſunt*

1. *Bilis craſsior ac viſcidior*, quæ plerumque ita evadit ob humorem viſcidum ſolum vel ſimul ſubauſterum illi admixtum, undè non rarò in calculos concreſcit in folliculo fellis, ductu cyſtico hepatico nec non bilario ut id hyeme nonnunquam contingit bobus; idem quoque bis obſervavimus in mulieribus longo morbo extinctis; harum altera per ſex ſeptemve annos continuò laboraverat, in cujus quoque folliculo ultrà triginta calculi variæ figuræ diverſique coloris fuere reperti, quos inter unus nucem moſchatam magnitudine excellebat: craſſa ac viſcida non niſi inciſa ac liquidiora reddita ſunt expurganda, ut rectè monuit SENEX *aphor.* 9. *ſect.* ij. & *aph.* 70. *ſect.* vij; corpora, *inquit*, quum quis purgare volet, ea fluxilia faciat oportet; quare quoque *C. Celſus lib.* 3. *cap.* 18. ſuadet & perpetuum conſervandum jubet idque in omnibus morbis nempe,

nempe, ubi ab inferiore parte purgandus aliquis ſit ventrem ejus antè ſolvendum eſſe.

2. *Bilis valdè volatilis* aut *maximè acris*; nam ſi bilis valdè volatilis deorſum moveatur, metus eſt ne maxima illius pars per vaſa lactea ad cor deferatur, febreſque ſic acutiſſimas, cephalalgias graviſſimas, eaſque pulſantes &c. excitet; dein bilis *maximè acris* ſi purgantibus irritetur, facilè diarrhæam graviſſimam & hypercatharſin generat; facilè enim ferocit bilis ita acris: figentia ergò bilem volatiliorem potius uſurpanda quam cathartica pharmaca hoc in caſu cum ægrorum periculo præſcribere & in uſum revocare.

3. *Pituita valdè viſcida*; ratio ex *Hippocrate aphor.* 9. *ſect. ij.* jam data eſt; *valdè* enim viſcida non præparata nec attenuantibus, jam frigidis ubi cæterum conſtitutionis plus ſolitò calidioris eſt, jam verò calidis, ubi frigidioris temperamenti reperiatur æger, inciſa neutiquam educenda; cruda non concocta inciſa præparatave enim, inquit *Hippocrates aph.* 22. *ſect. j.* & *v. Epidem. xxv.* medicamento purgante nec educenda nec movenda, imprimis ibidem SENEX addit *per initia* nempè nondum inciſa, concocta, ac præparata, aſt *valdè* viſcida adhuc exiſtens.

4. *Pituita vitrea* vulgò dicta, ratio eſt quia vitrea redditur pituita ob admixtum acidum; acidum enim nempè inconcoctum ac incorrectum

rectum quantis cum doloribus pungentibus, ventris torminibus, ac quam difficulter per cathartica educatur, norunt experti Medici ac ægrotantes acidis humoribus ſcatentes, præſtat iucundè acidum nempè vel obtundentibus ac lenientibus vel ipſum diluentibus vel infringentibus, quam maximis cum ægrorum querelis citò, ſi modò citò: curare.

5. *Succus pancreaticus vel lympha vel ſaliva acidior vel auſterior*, ob rationem p. 143. & 144. ubi de humoribus acidis & auſteris vomitum prohibentibus egimus, traditam; deindè impediunt plerumque acida ac auſtera ipſam purgationem, quare noſtro judicio malè imò perverſè agunt, qui catharticis propriè dicta acida & auſtera admiſcent, non enim niſi purgationem tardant ac impediunt, ſi in totum ſubindè non tollant, aut ſummis cum pungentibus contorquentibusſve doloribus torminibusque ac præcordiorum anxietate operantur; fortè tamarindi ſi non eſſent acidi vel ſubacidi non tantum laxarent alvum verum etiam purgarent ipſam; facilè enim tantum illorum aciditati adſcribi poteſt: meritò ergò acidiora & auſteriora per temperantia ſpirituoſis ac volatilibus oleoſis ſcatentia vel obtundentia vel infringentia aut imbibentia corriguntur ac temperantur, quam ita injucundè ac non tutò ægros talibus humoribus ſcatentes curare.

MORBI,

Morbi, *& ſub his comprehenſa* Sympto-mata, *purgationem indicantes ſunt ſequentes*

1. *Apoplexia*, ut *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo*, p. m. 4. teſtatur: quia, *inquit*, humor & materia peccans partem aliquam principem occupat, qui affectus, ſi levis ſit, validâ purgatione, in duplici nempè triplicive doſi exhibitâ, facilè tollitur, modò purgantia ægrotantes aſſumere poſſint: duos novimus paraplegiâ laborantes ex apoplexiâ factos, qui beneficio valdè acrium clyſterum & purgantium in triplici doſi exhibitorum fuêre curati, aſt paraplegiâ, ut dictum, adhuc laborant: ſemper ferè acria clyſmata ut & fortia purgantia in apoplexiâ conveniunt, non tantum quia lympham craſſiorem, viſcidiorẽ pituitã, omnemve materiam viſcidam in cerebro contentam ac ex parte nervos obſtruentem ſicque ſpirituum animalium & generationem & in partes ſenſibus motuique dicatas influxum impedientem incidant, atque ex intimis abſconditisque corporis penetralibus eliciant ac expurgent, verum etiam ob acredinem, quâ fortiora & acriora purgantia prædita, maximè excitent; utantur tamen jam excitati apoplectici alterantibus imprimis viſcidos ac pituitoſos humores incidentibus, ſpiritus animales ut eò facilius generentur, ſerveturque clyſteribus vel

vel purgantibus ſolitò, ut ſæpius jam inculcatum, acrioribus aperta, ante omnia in uſum revocentur apophlegmatiſmi; obſervarunt enim nonnulli apoplexiam imò gravem per ſalivationem curatam.

2. *Epilepſia*, non tamen convenit purgantia dare in ipſo paroxyſmo epileptico, nam acria quia plerumque purgantia ſunt, non niſi convulſivos motus convulſionesque ob acredinem, quâ purgantia prædita, augerent aut de novo excitarent; verumtamen præparatis ac temperatis acido-auſteris humoribus nervos vellicantibus ac eoſdem ſuo auſtero quaſi conſtringentibus ſicque liberum animalium ſpirituum in nervos influxum impedientibus; meritò ad purgantia ſpecificis mixta ac ſine acidis præparata tranſit medicus.

Puella quædam decimum quartum jam præter propter agens annum, pituitoſa ac melancholica, ob matris obitum incidit in mœrorem graviſſimum fugiens omne conſortium; non longè poſt ex ſubitaneo terrore incidit in epilepticos quoſdam motus ac intra menſem in convulſiones ipſamque epilepſiam, ſuffocationem hypochondriacam gravem, appetitum planè abolitum ac continuam præcordiorum anxietatem maximam, menſtruorum ſuppreſſionem, lumborum dolorem ferè continuum veſperi cum magno frigore ingraveſcentem &c. plurimas noctes inſomnes aut hor-

horrendis inſomniis mixtas tranſigens: hanc morbi hiſtoriam, poſtquam puellæ Pater narraſſet, ſequentem dedimus (primò omnia acida, auſtera, crudaque &c. interdiximus, & ad hilaritatem hominumq; conſortium, quantum poſſibile, ut ſe componeret; præcepimus) mixturam ſingulis horis cochleatim uſurpandam.

℞. Aq. majoran. nobil.
Puleg.
Cort. citri ana ℥j.
Spir. ſalis armon. gutt. xv.
contra præcord. anxiet. noſtr. ʒij.
Tinctur. caſtor. ʒj.
Ant'epilept. ℥j.
Sal. volat. ſuccin. ℈ß.
Laud. opiat. gr. iij.
Syrup. ſtœchad. ʒvj.
MS.

Hujus mixturæ beneficio intra dies quatuordecim valdè ſymptomata fuêre diminuta quare in illius uſurpatione per menſem circiter continuavit ægra, tumque loco mixturæ ſequentem uſurpavit ſpiritum in vino ad guttulas viginti & ultrà.

℞. Spir. contra præcordior. anxiet. ℥ß.
Salis armoniac. ʒj.
Laud. opiat. gr. iiij.
MS.

Quo ſpiritu omnis præcordiorum anxietas ferè evanuit, imò ipſum adventantem paro-

roxyſmum adſtantes ſuperabant; ſingulis ſeptimanis bis quinque pilulas de ſequenti maſſâ ægrotans per tres circiter menſes uſurpavit ac quater quinquiesve ſemper indè alvum depoſuit:

℞. Gumm. ſagapen. aqua roſar. ſolut. ℈ij.
Myrrh. elect.
Sal. volatil. ſuccin. ana gr. xxv.
Croci optim.
Vitriol. martis ad albedinem calcin. ana ℈j.
Reſin. jalapp.
Diagrid.
Aloës lucid. ana ʒß.
Ol. lavendul.
Succin. ana gutt. vj.
MS. F. pilulæ no. LXX. deaurandæ.

Horum medicamentorum beneficio curata fuit hæc ægra, aſt menſtrua nondum habuit quare ſubindè hiſce pilulis adhuc utitur.

TINCTURA ANT'EPILEPTICA *ſuperius memorata.*

℞. Rad. pœoniæ maris ſicc. ℥ij.
Angelic. ℥j.
Ariſtoloch. rotund.
Fraxinell.
Valerian. ſylveſtr. ana ℥ß.
Fol. origan. cretic.

Majo-

Majoran. nobil. ana M. j.
Thymi
Rutæ
Salviæ ana M. ß.
Flor. pœoniæ maris
Hyperic. ana p. iij.
Betonic.
Salviæ
Lavendulæ
Roriſmar. ana p. ij.
Sem. amnios oriental.
Nigellæ ana ʒij.
Pœoniæ ℥j.
Caſſiæ lign. acut. ʒiij.
Caryophillor.
Extrem. cortic. arantior. ana ʒij.
Cardam. min.
Caſtor. optim.
Nuc. moſchat. ana ʒiß.
Spir. ſalis armon. ℥ß.
Conciſis atque contuſis affundantur
Spir. vini rectificat. pint. vj.
Ultimò addatur ſpiritus ſalis armoniaci, digerantur ſimul in arenâ per octiduum, dein exprimantur & per chartam emporeticam colentur fœcibusque iterum affundantur
Spir. vini optim. pint. iij.
Ponanturque denuò per quatriduum in B. M. dein ſine aduſtione abſtrahatur

hatur omnis ſpiritus, qui tincturæ priori affundatur ac uſui ſervetur in vitreo nimbo probè obturato.

Spiritus contra præcordiorum anxietates.

℞. Extremit. cortic. citri recent. ℔j.
Rad. angelic.
Caſſ. lign. acut.
Cinamom. morſu elect. ana ℥ij.
Nuc. moſchat. ℥iß.
Croci optim. ℥ß.
Opii correct. ʒij.
Conciſis atque contuſis affunde
Spirit. vini optim. pint. vj.
Salis armon. ℥ß.
Affundi quoque poteſt ſpiritus ſalis armoniaci ſpiritui hiſce ſpeciebus prius abſtracto;
MS. & poſt levem digeſtionem ſpiritus ſ. a. abſtrahatur, ac è fœcibus relictis paretur extractum in dicto ſpiritu diſſolvendum.

3. *Affectus ſoporoſi ferè omnes*; verum, *nota*: purgantia hiſce in affectibus debere eſſe acria ac in duplici doſi, ut monitum ubi de apoplexiâ egimus, exhibenda; aliàs nihil efficiunt purgantia, addenda quoque hiſce ſpecifica ex ſomnò excitantia, ut ſpirit. ſalis armoniaci, ol. ſuccini, tinctur. caſtorei, &c. hâcque ratione

tione nonnunquam tenax ac valdè viſcida pituita inciditur & expurgatur acriumque medicamentorum beneficio non rarò ex immodico illo ſomno excitantur, imò à gravibus hiſce affectibus liberantur ac curantur; libet hiſtoriam de lethargo hiſce inſerere.

Vir quiſpiam quinquaginta circiter annorum, poſtquam varios fructus horarios plus ſolitò uſurpaſſet, primò in nauſeam dein vomitum pituitoſorum & bilioſorum incidit, ac circa veſperi febriculam levi horrore adventantem, manè ſurgens adhuc febricitabat, quare ipſi ab experto *Medicinæ Doctore* Dno TECKOP mixtura corroborans ac nauſeam ſiſtens fuit præſcripta, cujus quoque beneficio omnia ſymptomata evanuêre, remanente levi febriculâ, quâ iterum poſt biduum ingraveſcente, vocarunt *Clariſſimum Virum* D. CAROLUM DEMATIUM M. D. *ac Chymiæ Profeſſorem extraordinarium*; qui quoque mixturam bezoardicam diaphoreticam præſcripſit, undè quoque levis cum levamine ſudor ſecutus, manente tamen febriculâ continuâ; ſummo manè unà cum Genero ex itinere adventans ægrum viſitavi, quem ſomniculoſum levi cum capitis gravitate inveni, ac eo ipſo die poſt meridiem nempè lethargo laborantem, qui nullis ferè modis ex præternaturali illo ſomno poterat excitari, quare ſtatim ſequens naribus apponendum unà præſcripſimus.

℞. Fol. rut.
Majoran. nob.
Roriſmar. ana M. ß.
Caſtor. optim. ℥iij.
Contuſ. & Conciſ. MS.
Ex hac mixturâ duas pupas confecerunt, quæ aceto calendulato fuêre irroratæ ac naribus appoſitæ, aſt nihil ferè levaminis indè ſecutum.

Tempora & nares oleo ſuccini inunximus aſt fruſtrà, dein ſpiritum ſalis armoniaci in philiolâ contentum, qui talibus in caſibus maximè conducit, ægrotantis nares ſummè ferientem circa ipſius nares continuò tenuimus, undè parum excitabatur, aſt mox profundè iterum dormiebat; tumque ſequens clyſma præſcripſimus.

℞. Decoct. emoll. & carmin. vulg. ℥viij.
Elect. diacathol. ℥iß.
Caſtor. optim. ℈ij.
Trochiſc. alhand. ℈j.
Sal. gemm. ℈iß.
MS. F. Clyſma ſtatim injiciendum,

Quo injecto bis alvum depoſuit, ac paulò diutius excitatum ægrum alloquendo ſervarunt, antequam in ſomnum relaberetur; quare clyſma veſperi fuit reiteratum cum levamine; manè ob *Doctiſſ.* D. DEMATII diſceſſum accerſiverunt *Experientiſſimum Virum Dominum* FRANCISCUM DE LE BOE SYL-

VIUM

VIUM *practicum ſummum*, tumque unà clyſma reiterandum judicavimus ac ſequentem mixturam ſingulis horis cochleatim uſurpandam præſcripſimus.

R. Aq. puleg.
Beton. ana ℥ij.
Ant'epileptic. ℥j.
Tinctur. caſtor. ʒij.
Spirit. ſalis armon. gutt. xxv.
Ol. ſuccin. gutt. iij.
Syrup. ſtœchad. ℥j.
MS.

Hujus & clyſmatis beneficio, undè ter alvum depoſuerat, tertio quartove die à lethargo fuit liberatus, omnium actorum memor; febris illa continua ſemel bisve ſubindè exacerbeſcens nondum fuit curata, imo qualia antifebriſuga uſurpanda præſcripſimus, neutiquam tamen ſuperavimus; appetitus interim rediit, bis ſponte alvum quotidiè depoſuit, levis quoque venæſectio unanimi conſilio fuit inſtituta aſt fruſtaneo eventu, tandem ſatis ceſſit.

4. *Paralyſis*, quo in affectu *Alexander Maſſarias lib. j. practic. cap.* 16. vehementiora medicamenta purgantia exhibenda docet, materiam, inquiens, peccantem expurgandam in paralyſi, & quidem per medicamenta purgantia non levia, non lenientia, ut multi facere ſolent, ſed per φάρμακα καθαρτικά vehe-

mentiora, quæ ab intimis & remotis partibus, materiam nempè viſcidiorem & tenaciorem nervos vel obſtruentem vel iiſdem infarctam, ſicque motum & ſubindè ſenſum, vel tollentem vel ſaltem impedientem ac minuentem, incidendo ac ſolvendo elicere ac expurgare valent.

5. *Tumor linguæ*, quem affectum *Galenus lib. xiv. method. medend.* 8. *p. m.* 947. curavit valido medicamento purgante (catapotiis videlicet ex aloë ſcammonio & colocynthide confectis ac veſperi exhibitis) ab initio porrecto. Intumeſcit plerumque pars ob humores quantitate ac ſubindè ſimul qualitate in corpore peccantes, (tumorum cauſas internas externaſque qui deſiderat adeat Chirurgiæ ſcriptores) res quoque cum ita ſe habeat, meritò purgantia ab initio, antequam nempè ſtagnatione acriores fiant extravaſati humores, aſſumenda præſcribuntur; tumor verò morâ cum indureſcere incipiat, meritò καθαρτικὰ φάρμακα tum rejiciuntur.

6. *Angina*, ut teſtatur *Clar. Franciſcus Joël lib. ſecund. phyſiolog. ſect. v.* ubi de *excretis & retentis* agit p. m. 119. quia, inquit, eſt ægritudo periculoſa imò & acuta; & purgandum ſtatuit HIPPOCRATES *ſect. j. aphor.* 24. in acutis morbis in principiis medicamentis purgantibus utendum: & *ſect. iv. aphor.* 10. purgandum in valdè acutis, eodem ipſo die;

dif-

differre enim in talibus malum; nec inſubidè *ſect. ij. aphor.* 29. (hujus aphoriſmi ut & aphoriſmi vigeſimi ſecundi ſectionis primæ explicationem vide ſis apud *Joannem Walæum in ſuâ medendi methodo p. m.* 35. *&* 36.) incipientibus morbis ſi quid movendum videtur, move: vigentibus autem, quieſcere multò præſtat, quod quoque *Galenus libr. quos purgare oporteat & commentar. in lib. prorrhet. text.* 37. confirmat, purgandi, inquiens, occaſio in acutis morbis datur ſolum circa principia, imò nullis etiam concoctionis ſignis apparentibus, ut *Dorncreillius lib. de purgat.* ſtatuit; imò ſemper in morbi principio tutò fieri poſſe ſcriptum reliquit *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic. axiomate* 1097. quod quoque conteſtatur *Galenus lib.* 3. *de judiciis cap.* 5. Contigit utplurimum alvo adſtrictâ quod laborent anginoſi, convenit ergò vel clyſter injectus vel purgans ſimul viſcidos pituitoſosque humores incidens exhibitus, ſtatimque, ſi vires ægrotantiumve ſtatus anni, conſuetudo &c. aliquouſque concedant, vena ut ſecetur, oritur enim utplurimum vel à ſanguine abundantiâ ſuâ peccante vel quoque eodem viſcido pituitoſo; qui ſe pituitoſus, & calor quidam, exercitatio, motusve plus ſolitò majores præcedant; undè ſolvitur liquidiorque redditur aut pituita viſcida (ſicque ſoluta ſanguini miſcetur, ac unà cum ſanguine

per totum corpus magis ac citius movetur ac circulatur) aut ſanguis anteà jam pituitóſus viſcidus exiſtens, quique tum ab aëre frigidiori, ambiente aut ore patulo hauſto, aut cerevifiâ frigidâ &c. affatim ac repentè deglutitâ in tonſillis, uvulâ, muſculis laryngis & œſophagæis contentus coagulatur, ac in motu ſiſtitur ſicque angina excitatur: *Hippocrates quoque de victu acutorum text. xxxix. p. m.* 300. à fluxione glutinoſâ (*viſcidâ*) anginam fieri ajit: meritò ergò purgantia in anginæ principio præſcribuntur, primò ne morbus augeatur & peccantes humores è corpore exturbentur; deindè, quia incidentia ſpirituoſa ſemper ferè purgantibus talibus in affectibus addantur, ipſa vaſorum obſtructio non rarò ſolvatur, quotidianâ experientiâ teſte, tertiò ipſe muſculorum, faucium, tonſillarumque tumor tollatur vel ſaltem imminuatur, ſicque ulteriori curationi jucundior citior imò tutior via paretur.

7. *Aſthma*, à pituitâ viſcidâ nempè ſi oriatur, tumque liquida purgantia quibus ſpiritus ſalis armoniaci & aqua hyſſopi aut ſimilia ſpecifica ſi admixta fuerint, multum præſtant, inciditur enim hac ratione pituita viſcida in pulmonibus contenta & obſtruens, reſpirationemque difficiliorem & breviorem efficiens, inciſaque hac ratione facilè ſubindè tollitur illa difficilis reſpiratio ac pro tempore cura-

curatur æger liberiuſque reſpirat; quare ſequentem de aſthmate hiſce inſero hiſtoriam.

Vir quiſpiam quadraginta quinque circiter annorum ex levi pleuritide aſthmaticus erat factus, quare ſemper ferè ſingulis diebus imprimis circa autumnum non itidem in æſtate nec vere, croci pulveriſati ſemiſcrupulum cum vitello ovi aſſumſerat, quod in principio imò per ſex ſeptemve quidem annos ipſi multum profuit, aſt tandem nil emolumenti, etſi ſcrupulum croci aſſumeret, indè habuit; alvo adſtrictâ laborans ad nos venit; ac ipſi præſcripſimus laxans quoddam ex prunis, foliis ſennæ, & ſemine aniſi, &c. ac poſtea rediit petiens purgans quoddam, ac ſequens dedimus.

℞. Elect. hydragog. p. 211. & 212. deſcript. ℥iij.
Flor. ſulphur. ℈j.
Sp. ſalis armon. ℈ſs.
Aq. hyſſop. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumpto optimè alvum depoſuit, ac tali cum aſthmatis levamine, ut curatum ſe credidit; quem hauſtum aliquoties imò ſemper ferè cum reſpirationis difficilioris levamine uſurpavit; aliàs in reſpiratione difficillimâ non niſi tincturâ croci cum ſpiritu ſalis armoniaci in vino hiſpanico utebatur, aut quoque

ſubindè guttulâ unâ atque alterâ balſami ſulphuris aniſati in ſyrupo papaveris erratici aut de hyſſopo.

8. *Pleuritis*, quam purgatione indigêre ſtatuit *Galenus in lib. vj. aphor. commentar. v.* nempè ſi dolor ad ὑποχόνδρια deſcendat quod quoque ipſe *Hippocrates in libro de victu acutorum* edocuit, & expreſſis verbis *libro de veratri uſu p.* 612. & *Joël lib. ſecund. phyſiolog. ſect. v.* docuit, quia, inquit, eſt morbus acutus citòque curſum abſolvens: aſt *Petrus Foreſtus lib. xvj. obſervat. ſchol.* 33. notat, Pleuriticis medicamenta purgantia non exhibenda, ſi ſint validiſſimis febribus correpti, aliàs purgantia & poſſe dari ac quoque convenire.

Vir quiſpiam triginta ſeptem octove circiter annos natus, plethoricus, tuſſi catarrhali diu fuerat afflictus, omnia ferè eâ de cauſâ hujus illiuſve è conſilio præparata ac aſſumta aſt fruſtraneo eventu, tandem poſt ſolitò majorem motum incaluit, ac ſtatim dolor punctorius ſuprà ſiniſtram mammillam vehementer inſurgens, ſimulque febris gravis ac capitis dolor diſtendens, ipſum arripuêre tuſſisque inde maximè ingraveſcebat, quare vocatus ſtatim venæſectionem in ſiniſtro brachio inſtituendam curavi & juſſi, poſtque venæſectionem reſpiratio liberior, dolor & capitis diſtendens & punctorius circa mammillam remiſſior

miſſior redditus, mox de ſequenti pulvere ſcrupulos duos cum aquâ hyſſopi & ſyrupo papaveris erratici aſſumſit.

℞. Rad. bardan. major. ℥ij.
Glyzirriſ.
Taraxic. ſicc.
Flor. papav. errat. ana ℥j.
Sulphur. ʒiij.
Sem. card. Mariæ.
Ocul. cancr. ana ℥ß.
Lap. prunell.
Antim. diaphor.
Croci optim.
Corall. rubr. præparat. ana ʒij.
MS. F. pulvis tenuiſſimus, cujus doſis à ʒß. ad ʒj. in aquâ hyſſopi &c. exhibitus; multum in pleuritide præſtat.

Poſt pulveris uſurpationem omnis dolor, febris, reſpiratio difficilis &c. evanuit; multaque phlegmata ſanguinolenta excrevit, noctu verò ingraveſcebat iterum dolor punctorius, quare manè reiteravi pulverem, & ſequentem mixturam, de quâ ſingulis horis cochleare unum alterumve aſſumeret, præſcripſi, ac venæſectio levis iterum cum levamine fuit inſtituta;

℞. Aq. hyſſop. ℥iv.
Theriac. ſimplic.
Prophylactic. ana ℥ß.

Hujus

Hujus deſcriptio & præparatio exſtat apud *Clariſſ. Virum D. Fr. de le Boë* SYLVIUM *in ſuâ praxeos medicæ ideâ novâ lib. j. cap. xxviij. §. 31. p. 402. & 403.* & apud D. *Paulum Barbette in ſuâ praxi lib. iij. cap. 3. de febribus.*

Pulver. antipleuritic. ʒij.
Spir. ſalis armoniac. gutt. xv.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. è ſucco florum papaveris erratici expreſſo parat. ℥iſs.
MS.

Item linctum ſequentem continuò aſſumendum.

℞. Syr. papav. errat. è ſucco nempè expreſſo parat.
Diacod.
De hyſſop. ana ℥j.
Flor. ſulphur. optimè lævigat. ʒiſs.
MS. F. linctus.

Poſtea ſingulis noctibus duas aſſumſit pilulas ob tuſſim gravem, moleſtam ac inveteratam deſcriptas pag. 55. quorum medicamentorum beneficio & phlegmata optimè excrevit, dolor evanuit, febrisque remiſit, manente ſolummodò tuſſi, quare in uſurpatione pilularum dictarum aſt fruſtrà continuavit, appetitus quia abolitus remanſit ac in urinâ ſigna concoctionis reperiebantur purgans præſcripſi ſequens.

℞. Elect.

℞. Elect. hydragog. p. 211. & 212. deſcript. ℥ij.
Cholagog. p. 180. deſcript. ℥j.
Flor. ſulphur.
Spir. ſalis armon. ana ℈ß.
Aq. hyſſop. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Quo optimè alvum depoſuit, iterumque pilulas dictas uſurpandas juſſi, quarum quoque beneficio brevi tum ab inveteratâ illâ tuſſi fuit curatus.

9. *Febres*, tum *continuæ* tum *intermittentes*, in quibus purgationem neceſſariam ſtatuit *Hartmannus in baſilicam Chymicam Crollii cap. de febribus*; imò purgantia in febribus aſt non in paroxyſmis & quidem vehementibus, ut rectè edocuit SENEX *libro de purgantibus textu v. p. m.* 609. *& libro de veratri uſu p.* 612. aſt paulo remiſſis aut intermiſſis magnum ſæpius habent uſum, imprimis ſpecifica febrifuga ſi admiſceantur: *Joubertus lib. 2. practic. Capite quinto*, in cauſo, inquit, purgandum omninò die ſecundo: quippe tertius, quo exacerbatio fieri ſolet, minus eſt opportunus; & *idem Capite quarto ejuſdem libri* in febre ſynocho putri manè purgans aſſumendum idque poſt φλεβοτομίαν, præſtat ſanè in hac febre impuri ſanguinis portionem haurire, quod verò ſupereſt expurgare medicamento: hæcque niſi intrà triduum fiant, commodus purgationi

gationi locus non dabitur. Tertiana febris quum apprehenderit, ſiquidem videbitur tibi non purgatus eſſe, quartâ die pharmacum dato, ac diebus intermiſſionis utatur æger cibis per alvum ſecedentibus, ut monuit *Hippocrates libro de affectionibus textu xviij. p.* 171. & *textu xix.* ſi verò, inquit, quartana apprehenderit, ſiquidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpoſitis tribus aut quatuor diebus, pharmacum ſurſum verſus purgans dato in ipſâ apprehenſione; & interpoſitis diebus rurſum aliud deorſum purgans dato in ipſâ apprehenſione: *Joubertus libro citato cap. ij.* providendum, inquit, in quartanâ, ut καθαρτικὸν aſſumatur pridiè acceſſionis, aut ipſo acceſſionis die, ſi ardior fuerit paroxyſmus: in quartanâ non ſemper & perpetuò ſigna concoctionis ſunt expectanda, antequam purgans medicamentum exhibeatur ſtatuit *Petrus Foreſtus lib.* 3. *de febribus obſerv. ſchol.* 34. vehemens tamen vacuatio in initio quartanæ minus convenit: ob id quod humor, qui hanc efficit, tractui contumax eſt: idem ibidem docuit: in *metu*, *nota*: febris malignæ optimum eſt evacuare, antequam nempè illa generetur, & dum virtus adhuc conſtat, edocuit *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic. axiom.* 1060. inſpiciat STUDIOSUS LECTOR HIPPOCRATEM *lib. de affectionibus text. xiij. & xiv. p. m.* 169. nec mirum purgantia enim ſpeci-

ſpecificis ac incidentibus mixta & materiam morbificam exturbant, & obſtructiones ſolvunt ſicque plurimæ febres curantur.

10. *Fames à ſalivâ viſcidiori & pinguiori pituitâve viſcidâ bileve pinguiori diminuta aut abolita*, horum humorum peccantium maleficio obtunditur blanda in ventriculo contenta ac ſuperius ſtomachi orificium blandè vellicans aciditas, ſicque fames diminuitur; aut cauſæ dictæ ſi graviores famem tollunt: rectè ergò purgantia medicamenta talibus in affectibus præſcribuntur, quia illorum beneficio peccantes humores è ſtomacho corporeque expelluntur, ſicque tutior ac jucundior breviorque via curationi paratur.

Vir quiſpiam quadraginta quinque circiter annorum, macer, inveteratâ tuſſi maximè vexatus, phlegmata viſcoſa ac tenacia incredibili quantitate indies excernens, poſt longum & gravem periculoſumque morbum in famis abolitionem incidit, quâ per tres circiter menſes fuerat vexatus, & quicquid contrarium aſſumſit, ne quidem quam leviſſimam mutationem indè ſentiit, medicamenta eâ de cauſâ aſſumta & uſurpata etſi potentiſſima; quare ſingulis ſeptimanis bis pilulas angelicas veſperi aſſumendas præſcripſi, ac diebus intermediis manè in vino guttulas quatuordecim elix: proprietatis uſurpavit, in quorum medicamentorum uſurpatione per duas tresve hebdo-

hebdomadas optimo cum ſucceſſu continuavit, tumque ipſi mixturam ſequentem cochleatim uſurpandam dedi.

℞. Aq. menth. ℥iij.
Tinctur. ſtomach. ʒvj.
Ol. menth. criſp. gutt. iij.
Syr. menth. ℥j.
MS.

Acida ob tuſſim maximè moleſtam non addidi; hujus tamen poſt uſurpationem appetitus rediit, ultimò ob mixturę averſationem ſequens veſperi uſurpavit conditum ad nucis moſchatæ quantitatem, quo etiam curatus, nam appetitus rediit, ac ingeſtos cibos optimè digerit.

℞. Conſerv. menth. criſp. ℥iß.
Roſar. rubr. ʒvj.
Rad. enul. campan. condit. ℥ß.
Zinziber. condit. ʒij.
Ol. menth. criſp. gutt. vj.
Lap. prunell. ʒij.
MS. F. conditum.

TINCTURA STOMACHICA
jam jam nominata.

℞. Rad. enul. campan. ℥iß.
Zedoar. ℥j.
Calam. aromat.
Angelic.
Galang. ana ʒvj.

Zin-

Zinziber.
Liquirit. ana ℥ß.
Fol. menth. criſp. M. ij.
Bacc. junip. ℥j.
Lauri
Sem. fœnic. dulc. ana ℥ß.
Aniſi
Carui
Cinam. acut.
Santal. rub. ana ℥j.
Piper. nigr.
Extrem. cort. arant.
Cardamom.
Nuc. moſchat. ana ʒij.
Conciſis atque craſſè contuſis affund.
Spir. vini rhenan. ſtop. iß.
Miſceantur ac digerantur per octiduum, tumque tinctura decantetur, reaffundanturque
Spir. vini rhenan. pint. iij.

Ac digerantur iterum per octiduum, tinctura decantetur ac priori tincturæ affundatur & uſui ſervetur.

II. *Icterus flavus*, quare *Galenus commentar. in ſect. iv. aphor.* 62. dixerit, humores bilioſos per alvum evacuatos, ſanare morbum regium: doctam & accuratam de ictero qui vult deſcriptionem adeat *Clariſſ. Doctiſſimique Viri* D. FR. DE LE BOE SYLVII *praxeos medicæ ideam novam cap.* XLVI. *p.* 790. *& ſeqq.*

Mulier quædam quadraginta duos annos nata, melancholica, poſt varia diuque aſſumta viſcidiora ac pinguiora alimenta incidit in alvi adſtrictionem, ac circa præcordia dolorem maximè compreſſivum ac graviter afficientem; ac ſemper circa veſperi anxietates præcordiorum ſummas, ita ut præ dolore ac anxietate multas noctes inſomnes traduxerit, urinæ erant obſcurè rubentes, alvi verò excrementa ferè albicantia, aſt quarto vocationis die vix erant mutata: vocatus ſtatim ſequentem hauſtum purgantem præſcripſi.

℞ Elect. cholagog. p. 180. præſcript.
hydragog. p. 211. & 212. ana ℥iß.
Spir. ſalis armon. ℈ß.
Tinctur. croci ʒj.
Aq. gramin. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Quater ab hoc purgante cum doloris compreſſivi & præcordiorum anxietatis levamine alvum depoſuit; quo facto ſequens dedi apozema aperiens, de quo quater quinquiesve aſſumſit ad uncias tres pro vice.

℞. Rad. rubiæ tinctorum ℥j.
Urticæ (ex mente *Geſneri*, qui ſummis laudibus hanc radicem in ictero extollit)
Curcum.
Chelidon. major. ana ℥ß.
Fol. marrub.

(De

(De marubio ejuſque ſucco ex foliis expreſſo inſpiciatur *Foreſtus lib. xix. obſervat. xix. in ſcholiis*, qui ibidem refert nonnullos uſu ſyrupi ex ſucco marrubii confecti fuiſſe perſanatos, cum multa alia remedia fruſtrà uſurpata fuiſſent.)

Cuſcut. ana M. j.
Flor. geniſt. p. ij.
Sem. cannab. ℥ß.
Aquileg.
Petroſelin. ana ʒiij.
Coq. ex vini albi tenuioris & aquæ puræ q. ſ. in colat. unciis xxx. diſſolv.
Syr. de cichor. cum rhabarb.
Diacnicu ana ℥ij.
Tinctur. croci ʒij.
Spir. ſalis armon. vel
Tartar. fœtid. ʒiß.
MS. pro apozemate.

Hujus apozematis beneficio omnia evanuëre ſymptomata, & urinas ferè nigricantes multas excrevit, tandem ſequenti uſa fuit medicamento, (quo ſolo poſt purgationem ſimul incidentem & aperientem multos colore fœdiſſimos perſanavimus) ad guttulas decem ex vino

℞. Spir. ſalis armon. ʒiij.
Tinctur. croci ʒij.
MS.

Hujusque beneficio ac vi percurata fuit ac manet.

NOTA: nonnulli venæſectionem in icte-ro inſtituunt juxta mentem & ſententiam *Aëtii & Avicennæ &c.* qui ſtatuêre, duo eſſe maxima curandi icterum remedia, venæſectionem nempè & purgationem; *Galenus* verò *tantus ille phlebotomiæ amator in libro de purgantium vi*: ſi, inquit, morbo regio laborantibus ſanguinem miſeris, extremum in perniciem ages; non quoque venæſectio in ictero quà ictero convenit, indicat enim vel deobſtructionem vel humorum quantitate qualitateve peccantium exturbationem, aut correctionem, nonnunquam verò volatilium levem fixationem &c. ſemper & ubique ſervanda nonquam verò negligenda dicta *Hippocratis aphor.* 62. *ſect. iv.* & *coac. prænotion. j. p.* 172. quibus per febres, inquit, morbus regius ſupervenerit ante diem ſeptimum, malum: & *aphor.* 64. *ejuſdem ſectionis & coac. prænotion. j.* 173. quibus per febres morbus regius die ſeptimo aut nono aut undecimo aut quartodecimo ſupervenerit, bonum, niſi dextrum hypochondrium durum ſit, alioqui minimè bonum: quod C. *Celſus quoque lib.* 3. *cap.* 24. *de morbo regio p. m.* 175. ſtatuit: inſpiciat *Studioſus* LECTOR *caput illud vigeſimum quartum libri tertii* C. *Celſi*, lectu eſt jucundum & digniſſimum, nec non *aph.* 42. *ſect. vj.* *Hippo-*

Hippocratis; non rarò enim evenit febricitantibus quod icterus ſuperveniat, illique eâ de cauſâ varia præſcripta medicamenta uſurpent, imò purgationem & venæſectionem tolerent: aſt loco curationis hydropicos factos morboſve chronicos indè exortos, ſummis ac potentiſſimis etſi poſteà uſurpatis medicamentis, vix imò vix curatos novimus.

12. *Morbi meſenterii*, aſt purgatio ne ſit larga, neque continens, & aſſidua, multò minus moderatæ purgationis limites tranſcendens docuit *Mathæus Martini in tractatu ſuo doctiſſimo lectuque digniſſimo de morbis meſenterii & malo hypochondriaco*; non enim talibus in morbis ab obſtructione & humoribus qualitate peccantibus præſertim excitatis, conveniunt φάρμακα καθαρτικά, niſi poſt incidentia deobſtruentia humorumve qualitatem peccantem temperantia anteà ſint uſurpata; ſicque juxta *Hippocratem aphor.* 22. *ſect. j.* concocta non verò cruda medicamento purgante educenda: docuit enim SENEX *aph.* 9. *ſect. ij.* quod corpora quum quis purgare volet, ea fluxilia facere oporteat.

Miram quandam infantuli miſerè afflicti hiſtoriam narrare placet; infantulus tertio poſt nativitatem die epidermis omniſque cutis de corpore erat quaſi abrupta & avulſa, magnaque ſanguinis copia ſecuta, ac ita per menſem circiter excoriata vixit, ejulatus præ dolore

continuò edens, adverſus quem affectum nil præter oleum raparum cum cretâ mixtum uſurpavêre; hoc tempore ita macruit & attenuatus fuit hic infantulus, ut non niſi oſſa habêre dixiſſes, quæ extenuatio ſeptemdecim hebdomadis duravit, tumque optimè valuit & ita accrevit ac pingueſcere cœpit ut nemo mortalium eundem infantulum anteà ita graviter afflictum dixiſſet; annum verò cum jam ſuperaſſet incidit grandem in abdominis duritiem ac tumorem, quicquid verò eâ de cauſâ in uſum revocarunt parentes oleum & operam perdiderunt; duravit illa abdominis durities illeque tumor ferè per quadrimeſtre, tumque diarrhæâ grrviſſimâ per quatuordecim dies fuit afflictus; quæque ſponte fuit ſedata omniſque abdominis durities ac tumor evanuit; brevi iterum pòſt cholera ipſi invaſit tali cum febre ut mox mox moriturum adſtantes putarunt, ſingula febrilis exacerbatio per quadraginta octo horas duravit ſicque per octiduum decubuit, quo tempore nil ferè alimenti aſſumſit; uſurpavit tum temporis & niſi tribus hujus morbi ultimis diebus, de ſequenti mixturâ parum ſingulis horis

℞. Vin. rhenan. ℥ij.
Aq. cinam. ℥iij.
Sacch. optim. q. ſ. ad gratam dulcedinem.
MS.

Quâ

Quâ mixturâ aſſumtâ & vomitus & alvi fluxus ceſſavêre, jamque hilaris & ſanus vivit.

13. *Affectio hypochondriaca & melancholia*, juxta *Hippocratem aphor*. 9. *ſect. iv*. melancholicos, *inquit*, infrà vehementius purgabis; quod *Galenus libr. quos purgare oporteat* & *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. vij.* confirmant: *nunquam* tamen hiſce in regionibus καθαρτικὰ φάρμακα *in initio* ſunt præſcribenda, niſi prius auſteri illi ac inconcocti humores ſint præparati & temperati; lippis ac tonſoribus enim notum eſt, melancholicos à vehementioribus purgantibus medicamentis toties non dejicere alvum, quam quidem aliis humoribus ſcatentes, etſi eadem purgantia exhibeantur ipſis imò καθαρτικὰ φάρμακα exhibita melancholicis, illos vix turbare, bilioſis, verò pituitoſisve aut ſeroſis ſi in eâdem quantitate ac doſi præſcribantur, maximè & vehementer illos turbare ac purgare; quod fit ob humorum melancholicorum cruditatem, ut & quia auſteri humores purgationem ſiſtunt; cum verò purgantia vehementiora melancholicis exhibeantur, aut non operantur aut parum ſummis cum torminibus, doloribus contorquentibus, præcordiorumque anxietate operantur; quare potius ſpirituoſis, ſalibus volatilibus & præſertim oleoſis, ac lenientibus utendum, quam hâc ratione injucundè circa ægrotantes praxin exercêre.

S 4 Ma-

Matrona quædam quinquaginta annos circiter nata, intra biennium menſtrua non habuerat tamen ſana ac hilaris vixit, tumque ob filiam non ex voto viro nuptam incidit in graviſſimum animi mœrorem, ſemper tamen præſentibus domeſticis ac aliis maximè hilaris apparuit; locis verò in ſolitariis cum modò eſſe poſſet, ſumma imò terribilia ſuſpiria edidit, moxque tum lachrymas plurimas fundit, ac filiæ miſerrimum ſtatum deploravit; quod per ſemeſtrè jam duraverat; antequam marito aut domeſticis ex clamoribus ac ſuſpiriis hoc innotuit, nullas tamen melancholiæ rationes cauſaſque voluit patefacere, ac brevi pòſt tam melancholica facta, ut præſentibus domeſticis, amicis aliiſve, non niſi ſummâ melancholiâ afflictam ſeſe oſtenderit; gravem hunc tollendi gratiâ affectum duos accerſivêre medicos, qui poſt hiſtoriam affectus intellectam hauſtum melanagogum validum ex radicibus hellebori nigri & foliis ſennæ &c. præſcripſerunt, aſt tamen poſt hauſtum aſſumptum parum tantum (talem quoque vel ſimilem hiſtoriam de practico quodam narrat *Walæus in ſuâ medendi methodo, p. m.* 50. qui melancholico quodam ter quaterve purgans exhibuerat, qui tamen alvum vel minimè non depoſuerat) ſummis cum ventris doloribus contorquentibus dejecit, tertio die in ſalvatellâ venam ſecandam curarunt, quo facto apoze-

apozemata refrigerantia imò acidis mixta fuêre præſcripta, & ſingulis ſeptimanis reiterarunt hauſtum purgantem ex ſennâ & elleboro nigro, aſt ſingulis vicibus minus & majoribus doloribus imò ultimò maximâ cum præcordiorum anxietate alvum depoſuit, ac intra menſem deliravit; nihilque medicamenti amplius aſſumſit, ac per ſemeſtre ferè ita deliravit, quo tempore ſingulis noctibus ne quidem per horam unam atque alteram dormiverat, aſt ſemper non niſi filia mea filia mea miſera clamitabat: animi gratiâ hinc indè profectus fortè fortuna maritum fui allocutus, qui poſt varia dictam hiſtoriam de quâdam ipſi notâ mihi narravit, meumque auxilium petiit, quam petitionem tamen ob temporis brevitatem denegavi; acriter tamen cum inſtaret conceſſi, ac ſtatim propriam uxorem eſſe dixit; circa veſperi viſitandi gratiâ cum veniſſem ægram horribiliter, niſi filia, filia, mea cauſa eſt clamantem, ac torvo vultu adſtantes domeſticos aſpicientem inveni, moxque rogavit quinam ille adſtans non enim novi? amicum quendam eſſe maritus retulit, ulterius tamen quærenti reſpondit affectum tuum gravem curandi cauſâ, ſi Deo ita placeat, huc venit; ach! utinam, reſpondit, hoc poſſet fieri, ac Deo Optimo Maximo placêret; ac moderatiora videbantur tum omnia ita ut nobiſcum adhuc cœnaverit; hanc miſerè afflictam ma-

tronam vix febricitantem inveni, aſt maximè tum de præcordiorum anxietate ac cordis quaſi contorſione ac appetitu ferè inſatiabili, conquerebatur; & quod mirum ſingulis ferè diebus alvum deponebat, utinam ajebat, modò dormire poſſem & hanc præcordiorum anxietatem doloremque cordis poſſes tollere, curata exiſterem, & omnia à te præſcripta & præſcribenda libenter aſſumerem, quare ipſi granum unum laudani opiati cubitum ituræ aſſumendum præſcripſi, atque hac nocte per tres circiter horas dormiverat, manè ſurgens eadem ægra non videbatur, quare duas veſperi aſſumendas pilulas rogavit, aſt neutiquam hoc ipſi conceſſi, aſt loco grani unius laudani opiati emulſionem ipſi præſcripſi ſequentem de quâ dimidium cubitum itura uſurpavit ac circa mediam noctem alteram emulſionis partem dimidiam, ac benè indè dormivit.

℞. Hord. mund. ad crepaturam coct. ℥ß.
Sem. papav. alb. ℈ij.
Quatuor frigid. major. ana ʒß.
F. cum ſ. q. aq. decoct. hord. emulſio ad uncias ℥vj. add.
Syr. papav. alb.
Aq. roſar. ana ʒvj.
MS. F. emulſio.

Quam emulſionem non aſſumſit niſi ter quaterve in hebdomade, indè profectus ſequentia medicamenta miſi, & quidem primò de ſe-

de ſequenti pulvere aſſumſit doſin ſingulis biduis.

℞. Ocul. cancr. pulv. ℨj.
Vitriol. martis ad albedinem calcinat. ℈ij.
Sal. armon. ℈j.
Ol. cort. arant. gutt. vj.
MS. F. pulvis tenuiſſimus in ſex doſes dividendus.

Secundo de ſequenti pilulari maſsâ ſemel tantum in ſeptimanâ manè quinque aſſumſit pilulas, undè ter quaterve alvum depoſuit, excrementa ferè nigra erant ut & urina quod in melancholiâ hypochondriacâ & ſcorbuto ſæpius obſervavi;

℞. Gumm. ammon. aq. roſarum ſolut. & inſpiſſat. ℥ß.
Myrrh. rub. ℈ß.
Vitriol. martis ad albedinem calc. ℈ij.
Croc. optim.
Reſin. jalapp.
Diagrid. ana ℈j.
Ol. macis ſtill. vel
Cort. arant. ſtill. gutt. vj.
MS. F. pilulæ no. xlv. deaur.

Tertiò, ſiti urgente uſurpavit ſpiritum nitri dulcem floribus roſarum infuſum, ſicque rubicundi imo jucundiſſimi, evaſit ille affuſus ſpiritus, coloris, de quo pro vi‘e cereviſiæ inſtillavit guttulas decem.

Ultimò

Ultimò præſcripſimus ſequens apozema, quo fuit uſa ad finem curationis, aſt anxietate præcordiorum urgente aſſumſit pulverem ſupradictum, aſt dolore quoque ingraveſcente granum unum laudani opiati, undè ſemper quoque levamen ſentiit,

℞. Rad. aſparag.
Cichor.
Polypod. quercin. recent. ana ℥j.
Fol. agrimon.
Ceterach.
Cichor.
Fumar. ana M. j.
Flor. geniſt.
Bellid. ana p. iij.
Cort. fraxin.
Tamariſc. ana ℥ß.
Bacc. junip. ʒvj.
Limatur. chalyb. in nodulo ligat. ℥iij.
Sem. aniſi
Fœnic. dulc. ana ʒiij.
Flaved. cort. arant.
Nuc. moſchat. ana ʒij.
Conciſa atque contuſa coquantur ex aquæ puræ q. ſ. ad colaturæ ℔iij. vel quatuor, in quibus diſſolv.
Syrup. de cichor. cum rheo
Diacnicu ana ℥ijß.
Spir. ſalis armon. ʒj.
MS. pro apozem. optimè ſubere &c. claudendo.

De

De quo ſingulis manè uſurpavit uncias tres, poſtque ſex ſeptemve circiter ſeptimanas fuit curata, ac curata per ſeſquimenſem vixit, circa quod tempus valdè iracundiâ fuit turbata, ac in melancholiam & delirium iterum incidit, & quicquid contrarium aſſumſit oleum & operam perdidit, ac brevi quoque fatis ceſſit.

14. *Diarrhœa biliosa incipiens*, correctâ nempè prius vel ſimul bilis acrimoniâ ſalinâ ac fluiditate ipſius diminutâ vel pituitæ ſalivaris ſuccive pancreatici aliuſve ex glandulis conglomeratis ſucci aquoſitate correctâ.

15. *Dyſenteria ſed incipiens abundantibus ſcilicet humoribus*, quare quoque *Alexander Maſſarias libro iij. practic. cap. xxij.* dixerit, qui curandæ dyſenteriæ gratiâ ſolventibus ac purgantibus utuntur medicamentis, (*nota* ſimul adſtringentibus ut rhabarbar.) & rei naturâ, & probâ medendi methodo duci videntur: plurimum enim ab humoribus quantitate nonnunquam verò ſimul & qualitate peccantibus dyſenteria excitatur; meritò ergò purgantia leviter ſimul adſtringentia *in initio* exhibentur, facilèque tum & citius curatur, non verò ita purgantia conveniunt cum diu jam duraverit dyſenteria; tum enim non niſi dolores ventris ſummos & majorem fluxum vel ob acredinem quâ purgantia vulgò prædita ſunt vel quia nimium tum agitantur & ſolvuntur humores, excitant: quare potius tum deſiſtendum à purganti-

gantibus, & corroborantia leviterque adſtringentia humorumque acrimoniam peccantem temperantia, ulcusque &c. ſanantia uſurpanda.

16. *Hydrops*, hujus curationem ſequenti modò tradidit *Galenus lib. quos purgare oporteat*, hydropicos, inquit, evacuamus prius ſanè per inferiorem ventrem, dein per vomitum, tertiò per apophlegmatiſmos, juxtà quorundam Medicorum opinionem in hydrope fortiſſima ſunt præſcribenda purgantia, quod quoque concedit, non tamen laudat, *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo p.* 43. *&* 44. quia enim, inquit, hydrops vel in eo ſtatu verſatur, ut aliis medicamentis ſerum evacuari poſſit, ſic ergò non opus eſt hiſce vehementibus, vel in eo jam deventum eſt, ut nullo alio medicamento niſi vehementiſſimo materia peccans obediat; hic cum natura jam proſtrata ſit pharmacaque fortia vires magis adhuc abſumptura ſint, tutò etiam non adhibentur: fortiora illa φάρμακα καθαρτικὰ ſi exhibenda, in principio, dum vires adhuc conſtent, præſcribenda ipſa eſſe judicamus: rationi tamen magis convenit quod *Lazarus Riverius prax. lib.xj.cap.vj. de hydrope p.m.* 45. ſcriptum reliquit, in omni, inquit, purgantium adminiſtratione obſervandum eſt, purgantia ſaltem validiora, non eſſe frequentius uſurpanda, ut docet *Galenus lib. ix.* κατὰ τόπους, quia corpus debilitant, ut poſteà

major

major aquarum proventus exoriatur: ideò roborantia & aperientia frequentius quam purgantia erunt præſcribenda: & experientia nos docet, evacuationem in hoc morbo quæ fit per urinas melius ſuccedere eâ, quæ fit per alvum, dein fortiora purgantia corpus quia debilitant & major aquæ ſerique proventus quia indè exoritur, ſicque neceſſariò minor excitatur in corde effervescentia, indèque crudior & ſeroſior provenit ſanguis, quare potius corroborantia, aperientia, diuretica & ſudorifera frequentius propinanda; ſubindè tamen, aſt conſtent vires, purgans ſolitò fortius propinari concedimus, non tamen frequenter: aſcitis miram curationem hiſce addere libet.

Puella quædam viginti circiter annorum, poſt febres varias erraticas, ſcorbutum, tumque quartanam longam incidit in hydropis ſpeciem aſcitem dictam ſummo cum crurum pedumque tumore, imò tali ut meare pedibusque ſtare non poſſet, ita ut coacta fuerit ſemper decumbere; quicquid in initio uſurparit non niſi Penelopis telam texuit; quare varia vulgaria non tamen contemnenda medicamenta, fruſtraneo verò eventu, aſſumſit; inter alia remedia ſequenti quoque vino medicato paululum mutato per menſem circiter fuit uſa,

℞. Rad. ireos noſtrat.

Apii

Petro-

Petroſelin. ana ℥iij.
Jalapp. ℥ß.
Cort. median. ſambuc.
Fol. ſennæ ana ℥j.
Agrimon.
Soldanell. ana M. j.
Bacc. laur.
Junip.
Rha-barbar. ana ℥ß.
Cinam. acut. ʒiij.
Macis
Sem. fœnic. dulc.
Extrem. cortic. arant. ana ʒiß.
Conciſis atque contuſis ſacculoque incluſis affundantur
Vini-rhenani generoſioris vel gallici pint. vj.
De quo ſingulis manè ægra uſurpavit uncias tres, inſtillatis nempè unicuique doſi ſpiritus ſalis armoniaci guttulis decem;

Subindè quoque hunc ſequentem pulverem exhibui, de quo ſemper optimè alvum depoſuit, & multas urinas excrevit:

℞. Rad. jalapp. reſinoſ. pulveriſ. ʒj.
Magiſter. gumm. gotte
Tartar. vitriolat. ana gr. vij.
Sal. ſamb. ex ligno ſambucino par. ℈ß.
Ol. macis ſtill. gutt. ij.
MS. F. pulvis tenuiſſimus.

Varios quoque apophlegmatiſmos lympham ſeroſiorem tollendi gratiâ præſcripſi, item ſequentem bolum ſudoriferum, undè omnium optimè habuit, ac copioſè ſemper urinas reddidit:

℞. Rob. ſambuc. ℥j.
Gumm. guajacin.
Juniperin.
Lap. prunell. ana ℈ß.
Sal. ſambuc. gr. vj.
MS. F. bolus.

Hæc omnia & plura alia cum fruſtrà fuiſſent uſurpata ac exhibita, de paracenteſi mentionem feci, quia nullis remediis curata & nullum ſignum contraindicans in hac ægrâ obſervavi, primò appetitus enim neutiquam erat diminutus nec vitiatus, nec quoque debilis admodum ægra, & ſemel bisve tantum alvum deponebat, ac excrementa non admodum liquida nec quoque ſicca exiſtebant, undè non niſi interna viſcera ſana eſſe concludere poteram, præterea neutiquam abdomen flatibus erat diſtentum quod ex tactu conſtabat & quia ægrâ circumvolutâ de latere in latus, fluctuantis aquæ ſonitum obſervavi; qualem curationem nec etiam unquam ægra conſanguineique conceſſuri dixerunt; Aſt, STUDIOSE LECTOR, poſt duos circiter menſes varias ſummo cum pruritu obſervavit ægrotans puſtulas circa femora, quas ungui-

bus vehementer imò ferè continuò ita ſcalpſit, ut brevi tota femora fuêre aperta, quâ ex apertione tanta humoris ſeroſi ſubſalſi copia effluxit, ut intrà duas ſeptimanas ab aſcite, quæ nullis remediis poterat ſuperari, fuerit curata, & ſana adhuc vivit, & ſana ſæpius jam ſalutem mihi precata ſit: talem aut ſimilem quoque hiſtoriam vide ſis apud *Clariſſ. & doctiſſ.* D. G. *Fabritium Hildanum Chirurg. obſervat. centur.* I. *obſervat.* XLVIII. *p. m.* 43. de aſcite per ſcrotum evacuatâ ac curatâ, ubi omnia quoque interna & externa fruſtrà erant adhibita; & *obſerv.* XLVII. *ejuſdem centuriæ p.* 42. hydropicum per umbilicum ſpontè apertum humoriſque ſeroſioris tum effluxum, curatum.

17. *Menſes decolores aut ſuppreſſi nec eodem tempore* (citius nempè tardiusve) *prodeuntes*; juxtà *Hippocratem aphoriſm.* 36. *ſect.* v. mulieri, *inquit*, menſes decolores, nec eodem ſemper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant eſſe neceſſariam.

Varias Puellas, viduas, ac maritatas curavimus ſequenti maſsâ pilulari, vino medicato & pulvere:

℞. Maſſ. Pilul. fœtid. major.
Aloës lucid. ana ℥ij.
Myrrh. rubr.
Reſin. jalapp. ana ℥ß.
Caſtor.
Croci optim.

Dia-

Diagrid.
Trochiſc. alhandal. ana ℈j.
Tartar. vitriolat.
Extract. rad. gentian.
Sal. volat. ſuccin.
Armon. vel
Fuligin. ana gr. xxv.
Ol. ſtillat. menth. criſp. gutt. viij.
Sabin. gutt. vj.
Origan. cretic. gutt. iij.

Poſt redactionem in pulverem tenuiſſimum f. cum ſ. q. elix. proprietatis Paracelſi Maſſa Pilularis, de quâ ex ℈j. f. Pilulæ no. v. harum tum doſis eſt v. vel vij. quas bis utplurimum in hebdomade aſſumſêrunt.

℞. Rad. angelic.
Ariſtoloch. rotund.
Galang.
Rub. tinctor. ana ʒiij.
Fol. puleg.
Menth. criſp.
Sabin. ana M. j.
Bacc. lauri
Juniperi ana ℥ß.
Sem. leviſtic. ʒiij.
Sinapi
Fœnic. dulc. ana ʒij.
Croci optim.

Cinamom. acut. ana ℥ß.
Caryophill.
Flaved. cort. arant. ana ʒiß.
Conciſis atque contuſis cantharoque lapideo inditis affund.
Vini gallic. pint. v.
Poſtque infuſionem per octiduum ſingulis vel alternis matutinis de hoc vino medicato uſurparunt uncias tres, inſtillatis unicuique doſi ſpiritus fuliginis vel ſalis armoniaci guttulis ſex vel octo.
℞. Sal. arthemiſ. ℈ij.
Borac. venet.
Tartar. vitriol. ana ʒß.
Croci optim. ℈j.
Ol. ſuccin. gutt. vj.
Menth. criſp. ſtill. gutt. iij.
MS. F. pulvis in 6. doſes dividendus de quo pulvere ſingulis veſpertinis doſin cum vino medicato aſſumſere.

18. *Venter ſuppreſſus*, ut teſtatur C. *Celſus lib. j. cap. 3. ubi de dejectionibus agit, p. m.* 31. dejectio autem, inquit, à medicamento quoque petenda eſt, ubi venter ſuppreſſus, ex eoque inflationes, caligines, capitis dolores, aliaque ſuperioris partis mala increſcunt: præterquam in peſte, omnibusque affectibus malignis docuit *Palmarius de*

morbis

morbis malignis ac febribus peſtilentialibus cap. 23.

19. *Cacochymia*, docente *Fuchſio inſtitut. medicar. lib. ij. ſect. v. cap.* 16. plerumque inter MEDICOS hæc quæſtio ſolet agitari, an ſcilicet alterantia in cacochymiâ, quæ etiam hîc indicantur (eſt enim humorum, *Nota, vitioſorum* abundántia & ſimul qualitate non rarò aſt ferè ſemper peccans,) purgantibus, an verò purgantia alterantibus ſint præmittenda?

Reſpondemus: purgantia tunc alterantibus eſſe præmittenda, 1. quandò abſque ægrorum noxâ exhiberi poſſunt, aut 2. quandò materia ſeu humor (intellige bilem, nullus enim humor in corpore ità turgêre ſolet, quam quidem bilis) turget; ut *Hippocrates aphor.* 10. *ſect. iv.* docuit, purgandum in valdè acutis ſi turgeat materia, eodem ipſo die, differre enim in talibus malum: aut 3. quandò qualitate ſimul humor cacochymicus non peccat; nam quatenus humores cacochymici qualitate ſimul peccant, eatenus crudi & inconcocti exiſtunt; & crudi ac inconcocti medicamento purgante non educendi juxta *aph.* 22. *ſect. j.* E contrà verò alterantia & humorum peccantium qualitatem vitioſam temperantia purgantibus ſunt præmittenda, quandò talibus qualitatibus vitioſis peccant humores ſimul abundantes, ut ſine metu magni ægrorum

incommodi per alvum exturbari non poſſunt; ex. gr. in peſte (ut ſtatim ex *Pàlmario* probatum,) licet venenum illud peſtilentiale humoribus pituitoſis vel bilioſis turgentibus mixtum ſicque totum cacochymicum quantitate & qualitate ſimul peccans, in corpore exiſtat; tamen ſine maximi incommodi ipſiusve mortis metu per alvum educi nequit, ob ſummam nempè acrimoniam, quâ, venenum illud peſtilentiale turgentibus humoribus mixtum, ſit præditum: ſi enim ad inteſtina ità præpoſterè purgantibus moveatur, ſemper ferè alvi fluxus lethalis ſequitur, ut multorum experientia teſtatur.

20. *Morbi chronici*, modò concoctio appareat, ſemper enim concoctionem expectandam, docuit *Aëtius Tetrab. j. ſerm.* 3. *cap.* 23. *Martinus Wendelinus* verò *lib.* 3. *axiomat. medicor. axiom.* 1059. ſtatuit, in morbo chronico nonnunquam concoctionem expectari non poſſe, videlicet ſi natura materiam peccantem non tolerat.

21. *Morbi acuti*, hiſce in morbis *rarò* & *non niſi per initia* medicamentis purgantibus utendum, idque, *Nota*, diligenti antè adhibitâ circumſpectione, faciendum; legitur apud *Hippocratem aphor.* 24. *ſect. j.* & *Galenum lib. quos purgare oporteat*; & *aphor.* 10. *ſect. iv.* purgandum in valdè acutis, ſi turgeat materia, (in nonnullis exemplaribus ſi ſuopte impetu ad

excre-

excretionem humor feratur) eodem ipſo die: differre enim in talibus malum, quare quoque *Derncreillius lib. de purgat.* in ipſo acutorum principio, *in quibus nempè materia turget*, corpora purgare convenit, nullis etiam concoctionis ſignis apparentibus: ideo quoque *Galenus in lib. j. aphor. commentar.* 22. & *lib. iv. aphor. comment. j.* docuit, turgentes humores in morbi principio eſſe evacuandos.

22. *Arthritis*, videlicet in initio exhibenda φάρμακα καθαρτικὰ antequam doloribus, febribus, vigiliisque vires ſint proſtratæ; aliàs peſſimè agunt qui arthritidis curationem per purgantia aggrediuntur, in doloribus enim arthriticis ſi purgantia exhibeantur, non niſi, finito uno paroxyſmo, alter ſtatim & quidem ſæpius aliâ in parte paroxyſmus, plerumque duplo triplove vehementior excitatur; quâ de cauſâ inſpiciatur *J. Walæus in ſuâ medendi methodo p. m.* 31. ut ſequens obſervatio abundè conteſtabitur: in initio vero optimè profuiſſe teſtatur *Clariſſ. Daniel Sennertus de arthritide cap.* 7. compertum eſt, *inquit*, arthriticos quoſdam è nullo medicamento alio tantam, quantam ex repititis, *in initio*, purgationibus percepiſſe utilitatem, imò purgantia ſæpè profuiſſe, ſine aliis medicamentis; plus enim ſpirituum reſolvitur doloribus arthriticis ac vires magis conficiuntur artusque gravius infirmantur; denique totius corporis facultates magis atte-

runtur ab uno unius paroxyſmi in articulos humorum influxu, quam à ſepties, *in initio vel antè paroxyſmi invaſionem*, iteratis uſu compertis moderatisque medicamentis purgantibus; & *cap. v. de arthritide* monet, purgantia paulò fortiora eligenda eſſe, talia tamen, quæ ventriculum non offendant & *cap. vij.* ſi, inquit, quis diligentiam in præcavendâ arthritide adhibêre velit, ter vel etiam quater ſingulis annis purgationem inſtituere poteſt, (quare inſpiciat *Lector Benevolus*, hiſtoriam & obſervationem *cap.* 3. *p.* 123. deſcriptam,) quæ tum commodiſſimè inſtituitur verè & autumno ut teſtatur quoque *Galenus lib. de curand. rat. per ſanguin. miſſ. cap. vj.* & *in lib. Hipp. de humorib. commentar. j.* paulò nempè antè æquinoctium.

Vir quiſpiam quadraginta quinque propemodum annos natus, pituitoſus, diu *Bacchi caſtra* ſecutus, incidit in appetitus diminutionem imò abolitionem, nec longè poſt crurum pedumque tumorem eximium, moxque in febrem quotidianam continuam horâ ſeptimâ veſpertinâ exacerbeſcentem, ſicque febricitans per menſem circiter decubuit, tumque appetitus rediit, crurum pedumque tumor tandem quoque evanuit, curatus cum *Baccho* divortium fecit, aſt flagrantius *Veneris caſtra* ſequi cœpit, non longè verò poſt in arthritidem incidit à quâ beneficio ſpiritus vini, in

quo

quo parum camphoræ erat ſolutum, calidè impoſiti intrà duas circiter ſeptimanas fuit liberatus; verum poſt longum per pluvioſum aëra iter recidivam talibus cum doloribus, febribus ac vigiliis indies ingraveſcentem paſſus fuit, ut jam jam delirium inſtare dixiſſes; conſilio *Medici* cujuſdam ſtatim venæſectio fuit inſtituta, ſequenti die purgans præſcriptum, tertio die ſudoriferum ex theriacâ antiquâ exhibitum fuit, undè parum dormivit & benè ſudavit, quarto die partibus dolentibus ſpiritum vini imponi curavit, quintò die iterum purgans, quia dolores ingraveſcebant, aſſumſit æger; (*Nota* ſublatâ cauſâ tollitur quidem effectus, verumtamen antequam cauſa ſubindè tollatur, æger à ſymptomatibus urgentibus acriterque inſurgentibus augentibusque non rarò de medio tollitur) quo aſſumto majores exorti fuerunt dolores; quare æger non niſi ſudoriferum ex theriacâ antiquâ & vini ſpiritum in quo parum camphoræ erat diſſolutum uſurpare voluit, ſicque optimè dormivit & dolores quotidiè diminuti fuêre, tandem purgans iterum ex perſuaſu *Medici* aſſumſit, ac ſequenti die dolores ita denuò erant adaucti, ut præ dolore altâ voce clamitabat ægrotans, quare ſtatim alium vocari juſſit *Medicum*, qui illi non niſi pilulas duas ex laudani opiati grano uno cum ſemiſſi confectas veſperi aſſumendas dedit, ac ter tantum eaſ-

dem aſſumſit, partibusque dolentibus non niſi ſpiritum vini camphoratum impoſuit, ac brevi fuit curatus.

23. *Scabies*, quæ jam è ſero ſalſo, jam bile acri, jam humore auſtero, ut nonnulli volunt, ac ſæpè ſimul pituitoſo &c. exoritur, hæcque humida, illa ſicca eſt, eſtque vel ſquamoſa, pruriginoſa, ſanioſa, fœda &c. accuratam hujus affectus curationem qui deſiderant, legant *Gordonium de cutis infectionibus part. j. cap.* 24. nec non *Cl. Samuelis Haſenrefferi* πανδοχῖον αἰολόδερμον, ut & *Valeſcum de Chirurgiâ cap.* 17. *Hieronymum Mercurialem de morbis cutaneis & omnibus corporis humani excrementis &c.* qui abundè ac optimè affectum illum pertractarunt; *cauſarum ſigna* ut ea tradidit *Petrus Foreſtus lib. v. obſervat. Chirurgicar. obſerv. x. in ſcholiis* illa, inquit, quæ aſpera eſt in ſe & habet lethores ſeu puſtulas in cute, quæ elevantur & ſunt acutioris capitis, talis eſt acutioris humoris, aſt quæ habent puſtulas latas & magis profundas in carne, harum humor eſt minoris acuitatis: ſi ſcabies ſit à ſanguine, cognoſcitur per ruborem membri & plenitudinem totius; per mollitiem per pruritum delectabilem, & per copioſam ſaniem & citam generationem, & citò exit ſanguis ex unguium ſcalpellatione & ſapor in ore ſentitur dulcis; ſi autem ſit à phlegmate ſalſo, tunc locus flaveſcit, & quaſi

ſquamæ

ſquamæ exeunt ab eo, & eſt mediocris generatio ſaniei, & pruritus & magna delectatio, & in fine eſt magnus dolor: ſi eſt à cholerâ, tunc adeſt ſiccitas, & ariditas membri & punctio, & arſura, & pruritus acutus, & valdè pauca generatio ſaniei; locus quoque vergit ad citrinitatem, cum magno pruritu, ſiccitate & ſciſſuris; ſi eſt à melancholiâ, locus vergit ad nigredinem, & ſcabies eſt ſicca cum ſquamis, & ſine ſanie: & ſi humores ſint commixti, ſigna quoque mixta erunt. Purgantia hoc in affectu convenire, imò ſpecifica modò ſi admixta ipſis fuerint, etſi valdè contumacem hunc affectum curare ac curaſſe ſæpius, teſtantur unanimiter qui de ſcabie ſcripſêre unquam; non tamen incongruum erit præparantia ac humorum qualitatem peccantem temperantia prius exhibêre, ſicque temperatis præparatiſque humoribus qualitate peccantibus tutò ad καθαρτικά φάρμακα ſpecificis mixta tranſire, hâcque ratione citius, tutius, ac jucundius ſcabies etſi contumax ac diuturna curatur.

Vir quiſpiam quinquaginta circiter annos natus, poſt varia lacticinia diuque eadem uſurpata, fructus horarios &c. incidit in ſcabiem ſanioſam, ac magnam ſaniei copiam indies effluentem, imò tandem tanta ſaniei nonnunquam fœdæ quantitas effluxit ut macer indè factus; multa ac varia jam hujus jam illius conſi-

conſilio fruſtrà uſurpavit remedia, ad curam vocatus primò ſequens decoctum præſcripſimus.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥vj.
Rad. aſparag.
Polypod. quercin. ana ℥ij.
Liquirit. ℥ß.
Enul. campan. ℥j.
Fol. fumar.
Taraxic. cum toto ana M. j.
Senn. mundat. ℥ß.
Tamarindor. ℥iß.
Tartar. crud. ʒiij.
Conciſa atque contuſa infundantur per biduum in ſ. q. ſeri lactis dulc. tum per duas circiter. horas coquantur & colat. ℔ijß. add.
Syr. de cichor. cum rheo ℥iij.
MS. F. apozema.

De hoc apozemate ter de die aſſumſit uncias tres quatuorve, poſt cujus uſurpationem ſequentes ipſi dedimus pilulas.

℞. Extract. cathol. pag. 226. & 227. præſcript. ℈j.
Mercur. ſublimat. dulc.
Flor. ſulphur. ana gr. vj.
Ol. fœnic. gutt. ij.
MS. F. pilulæ no. vij.
Deaur.

Harum beneficio optimè ſepties depoſuit alvum;

alvum; interim linteamina ſequenti decocto calido imbuta impoſuit.

℞. Herb. ſaponar.
Scabioſ. ana M. j.
Fol. nicotian. ℥ß.
Rad. lapath. major. ℥j.
Sulphur. crud. ʒvj.
Coq. in vin. gall. pint. j.
Colatura detur ad uſum.

Poſt horum tam internorum quam externorum medicamentorum uſurpationem ſanies admodum fuit diminuta; tandem ſequentem bolum veſperi aſſumendum præſcripſimus.

℞. Diaſcord. fracaſtor. ʒj.
Antim. diaphor.
Flor. ſulphur.
Gumm. guajacin. ana ℈ß.
Lap. prunell. gr. xv.
MS. F. bolus.

Quo aſſumto valdè ſudavit, poſtque triduum apozema reiteratum fuit; ac poſteà ſemel adhuc pilulis ſupradictis nec non bolo ſudorifero fuit uſus, ultimò ſequens linimentum pro inunctione uſurpavit, & curatus fuit.

℞. Unguent. alb. camphorat. ℥iß.
Sapon. venet. ℥ß.
Flor. ſulphur.
Lithargyr. aur. ana ʒij.
Mercur dulc.

Tar-

Tartar. crud. ana ℥j.
Fol. nicotian. ℥iß.
MS. F. unguentum.

24. *Lues venerea*, *Trincavellus libr. 3. conſil.* 120. in lue venereâ, inquit, evacuandum corpus medicamento purgante opportuno, neque tamen admodum valenti, cum corpus jam plurimum videatur labefactatum, & ex priori decidiſſe, præſertim quo ad ventriculum: neutiquam in principio hujus gravioris affectus purgantibus utendum, quia hujus luis cauſa primaria humor acris acidus eſt, ſecundaria pituita viſcida, ut ſatis ſuperque ex ſymptomatibus concurrentibus innoteſcit; & acre acidum potius vetat quam quidem indicat purgationem, ut in ſuperioribus probatum, indicat verò ſui temperationem & correctionem; concedimus quidem imò neceſſarium judicamus temperatum illud acre acidum unà cum aliis quantitate peccantibus humoribus expurgandum eſſe; non verò ubi intemperata adhuc omnia, & acria illa ſummo in vigore vel augmento exiſtant; caſum & obſervationem de lue venereâ hiſce inſeram, plures addidiſſem, niſi mutato ſaltem ægrotantium nomine me unum idemque dicturum metuerem:

Mulier quædam quinquaginta jam annos nata, antè triginta annos ex impuro coitu in gonorrhæam incidit, quâ non rectè curatâ ſemper dolores mediam brachiorum & crurum

oſſium

oſſium partem & caput noctu & circa veſperam infeſtantes ſentiit, flocci tamen hoſce pendens præſertim quia non amplius ingraveſcebant curatam ſe quoque putavit; nec longè poſt viro nupſit; maritus poſt aliquot annos ex coitu cum impurâ meretrice in gonorrhæam virulentam incidit; brevi poſtmodum uxoris dolores ingraveſcebant indies, nulli tamen hoc innotuit niſi poſt ſeptimeſtre circiter, cum nepti indicaret, quæ marito diffidens, ipſumque præſente uxore incuſat, poſtque varias incuſationes & excuſationes tandem maritus confeſſus eſt, quare ſtatim chirurgum quendam clam accerſivêre, quique maritum & uxorem (ut putarunt conſanguinei) curavit; poſt duos verò circiter annos iterum dolores magis tamen punctorii non tantum brachia & caput, verum etiam tempora, & ſternum infeſtantes ingraveſcebant, quare brevi in pedes ſe dedit maritus; accerſito iterum dicto chirurgo, multa ac varia uſurpavit remedia, aſt fruſtraneo non tantum eventu, verum etiam ita malum adauxit, ut totum ſeptum narium ſit elapſum; quare ſimul & Medicum accerſivêre, qui ſtatim ipſi per ſex circiter menſes mercurium ſublimatum dulcem conſervæ roſarum mixtum dedit, undè tanta & tamdiu durans ſalivatio fuit ſecuta tantaque corporis macredo, ut ſceleton non verò corpus carne præditum dixiſſes, nec longè

longè poſt ita vehementer exacerbati fuêre dolores, ut intrà octiduum nihil omninò dormire potuerat, totumque caput jam jam diſrupturum putabat ægrotans; accerſitus & nominatam jam hiſtoriam cum intellexiſſem, ſequentem bolum circa veſperam aſſumendum dedimus.

℞. Diaſcord. fracaſtor. ʒj.
Gumm. guajacin. ℈ß.
MS. F. bolus.

Quo aſſumto placidè dormivit ac blandè parum ſudavit, quare alternis diebus ſubindè reiteratus fuit bolus, ac optimè ſemper indè habuit; porrò uſa fuit ſequenti decocto, nihilque liquidi præter hoc decoctum accepit:

℞. Raſur. lign. guajac. ℔ß.
Saſſafras ℥iiij.
Cort. lign. ſanct. ℥iij.
Rad. chinæ ℥ij.
Salſ. parill.
Glyzirriſ.
Polypod. quercin. ana ℥iß.
Paſſul. major. } enucleat. ana ℥ij.
minor. }
Conciſis atque contuſis affund.
Spir. vini optim. pint. ß.
Stentque mixta ſimul in arenâ tepidâ vel *Mariæ balneo* per viginti quatuor horas, tum affund. aq. puræ q. ſ.
Coq. & colatur. detur uſui.

Poſt-

Poſtquam hoc decoctum per ſeptimanam circiter uſurpaverat, ſubitò dolor palati atrociſſimus fuit exortus decocto neutiquam cedens, quare ſupradictum bolum aſſumendum dedi, quo aſſumto paucas intra horas dolor ferè fuit ſedatus; poſtridiè dimidium ferè oſſis palati decidit ac intrà menſem duas partes non exiguæ magnitudinis oſſis zygomatici exciſas mihi dedit, quas quoque huc uſque ſervavi & multis oſtendi, cavitates illas decocto ut abluerentur juſſi; plurima quoque poſteà ſubinde parva oſſicula decidêre: tandem in toto propemodum corpore puſtulæ ſquamoſæ multifariæ apparuêre, quas non niſi decocto ſupradicto fomentando curavit, nec longè poſt pilorum effluvium eſt ſecutum, quare in uſurpando decocto admodum fuit diligens, non tamen niſi pedetentim ſymptomata fuerunt diminuta; quare juxta nonnullos *Medicos* decocto addidi antimonii crudi pulveriſati ac in petiâ ligati uncias tres quatuorve, quo facto mirum quam breviter ſymptomata indies fuêre diminuta imò curata; tandemque aſt non niſi ſexto menſe curata fuit miſerè hæc afflicta mulier.

25. *Vulnera*, vulneratos ex alvo quæ inſunt ſubducito pharmaco infrà purgante exhibito, legimus apud *Hippocratem libr. de affectionibus text. xxxvij. p. m.* 183. & *libr. de ulceribus text. iv. p. m.* 666. *&* 667. depur-

gatio ventris deorſum confert in vulneribus, quæ ſunt in capite & in ventre & in articulis, quod *Galenus lib. iv. method. medend.* comprobat: quare quoque *Quercetanus de ſclopetorum vulneribus cap. iv.* ſtatuit, purgationem æque ut ſanguinis miſſionem, in vulneribus, quæ ſclopetorum ictibus acciderunt, duabus de cauſis eſſe adhibendam; nempè propter morbi magnitudinem & vitioſi ſucci abundantiam.

26. *Ulcera*, in ulceribus quæ exedunt, & quæ ſerpunt, quæ diuturna ſunt & quæcunque deliganda ſunt per alvum purgare convenit, itidem legitur apud SENEM *lib. de ulceribus, text. iv. p. 666.* depurgatio, inquit, ventris deorſum plurimis ulceribus confert. & *text. vj. p. 668.* in omni ulcere, igne ſacro accedente, corporis purgationem ſive ſurſum ſive deorſum facere oportet, quam ſententiam comprobat *Ambroſius Paræus in can. ſuis can. 30.*

Conveniunt quoque purgantia incidentibus mixta in cachexiâ & plurimis aliis morbis quos brevitatis ergò non addidimus & in Practicis quia ſatis ſuperque indicatur, quibus nempè in morbis φάρμακα καθαρτικά conveniant; quare ad morbos contraindicantes ſeu purgationem vetantes tranſeo.

MOR-

MORBI, *& ſub his comprehenſa* SYMPTOMATA, PURGATIONEM CONTRAINDICANTES *ſeu* VETANTES *ſunt ſequentes.*

1. *Hæmorrhagia imprimis gravis*, φάρμακα enim καθαρτικά ſanguinem ſolvunt exagitant ac tenuiorem eundem reddunt, ſicque ex ſanguine magis exagitato ſoluto ac tenuiori reddito ejuſdem effuſio augetur: & hæmorrhagiam gravem, ſanguinem ſolvendo, exagitando, ac tenuiorem reddendo, efficiunt graviſſimam ac neutiquam medicamentis ſuperabilem; præterea vel ſanguinem copiâ peccantem per venæſectionem minuendum vel eundem aromaticis, ſpirituoſis, motuve &c. calefactum ac rarefactum refrigerandum, tenuioremve factum incraſſandum, vel acrimoniâ quâdam peccantem temperandum eſſe indicatur: neutiquam ergò in gravi hæmorrhagiâ medicamenta purgantia conveniunt, quia contrarium in hæmorrhagiâ indicatur.

2. *Vertigo*, neutiquam purgantia medicamenta vertiginoſis exhibenda ſtatuit SENEX *libr. de veratri uſu text. j. p. m.* 611. *&* 612. & *lib. j. prædictor. text. ix. p. m.* 476. àcria enim quia utplurimum καθαρτικά φάρμακα exiſtunt, humores magis magisque moventur ac concitantur, indèque ſpiritus quaſi circumrotantur, ſicque vertiginem non curant, aſt potius

tius augent ac curatu difficiliorem reddunt: quare potius in uſum revocanda nimiam humorum rarefactionem figentia, aut humorum acrimoniam temperantia, aut nimis rarefactum aut abundantem ſanguinem venæſectione temperandum aut minuendum &c. *Hippocrates* enim *in coacis prænotionibus ſect. iij.* 60. *p. m.* 553. teſtatur, vertigines ab initio ſanguinis narium fluxionem ſolvere; convenit ergò in principio vertiginis venæſectio.

3. *Phrenitis* ſ. meningum inflammatio, quia purgantia nihil de parte affectâ auferunt, verum majorem motum ſanguini conciliando inflammationem augent; ut *Hippocrates libr. de veratri uſu* docuit, quicunque verò, inquit, inflammata in principio morbi, ſtatim medicamento (purgante) ſolvere aggrediuntur, hi de eo quidem quod diſtentum eſt ac inflammatum, nihil auferunt, ea verò quæ morbo reſiſtunt & ſana ſunt, conſumunt; ſicque corpore debili fiente, morbus ſuperat & malum immedicabile reddunt: *text. j. p.* 611. & paulò infrà, ut & *lib. j. prædictor. text. ix. p.* 476. neutiquam deliris purgantia medicamenta danda: purgantium enim maleficio, quia ſanguinem omneſque humores turbant ac concitant, non niſi meningum inflammatio augetur; potius ergò refrigerandum ſanguinem ac minuendum, per venæſectionem & refrigerantia medicamenta opiatis mixta temperan-

perandum ac nimis rarefactum ſanguinem compeſcendum: quam purgantium maleficio malum immedicabile ac inſuperabile reddendum.

4. *Paraphrenitis*, ſ. *diaphragmatis inflammatio*; rectè concludit *Petrus Foreſtus lib. xvj. obſervat. ſchol.* 33. nullas inflammationes internas laxantibus purgantibusve medicamentis eſſe curandas; non enim niſi ſanguinem potentius exagitant, ſicque inflammationem augent; hoc in affectu potius venæſectio eſt inſtituenda & acida incidentia temperata præſcribenda, ſicque diaphragmatis inflammatio curanda; quam purgantium medicamentorum maleficio malum curatu difficile, incurabile aut ſaltem curatu difficillimum reddendum.

5. *Pleuritis ſ. membranæ coſtas ſuccingentis inflammatio*, καθαρτικὰ φάρμακα præſertim in initio inflammationis membranæ pleuræ non conveniunt, ut *Hippocrates libr. de victu acutorum* docuit, imò *Joannes Jonſtonus in ſuis notis in coacas Hippocratis prænotiones titul. xvij. coac.* CCCLXXXVI. *p. m.* 329. *&* 330. ſtatuit molliorem alvum pleuriticorum eſſe periculoſam & plerumque lethalem: & SENEX *text. xij. libr. de victu acutor. p. m.* 277. in pleuritide, inquit, ſi dolor ad claviculam de ſe ſignificationem præbeat, aut gravitas ad brachium, aut circa mammam aut ſuprà ſeptum tranſverſum: venam ſecare prodeſt in cubiti flexurâ

internam: & non cunctari copioſum ſanguinem detrahere; ſi verò ſub ſepto tranſverſo fuerit dolor, ad claviculam autem de ſe ſignificationem non præbeat, alvum mollire oportet, ut ſuperius, ubi de morbis indicantibus p. 266. egimus, ſatis probavimus; purgantia medicamenta in pleuritide non conveniunt quia proxima pleuritidis cauſa plerumque plethora eſt, quæ non purgationem aſt venæſectionem indicat & quia illo in affectu acre acidum primariò peccat; ut *Helmontius* & poſt illum *Expertus Medicus Jacobus van Hadden tractatu ſuo primo & ſecundo* (belgico idiomate conſcripto) *de pleuritide* ex dolore pungente, ſanguinis coagulatione, urinæque ſedimento, nec non juvantibus & nocentibus quam optimè & rectè concludendo probarunt: acida verò acria purgationem vetare ſuprà p. 252. ſatis ſuperque probatum: SENEX *lib. de victu acutorum text. xj. p.* 276. valdè calefactoria laudat: in pleuritidis initio calefactoriis, inquit, quidem primum non alienum eſt tentare diſſolvere: (& *text. xij.* quod ſi ad calefactoria dolor non ſolvatur, non multo tempore calefacere oportet, reſiccant enim calefactoria pulmonem & ſuppurationem faciunt) ex calefactoriis verò optima eſt aqua calida (cum floribus chamomillæ, ſambuci, milio, ſemine cumini, carui &c. cocta) in utre, aut *in veſicâ*, aut vaſe æneo, aut teſtaceo admota:

mota: verum molle quid anteà ad latus ſupponere oportet; commodè etiam ſpongia mollis magna ex aquâ calidâ expreſſa apponitur, contegere verò ſtragulis ipſum fomentum oportet, nam & ampliore tempore ſic ſufficiet & durabit: fomenta calefacientia in veſicâ &c. contenta in pleuritidis principio & multis aliis affectibus & ſymptomatibus applicata expertus OMNIBUS commendo.

6. *Peripneumonia ſ. pulmonum inflammatio*, moriuntur enim peripneumoniâ laborantes & ἔμπυοι ſi alvus in iis ſit plus ſolitò liquidior ut *titul. xvij. coac. prænotion. coac.* CCCCII. *p. m.* 362. *Hippocrates edocuit*; & *aphor.* 16. *ſect. vj.* pleuritide, inquit, aut peripneumoniâ detento alvi profluvium ſuperveniens malum, imò periculoſiſſimum conteſtatur C. *Celſus lib. ij. cap.* 8. *p. m.* 71. quare quoque *Hippocrates lib. de veratri uſu p. m.* 611. dixerit; peripneumoniâ laborantibus & pectore ſuppuratis neutiquam medicamentum purgans eſſe dandum: quid enim φάρμακα καθαρτικὰ in pulmonum inflammatione agerent? (inflammatio namque qua inflammatio neutiquam purgationem indicat) quam humores commovêre, exagitare &c. ſicque fluxionem ac inflammationem graviorem reddere, ſatius ergò eſt purgantia medicamenta rejicere, quam tali cum ægrorum periculo eadem in uſum revocare.

7. *Oris ventriculi inflammatio*, ut teſtatur *Petrus Foreſtus libr. xviij. obſervat. j.* in oris, inquit, ventriculi inflammatione, cathartica per os ſumpta minus conveniunt, acria enim quia purgantia plerumque exiſtunt, non niſi dolores, fluxiones majores & inflammationem graviorem ſuâ acredine circa ventriculi orificium ſuperius excitarent.

8. *Epatis inflammatio*; in inflammatione jecoris in principio nunquam purgantibus medicamentis utendum eſſe videtur, propterea quod ductis humoribus per partem affectam inflammatio deterior fiat, ut habet *Horſtius decad. 7. problemat. medic. quæſt. 3. ex Paulo Æginetâ*: quod *Hippocrates lib. de victu acutorum* confirmat in principio, inquiens, inflammationis nullo modo dandum medicamentum purgans: interdum tamen purgantia eſſe præſcribenda docuit *Mercatus lib. iv. de morbor. internor. curatione cap. 2.* ut & *Mercurialis lib. iij. practic. cap. 19.* nec non *Altimarus capite de inflammatione hepatis*, eâ tamen cautione, ut fiat hoc ipſum inflammatione conſiſtente in concavâ jecoris parte, phlegmone in reſolutionem tendente, quocircà neceſſariò requiritur, ut humores primum exactè præparati & viæ quoque expeditæ ſint: hujus quoque ſententiæ fuit *Galenus libro quos purgare oporteat*, iis qui in jecore habent inflammationem, ubi tumor concoctus fuerit, ejus expur-

expurgationem molimur per inferiorem ſanè ventrem, ubi cavas ipſius partes affectus occupat: per urinas autem quum gibbas epatis partes; ſigna autem in concavâ an verò in gibbâ hepatis parte conſtiterit invenient STUDIOSI LECTORES, hinc indè ſatis ſuperque apud *practicos*; *Aëtius tetrab. j. ſermon. 3. cap. 23. ex Antylo*, & *Galenus lib. quos purgare oporteat*, & *lib. j. aphor. comment.* 24. non tantum in hepatis inflammatione purgantia nocêre, verum etiam neutiquam φάρμακα καθαρτικὰ in viſcerum inflammatione eſſe exhibenda, ſtatuêre.

9. *Tuſſis ſicca catarrhalis*, ut ſtatuit *Hippocrates libr. de veratri uſu p. m.* 611. quid enim juvant purgantia medicamenta humores quantitate non verò qualitate præſertim peccantes exturbantia; imò catarrhali in tuſſi maximè nocent, quia humores ſalſo-acres magis magisque concitant ſicque major humorum ſalſo-acrium defluxus & per conſequens tuſſis gravior exoritur, hâcque ratione facilè ægrotantes in tabem deducuntur; ſalſo-acrium enim catarrhorum in pulmones depluentium acredine tuſſis, de quâ jam ſermo, plerumque exoritur, quæ ſi frequens & diuturna ſæpiſſimè ad ſanguinis ſputum perducit, teſte *Avicennâ* & quotidianâ experientiâ, propter vehementiorem thoracis motum, à quo ſæpè ruptura vaſorum pulmonis exoritur,

ac præſertim in adultis, quorum membra duriora motui violento non cedunt, ut teſtatur *Sennertus lib. ij. part. iij. cap. v. de tuſſi p. m.* 502. ex *Galeno, vj. epidem. commentar.* 3. *text.* 18. aut quoque ipſa vaſa ſanguinea capillaria corrodendo ac erodendo aperiuntur, ſicque ex ruptis pulmonum vaſis ſanguis continuò & tuſſiendo, & thoracem vehementius movendo, ac humorum depluentium acredine corrodendo ac irritando exſtillat, quique ſanguis extravaſatus jam ſtagnans acriorique defluxioni indies occurrens, acrior redditus putreſcit, ſicque pulmonum ulcus producit, ut probat *Hippocrates lib. j. de morbis text. x. p.* 12: catarrhus ergò primò ſiſtatur, humorumque acrium depluentium qualitas peccans temperetur antequam ad purgantia & tuſſim curantia medicamenta deveniamus; fruſtrà enim in tuſſi curandâ laboramus, niſi catarrhus ejus cauſa prius ſiſtatur, illiusque acrimonia peccans temperetur & tollatur, ajit *Sennertus loco ſuprà citato p. m.* 503.

10. *Tabes* & *atrophia*, ut *Martinus Wendelinus lib. tert. axiomat. medicor. axiomate* 1166. tabidi, inquit, & aridi propter atrophiam & alimenti privationem nullam prorſus evacuationem ferunt: & *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ſecund. ſect. v. cap.* 38. idem ferè confirmat; ſi, ajit, gracile admodum fuerit corpus, aut atrophiâ laboraverit, nutrimentis potius

reſi-

reficiendum erit, quam vacuationibus exhauriendum: ſit idem de hecticâ febre dictum, (in quâ tamen nonnunquam laxantia conveniunt imò neceſſaria ſunt) *Joubertus* enim *libro ſecund. practic. cap. j.* docet, in febre hecticâ à catharticis abſtinendum, quod vires ea non ferant, imò verendum, ne ab alvi ductione fluxus maximè formidandus imò lethalis contingat: SENEX enim *aphor.* 14. *ſect. v.* & *prænotion. coac. iij.* 256. *p. m.* 565. ſtatuit, ſi, inquiens, tabe detento (ſic quoque hecticâ detento) profluvium alvi ſuperveniat, lethale; protinus mori tabe detentum, ſubortâ alvi dejectione dixit *C. Celſus libr.* 2. *cap.* 8. *p. m.* 72. imò *aphor.* 12. *ejuſdem ſectionis* ut & *coac. prænot. iij.* 255. *p.* 565. *Hippocrates* ſcriptum reliquit, nempè quod, quibus per tabem capilli defluant à capite, eos fluxione alvi ſuperveniente, mori: idem legitur apud *C. Celſum loco mox citato*, imò & ſurſum purgare vetat SENEX *aphor. viij. ſect. iv.*

11. *Singultus*, præſertim à bilioſis ſi exoriatur humoribus ut obſervavit & tradidit *Petrus Foreſtus libr. xviij. obſervat. ſchol.* 12. καθαρτικὰ enim φάρμακα quia acria plerumque exiſtunt non curarent aſt potius excitarent (ut procul dubio obſervavit *Hippocrates* & patet ex *aphor.* 4. *ſect. v.* & *aphor.* 41. *ſect. vij.*) ſingultum, acria namque plerumque eundem excitant ac producunt; curatur quoque jucundius

dius ac citius acres humores, halitus, vaporesve temperantibus ac demulcentibus & præſertim opiatis, ut omnes ferè *Practici* unanimiter conteſtantur, quam non ſine grandi periculo purgantibus medicamentis.

12. *Melancholia hypochondriaca*. ut ſtatuit *Nicolaus Curtius tractat. de purgantibus*, neutiquam purgantia medicamenta in melancholiâ hypochondriacâ conveniunt, antequam juxta *Hippocratem aphor.* 9. *ſect. ij.* corpora fluxilia ſint reddita; concocta enim non verò cruda medicamento purgante educenda ut IDEM *aphor.* 22. *ſect. j.* docuit; aſt inciſis ac temperatis peccantibus humoribus, eadem uſurpanda; inſpiciat *Studioſus Lector* ea quæ dicta à nobis ſunt p. 279. & imprimis obſervationem p. 280. 281. & *ſeqq.* traditam; ac judicet judicio pollens καθαρτικά φάρμακα in principio melancholiæ hypochondriacæ, antequam nempè humores peccantes ſint inciſi, temperati ac quaſi concocti, exhibenda an ſint, nec ne.

13. *Obſtructiones pertinaces ac inveteratæ*, ut docet ſtatim *nominatus Nicolaus Curtius tractat. de purgantibus*, non enim conveniunt purgantia medicamenta niſi obſtructiones illæ pertinaces prius ſint apertæ, humores namque peccantes inepti ſunt ac non ſatis fluxiles redditi, *Hippocrate Autore aphor.* 9. *ſect. ij.* & *aphor.* 22. *ſect. j.* ut catharticis poſſint exturbari;

bari; deobſtruendæ ergo & aperiendæ primò pertinaces illæ ac inveteratæ obſtructiones aperientibus, incidentibus, ſpirituoſis, ſalibus volatilibus &c. antequam ad purgationem quis deſcendat; tumque purgantibus neceſſariò adhuc admiſcenda aperientia, incidentia, ſpirituoſa &c. ſicque jucundè, tutòque curari poſſunt ac curantur illæ obſtructiones: ſi verò neceſſitas purgationem urgêret, neutiquam agendum niſi purgantibus incidentibus potentioribus mixtis, ne aliàs gravia ſymptomata indè producerentur, aut obſtructiones pertinaciores redderentur.

14. *Peſtis, febres malignæ, petechiales, variolæ, ac morbilli*, quibus in affectibus καθαρτικὰ φάρμακα, ut ipſa peſtis, vitanda, ut *Palmarius de febribus peſtilentialibus cap.* 12.*&* 23. *Paulus Barbette tractat. de peſte & infiniti alii Practici* teſtantur: imò tempore peſtis nunquam tam potentia aut acria medicamenta in uſum revocanda quam quidem alio tempore, nam facilè dyſenteria tum temporis ab acribus & potentibus medicamentis catharticis excitatur, eadem etſi per quam ſanis ſint exhibita, præſertim virginibus aut maritatis fluxum menſtruum habentibus: aſt peſte affectis neutiquam cathartica imò nec clyſmata purgantia præſcribenda; ſi verò quis iiſdem uti deſiderat, non antè, purâ & legitimâ peſte correptis, alvus ducenda cathartico medicamento,

quam

quam recreatis viribus venenata qualitas expulſa, antidotis devicta, extinctave judicetur, ac tubercula ſi inerant, vel diſcuſſa, vel ad ſuppurationem deducta, purè diffluant, imò jam planè curata ſint, *teſte Palmario de febribus peſtilentialibus cap.* 23. ſatius enim eſt ac tutius peſtem, febres peſtilentiales, malignas, petechiales &c. per diaphoretica (præſertim acida in peſte,) ac cardiaca corroborantia &c. curare, ac neceſſitate ſummè urgente non niſi ſuppoſitorio uti, quam tanto cum ægrorum periculo καθαρτικὰ φάρμακα uſurpare. Nec etiam exhibenda cathartica in febrium intermittentium paroxyſmis ac continuarum febrium exacerbationibus, aſt quidem *antè* vel *poſt paroxyſmum* aut *exacerbationem*, ita ut operationem φάρμακα καθαρτικὰ abſolverint antequam febris exacerbeſcat: purgantia enim medicamenta ſi in ipſis paroxyſmis aut exacerbationibus exhibeantur, non niſi paroxyſmos & exacerbationes graviores, præcordiorum anxietates majores, lumborumque dolores ferè intolerabiles reddunt, imò ægrotantes maximè debilitant & aut nihil è corpore exturbant, quia purgantium vis (præſertim in febribus intermittentibus) ab acido tunc peccante infringitur, aut ſubindè hypercatharſin excitant.

15. *Fluxus alvi ſi diu nempè duraverit*, ſignificat enim alvi fluxus diuturnior partium inter-

internarum debilitatem & quaſi impotentiam aut acredinem quandam (quod ex dolore, anxietate &c. facilè concludi poteſt) peccantem ac continuò irritantem, ſicque alvi fluxum excitantem; quare ſatius eſt ac tutius ut adſtringentia levia corroborantibus mixta vel acrimoniam qualemcunque peccantem temperantia ac corrigentia exhibeantur, quam ut cathartica medicamenta exhibendo fluxus major & gravior aut dyſenteria excitetur.

16. *Nimius menſtruorum fluxus*, *Autore Aëtio tetrab. j. ſerm. 3. cap. 23. ex Antylo*; ſatis namque mulieres ex menſibus nimium fluentibus debilitantur, ita ut neutiquam purgantibus medicamentis ulterius ſint debilitandæ; non enim fluxum menſium nimium ſiſtunt, aſt potius eundem, ſanguinem ſolvendo, humores fluidiores reddendo, exagitando, irritando, &c. excitant ac producunt; purgantia enim menſtrua provocant ut ſatis concludi poteſt ex VENERANDO SENE *aphor.* 36. *ſect. v.* præterea menſtruis abundantibus ſæpius morbos evenire dixit *Hippocrates aphoriſm.* 57. *ſect. v.* non ergò purgantibus medicamentis magis debilitandæ mulieres nimio menſtruorum fluxu anteà quæ debilitatæ ſatis, imprimis, ut ex *Hippocrate* jam demonſtratum, quia poſteà morbi quidam Medico adhuc ignoti eveniant; potius itaque ſiſtenda quam catharticis exci-

excitanda nimium fluentia menſtrua, ac hiſce debilitatæ mulieres corroborandæ &c. ut ita ſubſiſtere ac morbos inſtantes tolerare poſſint.

17. *Dolores arthritici, pluresque alii*, ut *Hippocrates libro de veratri uſu p. m.* 611. docuit; purgantia enim medicamenta materiam cauſamque illorum dolorum commovent, ſicque dolores majores pluresque excitant, non item exturbant, quia plerumque humores dolores excitantes vim purgantium ſiſtunt, aut præ dolore inteſtina plerumque ſe contrahunt; præterea humores dolores producentes non tam quantitate quam quidem qualitate peccant, indicant ergò dolores primò humores qualitate acidâ, auſterâ ſalſâve &c. peccantes ac dolores illos excitantes corrigendos, temperandos, ſicque præparandos, fluxilesque reddendos eſſe, antequam φάρμακα καθαρτικά in doloribus ſint præſcribenda & exhibenda.

HOMINES, *in quibus* ΦΑ'ΡΜΑΚΑ ΚΑΘΑΡΤΙΚΑ' *præſcribi poſſunt*, ſunt

1. *Juvenes*, ut *Paulus Ægineta lib. vij. cap.* 4. probat *& viribus qui conſtant*, teſte *Aëtio tetrab. j. ſerm.* 3. *cap.* 23. vim enim & vehementiam medicamentorum purgantium tolerare poſſunt, ſcatent quoque plerumque humoribus & quidem ſæpius bilioſis, qui omnium optimè, ut ſuperius probatum, expurgantur.

2. *Noctu*

2. *Noctu ſudantes*, *cibum* nempè *ſi non aſſumſerint*; quare *Venerandus* SENEX *aphoriſm.* 41. *ſect. iv.* quod ſi, *inquit*, ſudor multus per ſomnum citrà cauſſam manifeſtam cibum non aſſumenti erumpat, vacuatione indigêre ſignificat; nimis enim eorum corpora ſunt repleta, & quod plenum eſt evacuari debet, ut ſuperius ex *Martino Wendelino axiomat. medic.* 780. prolavimus: imò humor ſuperexcedens ſi evacuetur, facilè ægri ferunt; ideo quoque *Hippocrates aphoriſm.* 25. *ſect. j.* ſi, inquit, qualia oportet purgari, purgentur, confert, & facilè ægri ferunt.

3. *Mulieres*, ſi earum menſes ſint decolores nec eodem ſemper modo & tempore, citius tardiusve nempè prodeuntes, ut docuit *Hippocrates ſect. v. aphoriſm.* 36. imò purgationem illis neceſſariam ſtatuit.

4. *Prægnantes*, quas purgandas quadrimeſtres & uſque ad ſeptimum menſem dixit SENEX *aphoriſm. j. ſect. iv.* aſt non niſi *turgente materiâ*, quare *Heurnius lib.* 3. *method. ad praxin cap. viij.* dixerit, ingravidationem mulierum ſiſtere pharmaciam, ac religioſè cum illis eſſe tranſigendum initio & fine geſtationis: ideo quoque *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic.* 1255. plus, *inquit*, fœtui pharmaci exhibitio, quam venæſectio nocet: facilè namque ſi humores in prægnantibus non turgeant, poſt *φάρμακα καθαρτικὰ* exhibita,

hibita, imprimis ſi paulò fortiora exiſtant, abortus ſequitur; cautè quoque fœminæ tractandæ, quæ de ingravidatione dubitant, quæque ut vulgò dicitur, in menſe dubio ac ancipite verſantur; levis namque purgantis medicamenti vi ſubindè tunc temporis currus evertitur; quare ſequentem hiſtoriam hiſce inſerere libet.

Mulier quædam viginti quatuor circiter annorum nuper viro nupta, conquerebatur de præcordiorum cingulo, appetitu diminuto, nonnunquam quoque proſtrato, menſtruis per duos treſve circiter menſes ſuppreſſis, inſomniis, ventris, capitis, cervicis crurumque dolore; neutiquam verò querebatur de nauſeâ, pandiculatione, appetitu depravato nec etiam de picâ; quare catharticum petiit à Medico quodam medicamentum, qui de ingravidatione ſuſpicabatur, quare non purgans aſt ſequentem mixturam ipſi præſcripſit,

℞. Aq. menth.
Cort. citri
Cochlear.
Vit. mathiol. ana ℥j.
Laud. opiat. gr. ij.
Sp. ſalis dulc. ℈j.
Ol. macis ſtillat. gutt. iij.
Syr. ſtœchad. ʒvj.
MS.

De

De quâ ſingulis horis aut paulò tardius cochleare aſſumſit, undè plura quoque ſymptomata evanuêre, præcordiorum cingulo & menſtruis ſuppreſſis remanentibus, quare hauſtulum leviter purgantem ex foliis ſennæ ſemine aniſi, mace & prunis ipſamet præparavit & aſſumſit, à quo hauſtulo ter tantum alvum depoſuit, ac circa mediam noctem in lumbis horrorem & ſtatim poſt magnum frigus, ac manè ſurgens abortum paſſa eſt.

5. *Arthritici*, aſt in principio, antequam nempè doloribus &c. ſunt debilitati nimis, teſte *Daniele Sennerto de arthritide cap. vij.* nec non *Johanne Loſelo tractat. de podagrâ.*

6. *Vulnerati*, teſte *Hippocrate lib. de ulceribus*, ut & *Quercetano de ſcopletorum vulneribus cap. iv.* & *Galeno lib. iv. method. medendi*, vide ſuprà ubi de *morbis purgationem indicantibus* egimus p. 305. & 306.

7. *Ulceroſi*, vide ſis quoque ſuprà p. 306. *de ulceribus*, ulceribus namque qui vexantur ſpecificè præter purgantia conveniunt decocta ſanguinem depurantia, ichoroſosque humores temperantia & exſiccantia; multorum loco ſequentem tantum caſum referam.

Vir quiſpiam quadringinta circiter annorum, vitam laborioſam diu cum egiſſet, jamque ſedentariam magis cum ageret, hinc indè nocturnis doloribus fuit vexatus, quare quoque aliquandò multas noctes præ dolore in-

ſomnes duxit, hâcque de cauſâ laborioſam iterum aggreſſus fuit vitam, ac melius quoque ſe habuit; (hocque in ægro confirmatum fuit illud *Hippocratis aphor.* 50. *ſect. ij.* conſueta longo tempore etiamſi deteriora ſint, inſuetis minus moleſta ſolent eſſe, imò etſi invalidi fuerint ægri facilius ferunt labores *aphor.* 40. *ſect. ij.* verum quoque illud C. *Celſi*, quod legimus *lib. j. cap.* 3. *p. m.* 27. quod, inquit, contra conſuetudinem eſt, nocet, ſeu molle, ſeu durum,) imprimis ſudoribus eruptis; non longè tamen poſt iterum vitam labore vacuam egit, ac paulatim quoque dicti dolores noctu affligentes rediêre, quare ſequentem bolum ſubindè aſſumſit.

℞. Diaſcord. fracaſt. ʒiß.
Lap. prunell.
Antim. diaphor.
Croc. optim. ana gr. viij.
MS. F. bolus.

Undè optimè ſemper cum levamine ſudavit, poſt menſem circiter, laborioſâ nempe vitâ relictâ, multifaria ulcera magno in principio cum pruritu, dein dolore in cruribus exorta ſunt, ulceribusque apertis ichoroſus humor in magnâ copiâ ſingulis matutinis effluxit, aliquandò ità acris ut & circumjacentem cutim eroderit nonnunquam; quibus ultra ſemeſtre fuit vexatus: vocatus ſequens decoctum dedi, ſiti verò valdè quia vexabatur in ſingulis

decocti

decocti doſibus lapidis prunellæ ſcrupulum unum ſolutum aſſumſit,

℞. Raſur. lign. guajac. ℔ß.
Fol. fumar. M. iij.
Card. bened.
Cichor. cum toto ana M. ij.
Summitat. centaur. min. M. j.
Flor. papav. errat. p. iij.
Rad. glyzirriſ. ℥j.
Paſſul. min. ℥iij.
Tartar. crud. ℥ß.
Infund. & coquantur in aq. puræ pint. vj. per ſex ſeptemve horas, vaſis optimè clauſis, colaturæ add.
Syr. cichor. cum rheo ℥iij.
Elix. propriet. paracelſ. ʒij.
MS.

De hoc decocto ter de die uſurpavit uncias duas treſve; ac bis ſemper indies alvum depoſuit, noctuque parum ſudavit; brevi quoque ichoroſi humoris effluxus ſitiſque evanuit, ac intrà tres ſeptimanas omnia ulcera fuêre curata, ac ſanus vivit, ulceribus & doloribus nocturnis ita afflictus anteà ægrotans.

8. *Calidæ & humidæ qui ſunt conſtitutionis*, facilè enim hi purgationes ferunt, ut tradidit *Heurnius lib. 3. method. ad praxin cap. viij.* nec mirum, quia plerumque vel juvenilis vel virilis ætas ejus ſit conſtitutionis, vimque purgantium medicamentorum ſic facile ferit; præ-

tereà nulli humores facilius minorique cum difficultate catharticis pharmacis educuntur quam bilioſi qui calidi & aquoſiores qui humidi, imò qui humores purgationem ipſam indicant, ut ſuprà, ubi de humoribus medicamenta purgantia indicantibus egimus, ſatis ſuperque probatum.

9. *Aſſueti*, quare *Galenus de conſuetudine cap. vj.* dixerit, conſuetudinem ad evacuationem corporis non minimum habêre momentum, imò pharmacis aſſuetos magnam medicamentorum vim ſine damno ferre legimus apud *Heurnium lib. 3. meth. ad praxin cap. viij.* quare aliquid concedendum conſuetudini jubet SENEX *aphor. 17. ſect. j.* hinc pharmacis aſſueti facilius tutius minorique cum difficultate, dolore, præcordiorumque anxietate, quam inſueti purgationem ferunt; plurimum enim inſueti læduntur, ſi nempè medicamentum purgans in paulò majori, quam conveniat, doſi, ipſis propinetur, ut docuit *Dorncreilius de purgat. p. m.* 148. prudenter ideo agit is *Medicus*, qui levem purgationem inſuetis præſcribat, ſatius enim eſt minus quam nimium evacuare dixit *Mart. Wendelinus lib. 3. axiom. medic.* 1005. ſicque vidêre, leviter an verò graviter alvum deponant, & φάρμακα καθαρτικά potentiora an præſcribenda nec ne.

10. *Qui duram vitam agunt*, teſte *Heurnio loco mox citato*, corporis robore enim quia

præ-

prædití, facilè purgantium medicamentorum vim & efficaciam tolerare poſſunt.

II. *Qui pravis ſuccis referti ſunt*, docente *Fuchſio lib. 2. inſtitut. med. ſect. v. cap. 16.*

HOMINES, *in quibus* ΦΑ'ΡΜΑΚΑ ΚΑΘΑΡΤΙΚΑ' *non niſi cum periculo præſcribi poſſunt*, ſunt

1. *Pueri*, ut teſtatur *Paulus Ægineta lib. vij. cap. iv.* imò neutiquam evacuandi propriè dictis catharticis dixit *Averroës collectaneorum de re medicâ ſect. iij. cap. iv.* aſt verò neceſſitas maximè ſi id efflagitet, iis benigniora remedia, pharmaca nempè leniſſima & lenitiva ac laxantia dicta, qualia ſunt caſſiæ fiſtularis pulpa, rha-barbari macerati liquor, manna &c. exhibenda, concedit *Franciſc. Joël lib. ij. phyſiol. ſect. 5.* planè tamen quod inepti ad purgationem ſint, legitur apud *Aëtium Tetrab. j. ſerm. 3. cap. 23.* ex *Antylo*, & *Heurnium lib. xij. de method. medendi cap. iv.* quare quoque *Dorncreilius de purgat. p. m.* 148. dixerit, graviter illum peccare, qui pueros (quorum ſubſtantia continuò & inſigniter, propter motus multos inordinatos, auctionem magnam, corporis debilitatem ejuſque varietatem, ac proindè exhalationem & diſſipationem multifariam diſſipatur) vehementi pharmaco audeat evacuare, quod itidem conteſtatur *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. vij.*

2. *Senes*, teſte *Aëtio*, & *Averroë* &c. *locis ultimò citatis*, imò φάρμακα καθαρτικὰ ſenectutem accelerare dixit *Martinus Wendelinus lib. iij. axiomat. medic.* 1012. & calorem ſpiritusque debilitari *axiomate* 1019. ſenum corpora frigida eſſe & parum calidi iis ineſſe legimus apud *Hippocratem ſect. j. aphor.* 14. quare quoque raucedines & gravedines in valdè ſenibus non concoqui, itidem *ſect. ij. aphor.* 40. legimus, ideò quoque ſenes æſtate optimè degunt valentque maximè, *aphor.* 18. *ſect. iij.* malè ergò medicamenta cathartica calorem ſpiritusque debilitantia ſenibus exhibentur, corpora enim illorum calore ſpiritibusque ſatis jam deſtituta; prætereà humiditatem minuunt & exturbant medicamenta purgantia, ſenum verò corpora humiditate plerumque deſtituuntur, ac ejus loco aciditate laborant; non ergò ſenibus, (quorum vita lucernæ inſtar parum jam habentis ſevi oleive, extingui ſolet) propriè dicta καθαρτικὰ φάρμακα exhibenda optimè *Dorncreilius de purgat. p.* 148. concludit.

3. *Debiles*, ſtatuit enim *Petrus Poterius centur. j. curat.* 22. debilia corpora catharticis minimè eſſe obruenda, idem teſtatur *Nicolaus Curtius de purgant.* quare rectè *Galenus commentar.* 2. *in lib. prorh. text.* 37. docuerit, indoctum eſſe illum & artis medicinalis planè inſcium, purgare qui ingrediatur debiles & imbecillitate affectos; debiles ſanè ultrà non

ſunt

ſunt debilitandi, pharmaca enim cathartica, ut ſuperius probatum, corpora debilitant & vires deſtruunt, aſt corroborandi ac reficiendi potius, quam hac ratione ad mortem deducendi;

NOTA, debiles ſubindè videntur nonnulli, aſt morbis non ſunt debilitati, verum humoribus pituitoſis viſcidis, putridis &c. & nonnunquam quoque bonis & non niſi quantitate peccantibus ſcatent, ſicque vires oppreſſæ exiſtunt, debilesque videntur, ut plethoricis non rarò contigit, qui unicâ aliquandò tum venæſectione curantur; ſic quoque neceſſariò catharticis ſpecificis corrigentibus mixtis purgandi ac quantitate ſolummodò peccantes humores minuendi ſunt: quare ſequentem obſervationem hiſce addo.

Galenus in lib. Hippocratis de humoribus Commentar. 2. ſequens notandum & obſervandum monet, nempe, cum in corpore ſanguinis probi exigua ſit copia, & crudi humores ſint admodum multi, tum nec venam ſecare, nec purgare, nec exercêre hominem oportêre.

Vir quiſpiam triginta circiter annos natus, habitu carnoſo præditus, optimèque valens incidit *talem in corporis debilitatem, ut pedibus vix ſtare aut meare poſſet*, appetitus brevi planè fuit abolitus, noctu ſpontè maximè ſudavit, aliàs neque dolorem, neque diſtentionem,

 neque

neque præcordiorum anxietatem, neque febrem obſervavit, quare phthiſi vel atrophiâ laborare ægrotans conſanguineique putavêre; vocatus ac dicta cum intellexiſſem, vires valdè oppreſſas non verò planè ſublatas judicavi; pulſum admodum parvum non tamen frequentem inveni, moxque ex ſudore nocturno, non cœnato ſemper quia ipſi contigit, evacuationem eſſe neceſſariam, juxta *Hippocratem aphor.* 41. *ſect. iv.* concluſi, quare ſtatim aſſumſit *elix. propriet. Paracelſ.* guttulas quatuordecim moxque ſequens præſcripſi vinum medicatum laxans.

℞. Rad. angelic.
Zedoar.
Galang. ana ʒij.
Jalapp. ℥ß.
Fol. roriſmar.
Majoran. nobil.
Menth. criſp. ana M. j.
Senn. f. ſt. ℥j.
Sem. apii
Carui ana ʒiß.
Fœnic. dulc. ʒiij.
Bacc. junip. ℥ß.
Tartar. crud.
Cardam. min.
Cinam. acut.
Extrem. cort. arantior. ana ʒij.
Conciſa atque contuſa.

Miſcean-

Miſceantur, & indantur cantharo lapideo vitrove anguſti orificii, affundanturque vini generoſioris pint. v. vel vj. ac digerantur in loco tepido per 24 horas;

De hoc vino medicato ter quotidiè aſſumſit uncias tres quatuorve, inſtillatis prius ſingulis hauſtulis guttulis duodecim vel circiter *elixir. propriet. Paracelſ.* undè quoque ter quaterve alvum depoſuit ægrotans; jucundum erat vidêre ægrotantem, corporis robore creſcentem, quo alvus fluidior exſtiterit: ſexto vocationis die ſequens catharticum ipſi exhibui.

℞. Rha-barbar.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ana ℈j.
F. Pulvis tenuiſſimus, cui admiſc.
Reſin. jalapp. gr. iv.
Mann. calabrin. ʒvj.
Aq. fœnic. ℥ij.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto optimè & cum levamine decies dejecit; ac poſt biduum vena moderatè ipſi fuit ſecta, vinumque medicatum deinde bis tantum manè nempè ac veſperi uſurpavit ac intra tres ſeptimanas planè fuit curatus.

4. *Valdè graciles & morbis extenuati*, autore *Aëtio tetrab. j. ſerm. 3. cap. 23. ex Antylo* ſæpius jam citato. & *Nicolao Curtio de purgantibus. Dorncreilius* enim *de purgat. p.* 147. ſi, inquit, graciles morbiſve extenuati vehementer

ter purgentur, verendum eſt, ne in illis principales facultates diſſolvantur, & humidum radicale, cujus ut & caloris nativi exiguam habent portionem, prorſus abſumatur, calorque inſitus, ob pabuli ſui defectum extinguatur: meritò ergò & optimè *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ij. ſect. v. cap.* 38. nutrimentis potius eſſe reficiendos quam vacuationibus exhauriendos, monuit.

5. *Valdè pingues*, pinguia enim corpora difficulter purgationes ferre imò planè inepta eſſe ad purgationem ſtatuit *Martinus Wendelinus lib. iij. axiomat. medic.* 1020. quare dixerit *Dorncreilius de purgat. loco ſtatim citato*; valdè & immoderatè pingues vehementer ſi purgentur, verendum eſſe, ne in illis frigiditas prævaleat, venasque caro opprimat, & inanes claudat, undè calore nativo ſuffocato, ipſa mors ſubſequatur.

6. *Qui multo ſanguine abundant*, ſanguine enim qui abundant pravis humoribus raro ſcatent; hæmorrhagiamve gravem in nonnullis φάρμακα καθαρτικά excitarent, movent enim ac diſſolvunt valdè purgantia medicamenta humores, quo ex motu & agitatione facilè ſubindè hæmorrhagia exoriri poſſet: Aut *qui aſſiduè animo linquuntur*, leviter ergò à catharticis pharmacis plerumque acribus aut nauſeabundis animo linquerentur, hocque non niſi malum malo eſſet addere: Aut *qui citò ex omni*

occa-

occaſione vomunt, ſicque aut exhibita medicamenta ſtatim evomerent, aut impoſſibile quoque propemodum eſſet, ut qui aſſiduè & tam facilè vomant, quoſdam humores quantitate peccantes retineant, rectè ergò *Aëtius ex Antylo tetrab. j. ſerm. 3. cap.* 23. ſtatuit, dictis purgantia neutiquam eſſe exhibenda, in hiſce enim vitanda eſſe purgantia facilè quis concludere valet, imprimis ſi conſiderarit, quod legimus apud *Hippocratem aphor.* 41. *ſect. ij.* qui, *inquit*, ſæpè & vehementer ſine cauſâ manifeſtâ animo linquuntur, ii derepentè moriuntur.

7. *Tabidi & hectici aut ariditate affecti*, tabidi & aridi propter atrophiam & alimenti privationem, nullam prorſus evacuationem ferunt; legimus apud *Martinum Wendelinum axiomat. medic.* 1166. nec quoque in hiſce non tam humorum quantitas, quam quidem qualitas peccat, imò humiditate indigent, *Joubertus* quoque *lib. ij. practic. cap. j.* in febre, inquit, hecticâ à catharticis omninò abſtinendum, quod vires ea non ferant, verendum ſit ne ab alvi conſtrictione fluxus maximè formidandus, modò non lethalis, contingat.

8. *Pragnantes*, initio nempè & fine geſtationis, ut docuit SENEX *aphor. j. ſect. iv.* & *aphor.* 29. *ſect. v.*

9. *Mulieres quibus menſes valdè purgantur*, ut legitur apud *Aëtium tetrab. j. ſerm.* 3. *cap.*

cap. 23. *ex Antylo*, de quibus fuſius ſuprà p. 319. & 320. §. 16.

10. *Illi, quorum ilia extenuata atque inflata aut ſuprà modum calida & ignea exiſtunt*, teſte *Galeno Comment. in lib. j. aphor.* 24. ut & *libro quos purgare oporteat*, quia, *inquit*, hoc in loco aliqua viſcerum inflammatio eſt, *in inflammatione* autem *viſcerum internâ* neutiquam purgantia convenire ſuprà ubi de *morbis contraindicantibus* & *vetantibus* egimus *p.* 308. 309. 310. & 311. §. 3. 4. & *ſeqq.* probatum, & vidêre eſt apud *Foreſtum lib. xviij.* & *lib. xvj. obſerv. j. ſchol.* 33.

11. *Peſte aut peſtilentialibus malignisve febribus qui correpti*, ut rectè docuit *Palmarius de febribus peſtilentialibus atque malignis cap.* 23. de hiſce latius ſuprà p. 317. & 318. §. 14.

12. *Intemperantes vinoſique ac gulæ dediti*, ut auctor eſt *Daniel Sennertus tractat. de arthritide cap. vij.*

13. *Sana habentes corpora, ac qui integræ ſunt valetudinis*, docente SENE *aphor.* 36. & 37. *ſect. ij.* citò enim exolvuntur, ut & *qui pravo utuntur cibo*, quare quoque *Galenus lib. quos purgare oporteat* dixerit, integrâ corporis valetudine præditos medicationes ægrè moleſtèque ferre: ideo vitandos in medicamentorum potionibus, corpore probè valentes monuit *Hippocrates lib. de veratri uſu*; imò C. *Celſus lib. ij. cap.* 13. *de vomitu p. m.* 87. ſemper ſanis

ſanis potiones nocêre, ſtatuit, quia facilè vertiginoſi fiunt ac convulſionibus corripiuntur, ac purgatio admodum difficulter ipſis procedit ac valdè torquentur, ut teſtatur *Aëtius loco ſæpius jam citato*, & contabeſcunt ut docuit *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ij. ſect. v. cap. 16.* quare neutiquam medicamentis catharticis moleſtandos ſano corpore præditos monet *Daniel Sennertus lib. v. inſtitut. medic. part. ij. ſect. j. cap. 5.*

14. *Qui raræ ſunt texturæ*, quos parcè purgandos docuit *Heurnius lib. iij. meth. ad praxin cap. viij.*

15. *Inſueti*, plurimum enim læduntur, præſertim ſi pharmacum catharticum in paulò majori, quam conveniat, doſi, ipſis propinetur, legitur apud *Dorncreilium de purgat. p. m.* 148. vide ſis ſupra *§.* 9. de *morbis contra-indicantibus* p. 326.

16. *Doloribus qui vexantur*, ut ſtatuit *Hippocrates lib. de veratri uſu p. m.* 611. *&* 612. de his fuſius in ſuperioribus.

VENERANDUS SENEX varios multosque φάρμακα καθαρτικά vetantes, *lib. de veratri uſu p.* 610. 611. *&* 612. enumerat; *vitare, inquit, oportet in pharmacorum potionibus eos, qui bona habent corpora, maximè autem nigros, & humidâ carne præditos, ſed & ſubſiccos & balbos ac blaſos*; pergit IDEM paulò inferius; *neque medicamenta* (cathartica

præ-

præcipuè ex veratro confecta) *danda ſunt decoloratis, neque pectore ſuppuratis, raucoſis, lienoſis, exſanguibus, ſpirituoſis & ſiccum tuſſientibus, ſiticuloſis, flatuoſis, & his qui præcordia, & latera, ac dorſum diſtenta habent, & torpentibus & obſcurè videntibus, & quibus aurium ſonitus ſunt, & urinæ meatus impotentibus: neque item morbo regio laborantibus* (*vide ſis dicta p.* 277. *§.* 11.) *aut ventre debilibus, aut his qui ſanguinis eruptiones, aut tubercula habent:* addit SENEX, *ſi verò medicandum eſſe videbitur, veratro ſecurus ſurſum purga deorſum verò non*; pauloque verò inferius, *non ſunt medicamenta* (cathartica) *danda his qui nigra evomunt, neque cibum averſantibus, neque deliris, & parum dormientibus, neque dolore vexatis,* neque viſum *temerarium inclinatum habentibus, neque tumefactis, neque vertiginoſis, neque his qui in febre æſtuoſi ſunt ac confracti:* & *lib. j. prædictorum text. ix. p. m.* 476. hæc ultima verba ferè omnia confirmat, *qui*, inquiens, *nigra revomunt, cibos averſantur, deliri ſunt, juxta pubem parum doloroſi, oculum ferocem aut clauſum habent, eos medicamentis purgare non oportet* (pernicioſum enim eſt) *neque intumeſcentes, vertiginoſos, in leviter vagando deficientes*, &c. nec etiam convenit iis quibus alvus eſt naturâ adſtricta, nec illis qui dyſenteriâ & cœliacâ paſſione facilè corripiuntur, ut *Aëtius* L. C. monet.

SIGNA

SIGNA PURGATIONEM INDICANTIA, ſunt

1. *Ubi ſine febre tormen eſt, lumborum dolor, genuum gravitas, doloresque in partibus ſub ſepto tranſverſo exiſtunt*, ut docuit SENEX *lib. de veratri uſu p. m.* 610. quod quoque *aphor.* 20. *ſect. iv.* confirmat, & *aphor.* 18. *ejuſdem ſectionis*, infra, inquit, ſeptum tranſverſum dolores, quicunque egent purgatione, per inferna purgandum eſſe ſignificant; quare quoque *Galenus* purgantia in pleuritide præſcribit, dolor nempè ſi ad ilia deſcendat *commentar. in lib. vj. aphor.* 5. hæc omnia non niſi materiam copiâ & qualitate peccantem fluxilemque eſſe redditam indicant, quare quoque juxta *Hippocratem aphor.* 9. *ſect. ij.* & *aphor.* 70. *ſect. vij.* ut & *aphor.* 22. *ſect. j.* ſtatim per inferna exturbanda, quia turget, concocta eſt & qualitate peccat dicta materia.

2. *Ubi venter ſuppreſſus parum reddit ex eoque inflationes, caligines, capitis dolores, aliaque ſuperioris partis mala increſcunt, dejectionem à medicamento petendam eſſe ſtatuit C. Celſus lib. j. cap. 3. de dejectionibus p. m.* 31. alvus verò cum fluida ſit & benè reſpondeat dictisque ſymptomatibus neutiquam tum obnoxii, neceſſariò illi purgandi ſymptomata illa ut tollantur, purgantium quoque medicamentorum uſu, talia è corpore educenda,

qualia ſpontè etiam prodeuntia juvant, *Auctore Hippocrate aphor. 2. ſect. iv.* quare facile quoque hi purgationem ferunt, ac ſymptomatum dictorum levamen exindè ſentiunt, talia enim ſi purgentur qualia purgari oporteat, facile ferunt, dixit SENEX *aphor. 2. ſect. j.* & *aphor. 25. ejuſdem ſectionis*, nec non *lib. vj. Popularium ſect. iv. 30. p. m.* 808.

3. *Sudor copioſus nocturnus*, ut videre eſt apud *Hippocratem aphor.* 41. *ſect. iv.* ſudor, inquit, multus per ſomnum citrà cauſam manifeſtam cibum non aſſumenti ſi accidat, vacuatione indigêre ſignificat; nec mirum! ſcatent nempè illi homines humoribus peccantibus, evacuandi ergò ſtatim, ſi nempè benè ſint præparati, inciſi, concocti aut temperati dicti humores, aliàs pituitoſi viſcidi ſi exiſtant incidendi ac præparandi fluxileſque & ad motum apti reddendi prius; acres verò crudive ſi ſint, temperandi ac concoquendi; ut ita juxta SENEM *aphor. 9. ſect. ij.* & *aphor. 22. ſect. j.* fluxiles primò reddantur, & non cruda, aſt concocta medicamento purgante educantur; commendat quoque *Galenus in lib. j. aphor. commentar. 24.* & *libro quos purgare oporteat*, humores ante purgationem debêre eſſe fluxui paratos, hoc eſt (ut ipſe explicat) tenus & nullum lentorem participantes; & *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. viij.* jubet, materiam etſi jam coctam

non

non verò benè præparatam, antè purgationem parandam ſeu attenuandam (ut ipſemet in ſequentibus explicat) eſſe: ideò forſan *Latinus* quoque *Hippocrates* nempè *C. Celſus* monuit, ut venter illius, qui ab inferiore parte purgandus erit, antè ſolvatur, *lib. iij. cap. xviij. p. m.* 154. & 155. quod *Hippocrates* quoque *aphoriſm.* 70. *ſect. vij.* juſſit.

4. *Urinæ ſedimento refertæ*, manentibus tamen ex. gr. præcordiorum anxietatibus aliiſve ſymptomatibus ab humoribus pravis peccantibus oriundis, concoctos enim illos humores eſſe, à quibus illa ſymptomata dependeant urina ſedimento referta indicat, levamen verò indè ægri quia non ſentiant, ſequitur purgationem eſſe neceſſariam, concocta enim, juxta *Hippocratem aphor.* 22. *ſect. j.* medicamento purgante educenda ſunt: quare *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiom. medic.* 1096. humorem melancholicum non movendum eſſe ſuadet, niſi apparentibus certis inchoatæ concoctionis ſignis: rectè quoque ideò monet *Galenus* 4. *de ration. victus commentar.* 33. cavendum eſſe, corpora expurgare, omninò apparente cruditate in ſuccis: quibusnam, quæſo? ex ſignis certius concludi poteſt adeſſe concoctionem, quam ex urinâ ſedimento refertâ; meritò ergò inter ſigna purgationem indicantia numerantur urinæ ſedimento refertæ.

5. *Humores turgentes*, & *agitati* aut *furioſi*; periculoſius enim hos retineri quam ejici docuit *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic.* 1058. quare confeſtim & ab initio morbi evacuandi, ut legimus apud *Galenum in lib. j. aphoriſm. commentar.* 22. *&* 24. quod confirmatum vide ſis apud *Hippocratem aphor.* 24. *ſect. j.* & *aphor.* 10. *ſect. iv.* ſi turgeant eodem ipſo die exturbandi: firmati verò ſi ſint humores in aliquâ corporis parte, veluti in viſcerum inflammatione contingit, medicamentis purgantibus aggredi non oportet, priuſquam concoquantur, ut legitur apud *Aëtium tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 23. & *Galenum lib. quos purgare oporteat.*

6. *Menſes decolores nec eodem ſemper modo & tempore prodeuntes*, purgationem namque indicant eſſe tum neceſſariam, ut *Hippocrates aphoriſm.* 36. *ſect. v.* docuit; de quibus inſpiciat BENEVOLUS LECTOR quæ dicta ſunt p. 290.

Eleganter C. *Celſus lib.* 2. *cap.* 12. *de alvi ductione p. m.* 85. ſi, *inquit*, caput grave eſt, ſi oculi caligant, ſi morbus majoris inteſtini eſt, quod *Græci* κόλον nominant, ſi in imo ventre aut in coxâ dolores ſunt, ſi in ſtomachum quædam biliosa concurrunt, vel etiam pituita eò ſe, humorve aliquis aquæ ſimilis confert: ſi ſpiritus difficilius redditur, ſi nihil per ſe venter excernit; utique, ſi juxta quoque ſtercus eſt & intus remanet, aut ſi ſterco-

ſtercoris odorem nihil dejiciens æger ex ſpiritu ſuo ſentit, aut ſi corruptum eſt, quod excernitur; aut ſi prima inedia febrem non ſuſtulit; aut ſi ſanguinem mitti, cum opus ſit, vires non patiuntur, tempusve ejus rei præteriit; *aut ſi multum ante morbum aliquis potavit*; aut ſi is, qui ſæpe, vel ſpontè, vel caſu purgatus eſt, ſubitò habet alvum ſuppreſſam, quibus in caſibus φάρμακα καθαρτικά neutiquam ſunt omittenda.

Non inſubidè quoque *Dorncreilius lib. de purgat. p. m.* 146. de ægro paulò fortiori cathartico purgando ſummatim enumerat ſequentia; ſi, inquiens, corpus pituitoſis humoribus ſit refertum, iique in partibus remotioribus ſeu in ipſo corporis habitu conſiſtant, & vires conſtent, ægerque ſit calidus & humidus, nec admodum gracilis aut pinguis, ſed mediocri præditus habitu corporis & conſiſtentem habeat ætatem, atque purgare anteà conſueverit, & raro ſe exerceat, ſitque maſculus & vivat in regione calidâ & humidâ & in anni tempore, quod eaſdem cum regione obtinet qualitates, purgatio paulò validior inſtitui poteſt.

Ventres infrà in morbis purgare oportet ſi ſequens habeas ſignum inquit SENEX *lib. v. Popularium text. xxv. p. m.* 787. ſi neque anxii, aut capite gravati fuerint & quum calores (febres) mitiſſimi fuerint, aut cum

poſt exacerbationes ceſſarint, & *lib. de affectionibus text. xiv. p. m.* 169. ſi, *inquit*, febris non tenuerit, os verò amarum quis habuerit, & corpus gravetur, & cibum averſetur, pharmacum dandum eſt: nec mirum, dicta enim ſignificant bilioſos & pituitoſos humores non tam qualitate quam quidem quantitate peccare, bilioſos eſſe ex oris amaritudine patet; pituitoſos quos exiſtere facile concluditur, quia corpus gravetur & cibum averſetur, qualitate verò non ita peccare ultrò patet, quia non febricitat; videſis quoque *aphor.* 20. *ſect. iv.*

TEMPUS PURGATIONEM *inſtituendi.*

Rectè *Petrus Poterius Centur.* 2. *curat.* 37. monet, non ſat eſſe purgare, ſed quandò imprimis quoque obſervandum eſſe: ſicque non tantum quo *anni tempore*, ſed & *quo die*, & *quâ diei horâ* conſiderandum, tempus anni quod attinet convenientiſſimum purgationi eſt.

1. *Ver*, teſte *Hippocrate aphor.* 47. *ſect. vj.* quibus purgatio prodeſt his vere purgatio imperanda: quod confirmat *Paulus Æginetа lib. vij. cap. iv.* tempus, inquiens, purgationis, *ſi nulla vigeat neceſſitas* (aliàs & æſtate & hyeme ſemperque purgationem inſtituere licet) vernum maximè utile eſt: quare quoque

que *Galenus in lib.vj. aphoriſm. commentar.*47. dixerit, humores, qui evacuatione indigent, vere vacuandos eſſe: ſic quoque pharmaciam vere inſtitutam laudaverunt *Averrhoës lib. vij. in colleget. cap. iv.* & *Fallopius tractat. de medicamentis purgantibus ſimpl. cap. xxiv.* ac plures alii graviores *Medici*; verno tempore purgationes optimæ ſunt, eam ob cauſam, refert *Galenus in lib. Hippocrat. de humoribus Commentar. j.* quia excrementa hyeme collecta educant prius, quam calor exuperans ea moveat, ac perturbet; optimè quoque & minori cum difficultate, quam aliàs, purgatio vere procedit, humores quoque tunc ſunt abundantiores & quoad pleraſque qualitates temperatiores, temperatus namque tum maximè aër eſt: ideò quoque *Galenus*, hos, quibus oculi debiles, ſcotomatici & podagrici, vel arthritici initio veris purgatione evacuandos eſſe, docuit *lib. de curand. ratione per ſanguinis miſſionem cap. vj.* & *in lib.vj. aphoriſm. commentar.* 47. epilepticos, apoplecticos & in univerſum eos, quicunque ob humorum craſſitiem in morbos incidunt, ineunte vere purgandos eſſe ſtatuit: in præcautione arthritidis evacuationem vere commodiſſimè *paulò nempè ante æquinoctium*, quo tempore aliàs humores moveri ſolent, confirmat *Daniel Sennertus de arthritide cap. vij.* qui ſani ſunt verum in æſtatis principio plerumque ægrotant, in-

eunte vere neceſſariò evacuari debent, aliàs gravius & majori cum periculo decumbunt.

2. *Opportunum* quoque *tempus autumnale*, itidem teſtatur *Paulus Ægineta loco ſtatim citato*, & *Galenus in lib. vj. aphor. comment.* 47. ut & *Averrhoës lib. vij. in colleget. cap. iv.* quod quoque *Dorncreilius lib. de purgat.* confirmat, poſt ver, *inquiens*, autumnus purgationibus maximè idoneus eſt; quare quoque melancholiam, cancrum, elephantiaſin, cæteroſque ejus generis affectus ab humore atro proficiſcentes, autumno purgandos eſſe; *Galenus lib. quos purgare oporteat*, & *Petrus Foreſtus lib. xvj. obſervat. ſchol.* 33. ſtatuêre.

3. *Æſtatis principium utile* quoque eſt, ut *Galenus lib. quos purgare oporteat* docuit, quare quoque *loco citato*, eos bile flavâ qui abundant, deſinente vere vel circa æſtatis principium per φάρμακα καθαρτικὰ evacuandos ſuadet; ſic quoque apud *Petrum Foreſtum lib. ix. obſervat. ſchol.* 24. legimus, ſi cephalalgiæ ex calidiori humore vel vapore exoriantur, dolores, uti ſolent æſtate mediâ magis fieri vel affligere, tales in fine veris, vel circa æſtatis principium purgandos eſſe.

4. *Hippocrates aphor. iv. ſect. iv. hyeme* inferiores ventres purgandos eſſe docuit, idem quotidiana conteſtatur experientia, modò calidos ſe conſervent ægrotantes purgaturi: minus tamen tutum eſſe hyeme purgantia dare teſta-

teſtatur *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic.* 875. minusque ad purgationes eſſe accommodatam hyemem ob nimium & intenſum frigus *Dorncreilius lib. de purgat.* putat; aſt facilè in cubiculo clauſo calido & prope ignem ſe continêre poteſt æger, ac frigidum aëra neutiquam ſubire, ſicque nimium & intenſum frigus non metuendum, neceſſitate namque urgente, aliàs potius vere quam hyeme purgationes inſtitui debent.

Diem purgationi aptum quod attinet, maximè conveniens eſt

1. *Dies purgationi aptus eſt auſtrinus moderatè calidus & humidus*, non admodum nebuloſus aut nimium æſtuans, aquilone enim flante, non tam feliciter cedit purgatio, *Joël lib. 2. phyſiolog. ſect. v. p. m.* 119. nimis enim æſtuans ſi ſit, & diu fuerit, bilis nimis acris & volatilis reddita eſt, facilèque tum hypercatharſis ſequitur.

2. *Novilunium & circa ultimam lunæ quadraturam convenientiſſimum eſt* purgare, teſte *Riolano lib. j. method. medend. general. ſect. iv. cap.* 3. quare *Fernelius conſil.* 45. purgationes in affectibus hypochondriacis vires ſuas ſemper felicius expedire, circa ultimam lunæ quadraturam, imprimis cum amica veneris configuratione, quam in aliis cœli locis, ſtatuit.

3. *Conveniens purgationi in febribus dies* in *tertianâ* eſt *quartus* auctore SENE *lib. de affectionibus text. xviij. p. m.* 171. tertiana, *inquit*, febris quum apprehenderit, ſiquidem videbitur ſibi non purgatus eſſe, *quartâ die* pharmacum dato, ac diebus intermediis utatur æger cibis per alvum ſecedentibus: in *febre ſynocho putri intra* primum *triduum* pharmaco purgare materiam peccantem oportet, aliàs commodus purgationi locus non dabitur, ut vidêre eſt apud *Joubertum lib. ij. practic. cap. iv.* in *cauſo* purgandum (ſiquidem neceſſe videatur) omninò *die ſecundo*: quippe tertius, quo exacerbatio fieri ſolet, minus eſt opportunus, tumque magis debilitaretur æger ac difficilius purgatio procederet, paroxyſmuſque gravior redderetur, ut Idem *lib. ij. practic. cap. v.* teſtatur: in *quartanâ* pridiè acceſſionis aut ipſo acceſſionis die ut καθαρτικὸν aſſumatur *ibidem cap. xj.* legimus; aſt non antè trigeſimum diem, dixit *Monavius apud Cratonem lib. ij. Epiſtolarum p. m.* 417. qui non contemnendum in febrium intermittentium curatione ſervavit ordinem, ſequenti ergò methodo curationem tradidit; ſi, inquit, in intermittentibus febribus quibuſcunque, *apparente aliquâ, etſi non planè perfectâ in urinis coctione*, ægro ipſo acceſſionis die catharticum dederis, ita, ut effectum ſuum antè paroxyſmi invaſionem compleat (horis ſcilicet qua-

quatuor aut quinque antequam paroxyſmum adventurum putas) videbis, febrim poſt illum paroxyſmum non amplius reverti (præſertim ſi ſpecifica antifebrifuga catharticis fuerint admixta) ſed prorſus tolli, quaſi incantatione quâdam: probavi jam ſæpius, in pluribus ſemper eventus reſpondit, in tertianis poſt tertium aut quartum paroxyſmum hoc feci, in quotidianis tardius, in quartanis tardiſſimè, ac ne vix antè triceſimum diem.

4. *Dies* verò *criticus* omninò à purgantium uſu abſtinendum eſſe ſuadet: ut legere eſt apud *Dorncreilium lib. de purgat.* nec mirum, retrahitur enim natura quaſi ab opere, non enim medico conſtat per diaphoreſin, diureſin vel catharſin materia peccans à naturâ ſit exturbatura, non ergò illo die exhibenda ſunt φάρμακα καθαρτικά, quia facilè operationem naturæ ſiſterent, nam quæ educere oportet, quò maximè vergunt eò ducenda, dixit SENEX *aphor.* 21. *ſect. j.* quod quoque ſtatuit *lib. de humoribus text. j. p. m.* 315.

Purgationis horam quod attinet, aptiſſima eſt

1. *Matutina*, ut vidêre eſt apud *Fuchſium lib. ij. inſtitut. ſect. v. cap. xviij.* & *lib. ij. de compoſ. medicamentorum cap. vj.* & præcipuè in morbis, qui per circuitum haud recurrunt, matutina reliquis anteferenda eſt, ut teſtatur *Dorn-*

Dorncreilius lib. de purgat. in morbis verò acceſſiones habentibus, illa hora purgationibus deſtinanda eſt, quâ morbus intermittit aut ſaltem remittit; ut IDEM *loco citato p.* 148. docuit; paroxyſmum enim graviſſimum & nonnunquam ferè intolerabilem reddunt, maximèque ægrotantes debilitant & utplurimum parum aut nihil exturbant καθαρτικὰ φάρμακα nempe in ipſo paroxyſmo ſi fuerint exhibita.

2. *Jejuno ſtomacho*, ut Auctor eſt *Johannes Damaſcenus lib. aphoriſmorum aphor.* LXX. quare *Fuchſius* dixerit, eam horam ſolam ad purgantis medicamenti ſumptionem idoneam exiſtere, quâ ventriculus à cibis maximè eſt vacuus, *in inſtitutionibus libr. ij. ſect. v. cap. xviij.* ideò quoque *Heurnius libr. ij. method. ad praxin cap. xxj.* pharmaca purgantia propinanda quinque vel ſex horis ante prandium, ſtatuit, ne aliena permiſtione fracta è ventriculo excidant: ſed ut minimè impedita venis antè paſtum ſeſe inſerant & facilius operantur; quod conteſtatur *Horſtius decad. vij. problem. medic. Quaſtion. 3. Heurnius cap. 2. method. medend. libr. ij.* pilulas poſt octo vel novem horas à cœnâ ſumendas præſcripſit, aſt levia medicamenta unâ horâ ante cibum poſſe dari, concedit *Riolanus lib. j. method. medend. general. ſect. iv. cap. 3.* imò interdum non incommodè cum alimentis quoque purgantia potiſſimum lenitiva concedi poſſe ſtatuit *Horſtius loco ſta-*

tim

tim citato p. m. 192. hac enim ratione citò unà cum chylo ad intimas viſcerum partes penetrat, & levi negotio ſine torminibus peccantes humores expellit, hinc quoque *Aëtius tetrab. j. ſermon. iij. cap.* 57. in cibo medicamentum, (purgans) optimum eſſe dicit iis, qui naturaliter alvum habent adſtrictam, & qui ex diuturno morbo laborant: huic aſſertioni ſubſcribit quoque *Alexander Maſſaria lib. iij. Practic. cap.* 13. dum inquit: digna eſt maximâ annotatione ratio dandi medicamenta purgantia, quam tenebat *Galenus*, qui ſolitus fuerat illa permiſcêre alimentis: idque dupliciter, uno modo ſimul coquendo alimenta & medicamenta, altero contuſis medicamentis, eorumque pulverem tenuiſſimum permiſcendo cum ptiſanâ vel aliis medicamentis: quamobrem meâ quidem ſententiâ optimum foret, hanc medendi & purgandi rationem præcipue illis, qui naturâ ſunt alvo adſtrictiori: hoc tempore inuſitatam ſuſcitare & ad uſum referre, aſt, *nota*, neutiquam quotidiè potius ſubindè hoc agendum, cibi enim inconcocti è ſtomacho expelluntur, ſtatimque per alvum exturbantur, acres enim quodammodò & laxantes cibi redduntur, ſicque non alimenta ſed purgantia vel ſaltem laxantia medicamenta evadunt.

NOTA, æſtivas purgationes, niſi ſumma urgeat neceſſitas, vitandas eſſe ſtatuit *Franciſcus*

ciſcus Joël lib. ij. ſect. v. phyſiolog. p. m. 119. quod *Hippocrates* confirmat *ſect. iv. aphor.* 5. *inquiens*; ſub cane & ante canem difficiles ſunt purgationes; & *libro de purgantibus text. v. p. m.* 609. tempore æſtatis, à canis ortu, per dies quinquaginta vitare oportet, & non dare medicamentum, ſed infuſis per clyſterem uti: *Galenus in lib. iv. aphoriſm. commentar.* 5. & *Fallopius tractat. de medic. purgant. ſimplic. cap.* 24. dixêre, æſtate purgationes moleſtas eſſe, quia natura exuſta, acribus medicamentis, qualia plerumque purgantia, irritanda neutiquam, & corpora jam ſatis, ſi non nimium, exſiccata per ſe, uſu purgantium non amplius exſiccanda, legimus enim ſub cane validè purgatos in febres graviſſimas incidiſſe imo mortem obiiſſe.

Jam quid ANTE, IN, & POST *purgationem agendum, obſervandumque ſit*, in ſequentibus paucis dabimus.

ANTE PURGATIONEM *requiritur*

1. *Ut priuſquam purgans exhibeatur medicamentum, humores craſſi attenuentur, tenacesque ac viſcoſi incidantur*; meatus, per quos humores à catharticis pharmacis inciſi & attenuati

tenuati transferuntur & expelluntur, ut aperiantur, teſte *Galeno in libr. ij. aphoriſm. Commentar.* 9. & *libro quos purgare oporteat*, quod quoque *Aëtius tetrabul. j. ſerm.* 3. *cap.* 23. *ex Antylo* conteſtatur, cum purgare, inquit, volueris, præattenuare oportet, ac ſecurè craſſos ac viſcoſos humores, & meatus, aperire, per quos humores transferuntur à purgatoriis medicamentis; quare SENEX *aphoriſm.* 9. *ſect. ij.* & *ſect. vij. aphoriſm.* 70. monuit; corpora, *inquiens*, quum quis purgare volet, ea fluxilia faciat oportet; *Galenus* quoque *in lib. j. aphor. Commentar.* 24. docuit, humores ante purgationem fluxui debêre eſſe paratos, hoc eſt, tenus & nullum lentorem participantes; ſummatim aſt non inſubidè omnia ferè tradidit *Franciſcus Joël libr. ij. ſect. v. §. viij. p. m.* 120. ubi inquit, antè purgationem corpus præparatur, ſeu prius fluidum redditur, vel ſumpto juſculo prunorum coctorum, vel aliis emollientibus alimentis (quod *Hippocrates aphor.* 70. *ſect. vij.* & *ſect. iv. aphor.* 13. nec non *C. Celſus lib. iij. cap.* 18. *p. m.* 154. & 155. ut & *Philippus Grulingius in ſuo Hippocrateo-Galeno-Chymico florilegio novo part. vj. cap. xxix. de purgantium adminiſtrandorum neceſſariis obſervandisque regulis §.* 16. *p. m.* 177. & *Arnoldus de Villâ Novâ doctrin. iv. cap. xiij. aphor.* 13. innuere videntur) ne videlicet meatus & viæ per quas fit expurgatio, ſint obſtructæ: humores

mores vitioſi ſi ſint lenti, craſſi & tenaces ad expurgationem ſunt inepti & præparationem poſtulant: nam tenues humores non egent præparatione: craſſi itaque ante purgationem ſunt incidendi & extenuandi liquore decoctarum herbarum ac radicum. Pravus chymus ad exitum ſi compellatur, vitio per digeſtionem non emendato, aut difficulter evacuari poſſe, aut membra, per quæ chymus non digeſtus tranſibit, offendere; legimus apud *Arnoldum de Villâ Novâ doctrin.* 4. *cap.* 13. *aphoriſm.* 3. quare *idem* ibidem dixerit, ex craſſis humoribus non aut imperfectè digeſtis, pharmaciam ſubtile tantum evacuare, reſiduum compingendo.

2. Ut, *alvo adſtrictâ à fæcum duritie qui laborant, ſingulisque tantum triduis quâtriduisve alvum deponunt, clyſter pharmaciæ præmittatur,* auctore *Arnoldo de Villâ Novâ doctrin. iv. cap. xiij. aphor.* 13. ut ita fæces induratæ alvum conſtipantes molleſcant humoresve forſan craſſi, tenacesque fluidiores & ad exitum faciles reddantur; juxta *Hippocratem aphor.* 70. *ſect. vij.* qui, alvum humectandam antequam nempè pharmacum deorſum purgans exhibeatur, ſuadet: & *C. Celſum lib. iij. cap. xviij.* qui in omnibus morbis perpetuum obſervandum monet, ventrem antè ſolvendum eſſe, ubi nempè ab inferiore parte aliquis purgandus.

Mulier

Mulier quædam quinquaginta annos nata, melancholica admodum, poſt varias aëris injurias incidit in quartanam duplicem; ſummamque præcordiorum anxietatem ac ſuffocationem hypochondriacam, adventante febrili paroxyſmo, maximè inſurgentem, fauciumque cum ſtrangulationis ſuffocationisque metu conſtrictionem afficientem; appetitus planè erat abolitus, alvus adſtricta ſummis cum torminibus & ventris doloribus; ſingulisque quatriduis imò ultrà tantum alvum deponere referebat ægrotans; imò ſana cum eſſet nonquam citius alvum depoſuiſſe, quam ſingulis quatriduis aſt rariſſimè triduis; remittente paroxyſmo maximè conquerebatur de cervicis dolore, imò nonnunquam ita affligente ut caput & cervicem movêre eſſet impotens; quare ſequentia aſſumſit medicamenta & quidem primò

℞. Ol. ſuccin. ℥ß.
Caſtor. ʒj.
Unguent. martiat. ℥ij.
MS. F. Linimentum.

Quo nucham & cervicem inunxit adventante paroxyſmo febrili, cujus quoque beneficio nec dolor ita intenſus nec motus ita impeditus imò brevi & dolor & motus impeditus fuêre ablati: ſecundò de ſequenti mixturâ ſingulis horis cochlear unum aſſumſit.

℞. Aq. rutæ
Cortic. Citri
Fœnicul. ana ℥j.
Spir. theriacal. ʒvj.
Cort. Citri ʒij.
Salis armoniaci aromatici ſequentis ʒj.
Ol. macis ſtillat.
Cort. arantior. ana gutt. iij.
Sal. volatil. ſuccin. ℈ß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. fœnic. ʒvj.
MS.

Quâ mixturâ aſſumtâ, & præcordiorum anxietas & ſuffocatio imò & febres ita fuêre diminutæ, ut curatam propemodum eſſe putaret; intermiſſionis die uncias tres de ſequenti valdè amaricante vino medicato, (inſtillatis ſingulis doſibus guttulis duodecim ſpiritus ſalis armoniaci aromatici ſequentis) ter aſſumſit, ut & cæteris diebus manè antè paroxyſmi invaſionem, invadente verò paroxyſmo febrili ſtatim cochlear de ſupradictâ mixturâ

℞. Rad. gentian. ℥ß.
Armorac.
Angelic.
Zedoar.
Jalapp. ana ʒiij.
Summit. abſinth.

Cen-

Centaur. min. ana M. iſs.

Folior. rutæ recent.

Menthæ criſp. ana M. j.

Senn. ſ. ſt.

Bacc. lauri ana ℥iij.

Aloës lucid.

Tartar. vitriolat. ana ℥iſs.

Semin. fœnic. dulc.

Extrem. Cort. arantior. ana ℥ij.

Conciſa & contuſa, indantur cantharo lapideo,

Affundanturque vini gallici pint. vj.

Digerantur in loco calido per biduum.

Hoc uſurpato vino medicato quoad quartanas multum profecit nam infrà duas ſeptimanas unâ tantum quartanâ fuit afflicta, manente tamen alterâ, quæ non niſi intra duos menſes fuit curata; aſt quoad alvum ipſam nunquam niſi ſingulis triduis depoſuit; propriè tamen purgans non exhibuimus ipſi ob ſuffocationem hypochondriacam & melancholiam; attamen de fæcum duritie quia ſubindè conquerebatur, ſequens vulgare clyſma injiciendum præſcripſimus.

℞. Decoct. emollient. & carminat. ℥viij.

Electuar. diacathol. ℥iſs.

Ol. lilior. alb. ℥j.

Mell. ℥ſs.

Salis gemmæ ʒſs.

MS. F. Clyſter.

Quo injecto ut & poſt biduum reiterato, multas fæces ſummè induratas flatusque reddidit, ac poſteà quotidiè ſemel bisve alvum depoſuit, ac brevi omnis præcordiorum anxietas, ac ſuffocatio evanuêre.

SPIRITUS SALIS ARMONIACI AROMATICUS *ſupradictus.*

℞. Salis armoniac. contriti & cribrati
Tartari pulveriſat. ana ℔ß.
Solvatur ſal armoniacum cribratum in ſpiritus vini ℥iv. ſal verò tartari in vini generoſioris ℥xij. quæ ſoluta miſceantur, indanturque cucurbitæ, quibus ſequens pulvis craſſus addendus.

♃. Radic. angelic. ℥ß.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil. ana ʒiij.
Sem. fœnic. dulc.
Bacc. junip. ana ℥j.
Cinam. acut. ℥ß.
Nuc. moſchat.
Croci optim.
Origan. cretic. ana ʒij.
Spic. nardi
Cardam. major. ana ʒj.
Fiat omnium pulvis craſſus.

Mox-

Moxque alembicus rectius capitellum imponatur, appoſitoque recipiente juncturiſque cum capitelli roſtro & cucurbitâ optimè clauſis, fiat ex arenâ deſtillatio leni calore, & tamdiu deſtillando pergendum, donec omne ſal volatile coagulatum fuerit ſolutum, tumque ab ulteriori abſtractione deſiſtendum: ſpiritusque aromaticus volatilis abſtractus in morbis chronicis multum præſtat, gratior quoque eſt & magis in morbis inveteratis potens quam vulgaris ſalis armoniaci ſpiritus.

3. Ut, *materia etſi cocta, attamen non benè præparata, ante purgationem ad exitum facilis reddatur*; ſic materia peccans craſſa quamvis cocta attenuanda eſt, ut teſtatur *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap.* 8.

4. Ut, *ſi lenius fuerit pharmacum catharticum, ſumatur vel exhibeatur paulò antè vel poſt cibum*, ut auctor itidem eſt *Heurnius loco mox citato*; ſicque cum chylo chymoque conjunguntur, blandèque utplurimum alvum movent, ac rectè hæc purgantium exhibendorum methodus inſtituitur in melancholicis, alvoque adſtrictâ qui ſæpius laborant, ſingulisve triduis quatriduisve tantùm alvum deponunt; ac ſæpiſſimè optimus indè effectus producitur.

5. *Ut calidus ſit purgans medicamentum ſumpturus, & calidum in loco calido ſe conſervet*; aliàs aut non operatur exhibitum cathar-

ticum aut non niſi ſummis cum torminibus ventrem ſolvit.

In purgatione convenit

1. *Ut purgans medicamentum, ſi potionis formam habeat, calidum non verò frigidum aut tepidum hauriatur*, teſte *Fuchſio lib. ij. inſtitut. medicar. ſect. v. cap.* 22. & *Joële lib. ij. ſect. v. phyſiolog. §. ix. p. m.* 120. frigidum enim ſi aſſumatur aut non operatur pharmacum catharticum aut non niſi ſummis cum torminibus; tepidum verò ſi exhibeatur non niſi nauſeam & vomitum excitat, ſicque aut mox ejicitur, aut continuâ cum nauſeâ & tædio retinetur; calidum autem ſi hauriatur, ſtatim operatur, & nec tam facilè nauſeam &c. excitat, imò quatenus calidum ipſum confortat ventriculum.

2. *Ut, ſi à ſumpto pharmaco nauſea & vomendi cupiditas oboriatur, benè olentibus ſiſtatur*; quare mentham, rutam, mala cydonia, aquam roſarum, panem toſtum acetoque conſperſum odorare confert, ut vidêre eſt apud *Philippum Grulingium in ſuo Hippocrateo-Galeno-Chymico novo florilegio cap. xxix. de purgantium adminiſtratione p. m.* 177. imprimis quoque à ſumpto pharmaco oris ablutionem ilicò inſtitutam cum poſcâ vino vel ſucco punicorum malorum *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap.* 8. & pannis calidis ventriculum fovêre

ſovêre *Fuchſius lib.* 2. *inſtitut. medicar. ſect. v. cap.* 22. commendat: pleraque enim φάρμακα καθαρτικά ventriculum lædere & maximè ejus oſtium ideoque nauſeam & vomitum excitare, legitur apud *Galenum in lib. ij. de vict. ration. acut. commentar. ij.* & acutum ſæpe exiſtit pharmacum, quod niſi lubrico velatu deglutiatur, maximè offendit guttur ejuſque inflammationem producit, ut teſtatur *Arnoldus de villâ novâ doctrin. iv. cap. xiv. aphor.* 2.

3. *Ut poſt ſumptionem pharmaci unâ vel duabus horis in lecto ſine ſomno quieſcat catharticum pharmacum qui aſſumſit*, dixit *Philippus Grulingius in ſuo florilegio loco ultimo citato* inquiens; à ſumpto cathartico quieſcat parum, ne natura amplectatur pharmacum, agatque in iſtud: imò omnium maximè à ſomno arcendus eſt, ubi jam purgare cœperit, quod ita medicamenti actio intercipiatur, ut legimus apud *Fuchſium in inſtitutionibus medicis loco mox citato*, & tamdiu arcendus à ſomno, quoad in totum purgatus fuerit, imprimis ſi ex diagridio vel helleboro ſint pharmaca præparata, inquit *Arnoldus de villâ novâ doctrinâ* 4. *cap.* 16. *aphor. j.* motu mediocri, ſi fieri poſſet, adhibito; ut vidêre eſt apud *Paulum Æginetam lib. vij. cap.* 8. imprimis ſi tardius operetur purgans, docente *Fuchſio loco ſæpius jam nominato: Dorncreilius de purgat.* monuit illos à ſomno arcendos, quorum calor innatus eſt

 robu-

robuſtus; per ſomnum enim facile purgationis opus quod impediatur probavit *Nicolaus Curtius de purgantibus.* Calorem verò nativum debilem ſi habeant, & per pilulas vel electuaria purgentur, ſomnus concedi poteſt, ut per illum calor nativus ab externis ad interiora membra revocatus augeri, eòque facilius pilularum purgandi vis in actum deduci queat, ut auctor eſt *Dorncreilius de purgat.* quod idem conteſtatur *Nicolaus Curtius ex Avicennâ de purgantibus* imprimis ſi valida & fortiora fuerint pharmaca, ut legimus apud *Heurnium lib. iij. method. ad praxin cap. viij.*

4. *Ut, ubi operari medicamentum incipiat, ut ſurgat & leniter obambulet*, modò per morbum integrum ſit, inquit *Fuchſius in inſtitutionibus*, quod *Paulus Ægineta lib. vij. cap. vj.* conteſtatur, natura enim hoc modo excitatur & humor incitatur, & facilè tum evenit, ut votis reſpondeat, & pharmacum humori vacuando analogum fiat, ut videre eſt apud *Heurnium 3. method. ad praxin cap. 8.* motu quoque humores tenaces viſcidique ſi ſint, ſolvuntur liquidioresque redduntur, faciliusque in actum καθαρτικά φάρμακα deducuntur, quare quoque *Hippocrates aphoriſm. 14. ſect. iv.* dixerit, poto elleboro, corpus movendum potius, quam ſomno tradendum aut quieti; & *aphoriſmo ſequenti*, quum elleborum, (ſit idem de cæteris purgantibus dictum) magis ducere

ducere voles, move corpus: imò auctam ambulationem ventrem ſolvere teſtatur C. *Celſus lib. j. cap. 3. p. m. 32. §. de his, quæ alvum adſtringunt & ſolvunt.*

5. *Ut, à ſumpto medicamento, eò uſque à cibo & potu abſtineat donec univerſa operatio ſit peracta*, robuſtum nempè ſi ſit pharmacum, lenioris autem remedii vis cibo acuitur teſte *Heurnio ſæpius jam citato loco*, imò omni cibo & potu uſque ad conſummatam purgationem abſtinendum jubet *P. Ægineta lib. vij. cap. 6.* attamen aſſumpto pharmaco conducit mox ſuperſorbere cremorem ptiſanæ, ut *Hippocrates lib. de vict. ration. in morbis acutis* teſtatur; ut id, quod in tranſitu affixum applicatumque eſt abſtergatur & deorſum depellatur, ut auctor eſt *Galenus lib. quos purgare oporteat:* ab aſſumpto verò medicamento aliquid tum offerendum, cum nempè os ventriculi admodum ſenſile ſit ac imbecillum, ideoque purgantis medicamenti acrimoniam ſuſtinêre non poſſit, adeòque ſyncopen minetur; aliàs incipiente purgatione ne quidem ptiſanam amplius porrigunt, SENEX *lib. de vict. ration. in morbis acutis* & *Galenus lib. ultimò citato*, actio enim medicamenti facilè hoc modo exolvitur, nec alimonia benè toleratur nec probè conficitur, niſi omninò pauca fuerit; cibus enim aut purgationem ſiſtit, aut crudus & incoctus vixve alteratus ejicitur;

potus quoque imprimis frigidus ſi exiſtat, aut ſiſtit aut dolores & anxietates flatusque excitat aut ſubindè hypercatharſin; quare ſequentem hiſce inſero caſum.

Puella quædam viginti quatuor circiter annorum ex inſolito frigore incidit in menſtruorum ſuppreſſionem, ac brevi in capitis dolorem gravativum atrocem, præcordiorum anxietatem, appetitum abolitum, lumborum dolorem gravem, motus impotentiam quare ſequentem mixturam primo cochleatim aſſumſit.

℞. Aq: majoran. nobil.
Puleg.
Cort. Citri ana ℥j.
Antihyſter. ſequentis ℥ß.
Spir. cochlear. ʒiij.
Salis armoniac. ℈ß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. cort. arantior. gutt. v.
Syr. de arthemiſ. ʒvj.
MS.

Quam mixturam cum per octiduum uſurpaſſet, ſequentes exhibui pilulas

℞. Aloës lucid. gr. xv.
Sal. volat. ſuccin. gr. viij.
Tartar. vitriolat. gr. iij.
Ol. menth. gutt. j.
MS. F. Pilulæ no. vij.
Deaurand.

Quibus

Quibus aſſumtis bis terve cum alvum depoſuiſſet cereviſiam frigidam avidè hauſit, quo facto in gravem incidit hypercatharſin, quæ vix medicamentis adſtringentibus, corroborantibus, opiatisque ſuperari poterat; poſtea non niſi vinum medicatum p. 291. & 292. deſcriptum uſurpavit, & curata fuit: en! quid non potus imprimis frigidus in ipſâ purgatione aſſumptus efficit.

Aqua Antihysterica *ſuperius nominata.*

℞. Rad. ariſtoloch. rotund.
Bryoniæ ana ʒiij.
Folior. rutæ hortenſ.
Menth. criſp.
Puleg. ana M. ij.
Leviſtic. M. j.
Sabin. M. ß.
Flor. lavendul. p. ij.
Chamomill. p. iij.
Sem. leviſtic.
Nigell.
Baccar. lauri ana ℥ß.
Myrrh. rub. ʒij.
Nuc. moſchat.
Extrem. cort. arant.
Caſtor.
Croci optim. ana ʒiß.
Conciſis & contuſis affunde
Vin. gallic. pint. vj.

Poſt.

Poſt ſufficientem digeſtionem add. ſpir. ſalis armon. ℥iß. tum ſpiritum per cucurbitam abſtrahe, quem affunde Gran. actes exſiccat. ℥iv.

Tumque per octiduum digere & tincturam extrahe, quæ uſui ſervanda; menſes optimè movet, ſuffocationem hypochondriacam curat &c. pro doſi exhibui ℥ß. in convenienti vehiculo.

6. *Ut, ſi quis poto pharmaco non purgetur, abſorbeat aquam mulſam meraciorem* ut jubet *Aëtius tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 117. *Paulus Ægineta lib. vij. cap. vj. ex commentar. Philagrii*, ſi, *inquit*, quocunque medicamento ad alvum emolliendam aſſumpto quis non purgetur neque vacuetur, nullo accedente periculo, nihil moliendum: at ſi magnitudo morbi vigeat, & æger vellicetur, diſtendatur, & lancinationem expertus fuerit, clyſma ſtatim neceſſariò injiciendum.

7. *Quod ſi nimium purget & furioſè, in ſummâ quiete ut æger contineatur, manusque & brachia aquâ calidâ foveantur, ligaturæque & frictiones inſtituantur, ſicque nimiæ remedii potentiæ impetus ſiſtatur*, ut *Nicolaus Curtius de purgantibus, Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. viij.* teſtantur; convenit tum imprimis quoque theriaca diaſcordium Fracaſtorii quod pharmaci cathartici vim ac ruentis humoris impe-

impetum ſiſtit, acrimoniamque temperat; hocque in caſu *Heurnius loco citato* cucurbitulas inter ſcapulas & hypochondriis appoſitas, fotumque ventriculi & hepatis ex corroborantibus & adſtringentibus præſcribit; nimium & immodicè ſi medicamentum purget ac ſiſtere voles, ſomnum, *inquit Hippocrates aphoriſm.* 15. *ſect. iv.* concilia nec move, maximè ergò conveniunt opiata, quæ inter diaſcordium Fracaſtorii quod & ſomnum provocat, ſudores movet & ſimul adſtringit excellit.

Poſt purgationem conſummatam neceſſe eſt

1. *Ut, celebratâ excretione, brodium pulli, vel cicerum cum ſaccharo ad abluenda inteſtina exhibeatur*, ut refert *Philippus Grulingius in ſuo florilegio novo part. vj. cap. xxix. p. m.* 176. quare quoque *Dorncreilius de purgat. p. m.* 189. poſt finitam purgationem jubet, juſculis detergentibus ut utatur, quæ juſcula medicamenti reliquias eluant, omnemque ejus moleſtam qualitatem auferant: & paulatim ad diætam ſe convertat, non ruat in cibos, dixit *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap.* 8. nihil enim deterius, quam evacuatum corpus repentè replêre, legimus apud *Martinum Wendelinum axiomat. medic.* 1271. quare *Nicolaus Curtius de purgantibus* monuit cibum boni ſucci aſt minorem eſſe dandum, poſtmodum verò paulatim augendum, humidumque & con-

coctu

coctu facilem eſſe exhibendum potius quam ſiccum, ut vidêre eſt apud *Fuchſium lib. ij. inſtitut. medic. ſect. v. cap.* 22. quare *Hippocrates lib. ij. de morbis text. xiij.* monuerit, ut poſt purgationes cibis quam pauciſſimis & quam maximè per alvum ſubeuntibus utantur.

2. *Calidum ut ſe conſervet æger, & poſt pharmaciam alimentis exitus retineat mediocriter laxos, ne novam procuret offenſam conſtipatio fortis & repentina*, ut quondam docuit *Arnoldus de villâ novâ Doctrin. iv. cap. xviij. aphoriſm. j.* ſic quoque neutiquam aſſumat frigida, aſt in quiete calidum ſe contineat nec niſi calida uſurpet, facilè aliàs denuò vis purgantium excitatur ac hypercatharſis producitur, quod ſæpius jam obſervavi, ex multis tamen non niſi duas ſequentes hiſtorias proferam.

Juriſconſultus quiſpiam viginti ſeptem annorum, pituitoſus, ventriculo debili diu vexatus, evenit poſt nimiam ciborum appetentiam ejusque indulſionem quod inciderit in vomitum matutinum ſingulis matutinis affligentem, ac brevi pòſt appetitum penè abolitum, ventriculumque ait debilem: ut, modò ſorbilia ſi aſſumeret, maxima indè præcordiorum anxietas fuerit exorta; inediâ ventriculum corroborare ſatagens, incidit in præcordiorum quaſi cingulum ac ſummam pomeridianam anxietatem, lumborumque dolorem, quare vocatus ſequentem dedi mixturam.

℞. Aq.

R. Aq. menth. ℥iij.
Vit. Mathiol. ℥ß.
Tinctur. cinam.
Spir. cortic. Citri
Stomach. ſequent. ana ʒij.
Salis dulc. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. menth. ʒvj.
MS.

Hujus beneficio ſymptomata parum tantum fuêre diminuta, quare in vino generoſo guttulas duodecim de ſequenti medicamento aſſumſit.

℞. Spirit. contra præcordiorum anxietat. p. 258. deſcript. ʒiij.
In quibus diſſolvantur
Ol. ſtillat. menth. criſp. ℈j.
Macis gutt. iij.
MS.

Per quatriduum cum uſurpaſſet omnia ferè ſymptomata ſuperius numerata evanuêre, excepto tamen præcordiorum cingulo, quare quinque ſequentes pilulas ipſi exhibui, quas optimo cum ſucceſſu ſæpius jam uſurpaverat.

℞. Extract. cathol. p. 226. & 227. præſcript. ℈j.
Ol. ſtillat. menth. criſp.
Cortic. Citri ana gutt. j.
MS. F. Pilulæ no. v. deaurand.

Quibus

Quibus manè aſſumtis quater optimè alvum depoſuit, tumque vinum gelidum aſſumſit frigidumque aëra ſubiit, quo facto intra duas treſve horas vigeſies quidem dejecit, quod per triduum circiter duravit, etſi potentiſſima ſiſtendi cauſâ aſſumſiſſet, præterquam ſequentes tabellas cum uſurparet mox alvi illud profluvium blandè cohibitum.

℞. Spec. diagalang. MESUÆ
Aromat. roſat. } recens diſpenſat. ana ʒiß.
Nuc. moſchat. condit.
Confect. hyacinthor. ana ʒij.
Laud. opiat. gr. iij.
Sacchar. alb. ℥iv.
Cum ſ. q. aq. Cinamomi & menthæ
F. ſ. a. tabellæ no. xv.

De hiſce tabellis manè, circa meridiem, & circa quintam pomeridianam ut & veſperi unâ fuit uſus; ultimò mixturam ſupradictam per octiduum uſurpavit & planè ab omnibus ſymptomatibus fuit liber.

SPIRITUS STOMACHICUS *nominatus*.

℞. Rad. zedoar. ℥ij.
Galang.
Zinzib. alb.
Calam. aromat. ana ʒiij.
Fol. menth. criſp. M. iij.

Lauri

Lauri
Majoran. nob. ana M. j.
Sem. aniſ.
Fœnic. dulc. ana ℥ß.
Cinam. acut. ℥ij.
Cardamom. min.
Nuc. moſchat.
Spic. nard. ana ʒij.
Conciſis atque contuſis affunde
Spir. vini optim.
Vin. generoſ. ana pint. iij.
Digere per octiduum, tumque leni calore abſtrahatur ſpiritus, qui uſui ſervandus; optimè ventriculum debilem confortat, calefacit, nauſeam vomitumque ſiſtit; &c.

Virgo triginta annos nata, pituitoſa, poſt inſolitos majores labores incaluit, ſicque domum per frigidum aëra petiit, undè in menſtruorum fluxus ſuppreſſionem, appetitum diminutum, capitis omniumque corporis partium dolorem gravativum, nec longè pòſt quartanam intermittentem incidit, vocatus ſequentem præſcripſi diaphoreticum bolum.

℞. Theriac. ANDROMACH. ʒj.
Sal. armoniac.
Abſinth. ana ℈ß.
Croci optim.
Bezoard. miner. ana gr. vj.
MS. F. bolus in vino calido aſſumend.

Quo aſſumto optimè ſudavit maximoque cum levamine, quare eundem bolum duabus antè febris paroxyſmum horis aſſumendum iterum præſcripſi, undè febris mitior & paroxyſmus brevior fuit redditus; bolum verò quia neutiquam amplius aſſumere poterat ſequens præſcripſi vinum medicatum, de quo quotidiè ter de die ad uncias tres quatuorve (inſtillatis prius ſingulis doſibus ſpiritus ſalis armoniaci guttulis decem) uſurpavit,

℞. Rad. gentian.
Angelic.
Rub. tinctor. ana ℥iij.
Fol. rut.
Eupator. cannab.
Menth. criſp.
Summit. abſinth.
Centaur. min. ana M. j.
Bacc. lauri ℥ß.
Nuc. moſchat.
Extrem. Cortic. arantior. ana ℥ij.
Croci optim. ℥j.
Conciſis atque craſſè contuſis cantharoque lapideo inditis affunde
Vini gallic. pint. v.
Stent ſimul in loco calido per quatriduum.

Hoc uſurpato vino medicato febris propemodum receſſit, aſt menſtrua ſuppreſſa adhuc erant, quare quinque pilulas purgantes p. 290. & 291. deſcriptas ex ſcrupulo uno confectas exhi-

exhibui, undè quinquies blandè dejecit, ac pomeridiano tempore aquilone vehementer flante exivit, ac talem in alvi fluxum incidit hæc virgo, ut jam jam mortem ſubire conſanguinei putarent, fruſtrà quoque omnia corroborantia, adſtringentia, imò ipſa opiata, præter ſequens conditum, fuêre exhibita, de quo condito ad nucis moſchatæ quantitatem ſingulis duabus horis aſſumſit, alvique ille formidandus fluxus fuit cohibitus.

℞. Diaſcord. FRACASTORII ℥iij.
Confect. hyacinth. ʒiß.
Spec. diagalang. ʒj.
Ol. nucis moſchat. ſtill. gutt. vj.
Cinamomi gutt. ij.
Conſerv. roſ. rub. ℥ß.
Syr. myrtin. q. ſ.
MS. F. Conditum.

Tandem in vino medicato continuavit, ac menſtruorum fluxus rediit.

En, quam malè faciunt catharticum pharmacum qui aſſumſerunt, eodemque die qui frigidum aëra ſubeunt.

3. *Ventriculo poſt purgationem ut conſulatur ac confortantia exhibeantur: Aretæus cap. de melancholiæ curatione* monet; quare vinum calidum cum pane vitello ovi & Saccharo Plurimi *Practici* præſcripſêre; nonnulli verò non niſi juſculum in quo vitellum ovi diſſolutum cum pauco pane aſſumendum ſuadent.

4. *Quandò poſt fortem evacuationem alvus adſtringitur, tum ſimplici tantum oleo injecto ut leniatur*; quare quoque *Veteres* non tantum ſubindè clyſteres ſed ſemper ferè die ſecundo à purgatione fortiori balneum ut ingrederetur æger præſcripſerunt, propterea quod balneum corpus à catharticis deſiccatum humectaret; & ne alvus ita adſtringeretur, ideòque finitâ purgatione, ut ſuperius monitum, juſcula detergentia fuêre exhibita, ut teſtatur *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo cap. xxix. p. m.* 177. & *Dorncreilius de purgat. p. m.* 189.

5. *Ubi purgans diarrhæam vel dyſenteriam cum dolore induxerit, ut ſtatim exhibeatur confortans, acrimoniam temperans, ſimulque parum adſtringens*, quale eſt diaſcordium *Fracaſtorii*, theriaca antiqua; item ſequentes pilulæ opiatæ maximoperè conveniunt.

℞. Opii thebaic. exſiccatione correcti tumque ſpiritu vini calidè ſoluti, leviter expreſſi & ad conſiſtentiam pilularum leni calore inſpiſſati ℈j.
Terr. vitriol. dulc. ℈ijß.
Sanguin. dracon.
Nuc. moſchat. ana ʒß.
Ol. cinamom. ſtillat.
Macis ſtillat. ana gutt. v.
MS. F. Pilulæ no. xlviij. deaurand.

Harum

Harum pilularum in vino calido una ſi exhibeatur, & dyſenteria diarrhæave non tollatur aut imminuatur, dolorve non ſedetur, poſt horam circiter exhibeatur altera.

NOTA, poſt nimiam purgationem, convulſionem aut ſingultum ſuccedere malum, dixit SENEX *Coac. prænotion. ſect. iv. coacâ* 22. & *lib. de veratri uſu p. m.* 610. imprimis in ſenibus ſingultum malum *aphor.* 41. *ſect. vij.* imo mortiferum & lethalem eſſe *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. viij.* & *Hippocrates aphoriſm.* 25. *ſect. vij.* referunt, quod confirmatum videſis apud *C. Celſum lib. ij.* in fine *capitis octavi p. m.* 76. item perniciosam eſſe frigiditatem cum ſudore legimus in *coacis prænotionibus ſect. iv. coac.* 25. *p. m.* 579.

Maximè in arte medicâ notandum ſemperque obſervandum purgantibus medicamentis quibuſvis admiſcenda, morbo, quo purgandus laborat, contraria ſpecifica ut ex. gr. in febribus, antifebrifuga addantur catharticis pharmacis; in ſcorbuto, antiſcorbutica, & ſic de cæteris: varias ideò formulas purgantes invenies STUDIOSE LECTOR in *ventriculo debili* utiles p. 174. in *febribus tertianis intermittentibus*, p. 175. *bilioſis*, p. 182. & 184. in *motibus epilepticis convulſivis*, p. 185. & 195. in *dyſenteriâ, ibidem:* in *quartanâ*, p. 192. 194. 195. 205. in *paralyſi*, p. 193. & 194. in *menſtruis ſuppreſſis* p. 205. 209. 223. 236.

 & 237.

& 237. in *hydrope*, p. 217. 218. 222. 232. & 233. &c. admodum convenientes, quia & morbo reſiſtunt & peccantes humores ſimul exturbant, ſicque felicior utplurimum effectus poſt φαρμακα καθαρτικά exhibita ſequitur, citiusque plerumque curantur ægrotantes.

Summè neceſſarium quidam putant, ut in humoris alicujus expurgatione ex certâ quadam purgantium claſſe cathartica pharmaca ſumantur, quia *Hippocrates lib. de purgantibus text.* 11. *p. m.* 608. dixerit, *oportet igitur, inquit, primum bilioſis dare, quod bilem purgat: pituitoſis quod pituitam; hydropicis, quod aquam: atrabilariis, quod bilem atram. ſi verò extra hac purgaveris, quæ quidem purgari debent, non purgabis: quæ verò non debent, ea evacuabis: quare in utramque partem peccabis*: verum poſſunt adhiberi univerſalia ſeu catholica, iiſque ſpecificum humorem præcipuè peccantem educere aptum admiſceri, nam ſolitariè vix unquam aliquis humor peccat.

Purgantia præcipuè jejuno ventriculo exhibenda (ſuprà p. 348. & 349. probavimus) exceptis pilulis reſinoſis, quæ cum facilè concreſcant in ventriculo liquido quodam ſeu ſolutivo indigent; notavit enim *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo p. m.* 38. nullam ſecutam fuiſſe dejectionem ex reſinæ ſcammonei ſexdecim granis puerperæ exhibitis, imò quod magis alvum indè laxiorem non fuiſſe

reddi-

redditam : aliquandò tamen & ſæpius purgantia debiliora, ut ſuperius probatum, præſertim phlegmagoga ſimul imprimis ſi ſint præparantia poſt cœnam utiliter, teſte experientiâ, exhibentur ; melius enim unà cum chylo chymoque tranſeunt ad ſanguinem, & ipſum chylum chymumque, qui ob functiones à pituitâ læſas vitioſi exiſtunt, emendant, ſicque ſimul impediunt, ne nova pituita cumuletur, hinc veſperi poſt cœnam *Celeberrimi Practici* jubent ægri ut aſſumant & devorant tres quatuorve pilulas imprimis phlegmagogas ſimul præparantes, ut ità eorum ope humores à ſanguine ſecernantur & ad expulſionem præparentur, fluxileſque (juxta *Hippocratem aphor*. 9. *ſect. ij*. & *ſect. vij. aphor*. 70.) reddantur, ſicque manè tutò & jucundè à tribus quatuorve pilulis aſſumtis purgentur; quæ purgandi ratio pituitoſis imprimis commodiſſima eſt.

Diutius pharmacis catharticis eorumque formulis, notisque circa eorum uſum incubui, quia καθαρτικά φάρμακα tantum in medicinâ habent uſum, multique *Medici* nil niſi venæſectionem, julapia & præſertim cathartica pharmaca præſcribunt ; æqui bonique ergo, INGENIOSE LECTOR, conſule.

Cap. VI.

DE CLYSTERIBUS ET SUPPOSITORIIS.

Clyſter Græcis *κλυστὴρ, κλύσμα, κλυστήριον* à *κλύζω* abluo, eluo, purgo: propriè *ablutionem & elutionem ſignificat*; vulgò quoque enema ab injiciendo vocatur: in genere etſi quodlibet medicamenti genus liquidum quod in partem aliquam infunditur ſignificet, plerumque tamen accipitur pro medicamento, quod *per anum in inteſtina injicitur*; *propriè* ergò eſt *injectio abluendi, eluendi*, aut *purgandi* vi prædita; *Franciſcus Joël lib. ij. ſect. v. phyſiolog. text. xiv. de excretis & retentis p.* 121. *&* 122. Clyſterem deſcribit, quod ſit *liquor ex herbis decoctis expreſſus & cum oleo ſubducentibusque medicamentis & momento ſalis, aut pro ratione morbi, aliis rebus convenientibus commixtus, & per ſyringa in rectum inteſtinum tepens vacuo ventriculo infuſus.*

Varios ob fines clyſteres injiciuntur ac in omnibus ferè inteſtinorum præſertim craſſiorum vitiis conducunt, quare vel ad *excrementa emollienda aut educenda*, vel ad *humores acres temperandos mitigandosque* ſicque *dolores* ex humorum acredine &c. oriundos *leniendos & tollendos*; vel ad *ulcera detergenda* & *conſolidanda*;

danda; vel ad *flatus diſcutiendos*; vel ad *pituitam viſcidam & tenacem incidendam* & *attenuandam*, præſcribuntur: quare inquit *Joël loco ſtatim citato* per conſecutionem clyſteris beneficio omnia ſuperiora viſcera & præcordia preſſa levantur: meritò ergò cum C. *Celſo lib. ij. cap. xij. text. 2. de alvi ductione* conquerendum & dolendum multi *Medici* modò *Medici*, clyſteres non tantum quod flocci faciant verum etiam contemnant eoſdem & damnent: qui tamen omni corpori debili & robuſto, item viris, fœminis, adultis, ſenibus, pueris & infantibus conveniunt, ut vidêre eſt apud *Joannem Walæum in ſuâ medend. method. p. m.* 52. Clyſterum utilitatem *Morellus method. præſcribendi formulas remediorum lib. ij. ſect. ij. cap. xiv. p. m.* 245. 246. 248. & 249. tradidit, *inquiens*; inteſtinorum fæces humoresve peccantes varios undecunque cumulatos expurgant; partesve vicinas, renes, veſicam, uterum &c. ab humoribus aliiſque rebus peccantibus vacuant & liberant: aut fæces emolliunt, humorumve acrimoniam leniunt, dolores demulcent, inteſtinorum, renum, veſicæ, uteri; item vel flatus diſcutiunt, aut ulcera conſolidant, alvique fluxum (adſtringendo, temperando, leniendove) ſiſtunt, nec non vermes aut necant aut eliciunt; quarè nulla ferè affectio vel corporis pars eſt, quæ à clyſtere ſolamen non percipiat, maximè eo,

qui alvum expurgat, qui ideo etiam omni purgationi (juxta *Hippocratem aphor.* 70. *ſect. vij.* & C. *Celſum lib. iij. cap. xviij. p. m.* 154. & 155.) utiliter præmittitur, ut facilior fiat & expedior viis patentibus purgatio ſine tormine vel vomitu, cum aliàs impuritates variæ retineantur quæ vel ipſæ remeant in varias partes vel halitibus vaporibusque indè expirantibus & exhalantibus vario modo ipſas afficiunt.

Vulgò quoque *nutrientes* & *corroborantes* præſcribuntur Clyſteres; an verò id efficiant quâ de cauſâ vulgò adhibeantur in ſequentibus demonſtrabimus.

Clyſter vel *ſimplex* ex ſimplici quodam liquore ut aquâ, lacte, oleo, &c. paratus: vel *compoſitus*, cum nempè radices, cortices, folia, flores, ſemina, fructus &c. in liquore convenienti coquantur, illoque in liquore expreſſo quædam diſſolvantur: aſt illâ radicum, ſeminum, foliorum &c. varietate non ſemper opus eſſe, pauca verò ſimplicia ſæpius proficere NOTA: *Priſci* ſolâ mulſâ & oleo contenti erant, quare inſpiciatur modò C. *Celſus lib. ij. cap. xij. de alvi ductione p. m.* 86. *inquiens*: levi medicinâ ſi contenti ſumus, pura tantum aqua in alvum immittenda; ſi paulò valentiori mulſa; ſi leni, aqua, in quâ fænum græcum, vel ptiſana, vel malva decocta ſit; ſi reprimendi cauſa, ex verbenis; *Daniel Sennertus lib. v.*

lib. v. part. iij. ſect. iij. cap. xxiv. de clyſteribus p. m. 831. ſequenti modo diſcurrit, inquiens: ſimplicia medicamenta omnia coquuntur (in petiâ, ſi acria purgantia &c. exiſtant, ligata) in ſufficienti quantitate aquæ, lactis, &c. Colaturæ Recip. ab ℥ij. ad ℥xv. pro ratione ætatis; nam infanti primum ℥ij. hinc paululum adultiori ℥iij. iv. v. vel vj. ſufficiunt, adulto plerumque ℔j. ſumitur interdum etiam ℥xv. interdum tamen, ubi ſcilicet clyſterem diutius retineri cupimus, & ne copia alias partes premat, ut in calculo ſic & in gravidis, hydropicis, flatulentis & ſenibus &c. ſaltem ℥viij. vel ℥x, præſcribimus, ubi ſolum emolliendum olea ſaltem addimus vel butyrum & quidem in majori quantitate quam quidem aliàs: quæ verò vim purgandi & naturam irritandi habent, tunc planè omitti debent, ne durioribus fæcibus in inteſtinis hærentibus fruſtrà ſtimuletur natura & graviora indè mala gignantur: contrà ubi purgandum, revellendum, acrisque clyſter requiritur, ibi olea quibus acrium & purgantium vis obtunditur, omittenda ſunt, addendaque electuaria purgantia duplo ferè pondere, quo aliàs per os ſumi ſolent vel pilulæ diſſolvuntur; omnia tum miſta *moderatè* calida non frigida (ut rectè monuit C. *Celſus lib. ij. cap. xij. tit.* 2. *de alvi ductione p.* 86.) horâ unâ atque alterâ ante cibum alvo injiciatur: ſi præter debitum diutius

tius retineatur clyſter æger ſeſe moveat vel oleum amygdalarum dulcium recens expreſſum aut ſolum aut cum juſculo ſumat, aut glandem ano indat.

DE SUPPOSITORIO ſ. GLANDE.

Glans, græcè βάλανος, vulgò *ſuppoſitorium*, eſt *medicamentum ſolidum* vulgò ex melle ad duritiem cocto, ſale & hieræ ſpecie vel colocynthidis pulvere conformatum, figurâ *tereti & oblongâ ano dicatum*; craſſities horum ſuppoſitoriorum non minorem digitum, longitudo verò non tres vel quatuor digitos tranſverſos excedat.

Utimur, inquit *Petrus Goræus Cap. j. de Suppoſitor.* ſuppoſitorio *tribus* maximè de *cauſis*, *prima* eſt fæcum imprimis induratarum in inteſtino recto contentarum educendi gratia, quæ cum in inteſtino recto exiſtant, clyſter non requiritur: *Secunda* quandò unus vel duo clyſteres prius injecti non redeunt per alvum, ut in colicis doloribus ſæpè accidit; tunc enim clyſteres alios indere periculoſum eſt; quare ſatius eſt ut natura ſuppoſitorio ad excretionem tum ſtimuletur; *tertia* eſt propter ægroti imbecillitatem aut conſuetudinem aut moroſitatem, qui multò facilius ſuppoſitorium quam clyſterem admittit; tribus hiſce *quartam cauſam & rationem* addit *Hippocrates lib. iv. de victus ratione* 45. ſi, inquit, virtus fuerit

fuerit imbecilla, aut ſopita glande utendum, quare acriora ſi exiſtant in ſoporoſis affectibus multum præſtant.

Conveniunt quoque interdum *ad proprios ani affectus*, cum ſcilicet ulcus eſt in inteſtino recto, ut nempè detergeant, conſolident & exſiccent; cum dolor adeſt, ut eum ſedent & demulceant; cum aſcarides adſunt, ut eaſdem interficiant aut eliciant; ſic quoque ad hæmorrhoides aperiendas aut ſiſtendas, vel ad teneſmum, vel ad ſphyncteris laxitatem aut paralyſin, doloresve ibidem excitatos leniendos &c. nonnunquam præſcribuntur: ut legimus apud *Heurnium in praxi medic. lib. j. cap. de ſuppoſitoriis.*

Suppoſitoria ſunt vel *ſimplicia* ex caule & radice porri, betæ, braſſicæ, &c. detracto cortice externo; vel ſapone albo, lardove in formam glandis acuminato, vel etiam ex melle ad duritiem cocto vel alumine, &c. confecta: vel *Compoſita*, ex melle ad ſpiſſitudinem cocto, ſale gemmæ vel communi, colocynthide &c. facta & præparata.

Suppoſitoriorum *quatuor* plerumque numerantur *genera*, 1. *lenia*, quæ infantibus ſufficiunt, ex lardo, ficu inverſà, ſevo hircino, bubulo, &c. fiunt. 2. *Mediocria*, quæ parantur ex melle ad craſſitiem cocto ſtercore muris nonnunquam addito; vel ex vitello ovi, ſale & modico croci, vel ex melle & ſapone albo.

3. For-

3. *Fortiora*, quæ componuntur ex melle, ſale & ſpecierum purgantium pulvere ut hieræ ſ. hieræ cum agarico, aloë &c. 4. *Fortiſſima*, cum præter mel ſpeciebus ad ſuppoſitoria paranda convenientibus addatur elleborus albus, euphorbium, ſcammonium, colocynthis, ſal armoniacum, nitrum, alumen, fel taurinum &c. quibus non utimur niſi ubi inteſtinorum vis ſopita eſt, ut in ſoporoſis capitis affectibus evenit.

Acria hæc *ſuppoſitoria non applicanda* iis, qui *in ano habent ulcera*, *fiſſuras*, *inflammationes*, atque alios *tumores* & cum *ex hæmorrhoidibus dolores* infeſtant.

Varia & innumerabilia quia paſſim occurrunt clyſmata & ſuppoſitoria, horum formulas quaſdam vel ad fæces induratas emolliendas, exturbandas, dolores ſedandos, flatusque diſcutiendos &c. LECTORI BENEVOLO dabimus.

Clyſterum Formulæ.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ℥j.
Fol. malv.
Mercurial. ana M. ij.
Coq. in ſ. q. aq. commun. in Colatur. ℥vij. vel viij. diſſolv.
Elect. lenitiv. ℥iß.

Ol.

Ol. lilior. alb. ℥j.
Mell. ℥ß.
MS. F. Clyſter *in fæcibus induratis conveniens.*

℞. Decoct. commun. pro clyſtere emolliente ℥viij.
Elect. diacathol. ℥iß.
Mellis ʒvj.
Salis gemmæ ʒß.
MS. F. Clyſter *emolliens & purgans.*

℞. Juſcul. vervecin. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥ij.
Mellis ℥j.
MS. F. Clyſter *purgans quibuſdam in frequenti uſu.*

℞. Lact. bubul. recent. & ſi lubet prius chalybeati ℥viij.
Therebinth. venet. in ovi vitello diſſolut. ℥ß.
Mellis roſati ℥j.
MS.F. Clyſter in inteſtinorum craſſorum ulcere & dyſenteriâ utiliſſimus, hunc deſcripſit Clariſſimus *Doctiſſimusque Vir* Dn. Fr. de le Boe Sylvius *in ſuâ PraxeosMedicæ ideâ novâ cap.xiij. §. 51. p. m.* 140.

℞. Herb. ſanguinar.
Tormentill. ana M. j.

Flor.

Flor. roſar. rub.
Hyperic. ana p. iij.
Rad. tormentill. ʒij.
Coq. in ſ. q. lactis bubuli recentis, in colatur. ℥viij. diſſolv.
Therebinth. venet. in ovi vitello diſſolut. ℥ß.
Mellis roſati ℥j.
Balſam. ſulphur. therebinth. ʒß.
MS. F. Clyſter, *in dyſenteriâ abſtergens, adſtringens & conſolidans.*

N o t a: Theriaca recens vel diaſcordium ſimilibus clyſteribus ſi addatur, mirum præſtant in dyſenteriâ epidemicâ & hypercatharſi, tumque dolores ſimul leniunt & blandè provocant ſomnum.

℞. Fol. verbaſci M. j.
Flor. ejuſd.
Papav. rhead. ana p. ij.
Sem. cydonior. ʒiij.
Coq. in ſ. q. lact. bubul. in Colatur. ℥viij. diſſolv.
Sevi hircin. ℥ß.
Vitell. ovor. no. j.
MS. F. Clyſma *in teneſmo.*

Aliquandò ſevum hirçinum in dyſenteriâ, teneſmo, &c. additur: ad dolorem & oblinendam veluti faciem internam, ne acres humores magis exulcerent; obiterque *nota, ovi vitello,* diſſol-

diſſolvendum aliàs ſtatim congelaſcit, ut monuit *Morellus method. præſcribendi formulas remediorum lib. ij. ſect. ij. cap. xiv. p. m.* 247.

℞. Fol. cochlear.
Hyoſcyam. ana M. j.
Flor. chamomill.
Papav. err. ana p. ij.
Bacc. laur. ʒiij.
Coq. in ſ. q. lactis bubuli recentis vaſis optimè clauſis in colatur. ℥viij. diſſolv.
Ol. cochlear.
Elect. lenitiv. ana ʒvj.
Vitell. ovor. no. j.
MS. F. Clyſter *in dolore ventris ſcorbutico.*

Convenit quoque hoc in caſu clyſma ex ſolo lacte & pauxillo ſaccharo, lenit enim dolores, & mitigat temperatque acrimoniam ſalis ſcorbutici ſimulque laxat.

℞. Flor. chamomill.
Papav. errat. ana M. ß.
Bacc. laur. ʒiij.
Cort. arant.
Sem. Carui
Fœnic. ana ʒij.
Coq. in vini & aq. commun. q. ſ. vaſis maximè clauſis in colat. ℥vj. vel vij. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ℥iß.

Ol. chamomill. ℥ß.
Caſtor. pulv. ʒß.
MS. F. Clyſter *flatus diſcutiens & dolorem ſedans in colicâ, quod ſi dolor hoc clyſmate non tollatur ſequens præſcribatur:*

℞. Flor. ſambuc.
Chamomill. roman.
Melilot. ana M. j.
Rad. malv.
Alth.
Sem. carui ana ʒij.
Coq. in ſ. q. vini malvatici in colat. ℥vj. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ʒvj.
Laud. opiat. gr. ij. ad iv.
MS. F. Clyſma *maximè dolorem colicum leniens.*

R. Herb. marrub. M. ij.
Epithym.
Cuſcut. ana M. iß.
Rad. quinque aperitiv. ana ʒij.
Sem. cartham.
Agaric. leviſſim. } in petiâ ligat. ana ʒiij.
Coq. in ſ. q. ſeri lactis, in colatur. ℥viij. diſſolv.
Elect. diaphœn.
Bened. laxat. ana ℥ß.
Sal. gemm. ℈ij.

MS. F.

MS. F. Clyſma *ad pituitam viſcidam & tenacem incidendam, in affectibus hypochondriacis conveniens.*

℞. Fol. malv.
Parietar.
Veron. ana M. iij.
Sem. lini
Fœnugræc. ana ℥ß.
Coq. in ſ. q. aq. commun. in colat. ℥vij. diſſolv.
Ol. amygdalar. dulc.
Amar. ana ℥iß.
Sacchar. ℥ß.
MS. F. Clyſter *in calculo.*

In Calculo renum aut veſicæ omnes clyſteres benè audiunt, emollientes, ſi ſimul alvus adſtricta ſit: carminativi, ſi ſimul flatus concurrant: & ſic de cæteris.

Conveniunt quoque paulò calidiores ſi injiciantur in menſtruis ſuppreſſis à pituitâ viſcidâ imprimis oriundis, tum enim neceſſe eſt ut diutius retineantur, ſicque non raro evenit ut pituita viſcida obſtrictionis ſæpius cauſa ſolvatur, viæ laxentur, vaſaque aperiantur, & menſtrua brevi aliquandò ſubſequantur.

℞. Herb. rut.
Serpill.
Origan.
Roriſmar. ana M. j.

 Flor.

Flor. lavendul. p. iij.
Rad. imperator.
Irid. noſtr. ana ʒij.
Pyrethr.
Cyclam. ana ʒiij.
Sem. cartham. in petiâ ligat. ʒj.
Pulp. colocynth. ʒß.
Coq. in ſ.q.aq. commun. colat. ℥vj.add.
Elect. diaphœnic. ℥iß.
Caſtor. optim. ʒj.
Sal. armon. ʒß.
MS. F. Clyſma, *in affectibus ſoporoſis, apoplexiâ, lethargo, Comate ſomnolento* &c. *admodum conducens.*

℞. Fol. rut.
Aſar.
Tabaci ana M. iß.
Summit. centaur. min. M. j.
Rad. ariſtoloch. rotund.
Irid. noſtr. ana ℥ß.
Ellebor. nigr.
Cyclamin. ana ʒiij.
Bacc. laur.
Gran. paradiſ. ana ʒij.
Conciſa & contuſa coq. in aq. commun. & urin. ana q. ſ. in colatur. ℥vj. diſſolv.
Trochiſc. alhandal.
Caſtor. optim. ana ʒiß.

Mell.

Mell. anthoſat. ℥ß.
Elect. hier. picr. cum agar. ℥j.
MS. F. Clyſter *in lethargo, cæteriſque ſoporoſis affectibus perutilis.*

℞. Herb. ſoldanell.
Mercurial. ana M. iß.
Flor. ſambuc. M. j.
Rad. ireos noſtrat.
Imperator. ana ℥j.
Mechoacann. ℥ß.
Cort. inter. ſambuc. M. j.
Bacc. laur. ℥ß.
Sem. cumin.
Carui ana ʒij.
Coq. in ſer. lactis & urin. ana q. ſ. in colatur. ℥vj. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ℥j.
Salis gemm. ʒij.
MS. F. Clyſma *in hydrope* Nonnullis *in frequenti uſu.*

In hydrope egregiè quoque operatur clyſma ex ſolâ urinâ tepidâ confectum ſi injiciatur, ut varii *Practici* teſtantur.

In contumaciſſimâ alvi obſtructione valdè *D. Joannes Michaël P. M. Profeſſ. Public. Lipſ. in Morelli methodum præſcribendi formulas* commendat ſequens clyſma

℞. Decoct. herb. mercurial. ℥viij.
In quibus coq. per horæ quadrantem croc. metallor. pulveriſ. ʒß. vel ʒj.

Colatur. add.
Mell. mercurial. ℥iß. vel
Taur. fell. inſpiſſat. ʒj.
Stercor. muris ℥iß.
MS. F. Clyſma.

Varii, enemata ex antimonio parata, laudant quare inſpiciatur quoque *Freitagius auror. medicorum p. m.* 641. *& pharmacia chymica* belgico idiomate conſcripta, *lib. vij. p. m.* 402.

Si enemata aliquoties applicata etiam ex fortiſſimis etſi confecta non operentur, ſequens tantum injiciendum, & nunquam fallit, ut teſtatur *D. Joannes Michaël P. M. loco citato,* & *Philippus Grulingius in ſuo Florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxxij. de clyſteribus p. m.* 191. *&* 192.

℞. Aq. calid. ℥x.
Sal. commun. ℥ij.
Miſta & ſoluta pro enemate injiciantur.

Clyſmata nutrientia & corroborantia vulgò ſequenti modo præſcribuntur, creduntur que nutrire & corroborare: in paralyſi linguæ, anginâ, ventriculi ulceribus &c. ubi deglutiri non poſſunt cibi, & tamen ne deficiant ægrotantes, dicta clyſmata applicantur:

℞. Juris capon.
Vitulin. ana ℥iv.
Crem. hord. ℥ij.

Lact.

Lact. vaccin. ℥iij.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Clyſter *nutriens.*

℞. Vin. optim. ℥x.
Panis tritic. exſiccat. & ſubtiliter pulver. ℥ß.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Enema *ſimul corroborans.*

In horum clyſterum adminiſtratione *quinque* præcipuè veniunt *obſervanda.*

1. *Quòd alvus* ſi non ſit laxa aut ab excrementis libera *clyſtere purgante* aut *ſuppoſitorio ſolvatur*, ſicque à fæcibus & excrementis liberetur, ne enemata nutrientia aut confortantia viresque debilium conſervantia & reficientia fæcibus commixta ab iiſdem inquinentur & inficiantur, nullique blandi reficientes aut nutrientes ſed inquinati tantum halitus in venas lacteas intruderentur, ſicque nutritio, virium refectio aut conſervatio &c. impediretur, ut putat *Hadrianus à Mynſicht in ſuo armamentario medico-chymico ſect. xxxij. de clyſteribus p. m.* 430.

2. *Ut majori copiâ* (quam quidem in vulgaribus clyſteribus plerumque ſolet fieri) *præſcribantur*, *ſæpiusque reiterentur*, *fortiterque* ſemper *injiciantur*, docente *Paræo in operib. chirurgic. lib. xxv. cap.* 22.

3. *Ut*, injecto tali nutriente vel corroborante clyſtere, *ſomno ſe tradat æger*, ſicque

diutius & facilius *retinebit*, (quod maximè obſervandum) ſomnus namque ventrem adſtringit ejuſque vacuationes impedit & ſiſtit: ut teſtatur *Hippocrates aphor.* 15. *ſect. iv.* & C. *Celſus lib. j. cap.* 3. *titul. de his quæ alvum adſtringunt & ſolvunt*, *p. m.* 32.

4. *Ut ex euchymis & eupeptis benèque nutrientibus*, aut *reficientibus & corroborantibus* volatilibus blandis *præparentur*, ut ita levi tantum in inteſtinis mutatione in venas lacteas intrudi & motus periſtaltici beneficio impelli poſſint dicti clyſteres.

5. *Ne ſalia, olea acriaque ulla addantur*, utpotè quæ alvum ſolvunt, ac dicta enemata non niſi inficiunt, ut vidêre eſt apud *Ambroſium Paræum loco citato.*

Ex dictis clyſteribus nutriri & corroborari poſſe cibum averſantes vel faſtidientes vel aſſumere nequientes ægrotantes, olim putarunt & probarunt varii *Medici*, ut *Oribaſius collect. lib. vij. cap. xxiv. Aëtius tetrab.* 3. *ſermon. j. cap. j. C. Celſus lib. iij. cap. xix. p. m.* 158. *Ambroſ. Paræus Chirurg. lib. xxv. cap. xxij. Rondeletius de medicamentis titul. clyſteres ad nutriendum*: hanc ſententiam qui protegunt, ſtatuunt ventriculum famelicum nutrimentum ſibi gratum ac neceſſarium attrahere, (quare etiam clyſterem maximâ vi manibus compellendum eſſe docent, ut ita clyſma ad remotas ſuperioresque partes aſcendat) & in ipſis

ipſis inteſtinis fieri primam quandam cibi elaborationem quæ ſanguificationem præcedit; ipſa enim inteſtina aliquam coquendi & chyli elaborandi vim habere teſtatur *Galenus lib. iv. de uſu partium cap. xvij.* ſicque nutriri poſſe ægrotantes putant: contrarium verò qui docuêre, ex ſanguine tantum corpus noſtrum nutriri, ſanguinemque non niſi ex chylo prius in ventriculo è cibis elaborato fieri, longiorem quoque eſſe inteſtinorum tractum & tot circuitibus & gyris implicatum, ut neque violentâ illâ impulſione, obſtante nempe coli valvulâ, ad ventriculum pervenire neque à ventriculo facilè attrahi cibum poſſe ſtatuunt: ſolùmque ventriculo, non verò inteſtinis cibi in chylum mutationem *Galenum loco citato* attribuere probant, quare concludunt crudos cibos in inteſtina infuſos nutrire non poſſe.

Recentiores priorem ſententiam ſequenti modo probant; certum eſt, *inquiunt*, aliquam in inteſtinis clyſterum nutrientium & confortantium mutationem levemque quaſi concoctionem, juxta *Galenum loco citato*, fieri, ſicque non crudos eſſe cibos ſed quodammodò concoctos & alteratos; clyſteresque nutrientes & corroborantes ex cibis euchymis & eupeptis vel confortantibus volatilibus, eſſe confectos; leviterque jam concoctorum clyſterum partem ſubtiliorem in

vaſa lactea intrudi, (anatomia enim talia vaſa lactea in inteſtinis craſſioribus, etſi pauciora quam quidem in tenuibus inteſtinis demonſtrat) ſicque per vaſa lactea inteſtinis inſerta ad glandulam meſenterii ſeu pancreas ASELLII perque ductum thoracicum ad cor partem illam tranſcolatam deduci ibique cum ſanguine aſcendente & deſcendente commiſceri, in ſanguinem tranſmutari viresque indè refici & corpus noſtrum corroborari poſſe, quis non videt; halitus quoque acidi vel auſteri, tetrique elevati ſi ſuffocationem hypochondriacam, animi deliquium &c. excitare valeant, quod quotidiana teſtatur experientia, quare ergò halitus blandi, oleoſi &c. ex volatilibus corroborantibus, vel nutrientibus reficientibusve elati & aſſurgentes, non reficerent vires, aut eaſdem conſervarent, nutrirent, aut corroborarent? olfactus namque & vires reficit ut teſtatur SENEX *lib. de alimentis*, quare ergò halitus ex dictis clyſteribus elevati non idem agerent? præterea an ipſa nutrientium corroborantiumque ſubſtantia per venas lacteas (ut ſuprà probatum) intruſa & ad cor propulſa vires non reficeret, conſervaret, corroboraret, corpuſque ægrotantium debilium nutriret?

Suppo-

Suppoſitoriorum Formulæ.

℞. Mell. crud. ℥j.
Spec. hier. picr. cum agaric.
Salis gemm. ana ʒj.
Coq. mel ad ſpiſſitudinem debitam, ac reliquis adjectis
F. Suppoſitor. ad debitam magnitudinem.

℞. Mell. coct. ad ſpiſſitud. ʒiß. vel ʒij. ad ℥ß.
Spec. hier. picr. ʒß.
Trochiſc. alhand. ℈ß.
MS. F. Suppoſitorium.

℞. Trochiſc. alhand. ℈j.
Caſtor. optim.
Sal. armoniac. ana ʒß.
Rad. elleb. alb. ℈ß.
Cum ſ. q. mellis ad ſpiſſitudinem
Coct. F. Suppoſitoria no. ij. oleo caſtorei illinenda: *in lethargo, apoplexiâ, cæteriſque capitis affectibus ſoporoſis convenientia, maximè enim excitant & tenacem viſcidamque pituitam incidunt:* fortiſſima hiſce in caſibus applicanda ſuppoſitoria.

Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxx. de ſup-

de ſuppoſitoriis, *p. m.* 178. ſuppoſitoriorum, inquit, modus parandi apud Galeniſtas hic eſt vulgariſſimus, quandò ex melle ad ſpiſſitudinem coᶜto cum ſpeciebus purgantium mitiorum vel ſale parantur: ſed quia facilè liqueſcunt, nec ultrà diem durant, inventa eſt alia ratio parandi ſuppoſitoria à *Chymiatris*, quæ hæc eſt.

Conſervare tamen eadem qui deſiderat, adeat *pharmaciam Galenicam belgico idiomate conſcriptam lib. iij. §. 24. p. m.* 101. modumque diu eadem conſervandi inveniet Studiosus Lector.

℞. Aloës ℥iß.
Rad. elleb. nigr. ʒj.
Pulp. colocynth. ℈j.
Spec. hier. picr. Galen. ʒß.
Hermodactyl. gr. xv.
Salis commun. ʒij.
Farin. frumentar. ℥ijß.
Vitell. ovor. no. j.
Mell. deſpumat. & probè coct. q. ſ.
Pulveriſanda pulveriſentur & cum melle & vitello ovi, & farinâ fiat maſſa, ex quâ formentur ſuppoſitoria, prout cujuslibet ætas requirit; *ad alvum irritandam* proſunt *& quandò injecti clyſteres non redduntur*.

℞. Fell.

℞. Fell. taur. } inſpiſſat. ana ℈j.
Succ. abſinth. }
Aloës
Myrrh. rub. ana ℈ß.
Cum ſ. q. mellis cocti
F. Suppoſitorium *in vermibus aſcaridibus dictis*.

Ad lumbricos alliciendos commendatur valdè Saccharum Penidii in formâ ſuppoſitorii confectum; & imprimis quoque glans ex lardo benè loto, item ex caſeo recenti conformata in aſcaridibus prodeſt.

℞. Pulv. cumin.
Carui ana ℈j.
Nitr. cum antimon. fixat. ʒß.
Cum ſ. q. elect. de bacc. laur. & mellis
F. Suppoſitorium *in flatibus pellendis*.

Accuratum eorundem parandi modum pluresque formulas qui deſiderat, adeat *Joann. Schroderi pharmacop. medic. chymic. lib. ij. cap.* 83. *p. m.* 286. *&* 287. & *Vid. Vidium de medicamentis lib. vij. cap. v.* nec non *Weckerumi antidotarii ſpecialis lib. ij. ſect.* 44. *&c.*

℞. Opii crud.
Croci optim.
Caſtor. ana ℈ß.
Cum melle cocto, aut cerâ, oleo nymphææ vel violarum f. ſuppoſitorium, appenſo filo, ut retrahi
poſſit

poſſit pro lubitu; *ad dolorem in ano & circa eundem ſedandum:* NOTA: ex narcoticis, ut hoc ſuppoſitorium, ſi ſint præparatæ glandes, non diu nec ultrà ſemihoram eſſe in ano relinquendas, nec ſæpius immittendas ac reiterandas, ob paralyſeos metum, ut *Morellus lib. ij. ſect. ij. de methodo præſcribendi formulas cap. xiij. p. m.* 242. & 243. monet.

Ubique enim & in omnibus affectibus hominibusque quia clyſteres & ſuppoſitoria non conveniunt, breviter demonſtrabimus ubinam conveniant & præſcribi poſſint, vel noceant & neutiquam præſcribi & applicari debeant.

Quoad HUMORES in inteſtinis *Nota*; in omnibus humoribus, præſertim quæ per καθαρτικὰ φάρμακα non niſi ſummis doloribus, torminibus, anxietatibus, aut non levi cum periculo educi queant, ut in *ſenibus*, *pueris*, *gravidis* & quibus *vires languent* &c. admodum clyſteres conveniunt; inciduntur enim & præparantur, & temperantur, & fluidiores viſcidi tenacioresque redduntur clyſterum beneficio humores, ſicque ſine dolore, facilèque ejiciuntur peccantes humores, qui aliis medicamentis vix

tempe-

temperari & præparari atque educi poterant; viaque citius tutius jucundiuſque morbos, quibus decumbentes laborant, curandi paratur.

Variis in morbis enemata injecta quia conveniunt, in quibuſdam verò nocent, non incongruum ergò duximus tradere, quibus in morbis conveniant clyſmata, vel contrà; *præcipuos* ergò numerabimus.

MORBI *& ſub his Comprehenſa* SYMPTOMATA *in quibus Clyſmata proſunt*, ſunt

1. *Apoplexia*, hoc in affectu clyſteres admodum conveniunt *teſte Aëtio lib. iij. cap.* 68. verum *Nota* multò imò duplo quidem acriora debêre eſſe clyſmata in apoplexiâ quam quidem in aliis ventris vel non ſoporiferis affectibus ut *Trincavellus lib. j. conſil.* 42. ſtatuit: imò tam acria nonnunquam è colocynthide ſcammônio &c. paráta præſcribere neceſſum eſt, ut ipſum ſanguinem clyſmata eliciant, ut docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de clyſtere p. m.* 54. acria enim ni ſint clyſmata nihil omninò efficient, acriora verò ſi exiſtant ſtimulando & irritando inteſtina excitant, pituitamque viſcidam, tenacem, lymphamque craſſiorem viſcidam

dam &c. incidunt, ſtagnantesque humores eliciunt, ſicque continuâ illâ in inteſtinis irritatione nonnunquam alvus ſubducitur, vis ſopita excitatur, hæmorrhoides producuntur, ſicque ſtagnanti & immoto quaſi ſanguini motus conciliatur, & ægri hac methodo à levi apoplexiâ ſubindè curantur; vehementem enim apoplexiam ſolvere impoſſibile quidem, dixit SENEX *aphoriſm.* 42. *ſect. ij.* levem verò non facile; & C. *Celſus lib. ij. cap. viij. circa finem* mediocrem vix ſanari, vehementem ſanari non poſſe conteſtatur, quod & *Ægineta* innuit, dum apoplexiam nequaquam aut rarò curari poſſe autumat: curatam tamen apoplexiam vide ſis *in notis noſtris & obſervationibus circa Praxin Pauli Barbette lib. j. cap.* 2. *de apoplexiâ circa finem p.* 28. 29. *&* 30.

2. *Epilepſia*, præcipuè *in paroxyſmo* ſi fuerint adhibita enemata aſt itidem acriora (modò non adſit quod impediat) aliàs alvus indè vix laxior redderetur, bis, ter, quaterve etſi aliquandò fuerint reiterata clyſmata: *extra paroxyſmum* rarò in uſum revocantur, niſi alvo adſtrictiore laborant ſæpius, tumque maximè quoque conducunt extrà paroxyſmum; Clyſterum quoque beneficio & humores acres peccantes temperantur & corriguntur, inciduntur & eliciuntur; halitus enim & vapores è clyſte-

clyſteribus, (è volatilibus & aromaticis nempè confectis & præparatis) elati temperant, incidunt & corrigunt; fæcesque induratas emolliunt & educunt; ſicque tanta humorum ſtagnatio, & per conſequens acredo, ſpiritibus nempè avolantibus, non producetur: *in paroxyſmo* clyſteres emollientes carminativi & purgantes paulò tamen acriores ſubindè maximè conducunt, præſertim in infantibus, epilepticis enim & convulſivis motibus ab alvo adſtrictâ teſte *Pet. Pachequo apud Lazarum Riverium in obſervationibus communicatis p.* 305. (ex fæcibus induratis vel flatibus oriundâ) productis & excitatis non rarò tentantur, quibus in caſibus admodum conveniunt enemata dicta; quare ſequentem hiſce addo obſervationem.

Infans trium ſeptimanarum, dies noctesque multas inſomnes imò non niſi cum clamore & ejulatu traduxit, ventris torminibus per triduum valdè fuerat afflictus nec alvum depoſuerat, undè varii motus convulſivi exorti fuêre, quare aquam florum tiliæ & fœniculi & parum mannæ calabrinæ pulti immiſcuêre, materque ſemen aniſi & carui diu uſurpavit, multosque poſtmodum emiſit flatus & alvum bis depoſuit, valdèque motus convulſivi & epileptici fuêre diminuti; aſt bis terve quotidiè ſi pultem cui manna admixtam non porrigerent, iterum in alvum

adſtrictam, ventris tormina & motus convulſivos imò graviores incidit; vocatus ſequens clyſma injiciendum præſcripſi

R. Sem. fœnic.
Carui ana ʒiij.
Fol. malv. M. ß.
Rut. M. j.
Contuſa coq. in ſ.q. vini in colatur. ℥ ijß.
diſſolv.
Mell. anthoſat. ʒij.
Elect. diaphœnic. ʒiij.
MS. F. Clyſter pro infante.

Hoc enemate injecto intra ſemihoram maximam pituitæ viſcidæ copiam unà cum fæcibus & flatibus bis per alvum excrevit, motusque convulſivi & epileptici multum erant diminuti; tumque ſequentem mixturam cochleatim uſurpandam dedi

♃. Aq. fœnic. ℥ iß.
Florum lilior. convall. cum vino deſtillat. ℥ j.
Syr. roſar. ſolut.
Florum pœoniæ ana ʒvj.
Ol. cort. arantior. ſtillat. gutt. ij.
Spir. ſalis armon. gutt. vj.
MS.

Hujus mixturæ beneficio omnes ferè motus convulſivi evanuêre, flatusque multos reddidit; pulti, alvo adſtrictâ cum laboraret, ſequentem pulverem flatus diſcutientem leni-

leniterque purgantem admiſcendum præſcripſi

℞. Fol. ſenn. ſ. ſ. ℈ß.
Sem. aniſ. ℈j.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

Alvum verò à pulvere pulti admixto cum ſubindè non deponeret, ſyrupi de cichorio cum rheo tres drachmas manè vel veſperi exhibendas juſſi, juxta *Joannem de la Galegâ de ſernâ de morbis puerorum*; qui, infantes ab epilepſiâ præſervâri hujus ſyrupi beneficio, teſtatur.

Hiſce uſurpatis & exhibitis medicamentis infans quotidiè ſemel bisve alvum depoſuit, ſicque à convulſivis & epilepticis motibus, flatibus, alvoque adſtrictâ fuit curatus.

Lethargus, omneſque capitis ſoporoſi affectus, ut legimus apud *Aëtium lib. iij. cap.* 168. & *Trincavellum lib. j. conſil.* 42. aſt itidem acriora neceſſariò, niſi quid vetat, enemata eſſe debent, hiſce enim, cæteris non neglectis, ſæpius excitantur, ut vidêre quoque eſt ſuprà pag. 259. & 260. §. 3. ut & apud *Gregor. Horſtium problematum medicorum decad. ij. Quæſtion. v. de morbis capitis p. mihi* 61. pluresque alios, qui acriores clyſteres aliquoties adhuc reiteratos ſummo cum ſucceſſu ſemper præſcripſêre.

4. *Plerique capitis frigidi ac inveterati affectus*, in quibus omnibus optimè convenire

enemata dixit *Joubertus de cephal. cap. vij.* & *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxxj. de clyſteribus p.* 191. nec mirum obſervamus enim cephalæâ alioque capitis affectu laborantes ſemper doloribus &c. levari ſi alvus benè reſpondeat, alvoque adſtrictâ ſi modò afficiantur, ſtatim iterum exacerbari omnia: meritò ergò præſcribuntur & laudantur clyſmata in affectibus capitis frigidis & inveteratis: porrò, ſemper ferè capitis affectibus inveteratis qui afficiuntur laborant alvo adſtrictâ, ſicque per conſequens omnes humores quodammodò ſtagnant acrioresque fiunt vaporesque & halitus aſcendentes capitis dolorem &c. augent, neceſſarium ergò quam maximè ut alvus ſolvatur ac ſoluta ſervetur, quod optimè clyſtere peragitur, clyſter enim alvum laxat, laxamque eandem non verò adſtrictam relinquit.

5. *Lippitudo, ophthalmia*, id eſt tunicæ adnatæ inflammatio; teſte *Galeno Commentar. in Hippocrat. lib. vj. aphor.* 17. & *Antonio Muſâ Braſſavolo Commentar. in eundem aphoriſmum*, ut & *in commentaria Galeni circa hunc aphoriſmum p. mihi* 940. & 941. nec non *Renodæo lib. v. inſtitut. pharmaceut. cap. v. Hippocrates* quoque *aphor.* 17. *ſect. vj.* dixit, ophthalmiâ laborantem alvi profluvio corripi, bonum; idem quoque legitur *Coac. prænot. ſect. ij. §.* 133.

quæ

quæ educere oportet quo maximè vergunt eo ducenda per loca convenientia, *aph. 21. ſect. j.* ophthalmiâ enim per alvi profluvium quia curatur, meritò clyſmata præſcribuntur, quare *C. Celſus lib. ij. cap. 8. p. m.* 69. dixerit, omnem dejectionem lippienti prodeſſe, nil autem magis ophthalmiâ laborantibus nocet quam alvus adſtricta, ſtatim enim tunicæ adnatæ inflammatio tum augetur, laxâ verò fluidâque exiſtente eâdem diminuitur lippitudo: en! eâ de cauſà, obſervationem.

Juvenis viginti ſex circiter annos natus, calidioris temperamenti, bacchi caſtra plus ſolito ſecutus indèque calefactus frigidum aëra diu ſubiit, corporis æſtum ut temperaret; manè ingentem in dextro oculo obſervavit pruritum, quare digitis valdè oculum fricavit, quo facto acutum in utroque oculo ſenſit dolorem ardoremque, ac veſperi ruborem ingentem in oculorum albo obſervavit, noctu moderatè quieſcens, curatos oculos putavit, aſt eoſdem ob pruritum manè iterum fricans talem in oculorum dolorem, ardorem, ruboremque incidit ut neutiquam lucem tolerare verum clauſis oculis continuò ſedêre cogeretur, nec diu pòſt maxima quoque lachrymarum copia ex oculis effluxit, quare aquam roſaceam tepidam oculis ipſemet impoſuit, undè malum non tam intolerabile minusque dolorificum fuit redditum; tertio ab affectus

hujus invaſione die vocatus ſequentem præſcripſi clyſterem

℞. Decoct. vulg. pro clyſtere emoll. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥iß.
Mellis anthoſat. ʒvi.
Sal. gemm. ℈j.
MS. F. Clyſter *pro viro.*

Quo injecto ter alvum depoſuit, victum refrigerantem & humectantem ſtatim mandavi, omniaque acria, ſpirituoſa, aromatica, &c. interdixi, quietem & ſomnum, oculorumque clauſuram valdè imperavi, omnemque corporis motum ſermonemque juxta C. *Celſum* ac pleraque animi pathemata præ cæteris tamen iram vitari oportêre monui: hocque facto venam ſecandam, (juxta *Galenum lib. de curatione per ſanguinis miſsionem cap. xvj.* qui teſtatur, ophthalmias ſæpè ſolâ phlebotomiâ intrà unam horam fuiſſe curatas) ſanguinemque ad uncias decem abſtrahendum juſſi; oculisque ſequens cataplaſma imponendum ſingulisque tribus horis renovandum præſcripſi

℞. Pulp. pomi dulcis ſub cinerib. aſſat. ℥j.
Mic. panis alb. recent. ℥ij.
Album. ovi diu agitati & in liquorem converſi ʒiß.
Croci optimi lævigat. ℈ij.
Lactis muliebris recenter mulcti q. ſ.
MS. F. Cataplaſma ſuprà linteum extendendum ac moderatè tepidum oculis admovendum; Quod

Quod admodum dolorem & inflammationem ſedavit.

Secundò vocationis die manè ſequentem hauſtum purgantem juxta *Hippocratem aph.* 31. *ſect. vj.* aſſumſit

℞. Elect. cholagog. S. p. 180. deſcript. ℥iij.
Tartar. vitriolat. ℈j.
Aq. fœnic. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto ſepties alvum depoſuit, in potu quotidiè non niſi ſpiritum nitri uſurpavit; tertio quartoque vocationis die omnia curata putabat ægrotans, quinto verò omnia pejora, hujus mutationis cauſam cum indagarem nullam, præterquam quod poſt purgationem alvum nondum depoſuerat, invenire poteram cauſam, quare clyſterem ſupradictum ſtatim reiterandum præſcripſi, quo facto bis alvum depoſuit, ſexto omnia iterum meliora, quare ſingulis diebus clyſterem injiciendum mandavi, atqui brevi ab ophthalmiâ fuit poſteà curatus; attamen quinto vocationis die loco cataplaſmatis ſequens Collyrium uſurpavit

℞. Tinctur. veneris (per ſpiritum ſalis armoniaci æri uſto infuſum, ac per octiduúm leni calore digeſtum, ſicque tinctura cærulea viſu jucundiſſima extract.) ʒß.

Aq. euphrag.

Roſar. ana ℥j.

Croc. optimi lævigat. ℈j.

MS. F. Collyrium.

Hoc uſurpato & rubedo, & dolor, & pruritus &c. brevi evanuêre.

6. *Ventriculus pituitâ obſeſſus, crudorumve humorum magnâ illuvie accumulatus*, ut teſtatur *Mattheus Martini de affectib. hypochondriacis*, qui clyſmata talibus in caſibus valdè commendat; ſimile quid confirmatum vide ſis apud LATINUM HIPPOCRATEM puta C. *Celſum lib. ij. cap.* 12. *titul.* 2. *de alvi ductione p. m.* 85. qui ajit, ſi in ſtomachum quædam bilioſa concurrunt, vel etiam pituita eo ſe, humorve aliquis aquæ ſimilis confert, non omittendum enema: idem quia obſervavi, caſum hiſce inſerere placuit.

Mulier quædam, triginta quatuor præter propter annorum, quinque liberorum mater, pituitoſa admodum ac flatibus graviter afflicta, poſt ultimum puerperium maximam præcordiorum compreſſionem, appetitus ferè abolitionem, ventrisque tormina obſervavit, imò circa mediam noctem nonnunquam talem ventriculi dolorem punctorium ut jam jam morituram putaret, alvus ſemper ferè erat ſuppreſſa, quâ de cauſâ ſi quid aſſumeret, brevi alvi fluxus ſummè dolorificus ſubſecutus, quare nucem moſchatam cum vino

calido

calido cum ſucceſſu ſemper uſurpavit; curationis ergò varia aromata & calefacientia medicamenta ipſi fuêre præſcripta aſt fruſtaneo eventu, imò multa aromata & aromatica medicamenta cum de die uſurpaſſet, tanta flatuum abundantia, præcordiorumque expanſio indè exorta, ut reſpirare aliquandò vix poſſet ægra: inter omnia medicamenta, quibus fuit uſa, ſequens vinum medicatum etſi valdè calidum ut & conditum ſtomachicum multum profuit;

℞. Rad. galang.
Zedoar.
Calam. aromatic. ana ʒiij.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil. ana M. iß.
Senn. ſ. ſt. ℥ß.
Spic. nard.
Macis ana ʒiß.
Sem. fœnic. dulc.
Extrem. cort. arant. ana ʒij.
Rhabarbar.
Turbith. gummoſ. ana ʒiij.
Conciſa & Contuſa indantur vitro cantharove lapideo, affundanturque
Vini gallic. pint. iv.
Tumque digerantur per quatriduum, ac hujus vini medicati uncias tres pro doſi ter de die aſſumſit inſtillatis ſingulis doſibus guttulis duode-

cim elixir, proprietatis *Paracelſi*, cujus beneficio quotidiè bis alvum depoſuit magno cum levamine, appetitus enim paululum rediit, flatusque multos emiſit, manente tamen præcordiorum compreſſione & quaſi cingulo:

Hoc vino medicato per tres circiter ſeptimanas cum uſa fuiſſet, ita abhorruit ut nec hujus odorem nec ſaporem perferre amplius poſſet; quare aliud medicamentum ventriculi confortandi & corroborandi gratiâ & quidem in formâ conditi petiit, quod ſequenti modo præparatum & compoſitum præſcripſimus

℞. Conſerv. menth. criſp.
Abſinth. roman. ana ℥j.
Spec. diagalang. MESUÆ ʒij.
Rad. enul. campan. } condit. ana ʒiß.
Cort. arantior. }
Nuc. moſchat. }
Ol. menth. } ſtillat. ana gutt. iv.
Macis }
Syr. menth. q. ſ.
MS. F. Conditum.

De hoc condito manè & veſperi ad nucis moſchatæ quantitatem uſurpavit, quo uſurpato ne ſemel quidem alvum quia depoſuiſſet, & purgante quia uti nollet, clyſterem ſequentem injiciendum præſcripſi

℞. De-

℞. Decoct. emollient. & carminat. commun. pro clyſterib. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥iß.
Mell. ℥ß.
Salis gemmæ ʒß.
MS. F. Enema.

Hoc enemate injecto ter alvum depoſuit & maximam pituitæ viſcidæ flatuumque copiam reddidit, præcordiorumque compreſſionem adeò diminutam ab hoc clyſtere ſentiit, ut poſt biduum idem enema reiterandum petiit, quo facto, omnis præcordiorum compreſſio &c. planè evanuit, & curata poſtmodum fuit.

7. *Singultus*, à quâcunque cauſâ productus ut legitur apud *Petrum Foreſtum* de affectibus ſtomachi *lib. xviij. obſervat.* 12. *in ſcholiis*, *p. m.* 151. blandos namque halitus vaporeſque ex injectis clyſteribus aſſurgentes acria ſingultum utplurimum producentia temperare quodammodo poſſe, ſicque temperatis acribus illis humoribus, ſingultum neceſſariò diminui & curari debêre nonnulli putant: præterea clyſteres ſi pituitoſos viſcidos, bilioſos, aquoſos, crudosque humores è ventriculo exturbent & eliciant, ut jam jam ex *C. Celſo* & *Mattheo Martini* probatum, ſequitur enemata humores ſingultum producentes elicere, ſicque ſingultum curare, *ſublata enim cauſa tollitur effectus.*

8. *Ileos*,

8. *Ileos, volvulus ſeu miſerere mei*; hoc in caſu Clyſteres utplurimum convenire ex affectus deſcriptione cauſisque eum producentibus patet, quare inſpiciat STUDIOSUS LECTOR *Praxin Barbettianam cum notis & obſervationibus noſtris lib. iv. cap. vij. de ileo* ſatis accuratè ibidem deſcripto *p.* 188. 189. *& ſeqq.*

9. *Dolor ventris ſcorbuticus*, ex lacte & pauxillo ſacchari &c. nempè ſi ſint confecta enemata præ cæteris conducunt, ut teſtantur Plurimi *Practici* qui de hoc affectu unquam ſcripſêre, lac enim humorum acrimoniam obtundendo temperat, ſimulque laxat: en eâ de cauſâ ſequentem caſum.

Vir quiſpiam quadraginta circiter annos natus, valdè pituitoſus poſt varias multasque aëris injurias diu paſſas in maximam totius corporis gravitatem doloremque graviſſimum & motus impotentiam incidit, ita ut ſe movêre aut pedibus incedere aut per cubiculum meare propemodum eſſet impotens, de appetitu proſtrato præcordiorumque dolore compreſſivo & ſæpè diſtendente, & imprimis ventris dolore contorquente nonnunquam verò corrodente imò perterebrante intolerabili maximè conquerebatur; alvo ſemper ferè adſtrictâ & poſt cibi aſſumtionem nauſeâ, item gingivarum eroſione, dentiumque vacillatione atque nigredine, reſpiratione difficili, teterrimoque oris fætore, laborabat;

rabat; vocatus pulſum inæqualem & debilem, urinamque ſemper ferè nigram craſſam multo cum ſedimento, vel intenſè rubram nullo cum ſedimento, obſervavi; nigram ſedimento refertam urinam multam cum reddidiſſet, ſemper ſymptomata diminuta, intenſè verò rubram claram cum excreviſſet graviora omnia ſymptomata inveni; graviter huic ſcorbuto afflicto omnia acida, ſalſa, fumo indurata, cruda, &c. interdixi, ac ſequentem mixturam antiſcorbuticam præſcripſi

℞. Aq. menth.
Fœnicul. ana ℥ij.
Spirit. antiſcorbut. ſequent. ℥j.
Salis armoniac. gutt. xx.
Ol. macis ſtillat.
Baccar. junip. ana gutt. iv.
Tinctur. croci ʒj.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. cochlear. ℥j.
MS.

De hac mixturâ cochlearia duo ſexies ſeptiesve de die aſſumſit, undè non niſi urinam nigram craſſam majori copiâ excrevit; de ventris dolore quia ita conquerebatur, ac tolerare eundem amplius non poterat, ſequens clyſma præſcripſi

℞. Rad. alth.
Malv. ana ℥ß.
Fol. cochlear.

Flor.

Flor. chamomill.
Sambuc. ana M. j.
Papav. errat. M. ß.
Bacc. laur.
Junip. ana ℥iij.
Sem. cumin.
Carui ana ℥ij.
Conciſa & Contuſa Coq. in ſeri lactis q.ſ. vaſis quam optimè clauſis, in colatur. ℥viij. diſſolv.
Ol. cochlear. ℥ß.
Elect. lenitiv. ℥j.
Vitell. ovor. no. j.
MS. F. Clyſter.

Hoc clyſmate injecto, bis alvum cum multis flatibus depoſuit, non exiguo cum levamine, dolorem enim præcordiorum compreſſivum & diſtendentem, ventrisque dolorem contorquentem corrodentem & perterebrantem jam tolerare poterat miſerè hic afflictus, quare eundem clyſterem poſt biduum reiterandum juſſi; interim in mixturæ ſupradictæ uſurpatione continuavit æger aſt majori cum ſucceſſu, quam quidem anteà:

Octavo circiter vocationis die manè viſitans, multis petechiis per totum corpus diſperſis ſummo cum pruritu conjunctis ipſum afflictum inveni, quare ſequentem hauſtulum antiſcorbuticum diaphoreticum ipſi dedi.

℞. Aq.

℞. Aq. card. bened. ℥j.
Theriac. ſimplic.
Spir. antiſcorbut. ana ʒiij.
Nitri dulc. ℈j.
Croc. optim. gr. vj.
Syr. papav. err. ʒiij.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto, & leviter tegumentis tecto, blandè admodum ſudavit, tali cum ſucceſſu ut omnes petechiæ unà cum pruritu ferè evanuêre; quibus curatis teterrimus oris ventriculique fœtor exortus fuit, quare ſequens conditum præſcripſi

℞. Cinam. morſu elect.
Rad. ireos florentin. ana ʒiij.
Nuc. moſchat. } condit. ana ℥ß.
Cort. arantior. }
Lap. prunell. ʒj.
Conſerv. menth. criſp. ℥ij.
Ol. caryophill. ſtill. gutt. vj.
MS. F. Conditum.

De quo ter de die aſſumſit ad nucis moſchatæ magnitudinem, non neglectâ interim ſupradictâ mixturâ; hujus conditi uſurpatione indies decrevit ille fœtor & appetitus rediit;

Circa tertiam ſeptimanam corpus movêre & pedibus incedere & per cubiculum meare incepit, manente tamen ventris dolore nunc corrodente nunc perterebrante, quare Clyſma ſequenti modo mutatum iterum præſcripſi

℞. Fol.

℞. Fol. malv.
Cochlear. ana M. iß.
Hyoſcyam. M. ß.
Flor. chamomill. roman.
Papav. err. ana p. iij.
Bacc. laur.
Sem. Carui ana ʒiij.
Contuſa & conciſa coq. in ſ. q. lactis bubuli recentis, vaſis quam optimè clauſis, in colatur. ℥vij. diſſolv.
Sacchar. ℥ß.
Ol. cochlear. ʒvj.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Clyſma.

Hoc enemate injecto diuque retento multos flatus reddidit tamque acrem humorem pituitoſum excrevit, ut dolor intolerabilis circa anum indè exortus fuerit, aſt omnis ventris dolor evanuit, nec etiam rediit, dolorque ille circa anum ſolo lacte tepido in quò vitellus ovi erat diſſolutus, fuit ſublatus; de gingivarum fœtore & laxitate & dentibus vacillantibus & nigricantibus quia continuò conquerebatur, ſequens dedi

℞. Rad. ireos florentin. pulv. ʒij.
Alumin. uſti ʒj.
Mell. roſar. ℥j.
Aq. theriacal. ſimpl. ʒiij.
Spir. ſalis dulc. ℈j.
Cochlear. ʒj.
MS.

Poſt

Poſt oris collutionem gingivas hocce ſummo cum ſucceſſu inunxit; tandemque nempè circa quintam ſeptimanam curatus fuit, miſerè hic afflictus.

SPIRITUS ANTI-SCORBUTICUS
ſuprà citatus & præſcriptus.

℞. Rad. angelic. ℥ij.
Polypod. quercin.
Raphan. ſylveſtr. ana ℥iß.
Fol. cochlear. M. iiij.
Naſturt. hortenſ.
Becabung. ana M. ij.
Rutæ
Salviæ ana M. iß.
Sem. aniſ. ℥iß.
Cinam. acut.
Zinzib. alb.
Extrem. cort. citri ana ℥j.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. gallic. ſtop. iß.
Et leni calore ex arenâ vel *Mariæ* balneo abſtrahatur ſpiritus, *magnæ adverſus ſcorbutum efficaciæ.*

10. *Ventris tormina ejuſque dolores*, *vel colici*, *vel ſimiles*, teſte D. *Hofmanno apud Scholtzium conſil.* 173. qui in colicâ nullum medicamentum magis idoneum eſſe, quam clyſteres emollientes & ſi viſcida materia adſit, etiam incidentes & abſtergentes quon-

dam docuit *loco citato*, quod conteſtatur *D. Crato itidem apud Scholtzium conſil.* 169. imò *Solenander ſect. iij. conſil.* 28. in clyſtere promtum, tutumque remedium & præſens juvamentum adverſus colicos dolores exiſtere putat & probat: hiſce in ventris torminibus ejuſque doloribus leniendis & curandis, *accuratè notandum & obſervandum quænam ſit doloris cauſa, an humor acris, an flatus, an vermes, an aliquid aliud*; hiſce enim cognitis facilior & quoque certior erit curatio, aſt neglectis & incognitis iiſdem nulla aliquandò ſequitur vel curatio aut ſymptomatum mitigatio; quare *nonnulli Medici* tum clyſteres damnant & aliâ methodo ſymptomata mitigare atque ægros doloribus valdè afflictos curare ſtudent, qui hac ratione tum aut non, aut caſu atque fortuitò tantum curantur; ſicque clyſteres à *dictis* in talibus ſimilibuſque affectibus rejiciuntur, quia optatum finem indè non fuêre adepti; non enim clyſterum maleficio incurati manſerunt ægrotantes, aſt medicorum ignorantiâ, qui cauſam dolorum non ſatis accuratè inquiſivêre, ſicque medicamenta non cauſæ dolores excitanti contraria, aſt aliâ qualitate prædita præſcribunt: eâ de cauſâ ſequentem hiſtoriam hiſce inſerere libet:

Mulier quædam triginta annos jam nata, inſigniter pituitoſa, poſt multos fructus horarios avidè aſſumtos & devoratos incidit in ventri-

ventriculi frigiditatem maximam, menſtruorum ſuppreſſionem, ventrisque tormina graviter affligentia, ac poſtea ejus dolorem circa umbilicum jam rodentem, jam perterebrantem, alvumque valdè adſtrictam, capitis dolorem gravativum, præcordiorum anxietatem ac voracitatem nonnunquam inſatiabilem; curationis ergò varia aſſumſit de nonnullis medicamenta aromatica, flatus diſcutientia, dolores obtundentia, humorumque acrimoniam temperantia, purgantia, menſes provocantia, ac enemata emollientia, carminativa &c. quorum omnium beneficio ventriculi frigiditas curata fuit, capitis dolor gravativus evanuit & menſtruorum fluxus rediit; manente præcordiorum anxietate & voracitate inſatiabili ac imprimis dolore ventris rodente & perterebrante: doloris vehementiâ coacta alium *Medicum* accerſivit, qui omnia ſymptomata ac ægrotantis querelas perpendens *primò* ſequentem pulverem præſcripſit

℞. Ocul. cancr.
Corn. cerv. philoſophicè præparat. ana ℈j.
Nuc. moſchat.
Sal. armoniac. ana ℈ß.
Croc. optim. gr. viij.
MS. F. Pulvis pro duabus doſibus.

Hujus pulveris unam doſin aſſumſit manè cum vino calido, & veſperi alteram doſin iti-

dem cum vino calido, quem pulverem ægra per quatuor dies uſurpavit, & voracitas & præcordiorum anxietas parum erant diminutæ; tumque *ſecundò* hunc dedit pulverem

℞. Corn. cerv. philoſophicè præparat. ʒj.
Sem. zedoar. ʒiß.
Nuc. moſchat.
Corallin. ana ℈j.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus in ſex doſes dividendus.

De hoc pulvere manè & veſperi doſin cum vino abſinth. uſurpavit, quibus aſſumtis; *tertiò* præſcripſit ſequentem bolum manè aſſumendum

℞. Elect. hier. diacolocynth. ʒij.
Sem. zedoar. }
Corallin. } ſubtiliſſimè pulv. ana gr. xv.
Diagrid. gr. v.
Ol. cort. arant. ſtill. gutt. ij.
MS. F. bolus.

Poſt hujus boli aſſumptionem *quartò* clyſterem ſequentem injiciendum præſcripſit

℞. Lact. bubul. recentis ℥viij.
Sacchari ℥ij.
MS. pro clyſtere.

Quo injecto ter quaterve alvum depoſuit, unà cum magnâ lumbricorum copiâ, ac poſtmodum à voracitate & dolore rodente & perterebrante fuit libera & curata.

XI. Dolor

11. *Dolor colicus* vel *à flatibus*, vel *à pituitâ viſcidâ*, *vitreâve*, ut *Galenus lib. ij. de locis affectis cap. 2. p. m.* 732. de ſe ipſo narrat, dolorem colicum acerbiſſimum patientem, pituitam vitream excreviſſe: *vel à bilioſis & acribus humoribus*, *vel* etiam *ab auſteris melancholicis humoribus*, vel ab *acidis*, vel *à facibus induratis*; diſtendendo ac quaſi divellendo vel mordendo, erodendo ac irritando, vel etiam contorquendo, pungendo ac vellicando &c. excitatus ac productus; quibus omnibus in caſibus imò in omni ferè dolore à quâcunque cauſâ exorto & in imo ventre exiſtente juxta *Cornelium Celſum lib. ij. cap. xij. titul. 2. de alvi ductione p. m.* 85. clyſteres optimè audiunt; ſi enim *à flatibus* exoriatur dolor colicus, clyſterum beneficio quam optimè educuntur, *aſt nota* in minori quantitate tum clyſmata eſſe præſcribenda, nec medicamenta ſolutiva ex mannâ &c. confecta relinquenda: ſi autem *à pituitâ viſcidâ vitreâve* ſit productus dolor, itidem enemata conveniunt, horum enim beneficio & pituita viſcida vitreaque inciditur, & temperatur ſicque inciſa ſoluta & temperata blandè non rarò expellitur: ſi verò *à bilioſis acribus humoribus* contumax dolor ſit excitatus, optimè clyſteribus emollientibus & acrimoniam temperantibus curatur: aſt ſi *ab auſteris acidisque humoribus* ſit factus contorquens & pungens

 ille

ille dolor, enemata imprimis conducunt, quia purgantium medicamentorum per os aſſumptorum beneficio auſteri acidique humores non niſi ſummis ventris cum torminibus, anxietatibus, doloribusque punctoriis, educi poſſunt; aſt halitus vaporesque blandi oleoſive ex clyſteribus talibus in doloribus præſcriptis elati auſteros illos acidosque humores dolores illos excitantes temperant, corriguntque, ſicque dolores tollunt; *à facibus induratis* verum ſi generatus colicus dolor, clyſteres emollientes facilè ſubindè eundem tollunt, alvumque ſolutam poſt ſe relinquunt, ſicque novam colici doloris productionem prohibent: optimè *notandum* ſemperque *obſervandum alvum ſolutam eſſe ſervandam poſt colicos dolores* à quâcunque cauſâ productos & curatos, clyſtere vel alio ſolutivo medicamento, aliàs facilè recidivam patiuntur curati ægrotantes.

Datur & alia colici doloris ſpecies *colica bilioſa* vulgò dicta, in quâ clyſteres conveniunt, quæ utplurimum in paralyſin degenerat, quo in affectu dolor crudeliſſimus & atrociſſimus colicum imitatus exoritur, qui aliquandò *clyſteribus aſt raró curatur, clyſteres tamen ſæpius reiterati ab omnibus* hactenus notis *Practicis* unanimiter *imprimis laudantur*; aliquandò vero neque clyſteribus neque fomentis, neque aliis remediis ille dolor cedit; ſed ad plures menſes plerum-

plerumque perſeverat, vigilias ob continuum dolorem inducit, appetitum &c. tollit, undè corpus utplurimum valdè contabeſcit, febriſque jam remittens continua, jam intermittens ipſis invadit; tandemque, ſpontè ſæpius doloribus remittentibus, paralyſis partes ſuperiores magis quam inferiores occupans ſequitur, imò convulſiones epilepticas & brevi mortem producit; tibiæ cruraque ſæpiſſimè dolent rarius reſolvuntur omninò.

Datur & dolor colicus unà cum nephritico dolore ex calculo arenuliſque exorto conjunctus, & tamen non niſi colicus dolor videtur; quo in caſu clyſmata quam maximè conducunt, horum enim beneficio & humores acres, flatus, & fæces induratæ &c. colici doloris cauſæ temperantur, educuntur & emolliuntur, viæque laxentur, ac lubricæ redduntur, ſicque calculi arenulæque minori cum difficultate & facilius per ureteres veſicamque excernuntur: auctoritatis loco duabus obſervationibus hæc ultima probabo.

Mulier quadraginta propemodum annos nata, melancholica, poſt quartanam longam incidit in graviſſimam dyſenteriam animi deliquio & ſummis ventris doloribus conjunctam, adverſus quam dyſenteriam varia uſurpavit remedia optimo ſemper cum ſucceſſu, aſt ſtatim recidivam iterum fuit paſſa, ultimò ſequentem mixturam, conditum & clyſte-

clyſterem ſæpius reiteratum præſcripſimus & à doloribus, animi deliquio & dyſenteriâ fuit liberata:

℞. Aq. fœnic.
Extremit. cort. arantior. cum vino deſtill. ana ℥ij.
Cinam. ℥j.
Confect. hyacinth. ʒij.
Corall. rub. præparat. ʒß.
Laud. opiat. gr. iij.
Ol. macis ſtillat. gutt. iij.
Syr. myrtin. ℥j.
MS. de hâc mixturâ ſingulis horis cochlear unum aſſumſit.

℞. Elect. antidyſenter. noſtr. p. 188. deſcript. ℥ß.
Diaſcord. FRACASTORII ʒiij.
Croc. martis adſtring.
Nuc. moſchat. ana ʒj.
Ol. cinam. } ſtill. ana gutt. iij.
Macis }
Syr. myrtin. q. ſ.
MS. F. conditum, de hoc condito uſurpavit ter de die mane & circà meridiem & veſpertino tempore ad nucis moſchatæ ferè magnitudinem.

℞. Rad. tormentill. ℥ß.
Flor. roſar. rub.
Papav. errat. ana M. ij.

Coq.

Coq. in ſ. q. lactis bubuli recentis in colatur. ℥ viij. diſſolv.

Therebinth. venet. in duobus ovorum vitellis diſſolut. ʒv.

Mell. roſat. ℥j.

MS. F. Clyſma.

Poſt annum circiter à curatâ dyſenteriâ urinam inſtar aquæ limpidæ per menſem circiter excrevit, hoc tamen floccifaciens ſubitò ex ſomno præ dolore ventris ingenti excitabatur: accerſitus nauſeabundam ſummo cum ventris ſuprà umbilicum dolore diſtendente afflictam, & maximè circa regionem lumbarem querentem inveni, alvum quia intra triduum non dejecerat, ſtatim ſequentem clyſterem præſcripſi

℞. Decoct. emollient. & carminat. commun. pro clyſter. ℥vij.

Ol. amygd. dulc.

Chamomill. ana ℥iß.

Sacchar. ℥j.

MS. F. Clyſter pro fœminâ.

Quo injecto parum dolores fuêre ſedati, ac poſt horam circiter ſemel alvum unà cum paucis flatibus depoſuit; moxque de ſequenti mixtúrâ ſingulis horis duo cochlearia aſſumſit

℞. Aq. extrem. cortic. arant. cum vino deſtill.

Fœnic. ana ℥ij.

Spir. *anticolic. ſequent.* ℥ß.
Nitri dulc. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. junip. gutt. vj.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Manè rediens omnia ſymptomata parum diminuta, urinamque cum arenulis parvis quibuſdam excretam, inveni: magisque de dolore paulò infrà regionem lumbarem quam quidem de ventris dolore diſtendente jam conquerebatur, quare clyſma in calculo p. 387. deſcriptum hoc modo mutatum ſtatim injiciendum præſcripſi

℞. Fol. malv.
Petroſel. ana M. iij.
Flor. chamomill. roman. M. ij.
Sem. lini
Fœnugræc. ana ℥ß.
Cumin. ʒij.
Contuſa & conciſa coq. in ſ. q. aq. commun. & vini in colatur. ℥vj. diſſolv.
Ol. amygd. dulc.
Amarar. ana ℥j.
Chamomill.
Sacchar. ana ℥ß.
MS. F. Clyſter pro muliere.

Hoc clyſtere injecto & per duas circiter horas retento maximam flatuum copiam, & varias

varias arenulas excrevit : quare circa meridiem ſequentem hauſtum dedi .

℞. Ol. amygdalar. dulc. recens expreſſ.
Pulp. caſſ. fiſtul. recenter extract.
Syr. alth. *Fernelii* ana ʒvj.
Aq. fœnic. ℥j.
MS. F. hauſtus.

Poſt tres circiter ab aſſumptione hujus hauſtus horas ultimum enema reiterandum ſtatimque tum injiciendum juſſi, quo facto & varios iterum flatus unà cum duobus glabris teretibus calculis nucæ avellanæ non craſſitie aſt longitudine reſpondentibus excrevit, ac ultimò non niſi mixturam ultimam bis tantum uſurpavit & curata fuit.

SPIRITUS ANTICOLICUS
ſuprà præſcriptus.

℞. Rad. Angel. ʒvj.
Galang.
Zedoar. ana ℥ß.
Fol. roriſmarin.
Majoran. nobil. ana M. j.
Salv.
Rut. hortenſ.
Flor. lavendul. ana M. iß.
Chamomill. roman. M. ij.
Bacc. laur.
Flaved. cort. arantior. ana ℥ij.
Sem. aniſ.

Carui

Carui
Fœnicul. ana ℥j.
Leviſtic.
Macis ana ʒvj.
Nuc. moſchat.
Caryophillor. ana ʒij.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. hiſpanic. ſtop. ij.
Spir. vin. optim. ſtop. j.
Digerantur per quatriduum, in *balneo Maris ſ. Mariæ*, tumque ſpiritus leni calore abſtrahatur, abſtractus reaffund. magmati, & iterum per triduum digeratur, tumque per *Mariæ balneum* ſpiritus ad pintas quinque vel ſex abſtrahatur, reſiduo affund. vini & aquæ communis ana q. ſ. digeratur iterum & abſtrahatur tamdiu, quamdiu aromaticum ſaporem retineat; *quæ aqua flatus egregiè diſcutit.*

Vir quiſpiam quinquageſimum jam agens annum, bilioſus, dulcibus maximè deditus, multas ſubindè arenulas calculoſque exiguos cum urinâ excrevit; evenit ut poſt inſolitos majores labores incaluerit, moxque aëra ſubierit, undè magnum ſecutum frigus, quod tamen flocci pendens exivit, ac brevi graviſſimo ventris dolore rodente & circa regionem lumbarem perterebrante quaſi dolore fuit afflictus,

flictus, unà cum vomitu bilioſorum & pituitoſorum humorum (quod optimè notandum ſuadet *Paulus Barbette in ſuâ praxi lib. iv. cap. viij. §. v. p.* 201. eſt enim malè conſtituti ventriculi ſignum, nauſea verò & inanes evomendi conatus benè conſtitutum ventriculum denotant) vocatus ſtatim non niſi clyſterem penultimum ex decocto emolliente & carminativo &c. compoſitum, ob dolorem continuò exacerbeſcentem, quam citiſſimè injiciendum præſcripſi, ac mox ſequentem mixturam dedi, de quâ ſingulis horis duo cochlearia aſſumſit

℞. Aq. poſt abſtractum *ſpiritum anticolicum* deſtillat.
Fœnicul. ana ℥ij.
Anti-nephritic.
Spir. anti-colic. ſtatim deſcript. ana ℥ß.
Nitri dulc. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. baccar. juniper. gutt. vj.
Macis ſtill. gutt. ij.
Syr. papav. err.
Violar. ana ʒvj.
MS.

Poſt injectum enema & uſurpatam mixturam non niſi nephriticus dolor parum erat diminutus, & nauſea non rediit amplius; aſt ventris dolor rodens nec clyſteri etſi ſemel adhuc

adhuc reiterato nec mixturæ ceſſit, quare ſequentem hauſtum præſcripſi

℞. Mann. calabrin. ℥vj.
Pulp. caſſiæ } recenter expreſſ. & extract. ana ℥ß.
Ol. amygd. dulc. }
Cort. arantior. ſtill. gutt. ij.
Aq. fœnicul. ℥x.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumpto nauſeam per horam quidem fuit paſſus, poſt duas ab aſſumptione horas clyſterem ultimò in caſu præcedenti præſcriptum injiciendum curavi, quo facto quater alvum depoſuit, tali cum effectu ut dolor ventris rodens ferè evanuerit, multosque exiguos calculos unà cum copioſâ urinâ excreverit; nihilque præter unicam adhuc mixturam poſteà uſurpaverit, & curatus quoque fuerit.

Plures ejuſmodi obſervationes addidiſſem niſi mutato ſolummodò ægrorum nomine me idem dicturum metuiſſem.

12. *Inteſtinorum ulcera*, *excoriationes*, ut dyſenteria, teneſmus &c. nempè ad ulcera & excoriationes detergendas & conſolidandas, ut quondam docuêre *P. Gorræus cap. de clyſtere* & *Heurnius in praxi medicâ lib. j. cap. de clyſtere*: ſed objiciet forſan aliquis, enemata hiſce in affectibus injecta nihil boni poſſe adferre, quandò ulcus ſuprà coli valvulam exſtiterit;

terit; aſt talibus vulgò reſpondetur: tota injectorum detergentium & conſolidantium clyſterum ſubſtantia etſi eò nunquam pervenire credibile ſit, nihilominus tamen halitus ex detergentibus aut conſolidantibus ſurſum elati multum juvant; experientia quoque quotidiana ut & *ſequens caſus*, horum clyſterum beneficio non tantum ulcera & excoriationes infrà, ſed & ſuprà coli valvulam exiſtentes curari, teſtatur.

Juvenis quiſpiam, bilioſus, poſt ingentem æſtum bacchi caſtra ſtrenuè ſecutus, decimo ſeptimo ætatis anno levi alvi fluxu corripitur, mox graviori; quare ſemiunciam aquæ vitæ *Mathioli* aſſumſit, alvique fluxus major indè quia redditus; vinum calidum in quo nux moſchata macerata fuerat uſurpavit, undè non tantum & alvi fluxus hactenus doloris expers exortus, aſt tali cum dolore circumcirca umbilicum ſingulis dejectionibus affligens, ut præ dolore altè ſubindè clamabat ægrotans, quare cujuſdam conſilio panem album calidum oleo olivarum imbutum uſurpavit verum fruſtraneo eventu, imò brevi magnam puris copiam unà cum mucoſis excrementis puri intimè mixtis & tam acribus per alvum depoſuit, ut continuâ deſidendi cupiditate ſimul afflictus; nihilque tum præter pus, ſanguinem, mucoſumque humorem excrevit; quare manè vocatus & dictam hiſto-

riam

riam cum narraſſet, ſtatim enema in teneſmo p. 384. deſcriptum injiciendum juſſi, & mixturam p. 424. in penultimâ obſervatione deſcriptam dedi, aſt loco olei macis ſtillatii addidi balſami ſulphuris aniſati ſemiſcrupulum, ſequenti vocationis die hoc enema præſcripſi

℞. Fol. verbaſc. M. iß.
Flor. roſar. rub.
Papav. err. ana p. iij.
Hyperic. M. j.
Sem. cydonior. ℥iij.
Conciſa & contuſa coq. in ſ. q. lact. chalybeat. in colatur. diſſolv.
Therebinth venet. duobus ovorum vitellis diſſol. ℥ß.
Balſam. ſulphur. therebinth. ʒß.
Mell. roſat. ℥vj.
MS. F. Clyſter.

Hoc injecto clyſtere & teneſmus & dolores circum circà umbilicum valdè decreſcebant, tantaque puris ſanguinisque copia non excrevit, quare ultimum clyſma ſingulis veſpertinis temporibus reiterandum diuque retinendum curavi, in uſurpatione mixturæ continuavit ad finem curationis, ſæpius aſſumſit lac bubulum in quo cinamomum acutum & panis biſcoctus maceratus & coctus, & ovi vitellum diſſolutum erat; tandem horum medicamentorum ope & inteſtinorum ulcus, & ventris dolores & teneſmus fuêre curati.

13. *Lum-*

13. *Lumbrici*, qui ſecundum *Theodorum Gazam* & *Galenum commentar. in lib. iij. aphor.* 26. *Hippocrates*, ſunt vel *teretes* ſeu *rotundi*, & frequentius in inteſtinis tenuibus generantur, undè ſæpè in ventriculum aſcendunt: vel *lati* faſciæ etiam à *nonnullis* nominati, quia lati & longè ſunt inſtar faſciarum, quibus infantes involvuntur, hæc lumbricorum ſpecies rarior multò eſt cæteris, plura & notatu digniſſima de lumbrico lato qui deſiderat, inſpiciat tractatum *Adriani Spigelii de lumbrico lato doctiſsimum & lectu digniſsimum*: vel *aſcarides* ſeu tenues lumbrici, filorum particulas referentes, qui in parte inferiori craſſorum inteſtinorum & juxtà ſphincterem muſculum plerumque reſidêre ſolent: ad lumbricos hos necandos expellendosve enemata apprimè conveniunt; ſed *notandum*, clyſteres dulces præcipuè ex lacte confectos præſcribendos eſſe, non verò amaros aut oleoſos aut valdè acres, aliàs clyſterum beneficio non educi poſſe, teſtatur *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxxi. de clyſteribus §. 19. p. m.* 191. amara verò ut extractum abſinthii, centaurii minoris &c. ſi tunc ſimul per os exhibeantur citior & facilior erit curatio: amara enim imprimis ſi ſimul laxantia vel purgantia lumbricos necando & purgando vel laxando deturbant, dulces verò clyſteres

alliciendo, dulcia maximè appetentes lubricos, expellunt: en dicta exemplo confirmata.

Puerilus quatuor jam annos natus, multa lacticinia, fructus horarios, ſaccharata &c. cum uſurpaſſet, incidit in appetitus ferè abolitionem, & brevi pòſt in appetitum auctum, alvumque adſtrictam ſæpius, rarius alvum ſolutam, ventris dolorem erodentem (imprimis tempore inædiæ,) ac diſtenſionem, oris fœtorem, narium pruritum, ſitim ferè inexplebilem, faciei pallorem, corporis gracilitatem, imò atrophiam; circa anum dolorem punctorium ac continuam dejiciendi & deſidendi cupiditatem; vocatus primò glandem ex caſeo recenti loto confectam & mellè inunctam ano intrudendam, & ſequentem pulverem præſcripſi (interdictis omnibus ſaccharatis, lacticiniis, fructibusque horariis &c.) undè optimum ſemper in vermibus ſucceſſum habui,

℞. Raſur. corn. cervi ʒj.
Corallinæ ʒiß.
Granor. malor. punic.
Myrrh. rub.
Mercur. ſublim. dulc. ana ℈j.
Spec. diaturb. cum rheo ʒiß.
Reſin. jalapp. ℈ß.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus in duodecim doſes dividendus;

De

De hoc pulvere manè & veſperi doſin cum hydromelite aſſumſit, ac quotidiè bis alvum poſtmodum dejecit unà cum variis aſcaridibus, tum umbilico ſequens emplaſtrum imponendum juſſi

℞. Trochiſc. alhand.
Myrrh. rub.
Aloës lucid. ana ℈j.
Fell. taur. inſpiſſat. ʒß.
Ol. abſinth. ℈ß.
Unguent. de arthanitâ q. ſ. vel ejus in defectu ſolummodò cum ceræ q. ſ.
F. Emplaſtrum umbilico imponendum.

In potu ordinario, poſt emplaſtrum umbilico impoſitum pulveremque uſurpatum, ſpiritum nitri dulcem uſurpavit: per ſeptimanam circiter cum dicta uſurpaſſet, Clyſterem ex ſolo lacte dulci, ſaccharo Penidii & melle confectum præſcripſi, quo injecto magnam lumbricorum rotundorum copiam excrevit; continuavit poſteà puerulus in pulveris ſupradicti aſſumtione & emplaſtrum renovatum umbilico adhuc imponendum clyſteremque ſubindè reiterandum præſcripſi, & à lumbricis & atrophiâ &c. brevi curatus fuit.

14. *Alvus adſtricta* à *fæcibus induratis*, vel *flatibus*, vel *humoribus auſteris*, *melancholicis* vel *acidis*, vel *pituitoſis viſcidis*, &c. ubi pur-

gantia dare non licet, aut ubi poſt medicamentum purgans aſſumptum alvus non ſolvatur, ſed è contrario æger vellicetur, diſtendatur & lancinationes expertus fuerit; Clyſter hiſce in caſibus neceſſariò injiciendus, ut quondam docuit *Paulus Ægineta lib. vij. cap. vj. ex commentar. Philagrii*: item alvo adſtrictiore qui naturaliter laborant, ut non rarò fœminis contigit, clyſteres hoc in caſu quam maximè conducunt ut Auctor eſt *Arnoldus de villâ novâ doctrin. iv. cap. xiij. aphor.* 13. obſervavimus quoque non ſemel alvo adſtrictiori laborantes poſt ſubindè applicatos & reiteratos clyſteres, quotidiè poſteà ſemel bisve alvum depoſuiſſe, quare quoque inſpiciat Studiosus Lector *obſervationem p.* 353. 354. 355. & 356, *deſcriptam, in alvo adſtrictâ à fæcibus induratis* φάρμακα καθαρτικὰ neutiquam exhibenda, priuſquam clyſtere fuit ſoluta, juxta C. *Celſum lib. ij. cap. xij. titul. 2. de alvi ductione p. m.* 85. & *lib. iij. cap. xviij.* ubi de tertio inſaniæ genere agit *p.* 154. & 155. nec non *Hippocratem ſect. vij. aphor.* 70. *in alvo adſtrictâ* à *flatibus* quoque clyſteres commodè purgationi præmittuntur, flatus enim ubi valdè peccant, purgationem ſiſtunt; imò obſervatum à quibuſdam ſæpius fuit, fortiſſima etſi καθαρτικὰ φάρμακα in colicâ à flatibus exortâ aſſumta, ne quidem alvum laxam reddidiſſe, aſt inſignes diſtenſiones & lancinationes do-

lores-

loreſque colicos graviores excitaſſe; quare clyſterum emollientium carminantiumque beneficio flatus potius expellendi, alvusque adſtricta ſolvenda, quam purgantia tali cum ægrorum damno præſcribenda: *in alvo adſtrictâ ab humoribus auſteris, melancholicis & acidis* nequaquam purgantia medicamenta præſcribenda, quia vel nihil educunt, aut ſummis cum ventris torminibus, doloribus contorquentibus, pungentibusve, præcordiorumque anxietate ac ſuffocationis metu aliquid è corpore exturbant; ut ſuprà, ubi de humoribus purgationem & vomitum vetantibus egimus, probatum: *in alvo adſtrictâ à pituitoſis viſcidis humoribus* item purgantiā non conducunt ob rationes, ex *Hippocrate aphor.* 9. *ſect. ij.* & *aphor.* 70. *ſect. vij.* ſuprà p. 250. & 251. allatas.

15. *Renum & veſicæ affectus*, ut *renum* dolor à *calculo, inflammatione &c. exortus: veſicæque dolor* à *calculo, dyſuriâ, iſchuriâ* &c. *productus*, his omnibus malis proſperè clyſmus medetur, ut legimus apud *Avicennam* 4. *j. cap.* 17. & *Renodæum lib. v. inſtitution. pharmaceut. cap. v.* clyſteres enim & fæces induratas, maximè hiſce in affectibus nocentes, emolliendo expellunt, ſicque irritantibus & dolorem excitantibus inflammationemve augentibus evacuatis non adeò comprimuntur dictæ partes, faciliusque tum materia calculoſa per

uretęres &c. expelli poteſt.; ſic quoque per ureteres veſicamve &c. laxando, lubricando & emolliendo minori cum dolore arenulas calculoſque tranſire efficiunt: nephriticum dolorem à colico diſcerni vix poſſe quia *Galenus lib. ij. de locis affectis cap.* 2. circa medium *p. m.* 732. dixerit, ibidemque ſibi ipſi hoc contigiſſe cum calculo laborare putarit, quare oleum rutaceum injici, curaverit, aſt non calculum verum pituitam vitro fuſo perſimilem reddidiſſe teſtatus fuerit: eâ de cauſâ colici & nephritici doloris differentias paucis tradam; in nephritico, primò dolor gravativus in lumbis conſtans, & perpetuus (ſi nempè ex calculo) acerbius tamen corpore inclinato vel pede fortius in terram alliſo, teſticulique lateris affecti retractio: colicus verò dolor magis vagus eſt: ſecundò, decubitus in parte affectâ intolerabilis eſt in nephritico, non item in colico dolore: tertiò, colicus dolor poſt paſtum augetur, nephriticus verò minuitur: quartò, in dolore colico majus levamen emergit ab excretionibus per alvum & vomitum, quam quidem in nephritico dolore: quintò, urina primum clara, tenuis & pauca, cruentave, poſteà verò aliquid ſabuloſi fundum petit, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur in nephritico, in colicis verò doloribus urinæ ab initio craſſiores excernuntur fiuntque; ſextò, ſtupor aliquandò cruris

cruris è directo renis laborantis exoritur in nephritico dolore, non item in colico.

16. *Dolor iſchiadicus*, ut teſtatur D. *Crato apud Scholtzium Conſil.* 249. *C. Celſus lib. ij. cap. xij. tit.* 2. *de alvi ductione*; & *Aëtius lib. iij. cap.* 168. aſt *Nota* vehementiora & acriora in hoc affectu quam quidem in aliis eſſe præſcribenda, imò tam acria ut ipſum ſanguinem provocent, ut *Crato loco citato* dixit.

17. *Hydrops*, teſte *Paulo Æginetâ*, præcipuè tamen in aſcite clyſteres aſt itidem acriores, niſi venter ſpontè humeſcat, applicandos *Plurimi* perhibent.

18. *Febres ſyncopales* ut legitur apud *Joubertum lib. iij. Practic. cap. xix.* qui frequentiorem clyſterum uſum apprimè in febri ſyncopali convenire, ibidem probavit:

Febres ardentes & acutæ, ut quondam docuit, & experientiâ SENEX *lib. j. Popularium ſect. iij.* 1. 5. *p. m.* 672. & 673. in *philiſco* febri acutâ laborante, ſudante, noctem laborioſam habente, ſecundò die omnibus exacerbatis veſperi ab infuſo per clyſterem adhibito benè & noctem quietam habente, probavit. Conveniunt enim enemata in febribus acutis à quâcunque ferè cauſâ exortis, *ex nullâ manifeſtâ cauſâ* etſi *febris acuta* ſit producta, qualem inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Hippocratem lib. vij. popularium.* LVII. 9. *p. m.* 876. *in philiſtide Heraclidæ uxore*, vel *manifeſtâ cauſâ*

exorta ſit eadem, ut generata vel *à tuſsi maturâ*, ut *Zoilo lib. ij. Popularium ſect. iij.* 44. *p.* 698. accidit: vel *ex caſu* facta, ut contigit *Olympiadæ uxori lib. vij. Popularium xxij.* 1. *p.* 847. vel *à præcordiorum dolore*, ut *lib. j. Popularium ægroto undecimo.* 3. *p.* 681, evenit: vel *ex tuſsi populariter graſſante*, ut legimus *lib. vij. Popularium xxxj.* 5. *p.* 856. vel *ex non factâ menſtruorum purgatione*, vel *ex laboribus & laſsitudinibus*, vel *a dentitione* puerorum, vel *ex largiore potatione & vomitu*, &c. ex quibus omnibus acutas febres productas *Hippocrates in Popularibus* teſtatur; hiſce in acutis febribus etſi SENEX Clyſteres ubique non præſcripſerit, verum quidem hinc indè glandes: non ſequitur ergò, *Hippocrates* Clyſteres non præſcripſit, non ergò hiſce vel ſimilibus in caſibus enemata conducunt, SENEX enim non tam horum ægrotantium curationem, quam quidem morborum hiſtorias, & eventus hic deſcripſit, nam multa hiſce in affectibus convenirent medicamenta, quæ tamen an applicata & adhibita fuerint nec ne, ibidem non legitur: enemata verò illis in febribus à dictis cauſis productis conveniunt, quia vel alvo adſtrictâ vel ſopore profundo &c. ut ſuperius jam probatum, dicti ægrotantes laborarunt.

Febres validæ & fortes, ut quondam docuit *Hippocrates lib. de purgantibus circa finem p.* 609.

aſt

aſt *Nota* hic levia, non verò acria præſcribenda clyſmata ut legitur apud *Fuchſium lib. ij. de compoſitione medicamentorum cap. xx.* vehementibus illis in febribus purgatoria medicamenta exhibêre SENEX ibidem vetat, aſt infuſa per clyſterem, quotieſcunque volueris, conducere teſtatur, vehementibus enim illis in febribus purgantia neutiquam conveniunt, quia vel nihil educunt ſi ſimul acida auſtera in corpore peccent, vel febrem magis exacerbeſcere faciunt, vel nonnunquam lethalem alvi fluxum excitant.

Quartanæ febres; ut probat *D. Crato apud Scholtzium Conſil.* 256. quartanâ enim febri laborantes quia ſæpius alvo adſtrictâ ſimul laborant, (ex acidis, auſteris, pituitoſis viſcidis ac valdè tenacibus quia plerumque exoriuntur quartanæ, non mirum de alvo adſtrictâ quod quartanarii ſubindè conquerantur) maximè in iis enemata proſunt, quia & dicti humores, quartanam plerumque producentes, vaporibus halitibuſque ex injectis clyſteribus elatis vel temperantur & corriguntur vel inciduntur &c. ſicque temperati vel inciſi &c. per clyſteres educuntur, alvusque laxa & ſoluta clyſterum beneficio ſervatur; alvum enim adſtrictam ſi habeant quartanarii, graviorem ſemper paroxyſmum febrilem tum obſervavi, quare ſequentem obſervationem hiſce addere placet.

Mulier trigeſimum quintum jam agens annum, melancholica, pituitoſa, circa autumnum, menſtruis fluentibus, diu ſub aëre frigido nebuloſo ambulans, & domum reverſa in capitis dolorem gravativum incidit, noctem inſomnem traduxit, manè menſtruis ſuppreſſis febricitavit, paroxyſmo cum magno frigore & præcordiorum anxietate circa octavam matutinam adventante, frigore per tres quatuorve horas graviter affligente & durante, frigoreque finito mox dolor capitis gravativus poſteà pulſans ipſi invaſit, alvus erat adſtricta cum torminibus, appetitus mox diminutus imò abolitus; vocatus Clyſterem ſequentem præſcripſi,

℞. Fol. malv.
Mercurial.
Arthemiſ. ana M. ij.
Flor. chamomill. M. j.
Bacc. laur. ℥ß.
Sem. carui
Cumin. ana ʒij.
Contuſa & conciſa coq. in ſ. q. aq. commun. in colatur. ℥viij. diſſolv.
Elect. diaphœnic. ℥iß.
De bacc. laur. ℥ß.
Sal. gemm. ʒß.
MS. F. Clyſma pro fœminâ, paulò calidius injiciendum.

Quo

Quo injecto ter alvum depoſuit, ac menſtruorum fluxus parum rediit, quare ſequentem mixturam cochleatim uſurpandam dedi

℞. Aq. puleg.
Card. bened. cum vino deſtillat. ana ℥iij.
Antihyſteric. p. 363. & 364. deſcript. ℥j.
Tinctur. caſtor.
Croci ana ʒj.
Spir. ſalis armon. ℈j.
Sal. volat. ſuccin. ʒß.
Syr. card. bened, ℥j.
MS.

Hâc uſurpatâ mixturâ menſtruorum fluxus aſt ſolitò minor rediit, & præcordiorum anxietas valdè diminuta fuit; aſt quarto die paroxyſmus febrilis, non verò tanto cum frigore & præcordiorum anxietate iterum ipſi circa nonam matutinam invaſit, quare in mixturæ uſurpatione continuavit, ac duabus circiter antè ſequentem febrilem paroxyſmum horis hunc bolum ſudoriferum antifebrilem uſurpavit

℞. Extract. *febrifug.* p. 199. & 200. præſcript. ℈ij.
Sal. abſinth.
Volatil. ſuccin. ana ℈ß.
Ol. cort. arantior. gutt. j.
MS. F. bolus.

Ab

Ab aſſumpto cum vino calido bolo optimè ſudavit, ac frigus vix, aſt capitis dolorem pulſantem majorem obſervavit: multa quoque in ventre tormina ſenſit, non enim intrà triduum alvum depoſuerat; clyſterem verò vel purgans aſſumere noluit; quare quoque febre iterum adventante & frigus & præcordiorum anxietas, & capitis dolor gravativus valdè exacerbeſcebant, rediens ſequenti matutino omnia in pejus vergentia, alvumque adhuc adſtrictam inveni, quare Clyſterem reiterandum dixi, doloreque adeò urgente enema injici permiſit, quo injecto magnam primò flatuum copiam excrevit, mox ter quaterve alvum largiter depoſuit, ac ſequenti paroxyſmo omnia ſymptomata mitiora inveni; à flatuum excretione & alvi ſolutione quia ſymptomata mitiora obſervavi ſequentem præſcripſi hauſtum purgantem

℞. Elect. hydragog. S. p. 211. & 212. deſcript. ℥iij.
Sal. abſinth.
Volatil. ſuccin. ana ℈ß.
Tartar. vitriol. gr. xv.
Ol. cort. arant. gutt. iij.
Aq. fœnic. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumpto ſepties alvum depoſuit, variis cum torminibus & flatibus, ac duabus iterum antè paroxyſmi invaſionem horis aſſumſit

bolum

bolum mox præſcriptum, undè quoque optimè ſudavit ac nullum ferè frigus, præcordiorum anxietatem tantum leviſſimam, capitis dolorem gravativum neutiquam aſt pulſantem parum obſervavit; alvo adſtrictâ iterum laborante omnia ſymptomata iterum rediêre, clyſmate ſupradicto adhibito, mox omnia iterum erant mitiora, quare ſequens vinum medicatum ſimul leviter purgans præſcripſi

℞. Rad. gentian. ℥ß.
Angel.
Imperator. ana ʒiij.
Jalapp. ʒv.
Summit. eupator. cannabin.
Abſinth. ana M. j.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ℥j.
Rut. hortenſ. M. iß.
Majoran. nobil. M. ß.
Sem. apii
Sinap. ana ʒij.
Bacc. laur. ℥ß.
Extrem. cort. arantior.
Zinzib. alb.
Cardam. min. ana ʒiß.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. gallic. pint. vj.
Stent ſimul, clauſis vaſis, in loco calido per quatriduum.

De hoc vino medicato ſingulis manè ac veſperi uncias tres, inſtillatis prius de ſequenti

quenti ſpiritu guttulis ſexdecim, aſſumſit; cujus beneficio quotidiè ſemel biſve alvum depoſuit, & appetitus menſtruorumque fluxus rediit, febrisque quartana fuit curata.

℞. Spir. contra præcordior. anxietat.
p. 258. deſcript. ℥iij.
Salis armoniac. ℥ß.
Tinctur. croci ℨj.
Ol. cort. arantior. } ſtillat. ana gutt. vj.
Menth. criſp. }
MS.

19. *Menſtrua ſuppreſſa*, ut ſuperius dictum & ex mox allatâ obſervatione patet, quod quoque conteſtatur *Paulus Barbette in ſuâ praxi lib. iv. cap. xj. de menſium ſuppreſſione: à pituitâ viſcidâ* ſi oriatur menſtruorum ſuppreſſio clyſteres proſunt, quia horum beneficio imprimis paulò calidiores ſi injecti & diutius retenti fuerint, & pituita viſcida inciditur & viæ laxantur, & vaſa aperiuntur ſicque menſtrua ſuppreſſa provocantur; *ab acidis auſteriſque humoribus* ſi producta ſit menſtruorum obſtructio, itidem enemata conveniunt ex volatilibus & appropriatis imprimis ſi ſint confecta; quia humores acidi auſterique halitibus vaporibusque blandis volatilibus &c. ex injectis clyſteribus elatis, temperantur, ac corriguntur, ſicque facilior erit menſtruorum ſuppreſſorum curatio, & ſic de cæteris plurimis cauſis men-

ſtruo-

ſtruorum fluxum impedientibus & eorum ſuppreſſionem producentibus.

SUPPOSITORIA quibus in affectibus & ſymptomatibus conveniunt ſuprà *p.* 381. partim diximus: conferunt quoque imprimis *in capitis ſoporoſis affectibus*, aſt nota duplo triploque quidem acriora eſſe debêre quam quidem in aliis non ſoporiferis morbis, ut teſtatur *Ambroſius Paræus lib. xxv. oper. chirurgic. cap.* 23. item in *enterocele*, ubi metus eſt à clyſmate & cum fæces duriores renituntur clyſteri, conducunt glandes teſte *Heurnio in praxi medicâ lib. j. cap. de ſuppoſitor.* in quâ ſcilicet enterocele inteſtinum adeò tumet, ut ſi inſuper infuſo clyſtere compleatur, peritonæum magis comprimeretur, adeò ut mox facilè per partem ejus laxatam vel ruptam in ſcrotum devolveretur ut putat *Ambroſius Paræus loco ſtatim citato*: ſic quoque ſuppoſitoriorum uſus potiſſimum probatur *in febribus ardentibus* ut dixit *Fuchſius lib. ij. de compoſitione medicamentorum cap. xix.* quod quoque *Heurnius loco ultimò citato* conteſtatur.

MORBI, AFFECTUS, *& ſub his Comprehenſa* SYMPTOMATA *in quibus clyſmata vel ſuppoſitoria non conveniunt*, ſunt

1. *Peſtis*, ut *Joannes Baptiſta Montanus* teſtatur, inteſtina enim frequenti clyſterum

uſu

uſu in peſte affectis valdè debilitari, alvique fluxum indè lethalem nonnunquam ſequi, probat: *Rondeletius* verò & *Hollerius* huic adverſantur; clyſteres ſi valdè acres alvi fluxum non flocci faciendum excitare poſſe in peſte affectis, quis non videt? in peſte qua peſte affectis quoque non tam humorum peccantium quantitas quam quidem qualitas peccat, non ergò clyſteres purgantes aut acres inteſtina irritantes, rodentes &c. hic ita conducunt; natura quoque ab opere, ut ita dicam, quaſi retrahitur; particulæque venenoſæ à centro ad corporis circumferiam, glandulas nempè axillares, circa aures, in inguine, &c. jam propulſæ & quodammodò quaſi fixatæ & concentratæ, clyſterum acrium purgantium irritatione, corroſione &c. intus iterum propelluntur ac quaſi retrahuntur; ſicque non niſi peſte affecti interficerentur, ut *Montanus* putat: nam vires debilitatæ de novo aggredientem hoſtem nec propellere, imò ne quidem reſiſtere valerent: alvi fluxus formidandus vel dyſenteria lethalis ab acribus clyſteribus non difficulter poſſe produci, ſequenti modo *Nonnulli* probant, ſanguine diſſoluto, valdè tenui & acri quia peſte correpti laborant, (quod ex variis diſſectis hac lue extinctis corporibus probant, idem quoque ſatis ſuperque conſtare ex hæmorrhagiâ narium utplurimum & ſemper ferè lethali non raro peſte correptis affli-

affligente, item ex dyſenteriâ plerumque quoque lethali, petechiis &c. nec non juvantibus & nocentibus in ipſâ peſtis curatione dicunt) facilè nimirum clyſteres acres irritando, pungendo, corrodendo, mordendove &c. venas hæmorrhoidales, vaſaque vicina venoſa tenuia aperire & hæmorrhoidum fluxum, dyſenteriam, alvique fluxum gravem excitare: *Varii* quoque *Moderni Practici* φάρμακα καθαρτικά peſte correptis exhibêre audent, imò adhibenda neceſſariò ſtatuunt, venæ ſectionem inſtituunt &c. de his verò fuſius in *capite ſeptimo ſequenti de diaphoreticis* agemus; ac ibidem probare conemur, quod neutiquam adhibenda ſint φάρμακα καθαρτικά, venæ ſectioque inſtituta hiſce in regionibus, nil ſit niſi ægros interficere, &c.

2. *Hæmorrhoides*, ut vidêre eſt apud *D. Caſparum Hofmannum apud Scholtzium Conſil.* 173. & *D. Joannem Walæum in ſuâ medendi methodo p. m.* 53. qui *ibidem* ex nimis frequenti clyſterum uſu hæmorrhoidum fluxum poſſe excitari teſtatur: imprimis ſi acris exiſtat ſanguis, acreſque & quidem ſæpius ſi adhibeantur clyſteres; frequenti enim illâ clyſterum injectione vaſa illa tenuia debilitantur, acriumque illorum irritatione magis magisque ſanguis eò propellitur, acris quia & ille exiſtit, facilè vaſa eroduntur, ſicque hæmorrhoidum fluxus excitatur: ab excrementis verò indu-

 ratis

ratis ſi productæ ſint hæmorrhoides, enemata maximè conveniunt.

Mulier quædam triginta octo circiter annos nata, melancholica, variis jam hanc jam illam corporis partem affligentibus doloribus diu vexata, alvoque adſtrictâ ſemper ferè afflicta; poſtque aſſumpta φάρμακα καθαρτικά ſemper alvum adſtrictiorem obſervavit; dicti dolores intolerabiles utplurimum, dum alvus adſtricta eſſet, exiſtebant; ſolutam verò alvum cum haberet, dolores minores ac tolerabiles ſenſit; quare conſilio Cujuſdam *Medici* ſubindè clyſterem injici curavit, undè alvus laxior fuit reddita, paulò verò adſtrictior cum eadem eſſet, ſtatim clyſterem reiterandum voluit; frequenti huic enematum injectioni, tandem ita natura aſſuevit, ut nunquam alvum depoſuerit quin clyſtere prius eſſet producta; tandemque magnus hæmorrhoidum fluxus fuit ſecutus, quâ de causâ clyſteres poſtmodum rejecit, & vocatus dictamque hiſtoriam cum narraſſet, ſequentem hauſtum, alvo adſtrictâ quia iterum laborabat, præſcripſi

℞. Caſſ. fiſtul. recens extract. ℥ß.
Mann. calabrin.
Syr. roſar. ſolut. ana ℥v.
Aq. cichor. q. ſ.
M. S. F. hauſtus.

Hoc aſſumpto & uſurpato hauſtu ter alvum depoſuit ſine dolore, ac poſt biduum ſpontè ite-

iterum ſemel excrementa non indurata aſt fluida per alvum dejecit, alvoque adſtrictâ cum laboraret denuò eundem hauſtum reiteravi undè optimè habuit, imò poſt quartam hujus hauſtus aſſumptionem planè ab hæmorrhoidum fluxu fuit curata.

3. *Oppilatio in inteſtinis magna*, teſte *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo part. vj. cap.* XXXI. imprimis acria ſi exiſtant enemata neutiquam injicienda, aſt quidem emollientia & humectantia, tumque per os quoque ſimul lenientia medicamenta exhibenda eſſe IDEM *ibidem* docuit.

4. *Enterocele*, ut patet è dictis p. 447. ex *Heurnio prax. medic. lib. j. cap. de ſuppoſit.* & *Ambroſio Parao lib. xxv. oper. chirurg. cap.* 23. citatis; clyſteres enim infuſi tumens inteſtinum magis implent, ac peritonæum comprimunt, ſicque inteſtinum ab injectis clyſteribus magis intumefactum facilè per partem peritonæi laxatam vel ruptam in ſcrotum devolveretur.

Neutiquam quoque SUPPOSITORIA *imprimis acria conducunt.*

1. *In hæmorrhoidibus & reliquis ani tumoribus*, ut legitur apud *Petrum Gorræum cap. j. de ſuppoſitorio*, acria enim ſi ſuppoſitoria exiſtant hæmorrhoidum fluxum non curant ſed inſigni-

ſigniter provocant, imò & interdum gravia in ano ulcera exindè quoque ſubſequuntur, quod conteſtatur *Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de ſuppoſitor.* & ſequens caſus.

Vir quiſpiam quadraginta quatuor jam natus annos, bilioſus, alvo adſtrictiori laborans ſæpius, in hæmorrhoidum fluxum gravem ſingulis quatuor ſeptimanis redeuntem incidit, undè ſemper ſingulis vicibus ita debilitatus fuit, ut, nec pedibus incedere nec per cubiculum meare intra tres quatuorve dies poſſet; appetitus ſemper ferè erat abolitus, dolorque aderat lumborum graviter affligens, imò paulò antè hæmorrhoidum fluxum intolerabilis in ano dolorem ac pruritum per biduum triduumve ſemper obſervavit, fluentibus verò hæmorrhoidibus & dolor & in ano pruritus evanuère ſtatim, aſt lumborum dolor tum gravior utcunque erat: manè vocatus de dolore & pruritu in ano maximè conquerentem, nec alvum intrà triduum dejectam inveni, quare ſtatim ſequentem clyſterem, quia excrementa valdè indurata ſe ſentire retulit ægrotans, præſcripſi

℞. Rad. alth.
Lilior. alb. ana ℥ j.
Fol. malv.
Verbaſc. ana M. j.
Flor. papav. errat.
Verbaſc. ana p. iij.

Sem.

Sem. cydonior. ʒiij.
Conciſa & contuſa Coq. in ſ. q.
Aq. commun. in colatur. ℥viij.
Diſſolv.
Électuar. lenitiv. ℥ij.
Ol. lilior. alb. ʒvj.
MS. F. Clyſma pro viro, circumſpectè, cautè, & leniter injiciendum, & fiſtula benè prius oleo inungenda.

Ab hoc injecto enemate bis alvum depoſuit levi cum pruritus & doloris in ano levamine; circa meridiem venæſectionem ad uncias decem celebrandam juſſi, veſperi rediens & dolorem & pruritum in ano non parum diminutum inveni; de dolore verò & pruritu externo & interno, quia adhuc conquerebatur patiens ſequens linimentum ano inungendum ac mollibus turundis indendum præſcripſi

℞. Unguent. popul. ℥ß.
Roſar. ʒiij.
Ol. nymphææ
Roſar. omphacin.
Verbaſc. ana ʒjß.
MS. pro linimento.

Manè rediens & dolorem & pruritum ferè omnem ſublatum inveni, alvum verò quia ſpontè nondum dejecerat, ſequentem hauſtum leniter purgantem ſtatim aſſumendum dedi.

 ℞. Mann.

℞. Mann. calabrin.
Pulp. caſſ. recens extract. ana ℥ß.
Tamarindor.
Syr. roſar. ſolut. ana ℥v.
Cremor. tartar. ℈j.
Aq. cichor. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Hoc aſſumpto hauſtu, quater alvum vix abſque ullo dolore depoſuit; in ſupradicti tamen linimenti inunctione continuavit per ſeptimanam, & nullus hæmorrhoidum fluxus fuit ſecutus; poſt menſem circiter & dolorem & pruritum in ano iterum obſervavit, vocatus enema præſcriptum & venæſectionem, ac poſtea linimentum tali cum ſucceſſu reiteràvi, ut intrà biduum fuerit à dolore & pruritu curatus: poſt annum circiter non tam pruritu quam quidem dolore iterum affligente *Chirurgum* quendam accerſivit, qui hæmorrhoidum dolorem illum tollendi curandique gratiâ glandem ex pauco ſaccharo ſaturni, floribus ſulphuris, melle ad duritiem cocto & ceræ quantitate ſufficiente confectam anoque intrudendam ægroto huic dedit; aſt curationis & doloris hujus ſublationis loco gravis hæmorrhoidum fluxus ſummo cum dolore affligens & tale ulcus ingens fuit ſubſecutum, ut brevi non tantum maximam puris copiam, verum etiam ipſa excrementa non per anum ſed ſuprà eundem per novum glandis hujus maleficio

exci-

excitatum foramen , dejecerit , quod foramen non niſi ſummis laboribus tandem fuit curatum , nec tamen ita curatum quin aliquandò fæces ſponte effluxerint.

2. *In ani fiſſuris* , nam acria quia plerumque ſuppoſitoria ſunt , meritò rejiciuntur in ani fiſſuris , acria enim ani fiſſuras non curant , aſt irritando , mordendo &c. eaſdem augent & non niſi deteriores reddunt , quare quoque *Heurnius loco ultimò citato cap. de ſuppoſitor.* eadem in ani fiſſuris damnat ; ſi , inquit , æger fiſſuris ani laboret , nunquam ſuppoſitoriis acribus alvum provocantibus utitor.

HOMINES, *in quibus* ENEMATA *&* SUPPOSITORIA *ſine periculo applicari poſſunt*, ſunt

1. *Senes* , teſte *Petro Gorræo Capite de clyſtere* , Senes utplurimum alvo adſtrictâ laborant , (imprimis quibus juvenibus fluxerit eadem , ut docuit SENEX *aphor.* 20. *&* 53. *ſect.* 11. quod confirmatum vide ſis apud C. *Celſum lib. j. cap.* 3. *titul. de ætatum varietate. p. m.* 32. *&* 33.) quare clyſmata ergò maximè iis conducunt , quia & φάρμακα καθαρτικά non ita tolerare queunt ſenes , facilèque alvi fluxus gravis poſt pharmaca cathartica in ſenibus ſubſequitur , aut fluxus alvi poſt cathartica ſi non ſequatur ſummis cum tormini-

bus purgantur, acidi enim & pituitoſi viſcidi humores in iis prævalent, parumque calidi innati habent, teſte *Hippocrate aphor.* 14. *ſect.* j.

2. *Pueri*, ut Auctor nobis eſt *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo p. m.* 52. à flatibus, fæcibuſque induratis in iis ſi oboriatur alvus adſtricta; facilè enim & maximè à catharticis eorum corpora debilitantur, ſatius ergò eſt ut per clyſmata flatus fæceſque induratæ alvum eorum adſtrictiorem reddentes educantur ſicque ab alvo adſtrictâ liberantur.

3. *Infantes*, ut *Petrus Gorræus loco ſtatim citato*, & *Heurnius in prax. medic. lib.* j. *cap. de clyſtere* docuêre, quod & quotidiana conteſtatur experientia; levia enim ſuppoſitoria vel clyſmata in infantibus doloribus colicis, à flatibus &c. oriundis graviter vexatis non tantum dolores flatibus fæcibuſque induratis &c. expulſis tollunt, ſed & alvum ſolutam reddunt & ſervant, ſicque ulteriorem ac novum ſimilium dolorum exortum alvum ſolutam reddendo & ſervando prohibent: en e de cauſâ hiſtoriam de infante variis convulſivis motibus afflicto & curato p. 401. 402. & 403. deſcriptam ut & ſequentem:

Infans duos treſve jam natus menſes, ſingulis veſpertinis temporibus per horam circiter unam atque alteram valdè clamavit, ſimulque tum alvum depoſuit, alvoque depoſitâ ſtatim ſiluit; imò nunquam aliàs alvum dejecit,

cit, niſi clamore illo per horam unam atque alteram præceſſo; cæterum infans optimè valuit; varia hoc tollendi gratiâ uſurpavêre parentes, pulti enim immiſcuêre ſæpius aquam fœniculi, item ſemen aniſi pulveriſatum: mater quoque cujus ubera ſemper duxit infans, non niſi ſemen carui ſaccharo incruſtatum indies aſſumſit, item mammis antequam mater infantem appoſuit ſæpius ſpiritum vini aniſi & carui ſeminibus infuſum & abſtractum prius uſurpavit, undè non niſi clamores multiplicati fuêre, ac minus per alvum dejecit, quare innumerabilia ferè medicamenta Parentes poſtmodum adhuc in uſum revocarunt, aſt tamen omnia fruſtrà; vocatus primò hanc mixturam dedi

℞. Aq. fœnic.
Cort. arantior. cum vino deſtillat.
Syr. de cichor. cum rheo
Fœnic. ana ℥j.
MS.

De hâc mixturâ ſingulis duabus horis cochleare unum ſubindè quoque & alterum infanti exhibuêrunt, undè non niſi flatus paucos excrevit ſemelque tantum alvum depoſuit; aſt veſpertino tempore adventante iterum valdè clamavit, ſimulque per alvum ſemel liquidum quid dejecit; manè rediens ſequens pulti admiſcendum præſcripſi

 ℞. Mann.

℞. Mann. calabrin. ℥ij.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ℈ß.
Sem. aniſ. ℈j.
MS.

Poſt hujus uſurpationem iterum ſemel tantum quid paulò conſiſtentius priori cum paucis flatibus per alvum excrevit, aſt circa veſperi itidem acriter verum non ultrà ſemi horam clamavit; manè iterum viſitandi cauſâ rediens ſequentem ſacculum ventri infantis imponendum ac ultimum quoque reiterandum ac pulti immiſcendum præſcripſi, antequam verò ventri ſacculus fuit impoſitus, umbilico ſequens emplaſtrum fuit applicatum

℞. Pulp. colocynthid. ℈ß.
Aloës lucid.
Hier. picr. *Galeni.*
Ol. abſinth. ana ʒß.
Ceræ alb. q. ſ.
MS. F. Emplaſtrum, umbilico infantis imponendum.

℞. Flor. chamomill. roman. M. iß.
Sem. fœnic. ʒij.
Carui
Cumin. ana ʒiij.
Bacc. laur. ℥ß.
Conciſa & contuſa infundantur parvo ſacculo ventri infantis imponendo.

Hiſce dictis ultimis adhibitis & applicatis ingentem flatuum copiam & per alvum ſemel viſci-

viſcida tenacia unà cum excrementis excrevit, quare in horum medicamentorum uſurpatione per octiduum circiter continuavimus ſingulis veſpertinis tamen infans aſt per horæ tantum quadrantem clamavit; poſt octiduum quia intrà biduum alvum non dejecerat ſequens clyſma ſimulque hunc bolum præſcripſi,

℞. Rad. cavæ
Bacc. laur.
Sem. aniſ. ana ℈ß.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.
Ex hoc pulvere cum ſ. q.
Butyr. recent.
F. Boli no. iij.
De quibus unus bolus ori infantis imponendus, mox mammis infans apponendus, ut ita ſugendo bolum degluttiat.

Poſt horam ab aſſumpto bolo enema ſequens injiciendum curavi.

℞. Fol. malv. M. j.
Flor. chamomill. p. ij.
Sem. carui
Cumin. ana ʒij.
Bacc. laur. ʒiij.
Conciſa atque Contuſa
Coq. in ſ. q. aq. commun.
In colatur. ℥ijß.
Diſſolv.
Elect. lenitiv. ʒij.

Mell.

Mell. ℥ij.

MS. F. Enema pro infante.

Poſt hujus clyſteris applicationem & ſupradicti boli aſſumtionem bis alvum depoſuit, & magnam pituitæ viſcidæ, bilioſo colore tinctæ ſimul excrevit, ac ſequenti veſpertino tempore non clamavit infans nec quoque alvum depoſuit, quare bolum ſubindè reiterandum juſſi, quo facto ſemper alvum ſemel depoſuit, ac poſtmodum quotidiè ſemel ſpontè dejecit, ac optimè poſteà degit curatus ille infans.

4. *Debiles & qui viribus languent*, ut *Petrus Gorræus Cap. de clyſtere*, & *Heurnius in prax. medic. lib. j. capite* itidem *de clyſtere* docuêre: debiles enim & qui viribus languent alvô adſtrictâ ſi laborent neutiquam φάρμακα καθαρτικά tolerare queunt, debiles namque debiliores hac methodo redderentur: rectè enim *Petrus Poterius centur. j. curat.* 22. debilia corpora catharticis minimè eſſe obruenda nec ita debilitanda ſtatuit; pharmaca enim cathartica corpora illa magis debilitant ac illorum vires deſtruunt, quarè meritò *Galenus commentar. 2. in lib. prorh. text.* 37. indoctum eſſe & artis medicinalis planè inſcium illum nominat, purgare qui ingrediatur debiles, viribus languentes & imbecillitate affectos; ſatius ergò alvum illorum adſtrictam enemate ſuppoſitorioque ſolvendam & provocandam, quam hâc ratione ad mortem debiles deducendos eſſe, ducimus.

5. *Qui*

5. *Qui pharmaca tolerare nequeunt, alvoque tamen adſtrictâ laborant*: novi enim homines robuſtos, qui tamen purgantia medicamenta per os aſſumenda neutiquam tolerare poſſunt, ſed ſtatim poſt aſſumpta cathartica vomitu nauſeâque continuò vexantur, ſi verò accidat ut aſſumpta cathartica pharmaca retineant, ſtatim in alvi fluxum nullis ferè medicamentis ceſſantem incidere obſervavi; quare ſequentem caſum hiſce addam.

Vir quiſpiam quadraginta jam natus annos, bilioſus, robuſto corpore præditus, ventris torminibus ſæpius vexatus, alvo adſtrictâ utplurimum laborabat, ſingulis biduis autem ſi alvum non deponeret ſtatim cephalalgiâ vexabatur & torminibus doloribuſque ventris gravibus affligebatur; varia hâc de causâ aſſumſit medicamenta non malo cum ſucceſſu, præterquam quod cephalalgiam quandam excitarent; curationis ergò vocatus primò ſequentem mixturam ipſi dedi de quâ ſingulis duabus horis cochleare unum aſſumſit.

℞. Aq. fœnic. ℥iij.
Poſt abſtractum ſpiritum anticolicum *p.* 427. *&* 428. *deſc.* ℥jß.
Spir. *anticol.* ibidem traditi ℥j.
Nitri dulc. ℈ij.
Ol. cortic. arantior. gutt. iiij.
Syr. fœnicul. ℥j.
MS.

Tor-

Tormina & dolores ab hâc mixturâ quidem minores reddebantur, aſt capitis dolor mox indè excitabatur, quare ſequentem hauſtum cholagogum levem, quia facilè alvum deponere retulit patiens, dedi

℞. Elect. cholag. *S. p.* 180. *deſcript.* ℥ij.
Syr. de rheo ſimpl. *S. ibid. tradit.* ℥iij.
Aq. fœnic. ℥x.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumpto ita fuit nauſeabundus ut jam jam vomitu rejiceret purgantem hauſtum, retinuit tamen aſt intrà ſex circiter horas vigeſies quidem alvum depoſuit, tali cum ventris dolore tântiſque cum torminibus, ut præ dolore altâ voce clamaverit, vocatus omnia perpendens & interrogans uxorem ægrumque nonne quid anteà aſſumſerit, & an unquam quidem maritus catharticum pharmacum anteà uſurpaverit, retulitque tum uxor ſemper hoc contigiſſe à leviſſimo etiam pharmaco etſi tantum lenitivo ſi modò retinuerit catharticum, aliàs nauſeâ vomituque continuò tamdiu vexàri maritum, donec totum purgans evomeret.

Quare de ſupradictâ mixturâ cochleare unum alterumque ſtatim aſſumendum juſſi, aſt tamen alvi fluxus non ceſſavit; veſperi rediens, dejicientem parum nauſeabundum minori tamen cum dolore & paucioribus torminibus inveni, quare ſequentem bolum præſcripſi.

℞. Dia-

℞. Diaſcord. fracaſtor. ℈ij.
Confect. hyacinth. ℈j.
Ol. macis ſtill. gutt. j.
MS. F. bolus.

Hoc aſſumpto bolo per tres circiter horas non ita alvum depoſuit, aſt poſtmodum rediit iterum fluxus verum dolore & torminibus expers; manè viſitans ſexies adhuc illâ nocte alvum depoſuiſſe maritum retulit uxor, quare ſequens Conditum præſcripſi, de quo ſubindè ad nucis moſchatæ quantitatem aſſumſit.

℞. Conſerv. roſar. rub. } antiq. ana ℥vj.
Miv. cydonior.
Elect. antidyſenter. p. 188. deſcript. ℥ß.
Diaſcord. fracaſt. ʒij.
Syr. myrtin. q. ſ.
MS. F. Conditum.

Veſperi iterum rediens, ſemel tantum alvum depoſuerat, quare non niſi mixturam poſteà aſſumſit, & ad priſtinum ſtatum brevi fuit reſtitutus; denuò verò alvo adſtrictâ & torminibus ventris laborans non amplius purgans ſed ſequens κλύσμα præſcripſi, docuit enim *Paulus Ægineta* non purgantia ſed enemata adhibenda iis, quorum venter ægrè deſcendit, & qui ſtomacho imbecilli nempè medicamenta ad ſubducendum efficacia non ſuſtinente laborant, *lib. j. capite xxxxiv. de clyſteribus. p. m.* 45.

℞. De-

℞. Decoct. emoll. & Carminat. vulgar.
pro clyſter. ℥vij.
Elect. diacathol.
de bacc. laur. ana ʒvj.
Ol. chamomill. ℥ß.
Mell. anthoſat. ʒij.
MS. F. κλυςὴρ pro viro.

Hoc injecto clyſtere bis alvum cum multis flatibus tali cum ſucceſſu depoſuit, ut tormina doloreſque ventris mox evanuêre; alvumque poſtquam nempè ſemel adhuc enema hoc fuerat reiteratum, poſteà quotidiè ſemel depoſuit, & à dolore & torminibus & cephalalgiâ fuit curatus.

Duos alios itidem alvo adſtrictiori laborantes ex leniſſimo pharmaco in nauſeam, vomitum, alvive fluxum incidentes, tantum ſuppoſitorio curavi.

6. *Qui multum ante morbum potavêre*; ut auctor eſt *Cornelius Celſus lib. ij. cap. xij. tit. 2. de alvi ductione p. m.* 85. quod idem ferè conteſtatum quoque inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Joannem Walæum in ſuâ medendi methodo p. m.* 53. accidit interdum, *inquit*, ut in febribus ex nimio potu purgantia medicamenta retineri non poſſint, ſed ſtatim evomantur, ſi tum præmittatur κλυςῆρελον purgans retinebitur.

7. *Ex morbo convaleſcentes alvoque adſtrictâ ſi laborent*, aſt *nota* non acria & vehementia

ene-

enemata in hiſce uſurpanda verum ex ſolo oleo olivarum &c. præparata eſſe adhibenda, ut vidêre eſt apud *Philippum Grulingium in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap.* XXXI. *de clyſteribus p. m.* 190. alvus adſtricta in convaleſcentibus qualem non moleſtiam *Medicis* aliquandò parit? quam moleſtiam brevi utplurimum ſuperant *Practici* ſolo ex oleo olivarum præparato enemate bis terve pro re natâ reiterato: quare & ſequentem hiſtoriam hiſce addere placuit;

Vir quiſpiam quadraginta quinque circiter annorum, melancholicus, poſt longum in æſtate paſſum æſtum, incidit in febrem tertianam intermittentem nauſeâ & quandoque vomitu præcordiorumque anxietate gravi continuò affligentem, in principio levi horrore mox ſummo calore, capitis dolore pulſante ſitique inexplebili paroxyſmus febrilis invaſit; appetitus jam diminutus jam verò auctus, alvusque jam adſtricta & quidem ſæpius, jam verò ſoluta erat, alvo adſtrictâ cum laboraret ſumma ventris tormina obſervavit, eâdem verò ſolutâ nulla omninò expertus fuit; quare ſua ſponte ingentem ſeri lactis, ſitim tollendi & alvum ſolutam ſervandi gratiâ, copiam aſſumſit, unde in maximum pedum tumorem, alvique fluxum incidit; ac adventante paroxyſmo ſummum in regione lumbari primò & mox per totum corpus loco levis horroris,

 frigus

frigus fuit paſſus; vocatus ſerum lactis omniaque liquida frigida interdixi; ac ſequentem mixturam præſcripſi

℞. Aq. cort. citri
Arantior. cum vino deſtillat. ana ℥ij.
Vit. mathiol. ʒvj.
Cinamom. ℥ß.
Ol. macis ſtillat. gutt. iiij.
Diaſcord. fracaſt. ʒij.
Antimon. diaphoret. ʒß.
Syr. fœnic.
Papav. errat. ana ℥ß.
MS.

Ab hujus mixturæ aſſumptione nil niſi frigus parum fuit diminutum, neutiquam verò alvi fluxus, quare ſequens conditum præſcripſi de quo ſexies de die ad nucis moſchatæ quantitatem aſſumſit.

℞. Conſerv. roſar. rub. antiq. ℥j.
Elect. *antidyſenter*. p. 188. deſcr. ℥ß.
Diaſcord. fracaſtor.
Nuc. moſchat. condit. ana ʒij.
Ol. cinamom.
Caryophillor. } ſtill. ana gutt. iv.
Syr. myrtin. q. ſ.
MS. F. Conditum.

Hujus conditi beneficio non niſi tertio die alvi fluxus fuit curatus, qui poſt triduum iterum ingraveſcebat, tumque ipſi pilulam opia-

tam,

tam, ex *maſſâ p. 372. deſcriptâ* dedimus, poſtque duas horas aliam, tertiamque cum uſurpaſſet, non amplius fluxu illo alvi fuit vexatus; aſt ſedato fluxu ſiti intolerabili fuit afflictus, quam potentiſſimis vix ſuperare potuimus; ſedatâ tandem & illâ, febris interim inſigniter primas tenuit, hanc verò tollendi gratiâ ſequentem dedimus bolum duabus antè paroxyſmi invaſionem horis aſſumendum.

℞. Extract. *febriſug. noſtr.* p. 199. & 200. præſcript. ℈ij.
Sal. febriſug. (ex capite mortuo poſt ſpiritus ſalis armoniaci abſtractionem relicto, philtratione & exhalatione parat.) gr. xij.
Antimon. diaphor. ℈ß.
Ol. macis ſtillat. gutt. j.
MS. F. bolus, cum vino calido aſſumendus.

Hoc aſſumpto & uſurpato bolo optimè ſudavit, febremque vix obſervavit, quare adventante iterum paroxyſmo eundem bolum reiterandum curavi, quo facto nullam omninò febrem expertus eſt, poſt octiduum circiter in febrem iterum incidit, quare iterum bolum eundem aſſumſit, benèque indè ſudavit aſt fruſtraneo eventu quarto enim die paroxyſmus gravior rediit, & quicquid contrarium poſteà aſſumſerit ægrotans non niſi oleum & operam

perdidit, ac per duos treſve menſes quartanâ ſimplici intermittente laboravit; alvo adſtrictâ quia utplurimum vexabatur vinum abſinthites purgans antifebrifugum præſcripſi ſequens, de quo poſt quatriduum in digeſtione poſitum uſurpavit uncias quatuor inſtillatis primò ſingulis doſibus ſpiritus ſalis armoniaci guttulis duodecim,

℞. Rad. gentian. ℥ß.
Zedoar.
Calam. aromatic. ana ʒij.
Jalapp. gummoſ. ʒvj.
Fol. menth. criſp. M. iß.
Senn. ſ. ſt. ℥ß.
Summit. abſinth. M. ij.
Centaur. min.
Card. bened. ana M. j.
Aloës lucid. ʒij.
Extrem. cort. arantior.
Cinam. acut. ana ʒiij.
Cardam. min. ʒij.
Conciſis atque contuſis, cantharoque lapideo inditis, affund.
Vin. gallic. pint. vj.
MS. & ſtent ſimul per quatriduum in loco calido, ut vis medicamentorum extrahatur.

Semel quotidiè ab aſſumto hoc vino medicato tantum alvum depoſuit, aſt febris indies minor fuit reddita, tandemque planè evanuit;

ex

ex longo hoc morbo convaleſcens alvo adſtrictâ maximè laboravit, imò quicquid contrarium uſurpaverit non niſi fruſtrà omnia tentata fuêre, quare primò ſuppoſitorium, deinde clyſterem jam ex ſolo oleo olivarum, jam verò ex ſolo decocto emolliente, (juxta *Fuchſium lib. ij. de compoſitione medicamentorum cap.* 20.) præſcripſi, tali quoque cum ſucceſſu, ut poſt tertium injectum κλύσμα, quotidiè ſemel bisve ſpontè poſteà alvum depoſuerit ac brevi fuerit curatus.

HOMINES, *in quibus* κλυστῆρια *& nonnunquam quoque* GLANDES *non niſi magnâ urgente neceſſitate præſcribenda*, ſunt

1. *Famelici*, in quibus purgantes clyſteres minimè convenire dixit *Riolanus meth. medendi general. cap.* IX. ſic quoque *nonnulli Medici melancholicis* clyſmata purgantia nocêre putant, ſi nempè injiciantur antequam humores auſteri aut acidi rectè ſint præparati correcti & temperati, aliàs tormina ingentia clyſteres purgantes injecti excitant; aſt nonne, halitus vaporesque blandi, oleoſi, volatilesve ex injectis clyſteribus elati humores auſteros acidosque quodammodò temperant & corrigunt, ſicque facilius & minori cum ægrorum moleſtiâ quam ullis aliis medicamentis educuntur, cu-

ranturque dictis humoribus laborantes; ultima noſtra dicta confirmata vide ſis in obſervationibus hinc indè nempè *capite quinto & ſexto* jam traditis: nullâ quoque præparatione humores per clyſma educendos indigêre, teſtatur *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo p. m.* 53.

2. *Prægnantes imprimis trimeſtres & quadrimeſtres*, niſi valdè urgente neceſſitate, tumque neutiquam acres aſt tantum emollientes fæcesque induratas ſolventes clyſteres præſcribendi, idem quoque innuere videtur *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo tit. de clyſtere p. m.* 52. dicens, gravidis non facilè adhibendum enema, quia vis ejus irritans inteſtinum rectum & uterum illi incumbentem ſtimulat ad expulſionem fœtus; quare quoque *Rodericus à Caſtro lib. iij. de morbis mulierum cap. xvj.* dixerit, in prægnantibus frequentem enematum tam acrium quam emollientium uſum vitandum, quia ab ipſis fœtus valdè laxatur: idem ferè de ſuppoſitoriis in prægnantibus uſurpatis *Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de ſuppoſitor.* & *Ruffus Epheſius* teſtantur.

TEM-

Tempus *Clyſteres glandesque uſurpandi*, & *quidnam* ante, in, *vel* post κλυςήρια *aut ſuppoſitoria faciendum, obſervandumquè ſit, paucis demonſtrabimus.*

Tempus *κλύσματος & ſuppoſitoria adhibendi*.

1. Nullum certum aut conſtitutum propriè datur; ſed omni tempore & quâlibet diei noctisque horâ adhiberi poſſunt enemata, modò neceſſitas urgeat, ut teſtatur *Hippocrates lib. de purgantibus text.* v. *circa finem p.m.*609. & *Fuchſius lib. ij. de compoſit. medicamentor. cap.* xx.

2. *Matutinum* omnium tamen maximè *opportunum*, quia utplurimum ægrotantes tum ſunt ventriculo vacuo, quandò clyſteres quoque injiciendos monuit *Fuchſius loco ſtatim citato*, ut & *Fernelius lib. iij. method. medendi capite tertio*; clyſmata non niſi longè duabus nempe aut tribus horis longiusve antè paſtum vel à paſtu injicienda, alioqui una cibi è ventriculo rapti cum clyſtere deturbarentur, docuit quoque *Ambroſius Paræus in operib. chirurg. lib. xxv. cap.* 22. ſit idem ferè de *ſuppoſitoriis* dictum, ut vidêre eſt apud *Johannem Jacobum Weckerum lib. j. Antidotar. general. cap.* 49.

unâ nempè vel duabus antè cibum horis ano eſſe intrudenda.

3. *Æſtivum*, (quare etiam à canis ortu per dies quinquaginta infuſis per clyſterem uti concedit SENEX *lib. de purgantibus text. v.*) *autumnale*, *hyemale* ac *vernale* cnematum uſurpationi aptum eſt.

NOTA: injecta clyſmata non omnia æquali tempore retinenda, anodyna enim diutius ut & adſtringentia ac glutinantia; nutrientia verò ac corroborantia omnium diutiſſimè retinenda; verum purgantia, ſi ſpontè non erumpant, ultrà unam horam in ventre non ſunt dimittenda, aſt antè dimidiam tamen horam quoque non eſſe rejicienda, minus enim temporis ſpatium inſufficiens, majus excedens: ſi tamen præter debitum diutius retineatur clyſter & ex fortioribus ſi confectus catharticis, ac nullius ſit operationis, æger ſeſe moveat, glandemque ano indat, ſi verò & motus & glans nihil efficiant, injiciatur ſtatim aqua tepida vehementer ſalita, aut unus cyathus urinæ & brevi certoque alvus erit ſoluta clyſteremque educent, ut docuit *Wolfgangus Gabelchoverus curation. & obſervat. centur. j. curat. annot. 62.*

NOTA: in ipſis morborum paroxyſmis clyſmata injicienda non eſſe, ut docuit *C. Celſus lib. ij. cap. xij. titul. 2. de alvi ductione p. m. 86. inquiens*, in ipſo acceſſionis impetu

alvus

alvus lotionibus non eſt ducenda, quia, quod tum infuſum eſt, alvo continetur, regeſtumque in caput, multò gravius periculum efficit.

Ante *clyſteris injectionem requiritur,*

1. Ut pridiè abſtineat æger, ſicque tali curationi ſit aptus, ac eodem die antè, aliquot horis, aquam calidam bibat, ut ita ſuperiores ejus partes madeſcant, tumque in alvum clyſter immittatur, quæ ut legimus apud *Cornelium Celſum lib. ij. loco mox citato:* jejuno ventriculo clyſmata purgantia neceſſariò injicienda, quia alias cibus unà educeretur & ventriculi fermentatio læderetur, ut ſuprà, ex *Fuchſio, Fernelio* & *Paræo* jam probatum.

2. *Ut æger lateri dextro figurâ curvâ ſeu ſemicirculari incumbat*, quum alioquin, ſi in ſiniſtrum latus depoſitus ſit ægrotans, tota moles viſcerum, tum rectum inteſtinum, tum maximè poſtremam partem coli (quæ ſub ſplene deſcendit & ad renem ſiniſtrum annectitur) comprimat, adeò ut clyſter ulterius ad capacitatem coli progredi nequeat, ſed in duobus inferioribus gyris coli remaneat, nec diutius retineri poſſit; in dextrum verò latus decumbente ægro, clyſter ſyphone aut alio quovis inſtrumento, facilè uſque ad reflexionem ſub liene, deindè ſine obſtaculo uſque ad valvulam inteſtini coli, ducitur; atque ſic æger, quum diutius clyſterem retinuerit, ma-

jorem quoque indè fructum percipiet; ut teſtatur *Guilhelmus Fabritius Hildanus obſervat. Chirurgicar. centur. j. obſerv.* LXXVII. *p. m.* 56. & *Fernelius method. medend. lib. iv. cap.* 2.

In *enematum uſurpatione & injectione, convenit.*

1. Ut ſine magnâ moleſtiâ doloreve fiſtula prius oleo benè inuncta paulatim non verò confertim & circumrotando in anum immittatur; tumque inſtrumentum enema continens genis vel ſuperiori manus parti admoveatur, experiaturque an caleat inſtar urinæ modò emictæ aut lactis modò emulcti, (qualis calor eſt convenientiſſimus) nam nec frigidum nec quoque nimis calidum enema injiciendum ne alterutro modo lædat, dixit *Cornelius Celſus lib. ij. cap. xij. loco ſæpius jam citato* (frigus namque inteſtina & vicinas partes nervoſas offendit iiſque bellum inducit, juxta *Ambroſium Paræum in operib. Chirurgic. lib. xxv. cap. xxij.* & *Heurnium in prax. medic. lib. j. cap. de clyſtere*:) nimis enim calidum ſi injiciatur clyſma, non ſatis diu in corpore manebit & valdè, præſertim in dyſenteriâ (teſte *Philippo Grulingio loco ultimo citato p. m.* 191.) nocebit; ſi verò nimis frigidum, ultrà debitum tempus retinebitur, quin & ano & veſicæ maximè oberit, flatuſque excitabit: imò & mortis cauſa ſubindè erit, ut olim contigit civi

civi cuidam *Hafnienſi* apud *Bartholinum Centur. j. hiſtor. anatomic.* 76. tepens ergò idque ſenſim ac pedetentim non verò confertim, juxta *Fernelium lib. iij. method. medend. cap.* 3. injiciendum; nam ita ſubitò & confertim ſi infundatur, flatus, qui ſemper ferè in inteſtinis contineri ſolent, ſurſum compellet, undè torminum cruciatus curatu difficillimi, ut Auctores nobis ſunt *Ambroſius Paræus* & *Heurnius locis ultimò citatis.*

2. Ut, dum ſyringe pedetentim exprimitur, æger ſit hianti ore, nihil circumferat, quod ipſi ventrem comprimat, exceptoque clyſtere in dorſum ſupinus aliquamdiu cubet, tumque ab omni motu quieſcat, ne diaphragma & muſculi abdominis attollantur & comprimantur (ut docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titul. de clyſtere circa finem p. m.* 55.) poſteà ſenſim in utrumque latus convertat: vel ſi dolor partem aliquam aggrediatur, in iſtam, quam diutiſſimè fieri poterit, inclinet: ut ſi dolor in lumbis ſit, regioni lumbari ſeu dorſo: ſi in latere, huic: ſi in abdomine, ventri: & ſic de cæteris æger incumbat.

3. Ut, ſi clyſter ob flatus in inteſtinis exiſtentes eundemque repellentes immitti nequeat, bis terve ejus injectio ſit tentanda & reiteranda; ſicque aliquandò ventoſitas omnis ferè emittitur, facilèque tum enema injicitur;

ut

ut legimus apud *Philippum Grulingium in ſuo florilegio loco ſæpius jam nominato.*

4. Ut, qui anhelitus difficultatem, (quales ſunt, qui aſthmate, aſpnæâ, dyſpnæâ, vel orthopnæâ laborant,) patiuntur, ad retinendum enema neutiquam cogantur.

5. Ut κλυςήεια illa, quibus ovi vitellum ingreditur (ut ſæpè fit in clyſteribus antidyſentericis &c.) non nimium calefiant, aliàs enim vitellus mox coagularetur atque hoc modo facilè foramen fiſtulæ ſiphonis obſtrueretur, ſicque votis non reſponderet injectum enema.

6. Ut κλύσματα, quibus axungia admixta, non nimium frigida ſint, axungia namque hâc ratione concreſceret, & liquoris in anum immiſſionem impediret.

POST *Clyſterum injectionem oportet.*

1. Ut, poſt infuſum κλύσμα, quantum fieri poteſt, in lectulo ſe contineat æger, nec primæ cupiditati & irritationi dejectionis protinus cedat, aſt ubi neceſſe eſt, nempè poſt ſemihoram ad minimum, tum demum deſideat; ut quondam rectè monuit *C. Celſus loco toties jam citato.*

2. Ut, ſi deſidendo æger ſe exhauſit, paulisper conquieſcat, & ne vires deficiant, utique eo die cibum aſſumat: qui plenior an exiguus ſit dandus, ex ratione ejus acceſſionis,

quæ

quæ expectatur, aut in metu non erit, æſtimari oportebit: ut Idem *eodem loco* docuit.

3. Ut, ſi enema injectum non operatur, ſuppoſitoria & quidem acria in anum intrudantur, vel clyſteres ex muriâ confecti injiciantur, &c. de quibus fuſius in ſuperioribus.

4. Ut, ſi catharticum κλύσμα non ſatis diu retinuerit æger, ordinetur ſtatim aliud, & ſi etiam hoc ſubitò exierit, illicò tertium præſcribatur; aſt *nota* unâ die vulgariter non ultrà tria κλυστήρια adminiſtranda eſſe.

Nota. Quorum inteſtina ſunt acuti ſenſus, hîc clyſteribus parum ſalis eſſe admiſcendum, ſi verò hebetis ſenſus plus ſalis neceſſariò addendum, aliàs aut nihil aut parum tantum dejicerent.

Maximè quoque notandum, ſuadet *Solenander ſect. iij. conſil.* 23. ne unà cum clyſterum materiâ multus ſpiritus intrudatur.

Monuit quoque *Aëtius tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 159. ne aqua aut oleum adderetur clyſteribus, ubi capitis gravitas aut proſtratus appetitus adſit.

Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de clyſtere clyſteribus aſſiduè non utendum docuit, ne his aſſueta natura officii ſui immemor reddatur, quod conteſtatum inveniet Studiosus Lector apud *Corn. Celſum lib. ij. cap. xij. tit.* 2. *de alvi ductione circa principium. Hippocrates* tamen *lib. j. de morbis mulierum text.*

text. CI. 20. *p. m.* 491. ad imprægnationem per ſeptem dies κλυςήεια perque totidem glandes adhibêre ſuadet.

CAP. VII.

DE SUDORIFERIS ET DIAPHORETICIS.

Sudorifera græcis ἱδρωτικά, à nonnullis quoque διαφορητικά dicta, ea ſunt remedia, quæ τὺς ἱδρῶτας, ſudores movent ac provoçant; ἱδρωτικά, juxta *Johannem Jonſtonum in ſuâ ideâ medicæ practicæ lib. iij. de medicamentis cap. v. articul. v. punct. iij. p. m.* 166. ſunt quæ materiam peccantem per ambitum corporis *ſenſibiliter* pellunt; διαφορητικά verò, quæ per *inſenſiles* corporis meatus materiam peccantem educunt.

In ſudorum provocatione ars naturam imitatur, natura enim per vias priores cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 8. jam nominatas nominandasve, ſi materiam morbificam expellere commodè nequit; occultos tum inquirit ac invenit meatus, quos quoque tenuioribus peccantibus humoribus aperit, ſicque ſuperfluam ſeroſitatem, alienis utrumque qualitatibus imbutam, per cutis poros expellendo evacuat; per quos non rarò concitatis ſudoribus febres quoque criticè ſolvit, ut teſtatur *Hippocrates aphor.* 36. *ſect. iv.* ſudores totum corpus evacuare probat hoc modo

modo *Philippus Grulingius in ſuo florilegio part. viij. p. m.* 200. nam, inquit, etiamſi primò è corporis ambitu & habitu natura evacuat, humores tamen etiam à reliquâ corporis parte, & primò quidem è venis & arteriis, deindè & aliis partibus omnibus evacuare poteſt, è quibus nimirum humores commodè ad venas arteriaſque & hinc ad ambitum corporis propelli poſſunt.

Modum verò illum, quo medicamenta ἱδρωτικὰ hæc operantur, ſi inveſtigemus, inquit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de ſudorifero p. m.* 61. neceſſum eſt, ut vel ad calorem vel ad facultatem aliquam (vim) fundentem confugiamus: nunquam enim ſeroſa illa materia ideò per poros egreditur, quod ſudorifera eam depellant, ſed quia apta facta eſt ad egrediendum; hoc eſt, quia humor eſt calefactus & attenuatus, parteſque tenues à craſſis ſunt ſegregatæ, in hoc enim tota diaphoreticorum operatio conſiſtere videtur.

Variis autem modis evocatur ſudor, præcipuè tamen vel *balneis ſiccis* vel *humidis*, & his vel naturalibus vel artificialibus: vel *admotis fomentis*, veſicis, lagenis, lapidibus calefactis, & axillis, inguinibus, poplitibus, volis manuum, & plantis pedum impoſitis: vel *tegumentis*, & linteaminibus calidis in lecto: vel *motibus* & exercitiis corporeis: vel quoque *aſſumptis medicamentis hidroticis*: de quâ ulti-

mâ

mâ ſudorum provocatione hic tantum agere propoſitum eſt.

Conveniunt ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ medicamenta in ſeroſis, aquoſis, bilioſis ac tenuibus humoribus, quin & craſſis pituitoſis, viſcidis conferunt humoribus, modò attenuari poſſint; Craſſos vero & aduſtos, ut vulgo dicuntur, humores nunquam ſudoriferis educi poſſe docuit *Joannes Walæus loco ultimò citato p. 62.* ſunt enim, inquit, medicamenta calida, & ita aduſtis calor adderetur ac major aduſtio excitaretur; ſic quoque melancholicos humores per ἱδρωτικὰ educi impoſſibile IDEM *loco citato* putat, nam, inquit, licet quædam medicamenta ſudorifera hujus generis affectibus ſæpè cum emolumento exhibeantur, hanc tamen eorum operationem illis non adſcribes, quatenus ſunt ſudorifera, ſed quia cardiaca & ſoporifera admixta ſunt.

Utiliter ſudores arte provocantur in inveteratis & frigidis affectibus, ſpaſmo, paralyſi, iſchiade & aliis articulorum doloribus: item in febribus malignis & peſtilentialibus, lue venereâ, hydrope, ſcabie, catarrho, eryſipelate, pruritu, febribus, continuis, intermittentibus præſertim declinantibus, in quibus omnibus affectibus blandiora, ſpirituoſa, volatilia &c. ἱδρωτικὰ mira quandoque præſtant.

Pleraque ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ ſunt medicamenta calida, exſiccantia, tenuium partium, ſale

ſale volatili prædita, aperientia, penetrantia, attenuantia, incidentia, rarefacientia, &c. quare in pleriſque jam nominatis humoribus & affectibus valdè ſudorifera conducunt, de quibus in ſequentibus.

Cavendus verò ſudoriferorum medicamentorum uſus in corporibus ſiccis, morbiſque calidis atque ſiccis, quales utplurimum eſſe ſolent acuti, ſemper autem febres hecticæ.

Differentiam *ſudoriferorum* & *diaphoreticorum* quod attinet, reſpectu *ſubſtantiæ* ſunt vel *ſimplicia* vel *compoſita*, & hæc rurſus vel *officinalia* vel *magiſtralia*, illa enim in officinis ſemper ferè reperiuntur parata, hæc de novo à *Medicis* componuntur: reſpectu verò *virium* ſunt vel *lenia*, vel *mediocria*, vel *vehementia*.

Variorum autem ſunt hæc ἱδρωτικά & διαφορητικά generum, quorum quædam è *mineralibus*, quædam è *animalibus* & *vegetabilibus* parantur, ex quibus tantum ſelectiora, notiſſima, elegantiora, nobiliora, & ſæpius ab aliis & nobis probata & cum ſucceſſu non ſemel præſcripta in medium producemus: antequam verò ad compoſita illa deveniamus, ſimplicia quædam ſudorifera & diaphoretica primò nominabimus;

Excellunt ergò inter *ſimplicia vegetabilia*, *primò radices* acori veri, angelicæ, apii, carlinæ, chinæ, contrayervæ, gentianæ, petaſitidis, zarſæ parillæ, tormentillæ, zedoariæ,

zinziberis. *Secundò herba* & *folia* cardui benedicti, galegæ, origani, rutæ, ſalviæ, ſcabioſæ, ſcordii, ſerpilli: *tertiò flores* calendulæ, chamomillæ, ſambuci, item flammea croci ſtamina quæ officinarum crocus: *quartò baccæ* juniperi, lauri, ſambuci: *quintò ſemina* apii, aquilegiæ, citri, leviſtici, milii, naſturtii: *Sextò ligna* guajaci, juniperi, ſaſſafras: *Septimò cortices* fraxini, guajaci, juniperi, ſaſſafras, item pomorum arantiorum & citriorum: *Octavo gummi* guajaci, juniperi.

Inter *mineralia* & *animalia ſimplicia* ſequentia imprimis laudantur, ut terra ſigillata turcica, melitea, germanica ſtrigenſis (quæ & axungia ſolis dicitur) & lignicenſis (quæ & lunæ axungia & unicornu minerale à nonnullis vocatur) ſuccinum, ſulphur, lapis bezoar orientalis & occidentalis, unicornu, cornu cervi &c.

Ex dictis & ſimilibus ſimplicibus vegetabilibus, varia præparantur *ἰδρωτικὰ ſimplicia* & *compoſita*, *ſimplicia* ſunt vel *aquæ*, vel *ſpiritus*, vel *ſyrupi*, vel *rob*, &c. & *primò*

Inter *aquas* ſimplices, excellit aqua radicum angelicæ, foliorum apii, ſcordii, leviſtici, baccarum juniperi, corticum citri, arantiorum, florum ſambuci, cum vel ſine fermentatione omnes ac ſingulæ præparatæ:

Secundò inter *ſpiritus* ſimplices primas tenet: ſpiritus radicum angelicæ ſuaviſſimi odoris

ris & ſaporis aliis ſubdulcibus admixtus, baccarum juniperi, ligni guajaci & quercini per retortam tubulatam more *Glauberiano* præparatus, ſeminum apii, florum chamomillæ & ſambuci, item flammeorum ſtaminum croci, corticum citri in præcordiorum ex flatibus & humoribus pituitoſis auſteriſque productâ anxietate ſpecificus, &c.

Tertiò inter *ſyrupos* non infimum tenet locum ſyrupus è ſucco foliorum cardui benedicti, è ſucco florum papaveris erratici, è ſucco foliorum ſcordii, &c.

Quartò rob è baccis juniperi, è baccis ſambuci, è baccis ebuli omnibus prævalent.

Compoſita itidem ſunt vel *aqua*, vel *ſpiritus*, *electuaria*, *extracta*, *decocta*, *eſſentiæ* & *tincturæ*:

Inter *aquas ſudoriferas & diaphoreticas compoſitas* præcipuè commendantur ſequentes ut aqua theriacalis *Andernaci*, *Crollii*, *Hartmanni*, *Plateri*, itemque aliæ cum ſpiritu vini rectificato vel ſpiritu aceti acetoque ipſo per digeſtionem & extractionem paratæ: maximè hic in uſu eſt *aqua theriacalis ſimplex* per ſpiritum vini rectificatum theriacæ *Andromachi* affuſum, & in M. B. digeſtum parata; Practico cuidam *ſequens* frequenti eſt in uſu.

℞. Rad. angelicæ
Imperator.
Valerian.
Zedoar. ana ℥j.

 Dictamn.

Dictamn. alb.
Ariſtoloch. rotund.
Chelidon. maj. ana ʒvj.
Fol. card. bened.
Scabioſæ
Rutæ
Scord. ana M. j.
Meliſſ.
Dictamn. cretic. ana M. ß.
Flor. hyperic.
Calendul.
Sambuc. ana p. iij.
Bacc. juniper.
Laur.
Cortic. guajac. ana ℥ß.
Citrior. } exterior. ana ʒv.
Arantior.
Sem. ſiler. montan.
Apii ana ʒij.
Croci optim. ℥ß.
Nuc. moſchat.
Myrrh. rub.
Cardam. major. ana ʒiij.
Opii correct. ℥ß.
Cinam. acut. ℥iij.
Conciſis atque ſimul contuſis affund.
Spirit. tartar. ℥iij.
Vini radicibus angelicæ affuſ. & abſtract. ℔. xiv.
Macerentur ſimul per octiduum in Mariæ

Mariæ Balneo, vaſis optimè clauſis, dein colentur, colaturaque ad uſum ſervetur. *Sudores blandè aſt tamen copiosè provocat, in febribus maximè conducit.*

De aquis theriacalibus ſudoriferis &c. per vini ſpiritum rectificatum preparatis quia mentionem jam fecimus, meritò quaſdam cum aceti ſpiritu confectas hiſce addimus, quas inter excellunt *acetum theriacale* & *aqua prophylactica à Celeberrimis Viris D. Franciſco de le Boe Sylvio, Medicinæ Practicæ in Academiâ Lugduno-Batavâ profeſſore Primario, in ſuâ praxeos ideâ novâ lib. j.* & *D. Paulo Barbette p. m. in ſuâ praxi lib. iij. cap. iij. p. m.* 111. hoc modo deſcripta.

℞. Rad. angelic.
Zedoar. ana ℥j.
Petaſitidis ℥ij.
Fol. rut. ℥iv.
Meliſſ.
Scabioſ.
Flor. calendul. ana ℥ii.
Nuc. jugland. immatur. conciſar. ℔ij.
Pomor. citri recent. conciſ. ℔j.
Contundantur omnia ſimul, deindè affunde
Aceti vini optimi ad tres quartas partes ex arenâ in cucurcubitâ vitreâ per ſe diſtillat. ℔xij.

Digerantur per noctem, deindè deſtillentur igne cinerum lento ad ſiccitatem, idque ſine uſtione; ex fæcibus relictis ſ. a. conficiatur extractum magnarum virium.

Palmam omnibus inter *ſpiritus* præripit, *ſpiritus theriacalis Clariſſ. Viri D. Michaëlis Profeſſoris quondam Lipſienſ. p. m.* item *ſpiritus theriacalis camphoratus*, nec non *ſpiritus diatrion*, ſ. diaphoreticum in peracutis *Paracelſi*, & mixtura ſimplex quæ & mixtura de tribus vocatur, ſequenti modo præparata

℞. Spirit. theriacalis camphorat. ℥v.
Tartar. ℥iij.
Vitriol. rectificat. ℥j.
MS. digerantur, vaſis optimè clauſis per menſem chymicum.

Spiritum theriacalem camphoratum *Hartmannus in baſilicam chymicam Crollii p.* 160. hoc modo præſcribit

℞. Theriac. Andromach. veter. ℥v.
Myrrh. rub. ℥iiß.
Croci optim. ℥ß.
His mixtis in cucurbitâ ſuperfunde
Spirit. vini correctiſſimi ſ. rectificatiſſimi ℥x.
Vaſis optimè clauſis digerantur aliquamdiu, tumque impoſito alembico roſtrato (prius in eundem reponantur Camphoræ electæ & tritæ drachmæ duæ)

duæ) juncturiſque arctè clauſis, leni balnei calore ab initio, mox fortiori ſpiritus abſtrahatur, terque abſtractus ſpiritus magmati reaffundatur, iterumque abſtrahatur. Eſſentiam theriacalem camphoratam huic ſpiritui anteponendam videſis Studiose Lector apud *Joannem Zwelferum in mantiſſa hermetica p. m.* 752.

Idem Practicus ſuperius jam nominatus frequenti quoque in uſu habet *ſequentem diaphoreticum alexipharmacum ſpiritum*

℞. Rad. angelic. ℥iß.
Petaſitidis
Valerianæ
Zedoar. ana ℥ß.
Fol. ſcord. } recent. { ana ℥ij.
Rutæ
Major. nob. } recent. { ana ℥j.
Salv.
Flor. calendul. ℥iß.
Bacc. laur.
Junip.
Cort. recent. exterior. arantior.
citrior. ana ℥ß.
Myrrh. rub. ʒvj.
Macis ʒij.
Croc. optim. ℥ß.
Camphoræ ʒiß.
Conciſis & craſſè contuſis affund.

Spir. ſalis armon. ℥ij.
Vini granis actes infuſ. & abſtract. ℔vij.
Facta ſufficiente digeſtione leni calore ad ſiccitatem uſque deſtillando abſtrahatur ſpiritus, in quo abſtracto ſpiritu diſſolv.
Opii præparati ℥ß.
Syr. è ſucco ſcordii } expreſſ. conf. card. ben. } ana ℥viij.
MS. & uſui vitro benè clauſo ſervetur.

Excellunt inter *electuaria* ἱδρωτικά & ἀλεξιφορητικά, *Theriaca Andromachi*, *Theriaca Saxonica*, *Mithridatium Damocratis*, *Diaſcordium Fracaſtorii*, *Diaſcordium Sylvii in ſuâ praxeos medicæ ideâ novâ lib.* 1. *cap.* LVIII. *p.* 976. 977. *&* 978. deſcriptum, item *ſequentia duo* valdè ſudores moventia omnibus commendo:

℞. Rad. angelic.
Contrayerv. ana ℥j.
Tormentillæ
Zedoar. ana ℥ß.
Petaſitid.
Irid. florentin. ana ʒvj.
Fol. ſcord. ℥j.
Dictamn. alb.
Rutæ
Laur. ana ʒv.
Flor. calendul. ʒiij.

Cortic.

Cortic. lign. guajac. ℥ß.
Bacc. lauri
Sem. apii ana ʒiij.
Siler. montan. ʒij.
Terr. ſigillat. ℥j.
Styrac. calamith.
Macis
Spic. nard. ana ʒij.
Extrem. cortic. arantior.
Myrrh. rub.
Cardamom. minor. ana ʒiij.
Croci optim. ʒvj.
F. omnium pulvis tenuiſſimus, tumque

℞. Hujus ſubtiliſſ. pulver. ex. gr. ℥xij.
Rob. ſambucin.
Syr. limon. ana ℔iß.
Ol. cortic. arantior. } ſtillat. ana ℈j.
citrior.
Opii diſſolut. & inſpiſſat. ℥ß.
Iterumque in ſ. q. vini generoſ. calid. diſſolv. & immiſceatur.
F. ſ. a. opiatum, doſis ad ʒij. à ʒj.

℞. Rad. ariſtoloch. rotund. ℥ij.
Gentian.
Leviſtic.
Imperator. ana ℥iiß.
Galang.
Valerian.
Enul. campan. ana ℥iß.

Fol. ſcord.
Rutæ
Laur. ana M. ij.
Card. bened. M. iij.
Flor. calendul. ℥ß.
Sem. apii ʒvj.
Citri ℥j.
Bacc. laur. ℥iß.
Nuc. moſchat. ℥ß.
Cort. guajac.
Saſſafras ana ℥j.
Opii ter exhalationem correct. ℥ß.
Conciſis atque contuſis affund.
Spirit. vini baccis juniperi & radicibus angelicæ affuſ. & abſtract. q. ſ.

Digerendo extrahatur toties harum ſpecierum eſſentia & vis, repetitis vicibus tincturam decantando & novum ſpiritum affundendo, quouſque ſpiritus non amplius tingatur aut nullius ſaporis & virtutis obſervetur; extractiones omnes miſceantur invicem & colentur, cucurbitæque vitreæ humili indantur, & abſtrahatur lento calore ſpiritus (qui ſpiritus ſudores quoque potenter movet) ad conſiſtentiam ſyrupi liquidioris cui extracto liquido, ſequens pulvis tenuiſſimus addendus.

℞. Rad.

℞. Rad. contrayerv. non carioſ. ℥ij.
Zedoar.
Croc. optim. ana ʒvj.
Myrrh. rub. ʒiij.
Macis ʒvj.
Flaved. cortic. arantior. ℥ß.
Corn. cerv. philoſophicè calcinat. ℥ij.
Terr. ſigillat. ℥ißs.
F. omnium ſeorſim pulvis ſubtiliſſimus, cui add.
Ol. ſtillat. cinamom. ℈ß.
Cort. citri
arantior. ana gutt. xv.
MS. & extracto liquido (ut dictum) addend. ſi verò non ſatis liquidæ ſit conſiſtentiæ addatur
Rob. bacc. ſambuc. q. ſ.
F. ſ. a. Electuarium, potenter ſudores movens.

Non infimum inter *extracta ἱδρωτικά* & *διαφορητικά* tenent locum ſequentia, ut *extractum antipeſtilentiale* apud *Joannem Zwelferum in appendice in pharmacopœiam* Regiam *p. m.* 127. & 128. deſcriptum, ſummas ob virtutes en totam ejus compoſitionem.

℞. Rad. angelicæ ℥ij.
Anthoræ
Contrayervæ ana ℥j.
Enul. campan.
Imperatoriæ

Le-

Leviſtic.
Morſus diaboli
Scorzoner. ana ℥ij.
Zedoar. ℥iij.
Herb. recent. ſcordii noſtrat.
rut. hortenſ. ana ℥iv.
Flor. calendul.
Croci auſtriaci ana ℥j.
Cort. citri recent. extim. ℥iiß.
Bacc. junip. ℥iij.
Herbæ *Paridis* ℥iß.
Sem. rut.
Citri ana ℥j.
Myrrh. rub. ℥ij.

Inciſa & contuſa craſſiuſculè, ac cucurbitæ vitreæ immiſſa, extrahantur cum ſ. q. ſpiritus vini, repetitis vicibus affuſi, quouſque tota virtus & efficacia prolecta ſit, nec ſpiritus vini tincturam amplius eliciat; extractiones omnes filtratæ per alembicum ad extracti conſiſtentiam abſtrahantur deſtillando, cui adde

Ol. ſtill. angelic.
Citri ex recentibus corticib.
Rutæ hortenſ.
Succin. ana ʒiß.
Prius cum
Pulv. Sacchar. albiſſ. ℥iij.
permixtorum.

Fiatque

Fiatque extractum alexipharmacum nobile.

Nec non *extractum febrifugum* p. 199. & 200. deſcriptum, ut & *ſequens* in gratiam cujuſdam, qui diu quartanâ intermittente ſimplici jam verò duplici laboraverat, & nil niſi pilulas aſſumere poterat, à nobis antè annum circiter concinnatum, quare quoque in ſequentibus totam morbi hiſtoriam inveniet Studiosus Lector.

℞. Rad. gentian. ℥iij.
Imperator.
Zinziber. ana ℥j.
Leviſtic.
Angelic.
Ariſtoloch. rotund. ana ʒx.
Fol. eupator. cannabin.
Card. bened.
Abſinth.
Scordii ana M. iß.
Rutæ
Summit. centaur. min. ana M. ij.
Cort. lign. guajac. ℥ij.
Baccar. laur. ℥iß.
Juniper.
Sem. nigell. ana ℥j.
Opii per exhalationem correcti ʒiß.
Conciſis atque contuſis affund.
Spir. vini rectific. q. ſ.
Ut nempè tres quatuorve digitos ſupereminეat.

mineat, digeratur in loco calido per octiduum, tum tinctura decantetur, ac reaffundatur

Spirit. vini rectific. q. ſ.

Digeratur iterum per octiduum &c. idque toties repetatur, donec nihil tincturæ, virtutis aut ſaporis ex ſpeciebus extrahatur; tincturæ colatæ & filtratæ miſceantur, indanturque cucurbitæ vitreæ, & lento igne abſtrahatur ſpiritus vini (qui in febribus admodum conducit pro diaphoretico antifebrifugo) ad ſyrupi liquidioris vel paulò ulterius conſiſtentiam, tumque

℞. Rad. contrayerv. non carioſ. ʒvj.
Myrrh. rub.
Croci optim. ana ℥ß.
Sal. volatil. ſuccin.
Gumm. guajacin. ana ʒiij.
Ocul. cancr.
Flor. ſulphur. ana ʒij.
Sal. armon. rubr. ʒiij.

MS. F. Pulvis tenuiſſimus & ſubtiliſſimus qui extracto huic liquido admiſceatur & redigatur ad conſiſtentiam Maſſæ Pilul: hæ pilulæ potenter ſudores provocant & feliciter febres tollunt, doſis à gr. xv. ad xxv. & ſubindè paulo ulterius.

Decocta

Decocta diaphoretica in ſequentibus ubi de formulis ſudoriferorum agemus inveniet Ingeniosus Lector.

Ingentis inter *eſſentias ſudoriferas* ac *diaphoreticas* efficaciæ imprimis ſunt ſequentes, ut *eſſentia theriacalis camphorata* apud *Joannem Swelferum in Mantiſſâ Hermeticâ p.* 752. & *eſſentia alexipharmaca ejuſdem in pharmacopœiâ Regiâ p. m.* 892. deſcripta: item *ſequens* amico cuidam integerrimo in praxi valdè frequens.

℞. Rad. imperator.
Valerian. ana ℥j.
Leviſtic.
Zedoar.
Irid. florentin. ana ʒvj.
Fol. recent. rut. M. iij.
Scordii
Laur. ana M. iß.
Bacc. junip.
Lauri
Myrrh. rubr. ana ℥iß.
Croci optim.
Extrem. cort. citri.
Arantior.
Macis ana ℥ß.
Camphoræ ʒij.
Inciſis & craſſè contuſis affund.
Spir. vini radicibus angelic. affuſ. & abſtract.

Corti-

Corticibus citri recentibus
itidem infuſ. & abſtract.
ana ℔ijß.

Vini hiſpanic. optim. ℔ij.

Digerantur leni calore per octiduum tumque ex cucurbitâ vitreâ humili abſtrahatur ad ſiccitatem (aſt tamen ſine uſtione) ſpiritus, ex fæcibus relictis ſ. a. extractum paretur, ac in ſpiritu abſtracto diſſolvatur, in quo ſpiritu ſequentes ſpecies infundantur.

℞. Rad. angelicæ ℥ij.
Zedoariæ
Galang. ana ℥iß.
Fol. rut. ℥iij.
Salv.
Laur. ana ℥ij.
Flor. calendul.
Sem. rutæ ana ℥j.
Bacc. lauri ℥iß.
Cortic. lign. guajac.
Extremit. cortic. arantior. ana ℥ij.
Cinamom. acut. ℥iij.
Croci optim.
Cardam. major. ana ℥ß.

Conciſa & craſſè contuſa cum ſuperiori ſpiritu iterum per octiduum vel ulterius pro ſpecierum ſufficienti extractione digerantur, tumque tinctu-

ra

ra decantetur, fæcibusque relictis affundatur

Spirit. vini q. ſ.

Ac poſt ſufficientem digeſtionem per cucurbitam deſtillando abſtrahatur ſpiritus ſuperiori tincturæ admiſcendus, in quâ diſſolvatur

Syrupi è ſucco card. bened. parati ℔ß.

Ol. ex recentibus corticibus arantior. deſtill. & in ſyrupo cum pauxillo tincturæ diſſolut. ʒj.

MS. & uſui, vaſis optimè clauſis, hæc magnarum virium eſſentia, ſervetur.

Inter *Tincturas hidroticas* excellit *tinctura* illa in *Germaniâ* celebris *bezoardica* D. *Joannis Michaëlis* P. M. quæ ex

Spirit. *illius* theriacal. ℔ß.

Tartar. rectificat. ℔iij.

Vitrioli ℔j.

Camphor. ℥ß.

Invicem mixtis & per retortam deſtillatis ſantaloque rubro tinctis, componitur. Spiritum theriacalem addidiſſem niſi ex tot radicibus, herbis, floribus, &c. eſſet compoſitus.

Sæpius in uſu habui ſequentem *tincturam diaphoreticam*, ac in frigidis morbis ex pituitoſis ſeroſiſque humoribus imprimis oriundis cum ſucceſſu exhibui:

℞. Gumm. guajac. ℥iij.
Croc. optim. ℥iß.
Extremit. cortic. arantior. ℥ij.
Macis ℥ß.
Fol. rut. recent. M. iij.
Conciſis atque contuſis (excepto gummi guajacino) affund.
Spir. vini radicibus angelicæ contuſis affuſ. & abſtract.
Cort. citri recentibus itidem affuſ. & abſtr. ana ℥xij.
Mixta digerantur per duas circiter ſeptimanas, gummi guaj. ſeorſim affund.
Spirituum dictorum ana ℥iv.
Et digerantur in loco calido per octiduum, tincturaque ſuperiori tincturæ addatur, quæ poſt ſufficientem extractionem decantata ad uſum ſervetur.

Meritò hiſce chymica ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ adduntur, utplurimum enim in minori doſi quam quidem galenica medicamenta exhibentur, ſunt quoque & gratiora vel inſipida & tamen potentiora, imprimis ſi galenicis medicamentis ſint mixta, ſicque uſurpata; inter pulveres ſequentes potiſſimè in uſu ſunt, ut *antimonium diaphoreticum* item *diaphoreticum ex antimonio* apud *Joannem Freitagium in aurorâ medicorum cap. xvij. lib.* IV. *p. m.* 622. hoc modo præſcriptum

℞. Anti-

℞. Antimonii crud. part. j.
Nitri optim. part. viij.
Trita accuratè miſce, & portionem aliam poſt aliam pedetentim immitte in crucibulum, inter candentes prunas poſitum, donec omnia colliqueſcant, nitrumque in ſuperiore parte inſtar aquæ fluat, effunde in aquam calidam, *admodum cavendo à violentâ eruptione materiæ* (quæ & veſtimenta perrumpat) & ne in fumum penitus ſolvatur, & avolet, in aquæ fundo invenies verum antimonium diaphoreticum per nitrum extractum: *hujus grana ſex vel ſeptem ſudores movent.*

Nec non *bezoardicum minerale* ſæpius hoc modo à nobis ex butyro antimonii ſequenti &c. præparatum & uſurpatum.

℞. Antimon. optim. pulveriſ.
Mercur. ſublimat. ana q. v.
Miſceantur ſuper porphyrete, optimè invicem mixta retortæ vitreæ collo brevi & amplo præditæ indantur, deſtillanturque ſ. a. ex arenâ per gradus quamdiu aliquid exit, & habebis butyrum antimonii liquidum & glaciale (ex liquido utplurimum præcipatione per aquam pluvialem fit mercurius vitæ,) tum

 ℞. Butyr.

℞. Butyr. glacial. vel etiam liquid. q. l.
Ei affundatur tamdiu
Spir. nitri.
Quamdiu effervescit, tumque per viginti quatuor horas in digeſtionem reponatur, poſteà ex retortâ vitreâ deſtillando in arenâ ad ſiccitatem ſpiritus abſtrahatur, terque cohobetur, (hic abſtractus ſpiritus vulgò ſpiritus nitri bezoardicus nominatur) pulvisque relictus in crucibulo paululum igniatur, (aſt, *Nota*, non nimis, aliàs vim vomitivam acquireret) & erit bezoardicum minerale præparatum.

Nonnulli ſpiritum nitri affuſum butyro antimonii deſtillando non abſtrahunt, aſt primâ vice ad ſiccitatem evaporant, relictoque pulveri ſicco eam ſpiritus vini rectificati affundunt quantitatem (ut paſta indè effici queat) tumque ſpiritum vini, paſtâ illâ crucibulo ignito impoſitâ, deflammant, putantque magis ſudores movêre bezoardicum minerale hoc ultimo modò præparatum:

Ex capite mortuo butyri antimonii ex anaticâ antimonii pulveriſati & mercurii ſublimati parte præparati & confecti pulverem diaphoreticum ſequenti

quenti modo non ſemel compoſuimus;

℞. Capit. mortui poſt deſtillationem dicti butyri antimonii, relict. ex. gr. ℥j.
Nitri pulveriſat. ℥iij.
F. Pulvis ſubtiliſſimus, optimè miſcendus qui cochleatim in crucibulum ignitum inter vivas & candentes prunas poſitum immittendus (aſt, *nota*, non citius aliud cochleare indendum niſi prius inditum cochleare planè ſit conflagratum) & poſt conflagrationem eximendus, contundendus, aquâ pluviali tepidâ bis, ter, quaterve edulcorandus, & ad uſum ſervandus: potentius quam vulgare antimonium diaphoreticum τοὺς ἱδρῶτας promovet.

Item *Cinnabaris antimonii* vulgò ex capite mortuo butyri hoc modo præparatur,

℞. Caput mortuum poſt butyrum antimonii relictum,
Indatur retortæ loricatæ, & in igne aperto prius leni mox potentiori deſtilletur, ſpatio trium vel quatuor horarum cinnabaris antimonii in collum retortæ loricatæ ſublimabitur, undè effractâ retortâ colligatur cinnabaris antimonii.

 Nec

Nec non *bezoardicum ſolare*, *lunare*, *joviale*, *martiale*, &, *metallicum*, apud *Joannem Beguinum in ſuo tyrocinio chymico* p. 193. 302. 303. 304. 354. & 436. (vide quoque *Hartmanni notas in Crollium* p. 270.) & *jupiter diaphoreticus* apud *eundem* p. 334. & 335. deſcr. ut & *mercurius præcipitatus diaphoreticus* p. 322. & 323. &c. *flores ſulphuris*, *flores ſalis armoniaci*, *flavi martiales*, *rubri*, *Cornu Cervi philoſophicè præparatum*, *ſulphur auratum diaphoreticum Beguini* p. 295. & 296. quod admirabile ἰδρωτικὸν à *plurimis* Cenſetur.

Inter ſpiritus chimicè præparatos excellunt ſequentes *ſpiritus tartari*, *ſalis armoniaci*, *Cornu Cervi*, & imprimis ejus *ſal volatile*, *ligni guajaci*, *ligni quercini*, *nitri dulcis*, &c.

Non infimum quoque inter ἰδρωτικὰ medicamenta tenent locum *ſalia* vegetabilium per uſtionem & incinerationem parata, quæ inter potiſſimum in uſu ſunt ſequentia, ut *ſal cardui benedicti*, *ſcordii*, *rutæ*, *abſinthii*, *fraxini*, *ſambuci*, &c.

Plura ac innumerabilia chymicalia ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ paſſim apud *Chimiæ ſcriptores* occurrunt, aſt non niſi uſitatiora & præcipua tradere fuit animus, tranſeamus ergò ad ſudoriferorum & diaphoreticorum formulas.

For-

Formulæ ſudoriferorum & diaphoreticorum.

In formâ hauſtus.

℞. Aq. card. bened. per fermentat. præpar. ℥j.
Theriac. p. 483. & 484. deſcr. ℥ß.
Sal. abſinth.
Antim. diaphor. ana ℈ß.
Croci optim. gr. vj.
Syr. è ſucco foliorum ſcordii expreſſo parat. ʒiij.
MS. F. hauſtus, *in febribus intermittentibus tertianis à pituitoſis viſcidis humoribus productis maximè & potenter ſudores movens febrimque utplurimum primâ, ſecundáve vice (poſt debitam corporis nempè expurgationem ſi exhibeatur) tollens; duabus tribusve antè paroxyſmi invaſionem horis ſi exhibeatur.*

℞. Aq. leviſtic.
Radic. angelic. ana ʒvj.
Spirit. theriacal. camphorat. p. 486. & 487. deſcript. ℥ß.
Tartar.
Salis armoniac. ana ℈j.
Croci optim. gr. xv.

Syr. è ſucco ſcord. expreſſo parat. ℥ß.

MS. F. hauſtus pro duabus doſibus: *quondam à nobis mulieri ex gravi frigore ſubitò in menſtrua ſuppreſſa & totius corporis dolorem gravativum collapſæ cum ſucceſſu præſcriptus.*

In formâ mixturæ.

℞. Aq. ex flav. cort. citri arant. } deſt. ana ℥ij.

Spirit. contrà præcordior. anxietat. p. 258. deſcript. ʒij.

Salis armoniac. ℈ß.

Eſſent. diaphor. p. 495. 496. & 497. tradit. ʒvj.

Bezoard. mineral. ℈j.

Laud. opiat. gr. ij.

Ol. ex flaved. cort. arantior. deſtill. gutt. v.

Syr. è ſucco foliorum cardui bened. expreſſo confect. ℥j.

MS. *In præcordiorum compreſſivo dolore & anxietate blandè ſudores, cochleare de hâc mixturâ unum atque alterum ſubindè exhibendo, provocavit.* En hujus mixturæ tali in affectu vim & efficaciam.

Vir quiſpiam quadrageſimum circiter agens annum, poſt varia poma pyraque cruda, fructus

fructus horarios &c. incidit in appetitus diminutionem, & brevi totalem ferè abolitionem, laboribus & ambulationibus appetitum excitare &c. aſſumptum adhuc cibum digerere ſatagens, incidit in præcordiorum dolorem compreſſivum, & ſubindè quoque in eorum anxietatem gravem, lumborum dolorem circa veſperi intolerabilem, ſitim nonnunquam valdè urgentem, ventris tormina acriter, alvo adſtrictiori exiſtente, inſurgentia, reſpirationem difficiliorem, tandemque totius corporis dolorem gravativum; vocatus alvum intrà triduum non depoſitam & tormina, dolorem gravem & diſtentionem ventris excitantia inveni, quare ſequentem clyſterem primò præſcripſi.

℞. Fol. malv. M. iß.
Flor. chamomill. M. j.
Bacc. laur. ℥ß.
Sem. cumin.
Carui ana ʒiij.
Conciſa atque contuſa
Coq. in ſ. q. aq. commun.
In colat. ℥viij. diſſolv.
Elect. de bacc. laur.
Diaphœnic.
Ol. lilior. alb. ana ʒvj.
Mell. ℥ß.
MS. F. Clyſter *pro viro.*

Hoc injecto clyſtere multos flatus reddidit

 bisque

bisque alvum cum levamine dejecit; tumque ſequentem dedi mixturam.

℞. Aq. cortic. arantior. ℥iß.
Menth.
Fœnic. ana ℥j.
Theriac. p. 483. & 484. deſc. ʒvj.
Spir. nitri dulc. ℈j.
Ol. ex flaved. cortic. arantior. deſtill. gutt. vj.
Laud. opiat. gr. j.
Syrup. fœnicul. ℥j.
MS.

De hac mixturâ ſingulis duabus horis unum alterumque pro ventris torminum exacerbatione vel diminutione, cochleare aſſumſit, nihilque hâc mixturâ profecit, præterquam quod varios flatus cum ventris diſtentionis & torminum levamine emiſerit, ſitisque poſteà minor; manente tamen præcordiorum dolore compreſſivo & anxietate; quare ſequentem præſcripſi hauſtum purgantem.

℞. Electuar. hydragog. S. p. 211. & 212. deſcript. ʒiij.
Spirit. ſal. armon. ℈ß.
Cort. citri ʒj.
Aq. fœnicul. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Poſt hujus hauſtus aſſumptionem ſexies alvum variis aſt levibus ventris cum torminibus depoſuit; veſpertino tempore rediens conque-

querebatur de totius corporis dolore gravativo & præcordiorum compreſſione & anxietate quare mixturam mox deſcriptam penultimam dedi, de quâ modicè tectus tria aſſumſit pro vice cochlearia, blandusque ſudor poſt tria adhuc reiterata cochlearia ſecutus, tanto cum gravativi corporis & præcordiorum compreſſivi doloris levamine, ut manè rediens curatum propemodum invenerim ægrotum, quare mixturam eandem iterum dedimus, blandèque iterum indè ſudavit, & poſt tertiam mixturæ reiterationem fuit curatus.

℞. Aq. flor. ſambuc.
Hyſſop. ana ℥ij.
Theriacal. ſimpl.
Prophylact. p.485.& 486.deſcr. ana ℥ß.
Succ. taraxic. depurat. ʒvj.
Ocul. cancr.
Antimon. diaphoret. ana ʒß.
Flor. ſulphur. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. è ſucco florum papaver. errat. expreſſo parat. ℥iß.

MS. *In pleuritidis principio ſubindè cochlearia duo vel tria aſſumpta, blandè ſudores hæc mixtura provocat & pleuriſin ſæpius curat.*

In

In formâ boli.

℞. Electuar. diaphoret. p. 488. & 489. deſcript. ℥iſs.
Lap. prunell. ℈j.
Antimon. diaphor.
Sal. card. bened. vel
Scordii &c. anâ gr. xv.
MS. F. bolus, *in malignis febribus admodum conveniens, ſudores enim blandè provocat, febres tollit, ſimulque malignitati reſiſtit, ac per diaphoreſin eam expellit.*

℞. Diaſcord. *Fracaſtorii* ℥iſs.
Lap. prunell.
Bezoard. mineral. ana ℈j.
Ol. ſulphur. per campanam deſtillat. gutt. iiij.
MS. F. bolus *in eryſipelate, ſudores movens, bilemque ſimul temperans.*

Nota, bezoar minerale ut ſpecificum & promptiſſimum remedium in eryſipelâte capitis curando à *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. viij. circa finem capitis tertii p. m.* 207. commendari.

In

In formâ conditi.

℞. Conſerv. flor. calendul. ℥j.
Electuar. diaphoret. p. 489. & 490. deſcript. ℥ß.
Cort. citri condit.
Extract. ex fæcibus poſt deſtillatam aquam prophylacticam parat. p. 485. & 486. tradit. ana ʒiij.
Lap. prunell. ʒiß.
Cornu cervi philoſophicè præpar. ʒij.
Sal. ſcordii vel
Card. bened. ℈ij.
Syr. limon. q. ſ.
MS. F. conditum (doſis ad nucis moſchatæ vel paulò ulterius quantitatem cum vino rhenano aſſum.) *in febribus malignis; peſtilentialibus, ipſaque peſte conveniens, bilem furioſam & plus ſolitò efferveſcentem temperat; veneni miaſmata per diaphoreſin ſatis ſuperque expellit, ſitim extinguit, ſimulque cor corroborat.*

℞. Theriac. Saxonic.
Rob. bacc. ſambuc, ana ℥j.
Electuar. diaphor. ʒvj.
Lap. prunell. ʒij.
Sal. ſambuc. ʒiß.
Ol. baccar. junip. gutt. xij.

MS. F.

MS. F. conditum *in hydrope convenienſ* (doſis ferè eadem ut ſuperioris conditi, aſt tamen paulò major) *& urinas enim & ſudores blandè excitat.*

In formâ decocti.

℞. Rad. imperator.
Angelicæ ana ʒv.
Acori veri
Irid. florentin. ana ʒiij.
Herb. chamædr.
Chamæpith. ana M. j.
Majoran. nobil.
Roriſmarin.
Salv. ana M. ß.
Flor. anthos p. iij.
Bacc. junip.
Lauri ana ℥ß.
Cardam. minor.
Cubeb. ana ʒij.
Conciſa & contuſa Coquantur (vaſis quam optimè clauſis) in
Aq. fontan. vel pluvial. pint. iiij. ad tertiæ partis conſumptionem, in colaturæ pint. ij. diſſolv.
Eſſent. diaph. p. 495. 496. & 497. deſcript. } ana ℥ij.
Tinct. diaph. p. 498. deſcr. }
Spir. ſal. armoniac. ʒj.

Ol. ſuccin. in tinctura diaphoreticâ & pauco ſaccharo diſſol. gutt. x.

MS. F. Decoctum, *in paralyſi, ſpaſmo &c. à ſeroſis vel frigidis pituitoſis viſcidis ac tenacibus humoribus productâ, manè & veſperi ad uncias tres, levibus tegumentis moderatè tecto ægro, de hoc decocto ſi exhibeantur, blandè ſudores movebit, nervos corroborabit, ſeroſitates evacuabit, pituitoſos viſcidos tenaceſque humores incidet, omnemque humorum acrimoniam (ſi quæ adſit) temperabit.*

Aſt, *nota*, aliquandò & ſcorbutus adeſt, tumque utplurimum medicamentis antiparalyticis etſi potentiſſimis, non, aut vix, curatur; niſi antiſcorbutica antiparalyticis ſint admixta, quare & ſequens decoctum eò in affectu conveniens adjunxero:

℞. Rad. angelic. ℥ß.
Irid. florentin.
Zalſ. parill. ana ʒiij.
Armoraciæ ʒvj.
Herb. chamæpith. M. iß.
Origan.
Primul. veris
Puleg. ana M. j.
Cochlear. M. iij.
Flor. hyperic.

Laven-

Lavendul. ana p. iij.
Raſur. lign. guajac. ℥iv.
Juniper. ℥ij.
Cort. lign. guajac. ℥iß.
Bacc. laur. ʒvj.
Conciſis atque contuſis affund.
Aq. fontan. vel pluvial.
Vin. gallic. ana pint. iiß.
Mixta reponantur in digeſtionem per viginti quatuor horas, tumque, vaſis arctè clauſis, coquantur quoque ad tertiæ partis conſumptionem, colaturæque add.
Tinctur. caſtor. ʒij.
Spir. *antiſcorbutic.* p. 417. deſcr. ℥ij.
Diaphoret. alexipharm. p. 487. & 488. deſcript.
Aq. antiparalytic. Amſtelod. ana ℥iß.
MS. pro decocto.

In formâ pulveris.

℞. Rad. contrayerv. ʒiij.
Sem. aquileg. ʒij.
Corn. Cerv. philoſophicè præparat.
Lap. prunell. ana ʒiß.
Bezoard. miner. ʒj.
Flor. ſulphur.
Croci optim. ana ʒß.
MS. F. Pulvis τὺς ἱδρῶτας *movens in variolis, morbillis, febribus ardentibus,*

tibus, &c. conducens. Doſis à ℈j. ad ʒj. ſæpius à nobis cum ſucceſſu exhibitus.

℞. Rad. contrayerv. ʒß.
Antimon. diaphor. p. 499. deſcr. ℈j.
Sal. febrifug. ex capite mortuo poſt abſtractum ſalis armoniacum ex anaticâ ſalis armoniaci & tartari parte parat. philtratione & exhalatione confect. gr. viij.
Card. bened. ℈ß.
Ol. cort. arantior. ex recentibus corticum arant. extremitatibus parat. gutt. ij.
MS. F. Pulvis, *in febri tertianâ intermittente ſummis cum ventris torminibus affligente optimo cum ſucceſſu exhibitus:* en totam affectus hiſtoriam

Mulier triginta quatuor circiter annos nata, poſt varios fructus horarios diu uſurpatos incidit in præcordiorum anxietatem gravem, dolorem lumbarem, menſtruorum ſuppreſſionem, capitis totiusque corporis gravitatem, appetitus primò diminutionem brevique abolitionem, quare ſuâ ſpontè radicis gialappæ drachmam unam aſſumſit, undè vigeſies quidem & ultrà alvum talibus ventris cum torminibus depoſuit, ut bis præ ventris torminibus animo liquefacta fuerit, quare adſtantes

vinum calidum cum mace & ſaccharo ipſi bono cum ſucceſſu exhibuêre; circa veſperi tamen ingenti cum frigore & ventris torminibus gravibus paroxyſmus febrilis ipſi invaſit, noctemque inſomnem traduxit; manè accerſitus vix febricitantem aſt quidem debilem, ac ſæpius alvum iiſdem cum ventris torminibus deponentem inveni, quare ſequentem mixturam dedi

℞. Aq. poſt abſtractum *ſpiritum anticolicum* p. 247. & 248. deſcript.
Fœnic. ana ℥ij.
Cinamom.
Spir. *anticolic.* p. 247. tradit. ana ℥ß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. cort. arantior. gutt. iij.
Syrup. cardui bened. ℥j.
MS.

De hâc mixturâ ſubindè tria cochlearia aſſumſit, undè alvi fluxus & ventris tormina parum remittebant, aſt tamen debilitas major, febrisque ventris cum torminibus redibat, quare hunc præſcripſi bolum.

℞. Confect. alkerm.
Diaſcord. fracaſt. ana ʒß.
Antim. diaphor. ℈ß.
Ol. cort. arantior. gutt. ij.
MS. F. bolus.

Hoc aſſumpto bolo parum ſudavit multosque flatus emiſit, manente tamen debilitate, imò

imò & nonnunquam animi deliquium fuit paſſa, quâ de cauſâ ſequentem mixturam dedi

℞. Aq. meliſſ. ℥ij.
Fœnic.
Vit. compoſit. *Amſtelod. ſequenti modo parum mutat.* ana ℥j.
Confect. alkerm. ʒiß.
Tinctur. croc. ʒj.
Spir. nitri dulc. ℈ß.
Ol. cort. arantior. gutt. ij.
Syrup. ex aquæ cortic. arantior. & Cinam. anaticâ quantitate & ſacchar. q. ſ. ſine coctione.
Confect. ℥j.
MS.

Singulis horis cochleare unum alterumve de hâc mixturâ uſurpavit, ac animi deliquium planè ceſſavit, debilitasque poſt tertiam hujus mixturæ reiterationem evanuit, ventris tamen tormina alternis diebus redeunte febrili paroxyſmo exacerbeſcebant, quarè pulverem ultimum bis terve uſurpavit blandèque indè ſudavit, tali cum ſucceſſu ut brevi nec ventris tormina nec febrem obſervaverit amplius; menſtrua tamen non niſi tertio poſt affectum hunc menſe rediêre: etſi quotidiè bis de ſequenti medicamento guttulas ſexdecim cum vino (roriſmarino, ſalviæ, rutæ & corticibus arantiorum infuſo) aſſumſerit.

 ℞. Spi-

℞. Spirit. *ſalis armon. aromatic.* p. 356.
& 357. deſcript. ℥ß.
Tinctur. croci ʒij.
Ol. cortic. arantior. gutt. xv.
MS.

AQUA VITÆ COMPOSITA
jam jam nominata.

℞. Radic. caryophillatæ
Galangæ
Zedoar.
Angelic. ana ʒiij.
Fol. baſilic.
Majoran. nobil.
Meliſſæ citratæ
Saturejæ
Flor. roſar. rubr.
Violar. mart.
Caryophyll. } fragr. ana M. j.
Roriſmarin.
Lign. aloes
Sem. aniſ.
Fœnic. dulc.
Ocymi ana ʒiij.
Santal. omnium ana ʒvj.
Cinam. acut. ℥iv.
Extrem. cort. recent. citri
Arantior. ana ℥j.
Pom. vulgò zian,
zinæ ℥iij.
Car-

Cardamom. minor.
Spic. indic. ana ʒiij.
Granor. chermes ℥ß.
Croci optim. ʒij.
Nuc. moſchat.
Macis ana ʒiij.
Conciſis atque craſſè contuſis affund.
Spir. ex vino hiſpan. confect. pint. vj.
Digeratur & extrahatur tinctura per duas ſeptimanas, tumque exprimatur & percoletur, addaturque ſequens
℞. Aq. roſar. fragrant.
Cinam. cum aquâ meliſſæ deſtillat. ana ℥iv.
Ol. cortic. arantior. in ſpiritu noſtro *contra præcordiorum anxietates* p. 258. deſcript. q. ſ. diſſolut. gutt. xx.
Syrup. rub. idæi ℥vj.
Sacchar. cannarin. q. ſ.
Ut fiat ſine coctione ſyrupus, colaturæ admiſcendus, ſicque in vitro benè obturato ad uſum ſervetur.

In formâ pilularum.

℞. Extract. rad. gentian.
Angelic. ana ʒj.
Croci optim. ʒß.
Sal. volat. ſuccin. ℈j.

Myrrh. rub. gr. xxv.
Laud. opiat. gr. v.
Ol. cort. citri gutt. vj.
Febrifug. p. 197. deſcript. gutt. iv.
MS. F. Pilulæ, *in febribus continuis & intermittentibus, quotidianis, tertianis, quartanisque optimè ſudores moventes eaſdemque non rarò tollentes*, doſis à granis xv. ad xxx.

℞. Extract. *febrifug.* p. 493. & 494. tradit. ℈j.
Sal. *febrifug.* ex capite mortuo poſt abſtractum ſalis armoniaci ſpiritum ex ſal. armoniaci & ſal. tartar. confect. parat. gr. vj.
Ol. menth. criſp. gutt. ij.
MS. F. Pilul. vij. deaurand. *in febribus perutiles*, ac in quartanâ intermittente, ut ſuperius monitum & ſequens hiſtoria abundè teſtatur, conducentes, ac τὺς ἱδρῶτας blandè aſt tamen copioſè producentes.

Vir quiſpiam quinquageſimum propemodum jam agens annum, poſt tertianam jam continuam jam intermittentem ex aëris injuriis bacchique plus ſolitò indulſione contractam circa ſolſtitium hybernum incidit in quartanam intermittentem ingenti frigore adven-

ventantem, moxque tum aderat cephalalgia gravis, præcordiorum anxietas talis, (ut vix reſpirare poterat ægrotans,) appetitus planè abolitus, nonnunquam quoque nauſea, vomituſque: accerſitus retulit uxor, maritum non niſi pilulas aſſumere poſſe, quare primò ſequentes dedi

℞. Extract. rad. gentian.
Summit. abſinth: ana ℈j.
Croci optim. ℈ß.
Ol. cort. citri gutt. ij.
MS. F. Pilulæ no. vij. deaur.

Poſt harum pilularum aſſumptionem blandè ſudavit, præcordiorumque anxietas & reſpiratio liberior fuêre, aſt tamen febris eadem, reiteravi tamen eaſdem pilulas bis terve, tumque ob alvum adſtrictam clyſma præſcribere volens, retulit uxor, maritum clyſma nunquam adhibiturum, rogavit pilulas purgantes potius ut præſcriberem, quare ſequentes exhibui.

℞. Extract. catholic. p. 226. & 227. deſcript. ℈j.
Rad. gentian.
Myrrh. rub. ana ℈ß.
Reſin. jalapp. gr. xxv.
Flor. ſalis armon. rubr. ℈ß.
Ol. menth. gutt. iv.
MS. F. Pilul. no. xvij. deaur.

De hiſce pilulis ſeptem uſurpavit quaterque alvum depoſuit, tum pilulas priores iterum

aſſumendas juſſi, copioſiusque ſudavit; febrisque indies quidem minor, rediit tamen iiſdem & ſolitis horis, quare tum pilulas antepenultimas bis ipſi tali cum ſucceſſu exhibui, ut febris non rediit amplius.

NOTA, medicamenta ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ in ſiccioribus corporibus in formâ liquidâ, in humidioribus verò in formâ ſiccâ eſſe exhibenda; ſicciori verò corpore præditi ſi ſicciora ἱδρωτικὰ ut in formâ pilulari, pulveris, extracti &c. magis appetant, ægris hoc indulgendum, hoc tamen cum mandato ut juſculum vel liquidum aliquod aliud poſteà aſſumant: liquida ſudoriferorum forma reliquis meritò præferenda, primò ut celerius ac promptius corpus ſingulaque vaſa ſubeant ac humoribus ſeſe commodius ac facilius immiſceant, ſecundò ut humiditatis ſufficiens quantitas adſit, quâ, tanquam vehiculo, materia peccans ſub ſudoris formâ exturbetur; eandem ferè ob rationem jam ſudantibus moderata potus calidi vel ſubcalidi non verò frigidi quantitas non tantum concedenda, ſi ægri valdè appetant, verum & imperanda (niſi contrarium adſit indicans velut in hydrope &c. ubi ſerum planè redundat ſicciora διαφορητικὰ liquidioribus ſemper anteponenda) aliàs enim, ubi potus omniaque liquida juſcula, &c. omninò & in totum interdicuntur, ſæpius evenit, omnes corporis humores incraſ-

craſſari morbique acuti ſiccioresque excitari.

Fortiora & valdè potentia ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ ſtatim ab initio, præſertim ubi acidi, auſteri, pituitoſique & valdè tenaces humores in ægris peccent, exhibêre planè inconſultum judicamus, præterquam quod ea vix unquam, niſi ubi in affectibus peſtilentialibus, acutis peracutisque ac venenatis malum urget, locum inveniant; quum enim ſudorifera blandiora, per intervalla breviora continuò aſſumpta, quibus in perpetuo aſt blando & neutiquam vires tollente ſudore ad tempus continentur ægri; hac enim methodo pituitoſi, viſcidi, tenacesque humores inciduntur, ſolvuntur, acresque temperantur & corriguntur, ſicque ad exitum magis faciles ac apti redduntur; iidemque poſteà tum facilè, cum reliquis, quorum anteà (à viſcidiore ac tenaciore pituitâ) exitus prohibebatur, inſigni copiâ & quantitate jam ſimul correcti, inciſi, temperative ſenſim expelluntur (paulatim enim quod fit tutum, præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit, periculoſum enim plurimum & repentè vacuare, &c. inquit *Hippocrates aphor.* 51. *ſect. ij.*) ac ſic plus, quam fortiora illa ac potentiora ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ (ſcilicet quæ uno hauſtu, ut plerumque non tamen levi ſubindè cum ſucceſſu, aſſumuntur) efficiunt, præterquam quod illa uno hauſtu aſſumta ſudori-

dorifera admodum angant, ſudoresque vi & efficaciâ copioſos ingenti nonnunquam imò ut plurimum cum ſpirituum jacturâ expellant; hicque veriſſima illa *Hippocratis* regula *aph.* 51. *ſect.* *ij.* omne nimium naturæ inimicum.

Hinc forſan exortum ac factum ut ſudorum excitatio ac productio pro efficaci remedio (antiquitus enim imprimis potentia illa ſudorifera obtinebant) quod conſtantes requirat vires, ſit habita; quum tamen blandiora, præterquam quod ſine ullo omnino incommodo ac imminente periculo operationem ſuam perficiant, aliquandò corroborent, peccantibus humoribus vires non rarò quaſi obtundentibus ac opprimentibus ita correctis ac expulſis, imprimis, ſi ægri moneantur, ne nimiâ tegumentorum copiâ ſeſe onerent, ex eorum enim preſſione, non minores anguſtiæ quam à forti ſudorifero nonnunquam excitantur.

Rectè *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo part. viij. cap. xv. p. m.* 236. monet, *inquiens*: cum in exhibitione medicamentorum diaphoreticorum imprimis circumſpectè agendum ſit, (medicamentum enim niſi dextrè adhibeatur, & in ipſius uſu tempus, ætas, ſexus, natura, conſuetudo, vel aliæ circumſtantiæ diligenter conſiderentur à *Medico*, ipſum parum prodeſſe, multum verò nocêre experientiâ compertum eſt) hinc facere non potui, quin hic circa ſu-

dorem

dorem ciendum & medicamentorum ſudoriferorum exhibitionem, hæc ſequentia obſervanda & notanda Lectori Benevolo objicerem: ſicque ergò ad

Humores *ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ indicantes* tranſeo, *quæ ſunt*

1. *Salſo-Acres*, ſummo enim cum emolumento & commodo per ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ expelluntur, qui retenti maximas corpori anxietates doloresque intolerabiles afferunt; tales acres humores in febribus ardentibus, peſtilentialibus, morbisque venenatis locum habent, quod conteſtatum vide ſis apud *Fuchſium lib. ij. ſect.* 3. *inſtitut. medicar. cap.* 27. & *Franciſcum Joëlem lib. ij. Phyſiolog. ſect. v. §.* 17. *p. m.* 123. nulla enim medicamenta æquè atque hæc ἱδρωτικὰ hic conveniunt; quare citati *Autores* ſudoris provocationem tum potiſſimum utilem & neceſſariam judicarunt: verum, Nota, ipſa ſudorifera & diaphoretica in his morbis & affectibus neceſſariò multum differre oportêre, in febribus enim ardentibus temperatiora omninò præſcribenda, quæ nempè calorem non ultrà modum & notabiliter augeant, attamen quæ quoque ſufficiant, reliquisque præferenda quis non videt? in morbis verò venenatis & malignis fortiora omninò ac neceſſariò uſurpanda, ut eorum venenum tantò citius, antequam nempè acuti

illi

illi morbi curſum ſuum abſolverint, expellatur, malum enim hic utplurimum confeſtim, aut equidem nunquam tollitur, quare quoque *Hippocrates aphor.* 29. *ſect. ij.* monuerit inquiens; incipientibus morbis, ſi quid movendum videtur, move: quod ſi tamen in peſte calor valdè moleſtus adſit, fortiora ſudorifera refrigerantibus diaphoreticis mixta maximè conferunt; neutiquam hic metuenda potentium ſudoriferorum vehementia, quippe quæ minimè comparanda eſt cum veneno peſtilentiali acri peccante; (ad extremos enim morbos extrema exquiſitè remedia optima, dixit SENEX *aphor.* 6. *ſect. j.* & *lib. de locis in homine text.* LV. §. 10. *p. m.* 397. inquit *Hippocrates*, fortibus morbis, fortis naturæ pharmaca exhibenda,) ob quam tamen, ratione aliqualis ſimilitudinis (juxta C. *Celſum*, qui *lib. ij. cap. xj. circa finem p. m.* 84. vehementi malo non niſi æquè vehemens auxilium ſuccurrere poſſe, docuit) facilius veneno peſtilentiali junguntur quo illud ſimul cum ipſis expellatur.

2. *Aquoſi* & *ſeroſi*, imo & *tenues humores* ferè *omnes*; ut quondam docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de ſudorifero p. m.* 61. ipſa quoque ſudoris materia eſt ἰχὼρ & ſeroſitas in venis, ut legimus apud *Joannem Baptiſtam Montanum tom. j. conſult. medic.* 154. non mirum ergò à levibus etſi diaphoreticis

ſudo-

ſudoriferisque ſeroſis aquoſisque humoribus ſcatentes copioſè ſudare; facilè enim dicti humores ſuâ naturâ quaſi attenuati ac inciſi ſicque ad diaphoreſin proclives per cutis poros erumpunt, præſertim ſi volatilia penetrantia ac attenuantia illis exhibeantur; quare maximè ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ in hydropis omnibus ſpeciebus conveniunt, ſeroſitatem enim & aquoſitatem copiâ qualitateque peccantem non tantum per diaphoreſin & diureſin evacuant, verum etiam quia plerumque calida exſiccant, corpora enim hac ratione humoribus deſtituuntur, *teſte Hippocr. lib. ij. de diatâ text. xxxvj. §. 5. p. m.* 232.

3. *Bilioſi*, ut teſtatur *Joannes Walæus loco ſtatim citato*, aſt nota temperatiora ſubacida hic eſſe adhibenda, aliàs febres ardentiores, ſitim intolerabilem, cephalalgiam gravem & quidem pulſantem &c. facilè excitarent; aſt temperata ſubacida ἱδρωτικὰ ſi præſcribantur & humores bilioſi facilè educuntur ſimulque temperantur, ſicque unâ eâdemque fideliâ duos dealbamus parietes, temperati enim & correcti facilius per diaphoreſin expelluntur.

4. *Pituitoſi*, ſudoriferorum enim ope & inciduntur, attenuantur, perque diaphoreſin vel diureſin excernuntur; diaphoretica namque utplurimum tenuium ſunt partium, ſaleque volatili prædita, incidentia, penetrantiaque &c. ſicque pituitoſi hiſce medicamentis

quam

quam optimè præparantur, & per diaphoreſin ſi non exturbantur, ad exitum tamen hâc ratione faciles aptique redduntur; διαφορητικὰ hiſce in pituitoſis humoribus præſertim à frigore externo condenſatis, totiusque corporis dolorem gravativum, motusque quaſi ejus impotentiam producentibus, apprimè conveniunt, en eâ de cauſâ ſequentem caſum:

Mulier quædam, pituitoſa, triginta circiter annos nata, ex levi ambulatione excalefacta aëri frigidiori calorem temperandi gratiâ ſeſe expoſuit, circa nonam veſpertinam levi affecta eſt horrore, mox capitis dolore gravativo, noctem inſomnem traducens, manè tantâ motus impotentiâ affligebatur hæc fœmina ut nec manum pedemve movêre poſſet, ac circa meridiem ingens dolor gravativus totum corpus affligens exoriebatur; tertio hujus affectus die accerſitus appetitum planè abolitum, urinas inconcoctas crudasque, ac pulſum parvum ac inæqualem, alvoque adſtrictâ laborantem ac de dictis ſymptomatibus conquerentem, febricitantemque inveni; quare ſtatim ſequentem præſcripſi clyſterem.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ℥ß.
Fol. malv.
Majoran. nobil.
Rut. ana M. j.
Sem. cumin.

Carui ana ℥iij.
Cort. arantior. ℥ij.
Conciſa atque contuſa coq. in ſ. q. aq. commun. in colatur. ℥ix. diſſolv.
Elect. diaphœnic.
Lenitiv. ana ʒvj.
Ol. lilior. alb. ℥ß.
Salis gemm. ʒj.
MS. F. Clyſter pro fœminâ.

Ab hoc injecto enemate ter alvum depoſuit, tumque de hâc mixturâ cochlearia tria ſingulis duabus horis aſſumſit, blandèque ac benè indè ſudavit.

℞. Aq. card. bened. poſt fermentationem deſtillat.
Majoran. nobil.
Radic. angelic. ana ℥j.
Theriacal. p. 483. & 484. deſcr. ʒx.
Spir. nitri dulc. ʒß.
Antimon. diaphor.
Sal. card. bened. ana ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. è ſucco foliorum recentium cardui benedicti expreſſo parat. ℥j.
MS.

Manè rediens minus febricitantem pulſumque robuſtiorem & magis æqualem inveni, retulitque ægra hanc noctem blandè ſudando ac ſubindè dormiendo traduxiſſe, ac non tantum

tum manum pedemque verum etiam & brachia nunc movêre poſſe, quare eandem mixturam iterum dedi, blandèque iterum ſudavit, tali cum ſucceſſu ut pedibus jam ſtare ac per cubiculum meare valuit; aſt de febre alternis diebus redeunte, ac capitis dolore gravativo querebatur admodum, quare ſequentem exhibui bolum diaphoreticum.

℞. Elect. diaphor. p. 488. & 489. præſcript. ℈iiij.
Bezoard. miner. ℈j.
Sal. febrifug. ex capite mortuo, poſt deſtillationem ſpiritus ſalis armoniaci, parat. ℈ß.
Ol. roriſmarin. gutt. ij.
MS. F. bolus.

Duabus circiter antè paroxyſmi invaſionem horis hunc aſſumſit bolum undè copioſè ſudavit, febremque ac capitis dolorem gravativum non amplius obſervavit: curatamque ſeſe putavit, præterquam quod appetitus neutiquam rediret, alvoque adſtrictâ laboraret: quare ſequentia tali cum ſucceſſu uſurpavit, ut brevi avidè aſſumptum cibum optimè tolerare, ac digerere potuerit, alvumque quotidiè ſemel depoſuerit, primò de ſequenti mixturâ ſexies de die duo triave cochlearia aſſumſit.

℞. Aq. menth. ℥iiij.
Vit. mathiol. ſine ambrâ & moſcho.

Tinctur.

Tinctur. ſtomachic. p. 272. & 273.
tradit. ana ℥ß.
Spir. ſalis dulc. ℈j.
Elix. propriet. *Paracelſ.* ʒj.
Syr. menth.
Rad. enul. campan. cond. ana ℥ß.
MS.

Poſt hujus mixturæ aſſumptionem appetitus parum rediit, alvumque alternis diebus depoſuit, tumque ſequens vinum medicatum uſurpavit.

℞. Rad. enul. campan.
Calam. aromat.
Zedoar. ana ʒiij.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil. ana M. j.
Senn. ſ. ſt. ℥ß.
Summit. abſinth.
Centaur. min. ana M. ß.
Turbith. gummoſ.
Tart. vitriolat.
Cardam. major.
Extrem. cortic. arantior. ana ʒij.
Conciſis atque contuſis, cantharoque lapideo inditis, affund.
Vin. gallic.
Rhenan. ana pint. ij.
Poſt ſufficientem digeſtionem & extractionem; uncias tres, inſtillatis prius ſingulis doſibus elix.

propriet. *Paracelſ.* guttulis octo, bis quotidiè aſſumſit, ac poſt ſingulam doſis hujus aſſumptionem ſemel bisve alvum depoſuit, ac curata fuit.

5. *Halitus*, vel *veneneſi*, *acidive*, vel *auſteri* &c. animi deliquium, ſuffocationem uterinam dictam, faucium quaſi conſtrictionem, præcordiorum anxietatem inexplicabilem &c. excitantes, quare *Franciſcus Joël lib. ij. phyſiolog. ſect. v. §. 17. de ſudore p. m.* 123. diaphoretica in halitibus maximè & ſummoperè commendat; nec mirum, ἱδρωτικά enim & διαφορητικά quia plerumque & utplurimum ſale volatili blando conſtant, adeòque & acida, auſtera &c. corrigunt, ac temperant, ac per conſequens halituum productionem prohibent, productosque diſſipant & per inſenſilem vel ſenſilem tranſpiratum eoſdem vacuant & expellunt; non mirum, inquio, quod ſudorifera & diaphoretica non tantum à *Joële* verum & ab *aliis Medicis* in halitibus curandis laudentur.

HUMORES *ſudorifera imprimis fortiora & exſiccantia vetantes*, ſunt

1. *Acidi*, ut auctor eſt *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo. §. de ſudorifero p. m.* 62. non enim blandiora ſudorifera humores acidi vetant verum potius indicant, blandioribus enim

enim & ſale volatili imprimis oleoſo conſtantibus diaphoreticis optimè, tutiſſimèque acidum temperatur, ac corrigitur, quod & ſubita virium nimio ſudore proſtratarum per acida volatilia & blanda oleoſa reſtauratio & experientia quotidiana teſtantur; verum fortiora & vehementiora medicamenta ſudorifera acidi humores priusquam temperati quodammodò aut correcti, vetant, cruda enim, *teſte Hippocrate aphor.* 22. *ſect. j.* non movenda: & *aphor.* 51. *ſect. ij.* plurimum & repentè vacuare, vel replêre, vel calefacere, vel refrigerare, vel alio quovis modo corpus movêre, periculoſum: omne ſiquidem nimium naturæ inimicum: paulatim verò quod fit, tutum, & præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit: quæ omnia confirmata vide ſis apud C. *Celſum lib. j. cap.* 3. & 9. ut & *lib. ij. cap.* 16.

2. *Auſteri & melancholici*, ut itidem teſtatur *Joannes Walæus loco ſtatim citato*, rationem ab ipſo datam vide ſis p. 480. ſint de auſteris humoribus eadem quæ de acidis dicta: fortiora enim minimè hic conducunt.

3. *Bilioſi aduſti*, quales vulgò dicuntur peccare in hecticis febribus, ut quondam docuit *Fuchſius lib. ij. ſect. v. inſtit. medic. cap.* 25. prohibet enim ibidem quam maximè propriè dicta ſudorifera imprimis fortiora, facilè enim ex eorum uſu malum indies accreſceret, epatisque inflammatio, totiusque corporis exte-

nuatio (teſte *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrateo - Galeno - Chymico novo part. viij. cap. xv.*) ſequeretur; horum enim fortiorum, vehementiorum, calidorumque medicamentorum ſudoriferorum vires proſternuntur, ariditas corporis major redditur, omniſque temperans liquor è corpore expellitur, ſicque ſitis, febris, ardor, &c. indies major & major redditur, malumque tandem fit incurabile, imò & ipſa mors quandoque acceleratur.

4. *Valdè viſcidi & tenaces*, vehementiora enim & quæ uno hauſtu plerumque aſſumuntur ſudorifera vetant; quia aliàs ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ blanda ſpirituoſa, quia admodum fortiora illa ægros angunt, debilitantque, ac nihil emolumenti præter vires ſpiritusque tollere aut ſaltem diminuere, efficiunt: utplurimum ſale volatili conſtant, incidunt atque attenuant, meritò laudantur in valdè tenacibus viſcidiſque humoribus, hæc ſpirituoſa ſudorifera & diaphoretica per breviora intervalla aſſumta: hac enim methodo fluxiles redduntur, & ſi non expellantur, apti tamen ad exitum fiunt ac ſatis ſufficienter præparantur, paulatim enim quod fit, tutum, præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit; hicque verum nobile CATONIS dictum, ſat citò, ſi ſat benè.

MORBI

MORBI *in quibus* ἹΔΡΩΤΙΚΆ *&* ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΆ *cum ſucceſſu præſcribuntur & exhibentur*, ſunt

1. *Capitis aliarumque partium corporis dolores gravativi ac rodentes*, (partim ex *pituitâ viſcidâ copioſâ* hinc indè in capite cæterisve corporis partibus *coagulatâ*, undè utplurimum gravitas exoritur; partim quoque & à *lymphâ* propter ſtagnationem, particulasque frigidas ſubacidas, quæ caput corpusve reliquum ſudore præſertim diffluens, intraverant, *acriore redditâ*, quæ lympha jam acrior partes membranaceas corrodendo dolorem rodentem excitat;), quare quoque *Doctiſ. D. Felix Platerus tomo ſecundo de doloribus Cap.3. de capitis doloris curatione p. m.* 237. ſudorifera in cephalæâ cephalalgiâque maximè commendat; inquiens, per ſudores factæ evacuationes, ſi, quia cerebrum aqueis excrementis multis abundat, dolores capitis fiant, plurimum, prius tamen generali prægreſsâ purgatione, competunt, cum ſudorifera ab intimis excrementa evocent: undè in diuturnis cephalæis inſtituuntur & optimo cum ſucceſſu ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ exhibentur: & *Acutiſſimus D. Daniel Sennertus lib. j. part. j. practic. cap.* 11. in capitis dolore aliisque morbis à ſeroſis humoribus productis eadem ſummoperè laudat; ſudores, inquit, certiſſimum ſunt & prophylacticum & curati-

vum remedium doloris capitis & aliorum morborum, à ſeroſo humore productorum: nec mirum, ſudorifera enim & diaphoretica coagulatam pituitam viſcidam incidendo & attenuando ſolvunt, ſtagnantesque humores ſtagnationeque illâ acriores redditos, ſale volatili quia plerumque conſtant & ſpirituoſa ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ exiſtunt, temperant ac corrigunt, ſicque tutò & jucundè correcti & præparati humores citò quandoque blandis illis ſudores provocantibus medicamentis expelluntur, doloresque graves curantur; en hac methodo diuturnam cephalæam, multis medicamentis imò potentibus non cedentem, curatam;

Mulier quædam triginta ſex propemodum annos nata, pituitoſa, odontalgiâ ſemper ferè afflicta præſertim cum eſſet gravida, alvo adſtrictiori & ſubindè hæmorrhoidibus miſerè laborans, alvo verò laxiori exiſtente ſpontè hæmorrhoides evanuêre; ſexies ſeptiesve jam circa ſeptimum imprægnationis & geſtationis menſem poſt levem ſudorem, dein in lumbis horrorem mox in cervice dolorem, capitis dolore gravativo, odontalgiâ tum evaneſcente, fuit afflicta; quo gravativo capitis dolore ſemper ferè per ſex ſeptemve poſt puerperium ſeptimanas vexabatur continuò, & quod mirum omnes hactenus illius infantes maximoperè per duas tresve ſeptimanas motibus convul-

vulſivis epilepticis afflicti mortem tum obiêre: affectum hunc gravem tollendi gratiâ multa & ferè innumerabilia uſurpavit hæc ægra, aſt fruſtraneo eventu oleumque & operam ſemper perdidit; ſeptimum, ni fallor, cum enixa eſſet fœtum noſmet accerſivit dictamque hiſtoriam narravit, infantemque convulſivis motibus convulſionibusque jam afflictum & laborantem oſtendit, quare pulverem mixturamque ſequentem pro infante dedimus.

℞. Lap. bezoar. oriental.
Bezoard. miner.
Corn. cerv. philoſophicè præparat. ana ℈ß.
Sacchar. perlat. ʒß.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus in ſex doſes dividendus, exhibendusque in parvo mixturæ ſequentis cochleari.

℞. Aq. flor. tiliæ
Lilior. convall. ana ʒvj.
Fœnicul. ℥ß.
Spir. lilior. convall. cum vino deſt. ʒij.
Salis armoniac. gutt. iiij.
Sacchar. perlat. ʒj.
Syr. flor. pœon. ℥ß.
MS.

De hac mixturâ ſingulis horis parvum cochleare, manèque & veſperi doſin de pulvere infanti exhibuêre, nihilque omninò hæc

profuêre, quare & pro inunctione temporum & nuchæ ſequens linimentum præſcripſimus.

℞. Ol. ſuccin. ℈ß.
Caſtor.
Rutac. ana ʒj.
Sal. volat. armoniac. gr. viij.
MS. pro linimento.

Omnia hæc & plura alia fruſtrà fuerunt adhibita, fatis enim brevi ceſſit;

Alvo adſtrictâ non verò hæmorrhoidibus quia mater laborabat primò ſequentem clyſterem emollientem & carminativum præſcripſimus.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ʒvj.
Fol. rutæ
Majoran. nobil.
Roriſmarin. ana M. j.
Flor. lavendul. p. ij.
Sem. cumin.
Carui
Bacc. laur.
Extremit. cortic. arantior. ana ʒij.
Conciſa & contuſa coq. in ſ.q. aq. commun. vaſis optimè clauſis, in colatur. ℥viij. diſſolv.
Elect. diaphœnic. ʒx.
Ol. lilior. alb.
Mell. anthoſat. ana ℥ß.
MS. F. clyſma, pro muliere.

Ab

Ab injecto hoc clyſtere bis alvum multis cum flatibus depoſuit, undè & capitis dolor gravativus parùm remiſſior redditus fuit; tumque ſequentem dedimus mixturam.

℞. Aq. beton.
Majoran. nobil. ana ℥ij.
Vit. *Mathioli* ℥j.
Ol. ſuccin. gutt. v.
Tinctur. flor. pœon. (per phlegma vitrioli ex floribus pœoniæ infuſione factæ) ʒij.
Flor. hyperic. (per ſpiritum vini rectificatum floribus hyperic. infuſum) parat. ʒj.
Laudan. opiati gr. ij.
Syr. ſtœchad. ℥j.
MS.

Hujus mixturæ ter reiteratæ beneficio non niſi placidè dormivit; quare ſequens vinum medicatum parum ſimul purgans præparavimus.

℞. Rad. angelic.
Valerian. ana ʒiij.
Jalapp. gummoſ. ℥ß.
Fol. majoran. nobil.
Roriſmar.
Salv.
Rut. ana M. ß.
Senn. ſ. ſt. ℥j.
Flor. anthos

Lavendulæ
Stœchad. arabic. ana p. iij.
Sem. ſiler. montan.
Bacc. junip. ana ℥iij.
Tart. vitriolat.
Cardam. major.
Extremit. cortic. arantior. ana ℥iß.

Conciſis atque craſſè contuſis, cantharoque lapideo vel vitro inditis, affund.

Vin. gallic.
Rhenan. ana pint. ij.

Poſt juſtam & ſufficientem digeſtionem & extractionem aſſumſit quotidiè bis, manè nempè & veſperi, uncias duas tresve pro doſi.

Ab hoc vino medicato ſemel bisve ſemper indies alvum depoſuit, aſt itidem fruſtraneo propemodum eventu; quare paſtillos manſiles p. 88. deſcriptos pro apophlegmatiſmo præſcripſimus, undè maximam pituitæ viſcidæ copiam per os excrevit ac levamen quoddam ſentiit, quare in eorum uſu aliquandiu non levi cum ſucceſſu continuavimus; poſt horum uſurpationem hunc pulverem pro cucuphâ capiti imponendâ, & ſequentem pro ſuffumigio dedimus.

℞. Fol. majoran. nobil.
Salv.

Ver-

Verben.

Thym. ana M. ß.

Flor. lavendul.

Stœchad. arab. ana p. ij.

Sem. carui ʒij.

Caryophyllor.

Cardam. min. ana ʒj.

MS. F. Pulvis craſſus, qui irrorandus

Ol. ſtillat. lavendul.

Succin. ana ℈ß.

MS. inſuendus ſacculo pro cucuphâ.

℞. Succin. alb.

Maſtich. elect. ana ʒß.

Flor. lavendul. p. ij.

MS. F. Pulvis craſſè contundendus.

Hujus pulveris vivis prunis impoſiti fumum naribus auribusque excepit, capitisque operimenta ſuffumigata calida capiti applicavit; nuchæque poſteà & temporibus de ſequenti parum inunxit.

℞. Ol. ſtillat. ſuccin.

Roriſmarin. ana ℈ß.

Caſtor. ʒj.

MS. pro linimento.

Poſt horum omnium medicamentórum uſurpationem magnum quidem levamen ægra ſentiit aſt curata tamen nondum fuit, quare de ſequenti maſsâ pilulari cephalicâ alternis diebus

bus quinque aſſumſit, à quibus bis terve per alvum viſcida multa unà cum fæcibus excrevit,

℞. Maſſ. pilul. aurear.
Cochiar.
Extract. catholic. p. 226. & 227. deſcript. ana ʒß.
Ol. ſuccin.
Roriſmar. ana gutt. ij.
MS. F. Pilul. no. xxv. deaurand.

Ultimò, juxta *Felicem Platerum* & *Danielem Sennertum locis ſtatim citatis*, bis ſequentem bolum ſudoriferum tanto cum ſucceſſu uſurpavit, indèque copioſè aſt blandè ſudavit, ut planè poſt hujus uſum fuerit curata, duosque poſteà infantes epilepticis motibus parum vel non afflictos pepererit, cephalæâque antè nec in puerperio fuerit afflicta.

℞. Electuar. pag. 489. 490. & 491. deſcript. ʒiß.
Bezoard. miner. ℈j.
Caſtor. optim. gr. vj.
Ol. ſuccin.
Roriſmar. ana gutt. j.
MS. F. bolus.

2. *Paralyſis*, *ſpaſmus &c.* à frigidis, pituitoſis viſcidisque humoribus ſi exoriantur, ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis conveniunt & præ cæteris excellunt, quare etiam *Scholtzius conſil. medic.* 50. & *Valeriola lib. iv. obſervat. medic.*

medic. 4. dixêre, ſudorem unum in paralyſi maximum eſſe remedium: ſudorifera enim & diaphoretica poſt juſtam corporis expurgationem exhibita frigidos, pituitoſos viſcidosque humores nervos vel obſtruentes vel infarctos, ſicque motum & ſubindè ſenſum vel tollentes vel ſaltem impedientes ac imminuentes paralyſinque ſæpius excitantes, calefaciunt, incidunt & attenuant, perque diaphoreſin eoſdem correctos, inciſos ac præparatos, blandè expellunt ſicque liberiorem ſpirituum in nervos influxum efficiunt, nervos corroborant, ſpiritus volatiliores reddunt, majorique copiâ eoſdem generari, materiam ſuppeditando, viſcidos humores craſſumque ſanguinem attenuando, &c. faciunt: paralyſin hâc methodo curatam vide ſis Benevole Lector in *animadverſionibus & notis noſtris in praxin Pauli Barbette p.* 33. 34. & 35.

3. *Catarrhi ſeroſi & diuturni*, teſte *Daniele Sennerto lib. j. part. j. Practic. cap.* 11. & *Jouberto de thoracis affectibus capite decimo quarto*, qui ibidem docuêre, in deſtillationibus ſudorem quocunque modò excitatum apprimè juvare, dummodò ſenſim corpus tepeſcat, non ſubito frigore corripiatur; nec certè mirum, ſudoriferis enim & diaphoreticis ſeroſi humores expelluntur & corpus exſiccatur teſte *Hippocrate lib. ij. de diatâ text. xxxvj. §. 5. p. m.* 232.

4. *Præ-*

4. *Præcordiorum anxietas ex viſcidis, bilioſis, acidis, auſteriſque humoribus*, vel *ex halitibus, vaporibus, flatibuſque exorta*: experientiâ teſte, ſudoriferorum ſpirituoſorum enim viſcida incidentium & attenuantium ope corriguntur vel per diaphoreſin diureſinque expelluntur viſcidi tenaceſque humores; atque ſubacidorum diaphoreticorum vi bilioſi humores vel temperantur vel educuntur; acidos verò auſteroſque humores ἱδρωτικά· & διαφορητικά ſale volatili & quidem oleoſo prædita, leniendo, temperando, infringendoque alterant ac corrigunt, correctoſque per ſudores exturbant; & ſic de cæteris: hæc dicta noſtra ſequentes obſervationes ſufficienter confirmant & probant;

Gravida, *de quâ p.* 21. *&* 22. juſto tempore poſtquam per quatuor menſes fluxu continuo vexata fuiſſet, fœtum maſculum admodum debilem, juxta *Hippocratem*, qui *aphor.*60. *ſect.v.* rectè docuit, *inquiens*, ſi prægnanti purgationes menſtruæ curſum ſuum teneant, (hicque non tantum curſum ſuum tenuêre menſtrua, verum per quatuor menſes continuos fluxêre eadem,) benè valêre fœtum eſt impoſſibile: & *lib. de naturâ pueri text. v. p. m.* 136. menſes non prodeunt, ubi mulier conceperit intrà ſe ipſam, ſi puer ſanus fuerit & permanere debet: quod bis confirmatum vide ſis *lib. de morbis mulierum text.* XL. *§.* 2. *&* 5. *p. m.* 442. pepe-

peperit, ac intrà ſeptimanam infans mortem obiit, materque admodum debilis exiſtebat, quare ſequentem mixturam cochleatim uſurpandam dedi.

℞. Aq. meliſſ. cum vino deſtillat.
Cortic. citri ana ℥ij.
Vit. compoſ. pag. 516. & 517. deſcript. ℥j.
Ol. ex recentibus corticum arantiorum extremitat. deſtill. gutt. iij.
Confect. alkerm. ʒj.
Spir. nitri dulc. gutt. xv.
Julap. roſat. ℥j.
MS.

Undè optimè ſeſe habuit, aſt poſt quartam reiterationem nihil ferè quo ad debilitatem profecit ac ventris dolorem torminaque paſſa fuit, quare ſequenti modo mutatam mixturam exhibui.

℞. Aq. cort. citri
Fœnicul. ana ℥ij.
Vit. compoſ. ſuperior. ʒvj.
Spir. anticol. p. 247. & 248. trad. ʒij.
Nitri dulc. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Tinct. ex flaved. cort. pomor. vulgò zian; vel zinæ per ſpiritum ex vino hiſpan. deſtill. parat. ʒij.
Syr. rub. idæi ℥j.
MS.

Poſt

Poſt ſecundam hujus mixturæ reiteratio-nem ita fuit corroborata, flatusque emiſit, ut brevi curata fuerit; tertiâ verò præter propter poſt puerperium ſeptimanâ, intrà biduum ita intumuit, ut duplo quidem craſſior evaſerit hęc mulier, tali cum præcordiorum anxietate doloreque ut jam jam diſruptura morituraque videretur; accerſitus ægramque hanc conſpiciens perterritus ſteti dumq; hujus ſubitanei affectus cauſam indagarem, retulit maritus, uxorem intrà quatriduum alvum non dejeciſſe, ac maximè de dolore diſtenſivo circa præcordia, ac ventris torminibus circa umbilicum conqueſtam fuiſſe; quare primò ſequentem clyſterem præſcripſi.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ʒiij.
Flor. chamomill.
Sambuc. ana M. j.
Bacc. laur.
Extrem. cort. arantior.
Sem. cumin.
Carui ana ʒiij.
Conciſa & contuſa coq. in ſ. q. aquæ communis, in colaturæ ℥vj. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ℥ß.
Diaphœnic. ℥j.
Ol. flor. chamom.
Mell. virgin. ana ℥ß.
Sal. gemm. ʒj.
MS. F. Clyſter pro fœminâ.

Dum

Dum hoc clyſma conficeretur, ſequentem dedi mixturam diaphoreticam, de quâ ſingulis horis duo aſſumſit cochlearia.

℞. Aq. cort. citrior.
Arantior. cum vino deſtillat. ana ℥ij.
Spir. *contra pracord. anxietat.* p. 258. deſcript. ℥ß.
Anticolic. p. 247. & 248. trad. ℥ij.
Salis armoniac. *aromat.* p. 356. & 357. præſcript. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. ſtillat. cortic. arantior.
Macis ana gutt. ij.
Syrup. fœnicul. ℥j.
MS.

Ex hujus mixturæ uſurpatione (antequam nempè clyſma eſſet injectum) nihil omninò profecit, aſt injecto clyſtere ſemelque reiterato ter alvum depoſuit, ac incredibilem flatuum copiam emiſit, ac innumerabilem ructuum quantitatem ſummo cum levamine reddidit; tumque eandem mixturam reiteratam uſurpandam dedimus, de quâ tria cochlearia unâ vice ſuâ ſpontè aſſumſit ac blandus & copioſus indè ſecutus fuit ſudor, ſudoreque finito, nullam omninò præcordiorum anxietatem ſentiit, & curata fuit.

Puella quædam decimum nonum circiter vel vigeſimum jam agens annum præ mœrore

 gravi

gravi in menſtruorum ſuppreſſionem, totiusque corporis gravitatem, capitisque dolorem gravativum continuò affligentem, febrem quotidianam continuam veſperi exacerbeſcentem, appetitus primò diminutionem mox & totalem abolitionem, talemque præcordiorum anxietatem, præſertim exacerbeſcente febre, incidit, ut animi deliquium ſæpius paſſa fuerit, vixque reſpirare valuerit hæc puella; accerſitus pulſum vix obſervare potui, ac quotidiè alvum ſemel bisve dejicientem inveni, quare hanc mixturam cochleatim uſurpandam dedi.

℞. Aq. menth.
Cort. citri ana ℥ij.
Theriacal. p. 483. & 484. deſcr.
Antihyſteric. p. 363. & 364. tradit. ana ℥ß.
Spirit. contra præcord. anxietat. jam jam citat. ʒij.
Salis armoniac. aromat. mox itidem citat. gutt. xxx.
Tinctur. croc. ʒj.
Laud. opiat. gr. ij.
Sal. volat. ſuccin. gr. xij.
Syr. arthemiſ. ℥ß.
MS.

Poſt hujus mixturæ reiteratam uſurpationem præcordiorum anxietas indies reddita fuit minor, blandèque ſemper ſudavit; febrisque tandem evanuit, menſtruaque ac appetitus rediêre,

diêre, poſtquam per tres circiter ſeptimanas *maſſâ pilulari* & *vino medicato p.* 290. *&* 291. deſcriptis uſa fuiſſet.

5. *Suffocatio hypochondriaca*, halitus enim & flatus vaporesve auſteri, acidive &c. ſuffocationem illam producentes diaphoreticorum ope vel corriguntur, vel diſſipantur; auſterique quoque ac acidi humores per ἱδρωτικά & διαφορητικά utplurimum tutò blandèque temperantur; conſtant enim ſæpiſſimè, hoc in caſu nempè quæ præſcribuntur, ſale volatili oleoſo, quæ ſpirituoſa ac volatilia oleoſa inter omnia auſteros acidosque humores alterantia facilè primas tenent; confirmat hæc dicta noſtra ſequens caſus.

Mulier triginta ſex annos nata, pituitoſa, melancholica, ex gravi animi mœrore, ob mariti obitum, producto, incidit in menſtruorum ſuppreſſionem, lumborum dolorem ferè intolerabilem, præcordiorum anxietatem gravem ac talem hypochondriacam ſuffocationem, ut reſpiratio quandoque ſublata videretur, appetitus diminutionem jam quoque & adauctionem, imò brevi febrem quotidianam intermittentem ſemper circa horam octavam veſpertinam maximè & graviſſimè cum capitis dolore rodente affligentem: poſtquam per tres circiter menſes ità graviter afflicta fuiſſet noſtram poſtulavit opem, accerſitus ergò & dicta ſymptomata cum narraſſet, primò hila-

ritatem animi, quantum poſſibile, commendavi, ſequentemque mixturam dedi.

℞. Aq. ex flaved. cortic. citri deſtill.
Puleg. ana ℥iß.
Majoran. nobil.
Vit. compoſit. p. 516. & 517. deſcript. ana ʒvj.
Spir. contra præcord. anxiet. p. 258. tradit. ʒij.
Salis armoniac. gutt. xv.
Sal. volat. ſuccin. ℈ß.
Tinctur. croc. ʒj.
Laud. opiat. gr. j.
Syrup. è ſucco foliorum card. bened. parat. ʒvj.
MS.

De hâc mixturâ ſingulis vel alternis horis cochleare, ac circa ſextam veſpertinam ſequentem pulverem diaphoreticum antifebrilem aſſumſit, blandèque indè ſudavit.

℞. Bezoard. mineral.
Sal. armoniac.
Volatil. ſuccin.
Croci optim. ana gr. v.
Rad. contrayerv. ℈ß.
Ol. ex flavedine recentium corticum citri deſtillat. gutt. ij.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

Poſt hujus pulveris mixturæque tertiam aſſumptionem & uſurpationem, febris & præcor-

cordiorum anxietas, ſuffocatioque hypochondriaca propemodum evanuêre; quare nulla quoque amplius uſurpare voluit medicamenta: aſt curationis loco incidit in graviorem præcordiorum anxietatem & ſuffocationem hypochondriacam, appetitusque totalem abolitionem, iterum accerſitus eandem mixturam jam traditam exhibui tali cum ſucceſſu ut intrà ſeptimanam, præter menſtruorum ſuppreſſionem, febrem quotidianam aſt minorem & appetitus abolitionem, denuò curatam putaret; menſtrua provocandi, febrem tollendi, appetitumque abolitum excitandi gratiâ ſequens vinum medicatum laxans præſcriptum, per tres circiter ſeptimanas vel paulò ulterius uſurpavit, febrisque evanuit, appetitusque ac menſtrua rediêre, præterquam quod bis terve pulverem p. 292. traditum aſſumſerit.

℞. Rad. gentian. ℥ß.
Zedoar.
Acori
Angelic. ana ʒij.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil. ana M. j.
Senn. ſ. ſt. ℥j.
Summit. abſinth. M. j.
Bacc. laur. ʒiij.
Cardam. min. ʒij.
Cinam. acut. ℥ß.
Croci optim.

Tart. vitriolat. ana ℥ij.

Conciſa atque craſſè contuſa indantur cantharo lapideo, vel vitro, affundanturque

Vin. gallic. pint. v.

Poſt ſufficientem digeſtionem uncias duas ac ſubindè tres pro doſi (inſtillatis prius de ſequenti guttulis duodecim) uſurpavit, ac ſemper indè poſt levem ſudorem quotidiè ſemel bisve alvum depoſuit, ac curata poſtmodum fuit.

♃. Spir. *contra præcord. anxietat.* mox citat. ℥ß.

Sal. armoniac. *aromat.* p. 356. & 357. tradit.

Ol. ex flaved. cort. recent. citri deſtill.

Menth. criſp. ſtill. ana gutt. xx.

MS.

6. *Fluxus hepaticus vulgò dictus* qui nihil aliud (juxta plurimos *Medicos*) eſt quam apertio arteriarum ſplenicarum, quibuſdam hæmorrhoidalium ſuperiorum, quem à ſero copioſo ſanguini admiſto vaſaque relaxante deducunt *plurimi Medici*: conveniunt ergò hoc in affectu ſerum minuentia medicamenta, quæ inter excellunt ἱδρωτικοὶ & διαφορητικοὶ in formâ ſiccâ imprimis exhibita, roborantibusque ſubauſteris mixta.

7. Hy-

7. *Hydropis ſpecies omnes* teſte *Valeriolâ* & *Horatio Reſero apud Scholtzium* qui varios anaſarcâ & aſcite laborantes ſolis ſudoriferis curarunt; ſudorifera enim utplurimum quoque ſunt diuretica, imò ſæpius obſervavimus, ἱδρωτικά exhibita ſudores ſi non provocarent urinas maximâ in quantitate provocaſſe, minuunt quoque ſerum ſanguinis quam maximè, obſtructionesque aperiunt, à quibus obſtructionibus præſertim gravibus & contumacibus utplurimum hydrops exoritur, ut docuit *Lazarus Riverius lib. xj. cap. vj. de hydrope p. m.* 43. imprimis ergò conveniunt, reliquis medicamentis non neglectis, ἱδρωτικά & διαφορητικά quia ſerum qualitate quantitateque peccans alterant & per ſudores vel urinas expellunt, vaſaque omnia interna corroborant, ſicque novam ſeroſorum humorum productionem prohibent.

8. *Febres continuæ & intermittentes omnes*, verum in illis blandè agendum, ſudorifera enim vehementiora obſunt omnia ſemperque, natura ducenda non verò cogenda, *omnia ſpontè fluant, abſit violentia rebus*: ſudores namque febrem utplurimum finiunt præſertim ſi in diebus decretoriis exoriantur, quare optimi & ſaluberrimi citiſſimèque febrem ſedare cenſentur illi ſudores qui decernentibus diebus contingunt, qui ſæpiſſimè febrem ex toto finiunt, ut legimus apud *Hippocratem lib. de judica-*

dicationibus in principio p. m. 438. & *prænotion. text.* v. *p. m.* 451. ut & *aphor.* 36. *ſect.* iv. ſudores, *inquit* SENEX, febricitantibus boni, qui manare cœperint die tertio, quinto, ſeptimo, nono, undecimo &c. ii enim ſudores morbos judicant, natura igitur febres per ſudores materiam peccantem expellendo quia curat, meritò ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ in febribus curandis laudantur, quæ enim educere oportet, quò maximè vergunt eò ducenda, per loca convenientia, docuit Venerandus SENEX *aphor.* 21. *ſect. j.* & *aphor.* 25. *ejuſdem ſectionis*, ſi, qualia oportet purgari, purgentur confert, & facilè ferunt: ſudorifera blanda aſt non omnia ac ſingula ſed pro ratione morbi, materiæque peccantis diverſitate diverſa: præterquam quod in eo naturam hac ratione utplurimum materiam febrifugam expellendo febrem curantem imitentur; ſimul quoq; nimium rareſcentem vel efferveſcentem ſanguinem vel condenſando vel compeſcendo, omnemve acredinem vel temperando auferendove, vel halituoſo-flatulentum diſcutiendo, ortumve illius præcavendo, humoresve qualitate peccantes alterando, corrigendo, obſtructionesve tollendo, pituitoſos viſcidos nempè humores ſolvendo, attenuando, incidendove, acidioremve vel auſteriorem humorem temperando, bilemve acriorem vel ſolito plus oleoſam &c. alterando, & per conſe-

quens

quens vitioſam efferveſcentiam emendando; ſudores provocant febresque utplurimum citò tutò, & jucundè curant, tolluntque.

9. *Peſtis*, ac *plerique morbi acuti ac maligni*; *variolæ*, *morbilli &c.* teſte *Palmario de febribus malignis & peſtilential. cap.* 12. *&* 23. & *Quercetano lib.* 11. *de peſte cap. viij.* nec non *Ambroſio Paræo de peſte lib. xxj. cap. xxij.* ut & *Fuchſio inſtitut. medicar. ſect.* III. *cap. xxvij. &c.* quare quoque *Thomas Jordanus in ſuâ exercitatione de iis quæ circa febrem peſtilentem apparent tract.* 2. *phæn. capite ultimo* dixerit, *copioſum* in peſte per univerſum corpus *ſudorem* ſparſum (ſi nempè die judicatorio ſeſe oſtentarit) tanquam *unicam* & *ſecuriſſimam* hujus morbi *eſſe medelam*, præcipua ergò, *ſi non unica*, ἱδρωτικά acida vel ſubacida ſanguinem ſimul condenſantia &c. & alexipharmaca vel alexiteria in peſte curandâ tutiſſima ſunt medicamenta; neutiquam enim in peſte quâ peſte conveniunt purgantia; ut ſuprà *p.* 317. *&* 318. §. 14. probatum ſatis ſuperque, non enim in quantitate aſt quidem in ſummâ qualitate peccante peſtis cauſam conſiſtere ubique jam ſatis probatum exiſtit, & unusquisque non difficulter ex ſymptomatibus concurrentibus certò concludere valet, vera quoque *Hippocratis* regula *aphor.* 21. *ſect. j.* tradita, nempè quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda, *aſt nota*, *per loca con-*

venientia; in peſte etenim humores qualitate ſummâ peccante infecti educendi neceſſariò, aſt non per inferiora nempè per cathartica medicamenta, etſi aliquandò eò vergant humores qualitate illâ peccante affecti, non enim per loca convenientia à naturâ expelluntur, dyſenteria namque ſæpiſſimè, ſi non ſemper, lethalis tum excitatur, alio ergò modo aliâque viâ educendi; non quoque per venæſectionem, ſanguis etiamſi per nares ſubindè expellatur, plerumque enim hæmorrhagia narium in peſte lethalis exiſtit, nemo quoque, quod ſciam, hiſtoriam peſtis per narium hæmorrhagiam ſpontè factam curatæ narrat, non ergò & venæſectio convenit, nam non niſi vires tùm tolleret, quæ ſi non hic, nullibi quoque conſervandæ, viruſque vel adhuc ſanguini nondum mixtum vel à naturâ propemodum jam ſeparatum & in externis hærens intus, ut ita dicam, raperet, naturamque ab opere retraheret, ſicque ægrotantem non niſi de medio tolleret; præterea, quis concipere valet acre quid in qualitate tantum conſiſtens per venæſectionem aut purgationem poſſe tolli, conveniunt ergò ac ſummè neceſſaria ſunt acredinem illam ſummam alterantia per ſudores ſimul expellentia medicamenta; quidam verò & vomitoria in peſte maximè & ſummoperè extollunt laudantque, perque vomitoria in principio nempè peſtis invaſionis exhibita plurimos

mos peſte correptos ſanatos curatosque teſtantur; hicque locum convenientem, & quò natura ſæpiſſimè vergit, inveniſſe putant: concedimus vomitoria conducere poſſe in peſte quandò nempè æger ſtatim à cibo peſte corriperetur & eodem tempore *Medicus* eſſet accerſitus, vel quandò ventriculus pituitâ copioſâ eſſet obſeſſus, non quod vomitoria peſtem quâ peſtem curent, ſed ulteriori curationi viam præbeant, ut eò facilius celeriusque ἰδρωτικά alexiteria exhibita in actum deducantur: ſicque ſummâ acredine peccans venenum peſtilentiale alterando & corrigendo ſimul per ſudores expellatur: Negamus verò peſte quâ peſte affectos tantum per vomitoria fuiſſe curatos; utplurimum enim graviſſimum & curatu difficillimum ſymptoma in peſte vomitus eſt; ſi locus eſſet conveniens, eò vergente naturâ, peſte affecti hac ratione & ſpontè curarentur; aſt quiſnam hoc obſervavit? per aquea affatim hauſta, acre illud virus diluendo, temperantia perque diureſin excreta vel ſudores ſpontè vel artè productos, peſte correptos fuiſſe perſanatos, ubique ferè legitur; concludimus ergò cum *Thomâ Jordano in ſuâ exercitatione de febri peſtilenti tract. 2. cap. ultim. mox citato*, ſudorem per acida ſanguinem coagulantia ſudorifera provocatum unicam & ſecuriſſimam peſtis eſſe medelam.

10. *Men-*

10. *Menſtruorum ſuppreſsio, à frigore externo*, vel *pituitoſis viſcidis auſterisve* vel *acidis humoribus, producta*: non verò ea; quæ ſequitur febres graviſſimas, maximasve hæmorrhagias &c. perperam enim ageret qui ἱδρωτικά menſtrua provocandi gratiâ tum exhiberet; debito ergò tempore adhibenda diaphoretica & ſudorifera blanda in menſtruorum ſuppreſſione, nempè cum à frigore externo, pituitoſisve &c. humoribus ſit exorta; tumque quam maximè proſunt (cæteris videlicet non neglectis) quia ἱδρωτικά & διαφορητικά plerumque ſunt vel aperientia volatilia, vel calefacientia, vel incidentia attenuantiave, vel ſale volatili oleoſo prædita auſteros acidosve humores tutò jucundèque corrigentia, ſicque peccantibus humoribus ſublatis correctisque, viisque hac ratione apertis, facilè & brevi ſubindè menſtruorum dicta ſuppreſſio tollitur curaturque, nam ſublatâ cauſâ tollitur plerumque effectus: hæc confirmata vide ſis BENEVOLE LECTOR in ſequentibus hiſce duabus hiſtoriis.

Mulier quædam triginta quatuor annos nata, trium liberorum mater, pituitoſa, menſtruorum purgationem habens, frigidiſſimum aëra ſubiens circa veſperi incidit primò in levem capitis mox & totius corporis dolorem gravativum, circa horam duodecimam nocturnam tuſſim catarrhalem graviſſimam, manè

in

in menſtruorum ſuppreſſionem, imò talem ut ne guttulam quidem ſanguinis menſtrui poſteà excreverit; circa meridiem accerſitus valdè tuſſientem phlegmataque pauca ſubſalſa excernentem, leviterque febricitantem, ac de capitis totiusque corporis dolore gravativo, ac menſtruorum omnimodâ ſuppreſſione conquerentem inveni; quare primò hauſtum p. 503. & 504. deſcriptum pro duabus doſibus, dimidiam hujus partem ſtatim nempè & veſperi alteram aſſumendam exhibui, undè optimè quoque ſudavit, ac capitis totiusque corporis dolor gravativus ferè evanuit; tumque de ſequenti maſſâ pilulari, nobis in frequenti uſu, duas bis quotidiè aſſumſit, ac minus poſteà tuſſivit, & phlegmata paulo craſſiora aſt minus ſalſa excrevit.

℞. Rad. helen.
Irid. florent.
Alth. recent. ana ℥ß.
Sem. hyoſcyam. alb.
Succ. glyzirriſ. ſolut. & inſpiſſat.
Opii in ſ. q. ſpiritus vini ſolut. & inſpiſſat.
Myrrh. rubr. ana ʒvj.
Thur. maſcul. ʒv.
Caſtor. optim. ʒj.
Flor. benzoini
Croci optim.

Styrac.

Styrac. calamit. ana ℥iij.

F. omnium pulvis ſubtiliſſimus, ex quo cum ſ. q.

Syrup. papav. errat.

F. Maſſa. Ex ſcrupulo uno fiant pilulæ ſex octove.

Poſtquam octo, ni fallor, pilulas aſſumſerat, nihil ferè tuſſivit, tumque adhuc hauſtum ſupradictum in duabus vicibus aſſumſit, ac menſtrua intra quatriduum iterum rediêre, nullaque alia medicamenta præter ſpiritum ſalis armoniaci aromaticum, p. 356. & 357. deſcriptum, ter quotidiè ad guttulas duodecim cum vino uſurpavit, ac brevi convaluit.

Mulier quadraginta propemodum annos nata, melancholica, alvo adſtrictâ plurimum laborans, cruda ſubacida auſtera, ut poma pyraque, ac ribeſia immatura, poſtquam avidè diuque uſurpaſſet, incidit in præcordiorum primò anxietatem, ventris dolorem jam pungentem jam contorquentem imprimis in latere ſiniſtro affligentem, mox menſtruorum ſuppreſſionem, corporis gravitatem, appetitus abolitionem, capitiſque & cervicis dolorem rodentem & quandoque quaſi perterebrantem: poſtquam per menſem circiter jam hujus jam illius conſilio varia medicamenta antihyſterica imò & purgantia fruſtrà uſurpaſſet, gravem in animi mœrorem incidit, ac brevi in ſuffocationem hypochondriacam talem,

lem, ut ſæpius quoque animi deliquium paſſa fuerit; accerſitus, ac dicta ſymptomata cum narraſſet, ſequentem primò dedimus mixturam ingratam

℞. Aq. ex flaved. cortic. citri deſtillat.
Puleg. ana ℥iij.
Vit. compoſ.
Spir. antiſcorbut. p. 417. præſcript.
Contra præcordiorum anxietat. p. 258. deſcript. ana ℥ß.
Salis armon. aromatic. p. 356. & 357. tradit. gutt. xx.
Tinctur. croci ʒij.
Laud. opiat. gr. ij.
Sal. volatil. ſuccin. gr. xv.
Syrup. arthemiſ. ℥j.
MS.

De hâc mixturâ quater de die tria aſſumſit cochlearia, ac cervicem oleo ſuccini rectificato cum pauco levamine inunxit, poſtque tertiam hujus mixturæ reiterationem nec animi deliquium nec ſuffocationem hypochondriacam amplius paſſa fuit; intrà ſex ſeptemve dies quia alvum non niſi ſemel deponeret ſequens præſcripſi clyſma

℞. Rad. alth. ℥ß.
Fol. malv.
Rutæ
Flor. chamomill. ana M. j.
Baccar. laur.

Sem.

Sem. cumin.
Fœnic. ana ℥iij.
Conciſa atque contuſa coq. in ſ. q. aq. commun. in colatur. ℥viij. diſſolv.
Electuar. de bacc. laur.
Diacatholic. ana ʒvj.
Sal. gemm. ʒß.
Ol. flor. chamom. ℥ß.
MS. F. Clyſter, pro fœminâ.

Poſt injectum hunc clyſterem bis alvum depoſuit, cum ventris doloris contorquentis pungentisque levamine, quare ſingulis triduis quatriduisve clyſma fuit reiteratum: mixturam poſteà paulò mutatam ſequentem tum dedimus.

℞. Aq. ex flaved. cortic. citri deſtillat.
Folior. rutæ
Rad. angelic. ana ℥iß.
Spir. diaphoret. alexipharm. p. 487. & 488. deſcript.
Contra præcord. anxiet. ana ʒvj.
Sal. armoniac. aromat. gutt. xx.
Antiſcorbut. ſæpius citat.
Tinctur. diaphoretic. p. 495. & 496. tradit. ana ʒiij.
Croci ʒij.
Sal. volatil. ſuccin. gr. xv.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. de arthemiſ. ℥j.
MS.

Qua-

Quater quoque quotidiè de hâc mixturâ tria cochlearia uſurpavit, blandèque indè ſemper ſudavit, omniſque corporis gravitas, & præcordiorum anxietas evanuit, appetituſque parum rediit, aſt menſtruorum fluxus nondum ſequebatur; quare ter, præter hanc mixturam diaphoreticam, quinque pilulas de *maſſâ pilulari p.* 290. *&* 291. *deſcriptâ* uſurpavit, ac ter alvum blandè indè depoſuit, poſtquam hæc uſurpaſſet non niſi *vino medicato ibidem tradito*, & mixturâ ultimâ per duas circiter ſeptimanas fuit uſa, & menſtrua rediêre, ac curata fuit.

11. *Scorbutus*, quam maximè hoc in affectu διαφορητικῷ aſt blanda, non verò vehementiora, & quidem ſpecifica conveniunt; ſint diaphoretica antiſcorbutica volatilia oleoſa & ſpirituoſa humores pituitoſos viſcidos blandè incidentia, acidioreſque vel auſteriores corrigentia & alterantia; bilemve acriorem craſſioremve, vel ſalivam ſalſiorem continuò deglutitam temperantia, &c. hac enim ratione non tantum humores peccantes, *tutò* & *jucundè* alterantur & corriguntur, verum etiam glandularum cæterarumque partium obſtructiones *citò* quandoque aperiuntur, ſymptomataque tolluntur: plurima quoque ſi non omnia antiſcorbutica medicamenta volatilia & ſpirituoſa exiſtunt.

12. *Quæcunque inflammationis internæ*, ut

pleuritis, angina, &c. *vel externæ ſpecies*, ut eryſipelas, &c. hac namque methodo *tutiſſimè*, imò & *citiſſimè* inflammationes curantur ac tolluntur: nec mirum, ἱδρωτικὰ enim & διαφορητικὰ quæ hiſce in caſibus præſcribuntur & uſurpantur plerumque ſpirituoſa volatilia pituitam viſcidam tenacemque à frigore externo &c. coagulatam, obſtructionesque excitantem incidunt, attenuant, aperiuntque; humoresque ſtagnatione acriores, ſpiritibus nempè animalibus quodammodò avolantibus, (aquæ enim ſtagnantes facilè putreſcunt) redditi corrigunt, temperant, alterantque; ſicque citò, tutò, & jucundè graves periculoſasque inflammationes à frigore externo imprimis excitatas brevi quandoque curantur; en eâ de cauſâ ſequentem obſervationem

Juvenis quiſpiam vigeſimum tertium circiter agens annum, pituitoſus, poſt maximum calorem ſudoremque multum ex itinere tempore æſtatis contractum, frigidiori aëri ſe expoſuit cereviſiamque frigidam avidè hauſit, ſtatimque iterum ambulavit, aſt poſt horam circiter ingentem lateris ſiniſtri dolorem punctorium ac faucium titillationem ac brevi quaſi conſtrictionem, tuſſiculam, reſpirationemque difficilem obſervavit, quare in itinere accelerans domum tandem rediit; tumque præ lateris ſiniſtri dolore punctorio vix reſpirare ac tuſſire poterat; quare ſtatim Chirur-

gum

gum accerſivit, & venæ ſectionem mox inſtituendam voluit, poſt venam ſectam quoddam levamen quoad fauces & dolorem lateris ſiniſtri punctorium obſervavit, aſt circa mediam noctem in ſummum capitis & brevi totius corporis dolorem gravativum, & circa ſeptimam matutinam in faciei grave eryſipelas œdematodes incidit; quare accerſitus ſequentem mixturam dedi

℞. Aq. flor. ſambuc.
Hyſſop. ana ℥iij.
Prophylact. p. 485. & 486 deſcript. ʒvj.
Theriacal. p. 483. & 484. tradit. ℥ß.
Antim. diaphor.
Ocul. cancr. ana ʒß.
Spir. ſal. armon. gutt. x.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. è ſucco papav. errat. expreſſo parat. ℥j.
MS.

Singulis duabus horis tria de hâc mixturâ aſſumpſit cochlearia undè in principio levis, mox copioſus ſecutus fuit ſudor; tuſſis quia ſubindè admodum moleſta erat, octo dedi pilulas *de maſſâ pag.* 557. *&* 558. *deſcriptâ*, de quibus manè & veſperi duas tali cum ſucceſſu uſurpavit, ut poſt biduum non tuſſiverit amplius, multaque phlegmata ſanguino-

 lenta

lenta excreverit; poſtque tertiam hujus mixturæ reiteratæ uſurpationem nec capitis nec corporis gravativum nec lateris ſiniſtri punctorium dolorem obſervaverit amplius; externè faciei non niſi decoctum florum ſambuci, cum pauxillo vini ſpiritus impoſuit, ac intra quatriduum curatus fuit: huic obſervationi libet & ſequentem caſum adjungere,

Puella quædam ſextum decimum jam agens annum noctu ſubitò expergefacta poſt leve per totum diſparſum corpus frigus incaluit, manè ſurgens de capitis dolore gravativo, præcordiorumque anxietate imò & compreſſione, ventris duritie, alvo adſtrictâ, appetituque proſtrato valdè conquerebatur, quare purgans hujus vel illius conſilio aſſumſit, undè optimè alvum depoſuit: attamen ſymptomata ingraveſcebant indies, imò quicquid poſteà per ſex ſeptemve ſeptimanas tollendi curandique hæc ſymptomata gratiâ uſurpaverit, nihil omninò profeit, ſicque per tres menſes decubuit, ac valdè debilis ac macra fuit reddita; circa quartum verò menſem de dolore lateris ſiniſtri punctorio ingenti, tuſſi moleſtiſſimâ ac reſpiratione difficiliori vehementer conquerebatur, quare *Chirurgum* quendam vocavêre, qui pleuritidem eſſe judicavit quare & venæ ſectionem inſtituit & mixturam antipleuriticam ipſi dedit, cujus quoque beneficio à pleuritide fuit liberata, remanente difficiliori

reſpi-

reſpiratione, quare varia jam hujus jam illius conſilio non ſine fructu uſurpavit, curata enim intrà tres ſeptimanas à difficiliori reſpiratione fuit; poſt hujus curationem tuſſis ſicca ipſi invaſit quæ nullis medicamentis ferè ſuperari poterat; continuò itaque tuſſiendo decumbens iterum in pleuritidem acrius tamen & vehementius affligentem incidit, quam nec venæ ſectione nec ullis aliis medicamentis antipleuriticis tollere ac curare poterat dictus Chirurgus: evenit tamen decimo undecimove à pleuritidis hujus ultimæ invaſionis die, ut ſubitò omnis dolor punctorius, tuſſisque evanuerit, nullaque phlegmata ſanguinolenta nec etiam alia excreverit, nullumque poſteà obſervaverit dolorem: ſicque per ſex, ni fallor, ſeptimanas decubuit, ac de nullo ſymptomate, præterquam de aliquâ reſpirationis difficultate querebatur; interim tam macra facta ut non niſi oſſa cute ſolummodò, non verò carne veſtita, quis conſpicere poſſet; febris poſteà gravior indies reddita, tumque de dolore primò gravativo dein & punctorio circa quintam & ſextam coſtam ſub mammillâ ſiniſtrâ conqueſta fuit, parentes nihil haſce querelas pendentes, quare magis magiſque quotidiè ſortem ſuamdeploravit ac brevi poſteà levem obſervavit tumorem, qui intrà quatriduum ſpontè fuit diſruptus, ac tanta ſeroſi puris quantitas effluxit, quæ tres pintas ſuperabat; quare Chi-

rurgum meque vocavêre, tumque ultrà decem ſeroſi puris unciæ ſpontè ferè effluxêre, multusque ſpiritus per foramen apertum & in exſpirando & inſpirando tranſiit; externè quid propriè applicatum & adhibitum fuerit è memoriâ excidit, internè verò non niſi ſequens decoctum quater quinquiesve ad unciam unam vel alteram, ut & ſequentem mixturam cardiacam cochleatim uſurpavit

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iv.
Rad. glyzirriſ.
Polypod. quercin. ana ℥iſs.
Fol. ſcabioſ.
Conſolid. Sarrac. ana M. j.
Flor. papav. errat. M. ſs.
Paſſul. major. ab arillis mundat.
Coq. in ſ. q. aq. decoct. hord. in colatur. unciis XL diſſolv.
Syr. papav. errat.
Hyſſop. ana ℥iſs.
Balſam. ſulphur. aniſat. gutt. x.
MS. pro apozemate.

℞. Aq. hyſſop.
Meliſſ. ana ℥iſs.
Cinamom. ʒvj.
Spir. nitri dulç. ℈ſs.
Laud. opiat. gr. ij.
Balſam. ſulphur. aniſ. gut. iiij.
Confect. alkerm. ʒiſs.
Syr. papav. errat. ʒvj.
MS.

Ho-

Horum medicamentorum beneficio quantitas ſeroſi puris quotidiè minor reddita, tandemque curata fuit, manet tamen macra, aſt hilaris vivit.

13. *Scabies, omneſque cutis efflorescentiæ, & exanthemata*: ut maculæ aut puſtulæ rubræ, nigræ, lividæ, pallidæ, flavæ, pellucidæ &c. cum vel ſine pruritu affligentes: nam quo natura vergit eò ducenda per loca convenientia; conveniunt ergò quam maximè (cœteris tamen non neglectis) ἱδρωτικά & διαφορητικά, (*aſt nota*: ſint ſpecifica hunc illumve peccantem humorem ſimul corrigentia & alterantia, citior enim ac jucundior tum ſemper erit curatio) medicamenta, quia ſimul & humorem peccantem tum temperant ac per cutis poros educunt; quæ dicta abundè probata inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Bartholomæum Montagnanam, Hieronymum Mercurialem & Samuelem Hafenrefferum de affectibus cutaneis*; & *Zacheum à Puteo de pruritu* nec non *Thaddæum Hagecium de ſcabie*: qui unanimiter ſudorifera & diaphoretica imprimis humorem peccantem ſpectantia in omnibus ferè cutis affectibus ſummoperè extollunt.

14. *Arthritis*, omneſque articulorum dolores (ut iſchiadicus dolor, podagra, chiragra &c.) qui fiunt ab humoribus acidis, auſtero-acidis, vel ſalſo-lixivioſis &c. utpote

qui humores feliciſſimè ſudoriferis & diaphoreticis præſertim blandis, ſpirituoſis, volatilibus oleoſis &c. opiatis mixtis non tantum educuntur, verum quoque & hiſce ſimul eorum acrimonia acida, auſtero-acida, &c. temperatur, dolores, vigiliæque tolluntur: optimè monuit *Crato apud Scholtzium Conſil.* 24. inquiens; in arthritide procul dubio augebitur paroxyſmus, & provocabitur, ſi in eo ſudor detineatur, & reliquiæ humoris ſeroſi in venis non diſcutiantur: & contrà brevior fiet paroxyſmus, ſi per ſudorem ſerum diſcutiatur; quare quoque *Gabelchoverus Centur. iv. curat. annot.* 31. dixerit, ſudoris evocationem præmiſſis univerſalibus in curandis articulorum dolore laborantibus, admodum eſſe tutam: optimè ergò *Guilhelmus Fabritius Hildanus obſervat.* LXXXIII. *Centur. v. p. m.* 472. *&* 473. monuit & ſæpiſſimè cum in ſemetipſo tum etiam in aliis expertus refert, ſudorem omnium præſtantiſſimum, promptiſſimum & ſecuriſſimum in arthritide omnique articulorum dolore eſſe anodynum: aſt, *nota*, blandis non verò vehementioribus ſudoriferis excitatum ut optimè Idem monuit *in tractatu ſuo de lithotomiâ veſicæ cap.* 3. *omnia ſpontè fluant, abſit violentia rebus*, non enim tantum arthritidem curant ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ, verum & illam præcavent teſte *Daniele Sennerto Capite ſeptimo de arthri-*

arthritide: en eâ de cauſâ ſequentem caſum.

Vir quiſpiam quadraginta ſeptem circiter annos natus, pituitoſus, catarrhis acribus jam in pulmones delabentibus tuſſimque graviſſimam excitantibus; jam in articulos pedum depluentibus doloremque ibidem atrociſſimum producentibus ſæpius, imprimis tempore verno, vexatus; poſt inſolitos majores labores incaluit vehementer, quare & frigidam, ſitim caloremque tollendi cauſâ, cereviſiam avidè hauſit, undè maximus ſudor per totum corpus diffluens brevi fuit ſecutus; flocci tamen hunc ſudorem pendens, ſicque prædictos labores iterum aggrediens incidit in motus brachii ſiniſtri quandam impotentiam, brevique & dolorem gravativum, mox & capitis ac nuchæ dolorem atrocem; quare ſtatim domum petiit & confeſtim lecto calefacto ſe contulit; aſt incaleſcere incipiens tuſſis graviſſima mox excitata fuit, imò & circa mediam noctem ingens dolor pedes manusque affligens exortus eſt; ſummo manè accerſitus ſequentem bolum diaphoreticum mox exhibui

℞. Electuar. diaphor. p. 488. & 489. deſcript. ℥iß.
Antim. diaphor.
Gumm. guajacin. ana gr. xv.
Croc. optim. gr. vj.
Ol. majoran. nobil. gut. j.
MS. F. bolus.

Poſt hujus boli aſſumptionem intrà horam copioſus, levi tamen cum levamine, ſecutus fuit ſudor; circa meridiem rediens febricitantem vehementerque tuſſientem inveni; quare & octo dedi pilulas de *maſſâ* p. 557. & 558. traditâ, quarum duas ſtatim, veſpertinoque tempore iterum duas, bolumque reiteratum pomeridiano tempore denuò uſurpavit, blandèque indè ſudavit, omniſque capitis & manuum dolor evanuit, minuſque poſteà tuſſivit, multaque phlegmata minus ſpumoſa ac ſalſa aſt magis craſſa excrevit; manè rediens de nullo conquerebatur ſymptomate præterquam de podagrico dolore, retulitque ægrotantis uxor intrà triduum alvum non dejeciſſe maritum, quare ſequentem præſcripſi clyſterem,

♃. Rad. alth. ℥ß.
Fol. malv.
Chamædr.
Chamæpith. ana M. j.
Flor. ſtœchad. arab. M. ß.
Sem. petroſelin.
Carui
Fœnicul. ana ʒiij.
Conciſa atque contuſa coq. in ſ. q. aq. commun. in colatur. ℥viij. diſſolv.
Electuar. diaphœnic. ℥iß.
Ol. liliór. alb.
Mellis virgin. ana ℥ß.
MS.F. Clyſter pro viro.

A quo injecto clyſmate bis alvum multis cum flatibus depoſuit; tumque ſequens decoctum quo ter quotidiè ad uncias duas treſve aſſumſit, præſcripſi, externèque hoc anodynum cataplaſma imponi curavi

℞. Rad. alth. ℥j.
Fol. hyoſcyam. M. iß.
Becabung.
Salv.
Primul. ver.
iv. arthetic. ana M. j.
Summit. abſinth. M. ß.
Bacc. junip. ℥j.
Conciſa atque contuſa coquantur in ſ. q. lactis vaccini vaſis clauſis, per horam unam atque alteram; colaturæ add.
Mic. pan. alb.
Farin. ſem. lin. ana ℥iij.
Croc. optim. ʒj.
Camphor. ℈ß.
Miſc. & fiat cataplaſma calidè applicandum.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iij.
Saſſafras
Cortic. lign. guajac. ana ℥iß.
Rad. filic. ℥ij.
Herb. chamædr.
Chamæpith.
Fol. ſalv.

Pri-

Primul. ver. ana M. j.
Senn. ſ. ſtip. ℥ij.
Flor. lavendul.
Hypericon.
Stœchad. arabic. ana p. ij.
Bacc. junip. ℥iſs.
Sem. fœnic. dulc. ʒij.
Conciſa atque contuſa coquantur (vaſis optimè clauſis) in ſ. q. aq. commun. per ſex ſeptemve horas, in colatur. ℥xl. diſſolv.
Syrup. card. bened.
Papav. errat. ana ℥ij.
Aq. theriac. p. 483. & 484. tradit. ℥iſs.
Spir. nitri dulc. ʒj.
MS.

Poſt applicatum bisque terve reiteratum cataplaſma & uſurpatum decoctum (undè levis ſemper ſudor fuit ſecutus ſemelque quotidiè alvum depoſuit) omnis dolor evanuit, ac curatum ſe eſſe putabat: aſt poſt biduum triduumve ex catarrho acri in manum ſiniſtram depluente chiragra graviſſima & maximè doloroſa fuit producta, quam cataplaſmate prædicto neutiquam poterat ſuperare ægrotans, quare me iterum vocarunt, decoctumque reiterandum neceſſarium duxi, locoque hujus cataplaſmatis ſequens (cujus vi mirabilia in chiragrâ podagrâque, quibus maximè diuque quon-

quondam affligebatur *optimus noſter* P. M. *Parens*, vidi ac obſervavi quoque in aliis) impoſuêre, aſt nihil indè levaminis ſentiit,

℞. Therebinth. venet. optimè lot. ℥iij.
Smegmatis AMSTELODAMENS. ℥ß.
Vitell. ovor. no. iij.
Salis optimè contuſ. imò & lævigat. ʒij.
Croci optim. ʒj.
F. diu conquaſſando & miſcendo unguentum, ſuper charta bubula polita pumiceque complanata extendendum:

Propter vigilias catarrhosque acres adhuc depluentes veſperi exhibui granum laudani opiati, undè non niſi per horam circiter dormivit, ſequenti nocte duo aſſumſit laudani opiati grana minusque quievit; tumque poſteà rediens ſequens præſcripſi

℞. Sem. papav. alb.
Hyoſcyam. ana ʒij.
Opii thebaic. ſpiritu vini diſſoluti parumque inſpiſſat. ʒß.
Ol. papav.
Unguent. populeon. ana ℥iß.
Ceræ q. ſ.
Miſceantur exactè, & fiat linimentum calidè illinendum:

Poſt ſecundam hujus linimenti inunctionem omnis dolor evanuit, ac ſemper ferè incipien-

cipientem articulorum dolorem huc uſque ſecundâ tertiâve hujus linimenti illinitione ſuſtulit.

15. *Lues venerea*, teſte *Joanne. Cratone*, *Ambroſio Paræo, Arnoldo Weickardo*, *Alexandro trajano Petronio*, *Gaſpare Torellâ*, *Petro Maynardo*, &c. qui omnes diaphoretica & ſudorifera calefacientia, ſerum minuentia ejuſque acrimoniam temperantia &c. unà laudant commendantque: verum violenter ſudores neutiquam provocandos monuit *Alexander Maſſarias lib. vj. de morbo gallico p. m.* 462.

Plures dantur morbi affectuſque, in quibus ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ conveniunt, aſt tantum præcipuos ab his illisve peccantibus humoribus oriundos jam numeravimus; tranſeamus ergo ad vetantes affectus morboſque, qui ſequentes imprimis exiſtunt:

Morbi, *&* Affectus *in quibus* ΙΔΡΩΤΙΚΑ' *&* ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ' *propriè dicta, imprimis vehementiora, non ita conveniunt,* ſunt

1. *Phthiſis*, ut docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de ſudoriſero p. m.* 66. hâc enim ratione, ſero humorum acrimoniam quodammodo temperante per ſudores expulſo, nimis acres redderentur humores, ſicque facilè febrium exacerbationes adaugerentur; vires tollerentur (quæ tamen hic aut nullibi con-

conſervandæ) vigiliæ majores excitarentur, &c. ſicque non niſi malo pejus adderetur: omnia enim ſudorifera fortiora ac vehementiora in phthiſicis ſemper noxia nobiſcum *Plurimi* obſervarunt PRACTICI, natura enim ducenda non verò cogenda: imò ſudores in phthiſicis ſpontè prodeuntes neceſſariò impediendos eſſe voluit *Joannes Walæus loco ſtatim citato*; quia, inquit, ita phthiſici ſudoribus continuis fermè diffluunt, & in tantum debilitantur, ut *Medicus* vel maximè neceſſum habeat viribus illorum ſuccurrere, & ſudores impedire: *dicta ſequens caſus ſatis confirmat*

Mulier quædam triginta circiter annos nata, poſt varia animi pathemata melancholica reddita, brevi de menſtruorum ſuppreſſione jam præcordiorum anxietate gravi, capitis dolore jam rodente jam gravativo circa nonam veſpertinam exacerbeſcente, tuſſi ex catarrho ſalſo-acri oriundâ, ac ſingulis matutinis de frigore ingenti in regione lumbari mox & reſpiratione difficiliori conquerebatur, quare accerſitus, primò ſingulis diebus bis, manè nempè & veſperi, duas pilulas *de maſſâ p.* 557. *&* 558. *deſcriptâ* uſurpandas dedi, ſequentemque mixturam exhibui, de quâ ſingulis tribus horis duo aſſumſit cochlearia

℞. Aq. majoran. nobil.
Hyſſop.
Fœnicul. ana ℥j.

Spir.

Spir. cortic. citri ℥iij.
Salis armon. aromat. p. 356. & 357. deſcript. gutt. xvj.
Antim. diaphor. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Tinctur. croc. ʒiß.
Syrup. papav. errat. ℥vj.
MS.

Poſt duocecim uſurpatas pilulas & tertiam hujus mixturæ reiterationem tuſſis, & præcordiorum anxietas, & reſpiratio difficilior frigusque matutinum in regione lumbari evanuêre, quare nulla alia medicamenta aſſumere amplius voluit:

Poſt menſem verò in gravem capitis dolorem gravativum brevique coryzam incidit, flocci tamen & dolorem & coryzam in principio pendens, ſicque per duas treſve hebdomadas afflicta, tuſſis moleſtiſſima ex catarrho ſalſo-acri, febrisque continua fuit exorta; quare me iterum accerſivit, ſtatimque ſequentem pulverem pro ſuffumigio præſcripſi, pilulasque mox dictas & citatas eodem modo uſurpandas dedi,

℞. Succin. alb.
Maſtich. elect. ana ʒj
MS. F. Pulvis craſſus.

Hiſce nihil omninò profecit, quare & ſpiritum ſalis armoniaci aromaticum dedi, de quo quater de die cum decocto ex glyzirriſâ, flori-

floribus papaveris erratici & hyſſopo parato guttulis decem cum ſucceſſu fuit uſa, manente tamen tuſſi febrique continuâ, quare varia multaque medicamenta, ut & ſequens apozema uſurpavit

℞. Rad. apii
Althææ
Ireos florentin. ana ℥vj.
Raſur. lign. guajac. ℥iß.
Fol. tuſſilag.
Hyſſop. ana M. j.
Flor. papav. errat. p. iij.
Sem. urtic. roman. ʒß.
Paſſul. major. ab arillis mund. ℥iv.
Conciſa atque contuſa coq. in ſ. q. aq. puræ in colatur. pint. iß. diſſolv.
Syr. jujub.
Card. bened. ana ℥iß.
Spir. nitri dulc. ℈ij.
MS. F. Apozema.

Curationis loco in graviorem poſtmodum tuſſim, majoremque febris continuæ exacerbationem indies incidit, quare ſequentem pulverem ter optimo cum ſucceſſu aſſumſit, febris enim exacerbatio tuſſisque poſteà fuêre minores;

℞. Ocul. cancr.
Bezoard. miner.
Croci optim. ana gr. vj.
Sacchar. perlat. ℈j.
MS. F. Pulvis.

Poſt

Poſt hujus pulveris aſſumptionem leviſſimus ſemper ſecutus fuit ſudor, ac phlegmata purulenta ſubſalſa aſt pauca excrevit; tandem omnia ac ſingula medicamenta quia nauſeam ipſi pariebant, intra ſex ſeptemve menſes nullis medicamentis fuit uſa; attamen conſanguinei cujuſdam conſilio ſequentem bolum ſudoriferum ter uſurpavit tali cum virium jacturâ, continuoque poſtpomodum ſponte effluente ſudore, ut jam jam moritura videretur

℞. Theriac. ANDROMACHI ℥ij.
Croci pulv. ℈ß.
Sal. card. bened. ℈j.
MS. F. bolus.

Hoc aſſumpto bolo ita per quatuor vel quinque horas ſudavit, continuusque ferè ſecutus fuit ſudor, & ita debilis ac macra fuit reddita, ut nullis corroborantibus nullisque ſudorem impedientibus medicamentis aut vires refocillari aut ſudores impediri potuerint, ſicque fatis tandem ceſſit.

2. *Febris hectica*, ut docuit *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ij. ſect. iv. cap.* 27. ſudorifera enim imprimis vehementiora plerumque calida exiſtunt, ſicque calidis calida adderentur; majorque corporis ariditas & calor moleſtior excitaretur; peccat quoque in febri hecticâ non tam humorum copia quam quidem eorum inopia ac acredo; ſudoriferis verò humorum copia, ſero per ſudores expulſo, plurimum dimi-

diminuitur, ac humorum acredo (temperante quodammodo liquore, nempè ſero, per ſudores diminuto) indies major & major redditur, ſicque non niſi febris major, calor & ariditas vehementior, ſitis intolerabilior, vigiliæ moleſtiores, corporisque colliquatio citior producitur.

3. *Melancholia*, ut legimus apud *Joannem Walæum in ſuâ medendi methodo titulo de ſudorifero p. m.* 62. melancholici enim humores ſudorifera vehementiora vetant omnia ſemperque; blandiora verò & ſpirituoſa oleoſa ſi ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ exiſtant maximè in melancholicis humoribus conducunt, alterant enim & corrigunt dictos humores quam feliciſſimè, ut hinc indè in obſervationibus traditis & adhuc tradendis ſatis liquet.

4. *Cacochymia*, ut IDEM *ibidem* docuit; hinc, inquit, magnum errant errorem, qui abſolutam & plenam cacochymiam, utpotè in hydrope, ſudoriferis, *nempè vehementoribus & non niſi illis*, expellere conantur: blandiora, ſpirituoſa ac oleoſa verò διαφορητικὰ in cacochymiâ maximè conveniunt, non quia cacochymiam per ſudores expellunt, aſt quia temperando, incidendo, alterant & corrigunt cacochymiam, ſicque correcta concocta ac præparata eadem purgante medicamento tutius jucundiusque (juxta *Hippocratem aphor.* 22. *ſect. j.*) educitur, curaturque: plura de cacochy-

cochymiâ & an per purgationem &c. educi vel per alterantia temperari & corrigi debeat, qui deſiderat, legat modò quæ dicta ſunt §. 19. p. 293. & 294.

5. *Morbi à crudis humoribus producti*, teſte *Galeno Comment. 2. in lib. j. Hippocrat. de morbis popular. crudis*, inquit, *& à crudis humoribus productis morbis*, nec proſunt ſudores, nec ſignum ſunt bonum; nam vel copiam denunciant humorum, vel virium infirmitatem: *vetant* enim crudi & inconcocti humores *ſudorifera vehementiora*; non verò ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ blandiora, ſpirituoſa, volatilia; indicant namque potius crudi humores ſpirituoſa &c. ſudorifera & diaphoretica; nam hiſce ſpirituoſis blandioribus ac volatilioribus medicamentis crudi humores morbique ab iis oriundi, citius ac jucundius tutiusque, quam ullis aliis, curantur ac tolluntur; imò ſi quæ ſint in rerum naturâ crudos humores alterantia, corrigentia, &, ut ità dicam, concoquentia medicamenta, reverà ſpirituoſa blandiora, volatilia hæc eſſe, *lippis ac tonſoribus ſatis notum eſt*: item *à frigidis viſcoſis humoribus oriundi morbi*, quia, inquit *Fuchſius inſtitut. medicar. lib. ij. ſect. v. cap. 27.* frigidis & à frigidis humoribus productis morbis non conveniunt ſudorifera (vehementiora ac potentiora) niſi vitio jam inclinante, quare etiam ſudores in febribus ſalubres judicantur, ſi diebus decre-

decretoriis erumpant, ut legimus apud *Hippocratem aphor.* 36. *ſect. iv.* nec mirum, vehementiora & potentiora ſudorifera talibus in morbis à frigidis & viſcoſis humoribus oriundis quod prohibeantur, nullam enim talibus in affectibus vi & potentiâ producti & expulſi ſudores utilitatem nullumque levamen adferunt, verum maximè debilitant, viresque auferunt; attamen ſi blanda, ſpirituoſa, oleoſa volatilia &c. ſint ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ, optimè juvant, viſcoſa tutò corrigunt, blandèque calefaciunt, humoresque frigus &c. producentes jucundè alterant, ſicque citò, tutò & jucundè hiſce dictis humoribus vel indè productis morbis laborantes curantur.

6. *Morbi ſinguli ac omnes, qui à ſolâ humorum, vel humorum ſimul acrium inopiâ & paucitate exoriuntur:* non enim aridis corporibus, ſiccis morbis, humoribus nempè vel caliditate vel acredine exſiccatis ſudorifera *potentia* exhibenda, docente *Fuchſio loco ſtatim citato*, nam ſudoris materia non niſi ſanguinis ἰχὼρ & ſeroſitas eſt ut *Joannes Baptiſta Montanus tractat, de febre ſanguinis*, & *tom. j. conſultat. medic.* 154. probavit, quæ ſanguinis ſeroſitas humorum acredinem &c. diluendo quodammodò adhuc temperans, magis magisque per ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis vehementiora & frequentiora educitur, expellitur ac diminuitur; quare quoque SENEX *lib. ij. de*

 diatâ

diætâ text. xxxvj. §. 5. p.m. 232. dixerit, ſudores omnes exeuntes ſiccare & attenuare, cum corpus humore deſtituatur; ſicque vel tabes vel atrophia, &c. facilè hâc ratione excitaretur, de quibus vide ſis ea, quæ dicta ſunt circa purgantia in tabe & atrophiâ exhibita p. 314. & 315.

HOMINES, *in quibus* ἹΔΡΩΤΙΚΑ' & ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ' *imprimis blandiora cum ſucceſſu præſcribi poſſunt*, ſunt

1. *Pueri*, ut teſtatur *Hieronymus Mercurialis de morbis puerorum lib. ij. cap. j.* ſcatent enim ſeroſis aquoſisque humoribus, ut ſatis ex eorum ſalivatione continuâ patet, quare non adeò ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ blanda ipſis nocent, nam vel per ſudores vel per urinas malum peccans ſimul alterando & corrigendo expellitur, tutiusque ac jucundius per diaphoretica quam per alia medicamenta (morbis nempè diaphoreſin indicantibus laborantes) infantes curantur; facilè enim ſtatimque utplurimum ſudant, quare ergò juxta *Hippocratem aphor.* 21. *ſect. j.* quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda per loca convenientia, ſpontè quia ſemper ferè infantes, ut dictum, ſudant, & loca, ut ſuperius jam probatum, ſint ſatis convenientia, neceſſariò ſudorifera & diapho-

phoretica aſt blanda infantibus exhibenda; en eâ de cauſâ ſequentem caſum.

Puer quiſpiam octo jam annos natus poſt ova dura avidè aſſumpta in præcordiorum anxietatem gravem incidit, quare Parens vinum abſinthii ſummitatibus diu infuſum filio ſuo dedit, qui ſtatim & vinum & ova indurata evomuit, manente tamen præcordiorum anxietate gravi, mox & ingens febrilis paroxyſmus multis cum convulſivis motibus acceſſit, ſtatimque clamando, ejulando jam verò ridendo deliravit, mox de intolerabili ſiti & capitis dolore, aſt verò intrà ſex horas non niſi de dolore ventris diſtendente & anxietate conquerebatur, valdèque ſpontè ſudavit; vocatus febricitantem & ſudantem, motibusque convulſivis laborantem & de ventris dolore & diſtenſione querentem inveni, quare ſtatim ſequentem dedi mixturam cochleatim uſurpandam

℞. Aq. cort. citri ℥ij.
Spir. contra præcordior. anxietat. p. 258. & 259. tradit. ʒij.
Salis armoniac. aromat. pag. 356. & 357. deſcript.
Nitri dulc. *ſequent.* ana gutt. x.
Ol. cortic. arantior. gutt. j.
Antim. diaphor. gr. xv.
Tinctur. ant'epileptic. p. 256. & 257. ʒij.

Flor. hyperic. ʒß.
Laud. opiat. gr. ß.
Syr. papav. errat. ʒvj.
MS.

Poſt tria hujus mixturæ cochlearia aſſumpta blandè ſudavit, varios flatus cum ventris doloris & diſtentionis levamine emiſit, motusque convulſivos minores poſtmodum Parentes obſervarunt, quare in dictæ mixturæ uſurpatione continuandum veſperi rediens juſſi, ſemperque blandè & copioſè ab hâc mixturâ ſudavit, ac intra quatriduum nulli motus convulſivi, nulla præcordiorum anxietas, ventris dolor nec diſtentiones aderant, brevique curatus fuit.

Spiritus nitri dulcis
jam jam citatus.

℞. Rad. angelic. ℥ß.
Fol. menth. criſp. M. j.
Sem. fœnic. dulc. ʒij.
Carui
Baccar. junip. ana ℥ß.
Laur. ʒij.
Extrem. cortic. arantior.
Citrior. ana ʒiij.
Macis ʒiß.
Conciſis atque contuſis affund.
Spirit. vini optim. pint. iß.

Poſt

Poſt ſufficientem digeſtionem leni calore abſtrahatur ſpiritus ad uncias octo vel novem, tumque

℞. Hujus ſpirit. vini carminativ. ℥vij.
Spiritus nitri ℥iij.

Miſceantur quotidiè ter quatervè, & poſt octiduum abſtrahatur leniter deſtillando ſpiritus, qui bis terve cohobetur, & ad uſum reponatur; *in colico dolore, omnesque flatus diſcutiendo perutilis.*

2. *Qui pulmones habent calidos*, referente *Joanne Walæo in ſuâ medendi methodo titulo de ſudorifero p. m.* 66. quia, inquit, illi tenues obtinent humores, ac proindè ad ſudorem proclives ſunt: tenues enim ipſam ſudoris materiam eſſe ſuprà jam ſatis probavimus, non mirum ergò ſudorifera ac diaphoretica illis nempè qui pulmones habent calidos ac tenues obtinent humores imprimis ſi ſcateant & abundent tenuibus illis ac ſeroſis humoribus, proficua eſſe; aſt, *nota*, non niſi blandiora ac temperata, neutiquam verò nimis calida ac ſimul exſiccantia in hiſce eſſe præſcribenda, aliàs facilè in hecticam & ſummam corporis extenuationem macredinemque inciderent: quid enim aliàs nimis calida exſiccantia *ἱδρωτικά* & *διαφορητικά ſæpius imprimis uſurpata* talibus in hominibus excitarent quam pulmonum inflammationem, febrem hecti-

cam &c. tollitur enim ac aufertur juxta *Hippocratem loco ſæpius jam citato*, omnis liquor temperans, corpusque exſiccatur, ac humoribus naturalibus deſtituitur.

3. *Catarrhoſi*, ſudoriferorum namque beneficio catarrhorum depluentium materia & diminuitur & plerumque ſimul eorum acrimonia temperatur, quare quoque dixerit *Daniel Sennertus lib. j. part. j. practic. cap. ij.* ſudores certiſſimum eſſe & prophylacticum & curativum remedium morborum, qui à ſeroſo humore *à capite defluente* ortum habent: quod idem confirmatum inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Joubertum de thoracis affectibus cap.* 14. qui refert, in *deſtillationibus* ſudorem quocunque modo excitatum apprimè juvare, dummodò ſenſim corpus tepeſcat, nón ſubitò frigore corripiatur; graviores aliàs & plures mox exorirentur catarrhi, doloresque vel gravativi vel rodentes &c. curati jam ſudoriferorum ope, denuò excitarentur vel de novo producerentur; patet enim tum temporis undique corpus, faciliusque tum frigus particulæque frigidæ acidæ penetrant, obſtructiones pariunt, pituitam viſcidam quodammodò jam inciſam & attenuatam iterum coagulant, dolores graviores excitant, motusque ſubindè impotentiam &c. generant, ſicque non niſi malo, curationis loco, pejus additur.

4. *Arthri-*

4. *Arthritici*, ut ſatis ſuperque probatum ſuprà §. 14. p. 567. & 568. & ex *Cratone*, *Gabelchovero*, & *Daniele Sennerto*, &c. démonſtratum.

5. *Vulnerati*, *quibus intrà corpus recenter ſanguis coagulatur*; teſte *Arnoldo de villâ novâ doctrin. v. cap. xvj. aphor. j.* qui potionem reſolutivam ſudorem ſimul provocantem citò hiſce conferre retulit: ἱδρωτικά enim ac διαφορητικά hiſce enim caſibus quæ præſcribuntur plerumque valdè ſunt incidentia, ſolventia ac ſpirituoſa &c. quorum beneficio & recenter coagulatus ſanguis ſolvitur, attenuatur ac inciditur, ſicque vel per ſudores vel per urinas expellitur ac exturbatur, ſicque tutò citòque imò & jucundè gravia concurrentia vel ex ſanguine in corpore coagulato producta ſymptomata, curantur ac tolluntur; vireſque ac ſpiritus ex ſanguine intrà vel extrà corpus è vaſis effluxo diminuti ſpirituoſorum ſudoriferorum ope facilius citiuſque quam quidem aliis medicamentis reſtituuntur.

HOMINES, *qui* ΙΔΡΩΤΙΚΑ' & ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ' *imprimis vehementiora non ita tolerare queunt*, ſunt

1. *Senes*, quia eorum corpora ſicca atque exſucca utplurimum exiſtunt, ſudorifera verò humores per ſudores expellendo corpus ſiccant ac attenuant: ſcatent quoque humoribus

ribus frigidis, viſcoſis, acidis &c. non facilè medicamentis cedentibus, quare quoque morbis, qui iis accidunt, diuturnos plerumque eſſe *Hippocratis aphor.* 39. *ſect. ij.* & *aphoriſmo ſequenti*, raucedines & gravedines in valdè ſenibus non concoqui docuit, non ergò in valdè ſenibus ſudorifera imprimis validiora & frequentiora præſcribenda, hac enim ratione illorum corpora ſicca atque exſucca ac ſufficienti humiditate plerumque deſtituta, non ulterius ſunt exſiccanda, vires, ſpiritusque debilitandi, calorque illorum ſatis exiguus (frigida enim illorum eſſe corpora & parum calidi illis ineſſe dixit SENEX *aphor.* 14. *ſect. j.*) ulterius diminuendus imò & ſimul tollendus.

2. *Debiles*, vires enim ſpiritusque ἰδρωτικοί propriè dicta tollunt, ſicque debiles debiliores redderentur, reficiendos potius ac corroborandos debiles, quam hoc modo magis magisque debilitandos judicamus.

3. *Emaciati*, *& morbis chronicis extenuati*, magis namque affligerentur ſudoriferis extenuato ac chronicis morbis emaciato præditi corpore, quam quid emolumenti horum beneficio adipiſcerentur, rectè ergò *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ij. ſect. v. cap.* 38. nutrimentis potius reficiendos quam vacuationibus exhauriendos eſſe, docuit.

4. *Valdè calidi ac bilioſi*, qualitate jam peccan-

cantium humerum moderamen hac ratione, ſeroſis ac aquoſis valdè calidos bilioſosque humores temperantibus per ſudores expulſis, omninò tollitur; febresque ardentiſſimæ, ſitis intolerabilis, capitis dolores pulſantes, phrenitides, &c. facillimè excitantur; attamen hoc modò ſi aliquandò curentur, nec tutò nec jucundè id peragitur; verum ſi neceſſitas urgeat, ſint tum ἱδρωτικοὶ & διαφορητικοὶ neutiquam calefacientia aſt neceſſariò frigefacientia, bilem tum ſimul figentia, caliditatem temperantia, & ex acidis vel ſub-acidis compoſita: aliàs graviſſima indè ſæpius ſuboriuntur ſymptomata, nullis aliis medicamentis facilè poſteà ſuperabilia.

5. *Nimis attenuatis humoribus qui laborant*, ἱδρωτικοὶ enim & διαφορητικά magis adhuc quia humores attenuant ac ſolvunt, (ut ſæpius jam ex *Hippocrate* probavimus) viresque valdè tolluntur, magis namque illis incraſſántia quam attenuantia & diſſolventia conveniunt, aliàs & ſudor ſanguine quodammodò tinctus expelleretur, ut quondam Sylvæ Ducis in matronâ quâdam nobili obſervavit P. M. FLORENTIUS SCHUYL, quæ continuâ ſpirituoſorum & maximè volatilium uſurpatione incidit in ſummam primò virium jacturam, brevi & ſudorem ingentem ferè continuum, tandemque & ſanguine tinctum; quæ ægra non niſi ſummis ac potentiſſimis remediis

diis incraſſantibus, corroborantibus adſtringentibus &c. à dicto ſudore &c. fuit curata; talem quoque obſervationem vide ſis apud *Guilhelmum Fabritium Hildanum à Georgio Sporlino ipſi communicatam centur. vj. obſervat.* LXXVI. *p.m.* 601. en totam dictæ obſervationis hiſtoriam, ut memoriæ adhuc inhæret, & ſæpius nobis narravit & communicavit *Præceptor quondam noſter* FLORENTIUS SCHUYL, eram enim tunc temporis medicinæ Tyro.

Nobilis quædam matrona triginta circiter annos nata, maximè ſpirituoſis ac volatilibus modò gratis delectabatur, undè ingens ſecuta ſemper fuit ſitis, quam non niſi vino tollere ſatagit, evenit tandem ut vigiliæ frequentes ac ſingulis ferè noctibus ſudores indè ſint producti, nihili haſce vigilias ſudoreſque nocturnos pendens in ſpirituoſorum ac volatilium uſu continuavit, quorum ſpirituoſorum maleficio talis pororum dilatatio fuit ſecuta ut continuò ferè ſudaverit poſteà, tumque ſpirituoſa & volatilia reliquit, quare debilis continuis ſudoribus facta decubuit, ac ſubindè ſudores ſanguinolentos linteamina inficientes decumbens obſervavit, ac Medico, nempè CLARISSIMO & DOCTISSIMO DOMINO FLORENTIO SCHUYL P. M. INSTITUTIONUM MEDICARUM & BOTANICES LUGD. BATAV. PROFESSORI ACUTISSIMO, ſæpius oſten-

oſtendit; qui, omnibus volatilibus ac ſpirituoſis aromaticis &c. interdictis, ſequentia præſcripſit medicamenta

℞. Aq. plantagin.
Portulac. ana ℥ijß.
Cinam. ʒvj.
Acet. ſtillat. ℥ß.
Corall. rub. præparat. ʒj.
Confect. hyacinth. ʒiß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. portulac. ʒvj.
MS.

De quâ mixturâ ſingulis horis cochleare unum alterumve aſt fruſtrà aſſumſit ægra, quare præter hanc mixturam varia medicamenta ſanguinem condenſantia &c. fuêre præſcripta, & imprimis quoque ſequens conditum

℞. Conſerv. roſar. rubr. ℥iß.
Miv. cydonior. ℥j.
Confect. hyacinth. ʒij.
Corall. rubr. præpar. ʒiß.
Lap. prunell. ʒj.
Syrup. portulac. q. ſ.
MS. F. conditum.

De quo ad nucis moſchatæ ferè magnitudinem ter quotidiè præter alia medicamenta & dictam mixturam uſurpavit, parumque & debilitas & ſudores fuêre diminuti, quare in iiſdem per menſem quidem continuavit, tandem-

demque aſt non niſi tertio quartove menſe hiſce imprimis curata fuit.

Tempus Sudores *provocandi.*

1. *Aptiſſimum* eſt *nocturnum*, ut quondam docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de ſudore p. m.* 64. quod idem confirmat *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo cap. xv. §. 21. p. m.* 238. quia, inquiunt, calor internus concentratus fortior eſt, externus verò debilior: ideo quoque ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis opiatis mixta nocturno tempore facilius ſudores provocant, quia naturaliter ad ſomnum magis ſunt proclives homines, præſertim ſi opiata ſudoriferis ſint admixta, tollunt enim illa tum ſimul & dolores & vigilias, præcordiorumque anxietates, & inquietudines &c. ſomnumque inducunt & humorum acrimoniam dicta forſan ſymptomata provocantem & excitantem temperant, ſicque melius tecti nocturno quam quidem diurno tempore manent ægri, non mirum ergò, ut dictum, quod facilius tum ſudores erumpant ac majus quoque levamen indè ſentiant.

2. *Opportunum* eſt *matutinum*, (quare etiam *Daniel Sennertus de arthritide cap. vij.* ſudores matutinos utiliſſimos eſſe judicarit, imprimis ad arthritidem præcavendam) *jejuno adhuc*

ven-

ventriculo, non verò pleno, niſi neceſſitas aliud imperet, quod IDEM *lib. v. part. ij. inſtitut. medicar. ſect. j. cap.* 14. & *Fuchſius lib. ij. inſtitut. medic. ſect. v. cap.* 27. docuêre, ventriculo enim cibis oppleto non facilè in actum deduci poſſunt ἱδρωτικὰ & διαφορητικά, ſicque in ventriculo vel ſuffocarentur, vel ita alterata expellerentur ut vix ſudores provocare queant; vel etiam jam aſſumptus vel nondum concoctus in ventriculo cibus, non niſi crudus ex ſtomacho unà cum ſudoriferis propelleretur, ſicque vel obſtructiones graves, vel lienteriæ, aliave plurima mala, excitarentur.

3. *Æſtivum utilius eſt hyberno*, facilius enim æſtate ſudorifera operantur, quam quidem hyeme; verum etiam cum majori noxâ & virium debilitate; ſpiritus enim æſtate magis diſſipantur quam hyeme, pori namque magis tum patent & natura ipſa ad ſudores tum proclivior exiſtit:. dicta confirmata vide ſis apud *Joannem Walaum loco ſæpius jam citato.*

4. *Commodiſſimum in morbis acceſſiones habentibus tempus eſt morbi paroxyſmique ſtatus & declinatio*, teſte *Daniele Sennerto loco ultimò citato*, noxium enim eſſe putat *Joannes Walaus* principium & augmentum morbi, quare *Veteres* non niſi poſt univerſalem corporis purgationem ſudorifera propriè dicta exhibebant, quod & *Sennertus* ac *Fuchſius* dictis in

locis valdè commendant; ſint hæc de morbis, ut jam monitum, qui acceſſiones habent dicta, non itidem de illis præter naturam affectibus, acutis & acutiſſimis vulgò nominatis, qui à principio ad finem indeſinenter affligunt, & aut ægrum interficiunt aut planè deſinunt; hiſce enim in morbis neceſſariò ſtatim ſudorifera exhibenda, aut aliàs iis locus non concederetur, citò namque dicti acuti & acutiſſimi morbi curſum ſuum abſolvunt.

Exhibentur quoque aliquandò ἱδρωτικά & διαφορητικά & ante paroxyſmum vel etiam in paroxyſmo morborum acceſſiones habentium duas plerumque ob cauſas; vel quod paroxyſmum imminuere, vel quod materiam paroxyſmum cauſantem tollere mens ſit: paroxyſmum imminuere ac tollere ſtudemus medicamentis cauſam paroxyſmum producentem temperantibus ac alterantibus ac temperatam quodammodò ac correctam unà cum ſudore expellentibus, ſicque nonnunquam imò ſæpiſſimè citò, tutò, jucundèque paroxyſmi tolluntur, morbique curantur; tranſeamus ergò & videamus.

Quid

Quid ANTE, IN *&* POST ἹΔΡΩΤΙΚΑ' *&* ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ' *agendum obſervandumque ſit, quod in ſequentibus paucis demonſtrabimus.*

ANTE SUDORIS PROVOCATIONEM *requiritur.*

1. Ut, *non niſi univerſalibus præmiſſis*, præterquam in morbis acutis acutiſſimisve, citò nempè curſum abſolventibus: ut in peſte &c. (venæ ſectio enim ac purgantia in peſte morbo acutiſſimo omninò vetantur, ſic quoque in aliis morbis acutis ſudorifera & diaphoretica præcedere debent univerſalibus, citius namque vel hominem interficiunt vel derelinquunt, antequam univerſalia omnia quandoque eſſent inſtituta) ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ *imprimis vehementiora aſſumantur aut exhibeantur*: ut legere eſt apud *Danielem Sennertum lib. v. inſtit. medic. ſect. j. cap.* 14. & *Philippum Grulingium in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo part. viij. cap. xv. §. j. &* 11. *p.* 236. *&* 237. morbi enim à crudis viſcoſis, & ſimul quantitate qualitateve peccantibus humoribus oriundi ſolis ſudoriferis non facilè curantur: ſudoriferorum enim beneficio non niſi ſerum & ſubtile tantum evacuatur, reſiduum verò compingitur, teſte

Arnoldo de Villâ Novâ doctrin. 4. *cap.* 13. *aphoriſm.* 3. ſicque non niſi ſolvens & craſſum viſcoſum diluens expellitur, viſcoſiusque ac tenacius obſtructiones pertinaces &c. pariens reliquum hâc ratione redditur; incidendi ergo attenuandi, & concoquendi, viſcoſi, tenaces, crudique humores & per purgationem, ſi neceſſitas urgeat exturbandi, antequam ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ *imprimis vehementiora* exhibeantur, ſintque tum ſimul ſudorem provocantia remedia incidentia, diſſolventia ac attenuantia vel ſimilibus mixta, ut eò citius in actum deducantur ac felicius jucundiusque morbi hoc modo profligantur ac tollantur: quare quoque *Fernelius lib. iv. patholog. capite ultimo* dixerit, ſolum utilem eum ſudorem habendum eſſe, qui expurgatæ alvo ſuccedit, quique jam vacuatâ craſſiore morbi materiâ, reliquam tenuem per corporis ſumma diſſipat: pergit IDEM, qui ſudor morbi initiò, vel quovis alio tempore vel antè coctionem, vel ante criſim exierit, irritus eſt atque ſymptomaticus & cui nulla morbi fida ſolutio committi poteſt; ſi ergò ſudores naturæ vi vel antè craſſioris morbi materiæ expulſionem, vel ante criſim, &c. expulſi irriti ſint; & nulla morbi fida ſolutio committi poſſit, multò minus *naturæ imitatoribus* antè probam corporis evacuationem ſudorifera *præſertim vehementiora* præſcribere licitum eſt.

2. Ut,

2. Ut, *ſudoriferum aſſumpturus ſit calidus*, tum enim magis ſunt ſoluti humores, porique corporis magis patent, citiusque ſudorifera aſſumpta operantur; frigidus verò ſi æger exiſtat, contrarium plerumque evenit & aut non, aut tardè, aut tantum non ſudant.

3. Ut *ſufficientia tegumenta corpori ſint circumpoſita, ſicque pedetentim corpus caleſcat*; aſt monendi quoque neceſſariò ægri, ne nimiâ tegumentorum copiâ ſeſe onerent, ex eorum namque preſſione, non minores anguſtiæ quam à fortiſſimo ſudorifero nonnunquam excitantur; longè enim præſtare tegumenta corpori circumponere quam ſupraponere dixit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de ſudorifero p. 64. & 65.* liberior enim tum manet reſpiratio; imò ſæpius obſervavimus majores anguſtias & præcordiorum anxietates à nimiâ tegumentorum corpori impoſitorum copiâ excitatas, (ſudoriferum aſſumptum etſi anguſtiis & præcordiórum anxietatibus reſiſteret,) quam à forti ſudorifero iiſdem ægris exhibito dictisque ſymptomatibus non reſiſtente, unquam productas eſſe.

4. Ut, *in formâ ſiccâ* ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ *ſi fuerint exhibita, ſimul quid calidi liquidi aſſumant ægri*; ſic enim citius faciliusque ſudores provocantur, hâcque ratione non ita nec tamdiu in ventriculo remanent, ſed citius expel-

luntur, & in actum deducuntur, humoresque expulſuri tum ſimul quodammodò & magis moventur, inciduntur, & ſolvuntur, faciliusque per conſequens à ſudorifero aſſumpto per corporis poros expelluntur.

INTER SUDORIS ERUPTIONEM, *convenit.*

1. Ut *ſudor pedetentim non verò confertim moveatur*, teſte *Joanne Walæo in ſuâ medendi methodo titulo de ſudorifero p.* 64. natura enim ducenda, neutiquam verò cogenda *omnia ſpontè fluant, abſit violentia rebus:* hac autem ratione graves præcordiorum anxietates, anguſtias &c. ſudorifera excitarent, vires inſigniter labefactarent, ægrumque valdè debilitarent; ſicque optatum finem tutam nempè & jucundam curationem *Medicus* non adipiſceretur.

2. Ut, aſſumpto jam ſudorifero tegumentisque undique circumpoſitis, *ſi nondum ſudores prorumpant, liquidum quoddam calidum ægro exhibeatur vel totum corpus unà cum capite obtegatur*, aliàs pro pulmonum & cordis refocillatione caput liberum, ut ſuprà probavimus, relinquimus: docente itidem *Joanne Walæo loco ultimò citato*, quare & arenæ calidæ vel ſilices igniti, linteiſque aceto madentibus involuti axillis pedibusque ſuppoſiti mirè hunc actum promovent; commendat quoque in hunc finem *Fuchſius lib. ij. inſtitut. medicar.*

ſect. v.

ſect. v. cap. 27. fomenta calorifica, aquam ſcilicet calidam vel in utre, vel in veſicâ, vel in vaſculo aut æneo aut teſtaceo adhibitam; quod & *Capivaccius lib. v. de lue venereâ cap.* 9. conteſtatur: obſervavimus nuper hâc ratione ſudores eſſe provocatos, qui nullis etſi potentiſſimis medicamentis ſudoriferis elici poterant; en eâ de cauſâ totam morbi hiſtoriam;

Vir quiſpiam quadraginta circiter annos natus, poſt morbum chronicum ex hypochondriis imprimis oriundum curatum, talem in appetitus auctionem incidit, ut nullis ferè cibis ſatiari poterat, quare per totam hyemem oſtrea cruda multa & propemodum innumerabilia, ac omnia guſtui modò grata quotidiè avidè devoravit, quare circa vernale tempus in alvi fluxum incidit talem ut ſingulis diebus ſexies ſeptiesve alvum depoſuerit, undè ingens hæmorrhoidum fluxus fuit ſecutus, qui levi venæ ſectione, ſequenti emolliente & anodyno clyſtere, & unguenti inunctione fuit ſublatus, clyſter præſcriptus hic fuit

℞. Rad. alth. ℥ß.
Fol. malv.
Verbaſc. ana M. j.
Flor. papav. errat. P. iij.
Conciſa & contuſa coq. in ſ. q.
Lactis bubuli recentis in colatur. ℥viij.
diſſolv.

Thereb. venet. } in duobus ovorũ vitellis ſolut. ana ℥iij.
Sevi hircin.
Ol. lilior. alb. ℥vj.
MS. F. Clyſter.

Hoc linimentum, quod externè parti dolenti inunxit & impoſuit

℞. Unguent. popul. ℥j.
Roſac. ℥ß.
Ol. hyperic.
Roſac.
Nymphææ ana ʒij.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. pro Linimento.

Poſt horum medicamentorum uſurpationem, & alvi fluxus, quo per tres circiter ſeptimanas laboraverat, fuit curatus: quo curato & Bacchò nimis indulſit, brevique in levem primò dolorem podagricum nec longè pòſt in omnium totius corporis partium dolorem gravativum incidit; vocatus pedibus ſequens fomentum calefactum imponendum dedi

℞. Aq. theriacal. ſimplic. ℥ij.
Spir. flor. chamomill. ℥iß.
Acet. vin. ſambucin. ℥j.
Camphor. in ſpiritu vino diſſolut. ℈ß.
MS.

Poſt ſecundam tertiamve hujus fomenti applicationem dolor podagricus evanuit, quare & nonnullis corporis partibus maximè dolenti-

lentibus, aſt fruſtrà fomentum impoſuêre; viſitandi cauſâ rediens ſequentem mixturam diaphoreticam præparavi

℞. Aq. radic. angelic.
Flor. ſambuc.
Fœnic. ana ℥j.
Theriacal. p. 483. 484. & 485. deſcript. ʒiß.
Antim. diaphor. ℈j.
Spirit. ſal. armoniac. aromatici ſæpius citati gutt. xxv.
Cochlear. ʒj.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

De hâc mixturâ tria cochlearia ſexies de die uſurpavit, aſt nullus fuit ſecutus ſudor, nullumque levamen obſervavit, quare ſequentem bolum veſperi cum vino calido rhenano veteri, in quo extremitates corticum citriorum recentium infuſæ, aſſumendum dedi

℞. Electuar. pag. 488. & 489. tradit. ʒiß.
Bezoard. mineral. ℈j.
Croci optim.
Lap. prunell. ana gr. vj.
MS. F. bolus.

Manè mihi redienti æger abſque ſomno ſudoreque noctem ſe tranſegiſſe, bisque alvum cum torminibus depoſuiſſe retulit, quare ſe-

quentem mixturam eodem modo uſurpandam dedimus;

℞. Aq. card. bened. poſt ſufficientem fermentationem deſtillat. ℥iſs.
Fœnicul.
Rad. angelic. ana ℥j.
Theriacal. jam jam nominat.
Spir. diaphor. p. 487. & 488. deſcript. ana ʒv.
Nitri dulc. p. 584. & 585. tradit. ʒß.
Laud. opiat. gr. iij.
Antim. diaphor. ℈j.
Ol. macis ſtillat. gutt. j.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Poſt hujus aſſumptionem parum ſudavit atque dormivit, multoſque flatus emiſit, nulloſque poſteà ſudores obſervavit, quâ de cauſâ arenam calidam ſacculo incluſam utrisque axillis pedibusque ſupponendam juſſi, ac ultimam mixturam reiteravimus, eodemque modo ut primam & ſecundam uſurpavit, & copioſus poſteà ſummo cum omnium corporis partium doloris gravativi levamine ſecutus fuit ſudor, brevique poſteà curatus fuit æger: præterquam quod de appetitu non tantum proſtrato, ſed & abolito valdè conquerebatur, quare primò hoc vinum medicatum poſteà & mixturam ſequentem præſcripſimus,

℞. Rad.

℞. Rad. zedoar.
Enul. campan. ana ʒiij.
Galang.
Calam. aromat. ʒij.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil. ana M. j.
Sem. carui
Fœnic. dulc. ana ʒiij.
Cinam. acut. ℥j.
Spic. nard.
Cardam. min.
Extrem. cortic. arantior. recent. ana ʒij.
Conciſis atque craſſè contuſis cantharóque lapideo inditis affund.
Vin gallic. pint. iv.
Poſt ſufficientem infuſionem de hoc vino medicato ad uncias tres (ſingulis doſibus primò inſtillatis guttulis duodecim de ſequenti ſpiritu oleoſo) ter quotidiè aſſumpſit.

℞. Spir. contra præcordiorum anxietat. p. 258. deſcript. ʒij.
Ol. menth. criſp ſtillat. in dicto ſpiritu ſolut. gutt. xij.
Elix. propriet. *paracelſ.* ʒiß.
MS.

℞. Aq. menth. criſp. ℥iij.
Spirit. ſtomach. p. 368. & 369. ℥ß.
Salis dulc. gutt. xxx.

Ex-

Extract. abſinth.
Tinctur. ſtomach. p. 272. & 273.
Deſcript. ana ʒij.
Syrup. menth. ℥j.
MS.

Horum medicamentorum beneficio & appetitus rediit, & ingeſtum cibum optimè digeſſit.

3. Ut, *quamdiu ſudores erampant, nullum frigidum potum cibumque aſſumat*, docente *Quercetano de peſte lib. ij. cap.* 8. frigidus enim potus aſſumptus ulteriorem ſudoris eruptionem prohibet, rapitur enim, ut ſic loquor, calor à peripheriâ ad ventriculum, naturaque ab opere quaſi retrahitur, ſicque ſudores circa cutem ſtagnant, doloresque gravativi &c. excitantur, & febris frigusque ingens non rarò exindè producitur, imò & dira ſymptomata, (ut nobiſcum Plurimi, procul dubio, obſervarunt PRACTICI,) nullis aliquandò etſi potentiſſimis medicamentis cedentia ſæpius tum exoriuntur: ſint eadem de cibo dicta, qui vel inconcoctus in ventriculo remanet, vel ita è ſtomacho expellitur, aut ſudorum eruptio ſiſtitur.

4. Ut *erumpentes ſudores frigidis linteis neutiquam abſtergantur*, teſte *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hipp. part. viij. cap. xv. §.* 12. *p.* 237. corporis enim pori hâc ratione ita obſtruerentur, ut nihil ſudoris amplius ſuccedere

dere poſſet; & non niſi catarrhi graves, dolores gravativi, rodentes, cæterave ſymptomata graviora excitarentur.

5. *Ne in nimiâ quantitate ſudores provocentur*, quare IDEM *loco citato §. 3. p.* 236. rectè monuerit, diligenter eſſe attendendum, ne ſimus nimii in ſudore provocando: ſudor enim ſi nimis copioſus ſit, vires valdè labefactat, corpus exſolvit, & tabefacit: quapropter ſæpius mediocriter ſudores movêre, commodius eſt, quam uno, qui modum excedat, vires proſternere: hinc multum aberrare videntur ii, qui dicunt, ægrum graviſſimo morbo laborantem, oportêre ſtragulis undiquaque tectis ad horas quatuor vel quinque continuò ſudare, ubi tamen binas ad ſummum horas, pro unâ vice ſudare, ſufficere, natura & experientia docent: atque *Quercetanus loco ſtatim citato* conteſtatur, qui acriter vetat & valdè monet, *ſudores* nempè *copioſiores* duarum horarum ſpatium non excedere debêre, ne fortè, *inquit*, vires ægroti nimium debilitentur; quod *Palladius in lib. vj. Hippocrat. de morbis popularibus* itidem confirmat; inquiens, per ſudores immodicos ac diu durantes *copioſos* evacuationem fieri minimè convenire, ne utile atque inutile ſimul evocetur; quare etiam docuerit *Fuchſius lib. ij. inſtitut. medicar. ſect. v. cap.* 27. unicè in eliciendis ſudoribus (vel in omnibus etiam aliis vacuationum generi-

neribus) cavendum eſſe, ne immodici ſint, & vires planè dejiciant: omnes enim evacuationes, quæ ad extremum tendunt, periculoſas vocat *Hippocrates aphor.* 3. *ſect.* 1. legimus tamen apud *Ambroſium Paræum lib. xxj. de peſte cap.* 22. ſudandi finem non adeſſe, antequam vires exolvi incipiant vel refrigerari manans humor; tutius jucundiusque primam ſudores provocandi methodum pedetentim nempè, non verò confertim ubi ſudores provocantur, judicamus, hâc enim ratione, nec vires tolluntur, aſt augentur potius, nec tale notabile ſpirituum diſpendium excitatur, aſt corroborantur potius ægri, tutiusque ſemper curantur; *natura enim ducenda neutiquam verò cogenda, ſat citò, ſi ſat benè.*

6. *Inter ſudandum* (præſertim in peſte) *ea imprimis cura adhibeatur ut accuratè linteis calidis ſubindè extergatur*, atque poſt horum exterſionem aliquod jus reſtaurans ac corroborans ab ægro aſſumatur; ut quondam voluit *Quercetanus de peſte loco ſæpius jam citato*, quare apud noſtrates in proverbio eſt, veel ſweeten/ ſonder eten/ is de wegh nae 't Kerckhof.

POST CONSUMMATAM SUDORIS ERUPTIONEM, *neceſſarium eſt.*

1. Ut, *ceſſatio à ſudore neutiquam ſubitò aſt pedetentim fiat*, teſte *Joanne Walæo titulo ſæpius*

pius citato p. 64. graves aliàs catarrhi, dolores rodentes, gravativi, febres &c. facilè exorirentur; quare quoque *Joubertus de thorac. affectibus cap. xiv.* dixerit, in deſtillationibus (in quibus ſudor apprimè juvat) corpus neceſſariò ſenſim tepeſcere debêre, ut ſic ſudores paulatim non verò confertim *minuantur; omnis namque ſubita mutatio mala.*

2. *Ut induſia eruptis ſudoribus madida ſemper cum calefactis mutentur*, graviſſima enim & dira ſymptomata à frigidis poſt ſudorem induſiis ſubindè ſequuntur, en eâ de cauſâ rationis & auctoritatis loco ſequentem obſervationem:

Vir quiſpiam triginta ſex circiter annorum, bilioſus, doloribus rodentibus brachia plerumque affligentibus ſubindè laborans, tumque de alvo adſtrictiori ſemper ferè conquerebatur, ſpontè verò doloribus illis cedentibus, bis terve alvum quotidiè dejiciebat, quare varia julapia refrigerantia, ac purgantia cholagoga aſſumſit, bisque ſibi venam ſecare juſſit, aſt irrita omnia; ſpontè tandem doloribus ſedatis, alvoque benè reſpondente; in febrem quotidianam continuam circa nonam vel decimam veſpertinam exacerbeſcentem dictis doloribus graviter affligentem incidit, ſiti urgente, præcordiorum anxietate, capitisque & regionis lumbaris dolore pulſante valdè afficiebatur, quarè ex proprio judicio vomi-

vomitorium aſſumſit, multaque viſcida ac imprimis bilioſa evomuit, poſt quem vomitum non tantum de doloribus rodentibus brachia, verum & omnes corporis partes acrius affligentibus conquerebatur; quare vocatus (ægrotantem valdè anxium, & febricitantem, linguam aridam, ac rubicundam aphthis columellam parum obſeſſam, alvumque per quatriduum jam adſtrictam inveni, horumque ſymptomatum cauſam cum indagarem dicta ſymptomata adſtantes mihi retulêre) primò ſequentem clyſterem, bolumquē diaphoreticum, & decoctum raparum cum ſero lactis bubuli dulci loco aquæ communis paratam, præſcripſi

℞. Decoct. emollient. & carminat. vulg. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥j.
Ol. lilior. alb. ℥ß.
Sal. gemm. ʒß.
MS. F. Clyſma.

℞. Electuar. diaphor. pag. 488. & 489. deſcript. ʒj.
Bezoard. miner. xij.
Croci optim. gr. vj.
MS. F. bolus.

Redienti mihi de vigiliis querebatur & à clyſtere bis alvum depoſuiſſe, parumque cum levamine ſudaſſe referebat; quare eundem bolum reiteravi, & hanc emulſionem præſcripſi,

ſcripſi, de qua ſubindè hauſtulum aſſumſit,

℞. Hord. mundat. ad crepatur. coct. ℥j.
Sem. papav. alb. ʒij.
Amygdal. dulc. non rancid. excort. ℥ß.
F. cum ſ. q. aq. decoct. hord. emulſ. ad ℥xiv. add.
Syrup. violar. ℥j.
Aq. fœnic.
Cinam. ana ℥ß.
MS.

Horum beneficio blandè cum levamine ſudavit, ac placidè dormivit & totum os albiſſimis aphthis obſeſſum inveni, quare eadem reiteranda juſſi; undè iterum paulò copioſior ſudor ſecutus, erumpente verò hoc ſudore frigida induſia ut adſtantes ipſi induerent voluit, frigidamque cereviſiam loco emulſionis aſſumſit, ac intrà horam de ingenti frigore, præcordiorum anxietate, doloribus dictis omnes corporis partes iterum affligentibus, imò & motus quâdam impotentiâ querebatur; vocatus omnia in pejus vergentia perterritus obſervavi, quare bolum ſupradictum mox uſurpandum dedi croco ad ſemiſcrupulum & bezoardico minerali ad ſcrupulum unum adauctis, aſt nulli omninò ſudores ſecuti fuêre; veſperi iterum rediens nullas

 aph-

aphthas, verum graviſſimum febris paroxyſmum, anxietatem præcordiorum majorem, doloreſque atrociſſimos &c. obſervavi, imò quicquid poſteà ſudores provocandi cauſâ aſſumpſerit, nulla ſudoris eruptio ſecuta fuit, ſicque diu decubuit, & non niſi tertio quartove menſe, continuò adhuc de brachiorum omniumque artuum dolore non tam rodente quam quidem gravativo & quâdam motus impotentiâ conquerens, curatus fuit; *quid non induſia ſudoribus adhuc erumpentibus vel jam jam eruptis madida cum frigidis commutata efficiunt?*

3. Ut, *patiens* factâ per diaphoreticorum & ſudoriferorum aſſumtionem ſufficienti ſudoris eruptione, retecto ſeu aperto in quo recumbit lecto, *non nudum corpus aëri frigido objiciat*; aſt poſt blandam ſudoris undiquaque abſterſionem, *quietè in lecto novis lodicibus conſtrato, ſe contineat, omnemque auræ frigidæ appulſum vitet*, referente *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrat. &c. part. viij. cap. xv. §. 18. p. 237* rationes vide ſis in ſuperioribus.

4. Ut, *peracto ſudore, ſi ægrotantium vires fortè fatiſcant, eaſdem corroborantibus euchymis & eupeptis cibis ac cordialibus medicamentis reſtaurare, non negligatur*, vires aliàs maximè debilitantur, quæ tamen ubique imprimis conſervandæ, & corpus valdè attenua-

nuatur, ut legimus apud *Hippocratem lib. ij. de diætâ text. xxxvj. §. 5. p.m.* 232.

5. Ut, *ſi nimii ſint & continuò prorumpant ſudores, corroborantia ſubauſtera, parum adſtringentia &c. mox exhibeantur*, qualia ſunt corallia rubra præparata, ſyrupus myrtinus, portulacæ, & quæcunque ex portulacâ parantur medicamenta; item confectio hyacinthorum, aqua cinamomi, plantaginis &c. verum neceſſariò ab omnibus ſpirituoſis, volatilibus, ſimilibusque, ſanguinem, omnesque humores magis adhuc attenuantibus ac diſſolventibus, ac per conſequens majorem ſudorum erumpentium copiam producentibus, cavendum.

Lubet adhuc in tranſitu differentias & ſigna ſudorum *imprimis ſpontè* erumpentium hiſce adjicere, & paucis oſtendere, quinam boni, quinam verò mali à Præcipuis Auctoribus dicuntur:

Alius enim ſudor eſt *univerſalis*, qui à toto corpore emanat, *morbumque totum corpus obſidêre ſignificat*, quare quoque SENEX *aphor. xxxviij. ſect. iv.* dixerit, quâ corporis parte ſudor eſt, ibi morbum eſſe ſignificare; ſi ergò univerſalis ſit, & à totò corpore emanans ſudor, univerſalis & totum corpus obſidens morbus eſt: Interdum & partem corporis, alius eſt *particularis*, qui materiam morbificam, in eâ parte à quâ emanat, aut adeſſe,

aut adfuiſſe, aut futuram (ut ex *Hippocrate* jam demonſtratum) indicat: aut ſanè, qui citrà materiem morbificam, circa *cervicem*, *frontem*, *caput*, *thoracem*, &c. apparet; alius ſudor eſt *calidus*, alius *frigidus*; alius *paucus* eſt, alius *multus ac copioſus*: alius *ſalſus* eſt, alius *inſipidus*: alius *mitis* eſt *ac ſuavis*, alius *acer ac fœtidus*, pro materiæ nempè qualitate, quam natura ſudoribus excludit: alius ſudor *tenuis* eſt & *aquoſus*, qualis benè valentium utplurimum eſt, alius *viſcidus*, qui vel materiæ paucitatem vel viſcoſam materiam indicant; alius *craſſus*, qui vel meatuum amplitudinem vel humorum craſſitiem, vel pororum raritatem teſtatur.

Optimi ac *ſaluberrimi* cenſentur *ſudores* in omnibus acutis morbis, ſi in diebus decretoriis (vide ſis eâ de cauſâ *aphor.* 36. *ſect. iv.*) exoriantur, febremque perfectè ſubmoveant; *boni* verò ſunt, qui per totum corpus contingentes, hominem facilius morbum ferre faciunt, ut legimus apud *Hippocratem prænotion. v. §.* 1. *&* 2. *p. m.* 451. & *coac. prænotion. ſect. iv. §.* 36. *&* 37. *p. m.* 579. ut & ſi calidi prorumpant, ut docuit *Franciſcus Joël lib. ij. phyſiolog. ſect. v. p. m.* 123. quare quoque calidum ſudorem qui excludunt, citius; tardius verò ſi frigidum, curari dixerit SENEX *lib. j. de morbis xxij. circa finem*, & *aphor.* 42. *ſect. iv. peſſimi* verò ſunt frigidi, ac circa caput

& fa-

& faciem ſolum ac collum qui contingunt, nam & temporis diuturnitatem & periculum ſignificant, quare & in acutâ febre lethales exiſtunt, in mitiore verò morbi longitudinem præſignant ut teſtatur *Hippocrates aphoriſm.* 37. *ſect. iv.* & *coac. prænotion. ſect. iv.* *§.* 38. 39. *&* 40. & *prænotion. v. §.* 4. *&* 5. *p.* 451. & *de judicationibus vj. §.* 9. *&* 10. *p.* 442. *& viij. §.* 1. *p.* 443. *&c.* imò poſt ſudorem horrorem exoriri malum eſſe Idem *aphor.* 4. *ſect. vij.* dixit, quod conteſtatum vide ſis apud *Cornelium Celſum lib. ij. cap. iv. de malis ægrotantium ſignis, p. m.* 51. malos quoque vocat SENEX illos ſudores, qui febricitanti ſuperveniunt, febre tamen non deficiente, *aphor.* 56. *ſect. iv.* prorogatur enim morbus & multam humiditatem ſignificat.

Nota, ſudor multus calidus aut frigidus ſemper fluens, humori copiam ineſſe quam in robuſto quidem ſupernè, imbecilli verò infernè vacuandam eſſe, demonſtrat; per ſomnium verò factus, copioſiore cibo corpus uti ſignificat, quod ſi parcius epulanti hoc accidat, vacuatione indigêre indicat, intemperatè ſudor multus ſano ſi oboriatur, morbum æſtate minorem, hyeme verò majorem præſignificat, ut legitur apud *Hippocratem de judicationibus viij. §.* 9. *p.* 443.

Cap. VIII.

De Diureticis.

Renes eo fine conditi ſunt, ut illud, quod ſeroſum atque aquoſum &c. in ſanguine eſt eò propellatur, ac ſecretione & quâdam percolatione quaſi ſeparetur, & ad veſicam per renes jam percolatum ſerum ac aquoſum &c. deturbetur, per quam è corpore excernitur & urina appellatur: hanc actionem quæ adjuvant medicamenta, ac ſubſiſtentem aquoſitatem liquando, fundendo, attenuando, diluendove &c. in corpore promovent διουρητικὰ ſeu *urinam cientia medicamenta* vulgò nominantur.

Sunt ergò διουρητικὰ *medicamenta, quæ ſerum à ſanguine copioſius ſecerni*, pluresque alii humores &c. attenuati unà cum ſero, *per urethram excerni faciunt*: nam etſi per veſicam & urethram præcipuè humor aquoſus, ſeroſus, qui ex potu &c. ſupereſt & cum ſanguine primò miſceatur vel viâ nondum notâ per renes forſan ſuccenturiatos *Caſſerio* nominatos propellatur, ſicque ad ipſos renes tumque per ureteres in veſicam &c. evacuetur, & renes, veſica, & his inſervientia vaſa imprimis purgentur; attamen etiam per eandem viam reliqui humores attenuati, præſertim ſeroſi,

ſeroſi, acidi, bilioſi, pituita tenuior &c. evacuari, ac univerſum genus venóſum & arterioſum purgari poteſt.

Silentio non prætereundum duximus, differre nempè medicamenta urinam cientia & διουρητικά propriè dicta; urinam enim ciêre quoddam genericum eſt, & plura ſunt quæ urinam movent: ſunt autem *diuretica duplicia propriè* & *impropriè* ita *dicta*; *propriè dicta*, quæ etiam κατ᾽ ἐξοχὴν διουρητικά vocantur *calida* ſunt & ſicca, imò partium tenuium & plerumque *acria*; quæ ſanguinem quoque attenuant, fundunt, liquant & ſerum ab eo ſecernunt; dantur tamen *propriè dicta diuretica* quæ in calore, & ſiccitate &c. ſunt moderatiora, imò & humida & frigida nonnulla exiſtunt, ſed ſubſtantiæ tenuis: *impropriè dicta*, ea ſunt *quæ vel copioſam materiam aqueam ſuppeditant*, quæ poſteà ad renes propellitur, eamque in ureteres per caruncu̇las papillares anguſtiſſimè perforatas tranſcolant: à quibus deindè per ureteres in veſicam, veluti corporis matulam, derivatur; vel *humores*, qui in renibus & viis ad eos tendentibus exiſtunt, *abſtergunt*, *incidunt*, *attenuant* &c. vel *utrumque præſtant*, aquoſitatem nempè plurimam ſuppeditant, ac vim attenuandi, incidendi, abſtergendi &c. habent, quales ſunt aquæ quædam thermales, ſerum lactis, &c.

Nota, quoties urinam movêre opus ſit, quod-

quodlibet ex his non competere; nam in renibus, veſicâ, & his miniſtrantibus partibus ſi humores craſſi evacuandi ſubſiſtant, competunt ſolum διουρητικά: nam ſi illa hic adhibeantur, quæ ſolum urinam augent, obſtructiones neceſſariò augerentur: ita hydropicos juvant diuretica; quibus ſi urinam moventia & aquoſitates ſimul augentia quis velit propinare, valdè eos læderet: ſic etiam tum competunt διουρητικά, ubi in venoſo genere hærent humores craſſi, eos enim attenuare & educere valent: quæ verò tantum urinam movent, aquoſam ſuppeditando materiam, iis conveniunt affectibus, qui ex craſſis & aduſtis vulgo dictis humoribus fiunt: hos enim commixtione aquæ fluxidiores reddunt.

Præſcribuntur plerumque *univerſalibus præmiſſis*, ſemper ergò per alvum purgantia præmittenda, obſtructiones demoliendæ, obſtacula removenda; commodè enim humor multus & copioſus per urinam non evacuaretur, nam metus eſſet, ne ſui copiâ dum ad vias anguſtas ruit, eas obſtrueret, & ſibi & aliis tranſitum intercluderet, graviſſimaque ſymptomata excitaret: tranſacto ergò morbi principio, copiâ materiæ peccantis per purgationem &c. exemptâ, craſſitie inciſione &c. ſublatâ maximè conveniunt; minimè verò competunt diuretica calida præſertim calidis & ſiccis affectibus (ut febribus ardentibus, tabi-

tabidis, & macie confectis) laborantibus; diuretica enim calida calefaciendo, & ſiccando &c. non niſi malum augmentarent; noxia quoque eſt urinæ provocatio, ſi renes, veſica, eorundemque vaſa ac viæ exulceratæ vel inflammatæ ſint, ut legimus apud *Franciſcum Joëlem lib. ij. phyſiol: ſect. v. de excretis & retentis §. 16. p. m. 123.*

Meritò ergò διουρητικά inter humores quantitate qualitateque peccantes *evacuantia* referuntur & numerantur; ſæpe enim natura per urinam noxios humores &c. excernit, & ope medicâ per exhibitionem medicamentorum diureticorum *propriè* vel *impropriè* ità dictorum varii vitioſi humores ex variis partibus (*præceſſis univerſalibus*) purgari poſſunt; præſertim ubi redundantia humorum circa renes, veſicam, gibbam epatis partem obſtructionem facit: has enim partes per nullos meatus commodius quam per urinæ vias evacuari poſſe luculenter *Galenus lib. vij. capite ultimo methodi medendi* teſtatur.

Variorum ſunt hæc διουρητικά generum, quædam enim *mineralia*, quædam *animalia*, quædam verò *vegetabilia* exiſtunt, quorum ſimplicia & compoſita præſtantiora propriè ac impropriè dictorum diureticorum brevi numerabimus.

Excellunt ergò inter *propriè dicta diuretica ſimplicia* & quidem vegetabilia *calidiora primo*

è radicibus, radices apii, armoraciæ, eryſimi, ononidis, petroſelini, raphani, ſaxifragæ albæ, &c. *ſecundò è foliis, & herbis*, apii, cherefolii, hederæ terreſtris, lauri, leviſtici, matricariæ, (quæ in affectibus renum eſt præſtantiſſima, eſt enim ad educendam urinam, aliasque renum & veſicæ impuritates medicamentum optimum, ſuprà omnia alia diuretica poteſtatem habens, teſte *Montagnanâ:*) naſturtii, ononidis ſ. reſtæ bovis, petroſelini, pimpinellæ, rutæ, ſalviæ, ſaxifragæ albæ, urticæ. *Tertiò è floribus*, flores chamæmeli, geniſtæ, violarum, & imprimis flavedo *in* violarum purpur. floribus reperta, hyperici, ſambuci. *Quartò è ſeminibus*, ſemina aniſi, apii, chærefolii, erucæ, leviſtici, naſturtii, petroſelini, raphani, ſaxifragiæ, ſinapi, urticæ romanæ, *fructus* alkekengi, baccæ juniperi imprimis ſpiritus & oleum ex hiſce deſtillat: *Quintò è lignis*, nephriticum, ſaſſafras, fraxini, tamariſci, item *cortices* citri, arantiorum, &c. *Sextò gummi* ammoniacum, camphora, ſuccinum, therebinthina, quæ abſtergendo urinas pellere dicitur, hujus ſpiritus & reſina excellunt, reſina enim ſæpè multum præſtat, ſi ſub formâ pilulari, magnâ quantitate exhibeatur, diuque in illius uſu continuetur, hâcque ratione Theologum quendam ab exulceratione renum curatum novimus: *Septimò è animalibus*, lapides percarum, oculi cancri, lum-

lumbrici terreſtres præparati, aſelli præparati lotii difficultates egregiè ſolvere dicuntur, ſi nempè in vino rhenano intriti hauriantur vel eorundem pulvis ita exhibeatur, horum præparationem vide ſis *in Praxi Medicâ Danielis Sennerti lib. 3. p. 849.* teſtæ ovorum calcinatæ, magnæ efficaciæ cum vino rhenano exhibitæ, cantharides, aſt hiſce conditionibus ut exhibeantur 1. non niſi reliquis omnibus tentatis nihilque juvantibus, 2. non niſi in minimâ doſi; 3. non niſi aliis cantharidum acrimoniam quodammodò temperantibus, ut cum juſculo vitulino pingui &c. mixtæ; non enim ſolum urinæ ardorem ac dyſuriam excitant, verum & renibus & veſicæ magnam inferunt noxam, imò & ſanguinis mictionem excitant, ſolo etiam externo uſu, ut teſtantur *Fernelius*, *Platerus*, *Schenckius* &c. *in obſervationibus.* *Octavò è mineralibus*, lapis judaicus, nephriticus, qui tam internè quam externè adhibitus mirabilia præſtare dicitur; ſpongiæ, item tartarum, nitrum, ſal, & factitium ſal ammoniacum &c. *minus* verò *calida* imò & *frigida* vulgò dicuntur, *primò radices* althææ eryngii, malvæ, rubiæ tinctorum, ruſci, aſparagi, graminis, nymphææ, hanc non modò calculos renum excutere, ſed & ſimul ureteres & urinarios meatus ampliores reddere, vulgo creditur. *Secundò folia* acetoſæ, fragariæ, graminis, lactucæ, parietariæ, portu-

lacæ.

lacæ. *Tertiò flores*, fabarum, geniſtæ, hepaticæ, malvæ, nymphææ. *Quartò ſemina* quartuor frigida majora & minora, violarum purpurearum in calculo & urinâ ciendâ admirandæ, juxta plurimorum ſententiam, efficaciæ; nymphææ, (ſemen nymphææ in materiâ viſcidâ tenaci calculoſâ ex renibus veſicâve expellendâ admodum efficax eſſe in ſequentibus demonſtrabimus) item rubi idæi, &c. *Quintò ligna*, ſantalum omne, & cortices ſalicis, gummi & animalia mox numeravimus; lac tamen ovinum in renum imbecillitate primas tenêre nonnulli putant, item lac caprinum, ejusque ſerum.

Impropriè dicta diuretica ſimplicia, quæ materiam copioſam aquoſam ſuppeditant, ſunt vinum tenue, album, rhenanum, in magnâ potum quantitate, ut & quævis tenuia, & aquoſa largâ nempè manu ingeſta, & affatim hauſta; *ſimul & abſtergendi virtute prædita*, ſunt aquæ thermales præſertim nitroſæ, vitriolatæ, quales ſunt acidulæ, ſerum &c.

Ex dictis & ſimilibus ſimplicibus diureticis vegetabilibus, animalibus, & mineralibus varia conficiuntur medicamenta urinam &c. provocantia.

Inter aquas excellit, primò ononidis, petroſelini, raphani, baccarum juniperi, matricariæ, cum vino rhenano vel aquâ ex *Maria*

Balneo

Balneo deſtillatæ, item aqua contra calculum *Sennerti*, *Herculis Saxoniæ*, contra ardorem urinæ, lithontriptica & ſequens antinephritica *Hadriani à Mynſicht, in ſuo armamentario medico-chymico ſect. xix. de aquis compoſitis, p.m.* 328. 329. & 330.

℞. Rad. ononidis ℔j.

Minutim conciſæ macerentur in vini generoſi ℔iv. per tres dies, dein exprimantur, & in colaturâ infundantur

Rad. glyzirriſ. raſæ
Saxifrag. cum toto
Petroſelini
Eryngii
Pimpinellæ ana ℥iv.
Gran. alkekeng.
Junip. ana ℥iij.
Sem. milii ſolis
Fœniculi
Melonum
Urticæ ana ℥ij.
Lign. ſaſſafras
Nephritici ana ℥j.
Cinamomi acuti
Macis ana ℥ß.

Stent in infuſione per aliquot dies, poſteà add.

Succ. heder. terreſtr.
Portulac. ana ℔iß.

Fu-

Fumariæ
Petroſel.
Veronicæ ana ℔j.
Miſceantur & deſtillentur bisque cohobentur.

Doſ. cochl. ij. in materiâ viſcidâ tenaci &c. ex renibus educendâ efficax aqua; imprimis ſi cum ſpiritu baccarum juniperi extractum indè paretur & dictæ aquæ commiſceatur.

Convenit quoque & excellit aqua diuretica ex nucleis dicta deſcripta apud *Joannem Schröderum in ſuâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib. ij. cap. xxxviij. §. 20. p. m.* 141. & *Cloſſæi p.* 142. ut & nephritica *§.* 32. *p.* 146. nec non anti-nephritica Amſtelodamenſis; palmam verò omnibus præripit aqua vel eſſentia nephritica quam deſcripſit *Joannes Zwelferus in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe xv. p. m.* 897. quare etiam ſummas ob virtutes, & dexterrimam præparationem hiſce inſerere placuit

℞. Rad. apii
Petroſelini
Liquiritiæ ana ℥ij.
Ceparum recentium ʒiij.
Herb. recent. rutæ murariæ ʒj.
Bacc. alkekengi ℥ij.
Juniperi ʒiij.
Sem. apii

Na-

Naſturtii ana ℥iß.
Nucleorum perſicor.
Ceraſor. ana ℥ij.
Lign. nephritici ℥iß.
Cinamomi
Macis ana ʒvj.
Therebinth. odorif. claræ ℥ij.
Inciſis & contuſis, quæ incidenda & contundenda ſunt, nec non cucurbitæ vitreæ immiſſis, ſuperaffundantur
Vini alb. optim. ℔iv.
Succi vel liquoris betulæ ſponte effluxi ℔ij.
Factâque digeſtione, fiat deſtillatio ad ſiccitatem ſpecierum, aqua ſpirituoſa interim aſſervetur: ex ſpeciebus in cucurbitâ reſiduis, fiat beneficio ſpiritus vini, repetitis affuſionibus, extractum non nimis ſpiſſum; quod ſi lubido fuerit, ſuperiori aquæ jungatur, & poſt digeſtionem & filtrationem eſſentia aſſervetur: ſin minus, & quod melius, extractum ſigillatim aſſervetur, poſtulante autem neceſſitate, unà cum aquâ ſuperiori deſtillatâ propinetur, aquæ verò adhuc jungatur
Solutionis oculor. cancr. ℥iß.
Fiatque *aqua nephritica*.

Non

Non infimum *inter ſpiritus* tenent locum *ſequentes* nempè ſpiritus baccarum juniperi, ſambuci, therebinthinæ, fragorum, nitri, ſalis, ſalis armoniaci, tartari, item *ſpiritus antinephriticus Pauli Barbette in ſuâ praxi lib. iij. cap. viij. deſcriptus.*

Præ omnibus *oleis diureticis ſequentia* præſertim & meritò laudantur, therebinthinæ, baccarum juniperi, ſuccini, amygdalarum dulcium non rancidarum jam jam expreſſum oleum cum ſucco recenti limonum vel citriorum & vino rhenano exhibitum excellens in arenulis, materiâ viſcidâ tenaci ſabulo mixtâ &c. expellendâ medicamentum.

Tincturas inter & extracta non infimæ ſequentes exiſtunt, ut tinctura lapidis nephritici viridis per ſalis rectificatum ſpiritum lapidi pulveriſato infuſum ac digeſtum juxta *Moëbium* parata; item ſuccini tinctura, elixir proprietatis *Paracelſi*, balſamus ſulphuris ſimplex & aniſatus vel juniperinus; ſic quoque conveniunt tincturæ & extracta ſimplicium diureticorum jam enumeratorum per ſpiritum vini, vel aquam diureticam quamcunque parata, nec non ſequens

℞. Rad. raphan. ſylveſtr. ℥iij.
Angelic. ℥iß.
Glyzyrrhiz.
Lign. nephritic. ana ℥ij.
Fol. naſturt.

Heder.

Heder. terreſtr. ana M. iß.
Soldanell. M. j.
Oculor. ribeſ. nigror. verno tempore prodeunt. ℥ iß.
Flor. papav. errat.
Hyperic. ana M. iß.
Bacc. junip.
Alkekeng. ana ℥ iij.
Sem. naſturt.
Urticæ
Fœnicul. dulc. ana ℥ j.
Croci optim.
Macis ana ℥ ß.
Conciſis atque contuſis vaſique lapideo vel vitreo inditis affund.
Spirit. bacc. junip. cum vino tenui parat. q. ſ.
Salis armoniac. ʒ iij.
Tartari ʒ ij.
Poſt ſufficientem digeſtionem & ſpecierum extractionem, fortiter exprim. tincturaq; percolata ad uſum ſervetur.

Inter decocta διουρητικά hæcce exſuperant, nempè decoctum quod *Foreſto* adſcribitur

℞. Cicer. rubr. ℥ iij.
Sem. hord. mundat. ℥ ij.
Alth.
Malv. ana ʒ iij.
Quatuor frigid. maj. non rancid. ana ʒ j.

Ficuum ping. no. x.
Sebeſten no. viij.
Glyzyrrhiz. raſ. ʒvj.
Coq. in ℔ij. aquæ communis ad medietatem, colatura detur pro apozemate.

Item ſequens, *cujus vim in ſabulo & viſcidiori ac tenaciori materiâ è renibus expellendâ ſæpius jam obſervavimus*, & in ſequentibus demonſtrabimus

℞. Carn. vitulin. non nimis ping. parum inciſ. ℔iſs.
Aq. fontan. pint. vj.
Indantur ollæ novæ, ignique imponantur, poſtque ſpumæ ablationem, add. contuſa ſequentia
Rad. aſparag. tempore hyemali, tempore verò vernali vel æſtivo cymar. vel ſurcul. eorum M. iß.
Alth.
Fœnicul.
Eryngii ana ℥j.
Coq. lento igne per tres circiter horas, tumque caro eximatur, & ejus loco add.
Fol. borag.
Bugloſſ.
Cichor.
Pimpinell.
Naſturt.
Violar.
} Conciſ. ana M. j.

Sem.

Sem. quatuor frigid. maj. contuſ. ana ʒij.
Cicer. rubr. ℥iij.
Baccar. junip. ℥ij.
Coquantur iterum per horam lento igne, tumque immiſceantur huic decocto decantato
Succ. citri recens expreſſ. ℥ij.
Miſceantur, & ad uſum dentur.

Syrupi diuretici optimi & maximo in renum veſicæque affectibus in uſu ſunt ſequentes, ut ſyrupus de raphano *Fernelii*, de quinque radicibus, althææ *Fernelii*, catharticus *Jouberti* vide ſis animadverſionem in hunc ſyrupum apud *Joannem Zwelferum Claſſ. j. pharmac. auguſtan. p. m.* 63. *&* 64. nephriticus *Hadriani à Mynſicht in ſuo armamentario Medico-Chymico ſect. xvj. p.* 263. item ſequens nephriticus

℞. Rad. alth.
Raphan.
Petroſel. ana ℥ij.
Herb. malv. M. ij.
Pimpinell.
Naſturt.
Rutæ murar. ana M. iß.
Flor. papav. errat. M. ij.
Sem. naſturt.
Urtic. roman. ana ℥ß.
Nymphææ ʒvj.

Cicer. rub. ℥j.
Bacc. junip. ℥ij.
Liquirit. raſ. ʒvj.
Extrem. cortic. arantior. recent.
Ocul. cancr. ana ℥ß.
Macis ʒij.

Inciſa atque contuſa immittantur in cucurbitam vitream, quibus ſuperaffundantur

Vin. rhenan. pint. iij.

Appoſito alembico ſtent in digeſtione loco calido per biduum triduumve, ac aqua ſi quæ fuerit exſtillata, reaffundatur, tumque appoſito recipiente arctèque cum roſtro alembici clauſo, per duas treſve horas ſimul coquantur, & fortiter omnia exprimantur, tumque decoctum expreſſum decantetur, & per exſtillatum ſpiritum ex

Croc. optim. ℥ß.

Tinctura & vis extrahatur, ac decantato ovique albumine clarificato decocto admiſceatur, huicque addatur

Elæoſacchari ex ol. baccarum juniperi ʒij. & ſacchari optim. pulveriſ. ℥iv. parat. &
Sacchar. optim. q. ſ. ut ſolâ digeſtione vel unicâ ſaltem ebullitione fiat ſyrupus.

Con-

Convenit itidem oxymel diureticum *D. Ambroſii Juno Senioris*, & *Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe j, p. m.* 830. egregiam ob præparationem & vim multis diureticis palmam præripiens.

Inter electuaria διουρητικὰ vulgò maximè commendatur electuarium diureticum *Bartholomæi Montagnanæ*, & lithonthrypticum *Fernelii*, nec non antidota nephritica *Quercetani*, ut & laudanum urinarium ſequens quod *Joanni Michaëli Profeſſori quondam Publico Lipſ.* adſcribitur

℞. Succ. liquirit. in aquâ alkekeng. ſolut. ℥iß.
Camphor. ʒj.
Croc. optim. ℈iv.
Alkekeng.
Therebinth. venet. aquâ petroſel. benè lot. ana ℥ß.
Gumm. tragacanth.
Maſtich. ana ʒiß.
Laud. opiat. ʒij.
MS.

Singulare *in urinâ provocandâ*, *ſabulo expellendo*, *ac aperiendis renum &c. obſtructionibus*, *dolore ſedando*, prædicatur.

Convenit quoque *rob* juniperinum, ſambucinum, cynosbati &c.

Omnibus *inter pulveres diureticos* præva-

 lent,

lent, nimirum pulvis lithonthrypticus *Rolfincio* adſcriptus ſequens

℞. Ocul. cancr. præpar.
Sang. hirc. præpar. ana ℥iß.
Lap. judaic.
Nephritic. ana ℥j.
Ocul. lucii piſc.
Sem. milii ſolis ana ℈ij.
Cryſtall. tartar. ℥ß.
Salis ℈j.
MS. F. pulvis.

Item pulvis ad calculum *Marci Banzeri* cujus deſcriptionem habet *Joannes Zwelferus Claſſe ix. de pulveribus in ſuis animadverſionibus in pharmacopœiam auguſtanam p. m.* 280. *&* 281. ut & quem tradidit in *ſuâ pharmacopœiâ regiâ p.* 856. nec non ſequens nobis ſubindè in frequenti uſu

℞. Rad. ſaxifrag. alb.
Liquirit. ana ℥vj.
Sem. naſturt. ℥ß.
Raphan.
Milii ſolis
Urticæ romanæ ana ℥iij.
Bacc. juniper. ℥ß.
Ocul. cancr. ℥j.
Lap. prunell. ℥iij.
Tartar. vitriolat.
Sal. ſtipit. fabar. ana ℥iß.
Conchenil. tinctor.

Teſt.

Teſt. ovor. calcinat.
Croc. optim. ana ʒij.
Ol. bacc. junip. ʒj.

F. omnium pulvis tenuiſſimus, *poſt juſtam videlicet emollientium, laxantium, anodynorum, viaſque dilatantium tam internorum quam externorum uſurpationem: in urinâ ciendâ, ſabulo expellendo, materiâque arenulis mixtâ tenaci mucoſâ exturbandâ efficax.*

Varia & maximæ efficaciæ διουρητικὰ chymica paſſim apud Chymiæ Scriptores exſtant, quæ vel ibidem ſatis ſuperque inveniet Studiosus Lector, vel hinc indè formulis & obſervationibus ſecuturis admixta traduntur.

Diureticorum variorum Formulæ.

In formâ hauſtus.

℞. Aq. petroſel. ℥j.
Tinctur. diuretic. p. 624. & 625. deſcript. ʒij.
Lap. prunell. ℈j.
Succ. pomor. arant. recens expreſſ. ʒij.
Syr. papav. errat. ℥ß.

MS. F. hauſtus, *urinas movens & arenulas expellens.*

℞. Aq. bacc. junip.
Matricar. ana ℥v.
Eſſent. nephritic. *Zwelferi* p. 622. & 623. tradit. vel
Aq. antinephritic. *Amſtelod.* ℥iij.
Syr. nephritic. p. 627. & 628. deſcript. ℥ß. vel
Rob bacc. juniperin. vel
Sambuc. ℥vj.
MS. F. hauſtus.

In formâ mixturæ.

℞. Aq. petroſel.
Raphan. ruſtic. ana ℥iß.
Fœnic.
Tinctur. diuretic. p. 624. & 625. tradit. ana ℥j.
Oxymel. diuretic. *Zwelferi* ℥ß. vel eo deficiente
Aceti ſtillat. ℥ß.
Ocul. cancr. ʒß.
Ol. bacc. junip. gutt. v.
Syr. quinque radic. ℥j.
MS.

℞. Aq. bacc. junip. ℥iß.
Gramin.
Cochlear.
Antinephritic. Amſtelod. ana ℥j.
Spir. ſal. armon. ℈ß.

The-

Therebinth. ℈j.
Laud. opiat. gr. iij.
Tinct. conchenil. tinctor. per ſpiritum baccarum juniper. extract. ʒiß.
Syr. baccar. ſambuc.
Papav. errat. ana ℥vj.
MS. *in dolore nephritico ex muco arenulis mixto producto efficax*, quondam cum ſucceſſu à nobis præſcripta: en eâ de cauſâ totam hiſtoriam.

Vir quiſpiam quadraginta circiter annos natus, poſt febrem quartanam intermittentem quâ diu fuerat afflictus, per menſem unum alterumve lecto decubuit, ex quo ingens lumborum dolor imprimis circa plenilunium affligens fuit exortus, quem tollendi gratiâ varia aſt fruſtrà uſurpavit, vocatus de alvo adſtrictâ & præſertim de lumborum graviſſimo dolore querebatur, quare primò hoc clyſma & ſequentem mixturam præſcripſi

℞. Decoct. emollient. & carminat. vulgar. pro clyſter. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ʒx.
Ol. lilior. alb. ℥j.
Sacchar. ℥ß.
MS. F. Clyſter, pro viro;

℞. Aq. petroſel. ℥iij.
Fœnic.
Theriacal. ſimpl. ana ℥j.

Acet. ſtillat. ʒiij.
Ocul. cancr. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. junip. gutt. iv.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Poſt horam unam alteramve ab injecto clyſmate, bis alvum depoſuit, tumque duo de hâc mixturâ cochlearia aſſumſit, ac multas arenulas circa veſpertinum tempus excrevit, aſt dolorem ferè in eodem ſtatu ſe obſervare retulit, quare mixturam reiterandam juſſi, quâ iterum uſurpatâ, & clyſmate adhuc reiterato, non niſi plures arenulas aſt nullo cum doloris levamine reddidit, quare oleum amygdalarum dulcium recens expreſſum ad ℥iß. ſucci limonum recentis ʒiij. vini rhenani ℥iv. invicem mixta pro uno hauſtu præſcripſi; undè parum dolor fuit diminutus, quare bis eundem hauſtum levi cum ſucceſſu uſurpavit, tumque ſpiritu baccarum juniperi & ſeminis aniſi ana ʒij. lapidis prunellæ ʒß. fuit uſus, ac mucoſa multa arenulis mixta majori cum levamine quam quidem anteà unà cum urinâ excrevit, aſt dum ſecundâ vice idem uſurparet nihil omninò levaminis attulit, quare mixturam penultimam dedi, cujus beneficio, maximam muci ſabulo mixti copiam ſummo cum levamine reddidit, ac brevi poſteà à dicto dolore fuit liberatus.

In

In formâ boli.

℞. Rob. baccar. junip. vel
Sambuc. ℥iß.
Sal. ſambuc.
Stipit. fabar. ana ℈ß.
Lap. prunell. ℈j.
Pulv. diuret. p.630.&631. deſcr. ʒß.
Ol. baccar. junip. gutt. iij.
MS.F.bolus, *optimè urinam & aquas in hydrope pellens.*

℞. Rob. baccar. juniper. ℥iß.
Pulv. diuretic. l. c. tradit. ʒß.
Tartar. vitriolat.
Conchenil. tinctor. ana gr. viij.
Sem. petroſel. macedon. ℈j.
Ol. baccar. junip. vel
Therebinth. gutt. iv.
MS. F. bolus *in urinâ ciendâ efficaciſſimus, ſi cum vino rhenano tenui calido aſſumatur.*

In formâ conditi.

℞. Theriac. *Andromach.* ℥ß.
Conſerv. abſinth. ℥j.
Rad. eryng. condit.
Cortic. arantior. condit. ana ʒiij.
Sal. ſtipit. fabar.
Lap. prunell. ana ʒj.
Ocul. cancr. ℈j.

Ol.

Ol. ſtillat. macis gutt. v.

Baccar. junip. gutt. viij.

MS. F. conditum, *doſis ad nucis moſchatæ quantitatem urinam movens & ventriculum corroborans, quondam à nobis in hydropis ſpecie aſcite cum ſucceſſu præſcriptum.*

℞. Theriac. *Andromach.* ʒvj.

Saxonic.

Pulv. diuretic. p.630.& 631.deſcript. ana ℥ß.

Rad. eryng. condit. ʒv.

Sem. petroſel. macedon.

Urtic. roman. ana ʒiß.

Tartar. vitriolat. ʒj.

Ol. ſtill. cortic. citri

Bacc. junip. ana gutt. vij.

Syrup. diuretic. jam jam tradit. q. ſ.

MS. F. conditum, doſis viſque eadem ferè quæ ſuperioris.

Mirabitur forſan aliquis theriaca *Andromachi* quod conditis hiſce duobus ſit addita, aſt mirari deſinet, ſi conſiderarit quod dolores ob opium admixtum tollat, vigilias auferat, doloreſque plerumque concomitantes ſedet, humorum acrimoniam dolorem &c. excitantem temperet, ſicque citius reliqua διουρητικὰ in actum deducuntur, faciliuſque ac jucundius utplurimum ægri curantur, de quâ *Mon-*

Montagnana itidem teſtatur, experientiâ, inquit, certè ſcio, quod ſi nephritici & circa veſicam dolentes utantur theriacâ *Andromachi*, curabuntur poſt breve tempus; theriaca enim confert doloribus & ægritudinibus renum à plurimis cauſis provenientibus; in potu juſculi imprimis cicerum rubrorum ad drachmam unam nempè ſi tantum ſingulis veſpertinis aut veſpertinis ac matutinis temporibus aſſumatur.

In formâ decocti.

℞. Hord. mundat. ad crepatur. coct.
Cicer. rub. ana ℥ij.
Sem. althææ
Malv. ana ℥ß.
Milii ſolis
Petroſel. macedon. ana ʒiij.
Ficuum ping. no. x.
Sebeſten no. viij.
Glyzirriſ. raſ. ℥ß.
Coq. in ℔iij. aq. decoct. hord. ad tertiæ partis conſumptionem, colaturæ add.
Syr. quinque radic.
Papav. errat. ana ℥ij.
MS. pro Apozemate, *in lumborum graviſſimo dolore ab arenulis & parvis calculis exorto quondam à nobis optimo cum ſucceſſu præſcripto;*

ſcripto; en quoque totam ejus hiſtoriam.

Puerpera quædam vigeſimum circiter agens annum, ſeptimo poſt femellam enixam die in graviſſimam incidit febrem quotidianam continuam magnâ cum præcordiorum anxietate & ventris torminibus veſperi exacerbeſcentem, & circa mediam verò noctem atroci capitis dolore affligentem, manè autem de ingenti lumborum dolore ac levi nauſeâ conquerebatur, quare ſequentem mixturam cochleatim aſſumpſit,

℞. Aq. cort. citri
Majoran. nobil.
Petroſel. ana ℥j.
Vit. compoſ. p. 516. & 517. deſcript. ℥ß.
Spir. contra præcord. anxiet. p. 258. tradit. ʒij.
Nitri dulc. aromat. p. 584. & 585. præſcript. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. cort. arant. gutt. iij.
Bezoard. miner. ℈j.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Ac circa ſeptimam veſpertinam cum dictæ mixturæ cochleari uno alterove hunc pulverem

℞. Be-

℞. Bezoard. miner. ℈ß.
Ocul. cancr.
Lap. prunell. ana gr. viij.
Croci optim. gr. v.
Ol. cort. citri ſtill. gutt. j.
MS. F. Pulvis.

Poſt tertiam, ni fallor, mixturæ & pulveris reiterationem (quorum beneficio ſemper levis fuit ſecutus ſudor) febris ac reliqua ſymptomata, excepto lumborum dolore, evanuêre; poſtquam febris ac concomitantia ſymptomata per triduum jam eſſent curata; primum de alvo adſtrictâ & ventris torminibus iterum fuit conqueſta, quare ſequentem clyſterem præſcripſi

℞. Decoct. emoll. & carmin. vulg. ℥viij.
Elect. diacathol. ℥j.
Ol. chamom. ʒvj.
Sal. gemm. ʒß.
MS. F. Clyſter pro fœminâ.

Hujus beneficio bis alvum depoſuit, pauco cum ventris torminum levamine, quare & hanc mixturam cochleatim uſurpandam dedi

℞. Aq. cort. arantior. cum vino deſtillat.
Fœnic. ana ℥ij.
Vit. compoſ. p. 516. & 517. deſcript.
Spir. anticol. p. 247. tradit. ana ℥ß.
Nitri aromat. dulc. jam jam citat. ʒß.

Ol.

Ol. cort. arantior. gutt. iij.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. fœnicul. ℥j.
MS.

Poſt hujus mixturæ uſurpationem multos reddidit flatus, imò poſt ſecundam hujus mixturæ evacuationem nulla amplius obſervavit tormina; aſt de novo majorem lumborum dolorem ſentire retulit, quare urinam accuratius ſingulis vicibus inſpiciens, ſabulum in fundo matulæ obſervavi, eâ de cauſâ puerperam interrogavi, nonne antè puerperium lumborum dolorem, urinæ incontinentiam vel inter urinæ emiſſionem quendam dolorem, imò vel ſubindè nauſeam &c. unquam obſervaſſet, aſt reſpondit nunquam tale quid, excepto hoc tempore, ſenſiſſe aut obſervaſſe; quare primò hanc ſequentem mixturam præſcripſi.

℞. Aq. petroſel.
Raphan. ana ℥ij.
Tinctur. diuretic. p. 624. & 625. deſcript.
Spir. bacc. junip. ana ʒiij.
Nitri dulc. aromat. ſæpius citat. ʒß.
Lap. prunell. ℈j.
Laud. opiat. gr. j.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Ab

Ab hâc mixturâ non niſi parum ſabuli cum copioſiori urinâ, remanente dolore, excrevit; quare decoctum ultimum jam jam p.637. nominatum præſcripſi, ac per octiduum vel paulò ulterius uſurpavit, undè ultrà centum parvos calculos, arenulas, ac magnam muci ſabulo mixti copiam excrevit, dolor lumborum & nauſea evanuêre, ac brevi curata fuit, neque hactenus de lumborum dolore, nauſeâ &c. conqueſta fuit.

℞. Rad. althææ ℥j.
Liquirit.
Petroſel.
Fœnicul. ana ℥ß.
Fol. naſturt.
Flor. papav. errat. ana M. iß.
Bact. junip. ℥ij.
Sem. melon. ℥ß.
Urtic. roman.
Petroſel. ana ʒij.
Ficuum ping. no. xij.
Macis ʒiß.
Ocul. cancr. pulveriſ. in petiâ ligat. ʒij.

Conciſa atque contuſa infund. in ſ. q. aq. commun. & vin. rhenan. per noctem, (in vaſe vitreo non cupreo) tumque coq. ad tertiæ partis conſumptionem, colaturæ add.

Aq. nephritic. *Amſtelod.* ℥iß.
Spirit. ſalis armon. ℈j.
Syr. alth. *Fernelii*
Papav. errat. ana ℥ij.
MS. pro Apozemate, *quondam in impeditâ ſabuli excretione indeque exorto renum ac ureterum dolore, poſt præmiſſum clyſma pro nobili quodam à nobis præſcripto; undè magnam quoque muci, arenularumque copiam excrevit.*

In formâ pulveris.

℞. Lap. prunell. ʒß.
Conchen. tinctor.
Ocul. cancr.
Teſt. ovor. calcinat.
Sal. ſambuc. vel
Stipit. fabar. ana ℈j.
Croci optim. gr. xv.
Ol. bacc. junip. gutt. vj.
MS. F. Pulvis, pro tribus doſibus, *cum vino rhenano &c. aſſumendus urinas valdè ciens.*

℞. Sem. nymphææ ʒß.
Naſturt.
Raphan.
Fœnic. ana ℈ß.
Lap. prunell. ℈i.

MS. F.

MS. F. Pulvis pro tribus doſibus: *in mucoſâ ac ſabuloſâ renum veſicæque materiâ expellendâ potens, en eâ de cauſâ hiſtoriam in præcedentibus pollicitam.*

Puer octo jam annos natus, poſt varia lacticinia ac caſeum incidit in quandam doloroſam urinæ excretionem, quam flocci primò facientes, nec lacticiniorum nec caſei uſum Parentes prohibentes, indies gravius & majori cum dolore urinam reddidit, ac ſabulum quoddam in urinâ poſteà obſervarunt, quare urinam inſpiciendi gratiâ jam huic jam illi miſerunt, qui unanimiter puerum calculo veſicæ laborare aſſeruerunt, Parentes hiſce diffidentes plures allocuti poſtmodum fuerunt Medicos, qui, non calculum adeſſe aſt indè generari poſſe, referebant: quia pudenda nec trahebat nec quoque fricabat, nec urinam ſplendidiſſimam inſtar ſeri aſt coloratam mingebat, quæ tamen ſigna in pueris calculo veſicæ laborantibus adeſſe dixit *Hippocrates lib. de aëribus, aquis & locis text. xxiij. §. v. & viij. p. m.* 341. quare hujus illiusve conſilio plurima tentarunt medicamenta, quæ inter ſequens decoctum magno cum ſucceſſu uſurpavêre,

℞. Hord. mundat.
Rad. liquirit. ana ℥j.
Flor. papav. errat. M. iß.

Bacc. junip. ℥ß.
Sem. fœnic. ʒij.
Ficuum ping. no. xij.
Conciſa & contuſa coq. in cereviſ. tenuis dulc. pint. iß.
Per duas circiter horas,

Ter de die unciam unam cum duabus balſami ſulphuris aniſati guttulis filiolo exhibuêrunt, ac omnis ferè doloroſa urinæ excretio, ac arenulæ anteà in urinâ repertæ evanuêre; quia verò ſubindè de quodam dolore adhuc conquerebatur in eodem decocto continuarunt, ac non amplius de dolore querentem audiverunt; quare, omnibus relictis, filiolum curatum eſſe putarunt: evenit tamen poſt ſemeſtre circiter ut ingens inter urinæ excretionem dolor fuerit exortus; qui dicto decocto neutiquam ceſſit; quare & præter decoctum pulverem dictum ultimum uſurpavêre, undè ſingulis diebus magnam muci copiam excrevit; tandem non niſi ſemen nymphææ ad ſcrupulum unum cum decocto bis quotidiè exhibuerunt, ac incredibilem mucoſæ ac ſabuloſæ materiæ quantitatem excrevit, ac brevi quoque curatus fuit; aſt optimam præſcripſi diætam, probèque ipſam obſervandam Parentibus juſſi, nihil enim magis recidivum eſt quam ipſe calculus, quippe qui bis, ter & etiam quater in anno, (ut nonnulli teſtantur Practici) genera-

neratur; vitandam quoque quam maximè vitam ſedentariam eſſe dixi: ſæpè enim *Doctiſſimi Viri* quia ſtudiis ſemper invigilant, iisque ferè immoriuntur & ſedendo multas in renibus impuritates &c. colligunt, nephritici fiunt.

In formâ pilulari.

℞. Ocul. cancr. ℈j.
Conchenil. tinctor.
Sal. ſtipit. fabar. ana ʒß.
Ol. bacc. junip. gutt. iij.
Therebinth. aq. petroſelini lot. q. ſ.
MS. F. Pilulæ no. xx. pro tribus quatuorve doſibus *in urinæ ſuppreſſione utiles.*

℞. Tartar. vitriolat. ℈j.
Ocul. cancr.
Teſt. ovor. calcinat. ana ʒß
Sal. ſambuc.
Croci optim. ana ℈j.
Ol. baccar. junip. gutt. vj.
Balſam. peruvian. q. ſ.
MS. F. Pilulæ no. xxx. quarum tres quatuorve pro vice aſſumantur.

Nota; in diureticorum obſervandum eſſe, nempè ubi ſerum copioſum & aqueum peccat in corpore, id antè evacuationem nullâ indigêre præparatione.

Naturam ſæpè pus in thorace contentum per urinas excreviſſe obſervationes Plurimorum Medicorum teſtantur, hujus conatum neceſſariò tum promovendum non verò pus in thoracis cavitate contentum per διουρητικὰ educendum putamus: naturæ ſanè vias invenire facile eſt, quibus hoc onus vaſis circulatoriis ingerat, arti verò non item.

Valdè acria ſalita omnia ac piperata renibus noxia eſſe unanimiter omnes teſtantur Practici, item caſeum præſertim ſalſum ac putridum, ova dura & frixa, item carnes piſcesque fumo induratos ac ſalitos; obſtructiones enim renum parere & copioſam calculo materiam præbêre, perhibent; ſic quoque cibos vulgo dictos tartareos, & lacticinia imprimis impura, undè in pueris calculos generari, *ex Hippocrate lib. iv. de morbis xxviij. p. m.* 153. (qui hìc & paucis ſequentibus ſatis accuratè calculi generationem deſcribit) *& lib. de aëribus, aquis & locis xxiv. p.* 341. probant.

Διουρητικὰ valdè calida, calculo laborantibus exhibêre omninò inconſultum eſt, lapidem enim magis indurare & renes valdè calefacere certum eſt, imò omnia aquea & vias lubricantia ac dilatantia expellere, ſicque majores dolores &c. excitare *lippis ac tonſoribus* notum eſt: nocêre & valida ac vehementia præſertim ſimul acria diuretica in renum affectibus,

impri-

imprimis ubi ulcus adeſt, (nam per locum affectum humorem ſcilicet peccantem neutiquam ducendum, dixit *Hippocrates*, hâcque ratione magis materia peccans ad locum affectum deferretur, ſicque facile omnimoda urinæ ſuppreſſio, dolores atrociſſimi, vigiliæ &c. excitarentur) ex dictis ſatis patet.

Non omnibus humoribus in corpore etſi peccantibus, neque morbis hominibusve ſingulis διουρητικὰ quia conveniunt, paucis, pro ut rei gravitas concedit, demonſtrabimus, quinam humores, morbi, hominesque diuretica vetant, quinam verò eadem indicant.

HUMORES *ergò in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ´ *conveniunt*, ſunt

1. *Aquei ac ſeroſi*, ſunt enim humores, qui ſuâ ſpontè ad renes quaſi detruduntur, quare affectus indè producti diureticis optimè ac facillimè curantur; ideo *Heurnius libr. iij. method. ad praxin cap. xiij.* cum, inquit, cor ex ſuccis aquoſis languet, diuretica remedia mirum in modum extrudent malum, *ſeroſi ſalſi imprimis ſi exiſtant*, facilius enim ſerum ſalſum evacuatur, quam ad temperiem deducitur.

2. *Lymphatici humores*, quare διουρητικὰ in febribus lymphaticis apprimè conveniunt, & tutius citiusque utplurimum hiſce febribus laborantes diureticis, apophlegmatizantibus, ut

& ſudoriferis curantur, quam ullis aliis medicamentis, hâc enim methodo febrium cauſa per loca convenientiſſima tutò ac jucundè, abſque magnâ virium jacturâ exturbatur; en eâ de cauſâ hunc caſum.

Mulier quædam trigeſimum circiter agens annum, poſt æſtivum iter incaluit, quare & induſia cum aliis commutavit, undè primò circa nonam veſpertinam in levem capitis mox & omnium artuum dolorem gravativum incidit, quare ſtatim lectum petiit, tumque univerſali horrore cum levi tuſſiculâ fuit afflicta, quare noctem inſomnem traduxit, manè vocatus febricantem inveni & de ingenti corporis laſſitudine, appetitu proſtrato, capitis, artuumque dolore gravante conquerebatur, quare primò ſequentem mixturam diureticam ac diaphoreticam dedi, de quâ ſingulis horis cochleare unum alterumve pro ſymptomatum exacerbatione vel graviori afflictione aſſumpſit

℞. Aq. petroſel.
Card. bened.
Menth. ana ℥iſs.
Spir. nitri dulc. aromat. p. 584. 585. præſcript. ℈j.
Tinctur. diuretic. ſæpius jam citat. diaphoret. p. 487. & 488. tradit. ana ℥ſs.
Laud. opiat. gr. ij.

Syrup.

Syrup. papav. errat.
Stœchad. ana ℥ß.
MS.

Manè rediens omnia ſymptomata parum diminuta obſervavi, quare in eâdem mixturâ per triduum continuavit, undè tertio vocationis die copioſus ſudor ac circa veſperi larga diureſis fuit producta, ac nocte ſequenti placidè dormivit, nec amplius febricitavit, & poſt ſequentem hauſtum hydragogum aſſumptum, cujus beneficio ſexies alvum depoſuit, curata fuit.

℞. Electuar. hydragog. p. 211. & 212. deſcript. ℥iij.
Tartar. vitriolat. gr. xv.
Spirit. ſalis armoniac. gutt. viij.
Aq. petroſelin. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

3. *Pituitoſi*, diureticorum enim beneficio non tantum inciduntur, corriguntur que, ſed & inciſi, ac præparati facilè per diureſin expelluntur, διυρητικὰ namque imprimis hìc præſcribenda aromatica, volatilia, ac ſpirituoſa ſicque pituitam citò tutòque incidentia.

4. *Acidi*, pleraque enim diuretica acidos humores non tantum ac ſimpliciter per urinas expellunt, verum & ſimul eoſdem vel obtundunt & leniunt, qualia pinguia & oleoſa diuretica; vel temperant, qualia ſpirituoſa, volatilia; vel ipſos diluunt, qualia impropriè

dicta diuretica anteà jam nominata; vel illos infringunt &c. ſicque temperatos ac correctos tutò ac jucundè per diureſin exturbant.

Nota: ubi humores adſunt pituitoſi & acidi, fortiora διυρητικά in principio adhibita, humores valdè commovent, ſine ullo tamen fructu notabili, cum mediocria verò, ſolutis primum per aromatica ſpirituoſa volatilia humoribus pituitoſis, eoſdem per urinæ vias ſatis commodè dimittant, acidosque per eadem διυρητικά, quæ tum quoque aromatica eſſe oportent, tam in totum quam ex parte tantum temperatos, à ſanguine ſecernant, & ad veſicam amendent.

HUMORES *διυρητικά præſertim vehementia vetantes*, ſunt

1. *Auſteri, melancholici*, ut vidêre eſt apud *Heurnium lib. iij. method. ad praxin cap. xiij.* qui ibidem ab uſu diureticorum arcendos eſſe monuit, ſi nempè ex auſteris & melancholicis cor prematur; vehementiora enim diuretica non niſi aqueum ac ſeroſum quodammodò adhuc auſterum diluendi ac temperandi vi præditum per diureſin ſubitò expellunt, ſicque facilè non niſi iſchuriam, vel dyſuriam vel ſtranguriam pluravе alia gravia ſymptomata excitarent: ſatius ergò eſt auſteri humores

mores ut per alterantia medicamenta, ſalia nempè volatilia, oleoſa ſpirituoſa &c. primum corrigantur, ſicque temperati ac correcti per diuretica aſt itidem ſimul aromatica volatilia ſpirituoſa è corpore per urinæ vias exturbentur.

2. *Valdè viſcidi ac tenaces*, facilè enim quædam obſtructiones ex vehementioribus diureticis in hiſce peccantibus humoribus exhibitis hinc indè exoriri, item non niſi difficulter & ſummâ vi pauci tantum tum educi poſſunt, quare non niſi inciſi ac attenuati per diureſin expelli debent.

3. *Bilioſi*, diuretica enim qua diuretica nullo modo hic convenire poſſunt, quia διουρητικά ſunt *calida* acria, &c. præterquam quod acribus ſuis particulis bilis dominium augeant, nec tantam bilis copiam exturbent, quantam quidem planè enervare eſſet apta ea cæterorum humorum quantitas, quæ cum bile per diuretica excernitur. frigida verò diuretica, vix quicquam, præter humorem ſeroſum, omnis ferè coloris & ſaporis expertem, educunt.

4. *Pus & ſanguis per urethram excretus*, indicant enim ſanguis ille ac pus renum aut veſicæ exulcerationem, teſte *Hippocrate ſect. iv. aphor.* 75. & 81. ſi, inquit, quis ſanguinem aut pus mejat, renum aut veſicæ exulcerationem ſignificat, quod confirmatum vide ſis apud

Cor-

*Cornelium Celſum lib.*II. *cap.vij.p. m.* 60. in renum autem veſicæque exulceratione vehementioradiuretica neutiquam convenire *lippis ac tonſoribus ſatis notum eſt*; quid enim aliàs, quam majorem exulcerationem, partium circumjacentium inflammationem, vomitum, nauſeam, urinæ ſuppreſſionem, doloreſve graviſſimos vel talia gravia ſymptomata, excitarent? dicta STUDIOSE LECTOR vide ſis confirmata in ſequenti ægro:

Vir quiſpiam quadraginta annos natus, vitam ſedentariam agens, primò in dolorem nephriticum non niſi novilunio affligentem incidit, quare ſæpius circa novilunium vinum rhenanum in magnâ quantitate ſubinde cum levamine aſſumpſit; hujus enim beneficio arenulas nonnullas cum doloris diminutione excrevit; tandem tamen dolor à vino rhenano circa novilunium aſſumpto indies major fuit redditus, quaria varia quoque jam hujus jam illius conſilio aſt fruſtrà uſurpavit; diu itaque multumque hiſce nephriticis doloribus, nauſeâ & ſubinde bilioſorum ac pituitoſorum vomitu afflictus, quare continuò ſpiritum ſalis cum vino rhenano uſurpavit, unde dolores nephritici variis cum lancinationibus indies redditi fuêre graviores, & urinam ſanguinolentam excrevit; ac poſteà de alvo adſtrictâ, appetitu proſtrato, ac ſubinde urinæ ſtillicido conquerebatur; quare vocatus primo ſequen-

quentem Clyſteren præſcripſi.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ℥j.
Fol. malv.
Alth.
Thor. chamom. ana M. j.
Sem. lini.
Fœnicul. ana ℥ß.
Coq. in ſ.q. lact.dulc.in colatur.℥viij. diſſolv.
Ol. lilior. alb.
Elect. diacathol. ana ℥j.
Sacchar. ℥ß.
MS. F. Clyſter.

Ab injecto enemate bis alvum depoſuit, & ſabuli magnam quantitatem excrevit, tumque ſequens decoctum per menſem circiter uſurpavit

℞. Hord. mundat. ad crepatur. coct.
Cicer. rubr. ana ℥ij.
Rad. althææ.
Liquirit. ana ℥j.
Sem. melon.
Papav. alb. ana. ʒij.
Bacc. junip. ℥ß.
Ficuum ping. no. xij.
Fruct. alkekeng. no. v.
Conciſa atque Contuſa coq. in ſ. q. ſeri lactis dulcis, in colaturæ pint.ij. diſſolv.

Syr.

Syr. papav. errat.
Quinque radic. ana ℥ij.
MS. F. apozema.

De hoc apozemate quater de die uncias duas treſve aſſumpſit, unde lancinantes dolores nephritici valdè fuêre diminuti, & urinam ſabulo ſæpius refertam ſubindè excrevit; ſingulis noviluniis caſſiæ pulpâ & mannâ in jure carnis vitulinæ diſſolutis cum ſucceſſu ac doloris & urinæ ſtillicidii levamine fuit uſus; ſicque à gravibus illis ſymptomatibus pro tempore quaſi liberatus, omnia medicamenta lenientia, &c. reliquit, & non niſi vinum rhenanum cum ſucco citri recens expreſſo uſurpavit, undè dolorum iterum exacerbatio, ac nauſea vomituſque denuò rediêre, quare vinum rhenanum cum inſtillato ſalis ſpiritu ter quaterve quotidiè aſſumpſit cujus maleficio ſæpius urinam cruentam pauco tamen cum levamine reddidit, quare ſpiritu ſalis & ſucco citri in majori copiâ quam quidem anteà fuit uſus, hinc dolores nephritici exorti fuêre majores, vomituſque frequentior; & brevi urinam purulentam ſanguinolentamque obſervavit; quare dicta medicamenta enema nempè ac decoctum ſæpius reiteranna aſt fruſtrà, curavit: tumque agyrtæ cujuſdam conſilio ſequens uſurpavit apozema

℞. Rad. eryng.
Apii.

Pe-

Petroſel.
Saxifrag. alb. ana ℥j.
Fol. lauri.
Naſturt. ana M. j. ß.
Sem. raphan.
Sinap. ana ℥ß.
Baccar. junip. ℥j.
Ocul. cancr. ℥ß.
Conciſa atque contuſa coquantur in ℔iij. vini rhenani, per horas duas, tumque colaturæ add.
Ol. baccar. junip. gutt. xij.
Therebinth. ℈j.
Spir. ſalis ʒß.
MS. pro apozemate.

Hujus decocti vi ac maleficio, poſtquam, aliquandiu uſurpaſſet, incidit in intolerabiles lumborum & ventris dolores, vomituſque nauſea, vigiliæ, &c. brevi indè fuêre productæ, ac pus magnâ in quantitate cum dolore ingenti excrevit. Iterum vocatus primum decoctum denuò præſcripſi, aſt ſingulis doſibus balſami ſulphuris aniſati guttulam unam vel alteram inſtillavit ac ſubindè ſolum oleum amygdalarum dulcium recens expreſſum ad unciam unam uſurpavit, ac tandem horum ac nonnullorum è memoriâ jam exciſorum medicamentorum pus aut ſanguinem non amplius excrevit, aſt dolores circa lumbos & nonnunquam circa os pubis ſemper ferè obſervavit, & adhuc obſervat. Mor-

Morbi, *& ſub his comprehenſa* Symptomata *in quibus* ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ' *conveniunt & cum ſucceſſu præſcribuntur*, ſunt

1. *Hydrocephalus*, proxima enim hujus affectus cauſa eſt ſerum, ob apertionem vaſorum lymphaticorum in capite contentorum extravaſatum, ſive ea apertio *à prima conformatione vitioſâ* ſit facta; ſive *poſt partum à quavis violentâ causâ externa*, per contuſionem nempè vel ſciſſuram, vel rupturam, &c. vel *interna* ex obſtructione illorum lymphaticorum vaſorum producta *fuerit*: varia in capite vaſa lymphatica ſatis copioſa adeſſe jam Plurimi Anatomici demonſtrarunt; eadem quoque obſtrui & à tumoribus aliâve comprimente causâ comprimi poſſe, compreſſa obſtructaque rumpi, omnibus ſatis conſtat: bis jam diſſectum hydrocephalum unum ambitu ulnam cum quadrante excedentem (ex cujus ventriculis cerebri anterioribus per canaliculum immiſſum aquam limpidiſſimam ſubſalſam eduxit *Celeberrimus ille* Anatomicus D. Johannes van Horne *quondam* Academiæ Lugduno-Batavæ Professor *Anatomiæ & Chirurgiæ digniſſimus Præceptor optimus* P. M. ad ℥clx.) alterum paulò minorem; & ſemel quoque hydrocephalum duas ambitu ferè ulnas excedentem Sylvæ Ducis vidi-

vidimus; ex dictis ſatis ſuperque patet διουρητικὰ in hydrocephalo convenire, ſerum enim maximè ac tutiſſimè educunt, ſuntque plerumque incidentia, deobſtruentia, &c. ſicque obſtructa forſan à pituitâ viſcidâ, &c. vaſa lymphatica deobſtruunt ac aperiunt, hâcque ratione ac per ἀποφλεγματίζοντα, &c. hic affectus ſi curabilis exiſtat, tutò curabitur, ac nova ejus productio prævenietur.

2. Κεφαλαλγία ſi nempè ex melancholiâ producatur, maximè enim tum diureticorum uſum conferre dixit *Galenus lib.1. de arte curativâ ad Glauconem.*

3. *Fluxus vulgò hepaticus nominatus*, liquor hoc in fluxu qui exit inſtar carnium loturæ eſt qui ſine mordicatione non tamen abſque dolore gravante, &c. plerumque excernitur; à ſero copioſo ſanguini admixto vaſaque relaxante excitatur, non mirum ergò quod diuretica ſicciora moderatè adſtringentibus roborantibuſque mixta conveniant, ut hâc ratione copioſum ſerum hunc fluxum producens minuatur, ortuſque (nimio nempe aqueorum potu interdicto) novus præcaveatur, nec non partes jam affectæ ac debilitatæ corroborentur, &c.

4. *Hydropis ſpecies anaſarca dicta ut & aſcites*, teſtatur enim *Joubertus lib.de cephal.cap.9.* maximè διουρητικὰ convenire & ex hiſce hydropicos levari, quod conteſtatum inveniet Stu-

diosus Lector apud *Aëtium*; imprimis in formâ ſiccâ, ut ſuperius monitum, ſi exhibeantur: ratio ferè eadem quæ hydrocephali eſt, ſerum enim ſi abundè per diuretica expellatur, neceſſariò levantur inde ægri; en eâ de cauſa ſequentem hiſtoriam.

Vidua quædam quadraginta jam annos nata, poſt varios fructus horarios circa autumnum incidit in quartanam intermittentem ſimplicem, ac circa ſolſtitium brumale in duplicem cum crurum gravitate, omniumque artuum dolore gravativo, præcordiorum anxietate, vigiliis, ſitique magnâ affligentem, quare avidè ſerum lactis ebutyrati calidum paroxyſmo adventante uſurpavit; undè primò in pedum, mox & crurum tumorem incidit; vocatus, omnia ferè liquida interdixi, ac ſitim tollendi gratiâ (adventante nempè paroxyſmo maximâ enim tum affligebatur ſiti) ſcrupulum lapidis prunellæ cum ſitis levamine exhibui, tumque de hâc mixturâ ſingulis horis duo cochlearia & quater tribus ante paroxyſmi febrilis invaſionem horis ſequentem pulverem aſſumpſit,

℞. Aq. card. bened.
Cochlear. ana ℥iij.
Theriacal. ſimpl.
Spir. antiſcorbutic. p. 417. deſcript. ana ℥ß.
Contra anxietat. p. 258. tradit. ʒij.

Salis

Salis armoniac. aromat. p. 356.
& 357. præſcript. gutt. xxx.
Laud. opiat. gr. ij.
Antim. diaphor. ʒß.
Syrup. papav. errat.
Ex ſucco card. bened. expreſſ.
parat. ana ʒv.
MS.

℞. Sal. armon.
Lap. prunell.
Ocul. cancr.
Antim. diaphor. ana. gr. xv.
Ol. cort. arantior. ſtill. gutt. ij.
MS. F. Pulvis.

Poſt tertiam mixturæ & quartam, ut dictum, pulveris reiterationem (undè copioſus ſemper ſecutus fuit ſudor) circa ſolſtitium brumale acceſſa quartana evanuit, ac prior valdè fuit diminuta, quare quoque non niſi unâ poſteà uſa fuit mixturâ, ac curatam eſſe putavit; evenit verò poſt menſem circiter ut frigidiori aëri ſeſe expoſuerit undè ingens primò lumborum, mox & totius corporis frigus cum graviori ac intolerabili ſiti exortum fuerit, iterumque loco calidi lactis ebutyrati ſeri, frigidum lac ebutyratum affatim hauſerit, ac intra duas hebdomadas talem in crurum tumorem incidit, ut nec pedibus incedere, nec per cubiculum meare potuerit, quare iterum vocatus, interdictis denuò omnibus liquidis, lapidem

prunellæ in dictâ doſi pauco cum levamine exhibui, & poſt mixturæ dictæ ſecundam evacuationem, ſequentem pulverem purgantem dedi

℞. Reſin. jalapp.
Diagrid. ana gr. vj.
Tartar. vitriolat.
Sal. armon. ana ℈ß.
Ol. cort. arantior ſtill. gutt. ij.
MS. F. Pulvis.

Ab hoc pulvere ſepties alvum depoſuit, ac multa aquea excrevit; remanente tamen crurum tumore, quare flocci mandata pendens ſerum lactis ebutyrati cum acetoſæ foliis coctum indies iterum uſurpavit, undè intra menſem talem in totius corporis tumorem, ventris cum gravitate diſtentionem, reſpirandique difficultatem incidit, ut neutiquam decumbere, verum ſemper ferè erecta ſedêre coacta fuerit; accerſitus viſitare nolui, ob conſanguineorum tamen inſtantiam acceſſi, tumque omnia liquida & quicquid morbo contrarium judicarem, ſe non uſurpaturam promiſit, quare cibos euchymos & eupeptos ſicciores aſſumendos & poſt paſtum non niſi vinum medicatum ſequens uſurpandum eſſe volui, tumque ſequens decoctum dedi

℞. Rad. ireos noſtrat. ʒvj.
Petroſel.
Angelic. ana ℥ß.

Fol.

Fol. laur.
Soldanell.
Agrimon.
Rut. ana M. j.
Cortic. median. ſambuc.
Summit. centaur. min. ana M. iß.
Bacc. junip. ℥ß.
Sem. fœnic. dulc.
Urtic. roman. ana ʒij.
Cinam. acuti. ℥ß.
Raſur. lign. guajac. ℥v.

Affundantur raſuræ guajaci ſpiritus baccar. juniperi ℥iv. aq. petroſel. ℥x. mixta ac in digeſtione per viginti quatuor horas jam poſita, per duas, vaſis optimè clauſis, horas coquantur, tumque dicta ſimplicia inciſa atque contuſa addantur, affundanturque vini rhenan. pint. iij.

Vaſiſque iterum clauſis, coquantur per duas treſve horas, colaturæ add.
Ad. theriacal. p.483.484. &485. tradit.
Tinctur. diuretic. p.624. & 625. deſcript. ana ℥iß.
Spir. ſal. armon. aromatic. jam jam citat. ʒß.
Syrup. quinque radic. ℥iij.
MS. pro Apezomate.

℞. Rad. angelic.
Enul. campan. ana. ʒiij.
Armorac. ℥ß.
Fol. menth. criſp.
Lauri.
Rutæ ana M. j.
Sem. fœnic. dulc.
Naſturt. ana ʒiij.
Bacc. junip. ʒvj.
Flaved. cortic. arantior.
Macis ana ʒij.
Cinam. acut. ℥ß.
Conciſis atque craſſè contuſis affund.
Vin. rhenan.
Gallic. ana pint. iß.
Stent in loco calido, vaſis optimè clauſis, per triduum quatriduumve.

De ſuperiori decocto manè & veſperi uncias duas ac de vino medicato totidem poſt paſtum aſſumſit ac ter pulverem purgantem dictum uſurpavit, ac horum medicamentorum beneficio, urinas admodum copioſas excrevit, ac ſubindè quoque ſudavit, tandemque nempè poſt quinque vel ſex ſeptimanas à gravi hâc anaſarcâ fuit curata.

5. *Febres continuæ lymphaticæ ac intermittentes pleræque præſertim parum jam declinantes*, lympha enim per diuretica tutò educitur, & pituitoſi, &c. humores in intermittentibus peccantes diureticorum beneficio ſimul & in-

Digitized by Google

inciduntur, ſolvuntur, attenuantur, &c. ſicque ad urinæ vias propelluntur, ac expelluntur: aſt *nota* non niſi univerſalibus præmiſſis & febribus jam declinantibus διουρητικά propriè dicta eſſe præſcribenda, gravia aliàs ſymptomata, pertinaceſque aliquandò obſtructiones indè productas fuiſſe Plurimi Practici teſtantur.

6. *Obſtructiones pancreatis, epatis, lienis,* teſte *Capivaccio lib.* III. *practic. cap.* 25. *Savanarolá* verò *tractat.vj. practic. major. cap. xv.* contrarium ſtatuit, quia, inquit, materia peccans non per urinas ſed per alvum leviori negiotio ſecernitur; aſt διουρητικά quia plerumque ſunt ſpirituoſa, volatilia, incidentia, aperientia ac attenuantia, optimè in obſtructionibus conveniunt, aperiunt namque obſtructiones materiamque obſtruentem præparant, ac incidunt, ſicque (univerſalibus tamen non neglectis, humores enim benè jam præparati ac inciſi neceſſariò per epicraſin ſunt expurgandi) tutò citòque pertinaces illæ obſtructionés curantur.

7. *Colica paſſio*, quam *Galli colique graveleuſe* nominant, hanc ut & dolorem colicum à calculo renum diſtinguere difficillimum eſt, ita enim ſigna ſibi ſunt ſimilia, ut ipſe *Galenus lib.* II. *de locis affectis cap.v.* ſibi hoc contigiſſe fateatur; vomunt enim in colicâ paſſione ut & in nephritide, bilioſa ac craſſa, ſi malè ſit con-

ſtitutus ventriculus, ſi verò benè, nauſeam & inanes vomendi conatus patiuntur: differentiam inter colicum dolorem ac nephriticum vide ſis p.421.422.& 423.§.11. & 437.438. & 439. in colica paſſione διουρητικά convenire ſatis conſtat, quia quatenus volatilia ſpirituoſa ac incidentia exiſtunt, pituitam viſcidam incidunt, flatus diſſipant, ſicque inciſa attenuata pituita tenax ac viſcida & cæteræ concomitantes hunc affectum producentes cauſæ per urinę vias expelluntur, hâcque ratione (cæteris tamen non neglectis) non tam facile paralyſis ut poſt colicos dolores ſubindè evenit, producitur (de quâ paralyſi vide ſis *Georgium Horſtium problemat. medicor. dec.*11. *Quæſtion. viij. p.m.*71.72. *& ſeq.*) aſt citius plerumque, diuretica nempè cæteris medicamentis anticolicis ſi admiſceantur, curantur: quare ſequentem multarum loco hiſtoriam hiſce inſerere libuit.

Mulier quinquageſimum circiter agens annum, poſt ſolitò majores labores incaluit, ſicq; aëri frigidiori ſe expoſuit, undè ventris tormina quædam circa noctem obſervavit, quare cochleare unum alterumve ſpiritus aniſi aſſumpſit, aſt curationis loco nauſea indè fuit producta, ac de ingenti ventris diſtendente & lumborum gravativo dolore brevi conquerebatur; manè accerſitus & affectus hujus cauſam indagans, dicta ſymptomata, ac ſubinde dolo-

rem

rem lumborum ſe obſervaſſe urinamque inſtar aquæ limpidiſſimæ ſæpius & plerumque excreviſſe ægra mihi retulit; jam verò urinam turbatam crudam obſervavi ſed abſque ullo ſedimento, quare primò hoc enema præſcripſi, & ſequentem mixturam dedi

℞. Decoct. emollient. & carminativ. ℥vij.
Elect. diaphœnic. ʒx.
Ol. chamom.
Laurin. ana ʒv.
Sal. gemm. ʒß.
MS. F. Clyſter pro fœminâ.

℞. Aq. baccar. junip. ℥iß.
Cortic. arantior.
Fœnicul. ana ℥j.
Spirit. anticolic. p. 247. & 248. tradit. ℥ß.
Nitri dulc. aromat. p. 584. & 585. deſcript. ʒß.
Tinctur. diuretic. ſæpius jam præſcript. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. junip.
Cortic arantior. } ſtil. ana gutt. iij.
Syrup. papav. errat. ℥j.
MS.

A clyſtere bis multis cum flatibus alvum cum levamine depoſuit, & poſt uſurpatam hanc mixturam, flatus magnâ copiâ emiſit ac ſabulum multum cum urinâ reddidit, quare & cly-

ſterem & mixturam reiteravi, ac majori copiâ urinam ſabulumque excrevit, dolorque colicus ac nauſea evanuêre, remanente tamen lumborum dolore quodam gravativo & jam remiſſius jam verò acrius affligente, tumque iterum urinam inſtar aquæ limpidæ cum paucis arenulis excrevit, quare decoctum p. 626. & 627. deſcriptum dedi, ac per ſeptimanam tali cum ſucceſſu uſurpavit, ut varios parvos calculos, arenulas, viſcida tenacia, &c. quotidiè magnâ in quantitate cum urinâ & propemodum ſine dolore excrevit; ac diu libera à nephritico colicoque dolore fuit.

8. *Icterus*, διουρητικὰ quia aperiunt ac incidunt, non mirum quod in ictero, ab obſtructione plerumque producto, conveniant.

9. *Calculus ſabulumque renum & veſicæ*, teſte *Daniele Sennerto lib. iij. practic. part. vij. ſect. 1. cap. vj.* nempè ſi jam moveatur lapis, motum enim tum adjuvant διουρητικὰ cum calida tum frigida tum temperata; quare etiam *Heurnius in prax. medic. lib. ij. cap. xij. in paroxyſmo* diuretica auxiliari dixerit; præſertim doloribus jam aliquantulum lenitis viiſque jam lubricatis, laxatis ac quaſi amplificatis & inflammatione non impediente ea, tum enim tempeſtivum eſſe urinam cientia exhibêre, legimus apud *Donatum Anton. ab Altomari part. ij. de medend. humani corporis malis cap. de renum calculo.* propriè tamen dicta diuretica quia

ſunt

ſunt calida & ſicca *Horatius Augenius tom.* 1. *epiſt.iv. lib.xij.* omninò improbat, in principio devitanda ſuadet *Hartmannus in praxi chymiatricâ capite de renum calculo*, quia, inquit, humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt, & dolorem augent, quare quoque dixerit *Samuel Schonbornius in manuali medicina Practica Galeno - Chymica p. m.* 169. lithonthryptica ante doloris mitigationem ac corporis purgationem adhibita, malum exaſperare, quia materia peccans magis ad locum affectum defertur; concludit itaque *Georgius Horſtius problemat. medicorum dec. viij. quaſt. v. p. m.* 214. inquiens, patet igitur talia (ſcilicet proprie dicta οὐρητικὰ & calculum vulgo dicta frangentia) non convenire, niſi calculo jam rupto, & in partes minimas redacto (*aſt quiſnam quaſo hac poteſt ?*) quo tempore neceſſarium eſt, ut naturam adjuvemus, ut à viis & receptaculis urinariis per diuretica medicamenta peccans materia purgetur.

10. *Dyſuria* referente *Donato Antonio ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis capite de dyſuriâ.* in dyſuriâ, *inquit*, medicamentis iis utendum, quæ urinam ciendi vim habent: *Salius* verò *in annotat. in Altimar. cap.*97. non ita convenire dixit, quia, inquit, copioſam materiam ad locum affectum ducunt, qui cum ſit debilis & malè poſſit excernere, magis ex hâc materiæ copiâ affligetur,

tur, quod *Heurnius quoque lib. iij. method. ad praxin cap. viij.* conteſtatur: abſtinendum in dyſuriâ ab aperientibus & nimis detergentibus *Rondeletius method. curand. morb. cap.* 51. ſuadet, quare quoque *Dionyſius Fontanus lib. iij. de morborum internorum curatione cap. xxxv.* docuit medicamentis fortibus non utendum eſſe, nec acribus, nec compoſitis, quoniam, inquit, majorem acrimoniam inducunt, ſed è contrà lenibus & ſimplicibus.

11. *Podagra,* teſte *Cratone apud Scholtzium Conſil.* 352. ubi docuit nullum præſtantius pro podagrâ eſſe remedium, quàm, quod urinam ut & ſudores movet: podagram à ſero ſalſo produci alibi jam probavimus, ſerumque ſalſum citius per διυρητικά poſſe expelli quam per alterantia temperari, ſatis ex jam dictis humoribus indicantibus probatum: aſt *nota, omne nimium naturæ eſſe inimicum.*

MORBI, *& ſub his comprehenſa* SYMPTOMATA, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *non ita conveniunt, aſt plerumque (imprimis acria ac calida aut vehementiora ſi eadem exiſtant) nocent*, ſunt.

1. *Febres ardentes*, διυρητικά enim plerumque ſunt calida, acria, ſpirituoſa, &c. quæ non niſi febres ardentiores, vigilias, capitis dolores pulſantes, phrenitidem, ſitim æſtumque

que intolerabilem, &c. facile producerent, ægroſque hâc methodo de medio tollerent, contraria contrariorum non verò ſimilia ſimilium medicamenta eſſe, legimus apud *Hippocratem lib. de flatibus ij. §.15. p. m.* 401. acria namque ac bilioſa in febribus ardentibus peccare nemini non innoteſcit, non ergò curari poſſunt per acria, calida, ac ſpirituoſa.

2. *Peſtis, ac peſtilentiales febres*, quare dixerit *Ambroſius Paræus lib. xxj. cap. xxxvij.* in peſte omninò abſtinendum eſſe ab acrioribus diureticis, cum præſertim in veſicâ inflammatio ſubeſt: quis quoque concipere valet venenum maximè acre ac qualitate neutiquam verò quantitate peccans per diuretica calida acria poſſe expelli vel temperari; præterea maximè inconveniens eſt acre aliquod vires ſtatim omnes tollens, vimque omnibus partibus principibus inferens ab exterioribus minus nobilibus ac periculoſis ad interiora nobiliora rapere, quid enim aliàs indè exoriri poſſet, quam dolores intenſiſſimi, inflammationes graviſſimæ imo & gangræna ſphaceluſque renum ac veſicæ.

3. *Febris hectica*, non enim & hìc conveniunt exſiccantia, calefacientia acria, verum humectantia, parum refrigerantia, ac humorum omnium acrimoniam temperantia medicamenta præſcribenda, plura de hâc febri qui deſiderat, legat modo præcedentia.

4. *Ta-*

4. *Tabes*, διυρητικὰ acria, calidiora, &c. magis corpus exſiccant humorumque acrimoniam adaugent, non verò temperant nec moderatè leniunt aut humectant.

5. *Empyema*, legitur enim apud *Galenum v. de ſimplic. medic. cap. xiij.* in empyemate inepta eſſe; nonnulli verò contrarium ſtatuunt, ac inquiunt (juxta illud *Hippocrates* quo natura vergit eò ducenda per loca convenientia (*aphor.* 21. *ſect.* 1.) neceſſario in empyemate diuretica eſſe adhibenda, naturam enim in empyis per urinarias vias pus evacuaſſe ac empyos curatos fuiſſe quorundam obſervationes teſtantur, ſi autem naturam hoc agere obſervemus, quare & *Medicis naturæ miniſtris* & idem non eſſet licitum, loca quoque eſſe convenientiſſima, nemo, ajunt, negabit, natura enim & per has vias eoſdem ſanare Plurimi confirmant.

6. *Dyſenteria*, acria namque hoc in affectu peccant, acriaque ſi exhiberentur adhuc διυρητικὰ dolores majores, excoriationem graviorem, ſicque exulcerationem vel difficulter vèl neutiquam ſanabilem producerent, exhibita diuretica: rectè ideo *Daniel Sennertus lib. iij. part. ij. practic. ſect. ij. c.* 7. *ſtatuit*, in dyſenteriâ nullo modo diuretica eſſe exhibenda, prꝫſertim in morbi principio & antequam corpus benè purgatum ſit: ne, *inquit*, materia, dum ad renes tendens epar tranſit, ei aliquod damnum afferat;

rat: idem propemodum legimus apud *Guilhelmum Fabritium Hildanum in tractatu ſuo lectu digniſſimo de dyſenteriâ cap. ix. inquiens*, in principio morbi, & antequam corpus optimè purgatum ſit διουρητικὰ non ſunt exhibenda, ne acris & maligna materia, dum ad renes fertur & tranſeundo per venas meſeraicas & hepar, iis viſceribus damnum aliquod majus & primario morbo pejùs inferat.

7. *Renum inflammatio*, teſte *Daniele Sennerto lib. iij. practic. part. vij. ſect. j. cap. viij. & Heurnio in prax. medicâ lib. ij. cap. xij.* nec non *Galeno lib. xiij. method. medend. cap. ſexto.* quare quoque *Riolanus method. medend. particul. capite de renum inflammatione*, diuretica præſertim calida fugienda docuit, quia ad partem afflictam materias ducunt & morbum augent; niſi, *inquit*, in declinatione, ut abſceſſu rupto pus per urinas vacuetur: tumque diuretica *Donatus Antonius ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis capite de inflammatione renum* præſcribit, *inquiens*: ubi perfectè concoctæ fuerint renum inflammationes, & dolores jam quieverint, tunc etiam per urinam cientia purgandum: & *Daniel Sennertus loco ultimò citato* idem ferè conteſtatur, morbo, inquit, ad declinationem jam vergente, medicamenta uſurpari poſſunt ex diureticis (aſt nota) mitioribus, quæ humores in renibus ad vias urinæ deducunt.

8. *Ve-*

8. *Veſicæ inflammatio*, referente *Galeno loco mox citato*, rationes ex ſuperioribus ſatis innoteſcunt; quoad externorum remediorum applicationem *nota*, in veſicæ inflammatione in refrigerantium & repellentium vulgo dictorum medicamentorum non diu eſſe inſiſtendum, ut rectè monuit *Daniel Sennertus lib. iij. practic. part. viij. ſect. j. cap. iv.* cum enim, inquit, veſica membranoſa ſit, frigidis, quæ nervis & membranis inimica, facilè offenditur, & veſica conſtringitur, atque urina, quod aliàs in hoc affectu accidit, ſupprimitur, humorumque diſcuſſio prohibetur: ideoque ad moderatè calida, dolorem lenientia & laxantia maturè accedendum: non multùm tamen frigida modò non ſimul conſtringentia in principio inflammationis veſicæ ſuprà partem affectam applicata ac adhibita formidanda eſſe *Rondeletius method. curand. morb. cap. xlij.* ſtatuit: ſicque dum urina propter veſicæ inflammationem ſupprimatur omninò vitandum catheterem, (ne dolore excitato inflammatio ſimul & de novo augeatur) eſſe docuit *Daniel Sennertus lib. iij. pract. part. viij. ſect. ij. cap. 2.*

9. *Renum & veſicæ exulceratio*, ut legimus apud *Samuelem Schonbornium in ſuo manuali medicinæ practicæ Galeno-Chymicæ p. m. 169.* non enim juxta *Hippocratem* per locum affectum eſt ducendus humor; magis enim aut

veſica

veſica aut renes affligerentur malumque gravius redderetur: quare in renum veſicæque ulceribus nihil edendum quod crudum ſit, aut ægrè concoquatur, aut corrumpatur facile aut inflationes pariat, aut citò aceſcat; vitanda quoque quam maximè acida, acuta, ſalſa, & quæcunque acrimoniam generant vel augent, ut & vehementer dulcia & purgantia vehementiora itemque fortiora enemata, (dolores enim augêre dicuntur) aſt humectantia, parum refrigerantia, & temperantia ac balſamica præſcribenda eſſe legimus apud *Dionyſium Fontanum lib iij. de morborum internorum curatione cap.xxxvij.*

10. *Renum & veſicæ calculus*, teſte *Dionyſio Fontano loco quidem citato aſt capite xxxij.* & *Antonio Valetio in lib.*1. *Hollerii de morb. intern. exercitat.* 48. nec non *Martino Acacia apud Scholtzium Conſil.* 139. quare quoque *Joannes Crato apud eundem Conſil.*144. rectè dixerit, in multis, nempè renum aut veſicæ calculo laborantibus, ab uſu diureticorum plus periculi à remedio quam ipſo morbo produci: quare quoque *Capivaccius apud eundem Conſil.*154. docuit, à diureticis calculum induci & ichiada augeri, nempè antè exactiſſimam purgationem ſi exhibeantur διουρητικά; quare quoque *Crato Conſil.*246. in calculo à diureticis medicamentis & quæ calculos (ſi nempè grandiores, &c. exiſtant) pellere ſolent, abſti-

ſtinendum ſuadet: & *Scholtzius Epiſtol. medic.* 189. diuretica propriè dicta, in calculi perfecti curatione neutiquam convenire monuit.

11. *Diabete*, maximè diuretica calida acria, ut & aquea in diabete *Rondeletius method. curand. morb. cap. xlij.* improbat: viæ enim urinariæ utplurimum nimium ſunt laxatæ, non ergo diuretica propriè vel impropriè dicta conveniunt, ſed potius blandè adſtringentia, corroborantia, humorumque acrimoniam quamcumque temperantia, &c. præſcribenda.

12. *Iſchuria*, nequaquam enim urinam ducentia in iſchuriâ danda voluit *Donatus Antonius ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis capite de iſchuriâ*, ne, inquit, multitudine urinæ veſica nimium diſtendatur, quod confirmatum inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Hartmannum in praxi chymiatricâ cap. de iſchuriâ. Nota*, urina inquit *Bruele in praxi medicâ capite de curatione calculi p. m.* 342. *&* 343. ſi ſubſiſtat educi, poteſt ſyringâ; ſcamno autem inſideat genuaque dilatet ægrotans: cum qua quoque immitti poterit diureticum aliquod medicamentum, ut oleum ſcorpionum, poſtquam excreta erit urina: cum autem urinam educere vis, filum duplicatum per ſyringæ concavitatem traducatur, ejuſdemque fili extremitate pauxillum lanæ

lanæ aut cotonis fortiter alligetur, ita concavitatem ſyringæ ſubire poſſit, dum alterâ fili extremitate introducitur: non poterit enim non ſubſequi urina, ſi commodè in virgam mittatur, filumque trahatur: *Daniel Sennertus lib. iij. pract. part. viij. ſect. ij. cap.* 2. in urinâ propter veſicæ inflammationem ſuppreſsâ catheterem omninò vitandum ſuadet, quia, inquit, facilè dolor indè excitatur ſicque inflammatio augetur.

13. *Arthritis calidior*, ut legimus apud *Solenandrum ſect. iv. Conſil. xxv.* & *Michaëlem Majerum in ſuâ civitate corporis humani à tyrannide arthriticâ vindicata cap. viij.* calida enim & acria non ſunt addenda calidis acribuſque peccantibus humoribus.

HOMINES, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ *imprimis temperatiora cum ſucceſſu præſcribuntur*, ſunt

1 *Pueri*, ſcatent namque aquoſis lymphaticiſque humoribus, ut ſuprà ſatis probatum, non mirum affectibus ex peccantibus talibus humoribus oriundis ſi laborent, quod temperata διουρητικά in hiſce conveniant, tutò enim ac jucundè hâc ratione plerumque dicti peccantes humores per loca nempè naturæ conveniendiſſima expelluntur, puerique curantur; aſt caveat MEDICUS, ne calidiora ac acria diuretica pueris lacte, caſeo, &c. utentibus

præſcribat, facilè enim indè calculus renum veſicæque produceretur.

2. *Podagrici*, teſte *Cratone apud Scholtzium Conſil.* 352. aſt neutiquam, ſi bilioſi ac calidi exiſtant, ut rectè mònuit *Michael Majerus in civitate corporis humani cap. viij.* obſervarunt enim nonnulli Practici podagricos bilioſis ac calidis humoribus præditos, non ita humoribus ſcatêre, ac facilè dolorum podagricorum, horum namque uſurpatione, exacerbationem graviorem exoriri.

3. *Circa plenilunium qui intumeſcunt*, ſcatent namque humoribus ſeroſis aquoſiſque non tantum quantitate verum etiam qualitate peccantibus, ac plerumque ſimul flatibus, conveniunt ergò hoc in caſu διαφορητικά, ſunt enim præſertim hic præſcribenda ſpirituoſa temperata ac volatilia, &c. quæ non tantum ſeroſos aquoſoſque humores blandè ac ſatis copioſè ſecernunt exturbantque, ſed & ſimul eoſdem temperant flatuſque nonnunquam diſcutiunt: aſt explicare, quare nonnulli circa primam lunæ quadram intumeſcere incipiant, & imprimis circa plenilunium maximè aliquandò intumeſcant, *hoc opus hic labor eſt*; attamen videamus quid primò in illis obſervetur, & de quibus conquerantur illi ægri & indè concludamus undenam ita illo tempore intumeſcant; primo ergo obſervatur illis in ægris quod febris circa primam lunæ quadram ex-

exacerbeſcat aſt magis magiſque circa plenilunium, præterea magis de ſiti, vigiliisque conquerantur, & urinæ plerumque nempè circa primam lunæ quadram magis tenſæ, rubræ ac pauciores obſerventur: ex quibus omnibus patet hos ægros neceſſariò intumeſcere debêre, imprimis ſi quis conſiderarit quod *Hippocrates in tractatu ſuo lectu digniſſimo de ſignificatione vitæ & mortis ſecundum motum lunæ & aſpectus planetarum* §.11. *p. m.* 422. teſtatur, aſpice, *inquit*, lunam, quandò eſt plena lumine, quia tum creſcit ſanguis (& procul dubio cæteri quoque humores adaugentur) & medulla in omni homine & beſtiis omnibus. ſi illis in ægris primò febris & quidem bilioſa, (quod ex ſiti urgente, vigiliis, urinâ rubrâ tensâ &c. ſatis ſuperque innoteſcit,) circa primam lunæ quadram ſed præſertim circa plenilunium, (quandò omnia in ΜΑΚΡΟΚΟΣΜΟ hinc & ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟ pleniora, ut ex SENE jam allegatum, quod & unanimiter omnes hydropici teſtantur, exiſtunt, ut & abundè ex oſtreis, cochleis, oſſis vitulinis, &c. patet) exoriatur & exacerbeſcat, ſitiſque major, vigiliæque longiores reddantur, quare plus ſolitò febrim ſitimque tollendi compeſcendique gratiâ bibant, minuſque è contrà per urinas reddant; non mirum, inquam, quod intumeſcant, omnia enim tum pleniora exiſtunt ac magis moventur, ac plus ſolitò bibunt,
 mi-

minuſque per urinam evacuant: curantur quoque plerumque diureticis imprimis ac flatus diſcutientibus; *en eâ de cauſâ ſequentem obſervationem:*

Mulier quædam triginta ſex circiter annos nata ſeptem liberorum (quos inter miſerrimus ille infantulus, de quo pag. 277. & 278.) mater, admodum melancholica, moroſa, ac ſubindè iracunda, circa autumnum in quartanam intermittentem maximo frigore adventantem, mox & graviſſimo ac intolerabili capitis dolore primum gravativo dein & pulſante afficientem incidit, quæ nullis etſi potentiſſimis medicamentis ſuperari potuit, quare moroſior ac iracundior reddita, ac circa ſolſtitium brumale de tantâ conqueſta fuit ſiti, qùam nullis ferè liquidis avidè etſi aſſumptis tollere valuit; tumque ſenſim appetitus fuit proſtratus, præcordiorum dolor gravativus exortus eſt; ventris tormina, ac diſtentiones exortæ, ac pedes cruraque intumeſcere inceperunt, nec longè pòſt ingenti totius corporis dolore gravativo & ſubindè rodente fuit afflicta, ſicque ad vernum uſque tempus decubuit, nullaque medicamenta aſſumpſit; aſt circa menſem majum, ingens puſtularum ſatis magnarum copia per totum corpus ſpontè exorta fuit, quas puſtulas ob pruritum ſcalpendo aperuit, ex quibus acris effluebat ichor, quo effluxo ingentia foraminula imò foramina fuêre relicta,

licta, ex quibus per menſem circiter aqua quædam inſipida effluxit, tumque ſponte foraminula illa fuêre curata, puſtulæque omnes evanuêre, ac curata fuit à ſiti, febri, &c. hæc mulier; ſicque per totam æſtatem curata hilaris vixit; aſt circa autumnum inſtante primâ lunæ quadrâ aliquantiſper febricitavit ac ſitivit, imo circa plenilunium autumnale ſecundum valdè febricitavit, ſitivit, ac intumuit; tumque vocatus febricantem, urinam admodum rubram ac tenſam, ac de ingenti præcordiorum anxietate, diſtenſione, ſiti urgente, ventris intumeſcentiâ vigiliiſque conquerentem inveni, quare ipſam aſcite jam laborare putavi, ſequentemque primò mixturam, dein & hoc vinum medicatum præſcripſi

℞. Aq. baccar. junip.
Petroſel.
Fœnicul. ana ℥iſs.
Spir. contra præcordior. anxiet. p. 258. deſcript. ʒij.
Anticolic. p. 247. & 248. tradit:
Tinctur. diuretic. p. 624. & 625 præſcript. ana ℥ſs.
Lap. prunell. ʒiſs.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. juniper. gutt. vj.
Syr. quinque radic. ℥j.
MS.

℞. Rad. ireos florentin.
Apii ana ℥ß.
Raphan. ruſtican. ʒvj.
Fol. menth. criſp.
Lauri ana M. ß.
Eupator. cannabin. M. iß.
Summit. centaur. min.
Abſinth. ana M. j.
Sem. fœnic. dulc. ℥ß.
Bacc. junip. ℥j.
Extrem. cort. arantior.
Cinam. acuti ana ʒiij.
Macis ʒij.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. rhenan. pint. iv.
Mixta ſtent ſimul in loco calido per triduum.

Poſt uſurpatam mixturam varios flatus cum præcordiorum anxietatis, ac diſtentionis levamine emiſit, ac urinam in majori copiâ excrevit, quare eandem mixturam ter poſteà adhuc uſurpavit; à vino verò medicato, de quo ter quotidiè uncias duas, (inſtillatis prius ſingulis doſibus duodecim guttulis ſpiritus nitri dulcis aromatici p. 584. & 585. deſcripti) aſſumpſit, tali cum ſucceſſu ut brevi fuerit curata: aſt accedente iterum primâ lunæ quadrâ primò de levi capitis dolore, vigiliiſque mox & febri ſitique, imò circa plenilunium de præcordiorum anxietate, diſtentione, intume-

meſcentiâ, &c. conquerebatur, quare iterum vocatus, eadem ſymptomata obſervavi, eademque dedi medicamenta ac denuò brevi fuit curata; ſicque per totum non tantum autumnum, verum & totam hyemem fuit afflicta; tumque ſingulo novilunio, primâ lunæ quadrâ, plenilunio, ac ultimâ lunæ quadrâ hunc pulverem maximo cum levamine bis ſemper uſurpavit,

℞. Sem. carui
Cumin.
Naſturt.
Raphan. ana ℈ß.
Lap. prunell. gr. xv.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus cum vino rhenano aſſumendus.

4. *Quicunque aquoſis, ſeroſis, &c. ſcatent humoribus, neutiquam nempè ſi afficiantur morbis* διουρητικά *vetantibus*, ſuâpte naturâ enim ad veſicam quaſi propelluntur, hicque ſi ullibi quoque tenenda regula illa *Hippocratis aphor.* 21. *ſect.* 1. deſcripta, quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda *per loca convenientia*, aſt magis convenientia loca quia non dantur, apprimè ergo diuretica in aquoſis ſeroſis, &c. humoribus educendis conveniunt.

5. *Scorbutò qui laborant*, ut abundè unanimiter teſtantur de ſcorbuto qui ſcripsêre un-

quam: ſerum quoque ſalſum, ut ſuperius probatum, quod in ſcorbuto non parum peccat optimè per διουρητικὰ expellitur; prætereà diuretica plerumque ſpirituoſa, incidentia, aperientia, volatilia, &c. exiſtunt, quæ omnia in ſcorbuto omnibus ferè palmam præripiunt.

6 *Mulieres fluore albo laborantes*, teſte *Galeno lib. de præcognitione ad Poſthumum cap. viij. p. m.* 649. qui imprimis quoque per διουρητικὰ *Boëthi uxorem* fluore albo laborantem curavit; diuretica enim non tantum urinas ſed & menſtrua calefaciendo, aperiendo, ſolvendo ac attenuando, &c. provocant.

HOMINES, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *vehementiora ac calidiora non ita conveniunt, aſt plerumque nocent*, ſunt

1. *Senes ac jam decrepiti*, magis enim in hiſce humorum eſt defectus quam abundantia, non ergò διουρητικὰ conveniunt, quia pauci illi humores, quos adhuc decrepiti habent, hâc ratione omnes ferè expellerentur, ſicque corpus jam exſuccum ac ſatis ſiccum, aridius & humiditate planè deſtitueretur.

2. *Calidis ac bilioſis humoribus ſcatentes*, quia diuretica, de quibus hic ſermo, calidiora magis magiſque in hiſce intemperiem calidam, bilioſoſque humores adaugent; ſicque non niſi phrenitidem, paraphrenitidem, capitis

pitis dolorem pulſantem, vigilias, ſitim intolerabilem, febrem ardentiſſimam, renum veſicæve inflammationem, &c. excitarent: ſatius ergò eſt ut hiſce humoribus laborantes per alterantia, purgantiaque, &c. curentur.

3. *Emaciati, macri, ac morbis chronicis extenuati*, in hiſce enim noxia διυρητικὰ eſſe docuit *Solenander ſect. iv. conſil. xxv.* ut & *Michaël Majerus in civitate corporis humani cap. viij.* nec mirum, adeſt enim in hiſce non humorum copia aſt potius inopia, diuretica autem humores quantitate qualitateque peccantes educentia ac exturbantia, meritò damnantur.

4. *Tabidi ac hectici*, diuretica enim calida & acria ipſam calidam ſiccamque intemperiem adaugent, ſicque non curarentur aſt potius interficerentur tabe ac hecticâ febri laborantes, ut jam ſatis ſuperque ſuprà probatum eſt.

5. *Mulieres nimio menſium fluxu laborantes*, calida enim ac acria nimium menſtruorum fluxum non curant, aſt potius ſanguinem calefaciendo, attenuando, movendo, &c. excitant, calida & acria ſi hoc agant, ut omnibus ſatis notum, quid ergò διυρητικὰ ſpirituoſa, volatilia, calida, acria, &c. non efficient? potius ergò moderatè refrigerantia, parumque adſtringentia, humorumve acrimoniam temperantia, vel ſanguinem copiâ peccantem per venæ-

venæſectionem, &c. minuentia præſcribenda; ſicque citius, tutius, jucundiuſque curantur hæ mulieres.

6. *Debiliora qui habent inteſtina*, ut teſtatur *Samuel Schonbornius in ſuo manuali medicinæ Practicæ Galeno chymicæ ſæpius jam citato p. m.* 169. debiliora, *inquit*, qui habent inteſtina acria diuretica valdè nocent.

7. *Conſueti morbis renum aut veſicæ laborare*, neutiquam in hiſce diuretica convenire aſt maximè nocêre dixit *Joannes Baptiſta Montanus tom.7. conſult. xciij.* quia humores peccantes aliis in partibus hærentes per locum affectum (quod vetat *Hippocrates & Galenus* ut ſuprà probatum) nempè ad renes vel veſicam unà cum materiâ calculosâ vel aliâ quâcunque ex quâ anteà laborarint, deducerentur; ſicque facilè in morbum affectumque jam curatum rurſus inciderent ac gravius laborarent.

8. *Qui renum vel veſicæ ulcere*, à calculo imprimis exorto, *laborant*, *aut à calculo ſibi metuunt.* teſte *Heurnio in prax. medic. lib.ij. cap.xij.* rationes in ſuperioribus inveniet STUDIOSUS LECTOR.

TEMPUS *quo* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΆ *apprimè conveniunt*, eſt

1. *Hyems*, *potius quam æſtas*, ut legimus apud *Joannem Walæum in ſuâ medendì methodo titulo de diureticis p. m.*70. hyeme enim ſeroſi, aquoſi,

aquaſi, &c. humores magis prædominium in corpore habent, quare quoque morbi affectuſque hyeme producti magis ex hiſce humoribus ortum ducunt, æſtate verò magis affectus morbique bilioſi ac calidi & in quibus diuretica calida, acria, &c. neutiquam conveniunt, aſt potius nocent, generantur.

2. *Dies, & imprimis tempus matutinum*, teſte itidem *Joanne Walæo loco citato*, tempore namque diurno magis movetur corpus, ſicque citius in actum deducuntur diuretica exhibita; & præſertim matutino tempore aſſumpta; obſervavimus quoque jam ſæpius διουρητικά imò liquida ferè quæcunque manè uſurpata citius uncias ex: gr: ſex urinæ, quam pomeridiano vel nocturno tempore uſurpata tres uncias expellere.

3. *Antè cibum, jejuno ventriculo*, quare. *Fuchſius in inſtitutionibus medicis lib. ij. ſect. v. cap. 26.* docuit, antè cibum urinam provocandam eſſe, *inquiens*; quandò urinam provocare *Medico* conſilium eſt, convenientius antè cibum & jejuno ventriculo id efficiet, & eò magis, ſi quæ urinam proliciunt, admodum calida fuerint. quare quoque *Martinus Acacia apud Scholtzium conſil.* 139. in calculo tam renum quam veſicæ diuretica antè cibum, *vel etiam longè à cibo* adhibenda eſſe; & ſi fieri poteſt corpore prius purgato: quæ omnia conteſtatur *Johannes Crato apud eundem conſil.*

*ſil.*143. διωρητικά, inquit, ſive illa ſint calida, ſive frigida, non niſi antè paſtum vel longè à paſtu aſſumenda: imò *Johannes Baptiſta Montanus tom.*1. *conſultat.* 87. noxia eadem immediatè à cibo aſſumpta nominat; facilè namque hâc ratione cibi inconcocti crudique è ventriculo expellerentur, obſtructioneſque ac cruditates, lienteriæ, &c. excitarentur.

4 *Morbi declinatio*, tranſacto ergò morbi principio, vigore ac ſtatu, materiæque peccantis copiâ jam exemptâ humorumque viſcidorum, tenacium, &c. craſſitie ſublatâ, ut ſuperius jam monitum, tum demum ad diuretica progrediendum, fieri enim facilè poſſet, ut ductus & meatus urinarios obſtruant illa dicta diuretica anteà uſurpata, & tranſitum ſibi atque humoribus, quos ſecum ad illos moverunt, intercludant: hicque in multis ab uſu diureticorum plus eſt periculi à remedio, inquit *Johannes Crato apud Scholtzium conſil.*144. quam ab ipſo morbo. potius ergò in declinatione, & ubi omnia jam remiſſiora exiſtunt eadem exhibenda; quare ſemper obſervandum neceſſariò non tantum quibus in humoribus, morbis, hominibuſque diuretica, (ſint eadem de cæteris medicamentis dicta) conveniant, verum etiam in quibuſnam noceant, & quo tempore ſint uſurpanda eadem, denique &

Quid

Quid Ante, Inter, *&* Post ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *faciendum obſervandumque ſit, paucis dabimus.*

Ante urinæ provocationem *requiritur.*

1. *Ut purgantia medicamenta præmittantur,* antequam nempè *propriè dicta* διουρητικά exhiberi debeant teſte Gualtero *Bruele in ſuâ praxi medicinæ theoricâ & empiricä familiariſſima capite de curatione calculi p. m.* 343. rationem in ſuperioribus inveniet *Benevolus Lector*, quare quoque *Capivaccius apud Scholtzium conſil.* 154. à diureticis antè exactiſſimam corporis purgationem in calculo, iſchiade, &c. omninò cavendum eſſe docuit: malè agere, qui diureticis purgantia aut alimenta admiſcent, patet ex *Joanne Walæo in ſuâ medendi methodo p. m.* 72. (quidam, inquit, ſimul & eodem tempore & alvum ducere & urinam movêre voluerunt, verum infelici ſucceſſu) ut & ex *Guilhelmo Fabritio Hildano obſervation. chirurg. centur. iij. obſerv. lxxij. p. m.* 255. & 256. quare quoque *Rondeletius method. curandi morbos cap. ix.* dixerit, omnia cientia urinas materiam ad venas renesque ducendo, alvum ſiſtere, ac ob id paucâ in quantitate medicamentis laxantibus eſſe addenda.

2, *Ob-*

2. *Obſtructiones ſi adſint, aut ſimul ægri illis laborent, ut demoliantur*, διουρητικὰ namque ſi exhibeantur, & multæ pertinaceſque obſtructiones ſimul adſint, pertinaciores & nullis ferè medicamentis ſuperabiles obſtructiones redderentur, majorique vi hâc ratione materię obſtruentes in partes jam obſtructas protruderentur, ſicque morbi chronici, dolores contorquentes, pungentes, rodentes, &c. pro materiæ peccantis ac obſtruentis diverſitate facile diureticorum tum maleficio producerentur; quare potius imò neceſſariò incidentia, humorem obſtruentem alterantia, aperientia, deobſtruentia, &c. præmittenda: ſicque humoribus viſcidis tenacibus inciſis ac attenuatis, qualitateque quâdam peccantibus humoribus alteratis ac corréctis, obſtruentibuſque jam alteratis ac ſatis præparatis humoribus,. obſtructionibuſque ita ſublatis, ad διουρητικὰ (aſt *nota*) ſimul tum vel incidentia, vel attenuantia, alterantia vel deobſtruentia exiſtentia progrediendum, optima namque & propriè quaſi deſtinata diuretica ad reliquias humorum conſumendas ſunt remedia.

3. *Ut dolores, inflammationes, &c. ſi adſint, primò tollantur*, referente iterum *Gualtero Bruele loco ultimò citato* & *Samuele Schonbornio in ſuo manuali p.* 162. quare quoque *Donatus Antonius ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis Capite de renum calculo* tum

tum demum diuretica in calculo & inflammatione &c. renum exhiberi tempeſtivum judicavit, quandò nempè dolores aliquantulum vel potius planè lenitos & inflammationem jam ſublatam judicet *Medicus:* διουρητικά enim multam materiam peccantem ad locum imò per locum affectum quia deferunt, facilè indè ingens doloris exacerbatio ac inflammationis incrementum excitatur, imprimis ſi quis conſideraverit calidiora, acriaque &c. plerumque eſſe propriè dicta diuretica.

4. *Ut, diureticum aſſumpturus jejunum habeat ventriculum*, citius namque hac ratione è ſtomacho expelluntur & ad maſſam ſanguineam propelluntur, ac in actum deducuntur.

5. *Ut, in formâ ſiccâ ſi fuerint exhibita & aſſumpta diuretica, aliquid liquidi calidi aſſumat*, ſic enim facilius citiusque ad maſſam ſanguineam, renesque proveniunt, & craſſos pituitoſos &c. humores incidunt, ſolvunt, ac tenue à craſſo ſeparant, ſicque urinam copioſius ſecernunt expelluntque.

In Diuresi, *& poſtquam diuretica jam aſſumpta ſunt, requiritur.*

1. *Ut æger, jam aſſumpto diuretico, corpus, ſi non decumbat, parum moveat, aut leni ambulatione diureſin promoveat*, hac namque ratione

 hu-

humores liquidiores redduntur, diuretica citius per corporis vaſa propelluntur, ſicque diureſis acceleratur.

2. *Ut, ſi non benè aſt tardè progrediatur, ſtatim aliquid vini rhenani calidi, vel alicujus urinam cientis liquoris quid aſſumat*, ut ita acceleretur diureſis, & medicamenta διουρητικὰ hinc indè forſan hærentia aut tardigrada ad renes propellantur: *aſt neutiquam ſi proveniat urina*, ut *externis*, nempè *linimento*, *cataplaſmate*, *fomento &c. adjuvetur*; hoc autem modo ſæpè citò tutòque urina ſuppreſſa provocatur aut diuretica tardigrada in actum ſtatim deducuntur; quo in caſu *lapis nephriticus* valdè commendatur, imò expertus teſtatur *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de diureticis circa finem p. m.* 71. brachio modò ſi alligetur vel armillæ inſtar geſtetur, hunc lapidem urinam movêre: inter externa linimenta ſequens cum ſucceſſu nonnunquam uſurpavimus

℞. Unguent. alth. compoſ. ℥j.
Ol. chamomill. ℥ß.
Scorpion. ſimplic. ʒij.
de laterib. ℈ß.
MS. F. Linimentum

3. *Ut, quamdiu diuretica operantur, nihil aſſumat alimenti*, natura enim ab opere quaſi retraheretur, aut facilè cibi aſſumpti crudi ac inconcocti è ventriculo expellerentur, ſicque ob-

obſtructiones, calculi &c. excitarentur: ſatius ergò ut non niſi poſt peractam diureſin alimenta aſſumant.

4. *Ne in nimiâ quantitate provocetur urina*, omne namque nimium naturæ inimicum, hâcque methodo non tantum urinam verum etiam & ſanguinem exturbarent, viis nempè continuâ diureticorum, imprimis vehementium uſurpatione valdè dilatatis, ad quas vias urinarias, ſeroſâ expulſâ & jam deficiente materiâ non niſi ſanguis propelleretur, ac maximum ſequeretur malum.

Post diuresin.

1. Non convenit, ut *ſtatim poſt diureticorum uſurpationem at operationem, multa liquida, aquea, ſpirituoſa, volatilia &c. aſſumat*, facilè enim peracta & finita diureſis denuò excitaretur, vel vaſa humoribus ſeroſis, aquoſis &c. peccantibus jam vacua, non niſi crudioribus ac quaſi inconcoctis humoribus iterum opplerentur, ſicque viæ nimis laxarentur, ac diabete &c. facilè indè produceretur.

2. Requiritur, ut, *ſi nimiæ ſint & continuò adhuc prorumpant urinæ, corroborantia ſubauſtera, ſicciora, parum adſtringentia, ſanguinem condenſantia &c. mox adhibeantur*: tumque neceſſariò abomnibus ſpirituoſis, acribus, piperatis, aromaticis, ac volatilibus liquidis ſanguinem omneſque humores magis magiſque

moventibus, attenuantibus ac diſſolventibus, ac per conſequens diureſin denuò excitantibus, cavendum.

Placuit hiſce in diureticorum tam liquidorum quam ſiccorum adminiſtratione quaſdam notulas adjungere, ac demonſtrare quibuſnam in morbis hominibusque ſicciora in quibus verò liquidiora διουρητικὰ conveniant.

Diuretica ergò *aquoſa* imprimis frigida, (ut legimus apud *Johannem Baptiſtam Montanum tom.* I. *conſultat.* XCIII.) *conveniunt in calculoſis & calidæ ſiccioriſque conſtitutionis ægris*, eò quod vim, vias viſcidis humoribus calculo, calculoſâque materiâ infarctas aperiendi, laxandi ac humectandi, habeant: quæ in hiſce tantoperè conducunt, ut raro, imò ferè nunquam in morbi fine conveniant alia διουρητικά; adde, quod ſuâ parte aquoſâ leniente &c. humores acres (hoc in caſu utplurimum ſimul concurrentes) diluere, lenire, ac temperare valeant.

Nocent tamen eadem ſcilicet *aquoſa* διουρητικά, primò in omni hydropis ſpecie, ſecundò, *in omnibus in quibus humores aquoſi, ſeroſi &c. peccant*, tertiò *in dyſenteriâ, diabete &c.* rationes vide ſis in ſuperioribus ubi de morbis vetantibus egimus.

Sicciora verò *diuretica conveniunt in humidioribus aquoſiſque humoribus ſcatentibus ægris, morbiſque indè productis*, nempè *in febribus lym-*

lymphaticis, *ſalivalibus*, *intermittentibus*, *ſcorbuto*, (qui, cum cauſa ejus imprimis quoque in ſero lateat, omnium facillimè diureticis ſimul alterantibus vel alterantibus mixtis ſanatur,) *hydrope*, *hydrocephalo*, *podagrâ*, (aſt nota non calidiori, aliàs maximè, ut ex *Michaële Majero* & *Solenandro* probatum ſuprà, nocerent) *empyemate* &c.

Nocent autem *ſicciora ac calidiora* διουρητικὰ, *in initio calculi ut & in fine*, niſi aliis lenioribus admiſceantur; *inflammatione renum & veſicæ*, *phthiſi*, *tabe*, *febri hecticâ*, aut *quâcunque corporis extenuatione*, *calidiori arthritide*, *ardore urinæ* (teſte *Heurnio in praxi med. lib. ij. cap. xij.*) *renum*, *ureterum*, *veſicæ* &c. *ulceribus*; ubi notandum omnia diuretica, ut quidam volunt, non eſſe noxia, conducere enim lenia, & parte quâdam oleoſa blanda, balſamica, ulcus lenientia, conſolidantiaque, ut therebinthina, balſamum ſulphuris therebinthinatum, aniſatum, juniperinum &c. abundè plurimæ obſervationes teſtantur.

FINIS.

A01 1460875

RERUM, VERBORUM, AC MEDICAMENTORUM In exercitationibus hiſce occurrentium, INDEX.

A.

Abortus ex apophlegmatiſmis diu uſurpatis facilè exoriri poteſt. 121. 122.
poſt fortiora cathartica quandò ſubindè ſequatur. 322.
A cibo emeticum uſurpandum. 160.
vomitus facilior eſt. ibid.
Acida, auſtera, cruda &c. in epilepſiâ interdicenda. 195.
& auſtera ſæpè impediunt ipſam purgationem. 252.
malè purgantibus admiſcentur. ibid.
efficiunt enim dolores contorquentes &c. ibid.
non temperata vomitoriis admixta quid efficiant. 143.
Acidi ac auſteri humores ſudorifera blanda non vetant, ſed potius indicant. 530. 531. 542.
& pituitoſi humores in ſenibus prævalent. 456.
humores omnem vomitoriorum vim ſubindè tollunt. 143.
difficulter vomitoriis expelluntur. ibid.
quomodò corrigendi. 96.
Acidiores & auſteriores humores quomodo alterandi. 252.
Acidum inconcoctum & incorrectum, ſi moveatur, quid efficiat. 251. 252.
potius obtundendum, ac leniendum vel diluendum vel infringendum. 252.

Acre

Acre in qualitate tantum conſiſtens venæſectionem nec purgationem indicat. 554.
Acria enemata non adhibenda ex morbo convaleſcentibus. 464. 465.
ſuppoſitoria hæmorrhoidum fluxum noncurant ſed magis excitant. 451. 452.
Ad extremos morbos extrema exquiſitè remedia optima. 524.
Spiritus reficiendos ſuffimentum. 43. 44.
Ægri à graviſſimis ſymptomatibus ſubindè apophlegmatiſmis liberantur. 94.
Æſtate qui humores prædominium in corpore habeant. 684. 685.
Æſtatis principio qui purgandi. 344.
Æſtivæ purgationes vitandæ. 349. 350.
A levioribus ſternutatoriis incipiendum. 8. 20.
Alimentis purgantia aut laxantia quandò addenda. 348. 349.
Alvi profluvium tabidis maximè nocet. 315.
Alvus mollior in pleuritide periculoſa. 309. 311.
purgaturo humectanda & ſolvenda. 352.
ſoluta ſervanda in colico dolore. 422.
adſtricta in convaleſcentibus quomodò ſolvenda. 465. 469.
An & quid purgandum. 239. 240.
Angina pituitoſa ſternutatoria vetat. 30. 31.
undenam plerumque exoriatur. 263. 264.
Anhelitus difficultate laborantes ad retinendum enema non cogendi. 476.
Ani fiſſuræ vetant ſuppoſitoria, quia acria. 455.
An morbum ſurſum purgare oportet *Medicus*, aut deorſum, &c. 5.
quod explicatur. 5. 6.
Antè ἀποφλεγματίζοντα quid agendum. 126.
cathartici pharmaci præſcriptionem quid interrogandum. 245. 246.
clyſteris injectionem quid requiratur. 473. 474.
purgationem quid requiratur. 350. 351. & ſeq.
ſternutatoria & errhina quid agendum. 38. 39.
ſudoris provocationem quid requiratur. 595. 596. & ſeq.

Antè

Antè ſuffimenta quid requiratur. 79. 80.
urinæ provocationem quid agendũ. 687. 688. 689.
vomitoria exhibita quid faciendum. 161. 162.
alvus ſolvenda. 161.
aliquod liquidum aſſumendum. 161. 162.
inconſuetis quid propinandum. 162.
ſtomachus ſit benè calefactus. ibid.
viſcoſi, &c. humores prius incidantur. ibid.
Antequam purgans exhibeatur, quid agendum. 350. 351. 352.
ANTIMONII DIAPHORETICI præparatio. 499.
Antiſcorbutica medicamenta ſint volatilia. 561.
An venter ſecedat, ſcitu neceſſarium. 5.
quod explicatur. ibid.
A pharmaco aſſumpto nauſea quomodò ſiſtenda. 358. 359.
Aphthis laborantes ſternutatoria vetant. 33.
Apophlegmatiſmi undè dicantur. 82.
in formâ ſiccâ dicuntur maſticatoria. ibid.
liquidâ propriè dicuntur, & ſub his gargariſmata comprehenduntur. 83.
in anginâ quandò conveniant aut non & quare. 114.
Apophlegmatiſmi conveniunt in epilepſiâ. 98.
apoplexiâ. 98. 99. 100.
lethargo, omnibusque ſoporiferis morbis. 101. 102.
inveterato capitis dolore. 102.
frigidis capitis affectibus. ibid.
capitis gravedine ac coryzâ. ibid.

Apophlegmatiſmi conveniunt in capitis dolore diſtendente. 102.
& faciei puſtulis. 103.
auditus gravitate ac ſurditate. ibid.
aurium tinnitu &c. 106.
viſus hebetudine. 108. 109.
olfactu deperdito vel diminuto. 109.
linguæ paralyſi ac tremore. 100. 109.
columellâ à viſcidis &c. intumefactâ. 109. 110.
odontalgiâ. 110. 111.
febribus lymphaticis. 111.
lue venereâ. ibid.
pueris. 120.
mulieribus. 120. 121.
iis, qui mollis, humidioris &c. ſunt conſtitutionis. 121.
qui ſalivâ &c. abundant. ibid.
in humoribus pituitoſis redundantibus. 94.
viſcidis in capite &c. contentis. ibid.
nimis aquoſis. 95.
lymphaticis abundantibus. ibid.
Apo-

Apophlegmatiſmi conveniunt in humoribus acribus ſalſis in capite contentis & in dentes delabentibus. ibid.
ſalivâ copioſiore.ibid.
Apophlegmatiſmi non conveniunt in humoribus tenuibus ſalſis tuſſim producentibus. 96.
acidis. ibid.
auſteris. 97.
bilioſis. ibid.
ſanguine ex capitis vaſis adhuc exſtillante.ibid.
catarrhis tenuibus ſalſis. 112. 113.
ulceribus gingivarum, palati, faucium &c. 113.
dentium carie. 113. 114.
anginâ pituitoſâ. 114.
aſthmate. ibid.
reſpiratione difficiliori. ibid.
tuſſi à catarrhis productâ. 114. 115.
pulmonum inflammatione. 115.
phthiſi. ibid.
ſuffocatione hypochondriacâ, fau-

faucíumq; indè quaſi conſtrictione. 115. 116.

Apophlegmatiſmi non conveniunt in lue venereâ, quãdò nempè fauces ſunt exulceratæ. 119. 120.
ſenibus 121.
gravidis ac lactantibus. 121. 122.
tabidis ac pulmonũ ulcere qui laborant. 122.
iis, qui ſyncope vel cordis palpitatione afficiuntur. ibid.
arthriticis. 122. 123.
macilentis ac morbis extenuatis. 128.

Apophlegmatiſmi quibus in affectibus præſcribantur. 83. 98. 99. 100. & ſeq.
ratione virium ſunt vel leves vel validi &c. 83.
agunt vel miti calore, volatilitate, humiditate, vel acredine. 83. 84.
formæ ſunt ſolida vel liquida. 84.
quando vitandi. 84.
magis humorum quantitati quam qualitati dicati. 96.
ſolvunt humores 110. 112. 114. 122. &c.
quibus non præſcribendi. 94. 96. 97. 112. 113. & ſeq.

Apo-

Apophlegmatiſmi uſurpandi manè. 124.
ante cibum, ventre vacuo. 125.
interlunium tempore vernali ac autumnali. 125.
plenilunium ac novilunium tempore hyemali. ibid.
Apophlegmatiſmus in apoplexiâ præſcriptus. 99.
ad epilepſiam. 85. 86.
capitis affectus chronicos. 86. 87. 88.
ſoporiferos. 87. 88.
odontalgiam. ibid.
in formâ decocti ad epilepſiæ ac apoplexiæ præſervationem. 85. 86.
ad frigidos & chronicos capitis affectus. 86. 87.
electuarii in epilepſiâ, lethargo &c. conveniens. 87.
in odontalgiâ dolore capitis diuturno &c. 87. 88.
trochiſci in affectibus capitis frigidis conducens. 88.
noduli in odontalgiâ conveniens. 91.
pulveris. 91.
ſpiritus. 92. 93. 106.

Apophlegmatiſmus in formâ ſpiritus in capitis doloribus contumacibus&c. efficax. 92.
Α'ποφλεγματίζοντα & hæc inter gargariſmata ſint grato odore ac ſapore. 128.
Apophlegmatiſmum uſurpaturus ac jam uſurpans calidum ſe conſervare debet. 126. 127.
Apoplectici ſternutatoriis & apophlegmatiſmis ſubindè curati. 25.
& quare. 24. 25.
Apoplexia levis quomodò curenda. 400.
vehemens incurabilis. ibid.
undè non rarò producatur. 98.
Apozema ad doloroſam urinæ excretionem. 643. 644.
aperiens deobſtruens &c. in melancholiâ hypochondriacâ. 284.
contra tuſſim febrimque. 577.
diureticum in anaſarcâ. 661.
in empyemate. 566.
ictero flavo. 274. 275.
ſcabie præſcriptum. 300.
AQUÆ ANTIHYSTERICÆ deſcriptio. 119. 363. 364.
ultimam deſcriptionem addidi, quia potentiorem adhuc obſervavi.
ANTINEPHRITICÆ MYNSICHTI deſcriptio. 621. 622.
BENEDICTÆ RULANDI deſcriptio. 131. 132.
PROPHYLACTICÆ præparatio. 485. 486.
THERIACALIS POTENTIS deſcriptio. 483. 484. 485.
VITÆ COMPOSITÆ deſcriptio. 616. 617.
Aquæ diureticæ. 620. 621.
Aqua in capite hærens & ad nares palatumve ſi adſit tranſitus errhinum &c. indicat. 22.
eadem quandò vetet. 22. 23.
tepida vomitoriis ſuperbibenda. 163.
Aridis corporibus ſudorifera non proſunt. 581. 582.
Arthritis ſternutatoria ac errhina vetat. 31. 32.
Arthritidis, doloris iſchiadici, &c. cauſa. 567. 568.
Aſcites

Aſcites per ſcrotum apertum curata. 290.
Aſcitis mira curatio. 287. 288. 289. 290.
Aſellii præparati lotii difficultates egregiè ſolvunt. 619.
Aſſumpto vomitorio quid agendum. 162. & ſeq.
Aſthma à catarrhis ſæpius exoritur. 114.
A ſumpto cathartico imprimis ex diagridio aut helleboro parum ſine ſomno quieſcendum, tumque movendum. 359. 360. 361.
ventre ſuppreſſo quid excitetur. 292.
Attenuatis humoribus laborantes ſudorifera quare vetent. 589. 590.
qualia medicamenta indicent. ibid.
Aurium ſonus & tinnitus, quid indicent. 156. 157.
tinnitus ſternutatoriis optimè curatur. 27.
undenam excitetur. 106.
Auſteri humores per cathartica non expurgandi. 249. 250. 252. 437.
quomodò alterandi ac temperandi. 97.
per vomitoria vix expelluntur. 143. 144.
cum expellantur, quid efficiant. 143. 144. 150. 151.
corrigendi prius neceſſariò. 144.
Autumnus purgationi aptus. 344.
Autumno qui purgandi. ibid.

B.

Bajulos, ruſticos, &c. multum evacuare non convenit. 245.
BEZOARDICI MINERALIS deſcriptio. 499. 500.
Bezoar minerale ut ſpecificum in eryſipelate capitis. 508.
Bilioſi humores per alvum evacuati ſanant icterum. 273.
Bilioſis ac valdè calidis ſudorifera vehementia quare noceant. 588. 589.
qualia exhibenda. ibid.

Bilis

Bilis craſſior quomodò in folliculo in calculos concrescat. 250.
valdè volatilis aut acris per cathartica non movenda & quare. 251.
ſed figenda ſtatim. ibid.
ultimò vomitorii vi prodiens, non ſiſtenda ſed leni emetico vel purgante exturbanda. 164.
Blanda diaphoretica in ſcorbuto quare conveniãt. 561.
Bolus diaphoreticus ad quartanam &c. 199. 369. 443.
adverſus febrem & capitis dolorem gravativum. 528.
in arthritide exhibitus. 569. 601. 608.
contra febrem & ventris tormina. 514.
in alvi fluxu præſcriptus. 463.
laxans pituitamque valdè incidens in infante præſcriptus. 459.
purgans adverſus lumbricos. 420.
ſudoriferus ac diureticus in hydrope præſcriptus. 289.
ad dolores noctu affligentes. 324.
antifebrifugus. 467.
in cephalæâ præſcriptus. 540.
lue venereâ. 304.
ſcabie. 301.
febribus malignis. 508.
eryſipelate. ibid.
urinam & aquas in hydrope pellens. 635.
in urinâ ciendâ efficaciſſimus. ibid.
BUTYRI ANTIMONII præparatio. 499.

C.

Cacochymia quid ſit. 293.
in cacochymiâ alterantibus purgantia, an alterantia purgantibus ſint præmittenda. 293. 294.
alterantia quandò purgantibus præmittenda. 293.
purgantia verò quandò alterantibus. 293. 294.

Κάχο

Κάκοι χύμοι an & quandò per cathartica & qualia, è corpore exturbandi. 249. 250.
Calculus facilè recidivus. 644. 645.
Calculo renum &c. laborantes ab uſu diureticorum quare arcendi. 673.
Calidum purgans aſſumptum ſtatim operatur. 358.
Candelæ pro fumo odore gratiſſimæ. 52. 53.
Cantharides quibus conditionibus exhibendæ. 619.
quid excitent. ibid.
Capitis dolores gravativi ac rodentes undenam producantur. 533.
doloribus affecti levantur ſi alvus reſpondeat. 404.
alvo adſtrictâ ſi laborent, exacerbantur ſtatim dolores. ibid.
optimè curantur clyſteribus. 403. 404.
gravedo ac coryza ex viſcidis & ſalſis acribus producuntur. 102.
dolor diſtendens à flatibus &c. exoritur. ibid.
Caries undenam exoriatur. 113. 114.
Cataplaſma in anginâ. 63.
ophthalmiâ præſcriptum. 406.
ad dolores arthriticos. 571.
Catarrhi ſternutatoria ac errhina vetant. 31.
Catarrhoſis ſudorifera quare proſint. 586.
Catarrhoſi poſt ſudores ni ſenſim tepeſcant, quibus morbis afficiantur. 541. 586.
Catarrhis qui afficiuntur, & quorum larynx, aſpera arteria, gingivæ, palatum, fauces, tonſillæ &c. exulcerantur, in iis neutiquam apophlegmatiſmi conveniunt. 94.
Καθαρτικὰ φάρμακα electivè ita dicta dari probatur. 178. 179.
diſtinguuntur in cholagoga. 179. & ſeq.
phlegmagoga. 188. & ſeq.
melanagoga. 202. & ſeq.

hydragoga. 209. & ſeq.
Καθαρτικὰ φάρμακα ex certâ claſſe ſumenda. 374.
aliàs purgatur quod purgari non convenit. ibid.
parcius aut non niſi leniſſima exhibenda pueris, ſenibus, gravidis. 243. 244.
Catharticis in pituitâ viſcidâ exhibendis incidentia, ſpirituoſa &c. admiſcenda. 247.
Catharticum ſi diarrhæam &c. inducat, quid exhibendum. 372. 373.
Cauſarum diſtinctio. 3.
Celebratâ purgatione quid faciendum. 365. 366. 371.
Κεφαλαῖα ex quâ cauſâ plerumque excitetur. 102.
Ceſſatio à ſudore pedetentim non verò ſubitò fieri debet. 606. 607.
China china in quartanâ fruſtrà exhibita. 198. 199.
Chymica ſudorifera quare ſubindè aliis præferenda. 498. & ſeq.
Chirurgus poſt antimoniatum emeticum, diaphoreticum &c. ſtatim convulſionibus tentatus. 169.
Cibi faſtidium undenam generetur. 157. 158.
quid indicet. ibid.
Cibus purgationem ſiſtit, aut crudus &c. ejicitur. 361.
CINNABARIS ANTIMONII præparatio. 501.
Circa novilunium & ultimam lunæ quadram purgare convenit. 345.
plenilunium intumeſcentes quibus ſcateant humoribus &c. 676.
medicamentis curentur. 678.
quare nonnulli ita intumeſcant. 676. 677. 678.
Clyſter undenam dictus & quid propriè ſignificet. 376.
quos ob fines plerumque præſcribatur. 376. 377.

Cly-

Clyſter omni corpori debili &c. ferè convenit. 377.
purgationi utiliter præmittitur. 378.
Clyſteris utilitas. 377. 378.
quantitas. 379.
Clyſteres quotuplices. 378. & ſeq.
Priſcorum qui. 378.
moderatè calidi non frigidi injiciendi. 379.
aſſiduè uſurpati quid efficiant. 477. 478.
quoſnam humores evacuent. 398. 399.
purgationi præmittendi. 436.
lenes non verò acres in febribus validis præſcribendi. 440. 441.
in apoplexiâ, omnibusque affectibus ſoporiferis duplò triplòque acriores eſſe debent. 399. 400.
tam acres ſubindè parandi ut ipſum ſanguinem eliciant. 399.
ſi non acres nihil efficiunt. 399. 400.
acres in magnâ inteſtinorum oppilatione non adhibendi. 451.
in enterocele quare non conveniant. 447. 451.
dolore iſchiadico vehementes præſcribendi. 439.
aſcite acriores quandò injiciendi. ibid.
vulgò nutrientes & corroborantes. 390. 391.
in horum adminiſtratione quinque obſervanda. 391. 392.
nutrientes dari Veteres & recentiores probant. 392. 393. 394.
contrarium probatur. 393.
Clyſter quandò pharmaciæ præmittendus. 352.
an calidus an frigidus adhibendus. 474. 475.
nimis frigidus mortis ſubindè cauſa. ibid.
pedetentim quare injiciendus. 475.
dum injicitur æger ſit hiante ore. ibid.
ab omni motu quieſcat. ib.
poſt varia fruſtrà injecta enemata nunquam fallens. 390.
ob flatus immitti ſi nequeat, quid agendum. 475. 476.

 Cly-

Clyſteres conveniunt in apoplexiâ. 399. 400.
alvo adſtrictâ, à fæcibus induratis &c. 435. 436.
capitis frigidis &c. affectibus. 403. 404.
dolore colico, à flatibus &c. 421. 422.
iſchiadico. 439.
ventris ſcorbutico. 412.
epilepſiâ. 400. 401.
febribus ſyncopalibus. 439.
ardentibus & acutis. 439. 440.
validis & fortibus. 440. 441.
quartanis. 441.
hæmorrhoidibus. 449. 450.
hydrope. 439.
ileo. 412.
inteſtinorum ulceribus, excoriationibus. 430. 431.
lethargo, &c. 403.
lumbricis. 433. 434.
menſtruis ſuppreſſis. 446. 447.
ophthalmiâ. 404. 405.
renum & veſicæ affectibus. 437. 438. 439.
ventriculo pituitâ &c. obſeſſo. 408.
ventris torminibus; doloribus, &c. 417. 418.
debilibus & qui viribus languent. 460.
ex morbo convaleſcentibus & alvo adſtrictâ laborantibus. 464. 465.
infantibus. 456.
pueris. ibid.
ſenibus. 455. 456.

Cly-

Clyſteres conveniunt in iis, qui pharmaca tolerare nequeunt & tamen alvo adſtrictâ laborant. 461. 462. 463.
qui multum antè morbum potavêre. 464.
Clyſteres non conveniunt in peſte. 447. 448. 449.
hæmorrhoidibus. 449. 450.
oppilatione inteſtinorum magnâ. 451.
enterocele. 447. 451.
famelicis. 469. 470.
prægnantibus. 470.
omni tempore adhiberi poſſunt. 471. 472. 473.
manè optimè injiciuntur. 471.
injecti anodyni, glutinantes, purgantes &c. quamdiu retinendi. 472.
non injiciendi in morborum paroxyſmis. 472. 473.
conſolidantes &c. in inteſtinorum ulceribus ſuprà coli valvulam exiſtentibus, an & quomodò proſint. 430. 431.
ex lacte in ſcorbuto maximè conveniunt. 412.
in colico unà cum nephritico dolore maximè conducunt. 423.
renum & veſicæ affectibus quare ita conveniant. 437. 438.
melancholicis quare conveniant. 469. 470.
purgantes jejuno ventriculo quare injiciendi. 471. 473.
quibus ovi vitellum ingreditur, non nimium calefaciendi. 476.
axungiæ admixta non nimium frigidi adhibendi. ibid.
Clyſtere injecto æger parti dolenti diutius incumbat. 475.
Clyſteribus diaſcordium additum in hypercatharſi &c. 384.

Clyſteribus ſevum hircinum ſi addatur, ovi vitello diſſolvendum. 384. 385.
emollientibus purgantia non addenda. 379.
purgantibus olea non addenda: ibid.
Clyſma ad alvum adſtrictam & ventris lumborumque diſtendentem dolorem. 425.
in ophthalmiâ. 406.
arthritide. 570.
fæcum duritiem præſcriptum. 355. 608. 382. 383.
inteſtinorum excoriationem &c. præſcriptum. 432.
lumbricos. 420.
ventris tormina & alvum adſtrictam. 464. 505. 544.
emolliens & anodynus in alvi fluxu & hæmorrhoidibus. 599. 600.
carminans contra capitis dolorem gravativum & hæmorrhoides preſcriptum. 536.
ac carminans in quartanâ. 442.
lumborum dolore &c. præſcriptum. 426. 633. 639. 665.
purgans. 383.
in affectibus hypochondriacis ad pituitam incidendam, &c. 386. 387.
ſoporoſis. 387. 388. 389.
apoplexiâ præſcriptum. 99. 100.
calculo. 387.
contumaciſſimâ alvi obſtructione. 389. 390.
dolore colico, ſimul flatus diſcutiens. 385. 386.
ventris ſcorbutico. 385. 413. 414. 416.

Clyſma in dyſenteriâ. 187. 424. 425.
abſtergens, adſtringens & conſolidans. 383. 384.
hæmorrhoidibus, ani dolore &c. præſcriptum. 452.
hydrope. 389.
ex ſolâ urinâ. ibid.
infante epileptico præſcriptum. 402.
dolore ventris valdè vexato. 459. 460.
inteſtinorum craſſorum ulcere ac dyſenteriâ. 383.
lethargo. 260.
menſtruis ſuppreſſis, tumque paulò calidius injiciendum. 387.
teneſmo. 384.
urinæ ſtillicidio, alvoque adſtrictâ præſcriptum. 653.
injectum ſi non operetur, quid agendum. 477.
optimum in dolore colico remedium. 417. 418.
Colica billioſa quid ſit. 422.
in paralyſin ſubindè degenerat. 422. 423.
tum nullis medicamentis cedit. ibid.
paſſio & dolor colicus à nephritico difficulter diſtinguitur. 663. 664.
Colicus dolor aliquandò ab humore acri, vel vermibus, aut flatibus &c: excitatur. 418. 421.
Collyrium in opthalmiâ. 407. 408.
Concocti humores facilè expurgantur. 6.
Concocta medicamento purgante educenda 90. 240.
Conditum ad appetitum excitandum. 272.
teterrimum oris fœtorem. 415.
in alvi fluxu. 463. 466.
vehementi præſcriptum. 371.
aſcite præſcriptum, urinam movens & ventriculum corroborans. 635. 636.
dyſenteriâ. 186. 187.

Con-

Conditum in dyſenteriâ, cum animi deliquio afficiente. 424.
ſanguinem condenſans & ſudorem ſanguinolentum ſiſtens. 591.
ſudoriferum & alterans in malignis febribus &c. 509.
hydrope. 509. 510.
ventriculum confortans flatusque diſcutiens. 410.
Confortantia & exſiccantia caput poſt uſurpata ptarmica conveniunt. 41.
Conſuetudini quid concedendum. 122. 326
Convulſio poſt nimiam purgationem malum. 373.
Corpora fluxilia antè purgationem reddenda. 171.
CROCI METALLORUM præparatio. 134. 135.
RULANDI juxta HARTMANNUM deſcriptio. 135.
infuſio per chartam filtranda. 133.
aliàs hypercatharſin excitat. ibid.
Croco metallorum vinum malvaticum ſi affundatur, non tam per vomitum, quam per ſeceſſum operatur. 132.
ſuccus citri ſi affundatur, digeratur, &c. fit egregium extractum vomitivum. 132. 133.
Cruda & inconcocta per cathartica non movenda. 251.
Cui lateri incumbi debeat æger, antequam enema injiciatur. 473. 474.

D.

Debiles pharmaca cathartica quare tolerare nequeant. 460.
aſt quidem clyſteres. ibid.
Decocta diuretica. 625. 626. 627.
DECOCTI DIURETICI FORESTI deſcriptio. 625. 626.

DECOCTUM AD SECUNDINAS poſt abortum relictas exturbandas. 66.
antinephriticum contra dolores lumborum lancinantes, urinæ ſtillicidium &c. 653. 654. 655.
apophlegmatizans ad epilepſiam ac apoplexiam. 85. 86.
in capitis affectibus chronicis. 86. 87.
CONTRA ANGINAM. 47. 63.
diaphoreticum contra arthritidem. 571. 572.
& alterans in paralyſi, ſpaſmo &c. 510. 511.
& concomitante ſcorbuto. 511. 512.
in arthritide admodum conveniens. 123. 124.
impeditâ ſabuli excretione præſcriptum. 641. 642.
lumborum graviſſimo dolore præſcriptum. 637.
ſecundinis retentis indèque fluxu nimio præſcriptum. 66.
Decoctum laxans ad ulcera. 325.
ſudoriferum in lue venereâ. 304.
ſabulum ac viſcidiorem &c. materiam è renibus expellens potens. 626. 627.
Deliris purgantia medicamenta neutiquam danda. 308. 309.
Deſperati phthiſici ſuffumigiis curati. 64.
Diabete quomodò curanda. 674.
vetat diuretica propriè & impropriè dicta. ibid.
Diaphoretica blanda ac ſpirituoſa in valdè viſcidis humoribus quare proſint. 532. 534.

in morbis à ſeroſo humore productis proſunt. 534. 541. 551. 586.
Diaphoretica blandiora ſpirituoſa in cacochymiâ quare conducant. 579. 580.
in halitibus quare proſint. 530.
humoribus acidis ac auſteris, ſi blandiora, quare conveniant. 530. 531. 579.
pituitoſis, quare conferant. 525. 526.
Diaphoretici in peracutis Paracelsi deſcriptio. 486. 487.
Diaſcordium Fracastorii in nimiâ purgatione apprimè convenit. 364. 365. 372.
Dies criticus purgationem vetat. 347.
purgationi aptus qui. 345. 346. 347.
Differentia inter colicum & nephriticum dolorem. 421. 422. 423. 437. 438.
Diuretica quid ſint. 614. 615.
quotuplicia. 615. 617.
ſanguinem attenuant, fundunt, &c. 614. 615.
propriè & impropriè dicta quæ. 615.
propriè dicta quandò competant. 615. 616.
præſcribuntur univerſalibus præmiſſis. 616. 617.
inter medicamenta humores quantitate qualitateque peccantes evacuantia numerantur. 617.
propriè dicta ſimplicia calidiora. 617. 618. 619.
minus calida. 619. 620.
impropriè dicta ſimplicia. 620.
acria in dyſenteriâ quare noceant. 670. 671.
non conveniunt in bilioſis humoribus. 651.
ad humorum reliquias conſumendas ſunt remedia. 688.
alvum ſiſtunt. 687.
aquoſa frigida quibus in hominibus affectibuſque conveniant, nec ne. 692.

Diuretica calida acria &c. in peſte qualia ſymptomata producant. 669.
calculoſis an exhibenda. 646. 647.
exhibita bilioſis humoribus ſcatentibus quid excitent. 682. 683.
calidiora non exhibenda pueris lacte, caſeo, &c. utentibus. 675. 676.
conveniunt in humoribus acidis. 649. 650.
aqueis ac ſeroſis. 647.
lymphaticis. 647. 648.
pituitoſis. 649.
non conveniunt in humoribus auſteris, melancholicis. 650. 651.
bilioſis. 651.
pure ac ſanguine per urethram excretis. 651. 652.
valdè viſcidis ac tenacibus. 651.
conveniunt in anaſarcâ & aſcite. 657. 658. & ſeq.
calculo ſabuloque renum ac veſicæ. 666. 667.
cephalalgiâ. 657.
circa plenilunium intumeſcentibus. 676. 677. & ſeq.
colicâ paſſione. 663. 664. & ſeq.
dyſuriâ. 667. 668.
febribus continuis lymphaticis ac intermittentibus. 662. 663.
fluxu hepatico. 657.
hydrocephalo. 656. 657.
ictero. 666.

Diuretica conveniunt in mulieribus fluore albo laborantibus. 682.
obſtructionibus pancreatis, epatis, & lienis. 663.
podagrâ. 668. 676.
pueris. 675. 676.
ſcorbuto laborantibus. 681. 682.
Diuretica imprimis calida non conveniunt in arthritide calidiore. 675.
calculo renum aut veſicæ laborantibus. 684.
calidis ac biliofis humoribus ſcatentibus. 682. 683.
debiliora inteſtina habentibus. 684.
diabete. 674.
dyſenteriâ. 670. 671.
emaciatis, macris ac morbis chronicis extenuatis. 683.
empyemate 670.
febre hecticâ. 669. 683.
febribus ardentibus. 668. 669.
iſchuriâ. 674. 675.
morbis renum ac veſicæ laborare conſuetis. 684.
mulieribus nimio menſium fluxu laborantibus. 683. 684.
peſte. 669.
renum ac veſicæ exulceratione. 672. 673.
calculo. 673. 674.
inflammatione. 671.
ſenibus ac jam decrepitis. 682.
tabe. 670.
veſicæ inflammatione. 672.
Diuretica hyeme quare potius exhibenda. 684. 685.
manè exhibita quare magis operentur. 685.
jejuno ventriculo exhibenda. 685. 686. 689.
immediatè à cibo ſumpta quare noxia. 686.
quare exhibenda morbo declinante. ibid.

Diuretica imprimis ſpirituoſa in ſcorbuto quare conveniant, 681. 687.
in acidis humoribus quare conducant. 649. 650.
calculo in principio devitāda. 667. 673. 674.
dyſuriâ an conveniant. 667. 668.
empyemate an conferant. 670.
fluxu hepatico quare conducant. 657.
hydrocephalo quare proſint. 656. 657.
podagrâ quare competant. 668.
renum calculo quandò exhibenda. 688. 689.
inflammatione an & quæ conducant. 671.
menſtrua quomodò provocent. 682. 683.
purgantibus aut alimentis an admiſcenda. 687.
quæ, & quandò in calculo ac ſabulo renum &c. conveniant. 666. 667.
quare in obſtructionibus lienis &c. conducant. 663.
quamdiu operantur, quare nihil alimenti tum aſſumendum. 690. 691.
quare non exhibenda niſi obſtructionibus jam apertis. 688.
ſicca &c. aſſumpta ac tardigrada ut citò in actum deducantur. 689. 690.
externis quomodò acceleranda. 690.
in hydrope quare conveniant. 657. 658.
ſicciora quibus in ægris, morbiſque &c. conveniant vel noceant. 692. 693.
valida in exulceratione renum quare noceant. 652. 672. 673.
auſteris &c. humoribus quare noceant. 650. 651.
quæ ſymptomata excitent. ibid.

valdè viſcidis &c. humoribus quare non conveniant. 651.
DOCTISSIMI VIRI quare facilè nephritici fiant. 645.
Dolor colicus ſi à flatibus, clyſteres in minori doſi præſcribendi. 421.
unà cum nephritico undenam oriatur. 423.
intolerabilis circa plenilunium ſiniſtrum brachium occupans ſuffitu curatus. 74.
capitis ardens, pulſans, undenam oriatur. 77.
Dolores arthritici pluresque alii quomodò tollendi. 320.
vetant purgantia. ib.
capitis gravativi undè generentur. 25.
facilè à circumforaneis aliquandò curantur. 26.
in partibus ſub ſepto tranſverſo exiſtentes indicant purgationem. 337.
ſuprà ſeptum tranſverſum quid indicent. 158. 159.
Doloroſa urinæ excretio poſt lacticinia generata. 643.
Dyſenteria undenam plerumque excitetur. 285.
inveterata vetat purgantia. 285. 286.
indicat corroborantia, leviterque adſtringentia, acredinem temperantia &c. ibid.
in peſte plerumque lethalis. 554.

E.

Elaterium vehemens eſt purgans. 210. 211.
menſes movet fœtumque interimit. ibid.
corrigendum neceſſariò. ibid.
per inferiora & ſuperiora operatur. 211.
ELECTUARII ANTI-DYSENTERICI deſcriptio. 188.
DIURETICI MICHAELIS deſcriptio. 629.
CHOLAGOGI F. SYLVII deſcriptio. 180.
ELE-

ELECTUARII HYDRAGOGI F. SYLVII deſcriptio. 211. 212.
J. ZWELFERI deſcriptio. 212. 213.
ex iride WIERI deſcriptio. 213.
PHLEGMAGOGI deſcriptio. 189.
MELANAGOGI deſcriptio. 204.
PANCHYMAGOGI deſcriptio. 224. 225.
ELECTUARIORUM SUDORIFERORUM POTENTIUM deſcriptio ac præparatio. 488. 489. 490. 491.
Electuarium apophlegmatizans in affectibus capitis ſoporiferis &c. 87. 88.
Elleborus in ſubſtantiâ, infuſione &c. abſque formidine exhibendus. 203.
curat quartanarios. ibid.
Emaciati & morbis extenuati reficiendi, non verò evacuationibus exhauriendi. 588.
Emplaſtrum ad lumbricos umbilico imponendum. 435.
in herniâ umbilicali præſcriptum. 34. 35.
purgans umbilico impoſitum. 458.
Emulſio in affectione hypochondriacâ & melancholiâ. 282.
aphthis. 609.
Epatis inflammatio quandò purgantia aut diuretica indicet. 312. 313.
Epilepſia undenam ſubindè exoriatur. 98.
Epithymum & polypodium non purgantia ſed aperientia. 203.
Errhina quandò conveniant nec ne, vide ſternutatoria.
undè dicta. 7.
caput purgia & naſalia dicuntur. ibid.
præſcribuntur in ozænâ, &c. ibid.
quid & quomodò agant. ibid.

Errhi-

Errhina liquida, vel ſicca ſunt. 7. 8.
conveniunt in febribus lymphaticis catarrhalibus, capitis affectibus pituitoſis, polypo (*adverſus quem ſuccus naſturtii aquatici & elater. imprimis commendantur.*) 9.
Errhinum & ſternutatorium infuſum in capitis affectibus diuturnis & contumacibus conveniens. 13.
decoctum ad ozænam, imprimis ex lue venereâ ortum trahentem, utile. ibid.
ſi verò indè dolor ac humorum acrimonia augeatur, quid agendum. 14.
Errhinorum liquidorum quantitas. 17. 39.
Erumpentes ſudores frigidis linteis non abſtergendi. 604. 605.
Essentiæ s. aquæ nephriticæ Zwelferi deſcriptio. 622. 623.
diaphoreticæ deſcriptio. 495. 496. 497.
Eſula minor inter omnes tithymali ſpecies in uſu. 209.
corrigenda neceſſariò. ibid.
aliàs quid excitet. 209. 210.
ruſticorum purgans vocatur. 210.
phthiſin &c. inducit. ibid.
Evacuationes ad extremum tendentes periculoſæ. 606.
extremæ quæ. 242.
Ex frequenti clyſterum acrium uſu in peſte lethalis fluxus &c. ſubindè ſequitur. 448. 449.
tuſſi ſalſo-acri phthiſis tandem exoritur. 31. 62.
ptarmico errhinove ſi pruritus in naribus, vel dolor, aut ardor obſervetur, quid agendum. 40. 41.
quâ cauſâ patiatur æger inquirendum. 3.
quod explicatur. ibid.
ſexdecim reſinæ ſcammonei granis puerperæ exhibitis, alvus ne quidem laxior reddita. 374. 375.
victu præſenti ac prægreſſo humores peccantes cognoſcuntur. 5.

EXTRACTI ANTIPESTILENTIALIS ZWELFERI deſcriptio. 491. 492. 493.
ANTIQUARTANARII præparatio. 493. 494.
CATHOLICI deſcriptio. 226. 227.
FEBRIFUGI deſcriptio. 199. 200.
EXTRACTUM VOMITIVUM AC PURGANS ex croco metallorum. 132. 133.

F.

Faciei puſtulæ ex ſeroſis acribus humoribus ortum plerumque trahunt. 103.
Fæces diutius retentæ, quid efficiant. 171.
emollientia quotuplicia. 171. 172.
ſunt vel alimenta. 172.
optima. ibid.
vel medicamenta. ibid.
convenientia. ibid.
vel quæ umbilico &c. illinuntur. 172. 173.
hæc ex quibus componantur &c. 173.
Febris hectica quare diuretica calida vetet. 669.
Febres ardentes diuretica acria quare vetent. 668. 669.
lymphaticæ quomodò citò curentur. 647. 648. 662. 663.
Febrium ardentium & acutarum variæ cauſæ. 439. 440.
exacerbationes & paroxyſmi purgantia quare vetent. 318.
Fiſtula clyſteris quomodò immittenda. 474.
Flatus undenam producantur. 156. 157.
Fluxus alvi diuturnus quomodò curandus. 319.
vetat purgantia. 318. 319.
hepaticus dictus, quid ſit. 550. 657.
undenam oriatur. ibid.
quomodò curandus. ibid.

Fluxus menſtruorum nimius vetat purgantia. 319. 320.
indicat corroborantia, adſtringentia ibid.
ſubindè morbum inſtare. 319.
Fœminæ ſæpius alvo adſtrictâ laborant. 436.
ſunt tamen humidioris naturæ. 120.
Fœtus in utero à clyſteribus debilitatur. 470.
Folia marrubii in ictero ſpecifica. 275.
Fomentum ad dolorem podagricum. 600.
Fomenta in pleuritide &c. quomodò applicanda. 310. 311.
Fortiora purgantia in hydrope an, & quandò exhibenda. 286. 287.
quid excitent. 287.
Fortiſſima cathartica in colicâ à flatibus ſubindè ne quidem alvum laxant. 436. 437.
Frequens ſaliva quid ſignificet. 156.
Frigus quid efficiat. 163.
Frigidus potus ſudoris eruptionem quare prohibeat, & qualia ſymptomata vulgò producat. 604.
ſiſtit purgationem, aut hypercatharſin &c. excitat. 362. 363.
Frigidum purgans aſſumptum quid efficiat. 358.
Fumus ex ſuffumigiis aſſurgens quomodò in capitis vel pulmonum affectibus ſit excipiendus. 80.

G.

Galericulum in auditus difficultate. 104.
Gargariſmata quid ſint. 83.
& quomodò agant. ibid.
Glans quid ſit. 380.
Gratiola corrigenda neceſſariò. 210.
Gravida per quatuor menſes fluxu menſtruorum continuò vexata, fœtum debilem peperit, ac fœtus mortem obiit. 542. 543.

indè

indè debilitata admodum mixturam corroborantem uſurpavit. 543.
tumq; ob ventris tormina mixturam anticolicam aſſumſit, & curata fuit. 543. 544.
poſt tres ſeptimanas maximè intumuit tali cum præcordiorum anxietate ut diſruptura ac moritura videretur. 544.
alvus quia adſtricta erat, ſtatim clyſma carminans fuit injectum. ibid.
ac mixturam anticolicam uſurpavit, maximamque flatuum & ructuum copiam reddidit, & poſt ſecutum ſudorem curata fuit. 545.
Gravida poſt fluxum menſtruorum continuum quadrimeſtrem fœtum viventem adhuc geſtavit. 21.
curatum illum fluxum in capitis dolorem pulſantem, ac brevi delirium, mox & gravativum incidit, ac ſternutatorii beneficio, magna puris quantitas fuit ſecuta, & curata. 22.
herniâ umbilicali flatuoſâ laborans quomodò curata. 34. 35.

H.

Hæmorrhagia narium in peſte utplurimum lethalis. 554.
vertiginem curat. 308.
quomodò curanda. 307.
purgantia quare vetet. ibid.

Hæmorrhoides ex frequenti clyſterum uſu excitantur. 449. 450.
Hauſtus antiſcorbuticus diaphoreticus ad petechias ſcorbuticas. 415.
in corporis debilitate cum ſucceſſu præſcriptus. 331.
ictero flavo. 274.
pleuritide præſcriptus. 269.
laxans ad ventris dolorem rodentem præſcriptus. 430.
&c. in calculo. 427.
lenitivus in febribus diariis conveniens. 173.
leniter purgans in hæmorrhoidibus. 450. 454.
purgans ad præcordiorum anxietatem & dolorem compreſſivum. 506.
in aſthmate. 265.
ophthalmiâ præſcriptus. 407.
quartanâ & menſtruorum ſuppreſſione. 444.
ſudoriferus in febribus intermittentibus. 503.
menſtruis ſuppreſſis. 503. 504.
quartanâ & pedum tumore. 220. 221.
vomitivus. 167.
urinas movens & arenulas expellens. 631. 632.
Hernia umbilicalis emplaſtro poſt prægreſſa quædam medicamenta curata. 34. 35.
poſt ſternutatorium valdè protuberans. ibid.
Herniæ aquoſæ in hydropicis à ſternutatorio generantur. 35.
Hernioſi ſternutatoria vetant 33. 34. 35.
Hora purgationis quæ. 347. 348. & ſeq.
Humor melancholicus quandò movendus. 339.
noxius ſemper evacuandus. 240.
peccans per locum affectum non ducendus. 647. 672. 673. 684.

Humores aquoſiores in inteſtinis &c. contenti ſtatim educendi. 248.
quantitate peccantes educendi. 248. 249.
qualitate peccantes cathartica vetant, & quare. 249.
bilioſi per alvum evacuati ſanant morbum regium. 246. 273.
citò turgent. 142. 247.
turgentes, agitati aut furioſi indicant purgationem. 340.
Humoris evacuandi quantitas undenam concludenda. 242.
Humorum concoctio undenam concludatur. 339.
Hydrocephalus ſternutatoria vetat. 22.
Hydrocephali proxima cauſa. 656.
Hydrocephali ingentis magnitudinis. ibid.
Hydrops quomodò curandus. 286. 287.
indicat roborantia, aperientia, diuretica & ſudorifera. 287.
Hydropici ptarmica vetant. 35.
ſolis ſudoriferis curati. 551.
Hyems in corpore pituitam adauget. 146.
Hyeme inferiores ventres purgandi. 344. 345.
qui humores prædominium in corpore habeant. 684. 685.

I.

Icterus indicat non venæſectionem aſt potius purgationem. 276.
deobſtructionem, &
humorum exturbationem, vel
correctionem, vel
fixationem. ibid.
Immodicus vomitus & ejus aſſiduus uſus quid efficiat. 153. 154.
In anginâ convenit vel clyſter, vel purgans, & venæſectio. 263.
apoplexiâ, lethargo &c. duplo triploque acriora eſſe debent remedia purgantia ac clyſmata. 25. 254. 258. 259. 260.

In capitis doloribus gravativis errhina ac ſternutatoria conveniunt. 25. 26.
apoplexiâ vomitoria ex antimonio conveniunt. 146.
conveniunt apophlegmatiſmi. 254.
horum enim beneficio curatur ſubindè. ibid.
catarrhis ab apophlegmatiſmis quandò abſtinendum. 112. 113.
In cognitionem cauſæ proëgumenæ quomodò deveniat *Medicus*. 4.
Inconſuetum ſeu molle ſeu durum nocet. 324.
In dolore colico cauſa peccans imprimis examinanda. 418.
diureſi & poſtquam diuretica jam aſſumpta ſunt, quid conveniat. 689. 690. 691.
enematum uſurpatione & injectione quid conveniat. 474. 475. 476.
evacuando tutius eſt minus quam nimiũ facere. 242.
Induſia ſudoribus madida cum calefactis mutanda. 607.
Infans poſt noctes quaſdam inſomnes, ventris tormina & alvum adſtrictam in motus convulſivos incidit. 401. 402. 403.
quare parum mannæ &c. cum ſucceſſu uſurpavit. 401.
iterum verò alvo adſtrictâ laborans, ſtatim motus convulſivi rediêre. 401. 402.
quare clyſter carminans &c. cum levamine fuit injectus. 402.
mixturam & pulverem purgantem & ſyrupum de cichorio cum rheo aſſumſit. 402. 403.
alvus indè laxior &c. reddita, brevi fuit curatus. ib.
Infans veſperi per horam unam alteramque valdè clamans, alvo depoſitâ, ſiluit. 456 457.
quare omnia ferè fruſtrà adhibita. 457.
imò aromatica aſſumpta dolores multiplicarunt. ibid.

mix-

mixtura laxans &c. fuit præſcripta, pauco cum levamine. 457. 458.
ſacculus ventri, poſt emplaſtrum umbilico appoſitum, fuit impoſitus. 458. 459.
poſteà bolum aſſumſit, & clyſter injectus, ac curatus fuit. 459. 460.
Infantes ex alvo adſtrictâ ſubindè motibus epilepticis &c. tentantur. 401.
tum clyſteres maximè conveniunt. 401. 402.
Infantulus tertio poſt nativitatem die ſponte omni cute deſtituitur. 277. 278.
ac per menſem ita excoriatus vixit. 277.
curatus à matre oleo raparum cretâ mixto. 278.
macer indè factus tandem convaluit. ibid.
poſt annum in abdominis grandem tumorem incidit, ac diarrhæâ ſpontaneâ iterum fuit curatus. ibid.
brevi iterum cholera cum graviſſima febris ipſi invaſit tandemque curatus fuit. 278. 279.
In febribus purgationis dies qui. 346. 347.
In febribus purgantia antifebrifugis mixta admodum conferunt. 269.
malignis quandò optimum ſit evacuare. 270.
quartanis quid, quandò ſurſum, ac quandò infrà purgandum. ibid,
ſynochis quandò purgans exhibendum. 269. 270.
tertianis quo die pharmacum dandum. 270.

In febribus, &c. purgantibus, ſudoriferis &c. antifebrifuga ſemper admiſcenda. 373. 374.
Inflammationes internæ & externæ quomodò optimè curentur. 562.
per purgantia non curandæ. 309. 312.
quomodò excitentur. 562.
Infuſio croci metallorum per chartam non verò per linteum filtranda. 133.
Ingens frigus poſt venæſectionem largam ſecutum & curatum. 88.
In gravidis πταρμικὰ non conveniunt. 32. 33.
Infantibus doloribus colicis afflictis enemata quare conducant. 456.
linguæ tumore quare & quandò purgantia conveniant. 262.
In mercurialibus medicamentis non diu continuandum. 112.
In morbis acutis quandò & quare purgandum. 262. 263.
paralyſi vehementiora purgantia exhibenda. 261. 262.
paroxyſmo epileptico purgantia non exhibenda. 254.
quia excitant convulſiones ob acredinem. ibid.
partu difficili, ſternutatoria conveniunt. 27. 28.
quid hic notandum. 28.
peſte non tam humorum quantitas, quam quidem qualitas peccat. 448.
quare clyſteres damnantur. 448. 449.
phthiſi catarrhi neceſſariò ſiſtendi. 63.
pueris ſternutatoriorum vi epilepſia, motus convulſivi &c. ſubindè excitantur. 32.
purgatione quid conveniat. 356. 357. & ſeq.
quæ conſideranda neceſſariò 240. 241.
quales requirantur vires. 243.
corporis habitus, conſuetudo & vitæ genus conſiderare oportet. 244. 245.
ad indicantia, coindicantia, contraindicantia, attendendum. 245. 246.

In

In quibus hominibus ſternutatoria conveniant. 35. 36.
renum & veſicæ exulceratione quæ vitanda. 673.
exhibenda. ibid.
ſudoriferorum exhibitione circumſpectè agendum. 522. 523.
urinæ propter veſicæ inflammationem ſuppreſſione vitandus catheter. 672. 675.
uſu apophlegmatiſmorum quid obſervandum. 93. 94. & ſeq.
Inter apophlegmatiſmi uſum quid requiratur. 126. 127.
ἀποφλεγματίζοντα ex foliis quæ excellunt. 84.
radicibus. ibid.
floribus. ibid.
ſeminibus. ibid.
ſpiritus diaphoreticos chymicos qui excellunt. 502.
ſternutandum quid faciendum. 39. 40.
corpus arctè comprimendum. 39.
calidos ſe conſervare debent ſternutantes. ibid.
ſudoris eruptionem quid conveniat. 598. 599. & ſeq.
ſuffituum uſurpationem quid faciendum. 80. 81.
Interlunium tempore vernali & autumni principio, hyemali verò tempore novilunium ac plenilunium uſurpandi ſuffimenta conveniens 79.
Iridis ſuccus imprimis in uſu eſt. 210.
menſes movet &c. ibid.
vis purgatrix coctione perit. ibid.
Iſchuria diuretica quare vetet. 674.

J.

Juriſconſultus poſt nimiam ciborum appetentiam in vomitum matutinum &c. incidit. 366.

inediâ ventriculum corroborare ſatagens, in præcordiorum anxietatem &c. incidit. ibid.
quare mixturas & pilulas cum ſucceſſu uſurpavit. 367. 368.
in ipſâ purgatione gelidum vinum aſſumpſit & frigidum aëra ſubiit. 368.
undè per triduum alvi fluxus vix ſuperabilis ſecutus. ibid.
tandem tabellis curatus. ibid.
Juvenis à deglutitionis difficultate, columellâ inflammatâ, intumefactâ, nauſeâ &c. gargariſmate ex ſpiritu vini confecto, curatus. 110.
Juvenis bilioſus Bacchi caſtra ſecutus in alvi fluxum incidit. 431.
quare aquam vitæ Mathioli & vinum calidum cum nuce moſchatâ cum detrimento aſſumſit. ibid.
brevi pus muco intimè mixtum unà cum teneſmo, dolore &c. excrevit. ibid.
quare duo enemata cum ſucceſſu injecta fuêre. 432.
mix-

mixturam uſurpavit, & brevi curatus fuit. ibid.
Juvenis è BACCHO calefactus frigidum aëra ſubiens in oculi pruritum incidit. 405.
quare oculum fricando, uterque rubore & ardore fuit afflictus. ibid.
quâ de cauſâ aquam roſaceam tepidam cum ſucceſſu appoſuit. ibid.
clyſter fuit præſcriptus. 406.
omnia animi pathemata vitanda monitum. ibid.
vena fuit ſecta. ibid.
cataplaſma oculis cum levamine appoſitum. 406. 407.
hauſtum purgantem aſſumſit. 407.
iterum in alvum adſtrictam incidit, quare omnia brevi pejora. ibid.
poſt clyſterem omnia denuò meliora. ibid.
tum collyrio fuit uſus, brevique curatus. 407. 408.
Juvenis ex gravi mœrore in præcordiorum anxietatem &c. incidit. 195.
quare oleum vitrioli uſurpavit. ibid.
undè varii motus epileptici. ibid.
poſt conditum uſurpatum omnia ſymptomata minora. 196.
vinum medicatum curatus. ibid.
Juvenis pituitoſus calefactus frigori ſeſe exponens in pleuritidem incidit. 562.
quare venæſectio cum levamine fuit inſtituta. 563.
circa mediam noctem in corporis dolorem gravativum, & manè

in eryſipelas faciei œdematodes incidit. ibid.
quare mixturâ diaphoreticam &c. cum levamine uſurpavit. 563. 564.
ob tuſſim pilulis fuit uſus, & convaluit. ibid.
Juvenis teneſm o laborans ſuffitu curatus. 69.

L.

Lac dulce tepidum affatim ſumptum in venenis convenit. 141.
in vomitu vehementi &c. quid agat. 164. 165.
Lapis armenius non præparatus quid agat. 202. 203.
quomodò præparetur. ibid.
Laudanum opiatum oleo menthæ &c. mixtum vomitum ſymptomaticum ſiſtit. 151. 152. 165. 166.
antihyſtericis quare addatur. 118.
Lenitiva purgantia in formâ hauſtus. 173.
decocti. 174.
pilularum. ibid.
in capitis dolore inveterato & febribus tertianis proficuarum. ibid.
boli. 175.
conſervæ. ibid.
in febribus tertianis. ibid.
pulveris. 175. 176.
in κεφαλαῖα & κεφαλαλγία. 176.
unguenti 177.
adverſus vermes. ib.

Lenius

Lenius pharmacum quandò exhibendum. 357.
Leve purgans inſuetis præſcribendum. 326.
Lethargus ac ſoporiferi reliqui morbi à pituitoſis viſcidis præternaturaliter in cerebro contentis utplurimum exoriuntur. 101.
Linctus ad oris fœtorem. 63.
in anginâ. ibid.
pleuritide: 268.
Linguæ paralyſin ac tremorem ſpiritus aniſi ac ſerpilli curat. 109.
Linimentum ad ani dolorem ac pruritum. 453.
capitis cervicisque motus impotentiam. 353.
hæmorrhoides. 600.
narium ulcera. 17. 18.
contra arthritidem. 573.
nuchæ & temporibus adverſus inſultos epilepticos illinendum. 536.
in affectibus capitis illinendum. 539.
Liquidiora cathartica quibus & qualibus corporibus exhibenda, & è contrà. 242.
quales affectus aliàs excitent. ibid.
Luis venereæ cauſa primaria & ſecundaria. 302.
Lumbrici quotuplices. 433.
optimè per clyſteres dulces non verò amaros expelluntur. 433. 434.
tumque amara purgantia per os exhibenda. ibid.

M.

MASSÆ PILULARIS ANTI-CATARRHALIS deſcriptio. 557. 558.
Maſtix manducata blandè pituitam ex ore & faucibus elicit. 84.
Materia cocta ſimul ad exitum præparanda. 357.
Matricaria in affectibus renum & veſicæ efficaciſſima. 618.
Matrona ex levi oculorum hebetudine frequentibus ſternutatoriis in cœcitatem incidit. 26.

Matrona nobilis ſpirituoſis ac volatilibus gratis delectans, vehementerque indè ſitiens vino ſitim tollere ſatagens, in vigilias & ſudores nocturnos incidit. 589. 590.
in uſu volatilium &c. continuans continui ſecuti fuère ſudores, debilisque decubuit. 590.
ac ſubindè ſudores ſanguinolentos linteamina inficientes obſervavit. ibid.
quare mixturam adſtringengentem & incraſſantem ac tale conditum fruſtrà ferè uſurpavit. 591.
tandem, nempè tertio quartove menſe, hiſce tamen curata fuit. ibid.
Matrona ſummè melancholica ab hauſtu melanagogo forti parum tantum dejecit. 280. 281.
poſteà nihil & non niſi cum dolore & anxietate. 281.
imò poſt frequentem hujus reiterationem, & venæſectionem, & acidorum uſurpationem brevi deliravit. ibid.
intrà ſemeſtre ita delirans parum aut nihil dormivit. ibid.
vix febricitantem inveni. 281. 282.
maximè de præcordiorum anxietate ac cordis quaſi contorſione, & appetitu inſatiabili conquerebatur. 282.
quare granum laudani opiati cum ſucceſſu ſubindè aſſumſit. 282. 284.
& veſperi ſequenti emulſionem. ibid.
poſteà pulverem. 283.
pilulas ibid.

ſpiritum nitri dulcem floribus roſarum infuſum. ibid.
apozema uſurpavit. 284.
tandem horum beneficio curata fuit. 285.
Matrona uteri hæmorrhagiâ nimiâ laborans ſuffimento curata. 65. 66. 67.
Medicus non tantum contra morbos, ſed & contra cauſas & ſymptomata operatur. 2.
quod probatur. ibid.
Melancholia hypochondriaca in principio vetat purgantia. 316.
Melancholici infrà non verò ſuprà purgandi. 144. 279.
quomodò rectè purgandi. 357.
Menſes decolores &c. purgationem indicant. 290. 340.
Menſtrua nimium fluentia vetant diuretica. 683. 684.
quomodò curanda. ibid.
ſuppreſſa à ventriculo debili ſubindè exoriuntur. 65.
Mentha ſiſtit vomitum. 165.
MERCURII VITÆ deſcriptio. 135. 136.
Mercurialia, pro ſalivatione excitandâ, quâ cautione præſcribenda. 112.
medicamenta diu uſurpata quid efficiant. ibid.
Mira aſcitis curatio. 287. 288. 289. 290.
Mixtura ad alvi fluxum & corporis frigus. 466.
animi deliquium & debilitatem. 515. 560.
appetitum abolitum præſcripta. 603. 604.
appetitum diminutum, capitis, ventris, crurumque &c. dolorem præſcripta. 322.
appetitum excitandum. 272. 528. 529.
dyſenteriam animi deliquio afficientem. 424.
gingivarum fœtorem & laxitatem, dentiumque vacillationem. 416.
menſtruorum ſuppreſſionem, præcordiorum anxietatem &c. 362. 546.
motus convulſivos infanti præſcripta. 535.
præcordiorum anxietatem & ſuffocationem hypochondriacam. 354. 548. 559. 560.

Mix-

Mixtura ad quartanam & pedum crurumque tumorem. 658. 659.
ſuffocationem hypochondriacam & menſtrua ſuppreſſa. 117.
ventris tormina. 639. 640.
Mixtura adſtringens ac corroborans in nimio menſium fluxu. 66. 67.
ſanguinemq; incraſſans in ſudore ſanguinolento præſcripta. 591.
antepileptica & adverſus ventris dolores diſtentionesque. 583. 584.
anticolica ad ventris tormina. 461.
melancholica & antihyſterica. 575. 576.
ſcorbutica in dolore ventris ſcorbutico. 413.
cardiaca. 543.
cephalica. 537.
confortans anticolica ad ventris tormina & alvi fluxum. 514.
corroborans anticolica. 543.
diaphoretica ad varios partium corporis dolores. 601. 602.
contra dolorem præcordiorum diſtendentem & tormina. 545.
in capitis dolore gravativo & motus quâdam impotentiâ &c. 527.
diuretica ac diaphoretica ad omnium artuum dolorem & laſſitudinem &c. 648. 649.
anticolica. 665.
contra ventris intumeſcentiam ac præcordiorum anxietatem &c. præſcripta. 679.
in dolore nephritico efficax. 632. 633.
lumborum gravi præſcripta. 633. 634. 640.
flatus diſcutiens & ventris tormina tollens. 506.

Mix-

Mixtura in apoplexiâ. 99.
dolore colico ac nephritico. 429.
empyemate. 566.
epilepticis motibus, ſuffocatione hypochondriacâ, &c. 255.
lethargo. 261.
lumborum, capitis &c. dolore. 638.
menſtruis ſuppreſſis, ac quartanâ. 443.
motibus convulſivis & ſuffocatione hypochondriacâ. 60. 61.
epilepticis infanti præſcripta. 402.
pleuritide. 267. 268.
& faciei eryſipelate preſcripta. 563.
quartanâ & pedum tumore. 220.
Mixtura laxans flatusque diſcutiens in infante præſcripta. 457.
ſudorifera in præcordiorum compreſſivo dolore. 504.
pleuritidis principio. 507.
ſuffocationem hypochondriam curans. 117.
& paroxyſmum epilepticum tollens. 60. 61.
ventriculum corroborans, ac appetitum excitans. 367.
uteri hæmorrhagiam ſiſtens. 66. 67.
Morbus magnus, brevis, longus, continuus, intermittens, recens, inveteratus, idiopathicus, ſympatheticus, &c. quid ſit. 4. 5.
Morbi eſſentia & pars affecta quandò & quomodò medico innoteſcant. 2.
Morborum tempora. 4.
Motus convulſivi ex uſurpatione olei vitrioli. 195.
Motus purgationem accelerat. 360. 361.
Mulier alvo adſtrictâ laborans variis doloribus vexatur. 450.
levamen à clyſteribus habuit. ibid.
à frequenti tamen clyſterum injectione hæmorrhoidum fluxus ſecutus. ibid.

quare hauſtum leviter purgantem ſubindè aſſumſit, & curata fuit. 450. 451.
Mulier à ſuffocatione hypochondriacâ & inſultu epileptico ſuffimenti beneficio excitata. 58. 59.
Mulier dolore ventriculi punctorio maximè affligitur. 408. 409.
quare omnia aromatica ut vinum medicatum & conditum ſtomachicum &c. fruſtrà uſurpavit. 409. 410.
clyſter ipſi fuit præſcriptus & brevi curata. 411.
Mulier ex gravi animi mœrore incidit in menſtruorum obſtructionem & ſuffocationem hypochondriacam. 116.
à ſuffocatione hypochondriâ tincturâ radic. angelicæ, ſpiritu ſalis armoniaci &c. liberata. 116. 117.
Mulier ex impuro coitu in gonorrhæam incidit. 302.
à quâ non rectè liberata viro nupſit. 303.
qui ex coitu cum aliâ meretrice virulentam gonorrhæam itidem contraxit. ibid.
undè uxoris dolores &c. exacerbati iterumque curati &c. ibid.
poſt duos circiter annos dolores magis punctorii iterum exorti. ibid.
brevi ſeptum narium fuit elapſum, ac per ſex menſes mercurium ſublimatum uſurpavit, undè ingens corporis macredo. 303. 304.
bolum, & decoctum ſudoriferum cum ſuc-

ſucceſſu uſurpavit. 304. 305.
brevi dimidium oſſis palati & zygomatici &c. excidit. 305.
tandem puſtulæ ſquamoſæ in toto corpore apparuêre. ibid.
ac pilorum effluviũ paſſa fuit. ibid.
quare antimonium crudũ decocto cum ſucceſſu additum. ibid.

Mulier ex quartanâ in pedum tumorem incidit. 234.
brevi poſt gravida reddita, undè pedes magis magisque intumuêre. ibid.
poſt vehementem lochiorum fluxum omnis tumor evanuit, aſt quartana rediit, quâ curatâ, rediit & tumor non tantum crurum verum & totius corporis. ibid.
quomodò curata. 234. 235.

Mulier melancholica ex gravi animi mœrore in talem hypochondriacam ſuffocationem &c. incidit, ut reſpiratio ſublata videretur. 547.
quare mixturam antihyſtericam diaphoreticam & pulverem antifebrilem cum ſucceſſu uſurpavit. 548. 549.
medicamenta amplius uſurpare nolens recidivam paſſa, iiſdemque reme-

diis iterum curata fuit. 549.
ob menſtrua ſuppreſſa, appetitus abolitionem & febrem, pulvere & vino medicato laxante, &c. fuit uſa, & convaluit. 549. 550.
Mulier melancholica, moroſa &c. in quartanam cum ingenti frigore ac capitis dolore gravativo &c. afficientem nullis remediis cedentem incidit. 678.
quare moroſior ac iracundior facta, ſitique ingenti, nulliſque liquidis ſuperabili afflicta, pedes intumeſcere, ventris tormina, &c. exoriri inceperunt. ibid.
poſteà ſpontè ingens puſtularum copia per totum corpus exorta ob pruritum ſcalpendo aperuit, acrique ichore indè effluxo foramina fuêre relicta, ex quibus per menſem aqua inſipida effluxit, & ſpontè foramina illa tum fuêre curata. 678. 679.
dein autumno ſequenti circa primam lunę quadram &c. valdè febricitavit, ſitivit, intumuit &c. 679.
quare mixturam & vinum medicatum cum ſucceſſu

ceſſu uſurpavit, ac curata fuit. 679. 680.
inſtante iterum pleniluniodenuò ſitivit, intumuit &c. 680.
ac iiſdem curata. 681.
poſteà pulverem ſummo cum levamine ſemper aſſumpſit. ibid.
Mulier melancholica poſt cruda ſubacida & auſtera, diu uſurpata in præcordiorum anxietatem, ventris dolorem contorquentem, menſtruorum ſuppreſſionem &c. incidit. 558.
quare omnia ferè fruſtrà uſurpavit. ibid.
undè in animi mœrorem & hinc in gravem ſuffocationem hypochondriacam incidit. 558. 559.
quare mixturam antihyſtericam diaphoreticam aſſumſit. 559.
ob alvum adſtrictam clyſter carminans & emolliens fuit injectus. 559. 560.
mixturâ aliâ diaphoreticâ antihyſtericâ fuit uſa cum ſucceſſu. 560. 561.
ob menſtrua ſuppreſſa pilulas & vinum medicatum uſurpavit, & rediêre eadem. 561.

Mulier, menſtruis jam fluentibus, diu ſub aëre frigido nebuloſo ambulans, in menſtruorum ſuppreſſionem, quartanam &c. incidit. 442.
ob alvum adſtrictam cum torminibus clyſter carminans fuit præſcriptus. 442. 443.
menſtrua ſuppreſſa mixturam cum ſucceſſu uſurpavit. 443.
quartanam bolum ſudoriferum aſſumſit. 443. 444.
alvo modò adſtrictâ laborans febris ſemper iterum major. 444. 445.
quare iterum clyſter fuit injectus, & purgante cum levamine fuit uſa. ibid.
& vinum medicatum purgans &c. ad finem curationis uſurpavit. 445. 446.
Mulier nuper viro nupta ob diverſa ſymptomata purgans petiit à Medico. 322.
qui de ingravidatione ſuſpicabatur, & mixturâ aromaticam opiatam cum ſucceſſu præſcripſit. 322. 323.
poſteà hauſtulum leniter purgantem aſſumſit, & brevi abortum paſſa fuit. 323.
Mulier pituitoſa menſtruis fluentibus frigidum aëra ſubiit. 556.
undè in tuſſim catarrhalem & menſtruorum totalem ſuppreſſionem &c. incidit. 556. 557.
quare hauſtum ſudoriferum, ac pilulas anticatarrhales cum levamine uſurpavit. 557. 558.
poſteà ſpiritu ſalis armoniaci fuit uſa, & convaluit. 558.
Mulier

Mulier pituitoſa odontalgiâ &c. ſemper tempore imprægnationis afflicta, poſt puerperium in capitis dolorem gravativum incidit. 534. 535.
hujus infantes motibus epilepticis valdè prius afflicti mortẽ obiere. ibid.
quare omnia ſemper fruſtrà fuêre adhibita. 535. 536.
ob dolorem capitis gravativum multa fruſtrà tentavit. 535.
alvum adſtrictam clyſter carminans & emolliens cum levamine fuit injectus. 536. 537.
poſteà mixturam cephalicam & vinum medicatum purgans aſſumſit. 537 538.
paſtillos manſiles uſurpavit. 538.
cucupha capiti fuit impoſita. 538. 539.
pulvere pro ſuffumigio fuit uſa. 539.
linimentum nuchæ & temporibus inunxit. ibid.
pilulæ cephalicæ fuêre præſcriptæ. 539. 540.
tandem bolum cephalicum ſudoriferum tali cum ſucceſſu uſurpavit, ut curata poſteà fuerit. 540.
Mulier poſt aëris injurias in quartanam duplicem, præcordiorum anxietatem, alvumque cum ventris doloribus &c. adſtrictam incidit. 353.
ob cervicis dolorem linimentum cum ſucceſſu uſurpavit. ibid.
febrem & ſuffocationem &c. mixturâ & vino medicato magno cum

cum levamine fuit uſa. 354. 355.
fæces induratas & alvum adſtrictam clyſter fuit injectus, & brevi curata, alvumque quotidiè poſteà depoſuit. 355. 356.
Mulier poſt calorem ac induſiorum commutationem in capitis omniumque artuum gravativum dolorem &c. incidit. 648.
quare mixturam diaphoreticam ac diureticam cum levamine uſurpavit. 648. 649.
hauſtum hydragogum aſſumpſit, & curata fuit. 649.
Mulier pituitoſa poſt frigus in motus impotentiam incidit. 526.
mox & dolorem corporis gravativum. ib.
ob alvum adſtrictam clyſter fuit injectus. 526. 527.
mixturam cum levamine uſurpavit. 527. 528.
ob febrem bolum diaphoreticum cum ſucceſſu aſſumſit. 528.
appetitum abolitum & alvum adſtrictam mixturâ & vino medicato laxante uſa fuit, brevique curata. 528. 529. 530.
Mulier poſt fructus horarios in præcordiorum anxietatem, appetitus abolitionem &c. incidit. 513.
quare drachmam radicis gialappæ aſſumſit. ibid.
undè vigeſies & ultrà cum torminibus dejecit. ibid.
ob tormina bis animo liquefacta fuit. ibid.
debilis

debilis indè reddita febricitanſque alvum continuò deponebat. 514.
quare mixturam carminantem bolumque ſudoriferum parum adſtringentem uſurpavit. ibid.
ob debilitatem aliâ fuit uſa mixturâ cum levamine. 515.
menſtrua ſuppreſſa ſpiritum uſurpavit. 515. 516.
Mulier poſt labores incaluit, ſicque frigori ſe expoſuit, undè in ventris tormina incidit. 664.
quare ſpiritum aniſi cum ſymptomatum accretione aſſumpſit. ibid.
ideò clyſter fuit injectus & mixturam diureticam aromaticam cum ſucceſſu uſurpavit. 665. 666.
ob remanentem lumborum dolorem gravativum, decocto diuretico fuit uſa, ac varios calculos excrevit, tandemque curata fuit. 666.
Mulier poſt longam quartanam in dyſenteriam graviſſimam &c. incidit. 423. 424.
quare mixturam, conditum & clyſma cum ſucceſſu uſurpavit. 424. 425.
poſteà urinam limpidiſſimam excrevit, ac in ventris dolorem diſtendentem incidit. 425.
alvus quia per triduum adſtricta, enema fuit injectum. ibid.
ob dolorem mixturam cum levamine aſſumſit. 425. 426.
clyſma fuit præſcriptum. 426.

hauſtum uſurpavit & varios calculos excrevit. 427.
Mulier poſt multos fructus horarios in ventriculi frigiditatem &c. incidit. 418. 419.
poſteà in voracitatem & dolorem ventris rodentem &c. 419.
quare omnia fruſtrà uſurpavit. ibid.
poſteà pulveres & bolum cum ſucceſſu uſurpavit. 419. 420.
ut & clyſter ex lacte fuit injectus. 420.
undè lumbricorum magnam copiam excrevit, & curata fuit. ibid.
Mulier poſt varia animi pathemata in menſtruorum ſuppreſſionem, tuſſim ex catarrho ſalſo-acri oriundam, &c. incidit. 575.
quare mixturam & pilulas anticatarrhales aſſumſit, & curata eſt. 575. 576.
poſt menſem in capitis dolorem & coryzam incidit. 576.
undè poſteà tuſſis graviſſima febriſque continua exorta. ibid.
quare ſuffumigio fruſtrà fuit uſa. ibid.
ſpiritum ſalis armoniaci cum decocto glyzirrſ. &c. cum levamine uſurpavit. 576. 577.
ob

ob tuſſim febrimque apozema cum detrimento aſſumſit. 577.
quâ de cauſâ pulvis fuit præſcriptus, ac cum levamine aſſumptus. ibid.
poſteà bolum diaphoreticum uſurpavit, undè valdè ſudavit & ſatis ceſſit. 578.
Mulier poſt varia viſcida & pinguia in icterum incidit. 274.
quare hauſtum purgantem aſſumſit. ibid.
apozema aperiens cum ſucceſſu uſurpavit. 274. 275.
cujus beneficio urinas ferè nigricantes excrevit. 275.
Mulier poſt uvas avidè uſurpatas in levem alvi fluxum, mox & dyſenteriam dolorificam incidit. 186. 187.
quare conditum maximo cum periculo uſurpavit. 186.
aliud conditum cum ſucceſſu poſteà aſſumſit. 186. 187.
clyſma cum levamine fuit præſcriptum. 187.
pilulis optimo cum ſucceſſu fuit uſa. ibid.
cereviſiam frigidam hauſit. ibid.
quare alvi fluxus rediit. ibid.
& electuarii antidyſenterici beneficio iterum fuit curata. ibid.
Mulier quartanâ per tres annos vexata quomodò curata. 88. 89. 90.
ex quartanâ longâ in capitis dolorem gravativum & memoriæ labefactionem incidit. 89.

Mulier ſudore diffluens per frigidum aëra domum petiit, undè in dolorem capitis gravativum & aurium tinnitum incidit. 106. 107.
quomodò curata. 107. 108.
Mulieres de ingravidatione dubitantes cautè tractandæ. 322.
Myrobalani pro ſpecifico anti-dyſenterico habentur. 202.

N.

Narium hæmorrhagia πταρμικά vetat. 30.
ulcera ſternutatoria vetant. ibid.
Nauſea quid indicet. 158.
à pharmaco aſſumpto excitata benè olentibus ſiſtitur. 358. 359.
Nephriticus dolor à colico vix diſcerni poteſt. 438.
quod ipſi GALENO contigit. ibid.
quomodò diſcernendus. 438. 439.
Nephritici ptarmica vetant. 35.
Nicotiana pro ſuffitu cerebrum & pectus expurgat. 50. 51.
Nimis debile catharticum quid agat. 243.

O.

Obſtructiones inveteratæ ac pertinaces quomodò curandæ. 316. 317.
ab initio vetant purgantia, niſi incidentibus, &c. mixta. ibid.
Oculorum læſiones ſternutatoria vetant. 29. 30.
mador quid indicet. 156.
Odontalgia ab empyricis ſternutatorio ſubindè facilè curatur. 29. 34.
Odontalgiæ apophlegmatiſmis curatæ. 91. 111.
Olea diuretica. 624.

OLEI

OLEI FEBRIFUGI deſcriptio. 197.
Ophthalmia alvi profluvio curatur. 404. 405.
exacerbatur, alvus quum adſtricta. 405. 407.
Optimi ac ſaluberrimi ſudores qui. 612. 613.
Oris ventriculi inflammatio purgantia quare vetet. 312.
Oſſium caries ab acri acido exoriri probatur. 113.
ſalino produci concluditur. 113. 114.
OXYSACCHARI VOMITIVI ANGELI SALÆ deſcriptio. 133. 134.
Ozæna nonnunquam ſcorbutum conſequitur. 14.
quæ potentiſſimis medicamentis tum vix cedit. ibid.
antiſcorbutica neceſſariò tum admiſcenda, aliàs macilenti fiunt. ibid.
decoctum tali in caſu utile. ibid.

P.

Paralyſeos cauſa. 541.
Paralyſis poſt colicos dolores ſubindè exoritur. 664.
Paraphrenitis quomodò curanda. 309
Paſſio ſubindè apud *Hippocratem* latè ſumitur. 2. 3.
Paſtillus manſilis in memoriæ læſione. 90.
Paulatim quod fit, tutò fit. 521. 522.
Peracto ſudore ſi vires fatiſcant ægri corroborandi. 610. 611.
Peripneumoniæ curatio per purgantia non aggredienda. 311.
alvi profluvium ſuperveniens quid denotet. ibid.
Peſtis cauſa in qualitate non in quantitate conſiſtit. 553. 554.
per aquea affatim hauſta ſubindè curatur. 555.
Peſtis quàm maximè vetat purgantia. 317. 318.
clyſmata acria. ibid.
quomodò curanda. 318. 553. 554. 555.
quare per ſudorifera ſubacida curanda neceſſariò. 553. 554. 555.
diuretica acria, calida &c. vetet. 669.

Per veſicam qui humores propellantur. 614. 615.
Pharmacum catharticum fœtui valdè nocet. 244.
Pharmaca cathartica conveniunt
in affectibus ſoporoſis. 258. 259.
affectione hypochondriacâ & melancholiâ. 279. 283.
anginâ. 262. 263. 264.
apoplexiâ. 253. 254.
arthritide. 295. 296. 297.
aſthmate. 264. 265.
bile p. n. copioſiori. 246. 320. 326.
cachexiâ, &c. 306.
cacochymiâ. 293. 294.
diarrhæâ bilioſâ incipiente. 285.
dyſenteriâ incipiente. 285. 286.
epilepſiâ. 254. 256.
fame diminutâ aut abolitâ. 271.
febribus continuis ac intermittentibus. 269. 270. 271.
humoribus aquoſioribus in inteſtinis &c. exiſtentibus. 248.
concoctis & inciſis. 248. 249.
vitioſis. 249. 250.
hydrope. 286. 287.
ictero flavo. 273. 274.
lue venereâ. 302.
menſtruis ſuppreſſis, &c. 290.
morbis chronicis. 294.
acutis. 294. 295.
meſenterii. 277.
paralyſi. 261. 262.
pituitâ viſcidâ in ventriculo copioſiori. 247. 248.
pleuritide. 266.
aſt non ſi graves febres adſint. ibid.
ſcabie. 298. 299. 300.
tumore linguæ. 262.
ventre ſuppreſſo. 292.
vulneribus. 305. 306.
ulceribus. 306.

Phar-

Pharmaca cathartica exhibenda arthriticis. 323.
aſſuetis. 326.
duram vitam agentibus. 326. 327.
iis, qui calidæ & humidæ ſunt conſtitutionis. 325. 326.
juvenibus. 320.
mulieribus, ſi earum menſes decolores &c. ibid.
noctu ſudantibus. 321.
prægnantibus. 321. 322.
pravis ſuccis refertis. 327.
vulneratis. 305. 306. 323.
ulceroſis. 306. 323. 324. 325.
Pharmaca cathartica non conveniunt
in bile craſſiori ac viſcidiori. 250. 251.
valdè volatili & acri. 251.
doloribus arthriticis. 320.
epatis inflammatione. 312. 313.
febrium intermittentium paroxyſmis. 318.
quia aut non operantur, aut hypercatharſis facilè ſequitur. ibid.
fluxu alvi inveterato. 318. 319.
hæmorrhagiâ. 307.
lymphâ, ſalivâ, ſucco pancreatico } acidioribus vel auſterioribus. 252.
melancholiâ hypochondriacâ. 316
nimio menſtruorum fluxu. 319. 320.
obſtructionibus pertinacibus & inveteratis. 316. 317.
oris ventriculi inflammatione. 312.
paraphrenitide. 309.
peripneumoniâ. 311.
peſte. 317. 318.
phrenitide. 308. 309.

Pharmaca cathartica non conveniunt
in pleuritide. 309. 310. 311.
pituitâ valdè viſcidâ. 251.
vitreâ. 251. 252.
ſingultu. 315. 316.
tabe & atrophiâ. 314. 315.
tuſſi ſiccâ catarrhali. 313. 314
vertigine. 307. 308.
qualia eſſe debeant. 239. 241. 242.
Pharmaca cathartica nonnulli ferre nequeunt, ſed nauſeâ, alvi fluxu, vomituque ſtatim vexantur. 461. 464.
Pharmaca cathartica vetantes homines varios enumerat HIPPOCRATES. 335. 336.
Pharmaca cathartica in ſenibus quid efficiant. 455. 456.
Pharmaca cathartica non facilè præſcribenda
debilibus. 328. 329.
doloribus vexatis. 335.
illis, quorum ilia inflata aut extenuata, &c. 334.
inſuetis. 326. 335.
intemperantibus, vinoſis &c. 334.
mulieribus, quibus menſes valdè fluunt. 333. 334.
peſte affectis. 334.
prægnantibus. 333.
pravo cibo qui utuntur. 334.
pueris. 327.
qui multo ſanguine abundant. 332. 333.
rarâ corporis texturâ præditis. 335.
ſana corpora habentibus. 334. 335.
ſenibus. 328.
tabidis & hecticis, aut ariditate affectis. 333.
valdè gracilibus & morbis extenuatis. 331. 332.
pinguibus. 332.

Phrenitis quomodò curanda. 308. 309.
Phthiſis à catarrhis &c. ſæpius oritur. 112. 113. 115.
Pilulæ catarrhos ſiſtentes. 55.
cephalicæ purgantes. 540.
diaphoreticæ contrà quartanam. 519.
purgantes ad appetitum abolitum, menſtrua ſuppreſſa &c. præſcriptæ. 362.
præcordiorum cingulum. 367.
contra quartanam. 519.
in apoplexiâ præſcriptæ. 100.
epilepſiâ ac ſuffocatione hypochondriacâ præſcriptæ. 59. 256.
melancholiâ hypochondriacâ. 283.
ſcabie. 300.
auditus difficultate. 104. 105.
leniter purgantes in ſuffocatione hypochondriacâ & epilepſiâ cum ſucceſſu uſurpatæ. 59. 60.
MENSES PRODUCENTES. 290. 291. 118.
ſudores moventes in febribus continuis & intermittentibus. 517. 518.
tuſſim curantes. 55.
VOMITUM SISTENTES. 165.
in urinæ ſuppreſſione utiles. 645.
Pilulæ reſinoſæ quandò exhibendæ. 374. 375.
PILULARUM CATHOLICARUM deſcriptio & præparatio. 228. 229. 230.
DYSENTERIAM &c. CURANTIUM deſcriptio. 187. 372. 373.
Pituita admodum tenax & viſcida ſternutatoria vetat. 23.
quare, & quidnam producerent tum πταρμικά ibid.
in capite copioſa errhinum indicat. 21.
ventriculo copioſior ſtatim educenda. 248.
excitat aliàs obſtructiones pertinaces &c. ibid.

Pituita vitrea redditur ob admixtum acidum. 251.
quare purgationem vetat. 251. 252.
Pituitoſi viſcidi &c. humores quomodò alterandi. 521.
Plenilunio omnia pleniora. 677.
hydropici magis anguntur. ibid.
Plenum evacuari debet. 239.
Plethorici ſternutatoria vetant. 33.
Pleuritis quomodò curanda 309. 310. 311.
Plurimum & repentè vacuare, replere &c. periculoſum. 241.
Podagrici qui & qualia diuretica ferre nequeunt. 676.
Poſt ἀποφλεγματιζόντα ſiti neutiquam ſatisfaciendum. 128.
frigori non ſubeundum. ibid.
aquâ calidâ &c. os abluendum. ibid.
quid requiratur. 127. 128.
conveniunt exſiccantia, corroborantia, &c. ibid.
clyſteris injectionem quid agendum. 476. 477. 478.
conſummatam ſudorum eruptionem quid agendum. 606. 607. & ſeq.
diureſin quid faciendum. 691. 692. 693.
multa aquea, ſpirituoſa, &c. non aſſumenda. 691.
errhina ptarmicave quæ conveniant. 41.
calidos ſe continere debent. ibid.
catarrhos ſiſtentia ac humorum acrimoniam temperantia præſcribenda. ibid.
ſtomachum corroborantia calida ſicca uſurpanda. ibid.
frigida nullatenus aſſumenda. ibid.
fortem purgationem alvus ſi adſtringatur, quid faciendum. 372.

Poſt infuſum clyſma quid agere debet æger. 476.
purgationem conſummatam quid agendum. 365. 366. & ſeq.
juſcula conveniunt. 365. 366.
paucis aſt boni ſucci alimentis utendum. ibid.
alvus laxa ſervanda. 366.
frigida neutiquam aſſumenda. ibid.
quartanam curatam quid obſervandum neceſſariò. 198.
ſudorifera ſicca aliquid liquidi calidi quare aſſumendum. 597. 598.
ſudorum exterſionem jus reſtaurans ac corroborans exhibendum. 606.
ſuffimenta uſurpata quid conveniat. 81. 82.
conveniunt exſiccantia ac confortantia. 81.
quieti ſe tradant. ibid.
nullatenus frigida uſurpent. ibid.
vomitum quid agendum. 166. & ſeq.
confortantia &c. conveniunt. 166.
os faucesque colluere convenit. ibid.
debili ſomnificum exhibendum. ibid.
quieti ſe tradat æger. ibid.
frigida neutiquam uſurpanda. ibid.
antimoniata emetica quidam ſpaſmo ſtatim tentantur. 169.
Potentiora ſudorifera uno hauſtu aſſumpta quid efficiant. 521. 522.
Potiones vomitoriæ tepidæ non verò calidæ nec frigidæ exhibendæ. 162. 163.
Prægnanti purgationes menſtruæ curſum tenentes, quid indicent. 542.
Prægnantes quæ & quandò purgandæ. 321. 322.
Ptarmicis nimis vehementer operantibus oculi fricandi. 35. 39. 40.

Pulmones calidos habentes ad ſudores proclives. 585.
in his an & quæ ſudorifera proficua vel noxia. 585. 586.
Pulmonum morbi ſternutatoria vetant. 31.
ulcus ex ſternutatoriis ſubindè generatur. ibid.
Puella ex inſolito frigore in menſtruorum ſuppreſſionem &c. incidit. 362.
quare mixturam & pilulas purgantes cum ſucceſſu aſſumpſit. 362. 363.
in ipſâ purgatione cereviſiam frigidam avidè hauſit, & in hypercatharſin gravem incidit. 383.
Puella ex ſubitaneo terrore in epilepſiam, &c. incidit. 254.
plurimas noctes inſomnes aut inſomniis horrendis mixtas tranſigit. 254. 255.
quare mixturam cum ſucceſſu uſurpavit. 255.
ob præcordiorum anxietatem alio uſa fuit medicamento; quo & anxietas & paroxyſmus epilepticus ſuperabantur. 255. 256.
pilulas ob dictum affectum & menſtrua ſuppreſſa aſſumſit. 256.
Puella poſt leve per totum corpus frigus incaluit, & in præcordiorum anxietatem & compreſſionem, dolorem capitis gravativum &c. incidit. 564.
quare purgans &c. fruſtrà aſſumſit. ibid.
ſicque per tres menſes decubuit. ibid.
tum in pleuritidem incidit: ibid.
quare

quare venæſectio fuit inſtituta & mixtura antipleuritica cum levamine præſcripta. ibid.
remanente reſpiratione difficiliori. 564. 565.
quâ de cauſâ varia cum ſucceſſu uſurpavit. 565.
tum tuſſis ſicca ipſi invaſit, & in vehementiorem pleuritidem nullis remediis cedentem incidit. 565.
ſpontè ac ſubitò iterum curata. ibid.
decubuit tamen per ſex ſeptimanas, ac admodum macra reddita, conqueſta fuit de dolore gravativo & poſteà punctorio circa coſtam ſextam ſiniſtram. ibid.
poſteà tumorem obſervavit ex quo ſpontè diſrupto maxima ſeroſi puris quantitas effluxit. ibid.
quare decoctum & mixturam ſubindè uſurpavit, & curata fuit. 566. 567.
Puella poſt ſcorbutum quartanamque &c. incidit in aſcitem. 287.
curandi gratiâ omnia fruſtrà uſurpavit. 287. 288. 289.
ut vinum medicatum. 287. 288.
pulverem purgantem. 288.
bolum ſudoriferum. 289.
apophlegmatiſmos. ibid.
poſteà varias puſtulas prurientes circa femora obſervavit. 289.
quas unguibus ſcalpendo aperuit. 290.
undè ingens ſeri copia effluxit & curata fuit. ibid.

Puella præ mœrore gravi in menſtruorum ſuppreſſionem, febrem, capitis gravativum dolorem &c. incidit. 545. 546.
ut & talem præcordiorum anxietatem, ut animi deliquium ſæpius fuerit paſſa. 546.
quare mixturam antihyſtericam, pilulas & vinum medicatum uſurpavit, & curata fuit. 546. 547.
Puerpera primò quotidianâ continuâ magnâ, præcordiorum anxietate, ac ventris torminibus exacerbeſcente afflicta, brevi de dolore lumborum ingenti ac nauſeâ conquerebatur. 638.
quare mixturam diaphoreticam & talem pulverem cum ſucceſſu uſurpavit. 638. 639.
ob alvum adſtrictam & ventris tormina clyſter fuit injectus. 639.
ventris tormina mixturâ anticolicâ fuit uſa. 639. 640.
ſabulum in urinâ repertum mixturam & decoctum per octiduum uſurpavit, ac ultrà centum parvos calculos &c. excrevit ac curata fuit. 640. 641.
Puer poſt ova dura aſſumpta in præcordiorum anxietatem incidit. 583.
quare parens parum vini abſinthites filio dedit, & ſtatim vinum & ova, manente anxietate, evomuit. ib.
brevi febri cum motibus convulſivis delirante &c. afflictus, jam de capitis poſteà de ventris dolore conquerebatur. ibid.

quare mixturam diaphoreticam flatus diſcutientem uſurpavit, & poſt blandum indè ſecutum ſudorem fuit curatus. 583. 584.
Puer poſt varia lacticinia in doloroſam urinæ excretionem incidit. 643.
quare decoctum & balſamum ſulphuris aniſatum cum ſucceſſu aſſumſit. 643. 644.
poſt ſemeſtre ingens inter urinæ excretionem fuit exortus dolor. 644.
quare pulverem & ſemen nymphææ optimo cum ſucceſſu puero exhibuêre Parentes & brevi quoque curatus fuit. 644. 645.
Puerulus poſt lacticinia &c. variis lumbricis, teneſmo, atrophiâ &c. fuit afflictus. 434.
quare ſuppoſitorium, pulvis & emplaſtrum umbilico imponendum cum ſucceſſu fuit præſcriptum. 434. 435.
in potu ſpiritum nitri dulcem uſurpavit. 435.
clyſter fuit injectus & brevi curatus. ibid.
Pueri quibus humoribus ſcateant. 675.
ſcatent humoribus aquoſis. 120.
ſeroſis. 582.
quare blanda diaphoretica in iis conveniunt. 582. 583.
Pueris parcius cathartica exhibenda, & quare 243.
Puerorum corpora à catharticis debilitantur. 456.
Pueros calculo laborare undenam innoteſcat. 643.
Pulvis ad catarrhos. 49. 50. 55.
motus convulſivos infanti exhibitus. 535.
adverſus quartanam & pedum tumorem. 659.
alterans ad præcordiorum anxietatem ac voracitatem. 419.
lumbricos. 420.
apophlegmatizans in aurium tinnitu. 107.
Pulvis

Pulvis cephalicus galericulo inſuendus. 104.
diaphoreticus antifebrilis. 548.
ex butyro antimonii. 500. 501.
dolorem intolerabilem ex catarrho productum curans. 74.
in arthritide novilunio & plenilunio cum ſucceſſu uſurpatus. 123.
aurium tinnitu ſonituque cum ſucceſſu aſſumptus. 107.
lumborum dolore & febri &c. exhibitus. 639.
melancholiâ hypochondriacâ. 283.
muco & ſabulo renum ac veſicæ præſcriptus. 642. 643.
quartanâ. 158.
leniter purgans in infante epileptico. 403.
purgans ad lumbricos expellendos. 434.
in anaſarcâ. 660. 661.
hydrope. 288.
ſudoriferus in variolis, morbillis &c. 512. 513.
febri tertianâ cum torminibus præſcriptus. 513. 515.
teneſmum curans. 69.
urinas valdè ciens. 642.
PULVIS MENSES MOVENS. 292.
PULVERIS ANTIPLEURITICI deſcriptio. 267.
DIURETICI. 630. 631.
HYDRAGOGI in quartanâ. 216.
hydrope MICHAELIS. ibid.
LITHONTRIPTICI ROLFINCII. 630.
PANOHYMAGOGI QUERCETANI. 231.
SENNÆ WIERI 176.
MONTAGNANÆ. ibid.
Pulveres ſternutatorii in affectibus ſoporoſis utiles. 19. 20.
Purgandum in morbis acutis in principio. 246. 247.
Purgandi finis quandò. 243.

Purgans aſſumptum ſi non operetur, quid agendum. 364.
nimium ac furioſè operetur, quid faciendum. 364. 365.
qui aſſumpſit à ſomno arcendus. 359. 360.
ſumpturus, ſit calidus. 357. 358.
liquidum calidum an frigidum exhibendum. 358.
Purgantia ac clyſmata in apoplexiâ duplò triplòque quidem acriora præſcribenda. 253.
hoc modo duo curati. ibid.
Purgantia catholica in formâ hauſtus. 232.
decocti. 232. 233. 235. 236.
in hydrope. 232. 233.
affectibus hypochondriacis. 235. 236.
conditi. 236.
in motibus epilepticis convulſivis. ibid.
boli. 236. 237.
in menſtruis ſuppreſſis. ibid.
pulveris. 237.
pilularum. 237. 238.
ex menſtruis retentis vel ſuppreſſis, ortis capitis vel hypochondriorum affectibus. ibid.
Purgantia in arthritide in initio uſurpanda. 295. 296.
aliàs paroxyſmus gravior ſtatim excitatur. 295.
præcavendâ an, quæ & quandò præſcribenda. 295. 296.
morbis acutis an & quandò porrigenda. 294.
chronicis quandò exhibenda. ibid.

Purgantia medicamenta quotuplicia. 196. & ſeq.
impropriè dicta quæ. 169. 170.
ſunt vel ἐκκοπρωτικὰ & ὑπακτικά. 169.
lenitiva quid agant. 170.
in minori quantitate non exhibenda. ibid.
majori doſi non porrigenda. ibid.
non exhibenda cibo nondum cocto. ibid.
ἐκκοπρωτικὰ agunt vel emolliendo. 170.
leniter irritando & ſtimulando. 170. 171.
ὑπακτικὰ catharticis præmittuntur 171.
& quare. ibid.
quandò præſcribenda. ibid.
Purgantia cholagoga ſimplicia. 179.
compoſita. 179. 180. 181.
in formâ hauſtus. 181. 182. 183.
in febribus bilioſis. 182.
decocti. 183.
in ſanguine depurando. ibid.
conditi. 183. 184.
in bilioſis humoribus. ibid.
boli. 184.
pulveris. 184. 185.
in dyſenteriâ &c. ibid.
pilularum. 185.
in motibus epilepticis. ibid.
dyſenteriâ. 185. 186.
Purgantia phlegmagoga quæ. 188. & ſeq.
ſimplicia. 188.
compoſita. 189. & ſeq.
in formâ hauſtus. 192.
in quartanæ principio. ibid.
de-

decocti. 193. 194.
in morbis chronicis. 193.
paralyſi, ſpaſmo &c. 194.
conditi. 194. 195.
in febribus. 194.
epilepſiâ. 195.
boli. 196. 197.
in febribus, intermittentibus. ibid.
pulveris. 201.
pilularum. 201. 202.
in affectibus capitis chronicis 201.
lethargo, menſtruis retentis, &c. 202.
Purgantia melanagoga quæ. 202. & ſeq.
ſimplicia. 202. 203.
compoſita. 203. 204.
in formâ hauſtus. 205.
in menſtruis ſuppreſſis. ibid.
quartanâ. ibid.
decocti. 205. 206. 207.
in affectibus hypochondriacis. 206.
paralyſi. 206. 207.
conditi. 207.
in quartanis. ibid.
boli. 208.
pulveris. ibid.
in vermibus & febribus. ibid.
pilularum. 208. 209.
ad menſtrua provocanda. 209.

Purgantia hydragoga quæ. 209. & ſeq.
ſimplicia. 209. 210. 211.
compoſita. 211. & ſeq.
in formâ hauſtus. 217.
in hydrope & ſeroſis morbis. ibid.
febribus pituitoſis, ſeroſis. ibid.
decocti. 217. 218. 219.
in hydrope. 217. 218.
totius corporis tumefactione. 218. 219.
conditi. 221. 222.
in ſcorbuto. 221.
capitis affectibus chronicis. 222.
boli. 222.
in hydrope. ibid.
pulveris. 223.
in menſtruis ſuppreſſis & febribus. ibid.
pilularum. 223. 224.
in ſuffocatione hypochondriacâ. ib.
catholica ſimplicia quæ. 224.
compoſita. 224. 225. & ſeq.
Purgantia diureticis præmittenda. 687.
in diarrhæâ bilioſâ quandò exhibenda. 285.
dyſenteriâ incipiente abundantibus humoribus adſtringentibus mixta porrigenda. 285. 286.
febribus ob nimium potum ſi non retineantur, quid agendum. 464.
ipſo febrili paroxyſmo exhibita quid faciant. 348.
lue venereâ an, quandò, & qualia exhibenda. 302.
in principio neutiquam aſſumenda. ibid.
Pur-

Purgantia in morbis meſenterii non conveniunt niſi poſt incidentia, deobſtruentia, &c. 277.
peſte neutiquam conveniunt. 317. 318. 553. 554. 555.
pleuritide quandò conveniant. 266. 310. 337.
ulceribus conveniunt. 306.
Purgantia propriè dicta vulgo καθαρτικὰ φάρμακα quæ. 177. 178.
quomodò agant. ibid.
quandò exhibenda. 348. 349.
melancholicis quandò exhibenda. 279.
– exhibita minus operantur, quam ſi biliofis &c. eadem exhibeantur. 279.
phlegmagoga poſt cœnam exhibenda. 375.
ſpecificis mixta in febribus quandò admodum conveniant. 269.
vehementiora in febribus validis non conveniunt. 441.
vomitoriis feliciter junguntur. 166. 167.
Purgantibus acrioribus, in affectibus ſoporoſis, exhibendis ſpecifica ex ſomno excitantia addenda. 258. 259.
aſſueti fortiora ferunt pharmaca. 326.
in aſthmate exhibendis ſpecifica addenda. 264. 265.
ſpecifica ſemper admiſcenda. 373. 374.
Purgatio quandò inſtituenda. 340. 341.
validior quandò & quibus conveniat. 341.
in febribus quo die exhibenda. 346. 347.
Purgationis hora quæ. 347. 348. & ſeq.
dies qui 345. 346. 347.
Purgationi aptum æſtatis principium. 344.
Purgationem indicantia ſigna varia enumerat CELSUS. 340. 341.

Purgationem indicantia ſigna. 337. 338. & ſeq.
inſtituendi tempus. 342. 343. & ſeq.
indicant humores concocti. 339.
turgentes, agitati &c. 340.
menſes decolores. 290. 340
ſudores copioſi nocturni non cœnanti ſi accidant. 321. 338.
tormina genuum gravitas & lumborum &c. dolores nempè ſine febrę ſi accidant. 337.
urinæ ſedimento refertæ. 339.
Purgationes quandò vitandæ. 349. 350.
Pus & ſanguis per urethram excretus quid ſignificent. 651. 652.
in thorace contentum ſæpè per urinas excernitur. 646.
adhuc, per diuretica non educendum. ibid.
præter naturam in cerebro contentum errhinum ſternutatoriumve indicat. 21.
quandò eadem vetet. 23.

Q.

Quæ materia inconcocta facilè educatur. 248.
Quæ ſudorifera in peſte optima. 553.
Qualia diuretica in pituitoſis humoribus præſcribenda. 649. 650.
acidis humoribus exhibenda. 649. 650.
& quare diuretica in colicâ paſſione conducant. 664.
oportet purgari purgentur, & confert. 240.
Quandò à ſuffumigiis deſiſtendum. 57. 58.
Quare die critico purgans non exhibendum. 347.
Quartanâ laborantes ſæpius alvo adſtrictâ laborant. 441.
tumque gravius affliguntur. ibid.
clyſteribus levantur. ibid.
Quar-

Quartanæ autumnales quare plerumque longæ. 145. 146.
Quibus clyſteribus parum vel plus ſalis admiſcendum. 477.
oleum non addendum. ibid.
& quandò purgatio validior competat. 341.
Qui copioſe à ſudoriferis ſudant. 524. 525.
Quidam catarrhis graviſſimis afflictus ſuffimento curatus. 74.
Quidnam in morbis primum conſiderandum & agendum. 2.
quod explicatur. 2. 3.
Qui ſudor univerſalis. 611.
particularis, 611. 612.
utilis habendus. 596.
irritus &c. ibid.
Qui humores facilè turgeant. 142.
Qui ſuffimentorum fumum perferre non poſſunt illorum tegumenta ſuffumigenda. 82.
ſudores febres plerumque finiunt. 551. 552. 580 581.
in peſte optimi. 553.
valere & ſeneſcere vult, ne utatur multis vomitoriis. 154.
Quò humores vergunt, eò ducenda. 158.
Quo victu anteà uſus fuerit, vel jam utatur æger interrogandum neceſſariò, & quid indè medico innoteſcat. 5.
Quomodo, quantum, ubi & quandò purgandum. 240. 241.
Quot clyſmata uno die præſcribenda. 477.
jam diebus laboraverit æger, inquirendum neceſſariò. 4.
quod explicatur. 4. 5.
modis ſudor evocetur. 479. 480.
Quum ad ægrotum devenerit quiſpiam, quæ interroganda. 1. 4.
quod explicatur. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

R. Ra-

R.

Radix imperatoriæ ſemine aniſi mixtus in linguâ tremulâ. 100.
Radices urticæ in ictero ſpecificè commendantur. 274.
Ratio habenda humorum peccantium antè vomitorii uſurpationem. 158.
Refrigerantia externa in veſicæ inflammatione non diu uſurpanda. 672.
REGULI ANTIMONII præparatio. 136. 137.
RUBRI deſcriptio. 138.
Remedium in ardore aut dolore ex præpoſtero ptarmici uſu excitatis conveniens. 40. 41.
Renes in quem finem conditi. 614.
Renum & veſicæ morbis laborare conſuetis quare diuretica noceant. 684.
Renibus quæ noxia. 646.
RESINÆ JALAPPÆ præparatio. 215.
Reſinæ therebinthinæ beneficio renum exulceratio curata. 618.
Rha-barbarum jecinoris anima vocatur. 181.
non ſolum exhibendum. ibid.
nec ſtranguriâ affectis. ibid.
ad fluxum hæmorrhoidum pronis. ibid.
Ructus amari cum dolore &c. quid indicent. 158.

S.

Sacculus cephalicus pro cucuphâ. 539.
ex flatus diſcutientibus ob ventris dolorem umbilico impoſitus. 458.
Salia vegetabilium optima ſudorifera. 502.
Salſi tenues humores quomodò corrigendi. 96.
Saliva, pituita, bilisve viſcidior aut pinguior famem aut minuunt aut tollunt. 271.
Sanguis in capitis loco à quo ad nares tranſitus, errhinum ſternutatoriumve indicat. 22.
eadem quandò vetet. 22. 23.
ſpumoſus tuſſiendo excretus ex quâ parte proveniat. 145.

San-

Sanguine diſſoluto, tenui, &c. peſte affecti laborant. 448. 449.
SAPÆ VOMITORIÆ deſcriptio. 134.
Scabies undenam oriatur. 298.
quotuplex. ibid.
hujus & cauſarum ſigna & curatio. 298. 299.
Scammonium non tam cholagogum quam hydragogum. 179.
ex hoc gratiſſimus hauſtus præparatur. 182. 183.
Scorbutus aliquandò paralyſin concomitatur, tumque antiſcorbutica antiparalyticis addenda, aliàs non, aut vix curatur. 511.
decoctum tum conveniens. 511. 512.
Secundinæ poſt abortum relictæ uteri hæmorrhagiam excitant. 66.
Semen & radix nymphææ in viſcidâ ac ſabuloſâ renum materiâ efficax. 619. 620. 644.
Senes quare diuretica vetent. 682.
quibus humoribus ſcateant. 587. 588.
morbis plerumque afficiantur. 588.
utplurimum alvo adſtrictâ laborant. 455.
quare clyſteres hìc benè audiunt. 455. 456.
Senna eſt pharmacum maximè conveniens & naturæ familiare. 203.
Serum copioſum ac aqueum antè evacuationem præparatione non indiget. 645.
ſalſum facilius educitur, quam ad temperiem deducitur. 647. 668.
lactis ebutyratum frigidum affatim hauſtum anaſarcam generat. 660.
Signa calculi in pueris. 643.
in nephriticis benè vel malè conſtituti ventriculi. 429. 663. 664.
purgationem indicantia. 337. 338. 339. & ſeq.
ſanorum viſcerum in hydrope. 289.
Singultus ex biliosis exortus humoribus purgationem vetat. 247. 315. 316.
in vomitione quandòque exoritur. 165.
quomodò curandus. ibid.

Singultus poſt nimiam purgationem malum. 373.
in ſenibus mortiferum. ibid.
quomodò curandus. 316.
purgantia quare vetet. 315.
Soldanella rha- barbari conſortio gaudet. 211.
ſummum eſt remedium in educendis hydropicorum aquis. ibid.
Somnus purgationem ſiſtit. 360. 365.
in purgatione quandò tamen concedendus. ibid.
Spaſmata, dolores gravativi, tuſſes, catarrhi &c. ex frigore in ſuffitu utentibus contracto excitantur. 80.
SPIRITUS ANTI-SCORBUTICUS. 417.
COLICUS. 427. 428.
CONTRA PRÆCORDIORUM ANXIETATES. 258.
DIAPHORETICUS ALEXIPHARMACUS. 487. 488.
LIGNI GUAJACI. 230. 231.
NITRI DULCIS CARMINATIVUS. 584. 585.
SALIS ARMONIACI AROMATICUS. 356. 357.
STOMACHICUS. 368. 369.
VINI TARTARISATUS. 230.
VITÆ AUREUS RULANDI. 191. 192.
VOMITIVUS. 133.
Spiritus in auditus difficultate externè uſurpatus. 105. 106.
tinnitu aurium. 107. 108.
Spiritus ſalis armoniaci & tinctura croci in ictero apprimè conveniunt. 275.
in epilepſiâ, apoplexiâ, ſuffocatione hypochondriacâ, capitis gravedine, lethargo &c. naribus adhibitus valdè prodeſt, & quare. 17.

Spiritus ſalis armoniaci externè & internè variis in affectibus convenit. 17. 45. 47. 60. 61. 86. 87. 99. 101. 105. 117. 140. 169. 193. 194. 206. 207. 218. 219. 220. 221. 233. 255. 261. 265. 268. 269. 274. 275. 284. 354. 362. 370. 402. 407. 413. 443. 446. 468. 488. 503. 504. 506. 510. 516. 535. 545. 546. 548. 550. 559. 560. 563. 576. 583. 601. 625. 632. 649. 659. 661. &c.
Spiritus vini gargarizatus, faucium tumorem, &c. citò curat. 109. 110.
Spiritus diuretici. 624.
Sternutatoria quæ. 8.
quare præſcribantur. ibid.
variant ratione virium, & utendi modo. 8. 9.
ſunt vel liquida vel ſolida. 9.
non unicuiq; promiſcuè conveniunt. 21.
Sternutatoria erhinave conveniunt in apoplexiâ. 24. 25.
aquâ in capite contentâ, &c. 22.
capitis gravedine. 26.
cephalalgiâ, cephalæâ, &c. 25. 26.
epilepſiâ. 24.
omnibus affectibus ſoporoſis. 25.
pituitâ in capite copioſâ. 21.
pure in cerebro contento. ibid.
ſanguine in capite contento &c. 22.
tremore & convulſione. 26.
Sternutatoria erhinave conveniunt in aurium tinnitu ac auditus difficultate. 27.
iis, qui firmo fortique ſunt corpore &c. 35.
qui ſunt capite firmiori. 36.
qui nullis oculorum imbecillitatibus ſunt affecti &c. ibid.
lunâ creſcente, vel jam plenâ exiſtente. 37.
oculorum hebetudine. 22. 26.
odontalgiâ. 29.
ozænâ, narium obſtructione odoratuque ab humore craſſo læſo. 26.

Sternutatoria errhinave conveniunt
in partu difficili, fœtu mortuo, &c. 27. 28.
ſingultu. 27.
ſuffocatione hypochondriacâ. 28. 29.
tonſillarum inflammatione. 29.
tempore matutino. 37.
autumnali & hyberno. ibid.
ventre vacuo, longèque à cibo aut à balneo. ibid.
Sternutatoria errhinave non conveniunt
in anginâ pituitoſâ. 30. 31.
aquâ ex vaſis lymphaticis adhuc exſtillante. 23.
aphthis laborantibus. 32. 33.
catarrhis. 31.
gravidis, ut & iis, quarum menſtrua nimia. 32. 33.
hernioſis. 33. 34.
hydropicis. 35.
narium ulceribus. 30.
hæmorrhagiâ. ibid.
nephriticis. 35.
oculorum læſionibus. 29. 30.
pituitâ admodum tenaci & viſcidâ. 23.
plethoricis. 32. 33.
pueris, infantibus. 32.
pulmonum morbis. 31.
pure in capite contento ac nondum abſolutè confecto. 23.
ſanguine adhuc in capite exſtillante. ibid.
valdè carnoſis. 32.
vertigini, vel illi obnoxio ægro. 30.
Sternutationem producentes radices. 10.
ſucci. 11.
excitantia folia. 10.
ſemina. ibid.
Sternutatorii beneficio magna puris copia poſt dolorem capitis gravativum ſecuta. 22.
Sternutatoria vehementia quomodò uſurpanda. 39.
Ster-

Sternutaturus calidum ſe conſervare, & neutiquam frigidum aëra ſubire debet. 38.
ſe parum ambulando movêre debet. ib.
Stomacho imbecilli laborantibus conveniunt enemata. 463.
Sublatâ cauſâ tollitur effectus. 2. 95.
Succus maniacorum & lethargicorum naribus adhibendus ſingularis. 11. 12.
naſturtii aquatici & elaterii ſpecificè in polypo commendantur. 9.
Sudor multus ſemper fluens quid indicet. 613.
nocturnus non cœnanti ſi accidat, quid indicet. 321. 338.
pedetentim non verò confertim movendus. 598. 606.
ſanguinolentus ex nimio volatilium & ſpirituoſorum uſu ſecutus. 589. 590. 591.
particularis quid ſignificet. 611. 612.
univerſalis quid indicet. 611.
viſcidus quid denotet. 612.
Sudoris materia quæ. 524. 581. 585.
Sudores copioſiores duarum horarum ſpatium excedere non debet. 605.
critici febres ſolvunt. 478.
frigidi circa caput, faciem &c. quid ſignificent. 612. 613.
in crudis vel à crudis humoribus morbis quid denotent. 580.
deſtillationibus quomodò movendi. 541. 586.
lue venereâ violenter non provocandi. 574.
nimiâ quantitate non provocandi. 605 606.
paralyſi maximum remedium. 541.
phthiſicis ſpontè prodeuntes ſiſtendi. 575.
matutini ad arthritidem præcavendam. 592. 593.
mediocriter movendi. 605.
nimii quid excitent. 605. 606.
poſt ſudoriferum aſſumptum ſi non prorumpant quid agendum. 598. 599.
retenti arthritidem augent, & vice verſâ. 568.

Sudores ſiccant. 582. 586. 587.
ſi nimii quid agendum. 611.
totum corpus evacuant. 478. 479.
Sudorum differentiæ. 611. 612.
excitatio undenam pro efficaci remedio habita. 522.
Sudoribus erumpentibus nullus frigidus potus &c. aſſumendus. 604.
jam eruptis corpus frigori non exponendum. 610.
Sudoriferum aſſumpturus quare calidus eſſe debeat. 597.
qui aſſumpſit, nimiâ tegumentorum copiâ non onerandus. 597.
aliàs majores anguſtiæ à tegumentis quam à forti ſudorifero excitantur. ibid.
Sudorifera & diaphoretica quid ſint. 478. 480. 481.
liquida ut & ſicca quibus exhibenda. 520.
quare ſiccis præferenda. ibid.
blanda quandò exhibenda. 521.
quid agant. 522.
fortiora quibus concedenda, vel non. ibid.
Sudorifera & diaphoretica conveniunt
in humoribus aquoſis & ſeroſis. 524. 525.
bilioſis. 525.
pituitoſis. 525. 526.
ſalſo-acribus. 523. 524.
halitibus venenoſis, acidis, auſteriſve. 530.
arthritide. 567. 568. & ſeq.
capitis &c. doloribus gravativis ac rodentibus. 533. 534. & ſeq.
catarrhis ſeroſis & diuturnis. 541.
febribus continuis ac intermittentibus. 551. 552. 553.

Sudorifera & diaphoretica conveniunt
in fluxu hepatico vulgo dicto. 550.
hydropis ſpeciebus omnibus. 551.
inflammationibus internis. 561. 562. & ſeq.
lue venereâ. 574.
menſtruorum ſuppreſſione. 556. 557. & ſeq.
paralyſi, ſpaſmo, &c. 540. 541.
peſte ac pleriſque morbis acutis & malignis. 553. 554. 555.
præcordiorum anxietate & viſcidis humoribus &c. excitatâ. 542. 543. & ſeq.
ſcabie, omnibusque cutis efflorescentiis. 567.
ſcorbuto. 561.
ſuffocatione hypochondriacâ. 547. 548. & ſeq.
blandiora conveniunt
in arthriticis. 587.
catarrhoſis. 586.
pueris. 582. 583. & ſeq.
pulmones calidos habentibus. 585. 586.
vulneratis. ibid.
Sudorifera propriè dicta non conveniunt
in humoribus acidis. 530. 531.
auſteris. 531.
bilioſis aduſtis. 531. 532.
valdè viſcidis&tenacibus. 532.
cacochymiâ. 579. 580.
debilibus. 588.
emaciatis, & morbis chronicis extenuatis. ibid.
febri hecticâ. 578. 579.
melancholiâ. 579.
morbis à crudis humoribus productis. 580. 581.
ſingulis ab humorum inopiâ oriundis. 581. 582.
Sudo-

Sudorifera propriè dicta non conveniunt
in nimis attenuatis humoribus laborantibus. 589. 590. & ſeq.
phthiſi. 574. 575. & ſeq.
ſenibus. 587. 588.
valdè calidis ac biliosis. 588. 589.
Sudorifera ſimplicia vegetabilia. 481. 482.
mineralia & animalia. 482.
jejuno ventriculo exhibenda. 592. 593.
æſtate facilius operantur. 593.
quare magis debilitent. ibid.
in morbis acutis quandò porrigenda. 594.
ante vel in paroxyſmo quare exhibeantur. ibid.
poſt univerſalia quibus in morbis exhibenda. 595. 596.
in crudis viſcoſis &c. humoribus qualia eſſe debeant. ibid.
quo modo operentur. 479.
Sudorifera blandiora ſpirituoſa in crudis &c. morbis & humoribus quare conducant. 580. 581.
fortiora in biliosis aduſtis vulgò humoribus quare noceant. 531. 532.
valdè viſcidis &c. humoribus quare non conveniant. 532.
vehementiora in cacochymiâ planè nocent. 579.
crudis &c. morbis quare vetentur. 580. 581.
debilibus quare non conducant. 588.
febribus continuis non conveniunt. 551. 552.
melancholiâ quare non proſint. 579.
phthiſi quare non conducant. 574. 575.

Sudo-

Sudorifera in diuturnis cephalæis quare conducant. 533. 534.
febribus quare & quomodò proſint. 552.
hecticâ febre quare noceant. 578. 579.
hydrope quare conveniant. 551.
inflammationibus quare proſint. 562.
menſtruorum ſuppreſſione quæ & quandò conveniant. 556.
morbis venenatis ac malignis confeſtim exhibenda. 523. 524.
paralyſi quandò & quare conveniant. 540 541.
opiatis mixta tempore nocturno quare optimè operentur. 592.
plerumque ſimul ſunt diuretica. 551.
pro morborum cauſis mutanda neceſſariò. 523.
qui uſurpavêre nimiâ tegumentorum copiâ quare non onerandi. 522.
ſenibus quare non ità proſint. 587. 588.
ſi ſudores non provocent, ſæpè urinam ducunt. 551.
ſpecifica in ſcabie &c. quare conveniant. 567.
vulneratis præſcribenda qualia eſſe debeant. 587.
Sudoriferorum differentia quæ. 481.
Suffimentum ad catarrhos in brachium depluentes, ac dolorem graviſſimum excitantes. 74.
cerebrum ſiccandum & confortandum utile. 49. 50.
menſtrua cienda potens. 46. 47. 51.
nimia ſiſtenda conducens. 48. 67.
ſpiritus reficiendos. 43. 44.
in anginâ, tumoribus duris &c. 44. 47. 48. 55.
capitis gravedine, coryzâ, catarrhis ſalſo-acribus, &c. 44. 49. 50. 61. 579.

Suffimentum in catarrhis, anginâ &c. præſcriptum. 55.
epilepſiâ conducens. 44. 45. 59.
gratiſſimum, teterrimum odorem tollens. 45.
inteſtini recti procidentiâ efficax. 50.
lethargicos, epilepticos, apoplecticos &c. excitans. 45.
luem veneream ſanans. 51.
oris ulceribus ex lue venereâ contractis. 47. 48.
ſuffocatione hypochondriacâ. 44. 45. 59.
teneſmo ſingulare. 51. 52.
Suffimenta undè dicta. 42.
ad voluptatem vel ad ſanitatem præſcribuntur. ibid.
quomodò agant. 42. 53. & ſeq.
quare præſcribantur. 43.
parantur in liquidâ vel ſolidâ conſiſtentiâ. ibid.
acrimoniam humorum ſalſam corrigunt ac catarrhos ſiſtunt. 54.
aquoſos humores eliciunt, exſiccant, parteſque nimis laxatas corroborant. ibid.
Suffimenta conveniunt
in acidis, auſteriſque humoribus. 56.
anginâ pituitoſâ. 54. 62.
aſthmate & orthopnœâ. 63. 64.
aurium, narium &c ulceribus. 62.
capitis gravedine, & indè orto dolore & coryzâ. 61.
catarrhis ſalſo-acribus. 61. 62. 73. 74.
epilepſiâ. 58. 59. 60. 61.
frigidis capitis affectibus omnibus. 61.
hæmorrhoidibus. 68.
hydrope affectis. 73.
iis, catarrhis qui afficiuntur. 73. 74.
qui nunquam hæmorrhagiâ narium &c. afficiuntur. 75.
qui pectore pleno & capite humidiori &c. præditi ſunt. ibid.

Suffi-

Suffimenta conveniunt
in lethargo, caro, &c. 61.
lue venereâ. 69. 70.
lymphâ ac ſalivâ tenaci, &c. 54.
menſtruis à viſcidis &c. humoribus obſtructis. 55. 56. 65.
paralyticis. 74.
phthiſi. 64.
pituitâ viſcidâ. 53.
pueris, omnibusque qui humidæ aquoſæque ſunt conſtitutionis. 72. 73.
ſalivâ &c. nimis aquoſâ. 54.
ſalſo-acribus humoribus. 56. 58.
ſuffocatione hypochondriacâ. 56. 58. 64. 65.
ſuppuratis & empyicis. 75.
teneſmo. 68.
uteri, anique prolapſu. 67. 68.
Suffimenta non conveniunt
in arthritide. 72.
aſthmate, orthopnœâ &c. ab anguſto pectore vel proprio pulmonum vitio productis. 71.
auſteris humoribus alio in loco &c. contentis. 57.
bilioſis humoribus. 56. 57.
capite infirmo præditis. 72.
catarrhis calidis. 70. 71.
febribus ardentibus, acutis, bilioſis, malignis &c. affectis. 77.
gravidis. 75.
hæmoptoe, & quâvis aliâ hæmorrhagiâ internâ. 71. 77.
iis, qui bilioſæ ſunt conſtitutionis. 78. 81.
qui capite infirmo, ac difficiliori reſpiratione (ex anguſto pectore &c. oriundâ) afficiuntur. 78. 82.
qui dolore capitis ardente vel pulſante vexantur. 77.

Suffimenta non conveniunt
in lactantibus. 75. 76.
lienteriâ, dyſenteriâ, morbisque omnibus à calidis, biliosis, acribusque humoribus, humorumve defectu productis. 72.
macilentis. 76.
morbis extenuatis. ibid.
pleuritide, peripneumoniâ, &c. 71.
ſanguine tuſſi &c. producto. 57.
ſenibus. 72. 76.
viſcidis ac craſſis humoribus alio in loco quam capite exiſtentibus. 56.
Suffimenta curant gravedinem &c. 53.
nimium menſium fluxum. 65.
ſuffocationem hypochondriacam. 56. 58. 59. 61. 64.
dum quis adhibeat, aut jam adhibuerit, neutiquam aërem ſubeat frigidũ. 81. 82.
epilepticos excitant. 58. 59.
ex cinnabari confecta quandò conveniant. 70.
quid ſubindè efficiant. ibid.
in ſenibus, & aridæ bilioſæque temperaturæ hominibus quid efficiant 73.
quandò in hydrope præſcribenda, vel non præſcribenda. 73.
qui jam uſurpat, quo in loco, & quomodò ſe conſervare debeat. 80.
ſi capitis gravitatem &c. excitent, ſtatim deſiſtendum. 81.
tuſſim ex catarrhis productam curant. 54.
uſurpandi tempus aptiſſimum. 78.
conveniens. 78. 79.
uſurpaturus in loco calido ſe conſervare debet. 80.
Suffumigium gratiſſimum odorem excitans. 45.
ad anginam. 47. 48.
cerebrum ſiccandum confortandumque. 49. 50.

exſic-

exſiccandos catarrhos. 50. 539.
luem veneream. 51.
menſtrua ſuppreſſa. 46. 47. 51.
nimium fluentia. 48.
teneſmum. 51. 52. 69.
Suffitus ex moſcho, zibethâ, ambrâ &c. hyſtericis nocent. 82.
Suffocatio hypochondriaca undenam producatur. 115. 116.
Suffocationem hypochondriacam quæ excitent. 530. 547.
curent. 530. 546. 547.
Sulphurea ex ſulphure compoſita medicamenta externè ulceribus applicata aut inſperſa nigrorem ſæpius inducunt. 18.
Sumpto cathartico à cibo & potu, an & quamdiu abſtinendum. 361. 362.
Superexcedens humor ſi evacuetur, levatur æger. 239.
Suppoſitorium quid ſit. 380.
quare præſcribatur. 380. 381.
quotuplex. 381. 382.
in affectibus ſoporoſis. 395.
quomodò vulgò conficiatur. 396.
in aſcaridibus. 397.
ex ſaccharo penidio, lardo loto, caſeo recenti } ad lumbricos alliciendos. 397. 434.
in flatibus. 397.
ad dolorem ani. 397. 398.
Suppoſitoria imprimis acria non conveniunt
in hæmorrhoidibus & cæteris ani tumoribus. 451. 452.
ani fiſſuris. 455.
quibus in affectibus &c. conveniant. 381. 447.
Suppoſitoriorum formulæ. 395. 396. 397.
Symptomata concurrentia in purgatione conſideranda neceſſariò. 241.
Syrupus de maſtiche ſiſtit vomitum. 165.

SYRUPI DE COLOCYNTHIDE F. SYLVII deſcriptio, 189. 190.
DIACOLOCYNTHIDOS FREITAGII. 190. 191.
DE RHEO SIMPLICIS F. SYLVII. 180.
MAGISTRALIS STAPEDII. 213. 214.
NEPHRITICI POTENTIS præparatio. 627. 628.

T.

Tabellæ ad alvi profluvium corroborantes. 368.
TABELLÆ SCAMMONIATÆ gratiſſimæ. 180. 181.
Tabes & atrophia quare purgationem vetent. 314. 315.
Tabidi πταρμικὰ vetant. 33.
Talia purganda qualia ſpontè prodeuntia juvant. 337. 338.
Tamarindi quare non purgent aſt tantum laxent. 252.
Tegumenta in ſudore provocando corpori circumponenda. 597.
Temperata ſudorifera bilioſis quare exhibenda. 525.
Tempus adhibendi clyſmata & ſuppoſitoria. 471. 472. 473.
ἀποφλεγματίζοντα uſurpandi aptum. 124. 125.
aptiſſimum matutinum. 124.
meridianum. 125.
interlunium ac plenilunium. ibid.
matutinum aptiſſimum uſurpandi θυμιάματα. 78.
purgationem inſtituendi. 342. 343. & ſeq.
quo diuretica conveniunt. 684. 685. 686.
ſudores provocandi. 592. 593. 594.
vomitum inſtituendi. 159. & ſeq.
maximè conveniens matutinum. 159. 160.

aptiſ-

aptiſſimum eſt æſtas. 160.
luna creſcens. 160. 161.
Tempus uſurpandi ptarmica conveniens. 37.
Tempore æſtatis potius clyſteribus quam purgationibus utendum. 350.
peſtis ſuffimentum. 44.
tam potentia aut acria purgantia neutiquam exhibenda. 317.
Tepidum purgans aſſumptum quid excitet. 358.
Theriaca ANDROMACHI quare in nephriticis conveniat. 636. 637.
antiqua ſiſtit vomitum. 165.
recens vel diaſcordium clyſteribus additum in dyſenteriâ epidemicâ & hypercatharſi convenit 384.
TINCTURA GUMMI LACCÆ ſingulariter convenit in gingivâ laxâ, putridâ, fœtidâ. 15.
ejus deſcriptio. ibid.
TINCTURA lapidis nephritici. 624.
TINCTURÆ ANT'EPILEPTICÆ deſcriptio. 256. 257. 258.
DIAPHORETICÆ. 498.
DIURETICÆ POTENTIS. 624. 625.
PANCHYMAGOGÆ. 227. 228.
STOMACHICÆ præparatio. 272. 273.
Topica in aurium morbis neutiquam frigida uſurpanda. 108.
Turgentia ſtatim educenda. 142.
Turgêre quid ſignificet. 247. 248.
TURPETI MINERALIS deſcriptio. 11.
Turunda in narium hæmorrhagiâ. 18. 19.
Tuſſis à catarrhis ſæpiſſimè producitur. 114. 115.
moleſta, & hæmorrhagia lethalis à ſuffimentis quandò excitetur. 57.
ſicca catarrhalis purgantia quare vetet. 313. 314.
quomodò curanda. ibid.

V. Val-

V.

Valdè calida ac acria diuretica in renum affectibus nocent. 646. 647.
carnoſi ſternutatoria vetant. 33.
viſcidi humores per vomitoria quomodò expellantur. 144.
Varii calculi in fellis folliculo reperti. 250.
Venæſectio & quidem larga in pleuritide quandò inſtituenda. 309. 310.
in ictero an conveniat. 276. 277.
hydropes & morbos chronicos inducit. ibid..
peſte non convenit. 554.
Venter ante ſanguinis miſſionem ſolvendus. 171.
ſuppreſſus hincque caligines, capitis dolores &c. purgationem indicat. 337. 338.
Ventres infrà quandò purgandi 341. 342.
Ver aptiſſimum purgandi tempus. 342. 343.
Verno tempore humores ſunt abundantiores & temperatiores. 343.
qui purgandi. ibid.
Vertigo quomodò curanda. 307. 308.
purgantia quare vetet. ibid.
ſternutatoria vetat. 30.
tenebricoſa quid indicet. 157.
undenam producatur. ibid.
Vidua poſt varios fructus horarios in quartanam ſimplicem mox duplicem, ſitim magnam &c. incidit. 658.
ob ſitim ſerum lactis ebutyratum avidè hauſit, undè pedum crurumque tumor exortus. ib.
lapide prunellæ cum ſucceſſu fuit uſa. ibid.
febrem mixturam & pulverem cum levamine uſurpavit. 658. 659.
aëri frigidiori ſeſe exponens brevi in graviora ſymptomata incidit, ac ob ſitim denuò

denuò ſerum lactis affatim aſſumpſit, ac gravis crurum &c. tumor fuit exortus. 659.
quare dicta medicamenta & pulverem purgantem uſurpavit. 659. 660.
ob ſitim iterum ſerum lactis cum acetoſâ coctum hauſit, ac in talem tumorem incidit, ut non niſi erecta ſedêre poſſet. 660.
quâ de cauſâ apozema ac vinum medicatum &c. aſſumpſit, & curata fuit. 660. 661. 662.
Vinum abſinthites purgans antifebrifugum. 468.
Vinum medicatum ad appetitum abolitum. 603.
capitis dolorem & memoriæ labefactationem. 89.
corroborans laxans in corporis debilitate prꝺſcriptum. 330. 331.
diureticum adverſus intumeſcentiam & febrem præſcriptū. 680.
in anaſarcâ. 662
apoplexiâ. 101.
auditus difficultate. 105.
hemiplegiâ præſcriptum. 101.
motibus epilepticis. 196.
& ſuffocatione hypochondriacâ præſcriptum. 60.
quartanâ. 168. 370.
& memoriæ labefactione. 89.
ſuffocatione hypochondriacâ & epilepſiâ. 60.
menſtruis ſuppreſſis. 117. 118.
Vinum medicatum laxans antifebrifugum. 549. 550.
ad quartanam ſuffocatione hypochondriacâ &c. afficientem. 354. 355.

Vinum medicatum laxans cephalicum. 537. 538.
in hydrope. 287. 288.
quartanâ & menſtruorum ſuppreſſione. 445.
ventriculi debilitate, &c. præſcriptum. 409. 529.
VINUM MEDICATUM MENSTRUA PROVOCANS. 291. 292.
Vires in peſte conſervandæ. 554.
phthiſi maximè conſervandæ. 574. 575
Virgo calida per frigidum aëra domum petiens in menſtruorum ſuppreſſionem &c. incidit. 369.
quare bolum diaphoreticum bis cum ſucceſſu uſurpavit. 369. 370.
poſteà vinum medicatum. 370.
dein pilulas aſſumpſit, ac aquilone flante eodem die exivit. 370. 371.
undè ingens alvi fluxus, nullis medicamentis cedens, ſecutus. 371.
curata tamen fuit condito corroborante ac adſtringente. ibid.
Vir alvo adſtrictâ laborans in hæmorrhoidum fluxum ſingulis menſibus redeuntem incidit. 452. 454.
undè maximè debilitatur. ibid.
ac antè fluxum per biduum triduumve in ano intolerabilem dolorem & pruritum obſervavit. ibid.
fluentibus iiſdem evanuêre ſtatim. ibid.
quare clyſma injectum. 452. 453. 454.
& venæſectio celebrata fuit. 453. 454.
linimentum cum levamine uſurpavit. ibid.
& hauſtum leniter purgantem aſſumſit. ibid.
poſteà ſuppoſitorio ex ſaccharo ſaturni &c. fuit uſus. 454.
undè magnus hæmorrhoidum fluxus, ulcus &c. 454. 455.

Vir diu *Bacchi caſtra* ſecutus in febrem quotidianam continuam incidit. 296.
indè curatus cum *Baccho* divortium fecit,aſt flagrantius *Veneris caſtra* ſecutus fuit. ibid.
undè in arthritidem incidit, quam ſpiritu vini camphorato curavit. 296. 297. 298.
recidivam patitur. 297.
quare vena ſecatur, ac purgans bis terve cum maximâ doloris &c. exacerbatione præſcribitur. ibid.
laudano opiato & ſpiritu vini camphorato iterum curatur. 297. 298.
Vir doloribus arthriticis tabaci ſuctu miſerrimè afflictus. 123.
Vir doloribus rodentibus jam hanc jam illam partem affligentibus &c. laborans omnia fruſtrà adhibuit. 607.
ſpontè tamen ſedatis incidit in febrem quotidianam continuam dictis doloribus &c. graviter affligentem. 607. 608.
quare vomitorium aſſumpſit & omnia reddita fuêre graviora. 608.
hinc valdè anxius,aphthis,alvo adſtrictâ &c. laboravit. ibid.
quare clyſma fuit injectum, bolum diaphoreticum &c. uſurpavit. ibid.
emulſionem cum ſucceſſu aſſumſit. 609.
optimè ſudanti frigida induſia induêre adſtantes, frigidamque cereviſiam ſudans hauſit. ibid.
undè in ingens frigus, præcordiorum anxietatem &c. incidit. ib.
ob quam cauſam potentiorem bolum ſudoriferum &c. fruſtrà uſurpavit. 609. 610.
& non niſi tertiò quartove menſe motus quâdam impotentiâ &c. laborans curatus fuit. 610.

Vir dulcibus deditus arenulas calculoſque ſubindè excrevit & poſt magnum frigus in dolorem rodentem & perterebrantem ventris & lumborum incidit. 428. 429.
quare clyſter fuit injectus & mixtura præſcripta. 429.
undè nephriticus dolor parum diminutus. ibid.
aſt rodens ventris non evanuit. 429. 430.
ideò hauſtum laxantem &c. aſſumſit, ac varios exiguos calculos excrevit. 430.
Vir ex injuriis in itinere paſſis primò incidit in capitis dolorem gravativum & aurium tinnitum. 103.
mox & in aurium ſonitum. ibid.
magnam auditus difficultatem. 103. 104.
quare pilulas cephalicas vinum medicatum &c. fruſtrà aſſumſit. 103. 104. 105.
tandem à gravi auditu & penè ſurditate apophlegmatiſm. &c. curatus. 105. 106.
Vir ex levi pleuritide aſthmaticus factus crocum primò cum, poſteà ſine levamine uſurpavit. 265.
quare hauſtum purgantem optimo cum ſucceſſu aſſumſit. ibid.
ob reſpirationem difficillimam tincturâ croci cum ſpiritu ſalis armoniaci mixtâ &c. fuit uſus. 265. 266.
Vir ex tertianâ intermittente incidit in quartanam. 197. 198.
purgantem pulverem antifebrilem uſurpavit. 198.
curatus poſt venæſectionem. ibid.
recidivam paſſus ac iterum curatus. 198. 199.
Vir in quartanam incidit poſt acida julapia. 167.
qui hauſtũ vomitũ excitantem aſſumpſit. ib.
à quo nil per ſuperiora aſt tantum per inferiora elaboravit. 168
vinum medicatum cum levamine uſurpavit. 168. 169.

Vir inter nicotianæ uſum in apoplexiam incidit. 98.
ex hujus ore ſpontè magna ſalivæ viſcidæ copia effluxit. 99.
quare apophlegmatiſmus ſtatim ori cum ſucceſſu fuit infuſus. ibid.
& clyſma cùm levamine fuit injectum. 99. 100.
ſeptimo poſt morbi invaſionem die linguâ tremulâ reſpondit. 100.
quare radicem imperatoriæ & ſemen aniſi manducavit. ibid.
hemiplegiâ laborare tandem innotuit, à quâ non fuit liberatus. 100. 101.
Vir melancholicus poſt longum æſtum in tertianam intermittentem nauſeâ &c. invadentem incidit. 465.
alvo adſtrictâ ſitique ſæpius laborans multum ſeri lactis uſurpavit. ibid.
undè in alvi fluxum & pedum tumorem incidit. ibid.
quare, interdictis liquidis, mixturâ ac condito fuit uſus. 466. 467.
ſiti poſtea vix ſuperabili afflictus fuit. 467.
interim febris primas tenuit. ibid.
ideoque bolum ſudoriferum &c. cum levamine aſſumſit. ibid.
tandem quartanâ alvoque adſtrictâ laboravit 467. 468.
eâ de cauſâ vinum abſinthites purgans uſurpavit, & à quartanâ liberatus fuit. 468. 469.
ex hoc morbo convaleſcens alvo adſtrictâ laborans clyſtere ex oleo olivarum curatus. 469.

Vir pituitoſus catarrhis acribus ſæpius afflictus poſt calorem frigidam cerevifiam avidè hauſit, undè valdè ſudavit. 569.
tum in ſiniſtri brachii motus impotentiam dolorem, &c. incidit. ibid.
quare bolum diaphoreticum aſſumſit. ib.
ob febrem & tuſſim pilulas anticatarrhales cum ſucceſſu uſurpavit. 570.
alvum adſtrictam clyſter fuit injectus. 570. 571.
dolorem podagricum decocto diaphoretico laxante fuit uſus, & cataplaſma externè fuit applicatum. 571. 572.
tumque dolor evanuit. 572.
poſt biduum verò ex catarrho acri in manuum chiragram graviſſimam denuò incidit. ibid.
quare omnia ferè fruſtrà fuêre adhibita. 572. 573.
ob vigilias grana duo laudani opiati fruſtrà aſſumſit. 573.
dolorem linimentum inunxit, omniſque dolor evanuit & curatus fuit. 573. 574.
Vir poſt lacticinia & fructus horarios in ſcabiem ſanioſam incidit. 299. 300.
quare apozema cum ſucceſſu aſſumſit. 300.
item pilulas. 300. 301.
bolum ſudoriferum. 301.
linimentum uſurpavit. 301. 302.
Vir poſt longam quartanam lecto diu cum decubuiſſet, in ingentem lumborum dolorem &c. incidit. 633.
ob alvum adſtrictam & dictum dolorem clyſma fuit injectum. ibid.
mixturam cum ſucceſſu uſurpavit multaſque arenulas excrevit. 633. 634.
hauſtum ex oleo amygdal. dulc. &c. aſſumſit & brevi curatus. 634.

Vir

Vir poſt longum & gravem morbum in famis abolitionem incidit. 271.
quare primò omnia fruſtrà uſurpavit. ibid.
dein pilulas angelicas, & elixir proprietatis cum ſucceſſu aſſumſit. 271. 272.
mixturâ & condito fuit uſus & curatus 272.
Vir poſt multas aëris injurias in corporis gravitatem, dolorem motusque impotentiam incidit. 412.
brevi quoque de dolore præcordiorum compreſſivo diſtendente, & ventris corrodente & perterebrante, &c. conquerebatur. ibid.
urinam craſſam nigram multo cum ſedimento & ſubindè claram abſque ſedimento reddidit. 413.
quare mixtura antiſcorbutica & clyſter cum levamine fuit præſcriptus. 413. 414.
petechiis per totum corpus diſperſis magno cum pruritu fuit afflictus. 414.
quare hauſtum antiſcorbuticum diaphoreticum aſſumſit. 415.
quibus curatis, ingens oris & ventriculi fœtor fuit exortus ac condito curatus. ibid.
ob ventris dolorem rodentem &c. clyſma parum mutatum fuit reiteratum. 415 416.
undè acrem pituitoſum humorem cum dolore excrevit, aſt dolor ventris evanuit. 416.
ob dentes vacillantes, nigricantes &c. medicamentum externum cum ſucceſſu uſurpavit, & curatus fuit. 416. 417.

Vir

Vir poſt morbum chronicum in appetitum auctum incidit. 599.
quare oſtrea cruda &c. aſſumſit, undè alvi & hæmorrhoidum fluxus ſecutus. ib.
qui venæſectione, clyſtere & unguento fuit curatus. 599. 600.
curatus Baccho nimis indulſit, undè in dolorem podagricum & totius corporis gravativum incidit. 600.
quare fomentum cum ſucceſſu pedibus impoſuit, mixturam diaphoreticam & bolum ſudoriferum fruſtrà uſurpavit. 601.
quâ de cauſâ aliam mixturam diaphoreticam iterum ferè fruſtrà aſſumpſit. 602.
arenam calidam ſacculo incluſam poſteà axillis pedibusque ſupponendam juſſi, ac optimo cum ſucceſſu ſudavit, & curatus fuit. 602.
ob appetitum abolitum vinum medicatum, ſpiritum & mixturam ſtomachicam aſſumpſit, & appetitus rediit. 602. 603. 604.
Vir poſt tertianam jam continuam jam intermittentem circa ſolſtitium hybernum in quartanam incidit. 518. 519.
quare pilulas diaphoreticas cum levamine aſſumſit. 519.
purgantes ac alterantes uſurpavit. 519. 520.
Vir poſt varias aëris injurias in tuſſim graviſſimam incidit. 219.
quæ nullis remediis opiatis &c. ſuperatur. ibid.
undè ingens animi mœror & præcordiorum anxietas. ibid.
Baccho inſerviendo curare ſtudens in quartanam intermittentem & pedum intumefactionem imprimis tempore veſpertino &c. incidit. 219. 220.
quare mixturam uſurpavit. 220.
undè ſymptomata fuêre diminuta. ib.
hauſtum cum ſucceſſu aſſumſit. 220. 221.

Vir

Vir poſt varia poma &c. cruda in appetitus abolitionem incidit. 504. 505.
mox & in præcordiorum dolorem compreſſivum, &c. 505.
ob alvum adſtrictam clyſter fuit injectus. ib.
mixturam ob ventris tormina &c. aſſumſit. 506.
hauſtum purgantem & alterantem ob compreſſivum dolorem uſurpavit. ibid.
denuò mixturâ cum ſucceſſu fuit uſus ac brevi curatus. 507.
Vir poſt varios fructus horarios plus ſolitò uſurpatos incidit in nauſeam & vomitum. 259.
poſtmodum fit ſomniculoſus cum levi capitis gravitate, ac eo ipſo die lethargo laboravit. ibid.
quare varia fruſtrà adhibita. 260.
à ſpiritu ſalis armoniaci parum excitabatur. ibid.
quare clyſma acre præſcriptum, ac bis reiteratum fuit cum levamine. 260. 261.
tumque mixturam uſurpavit tali cum ſucceſſu ut quarto die à lethargo fuerit liberatus, omnium actorum memor remanente febriculâ, quæ nullis antifebrifugis ceſſit, tandemque obiit. 261.
Vir primò laborioſam poſt ſedentariam agens vitam in dolores nocturnos incidit. 323. 324.
quare iterum laborioſam aggreditur vitam idque cum dolorum levamine. 324.
denuò vitam ſedentariam agens rediêre dolores. ibid.
quare bolum ſudoriferum cum ſucceſſu aſſumſit. ibid.
poſt menſem circiter multifaria ulcera primò cum pruritu dein cum dolore obſervavit. ibid.
quare decoctum alterans ac laxans uſurpavit & curatus fuit. 325.

Vir robuſtus torminibus ventris ſæpius vexatus alvo adſtrictâ utplurimum laborabat. 461.
tumque tormina ſtatim graviora, minora verò, cum alvus laxior. ibid.
quare mixturam & hauſtum leniter purgantem aſſumſit. 461. 462.
undè nauſeabundus, ſæpius alvum dejecit. 462.
ſemperque à lenitivo hoc illi evenit. ibid.
ideò bolum & conditum cum ſucceſſu uſurpavit. 463.
& clyſter fuit injectus&curatus.464.
Vir tuſſi ac anginâ laborans ſuffimento curatus. 54. 55.
Vir tuſſi catarrhali diu afflictus omnia fruſtrà uſurpavit. 266.
poſt majorem motum, incaluit, ſtatimque pleuritide laboravit. ibid.
quare ſtatim venæſectionem inſtituendam curavi. ibid.
pulverem optimo cum ſucceſſu aſſumſit. 267.
noctu iterum ingraveſcente dolore punctorio manè inſtituta fuit venæſectio pulvisque reiteratus, & mixtura linctusque præſcriptus. 267. 268.
ob tuſſim pilulas anticatarrhales fruſtrà uſurpavit. 268.
quare purgans cum levamine præſcriptum fuit. 269.
Vir vitam ſedentariam agens in dolorem nephriticum novilunio affligentem incidit. 652.
quare vinum rhenanum magnâ in quantitate primò cum levamine uſurpavit. ib.
poſteà varia non niſi cum doloris &c. exacerbatione aſſumpſit. ibid.
ob alvum adſtrictam &c. clyſma cum levamine fuit injectum. 652. 653.
dolorem nephriticum &c. decoctum, caſſiæ pulpam, mannam &c. cum ſucceſſu uſurpavit. 653. 654.

poſteà iterum vino rhenano ſucco citri &c.
fuit uſus, ac omnia rediêre ſymptomata ac brevi urinam purulentam &c. excrevit. 654.
quare omnia fruſtrà fuêre adhibita, ac apozema acre diureticum aſſumpſit, ac in dolores intolerabiles incidit. 654. 655.
eâ de cauſâ priora medicamenta & oleum amygdalarum dulcium &c. cum ſucceſſu uſurpavit. 655.
Viſus hebetudo undenam ſæpè oriatur. 108. 109.
VITRI ANTIMONII præparatio. 137. 138.
Vomitus in peſte ſymptoma curatu difficillimum. 555.
nimis vehemens ex antimoniato emetico excitatus quomodò ſiſtendus 166.
ſymptomaticus per vomitoria non curandus. 151. 152.
ventriculo vacuo difficulter procedit. 161. 162.
facilius verò eodem pleno. 160.
Vomitum inſtituendi ſigna quæ. 156. & ſeq.
ſiſtit lac dulce cum pane biſcocto paratum. 164. 165.
ſyrupus de maſtiche. 165.
theriaca antiqua. ibid.
emplaſtrum de cruſtâ panis oleo menthæ &c. malaxatum. ibid.
laudanum opiatum. 165. 166.
ſiſtentia quandò adhibenda. 164. 165.
Vomitorium in formâ pulveris. 139.
ad febres tertianas ac quartanas intermittentes. ibid.
boli. ibid.
in tertianis & hydropis principio utile. ibid.
hauſtus. 140. 141. 167.
in epilepſiâ ſympatheticâ conveniens. ibid.
febribus morbiſque malignis. 141.

exhibitum ſi non operetur, quid agendum. 163. 167.
Vomitoria quid ſint. 129.
quâ vi & efficaciâ agant. ibid.
non tantum noxios humores in ventriculo contentos ſed & plures exturbant. ibid.
quos curent morbos. ibid.
quibus in hominibus conveniant. ibid.
noceant. 129. 130.
ſunt vel ſimplicia vel compoſita. 130.
lenia, mediocria vel vehementia. ib.
ſolida vel liquida. ibid.
ſimplicia quæ ſint. 130.
vehementiora. 130. 131.
chymica primas ſubindè tenent. 131.
antimoniata potius in infuſione quam in ſubſtantiâ exhibenda. 133.
Vomitoria antimoniata quidam ferre non poſſunt. 169.
in cholerâ morbo leviora exhibenda. 147.
confirmatâ hydrope fugienda. 148.
peſte quâ peſte nocent. 554. 555.
quandò prodeſſe poſſint. 555.
phthiſi quid agant. 149.
quartanâ quandò exhibenda. 146.
ex antimonio in apoplexiâ conveniunt, & quandò. 146. 147.
Vomitoria palato admodum grata per inferiora operantur. 167. 168. 169.
ventriculum labefactant. 155.
uſurpandi tempus. 159. & ſeq.
Vomitoria conveniunt
in humoribus aquoſis in ſtomacho contentis. 144.
bilioſis copioſis &c. ibid.
pituitoſis copioſis in ſtomacho hærentibus. ibid.
apoplexiâ. 146. 147.
arthritide. 147.
aſthmate. 149.
cholerâ morbo. 147.
epilepſiâ per conſenſum factâ. 146.
Vomi-

Vomitoria conveniunt
in febribus intermittentibus imprimis tertianâ & quartanâ. 145. 146.
fœtu mortuo & ſecundinis. 148. 149.
hydrope. 148.
nonnullis capitis doloribus inveteratis.
partu difficili. ibid.
peſtis principio. 143. 554. 555.
veneno quocunque in ventriculo adhuc exiſtente. 142. 143.
hominibus ad vomendum aſſuetis. 155.
capite firmo præditis. ibid.
facilè vomentibus. 154.
gracilibus. ibid.
in quibus materia morbifica ſurſum fertur. 155.
naturâ bilioſis. ibid.
ſtomacho forti præditis. ibid.
thoracem amplum latumque habentibus. ibid.
Vomitoria non conveniunt
in humoribus acidis. 143.
auſteris. 143. 144.
valdè viſcidis. 144.
ad vomitum difficilibus. 153.
anginâ. 151.
aurium & oculorum morbis. ibid.
debilibus. 152.
febribus hecticis. 149.
gracilibus. 152.
gravidis. ibid.
herniis affectis. ibid.
hyſtericâ paſſione. 150. 151.
iis, qui ſunt anguſti pectoris. 153.
lienteriâ. 151.
melancholicis. 153.
mollibus ac delicatulis. 152.
naturâ nauſeabundis. 153.
phthiſi. 149.
pleuritide, peripneumoniâ &c. 159.
pulmonum omnibus morbis. 150.

Vomitoria non conveniunt
in ſanguine tuſſiendo &c. in ventriculum &c. effuſo. 144. 145.
tabe. 150.
valdè carnoſis. 153.
vomitu ſymptomatico. 151. 152.
Vomitoriis in valdè viſcidis humoribus exhibendis, quid addendum. 144.
incidens ac attenuans additum in aſthmate quid efficiat. ib.
feliciter purgantia ſubindè junguntur. 166. 167.
aſſumptis non ſuperdormiendum. 164.
& ſatis jam operatis ſomnus concedendus. ibid.
cerevifia non ſtatim ſed quandò exhibenda. ibid.
æger neutiquam refrigeretur. ib.
Vulnerati infrà purgandi. 305. 306.

U.

Ulcus pulmonum quomodò ex tuſſi oriatur. 313. 314.
Ulceroſi quomodò curandi. 323.
Unguentum in chiragrâ, podagrâ &c. potens. 573.
ſcabie præſcriptum. 301. 302.
Univerſalia apophlegmatiſmis præmittenda. 126.
ptarmicis præmittenda, ac quare. 38.
ſuffimentis præmittenda. 79. 80.
Urina in nimiâ quantitate non provocanda. 691.
purulenta ſanguinolentaque ex acidis diureticis producta. 654.
ſuppreſſa quomodò educenda. 674. 675.
externis quomodò & quibus provocanda. 690.
Urinæ nimium prorumpentes quomodò ſiſtendæ. 691. 692.
ſedimento refertæ purgationem indicant neceſſariam. 339. 346.
Uſurpandi ptarmica conveniens tempus. 37.
Uteri prolapſus quid ſit. 67. 68.

E R-

E R R A T A.

Pag.	*lin.*	*pro*	*leg.*
2.	10.	urgentibns.	urgentibus.
5.	20.	inprimis.	imprimis.
6.	12.	catarctica.	cathartica.
8.	26.	poſt.	aſt.
9.	10.	inprimis.	imprimis.
17.	14.	inprimis.	imprimis.
23.	16.§.2.	pus nondum.	pus in capite contentum ac nondũ.
24.	3.	ſequentes, ſunt	ſequentes ſunt
28.	4.	illo.	illi.
33.	8.	defluxione.	ex defluxione.
45.	10.	exſtinctis.	extinctis.
56.	16.&17.		non legendus totus hic paragraphus.
97.	13.	vaſio.	vaſis.
99.	4. &	ore.	ori.
	28.	Centaur. ſummit.	Summit. centaur.
103.	20.	frigidiores.	frigidioris.
116.	8.	cogitandum.	ſcribendum.
124.	23.	peccet.	peccans.
143.	1.	VOMIT. OBSERV.	VOMITORIA.
158.	7. &	gravite.	gravitatè.
	19.	conveniant.	conveniunt.
163.	21.	interiens.	interimens.
175.	26.	MONTAGNANI.	MONTAGNANAE.
176.	22.	MONTAGNANI.	MONTAGNANAE.
187.	24.	omnesque.	omnes.
188.	9.	ſang. dracon. ℥ß.	ſang. dracon. terr. vitr. dulc. ana
199.	27.	℥j.	℥iij. ℥ß.
234.	12.	poſtenixum.	poſt enixum.
239.	25.	debêre.	debet.
244.	4.	exhibitio.	exhibitionem.
248.	10.	educcre.	educere.
277.	ultim.	excoriata.	excoriatus.
278.	16.	grtviſſimâ.	graviſſimâ.
280.	14.	innotuit.	innotuerit.
287.	26.	fruſtaneo.	fruſtraneo.
305.	26.	mulier.	mulier, aſt poſt menſem ex dyſenteriâ obiit.

Pag.

ERRATA.

Pag.	*lin.*	*pro*	*leg.*
322.	14.	rreſve.	treſve.
324.	8.	apbor.	aphor.
334.	4. &	puerilus.	puerulus.
	16.	mellè	melle.
337.	5.	exiſtunt.	exiſtentes, vel qui exiſtunt.
341.	10.	caſibus φαέρμακα.	caſibus clyſmata ut & φαέρμακα.
342.	11. &	gravetur.	gravatur.
	12.	averſetur.	averſatur.
345.	22.	novilunium & circà.	circa novilunium & ult.
352.	23.	fluidiores.	fluidiores.
353.	14.	nonquam.	nunquam.
355.	16.	infrà.	intrà.
357.	28.	producitur.	ſequitur.
366.	25.	ut debilem.	adeò debilem.
375.	14.	eorum.	earum.
405.	4.	ophthalmià.	ophthalmia.
428.	28.	qnod.	quod.
438.	6. & ſeq.	quia GALENUS, *uſque ad*, teſtatus fuerit.	GALENUS *lib. ij. de locis affectis cap.* 2. circa medium *p. m.* 732. docuit, ibidemque ſibi ipſi hoc contigiſſe fatetur, eâ de cauſâ&c.
528.	6.	valuit.	valuerit.
542.	18.	22. juſto tempore poſtquam.	22. poſtquam.
555.	3.	vergit.	vergat.
561.	ultim.	inflammationis.	inflammationes.
564.	22.	profeit.	profecit.
615.	2.	acidi, bjlioſi, pituita.	acidi, pituita.
627.	11.	maximo.	maximè.
648.	21.	afflictione.	afflictione.
650.	11.	dimittant.	dimittunt.
	14.	ſecernant.	ſecernunt.
	15.	amendent.	amendant.
654.	27.	reiteranna.	reiteranda.
655.	penult.	circaos.	circa os.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

B21.

XXI
B. 2